



This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

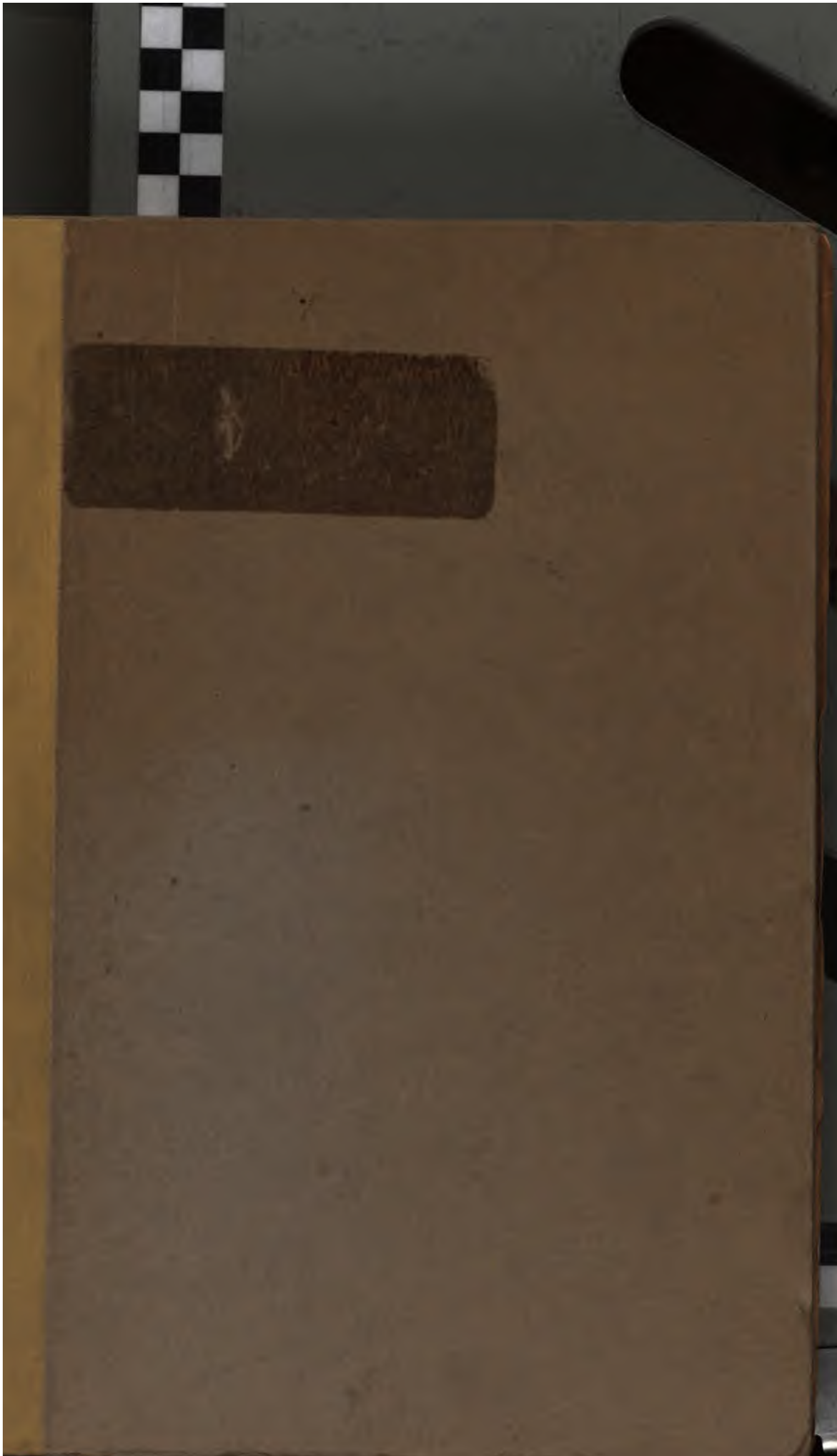
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>











NOUUM TESTAMENTUM
DOMINI NOSTRI IESU CHRISTI
LATINE

SECUNDUM EDITIONEM SANCTI HIERONYMI

AD CODICUM MANUSCRIPTORUM FIDEM RECENSUIT
IOHANNES WORDSWORTH, S.T.P.

EPISCOPUS SARISBURIENSIS

IN OPERIS SOCIETATEM ADSUMTO

HENRICO IULIANO WHITE, A.M.

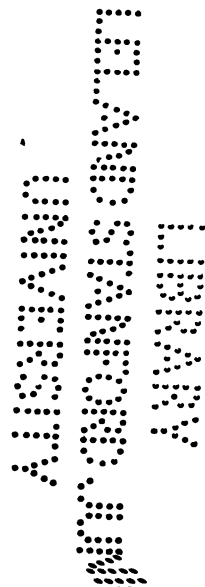
COLLEGII MERTONENSIS SOCIO

PARTIS SECUNDAE FASCICULUS PRIMUS
ACTUS APOSTOLORUM

OXONII
E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO

MDCCCXV

2



LONDINI ET NOUI EBORACI



APUD HENRICUM FROWDE, A.M.

OXONII EXCUDEBAT HORATIUS HART A.M. TYP. ACAD.

UNIVERSITY OF LONDON
LIBRARY

IN HOC PRIMO FASCICULO INSUNT HAEC

	PAG.
PRAEFATIO EDITORUM IN ACTUS	v
CAP. I. De codicibus Actuum in hanc editionem collatis, et praecipue de codicibus BIMORSU <i>c dem. e gig. h p s t</i> :—(a) Codices Hieronymiani; (b) Codices ueterum uersionum	v
CAP. II. De codicibus Graecis quibus S. Hieronymus in Actibus usus fuerit . . .	x
CAP. III. De codicum nostrorum classibus:—1. Codices primae classis GCAFD; 2. Codices secundae classis IM, SU, T, O; 3. Codices tertiae classis @, KBVR; 4. Codex textus medio aeuo usitati W	xiii
CAP. IV. De textu nostro in Actibus	xv
PRAEFATIONES IN ACTUS APOSTOLORUM	I
De capitulationibus nouis codicum Metensis, Monacensis, et Bambergensis .	5
Capitula in Actus Apostolorum <i>in sex columnas diuisa</i> : (1) A, (2) BF@KRSU <i>c</i> <i>Thomas.</i> , (3) CT, (4) V, (5) M, (6) G	7
Elenchus codicum nostrorum in Actibus Apostolorum	34
ACTUS APOSTOLORUM	35-228

ERRATA.

PAGE

- 34, ll. 11, 12 *Pro* ediderunt J. Gwynn et J. H. Bernard, *Dubl.* 1902 *lege* editionem parat J. Gwynn, *Dubl.*
- 49, *not. ad u.* 41. *Pro* NABCD 19 *lege* NABC 19.
- 62, *not. ad u.* 31. *Pro* 342. 11932 *lege* 343. 11932.
- 85, *not. ad u.* 56. *Pro* (ικ δεξ. ἐστῶτα τοῦ θεοῦ N*BDHP *al. pler.*) *lege* (ικ δεξ. ἐστῶτα τοῦ θεοῦ N°BDHP *al. pler.*)
- 87, *not. ad u.* 11. *Pro* + rebus D *lege* + rebus d.
- 139, *not. ad u.* 29. *Pro* πικτῶν N* *etc.*, πικτοῦ N° *etc.*, *lege* καὶ πικτῶν N* *etc.*, *et* καὶ πικτοῦ N° *etc.*

PRAEFATIO IN ACTUS.

CAP. I.

DE CODICIBUS ACTUUM IN HANC EDITIONEM
COLLATIS ET PRAECIPUE DE CODICIBUSBIMORSU *c dem. e gig. h p s t.*

OMNIUM codicum nostrorum summam et breuiter notitiam dedimus infra p. 34, et quod attinet ad historiam codicum ACDFGΘKTVW quos omnes in Euangelia adhibuimus, pauca hic scribenda sunt, cum uol. I, pp. xi-xiv, fere satis de eis dictum fuerit. De textu eorum in hoc libro plura adnotanda sunt. Ceteros uero codices quindecim, septem Hieronymianos, octo ueteres, quibus in hunc librum usi sumus, paulo longius hoc loco recensere oportet.

(a) Codices Hieronymiani.

A. Codex Bibliorum *Amiatinus*; uide I, p. xi; editionem Tischendorffianam cum ipso codice denuo contulit H. J. W. In Actibus hoc notandum est, codicem Amiatinum non solum cum Graecis antiquissimis NB sed etiam cum Laudiano (*e*) quadam familiaritate coniungi. Nam ut supra diximus (I, p. 660), congruunt diuisiones capitulorum fere omnino cum numeris qui in Sinaitico et Uaticano adponuntur (uide Hort, *Introduction*, II, p. 266; H. A. Robinson, *Euthaliana*, p. 41; Berger, *Hist. de la Vulg.*, p. 313), et corrector codicis, qui nostro iudicio ipse scriba fuit, uidetur nonnullas lectiones e Laudiano hausisse (infra p. xii, not. 1). Codices AIMOD quasi unam familiam faciunt de qua infra disseremus.

B. Codex Bibliorum *Bambergensis* Bibliothecae Reg. Bamb. A. 1. 5, saec. IX; contulit H. J. W. Alcuinianus est et cum KVFSUR magna ex parte concordat, ut proximus ipse ex hac serie Karolino sit (cf. Berger, *Hist. de la Vulg.*, pp. 206 seq., 376-7). Familia BKVFSUR, ut infra ostendemus, familiae AIMOD in Actibus aduersatur.

C. Codex Bibliorum *Cauensis*; uide I, p. xi; contulit J. S. Familiae Hispanicae est et cum TΘ satis arcte cohaeret, sed maxime cum T. Lectiones in CT a reliquis codicibus nostris discrepantes fere semper aut ueteris uersionis Europaicae sunt (CT = *e gig. p t* hoc ordine), aut textum graecum diuerso modo repraesentant, ita ut parui momenti sint ad explorandum textum graecum qui familiae Hispanicae pro fundamento fuerit. Ubi C et T inter se discrepant, C, ut in Euangeliis, plerumque melior est; immo, post G, proxime omnium ad textum nostrum accedit. Uide infra p. xiii.

D. Codex Noui Testamenti *Armachanus* nunc *Dublinensis*, saec. IX in., ut uidetur (cf. Berger, p. 31); uide I, p. xi; impressit recenter u. cl. J. Gwynn; sed adhuc liber sub manibus est. De huius codicis indole in Actibus fere eadem dicenda sunt quae in Euangeliis (I, pp. 713-15); fundamentum bonum habet et interdum textum Hieronymianum uel solus uel cum paucis comitibus conseruat, ut

exempli gratia iv. 21 in eo quod factum erat, xvi. 29 paulo et silae (*sine* ad pedes); sed Celticae familiae uitiis obnoxius est, sc. uerborum inuersionibus, additamentis, omissionibus. Haud raro cum Hispanicis (CT) coniungitur, et in paruis additamentis etc., coniunctionem D cum ΘMW etc. satis saepe obseruabit lector; ueteris etiam Latinae reliquias hic illic ostendit, et textus occidentalis proprietates amat (uide praesertim xiii. 33, xiv. 2, xv. 20, 23, 29, xvi. 40, xix. 9, xxii. 7, 28, xxiii. 24, xxiv. 18, xxviii. 29). Utrum ex graeco correctus sit annon, prorsus dubitare licet, cum indicia satis clara desint; notationē tamen digna sunt xviii. 24 ubi D solus habet 'apello' = fere 'Apelles' Hieron. (*nom. Hebr.*) et Ἀπελλῆς N* 15, 180; xv. 4 (cf. xxi. 12) ubi D legit 'hierusalem' contra codices nostros sed cum gr. plur. et *d e*; xiii. 22 'in regem' D *d e et graec.*; xv. 7 'in uobis' D *Iren.* = NABC; xxviii. 2 'recipiebant.' Interdum lectiones singulares ostendit ut ii. 24 'iuxta illud quod' = καθότι, et xxiii. 25 'continentem hunc mundum' = περιέχουσαν τὸν τύπον τοῦτον.

F. Codex Noui Testamenti *Fuldensis*, saec. VI; uide I, p. xii; editione Ernesti Ranke (Marburgi, 1868) usi sumus. Actus Apostolorum post Epistulam ad Hebraeos ponuntur. De textus indole uide supra ad B, et infra p. xiii. Ita arcte cohaerent Alcuiniani codices cum F ut facile credas Alcuinum codice Fuldensi in emendando textu suo usum fuisse. In Euangeliis quidem difficile hoc fuisset sed non in Actibus.

G. Codex Bibliorum *San-Germanensis*, saec. IX, nunc Par. Lat. 11553; uide I, p. xii; contulit J. S. Textum bonum exhibet in Actibus, ita ut eum saepius quam ullum alium secuti simus (uide infra p. xvi). Ubi codices nostri in partes eunt G cum familia AIMOD plerumque congruit, interdum autem cum BKVF; sed seu cum hac seu cum illa, magna ex parte ueram Hieronymi lectionem habere credimus. Etiam hic illic lectiones quae in AG, GΘ, etc. tantum inueniuntur in textum recepimus; uide praesertim xvi. 29 paulo et silae DG* *e*; xix. 23 uia *sine add.* AG*ΘIM *e*; xx. 13 enauigauimus AG; xxi. 5 explicitis diebus ACG*T; xxiv. 14 patrio deo meo GΘO; 24 custodiri G*Θ*I. Certe ueterum uersionum uestigiis non caret (e.g. ii. 7, 12, iv. 18, v. 38, vii. 11, xi. 29, xii. 12, xix. 20), et uidetur uno alteroue loco ex Graeco correctus, ut v. 40 *om. et dimiserunt eos* G *cum gr.* NABC; xvii. 10 *om. per noctem* G *cum gr.* (A) 61; xxvi. 7 'in quam' (= εἰς ἣν) GΣC *e gig.* Haec tamen si excipias optimum exemplum textus Hieronymiani extat San-Germanensis.

Θ. Codex Bibliorum *Theodulfanus* saec. IX, nunc Par. Lat. 9380; uide I, p. xii; contulit H. J. W. Hispanicae familiae est et cum CT saepe coniungitur, saepius uero cum D; ita ut testis proprietatum textus occidentalis in Actibus satis bonus habeatur.

I. Codex *Iuueniani Uallicellanus* B. 25² saec. IX uel etiam VIII ut iudicat uir doctissimus H. M. Bannister; continet Actus, Epistulas Catholicas, et Apocalypsin. Olim pertinuit ad quendam Ecclesiam S. Laurentio dedicatam ut testantur imagines in pagina post commentarium in Apocalypsin pictae, ubi Iuuenianus quidam (forsan codicis scriba) S. Laurentio sedenti in cathedra librum offert; super caput eius scriptum est *iuenianus humilis subdiaconus*, et sub oblato libro *offero tibi beatissime sancte laurenti leuita et martyr*; uide

Mabillon, *Iter Italicum*, pp. 67-8, et Blanchinum, *Euang. Quadr.* II, p. DXCIX b. Codicem contulit nostri gratia uir doct. Attilio Profumo; textum habet cum AMOD concordantem et haud raro cum A solo¹.

K. Codex Bibliorum *Karolinus*, Mus. Brit. Add. 10546, saec. IX; uide I, p. xii; contulit H. J. W. Alcuinianus est et in Actibus optimus Alcuinianorum; uide infra p. xv.

M. Codex *Monacensis* Lat. 6230, saec. IX in.; contulit H. J. W.; continet Actus Apostolorum, Epp. Cath., et Apoc.; de capitulationibus in Actibus infra dictum est (p. 5). Textum bonum exhibet cum AIOD concordantem².

O. Codex Actuum Apostolorum *Oxoniensis Seldenianus* (Bodl. 3418 = Seld. supra 30) saec. VIII in., litteris uncialibus exaratus, in insula Tanet ('ad orientalem Cantiae plagam' Bed. *H. E.* I, xxv) ut uidetur ante annum 752 scriptus. Opus est duorum scribarum quorum primus capp. i. 1-xvi. 32, alter xvi. 33 usque ad finem libri elaborauit; sed scriptura eius minus firma et nitida est. Contulerunt J. S., G. M. Youngman, et H. J. W. Cum familia AIMD concordat³.

R. 'Bible de Rosas.' Codex Bibliorum Parisinus Lat. 6 quattuor tomis distinctus, in Hispania Tarraconensi Orientali scriptus saec. X; contulit H. J. W.; uide Berger, *Hist. de la Vulg.*, p. 24. Textus Noui Testamenti non multum a Uulgata hodierna discrepat exceptis tantum Actibus Apostolorum; hoc in libro plerumque cum familia BKV concordat nisi quod capp. xi, xii saepe duas exhibet uersiones, unam in textu alteram in margine scriptam; ubi notandum est neque manum primam semper cum Uulgata neque marginem semper cum ueteri Latina concordare, sed ueteres lectiones interdum in textu interdum in

¹ Uide praecipue ii. 26 delectatum AIMV, 34 dicit AI¹, 37 his + autem AIM, 40 plurimis AIMOV, iii. 12 ammiramini AI(adm.), v. 36 qui AIMS, viii. 34 > hoc dicit AI, ix. 1 aspirans ABI(ads.)KR*V, 19 aliquos ADI*S, 28 erat autem AIM, xxii. 3 istam ciuitatem AI; aliquando lectiones peculiare habet ut xxvii. 5 myrram.

² Uide praesertim v. 21 aduentens, vi. 1 eo quod, vii. 51 incircumcisi cordibus, ix. 16 pro nomine meo pati, xv. 39 barnabas sine addit., xvi. 2 testimonium sine addit., xvii. 17 aderant, 24 inhabitat, xx. 29 graues. Interdum tamen lectiones singulares ostendit, ut iii. 25 familiae: tribus M *Iren.*, v. 40 ne + omnino M5² dem. lux.*, vii. 20 sui: nostri M cum gr. N*, x. 7 metuentem: timentem M, xiv. 10 exlliuit: exurgens M, xv. 7 diebus: temporibus M, xvii. 31 in quo statuit, fidem praebens: in quo statuit fidem, praebens exemplum M, xxii. 15 om. homines M, xxvi. 11 blasphemare + nomen eius M dem., 26 neque enim in angulo quocumque horum gestum est: nihil enim in angulo horum gestum est M (cf. e). Ubi a familia AIO discrepat, cum Hispanicis CT haud raro congruit et Armachano D, atque interdum cum S; uide ii. 33 hoc donum quod CD@MTW c dem. e p t, 37 om. ad sec. CMT, iv. 30 ad sanitates CDMR*T c dem. gig. p, v. 5 audiebant CMT d gig., 16 in (hierus.) CMT c d dem. e, 39 inueniamini: uideamini CMT c, vii. 6 socola: aduena CMR*T e gig., 21 enutriuit: nutriuit DMS gig. p, 56 > a dextris dei stantem CDMR*T d h, viii. 28 > esaiam prophetam CMSTUW c, 32 > hic erat quam legebatur MSU, ix. 9 non manducans neque bibens MS, 38 pigriteris: pigeat te M(S*) dem. gig. m p, x. 20 om. descende et MS, xiii. 20 quinquaginta: triginta MT, xv. 34 uersus habetur in CDG@MRT vg. c d gig. w, 38 opus + quod missi fuerant CMRT c d w, xvi. 36 om. ite CM, xvii. 13 turbantes: conturbantes CM, 26 omne: homine CIM, xviii. 21 dicens + oportet me etc. D@M*(ut uid.)W d dem. gig., xix. 21 transire a macedonia et achala CMRT c (cf. D d e gig.), 40 de quo + nos CMT, xx. 3 cum fecisset mensis tres CD@MT c dem. e p, xxi. 32 decurrit DMS* dem., 36 enim: autem CMSTU, xxiv. 7 superueniens: intercedens DM gig., xxv. 4 seruari + quidem CMT5² c, xxvi. 29 om. apud deum M*S, xxvii. 19 proiecerunt + in mare CMT c dem. gig. s.

³ Uide ii. 40 plurimis AIMOV e p, iii. 6 tibi dabo AIO, v. 11 audierant AO, 36 > enim hos ADMO p, vi. 7 dei ACDG@I*MOT dem. gig., vii. 7 > ego iudicabo AGIMOW dem., 51 incircumcisi cordibus AIMOSU5² c d dem. lux. p, 55 intuens AO, x. 3 hora nona diei ACDGIMOT c dem. e gig. p, xii. 8 gallioulas ACO, 21 seditque AMO, xix. 27 deputabitur ACDIMOS*T d e p, xxi. 2 transfretantem sine addit. ACD@MOT c gig. p; hic illic etiam cum D lectiones communes habet, ut ix. 29 + cum gentibus DO, 30 + nocte CDO, 32 pertransiisset DO, 40 + in nomine domini (nostri) iesu (christi) DO gig. m p, x. 34 conperio DO, xi. 17 + credentibus in nomine iesu christi DO, xvi. 1 + et cum circuisset has nationes DO, xvii. 17 colentibus deum DO gig., 32 audiamus DO, xxiv. 25 > christum iesum DO dem. e.

marginē reperiri; quae quidem lectiones textum ostendunt Hispanicae uersioni codicis *p* in eadem regione conscripti similem.

S. Codex *Sangallensis* Lat. 2. Plures tractatus continet codex, inter alia (foll. 304-488) Actus Apostolorum et Apocalypsin a monacho Winithario, saec. VIII conscriptos; contulit H. J. W.; uide Berger, *Hist. de la Vulg.*, p. 120. Textus licet familiae BKVR magna ex parte adhaereat, tamen arctius cum codice *Ulmensi* (U nostro, uide infra) concordat, quocum ita saepe lectiones singulares, sc. additamenta breuiora etc., exhibet ut facile credas ambos codices ex uno apographo, neque hoc tam ualde remoto, deriuari. SU igitur intra magnam familiam BKVR ipsi quasi minorem familiam efficiunt quam Hiberno-Gallicam nominare possumus. Ubi S ab U differt, omissionibus pronus est.

T. Codex Bibliorum *Toletanus*, saec. ut uidetur VIII (non X); uide I, p. xiii, et Berger, *Hist. de la Vulg.*, p. 12; contulit J. S. De indole codicis uide supra ad C.

U. Codex *Ulmensis*, nunc Mus. Brit. Add. 11852; continet Actus, Epistulas, et Apocalypsin saec. IX ex. scriptos; contulit H. J. W. Fuit primo Sangallensis iussu Abbatis Hartmoti scriptus, deinde ad bibliothecam uiri doct. Raymundi Kraft *Ulmensis* pertinuit; uide E. Nestle 'Bengel als Gelehrter' pp. 58-60 (Tubingae 1892). De textu uide S supra.

V. Codex Bibliorum *Uallicellanus* B. vi, saec. IX; uide I, p. xiv, et Berger, *Hist. de la Vulg.*, p. 197; contulit J. S. In capp. i, ii, miro modo cum familia *Amiatina* concordat; in reliquis capp. magis cum ceteris *Alcuinianis* cohaeret.

W. Codex Bibliorum Mus. Brit. Reg. I. B. xii a *Willelmo* de Hales anno 1254 scriptus; uide I, p. xiv; contulit H. J. W. Specimen textus medio aeuo usitati.

(b) *Codices ueterum uersionum.*

c. Codex Noui Testamenti *Colbertinus*, Par. Lat. 254, saec. XIII; uide I, p. xxxi. Duo codices in hoc libro continentur quorum primus Euangelia uersione ueteri, ut iam diu notum est, scripta exhibet, alter reliquos Noui Testamenti libros uersione Hieronymiana, non autem adeo pura ut ueteribus lectionibus omnino careat; in Actibus certe mixta est, nec parui momenti ad illustrandas proprietates textus Occidentalis. Maxime cum codicibus ad Galliam meridiōalem pertinentibus concordat, et bene conicit Berger (*Hist. de la Vulg.*, p. 75) codicem ipsum in Gallia Narbonensi fuisse conscriptum; contulit H. J. W.

d. Latina uersio codicis *Bezani* (D); uide I, p. xxxi. De huius codicis indole disseruit uir doct. F. Blass ('Acta Apostolorum,' etc., Gottingae 1895, et 'Acta Apostolorum . . . secundum formam quae uidetur Romanam,' Lips. 1896), qui iudicat eum optimum testem esse ueteris textus Occidentalis. Singulares eius lectiones in unaquaque pagina nostrarum notularum lector perspiciet; sed hic satis erit enumerare affinitates eius cum uersione syriaca *harclensi*, cum graeco min. 137, cuius collationem sub signo M uir doct. Iohannes Mercati *Mediolanensis* dedit apud Hilgenfeld ('Acta Apostolorum,' Berolini 1899), et interdum cum *gig.*; ut facile intellegas Occidentalem uersionem antiquis saeculis longe

lateque diffusam esse. Deficit codex viii. 20-x. 4; xx. 31-xxi. 2; xxi. 7-10; xxii. 2-10; xxii. 20 *ad fin.*

dem. Codex *Demidouianus*, saec. ut uidetur XIII scriptus, sed hodie perditus est; edidit C. F. Matthaei, *Nouum Testamentum*, etc., tom. IX, Rigae, 1782. Textus, ut ex notulis nostris apparebit, mixtus est, maiori ex parte Hieronymianus sed non sine uariantibus lectionibus, additamentis etc. quae omnibus ueteribus Latinis communia sunt; inter ueteres tamen demidouianus colbertino (*c*) proximus accedit, ut notat Berger (*Hist. de la Vulg.*, p. 75).

e. Codex Actuum Apost. *Laudianus* Oxoniensis Bibl. Bodl. Laud. Gr. 35; Latino-Graecus saec. VI ex. scriptus. Fuit ut uidetur inter libros quos Theodorus Tarsensis Archiepiscopus Cantuar. secum Angliam apportauit A. D. 668. Ibi usque ad Northumbriam peruenit ubi uenerabilis Beda eum uidit et in commentariis suis ('*Expositione*' sc. et '*Retractatione*' in Actus) saepe citauit; et forsitan scriba codicis Amiatini textum suum ad eius auctoritatem interdum correxit. Postea Bonifacius uel quidam ex discipulis eius in Germaniam exportauit ubi aliquantulum moratus est codex ut testantur notae etc. in ultimis paginis manu Teutonica scriptae. Textus Latinus satis bene textui Graeco respondet: a uersione uero Africana, quantum ad Latinitatem spectat, tam longe distat ut, nobis iudicibus, uersio diuersa haberi possit; quantum ad textum graecum, inter occidentales et recentiores orientales locum habet sed propior est orientalibus, uide Blass, *Act. Apost.*, Gottingae, 1895, p. 28. Textus graecus ex Latino interdum correctus uidetur, ut vi. 10, xiv. 7, xxiii. 3, uide Blass l. c. Edidit Tischendorfius (*Mon. sacr. ined.* tom. IX, Lips. 1870), sed schedas nostras cum ipso codice contulit H. J. W.; deficit codex xxvi. 29-xxviii. 26.

g. Fragmentum *Mediolanense*, saec. X-XI; edidit A. M. Ceriani (*Mon. sacra et prof.* I, ii, p. 127, Mediol. 1865). Lectionarius est et habet titulum '*In Christi nomine incipit: lectio actuum apostolorum in natale sancti stefani*'; continet Act. vi. 8-vii. 2 et vii. 51-viii. 4. Textus cum codice *gig.* maxime congruit.

gig. Codex Bibliorum *Gigas* Holmiensis, saec. XIII in Bohemia scriptus; edidit J. Belsheim, Christianiae, 1878; editionem cum ipso codice contulit et plurimis locis correxit H. Karlsson, Holmiensis. Europaicae familiae est et multa et graua testimonia textui Occidentali affert, uide praesertim xxviii. 16 '*centurio tradidit custodias principi peregrinorum*,' etc.; hic illic, ut capp. xi-xiii, cum *d* saepius concordat. Ita arcte cum textu quo usus est S. Lucifer Calaritanus cohaeret ut affirmare possimus Luciferum eiusdem textus codicem ante oculos habuisse. *Gigas* ergo noster exemplum praebet uersionis saeculo quarto in Italia et Sardinia usitatae. Textui graeco longe propinquior est quam uersio Hieronymiana, ut interdum doleas Hieronymum ipsum hanc uersionem non adhibuisse.

h. Fragmenta Apocalypseos, Actuum Apost., Epistularum Cath., *Floriacensia* rescripta, nunc Par. Lat. 6400 G; saec. VII litteris uncialibus exarata. Edidit S. Berger (*Le Palimpsest de Fleury*, Paris, 1889). Bonum est exemplum textus occidentalis, et familiae Africanae antiquissimus testis. Habentur tantum capp. iii. 2-iv. 18; v. 23-vii. 2; vii. 42-viii. 2; ix. 4-23; xiv. 5-23; xvii. 34-xxviii. 19; xxiii. 8-24; xxvi. 20-xxvii. 13.

m. Lectiones e libro *De diuinis scripturis siue Speculum*; editione F. Wehrich *Corp. Scr. Eccl. Lat.*, tom. XII, pp. 287-700, Uind. 1887, usi sumus, uide I, p. xxxii. Africanæ familiae exemplum est paulo recentius.

p. Codex Noui Testamenti *Perpinianus*, nunc Par. Lat. 321, saec. XIII in scriptus. In Actibus textus mixtus est, partim Hieronymianus partim ueteris uersionis; quæ uetera sunt sc. i. 1-xiii. 5, et xxviii. 16-31 edidit S. Berger (*Un ancien texte latin des Actes des Ap. retrouvé dans un MS. provenant de Perpignan; tiré des notices et extraits des MSS. de la Bibl. Nat. et autres Bibliothèques*, tome XXXV, 1^{re} partie, Paris 1895); reliqua contulit H. J. W. Textus Europaicus est sed saepe antiquiores lectiones Hispanas seruauit.

s. Fragmenta *Bobiensia* (nunc Uindobonensia Lat. 16) rescripta, saec. VI. Ediderunt Tischendorfius, 1847 (*Wiener Jahrbücher d. Literatur*, 120, *Anzeiger-Blatt*, p. 36), Belsheim, 1886 (*Fragmenta Vindobonensia*, Christiania), et H. J. W., 1897 (*Old Latin Biblical Texts*: No. iv, Oxford); ueteris uersionis sunt, familiae Europaicae, textui codicis *gig.* simillima. Continent tantum xxiii. 15-23; xxiv. 6, 8, 13-xxv. 2; xxv. 23-xxvi. 2; xxvi. 22-24, 26-xxvii. 32; xxviii. 4-9, 16-31.

t. Lectiones e libro qui dicitur *Liber Comicus siue Lectionarius Missae quo Toletana Ecclesia ante annos mille et ducentos utebatur*; ed. D. Germanus Morin, Maredsolii, 1893 (*Anecdota Maredsolana*, I). Edidit Morin ex codice Par. Bibl. Nat. *nouv. acq. lat.* 2171, saec. XI; sed textus longe antiquior est, et ut uidetur saeculo septimo tribui potest. In Actibus lectiones ante-Hieronymianæ sunt, familiae Hispanicae; cf. *p* et codices nostros CT.

De his codicibus ueterum uersionum haec pauca adnotanda sunt. Praesto sunt nobis codices, uel potius codicum partes satis multae quæ diuersas formas textus ante-Hieronymiani repraesentant. Non autem ex eis librum totum ut se in forma Africana habebat conglutinare possumus, neque est ulla recensio quæ tam prope textui Hieronymiano accedit quam in Euangeliis Brixianus. Sunt autem (1) codices Africani *h m*, (2) Europaei qui dicuntur, *e g₂ gig. p* (partim) *s*, (3) Hispani *p* (partim) *t*, (4) *d*, (5) mixti *c dem.*, id est partim Hieronymiani, partim ueteris uersionis.

CAP. II.

DE CODICIBUS GRAECIS QUIBUS S. HIERONYMUS IN ACTIBUS USUS FUERIT.

SCRIPSIMUS in Epilogo ad Euangelia (I, p. 660) Hieronymum nostro iudicio 'tum textus formam cum Sinaitico codice plus minus concordantem cognouisse, tum alteram ualde alienam quæ nobis alias ignota sit,' et (p. 662) 'Hieronymum ad manus habuisse codices Graecos qui ab omnibus qui ad nos peruenerunt diuersi fuerint.'

Primam ex his sententiam nemo, quod scimus, impugnauit; aliqui uiri docti de codicibus Graecis hodie ignotis dubitauerunt. Nobis tamen hanc sententiam

confirmavit inuestigatio textus Actuum Apostolorum de quo iam disserendum est.

Missa facimus exempla permulta minoris momenti, qualia sunt inuersiones uerborum et uarietates dictionis quae ab Hieronymo elegantiae uel styli sui seruandi causa illata¹, aut ex ueteris uersionis codicibus accepta, uideri possint. Sunt enim pauciora quidem, sed grauiora, quae codices Graecos a nostris diuersos, Hieronymo tamen notos, indicant; exempli gratia i. 18 *suspensus*, v. 3 *temptauit*, xix. 35 *ionisque prolis*, et cetera quae in nota ad calcem paginae collegimus, quae neque in codicibus Graecis inueniuntur, neque in ueteribus Latinis nisi forte in eis quos 'mixtos' esse iudicamus².

Quod ad Graecos attinet iam extantes meminerit lector in duas familias satis magnas codices a uiris doctis distingui, Orientalem scilicet (= α Blass) et Occidentalem (= β Blass, uel δ Kenyon). Familia orientalis in duos ramos diuiditur, antiquiorem (NB), et recentiorem (HLP etc. = 'Syrian recension' Westcott et Hort). Familiae occidentalis quasi dux habetur Codex Bezanus (D et *d*), sed sequuntur uersio Syriaca Harclensis, codex ueteris Latinae Regius Parisiensis (*h*), et textus locorum a Cypriano et aliquando ab Augustino citatorum (uide praesertim adnotata ad capp. i, ii). Lectiones etiam occidentales satis multae in codicibus nostris Latinis adseruantur, immo aliquando in textum nostrum receptae sunt³.

¹ e. g. vii. 24 *percusso aegyptio*: percutiens aegyptium *e* *p* et *gr.* πατάξας τὸν Αἰγύπτιον; sed amat Hieronymus ablatiuum absolutum, uide xii. 19, xiv. 14, 19, xv. 33, xvi. 29, xviii. 23, xix. 1, 21, xxii. 16, xxviii. 2, etc. *Maioris momenti sunt quae sequuntur*:-

i. 8 *superuenientis spiritus s. in uos*: superuenientis s. spiritu in uos *e* (*gig.*) cf. *d*; *gr.* ἐπελθόντος τοῦ ἁγ. πν. ἐφ' ὑμᾶς; vii. 38 *uerba uitae*: eloquia uiua *e* *p**, eloquia uiuentia *gig.*, et *gr.* plur. λόγια ζῶντα; 39 *oboedire*: oboedientes esse *d*, obaudientes esse *e*, et *gr.* ὑπήκοοι γενέσθαι; x. 10 et cum *esuriret*: factus est autem esuriens et *d*, factum est au. (ut) esuriret et *e*, et *gr.* ἐγένετο δὲ πρόσπεινος καὶ; xiii. 17 *cum essent incolae in terra aegypti*: in peregrinatione in (*om.* *e**) t. aeg. *d* *e*, et *gr.* ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῆ Αἰγύπτῳ; xiv. 15 *nos mortales sumus similes uobis homines*: nos similiter passibiles ut uos (> ut uos pass. *m*) sumus homines *gig.* *m*, et *gr.* ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ἐσμὲν ὑμῖν (> ὑμῖν ἐσμὲν C *min.*) ἄνθρωποι; xxi. 5 et *explicitis* (uel *expletis*) diebus: cum autem factum explere nos dies *e*, et *gr.* ὅτε δὲ ἐγένετο ἡμᾶς ἐξαρτίσαι (uel ἐξαρτ. ἡμᾶς) τὰς ἡμέρας (cf. xxviii. 17); xxii. 1 *quam ad uos nunc reddo rationem*: uerba mee excusationis *gig.*, *fero* = *gr.* τῆς πρὸς ὑμᾶς νυνὶ ἀπολογίας; 24 *flagellis caedi et torqueri eum*: fragellis torqueri cum *e*, flagellis cum interrogari *gig.*, et *gr.* μάστιξιν ἀνετάξασθαι αὐτόν; xxv. 16 *ad abluenda crimina*: de crimine *e*, criminis *gig.*, et *gr.* περὶ τοῦ ἐγκλήματος; xxviii. 7 *in locis autem illis*: inter eos autem qui in illo loco morabantur *gig.* (*s*), et *gr.* ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκείνον.

² *Tales sunt* i. 10 *euntem illum*: *gr.* πορευομένου αὐτοῦ; i. 18 *suspensus*: pronus factus *d* *e* *p** et *gr.* πρηνῆς γενόμενος *gr.*; iv. 25 *qui spiritu sancto per os patris nostri dauid pueri tui dixisti*, uide ad loc.; v. 3 *temptauit ubi Hieron. correxit, ut uidetur, lectionem ueterem impleuit e, repleuit gig. p**, adimpleuit *d*, = *gr.* ἐπλήρωσεν; 32 *omnibus contra gr.*; ix. 39 *quas faciebat illis dorcas*: *gr.* ὅσα ἐποίησεν αὐτῶν οὐσα ἡ Δορκάς, et ita *e* *m* *p*; xii. 20 *eo quod alerentur regiones eorum ab illo*: *gr.* διὰ τὸ τρέφασθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς et ita (*d*) *e* *gig.* *p*; xix. 35 *ionisque prolis*: *gr.* τοῦ διοπετοῦς, uide ad loc.; xxv. 2 et citato paulo: *gr.* κληθέντος δὲ αὐτοῦ (*om.* αὐτοῦ B) et ita *e* *gig.*; multa *corriganter per tuam prouidentiam*: *gr.* διορθωμάτων γινόμενων τῷ εἶναι τοῦτο δια τῆς σῆς προνοίας; xxvi. 7 *duod. tribus nostrae nocte ac die deseruientes*: *gr.* τὸ δωδεκάφυλον ἡμῶν ἐν ἐκτενείᾳ νύκτα καὶ ἡμέραν λατρεύον; xxvii. 1 *eum nauigare*: *gr.* ἀποπλεῖν ἡμᾶς; cum reliquis *custodiis*: *gr.* καὶ τινὰς ἐτίρους δεσμώτας; 43 et *euadere* (ut *euaderent* SU): *om.* *gig.* cum *graeo*; xxviii. 15 et *inde cum audissent fratres*: *gr.* κἀκεῖθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν (*om.* τὰ π. ἡμ. *sy.* *פש.*). In his exemplis omnes codices Hieronymiani textui nostro suffragantur; in sequentibus plurimi uel plures; ii. 42 *communicatione fractionis panis codd. plur. vs. c d dem. (p)*: *gr.* τῆ κοινωνίᾳ (+ καὶ N^cD^eEP *al.*) τῆ κλάσει τοῦ ἄρτου, et *comm. fractione panis BC t*, communicationi fractioni panis *e* *gig.* (> pan. fract.); xi. 29 *discipuli . . . proposuerunt*: + singuli eorum CGT *gig.*, + sing. autem ipsorum *d*, + unusquisque eorum R *e* *p**, et *gr.* + ἕκαστος αὐτῶν post ὤρισαν; xiii. 7 paulo (paulum R): saulo GOU¹ *dem.* *p*, saulum *d* *e* *gig.* Lucif. et *gr.* Σαῦλον; xviii. 4 *om. uers.* A*BFGI*KMOSUV *p*: habent A^cCD^ePRTW *uett. plur.* cum *graeo* et *uerss. rell.*; xix. 27 *magnae*: + deae CFM^cOTU* *d* *e* *gig.* *p** et *graeo.*; xxvii. 44 *omnes animae plur.*: *om.* animae A* (+ A¹) cum *graeo*.

³ *Lectionibus occidentalibus maxime infecti sunt codices DOR*; uide praecipue x. 32, xi. 1, 2, 17, 27, xii.

Codex Laudianus (E et e) huic familiae adnumerandus est, sed textui orientali recentiori magna ex parte conformatus qualis saeculo post Christum sexto uulgabatur. Qui codex saeculis septimo et octavo in Anglia adseruatus non parui ponderis fuit ad textum codicum Anglicanorum constituendum fuisse uidetur; certe Amiatinus noster multis in locis ex Laudiano correctus est¹.

Sed etsi lectiones occidentales satis saepe in quibusdam, interdum in omnibus codicibus nostris occurrunt, tamen perspicuum est Hieronymum hunc textum pro fundamento recensionis suae non elegisse.

Restat ergo ut inuestigemus in quam partem textus orientalis (a), antiquiorem scilicet uel recentiorem, magis inclinauerit. In hoc lector qui notas criticas nostras perspexerit a iudicio nostro uix dissentiet, Hieronymum tum in Euangelium cum in Actibus familiam graecam secutum esse cuius duces sunt NABC²; cum enim non id agit ut alteram familiam numquam praeferat, tamen multo saepius antiquiori eam postponit.

Utrum ipsa magna et antiquissima exemplaria N et B coram oculis habuerit annon, prorsus dubitare licet; paucissimi sunt loci in quibus uel cum hoc uel cum illo solo consentit; et ubi inter se uariant, id est ubi uel N contra B et reliquos huius familiae codices stat, uel B contra N et reliquos, Hieronymus cum

3, 22, xiii. 33, 43. xiv. 2, 6, xv. 2, 20, 23, 29 etc.; sed hic illic codd. plures et maioris momenti eidem textui fauent, ut v. 15 ADΘMOR³ST⁴UW, viii. 37 A¹BDΘORTUVW, ix. 5 BCD⁵FG⁶KORSTUVW (cf. A¹M uersu 4), xviii. 21 DΘM⁷W; nonnumquam etiam Hieronymus ipse, ut i. 4 per os meum = gr. D, ii. 15 cum sit hora diei tertia = gr. D⁸, 24 inferni = gr. D, v. 22 et aperto carcere = gr. D syr. harl. (cum⁹), xi. 4 ordinem = gr. D, xiii. 1 in quibus = gr. D¹⁰, 31 usque nunc = gr. D, xiv. 19 quidam = gr. DE, xvi. 13 uidebatur oratio esse, xxi. 21 non debere eos circumcidere = gr. E; quamquam editio Clementina lectiones aliquas retinuerit quae optimorum codicum auctoritate sine dubio reiciendae sunt, e.g. viii. 37 et ix. 5 (uide supra), xv. 34, 41, xxiii. 24, xxiv. 7, xxviii. 29.

¹ Correctiones in Codice Amiatino semper uel fere semper manu prima scriptae sunt; et ubi graeci textus uarietatem produnt, tam saepe cum textu E¹⁰ concordant ut facile credas scriptorem codicis A Actus Laudianos in manibus habuisse (ut monet nos uir doct. G. M. Youngman); uide praecipue vi. 10 + propter quod redarguerentur etc. A¹DΘ e t cum gr. (D)E, quamquam A¹ non habet clausulam cum ergo non possent contradicere (uel resistere) ueritati quae inuenitur in Θ d e h t et gr. DE; viii. 37 habetur uersus in A¹BDΘORTUVW uett. cum gr. E min.; ix. 4 persequeris + durum tibi est contra st. calcitrare A¹M et gr. E 180 (cf. u. 5); xix. 9 uiam + domini A¹CDΘKMRTVW cum gr. E; xxiv. 7 habetur uersus in A¹BDIKMRVW cum gr. E al. sat mul.

² Correctiones minoris momenti ubi A¹ cum gr. plur. (etiam E¹⁰) concordat, sunt iv. 28 cons. tuum A¹BCFKMRSUVW cum gr. NA¹DEP al.; v. 34 homines (= gr. NAB 80): apostolos A¹CDOT cum gr. DEHP al. fere omn.; vii. 19 patres (= gr. NBD): + nostros A¹BCDGKMRSTUVW et gr. plur.; 44 fuit patribus nostris (= ἦν τοῖς πατρ. ἡμῶν plur.): fuit cum p. n. A¹S, cf. ἦν ἐν τοῖς π. ἡμ. D¹¹E al. mult.; x. 4 quid est A¹B¹²CD¹³F¹⁴Θ¹⁵K¹⁶S¹⁷U¹⁸V = gr. τὶ ἐστὶν: qui es A¹M; xi. 25 profectus est autem barnabas tharsum A¹O, cf. ἐξ ἧλθεν δὲ εἰς T. ὁ Βαρν. EHLP al. pler. (om. ὁ Βαρν. NAB); 28 in uniuerso orbe: gr. ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην et in uniuersum (omnem e) orbem A¹ e g¹⁹; xvii. 23 inuenit et aram A¹ al. cum gr. omn. (om. et A¹CGSU); xviii. 3 erant autem A¹CDKUV cum graeco; 4 habetur uersus in A¹CDΘ²⁰LR TW cum graecis; xx. 20 subtraxerim sine add. A¹CD²¹FG²²Θ²³STVW cum graeco: + uobis A¹BIKMORU; 23 manent sine add. codd. plur. (et A¹) cum gr. paene omn.: + in hierosolymis A¹G²⁴Θ²⁵W et gr. D; tantum xxvii. 44 addidit animae A¹ cum codd. uell. nostris sed contra graecum.

³ Locos circiter CCXX ex notulis nostris collegimus in quibus codices graeci in partes eunt, Hieronymiani omnes uel saltem optimi inter se concordant; in his inuenimus Hieronymum familiam NABC duplo praetulisse quam HLP. Exempla concordantiae cum NAB(C) sunt i. 15 fratrum; viii. 7 multi enim eorum qui habebant; xi. 22 barnaban sine add.; xii. 20 erat autem sine add.; xiii. 17 israhel; xiv. 12 barnaban sine add.; xv. 24 animas uestras sine add.; xvii. 13 et turbantes; xviii. 20 maneret sine add.; xix. 35 hominum; xx. 7 cum conuenissemus; xxi. 25 ut abstineant se; xxii. 20 consentiebam sine add.; xxiii. 9 angelus sine add.; xxv. 16 hominem sine add.; xxvii. 14 euroaquillo; xxviii. 16 romam sine add.

⁴ Contra Hieronymum nonnumquam familiam HLP sequitur, ut iii. 6 surge et; v. 40 et dimiserunt eos; xi. 13 dicentem sibi; xiv. 8 ambulauerat; (xv. 18 = gr. AD); xvi. 6 transeuntes; xviii. 3 operabatur; xix. 37 uestram; 40 concursus istius; xx. 24 sed nihil horum uereor nec facio animam meam pretiosorem quam me; 25 dei; xxi. 5, 6 orauimus: et cum uale fecissemus; xxiii. 12 quidam ex iudaeis; xxiv. 21 in me; xxvi. 28 fieri.

maiori parte familiae, non cum codice dissidenti, congruit¹. Ex hoc forsitan colligi potest Hieronymum non ipsis N et B usum esse, sed potius alio quodam exemplari cuius lectiones pluribus codicibus familiae eiusdem communes erant.

Si autem Hieronymus Graecos huiusmodi in textu suo emendando adhibuerit, ut nobis certum uidetur, sequitur eos Uulgatae codices qui antiquiorum Graecorum textui propius accedant praefereandos esse iis in locis ubi codices nostri in partes eant, et ubi partes, quod ad numerum et antiquitatem testium attinet, tam parem auctoritatem habeant ut aliter dubitauerimus quae pars eligenda fuerit².

CAP. III.

DE CODICUM NOSTRORUM CLASSIBUS.

SICUT in Euangeliis ita et in Actibus confitendum est nos stemmata codicum componere ausos non esse. Confer I, pp. vii et x.

Lectoribus tamen satis fidenter proponimus id quod ex longo studio in textu componendo habito, et ex consideratione sedula lectionum selectarum fere CCL, de ratione societatis uel familiaritatis quae inter codices nostros intersit, nobis constare uideatur. In quo lectionum delectu et consideratione adiutore sumus usi acuto, strenuo, et iucundissimo Georgio Mallows Youngman A.M., nunc presbytero Dioceseos Sarisburiensis, qui in libro Armachano exscribendo et in codicum diuersorum collatione nobis etiam in primo tomo praesto fuit.

Codices igitur nostros septemdecim in quatuor classes diuidimus. Prima continet quinque (GCAFD) quos primarios nominamus, qui ex uariis regionibus orti nullo modo ab inuicem pendere uideantur. Secunda continet sex (IM, SU, T, O) qui primariis obnoxii, et praesertim codicibus Amiatino (A) et Fuldensi (F), cum illis diuersas familias constituunt. Tertia classis quae quinque continet (Θ, KBVR), est recensionum Theodulfanae et Alcuiniana, quarum altera ita arcte cum codice Fuldensi (F) concordat ut Alcuinum credas eo ipso codice in textu constituendo usum esse. In quarta unum tantum collocamus, Sarisburiensem (W), qui textus medio aeuo uulgati testis est.

I. CODICES PRIMAE CLASSIS GCAFD.

Codices primarii sunt quinque GCAFD, quos eo ordine collocamus ut ostendamus propinquitatem singulorum textui quem credimus Hieronymiano. Ex locis enim CCLII, quorum lectiones nostri gratia digessit G. M. Youngman antedictus, San-Germanensis (G) cum nobis uices CLXIX concordat, Cauensis (C) locis CL, A et F fere CXL (sed A in locis paulo grauioribus quam F), Armachanus

¹ Centum fere locos collegimus ubi N et B inter se dissident; in his Hieronymus paene aequae contra hunc et illum facit, sed rarissime cum N solo uel B solo congruit. Confer tamen xiii. 6 ubi legimus bariosu cum codd. nostris plur. et βαρησοῦ N min.; xxii. 29 tribunus quoque = καὶ ὁ χιλίαρχος N* min.; xxvii. 28 qui codd. plur. cum N*; 31 in naui manserint = N* min.; xxviii. 2 om. propter ante frigus cum N* min.; 18 me sec. cum N* 177. Etiam ix. 11 surge uade uidetur nobis correctio Hieronymiana = ἀναστὰς πορευθήτω B; xii. 24 domini = B; xvi. 28 paulus magna uoce = B.

² Uide praecipue v. 34 homines; 39 poteritis; vi. 7 dei; vii. 19 patres sine add.; ix. 28 hierusalem sine add.; xi. 20 et sec.; xix. 2 et illi sine add.; 9 tyranni sine add.; xx. 22 alligatus ego; xxii. 12 habitantibus sine add.; xxv. 22 agr. autem ad festum sine add.; xxvii. 2 inceptentem.

(D) CXXV. Qui codices, quamuis omnes ex uno fonte Hieronymiano deriuentur, nullo modo, quantum uidemus, ab inuicem pendent. Contra, ut diximus, uariarum regionum textum repraesentant. San-Germanensis ex Gallia meridionali, forsitan ex Lugduno uel prope Lugdunum, originem trahit, ut conicit S. Berger, *Hist. de la Vulg.*, p. 72. Amiatinus, ut in Euangeliis diximus (I, p. 705), textus formam in regione Neapolitana uulgati saeculis VI et VII nobis affert. Fuldensis Capuanus est, Cauensis Hispanicus, Armachanus-Dublinensis Hibernicus. Discrepantia horum codicum maxime in A et F apparet, quorum secundus F in capitulis i-viii et xiv-xvi ut ueritatis testis prominet, A uero in ceteris. Unde sequitur concordantiam horum duorum A et F fortissimam esse et raro abiciendam. Extant tamen loci ubi etiam hanc concordantiam deseramus, et lectionem his testibus suffultam uel errori scribarum¹ uel ueterum Latinorum nimiae auctoritati² tribuendam censeamus. Concordantiam uero primariorum omnium numquam deserimus nisi ubi lectiones admiserimus quae textui plane deprauato medicinam afferre uideantur, ut sunt iii. 20 †oum†, iv. 21 †clarificabant deum in eo quod factum erat†, et xv. 29 *om. suffocato*, quod uncis quadratis inclusimus³. Ceteris locis semper unum uel alterum primariorum sequimur⁴, et plerumque duos uel tres uel plures.

2. CODICES SECUNDAE CLASSIS IM, SU, T, O.

Codices sex in hac classe collocamus qui 'deriuati' dici possunt, non tamen alicui recensionis historicae tribui possunt, ideoque quasi medio loco stant inter primarios et saeculorum VIII-IX recensiones. Quorum I (Iuueniani Uallicellanus) et M (Monacensis) Amiatini asseclae sunt; S (Sangallensis) et U (Ulmensis) ambo Hiberno-Gallici textum Fuldensem pro fundamento habent, sed addita-menta a scribis Celticis dilecta saepe ostendunt. Ubi S ab U differt, omissiones amat, ut diximus supra p. viii. T (Toletanus), ut in Euangeliis, exemplum recentius textus Hispanici est. O (Oxoniensis-Seldenianus) originis obscurioris est: affinitatem nunc cum Amiatino, nunc cum Armachano habet, interdum contra omnes uel fere omnes alios codices facit; uide supra p. vii, not. 3. Codex O ergo 'deriuatus' dici potest, a scriba editus qui nunc hanc nunc illam textus formam praetulerit, Amiatinam scilicet uel Hibernicam.

¹ Uide ii. 26 *requiescet*: -cit AFGΘ*IOSV; iii. 22 *suscitabit*: -uit ABFΘ*MOS; v. 3 *mentiri te*: mentire te AFOS e; 28 *replestis*: -etis AB*FKO*V e*ρ; xiii. 10 *omni iustitiae* A*FS; xv. 3 *conuersionem*: conuersationem ABDF*IKMUVW e, et -sacionem RS*; xx. 23 *me*: meae A*BDFKM*RST UVW ρ; xxiv. 14 *patri deo meo*: patri deo meo ABCDFIKMSUV, et > patri meo deo R, > deo patri meo TW; xxviii. 11 *castrorum*: castrorum A*BDFG*ΘIKORS*T*U*W c ρ.

² Uide i. 20 *habitaret*: inhabitaret AFGΘMUV uell.; vii. 51 *duri oeruloe*: dura ceruice (A*†)BCFΘI KORSTUVW c dem. e g₂ g₁ lux. m; viii. 24 *dominum*: deum AFMW c dem. ρ cum gr. D al. plus 20. Praeterea sunt loci perpauci ubi A et F certe reiciendi sunt, iv. 21 *om. deum male* ABFGΘIKMORS UVW; xii. 21 *om. autem* AFΘSU; xxvi. 20 *in omnem regionem*: in omni regione AF.

³ Cf. et viii. 12 † et nomine iesu christi etc., ubi distinctionem codicis A mutauimus.

⁴ e. g. i. 20 *commoratio* BCF*GKRS*TUW: commemoratio DF*Θ; habitatio AIMOS*V; vii. 1 *habent plur.* (et CDG): habeant A; haberent FIM; x. 15 *tu ne commune dixeris* CΘOSTUW: > tu commune ne dixeris ABIKRV; ne tu commune dix. DFGM; 29 *accersistis* B*GIKMOST*V: arcessistis ACDRT†; accersisti B*FUW; arcessisti Θ; xvi. 29 *paulo et silae* DG*: + ad pedes BFG*ΘKRSUVW; > ad pedes paulo et silae AC; ad p. pauli et s. IMOT; xxviii. 4 *eum non sinit uiuere* CΘIKUV: eum non sinit uiu. R, eum non dimisit uiu. A; > non sinit eum uiuere OSW, non sinit eum uiuere M; > eum uiuere non permisit T; non sinit uiuere (*sine eum*) BDFG.

3. CODICES TERTIAE CLASSIS Θ, KBVR.

Saeculo octauo exeunte et nono ineunte recensiones duae sub imperio Karolino extiterunt, una a Theodulfo, Uisigotho, Aurelianensi episcopo, confecta (uide I, p. 719), altera ab Alcuino. Recensionis Theodulfianae monumentum eximium est Θ, qui a Uisigotho homine confectum magnam cum CT affinitatem habet; lectiones tamen subinde antiquiores ostendit et cum D et O concordantes. Codicem Aniciensem Theodulfi, forma paene gemellum, non contulimus.

Recensionis Alcuiniana, quae in Actibus a codice Fuldensi maxime pendet, sunt KBVR, quos ordine bonitatis ad huius libri textum constituendum enumeramus. Mirabitur certe lector Uallicellanus (V), qui recensionis Alcuiniana in Euangeliis agmen ducit, non primo loco sed tertio collocari. Sed obseruamus editorem in capitulis i et ii praestantiam codicis Fuldensis in prima libri nostri parte non statim deprehendisse, et textum Amiatinum qui in capitulis i-viii et xiv-xvi, ut dicimus, minoris momenti est, propius secutum. Notandum est etiam capitulationes F, SU, Θ, KBR easdem esse; sed capitulationes codicis V singulares sunt, neque cum his neque cum Amiatinis ullo modo concordant.

4. CODEX TEXTUS MEDIO AEUO USITATI W.

De hoc codice a *Willelmo* de Hales, pro Thoma de la Wile magistro scholarum Sarum A. D. 1254 scripto, pauca tantum dicenda sunt. Ut in Euangeliis ostendit textum scholasticorum medii aevi manibus tritum; amat additamenta et lectiones occidentales, et saepissime cum codice mixto c concordat.

CAP. IV.

DE TEXTU NOSTRO IN ACTIBUS.

Ex his quae supra capp. I et III notauimus, perspicuum erit lectori, codices nostros in Actibus in duas uel forsitan tres magnas familias diuidi posse quarum prima constat ex GA(D)IM(O), secunda ex FSU(Θ)KBVRW, tertia ex CT cum quibus saepe coniunguntur Θ, et DO qui licet maiori ex parte cum Amiatino faciant, tamen hic illic quasi initia uarietatum illarum exhibent quae postea magis magisque in codicibus Hispanicis inueniuntur. Sed ex his tribus familiis prima et secunda nobis in textu constituendo maioris momenti sunt.

Cum autem hae familiae saepissime in partes eant, non iudicamus hanc uel illam semper sequendam esse. Immo uero nunc hanc nunc illam sequimur secundum regulas a nobis in euangeliorum textu constituendo propositas (uide I, pp. 725-732). Plurimi sunt loci ubi lectionem quae cum graecis, et praesertim cum graecis uetustissimis concordet, praetulimus¹. His proxime accedunt loci complures ubi lectionem quae graecum melius latine reddat simili ratione acce-

¹ e. g. i. 17 quia, ii. 4 allis, iii. 11 cum teneret autem, iv. 24 deum (cf. vi. 7, vii. 7), v. 8 mihi (sine mulier), 34 homines, 39 poteritis, viii. 36 quid, ix. 5 persequeris (sine add.), 29 loquebatur quoque (sine gentibus), xiv. 15 terram et, xv. 2 ex illis, xix. 6 manus, 9 tyranni (sine add.), 23 uia (sine add.), xxi. 8 erat (sine add.), xxiii. 18 uocans, 21 ei, xxvii. 2 incipientem: uide etiam supra p. xiii.

pimus¹. Non adeo multi sunt loci in quibus lectionem hac sola ratione praetulimus quod in ueteris uersionis latinae testibus non appareat²; sed nonnulli sunt ubi haec causa cum aliis conspiret ad ueritatem lectionis discernendam³. Sunt minoris momenti nec admodum multi loci ubi scribarum errores⁴, betacismos, itacismos etc.⁵, repudiauimus; alii sunt ubi eandem familiam per totum uersum secuti sumus cum fidem eius in pluribus propinquis lectionibus probauerimus⁶; alii ubi lectionem breuiorem pro longiori recepimus⁷.

Has igitur secundum regulas si notulas nostras exploraueris, amice lector, sine dubio San-Germanensem (G) inter omnes codices eminere perspicias. Qui codex interdum cum BKVFSUR congruit sed saepius cum AIMOD; e. g. ex CCX locis ubi familiae A et F in partes eant, in CXLII codex G nobis iudicibus ueram lectionem conseruat, neque amplius LXVIII locis deteriore partem sequitur. Ex illis item locis G cum A uices CXXI congruit, cum F tantum LXXXIV.

Si familias autem potius quam codices respexeris, inuenies familiam Amiatinam Fuldensi meliorem esse; nam ex iisdem CCX locis, CXXII sunt ubi familiam A, LXXXVIII tantum ubi familiam F praetulimus. Harum quidem rerum aestimatio, quod facile concedimus, non omnibus criticis eadem erit. Nos enim non omnes locos enumerauimus ubi hac parte codex A, altera uero codex F steterit, sed eos tantum ubi familiae uel potiores familiae partes contra stare nobis uideantur. Neque tantum iudicio nostro fidimus ut affirmemus nos semper ueram lectionem perspexisse. Sed eruditus lector qui notulas nostras in Actus perlustrauerit uix dubitabit censurae criticae in hunc librum paene pro fundamento esse perceptionem discrepantiae harum familiarum, ambas tamen bonae notae esse, et lectionibus ueram auctoritatem praebere, ambas scilicet ex uno fonte Hieronymiano deriuari.

IOHANNES SARISBURIENSIS EP̄S

HENRICUS I. WHITE

Sarisburiae

Septembris die XIV a. d. M.D.CCCC.IV.

¹ e. g. i. 6 conuenerunt, ii. 40 pluribus, iv. 2 in iesu, 9 iudicamur, 32 possidebat . . . dicebat, xvii. 22 superstitiosiores, xx. 29 graues, xxi. 5 explicitis diebus, xxiii. 8 utraque contententur, xxiv. 20 accusare, xxv. 10 ubi, xxvi. 17 populo.

² e. g. i. 20 commemoratio et habitet, ii. 11 eos loquentes, ix. 11 surge uade, 22 multo magis, xv. 1 saluari, 4 a senioribus, 16 decidit, 19 dominum, xx. 3 ubi cum fuisset menses tres, 9 eductus, 13 enauigauimus. *Notandum est codices c dem. p mixtos esse, i. e. partim ueteres partim Hieronymianos.*

³ e. g. ii. 12 hoc uult esse, v. 34 homines (apostolos), vii. 35 iudicem (*sine add.*), xxi. 5 explicitis diebus.

⁴ e. g. v. 21 aduentens (audiens), xvi. 1 iudaese (iudae), xvii. 6 orbem (urbem), 17 aderant (audierant), xxi. 24 ambulat (ambulans).

⁵ e. g. vi. 14 mutabit (-uit); v. 28 praecipimus (praecip.), xxii. 26, 29 ciuis (ciues), xxiii. 4, 5 maledicoe (-cis); *uide etiam supra, p. xiv.*

⁶ e. g. i. 20 eorum, ii. 27 neque, x. 30 usque in.

⁷ e. g. viii. 4 uerbum (*sine add.*), 11 magis suis (*sine add.*), 12 et nomine, ix. 20 et continuo (*sine add.*), xiii. 13 qui cum eo (*sine erant*), xvi. 2 testimonium (*sine add.*), xxii. 16 exsurge baptizare, xxiii. 9 surgentes (exsur.), 21 amplius (*sine add.*), 24 paulum (*sine add.*), xxvii. 25 deo (*sine add.*), 42 primos (*sine in mare*), xxviii. 26 dio (*sine add.*).

PRAEFATIONES IN ACTUS APOSTOLORUM.

Duas praefationes habent CΘ, tres T (quas exscripsit nostri gratia uir doct. W. Schulz) et edd. ant., quattuor MR; unam habent BFIKUVW c gig., non autem omnes eandem; nihil habent ADGOS (ut uidetur) d e p.

In codice M ordo foliorum culpa ligatoris turbatus est et duo folia perierunt; fol. 1 habet capitula XXXVIII-XLVII; fol. 1 b, XLVII-LVII; fol. 2, LVII-LXI, deinde prologum 'Nudam quidem uidetur,' tunc praefationem 'Canit psalmista'; fol. 2 b, reliqua praefationis, deinde prologum 'Lucas natione syrus . . . uirginitate'; perit folium sequens; fol. 3 habet prologum 'Lucas euangelista ad theophilum scribit,' deinde capitula I-III; fol. 3 b, capp. V-XIII; fol. 4, cap. XIII-XXIII; fol. 4 b, cap. XXIII, XXV; reliqua pars paginae uacua est. Certum est igitur foll. 3, 4 ante 1, 2 stetisse, et periisse folium inter 4 b et 1, et iterum post 2 b; ordo autem fuit (a) Prologus 'Lucas euangelista,' (β) capitula, (γ) prologus 'Nudam quidem,' (δ) praefatio 'Canit psalmista,' (ε) prologus 'Lucas natione syrus.'

Praefatio quae sequitur continetur in codd. nostris BFΘKMRUW c gig., editionibusque antiquis Hailbrun 1476, Wild 1481, Kesler 1487, Paganini 1497, Froben 1502, Sacon 1515 et 1518; cf. Thomasium l. p. 356 qui priora et ultima tantum uerba impressit ex codd. scilicet Vat. 4221, S. Pauli, et Orat. B. 7.

In codice T secundum, in edd. Hailbrun, Wild, Kesler, Froben, Sacon tertium tenet locum.

Inscr. incipit praefatio in actus (actibus Θ) apostolorum Θ gig., incipit praefatio iheronimi in actū apostolorum T, incipit praefatio (praefatio R) sancti (om. R) iheronimi p̄bi (p̄bi R; om. BK) in actus (hactus R) apostolorum BKRU, incipit p̄p̄tio ī ier̄ p̄bi in libro actū aplorū c; incipit prologus M Sacon 1518, prologus incipit Sacon 1515, item alius prologus Hailbr., Wild, Kesler, Paganini, sequitur alius prologus Froben; nihil habent F (ut uidetur) W.

Uidetur praefatio nostra ex prologo in Lucam abbreuiata, quem confer uol. i, p. 269 seq.

LUCAS natione Syrus cuius laus in euangelio canitur apud Antiochiam medicinae artis egregius et apostolorum Christi discipulus postea usque ad confessionem Paulum secutus apostolum sine crimine in uirginitate permanens domino maluit inseruire; qui octoginta et quattuor agens aetatis annos in Bithynia de saeculo noscitur emigrasse.

Hic igitur diuino stimulatus imperio [posteaquam] in Achaiae partibus euangelium scribens Graecis fidelibus incarnationem domini fideli narratione

1. luchs R; + antiocensis edd. natione R. sirus RTW. euangelio R. canitur: est W. cuius . . . canitur ex Hieronymi Ep. LIII ad Paulinum uidetur desumptum. aput RT; + urbem W. anti^ochiam B, antiociam T, anthiociam FΘ, anthiochiam R.

2. medec. M, medicine RTW. artis: om. ΘT; + fuit W. egregius: peritissimus W. discipulus + fuit edd. postea + uero W. usque ad confessionem: om. W; > ad conf. usque Θ.

3. sequutus Θ, sequitur T; + egregium R; + est Θ. uirginitate: ueritate T; post uirg. deficit M. permanens: manens gig.; permansit W.

4. domino: deo edd. maluit om. W. inseruire cum BFΘTU gig.; seruire KR c edd.; seruiens W. octoginta et quattuor BKRUW (quatuor), octuaginta quattuor T, LXXX et quattuor F, LXXX et IIII gig., LXXXIII Θ: septuaginta et quatuor

c (LXX^{ta} et IIII^{or}) edd., ut in praefatione Lucae. etatis TW. > aet. annos agens Θ, > annos etatis agens edd.

5. bithynia cum edd. Hailbr., Kesler, Froben, etc., bythinia F^U Sacon, bithinia Θ: bythiniam BF^K, bithiniam RT. saeculo R; saeculi B. nō||scitur B; dinoscitur gig. in bithynia . . . emigrasse: obiit in bithynia plenus spiritu sancto W, > in bithynia obiit plenus spiritu sancto edd.; ex praefatione Lucae.

6. hic: his lapsu F; om. T. hic . . . imperio: quo instigante edd. posteaquam (postquam W gig.): om. edd. et quoad synesin recte; cōnstatio enim in textu est duarum lectionum. achaie RW, achiae K, acaie T.

7. euangelium R. grecis KRTUW. incarnationem R, incationem lapsu I*. domini: christi ΘT. narrationi F^K, narracione R.

ostendit, eundemque ex stirpe Dauid descendisse monstrauit—cui non immerito scribendorum apostolorum actuum potestas in ministerio datur, ut deo in deum pleno, et filio perditionis extincto, oratione ab apostolis facta, sorte domini electionis numerus compleretur, sicque Paulus consummationem apostolicis actibus daret quem diu contra stimulos calcitrantem dominus elegisset. Quod legentibus ac requirentibus deum breui uolui sermone ostendere quam prolixius aliquid fastidentibus prodidisse, sciens quod operantem agricolam oportet et de suis fructibus edere; quem ita diuina subsecuta est gratia ut non solum corporum sed etiam animarum eius proficeret medicina.

EXPLICIT PRAEFATIO.

1. ostendit R. eundem (*siste* que) W. dauid + secundum carnem W. descendisse cum Θ (disc.) R² TW c *edd.*: originem duxisse R²; de origine descendisse BFKU *gig.*, sed *constatio uidetur cum* de orig. *ferē* = ex stirpe. monstrabit T; deinde + nos solum usque ad resurrectionem ascensionemque domini produxit narrationem suam. uerum etiam actus apostolorum et praecipue beati pauli cuius indiuiduus in peregrinando comes extitit. sicut uiderat ipse composuit W (*qui quae deesse uidebantur, ex Hieronymi 'De uir. illustr.' c. vii aliisque fontibus supplēuit; talia enim addita-menta amat, cf. arg. in Joh. i. p. 486-7*). cui + etiam W.

2. immerito U. scribendorum + eorundem W. apostolicorum W *edd. Hailbr., Wild, Sacon* 1518, Pagan. actuum Θ, hactuum R. > actuum apost. *edd. ministerio codd. plur. edd. plur. et nos in praef. Lucae: mysterio BFU Pagan.*

3. pleno + atque perfecto R. perditionis R. oratione R. apostolo Θ.

4. domini: dominice W *edd.* numerus: numero T; + duodenarius W; + apostolici ordinis R. compleretur F²; impletur Θ T. paulus cum

W *gig. edd.*: paulum BFΘKMRTU c. consummationem cum R (consumacionem) W c *gig. edd.*: consummationis BFΘKTU.

5. hactibus R. stimulos FΘT: stimulum BKRUW c *gig. edd.*, cf. ad Act. ix. 5, xxii. 7, xxvi. 14. recalcitrantem c.

6. eligisset K. quod: qui W c. ac: et *edd.* dominum T. brebi T; + potius *edd.* uoluit c; uoluisse T. sermone + ras. 2 litt. B.

7. ostendere R. > ostendere sermone *edd.* prolixus T². fastidentibus T²; *similia de fastidiosis lectoribus uidēs ap. Hieron. praef. in Esai., Iob, et Esram.* sciens + scriptum in epistolis apostoli pauli ad timotheum R. operantem K; operante F² (*corr. F¹*)

8. agricolam partim in ras. Θ. oporteat *edd.* et cum BFKU: primum R *edd. plur.*; om. Θ TW c *gig.* hedere R². quem + etiam lucam W. subsecuta UW *gig. edd.*, et subsequuta Θ T; subsecutus BFKR (-qutus) c.

9. om. ut Θ² (+ sup. lin.). corporum: corporibus *gig. edd.*; sanitati corporis W. set actiam R. animarum: animabus *gig. edd.*; animarum infirmitati c. om. eius W. proficerent T²; profecerit c.

Subscr. explicit praefatio BΘ c: explicit prologus U Kesler, > prologus explicit Sacon 1515; explicit praefatio actuum apostolorum F; explicit praefatio hieronimi p̄bri R; finit T; nihil habent KW gig. Hailbr., Wild, Sacon, Paganini.

Praefatio secunda ex Hieronymi epistula LIII ad Paulinum (Uall. i. p. 280) desumpta, in codd. nostris CΘIMRTV inuenitur; impressit Thomasius (l. p. 348) ex codice nostro V, et iterum. (p. 359) ex codd. Vat. 4221, S. Pauli, Orat. B. 7, Palat. 44, et Reginae Suetiae; in CΘM secundum, in T tertium, in R quartum tenet locum; in edd. ant., ut in codicibus Uulgatae recentioribus, fere semper cum praef. 'canit psalmista' coniuncta est. In Θ post capitula stat.

Inscr. incipit praefatio Θ, incipit prologus IM, incipit prologus actuum apostolorum V, incipit argumentum in libro actuum apostolorum Thom. (p. 359), item aliud argumentum de aeipistola sancti Iheronimi C, aliud argumentum T, item de eodem R.

Actus apostolorum nudam quidem sonare uidentur historiam et nascentis ecclesiae infantiam texere; sed si nouerimus scriptorem eorum Lucam esse

1. hactus CR; actuum Θ². apostolorum C. om. act. apost. M. nuda CT. quid Θ², quidam Θ². uidentur (*nam infra eorum non fluctuat*) cum Θ (uident) IV *edd.*, et Hieron. ep.: uidetur CMRT Thom. > uid. sonare MR *edd.* hystoria

C; storia T. > hist. uid. V. om. et Θ². nascentis: lactantis I; laetantis *codd. ap. Thom.*

2. aeclesiae C, aecl. R, eglise T. infantiam R; historiam V. set R. om. si Θ². scribtoem T. lucham CR. essae R.

medicum, cuius laus est in euangelio, animaduertemus pariter omnia uerba illius animae languentis esse medicinam.

- | | |
|---|---|
| <p>1. om. laus R. om. est MV Thom. aeuan-
gelio R, euang. I. animaduertemus cum CT
(adimad.) Hieron. ep.: animaduertimus ΘIRV</p> | <p>edd., Thom.; anim aduertendum est M.
homnia C.
2. anime RT. aesse C.</p> |
|---|---|

Subscr. explicit I, explicit praefatio Θ Sacon 1518, > praefatio explicit Sacon 1515, explicit prologus MV; deo gracias memor esto mei R; nihil habent CT Paganini, Thom.

Praefatio tertia in codd. MR continetur; in M primum, in R tertium tenet locum. Uidetur fuisse capitulationis cuiusdam initium. *Inscr.* prologus M; item prologus hieronimi R.

Lucas euangelista ad Theophilum scribit precepisse dominum Iesum post resurrectionem suis apostolis ne ab Hierosolimis abirent donec spiritus sancti munus acciperent. Interrogatus dominus quando regnum restitueret Israhel, in patris positum potestate respondit. Perceptione tamen sancti spiritus dicit, in omni terra testes sibi futuros apostolos.

5

- | | |
|--|---|
| <p>1. luchs aeuan-
gelista + dei R. theofilum M.
scribit + in hactibus apostolorum R.
2. resurrectionem R. ne ab perit in M.</p> | <p>hierosolimis R. abirent perit in M; habirent R
3. munus perit in M.
4. perceptionem R. om. sanoti R.</p> |
|--|---|
- Subscr.* explicit R; explicit prologus M.

Praefatio quarta continetur in codd. nostris CT et in ambobus primum tenet locum. Edidimus ex codice Cauensi subiunctis uariantibus lectionibus codicis T.

Inscr. Incipit argumentum de insequenti Hactuum Apostolorum Libro C; argumentum acti apostolorum T.

Lucas euangelista. Apostolorum hactus. sicuti euangelium. ad Theophilum quendam condiscipulum suum scribens mistica narratione contexit. qui conuersionem xpi cum discipulis. dierum quadraginta et ascensionem eius in caelos. adque in apostolos aduentum spiritus sancti. seu in locum proditoris iudae Matthiam apostolum subrogatum. quae in euangelio suo homiserat. brebi sermone complexus. post cetera in saulum qui et paulus consummationem apostolicis hactibus dedit. Quem diu recalcitrantem dominus pro sua miseratione ad gratiam uocans. Et apostolica dignitate et martirii postmodum gloria decorauit.

Ostendens etiam persecutoribus reuertendi ad deum uiam patere per xpm. Secundum illud domini per iezecielum prophetam dicentis. Nolo mortem morientis tantum hut conuertatur et uiuat.

- | | |
|---|---|
| <p>1. apostolorum actus sicut T. teophilum T.
3. ascensionem T.
4. celos T.
5. iude mathiam apostolum T. que T. omiserat T.
7. apostolicis actibus T.</p> | <p>8. apostolica T.
9. decorabit T.
10. etiam T. persecutoribus T.
11. iezecielum T.
12. ut T. uiuat T.</p> |
|---|---|

Subscr. explicit argumentum T; nihil habet C.

Praefatio quinta continetur in codd. nostris MR, editionibusque antiquis pluribus.

In editionibus primum, in R secundum, in M tertium tenet locum.

Impressit etiam priora et ultima uerba Thomasius I. p. 356; in Bibliis impressis cum praefatione

'Actus apostolorum nudam quidem,' etc. in unum coniuncta est.

Praefatio Hieronymo adscribitur sed inter opera eius non inuenitur; notandum est etiam auctorem Psalmum LXXXIII quamuis non ad uerbum ex Psalterio Romano citasse cum Hieronymus ipse (Ep. LXXII. 2, anno 398 scr.) eundem uersum ex Psalt. Gallicano adferat; multa ex Hieronymi praefatione in librum Esrae desumpsit auctor.

Inscr. incipit praefatio beati hieronimi presbyteri M, incipit praefatio sancti hieronimi p̄bi in hactus apostolorum R, incipit praefatio beati Hieronymi presbyteri in librum Actus (Actuum Sacro 1515, Actum Pagan.) apostolorum edd., incipit prologus S. Hieronymi Presbyteri in Librum Actuum Apostolorum Thom.

Canit psalmista, Ambulabunt a uirtutibus in uirtutem. Post apostoli Pauli epistolas dudum uno uobis uolumine translatas, Domnion et Rogatiane carissimi, actus apostolorum compellitis ut transferam in latinum. Quem librum nulli dubium est a Luca Antiocheno, arte medico, qui postea inseruiens Paulo apostolo Christi factus est discipulus, fuisse editum. Ceruices premit inposita saepius oneris magnitudo, quia studia inuidorum reprehensione digna putant ea quae scribimus. Illorum numquam odio et detractio iuuante Christo meum silebit eloquium.

1. ambul. de uirtutibus in uirtutes edd.; cf. Psalt. Romanum ps. LXXXIII. 8 (Uall. x. 286) ambul. de uirtute in uirtutem; Hieronymus ipse (Ep. LXXII. 2) citat ibunt de uirtute in uirtutem cum Gallicano. post om. MR (habent codices recentiores et edd.).

2. translatis R. dōmon edd. rogaciane R, rogation M, rogatione ed. Kesler.

3. hactus R. compellitis M.

4. lucha R. anthioceno M.

5. est om. MR (habent codd. recent. et edd.). aeditum R.

6. sepius MR. honeris R. cf. Praef. in librum

Esrae (Uall. IX. 1521) 'magnitudo operis imposita ita ceruices premit ut' etc. inuidorum: in iudorum R. digna: dignos R* (corr. R^c); dignum M* (m. eras.). cf. Praef. in l. Esrae 'accedunt ad hoc inuidorum studia, qui omne quod scribimus reprehendendum putant.'

7. que R. nunquam R. hodie R^l. detractio R. iubante M*.

8. sileuit M. cf. praef. in l. Esrae 'numquam meum, iuuante Christo, silebit eloquium . . . magis uestra caritate prouocabor ad studium quam illorum detractio et odio deterrebor.'

Subscr. explicit praefatio M, explicit praefatio hieronimi p̄bi R.

EDITORUM NOTA

Observabit lector eruditus has quinque praefationes plerumque ex laciniis Hieronymianis esse confectas, nullam autem earum ueram esse et genuinam praefationem uel Hieronymi uel alius scriptoris in librum cui praepositae sunt. Ex qua re sine dubio colligendum uidetur nullam in Actus praefationem scripsisse Hieronymum. Non tamen eo progredimur ut credamus Hieronymum librum non emendasse, quae sententia quibusdam uiris doctissimis placet; uide Hieron. Op. uol. x, pp. xix-xxii (ed. Uall.). Docent enim lectiones in notulis nostris descriptas codices nostros plerumque uno agmine contra ueteres stare et unius uiri mentem in opere emendationis laborantem prodere. Quis ille fuerit, nisi Hieronymus, prorsus nescimus.

DE CAPITULATIONIBUS NOUIS CODICUM METENSIS,
MONACENSIS, ET BAMBERGENSIS.

Haec capitula, fere LXII numero, quae incipiunt De passione etc., ex cod. Monacensi 6230, saec. IX-X (qui est M. noster in Actibus) anno 1892 descripsit H. J. White. Qui cum in eis plura animaduersione digna obseruaret alios codices requisiiuit in quibus eadem uel similia conseruarentur. Duos cum inueniret ab amico nostro S. Berger in libro suo perutili 'Histoire de la Vulgate' etc. p. 357 citari, hos etiam conferendos curauit. Capitula cod. Bambergensis A. 1. 7. saec. XIV, uir doctus Fischer, bibliothecarius, humanissime nostri causa exscripsit; capitula cod. Metensis, saec. IX ineuntis, ipse anno 1901 exscripsit H. J. White. His codicibus muniti textum satis bonum, adhibita subinde coniectura, constituimus.

Haec capitula, numquam antea quod scimus euulgata, singularem quendam locum obtinent in historia ecclesiastica N. T. latini, et in hac re cum Priscilliani canonibus in epistulas Paulinas comparari debent. Opus enim sunt Donatistae cuiusdam qui in Actibus sectiones adnotauit opinionibus sectae suae propugnandis utiles. Cuius rei exempla sunt praecipue cap. XLIII De auctoritate publica quod rebus diuinis numquam se interposuerit et XLV De auctoritate baptizandi (Met.) uel rebaptizandi (M. Bamb.). Primum, ex quo apparet Gallionem pro doctore Christianorum a Donatistis habitum, docet capitula post annum 347 composita. quo anno Donatus Magnus uocem illam notissimam emisit 'Quid est imperatori cum ecclesia?' Mos rebaptizandi inter Donatistas antiquior est ut patet ex censura prolata a Synodo sub Miltiade anno 313. Locum tamen nostrum (Act. xix. 1-7) de discipulis Ephesi post baptismum Iohannis denuo baptizatis, citat Optatus Mileuitanus 'De schism. Don.' v. 5, potius ut ueritatem doceat quam ut errores refellat; Augustinus uero 'contra litt. Petil.' II. XXXVII. § 85 (tom. ix. p. 244) circa annum 398, citat et retorquet Petiliani argumenta ex hoc loco ipso tracta; cf. et 'De unico bapt. contra Petil.' VII. § 9 (tom. ix. p. 531). Ex quo conicimus haec capitula circa finem saec. IV confecta esse.

Huc etiam trahimus capp. XX et XXVI quae docent baptismum non sine instructione praeuia conferendum esse. Donatistae enim omnes eos qui ad se confugiebant, etiam episcopos et presbyteros, catechumenos faciebant (Aug. 'De unico bapt. contra Petil.' XI. § 19, tom. ix. p. 536) et paganos se esse profiteri eis persuadebant (Epist. XXXV, tom. ii. p. 66).

Deinde quod dicitur cap. XLI De calumniis quas sanctis, societate forensium, doctores semper falsissimi machinantur ex parte Donatistarum prolatum uidetur, quorum Agonistici, uel, ut a Catholicis uocabantur, Circumcelliones, per uicos circumcursantes omnia perturbabant et 'contra decreta Caesaris' faciebant; cf. Act. xvii. 5-7 cum S. Augustini locis a Gieselero citatis 'Hist. Eccl.' I. § 86.

Porro locutiones aliquot Africanas in his capitulis obseruamus; legitur enim insecutio pro persecutione, sospitas, credulitas, actitare et forsam alia. Notandum etiam est auctorem fabulam Simonianam cognouisse (c. XVIII), et textu 'occidentali' usum esse (c. XXXIV; uide ad Act. xiv. 2).

CAPITULA IN

Capitula exstant in codd. ABCFGΘKMRSTUV c.

Desunt in DOW d e gig. p edd. ant. plur.; Kesler 1487 habet registrum in librum actuum apostolorum cuius sunt capitula XXVIII.

In codice I ad initium libri priora verba cuiusque Actuum capitulis dantur, e.g. I Primum quidem sermonem etc.; LXXIIII capitula enumerantur, cf. Thomasium I. p. 359.

A Edidimus ex codice Amiatino.	BFΘKRSU c; cf. etiam Thomasium I. p. 356, Sabatier III. p. 495, et Berger 'Histoire de la Vulg.' p. 356. Edidit Thomasius ex codd. Vat. 4221, S. Pauli, S. Petri, A. 1, et Orat. B. 6 (7?): im- pressit Sabatier ex cod. Corbeiensi num. 2.	CT Edidimus ex codice T quem his in locis transcripsit nostri gratia uir doctissimus W. Schuls.
I. Ubi dicitur theophilo pri- mum sermonem iam factum fuisse de operibus et do- ctrina christi.	I. Ubi praecepit iesus disci- pulis ab hierusalem ne dis- cederent.	I. De conuersatione domini post resurrectionem suam cum apostolis et de ascen- sione eius ad celos.
II. Ubi exsurgens petrus in medio fratrum dixit de tur- ba hominum fere CXX.	II. Petrus de iuda condisci- pulis suis loquitur ut pro eo e duobus unum eligerent.	II. De duorum alloquutione angelorum ad apostolos et reditu apostolorum in iheru- salem quorum et nomina dicit orantium cum maria et ceteris.
III. Ubi completis diebus pen- tecosten pariter erant con- gregati et spiritus sanctus superuenit in eos.	III. Ubi spiritus sanctus de caelo descendit super apo- stolos in locum ubi congre- gati fuerunt.	III. Petrus de iuda loquitur in cuius locum mathias subro- gatur.
IIII. Ubi stans petrus cum XI leuauit uocem suam et locutus est.	IIII. Ubi petrus dicit iudaeis non enim sicut existimatis hi ebrii sunt cum sit hora diei tertia.	IIII. De pentecoste et uarie- tate linguarum unde petrus dat stupenti populo ratio- nem.
		V. Uerba petri de passione et resurrectione et ascensione christi.

Notae ad codd. BFΘK etc. I. precepit BK c. discipulis: om. R*(+R¹); + suis cod. S. Pauli, Sab.
ab: a c. > ne ab hier. ΘU. post discederent + capitulum ii Ubi reuersi sunt hierosolymam ad montem qui
uocatur oliueti Vat. 4221; deinde Petrus de iuda sub numero iii ponit et sic ad cap. xxix.
II. oondiscipulis cum FKR Thom.: cum discipulis BΘU c; cum condiscipulis Sab. om. suis U. e BKF
c Thom. Sab.: de ΘU. e duobus unum: > unum e (de Θ) duobus Θ c; apostolum tantum R.
III. > descendit de caelo U. fuerunt BFKR: fuerant ΘU c Thom.; fuerint Sab.
IIII. iudeis R c. om. enim siout R. exaestimatis B, extimatis F, estimatis R. hii R. ebrii:
hebraei Θ. quum R. tertia c.

ACTUS APOSTOLORUM.

Inscr. incipit I, incipiunt tituli Θ, incipiunt capitula FV c, incipiunt capitula actuum (actum T) apostolorum BKTU, incipiunt capitula (capitulae C) libri actuum (hactuum CR) apostolorum CMR *Met.* 7, incipit capitulatio sequentis libri *Bamb.* A. I. 7, indiculum quid fecerint opostoli in actibus suis ut facile inuenias id quod uis si per numeros percurrens capitula perquisieris G; *nihil habet A; deficit S usque ad cap. VII.*

V	M (i. e. Monacensis Lat. 6230), Bambergensis A. I. 7, Metensis 7.	G
<i>Ex editione Thomasia uol. I. p. 348.</i>		
I. Post passionem suam Dominus in multis argumentis apparet discipulis; et die quadragesimo allocutus eos, ascendit in caelum: qui, promittentibus Angelis sic eum esse uenturum, regrediuntur in Hierusalem.	I. De passione et resurrectione domini et ascensione et aduentu.	
II. Ad complendam Psalmistae prophetiam, duodecimus pro Iuda traditore Matthias ordinatur Apostolus.	II. De congregatione apostolorum et oratione quam cum altricibus suis mulieribus celebrarent.	
III. Completa die Pentecoste descendens Spiritus Sanctus in discipulos, uariarum eis tradit scientiam linguarum: quod audientes Iudaei, musto eos esse plenos asseuerant.	III. De mathia qui precibus apostolorum apostolatam iude suscepit.	I. Petrus loquitur de iuda . in cuius locum matthias elegitur.
IV. Stans Petrus cum undecim, testimonium de Iesu perhibet: et compuncti qui audiunt, credunt, et baptizantur: atque adieciuntur Ecclesiae animae quasi tria milia.	IIII. De spiritu sancto quem iuxta promissum saluatoris apostoli adsumpserunt.	De pentecosten et linguis uariis diuisis.
	V. De propheta iohel cuius testimonio sanctum suos accepisse spiritum comprobantur.	III. De passione et resurrectione et ascensum christi.

Notae ad codd. M etc. I. om. domini *Bamb.* > aduentu et ascen. *Bamb.* om. et ascen. *Met.*
 II. apostu. *Met.* quam: qui *Bamb.* suis mulieribus bis scr. M. celebrabant *Bamb. Met.*
 III. praecibus apostu. *Met.* iude: inlaesus *Met.*
 IIII. assumps. *Bamb.*
 V. iohel + e *Bamb.* sanotum + se ac *Bamb. Met.* comprobari *Bamb. Met.*

A	BFØKRSU c; <i>codd. Vat. 4221, S. Pauli, S. Petri, Orat. apud Thomasi-um; cod. Corb. 2 apud Sabatier.</i>	CT
V. Ubi testimonium petrus de iesu nazareno dicit ad populum.	V. Ubi de domino iesu uiris israhelitis loquitur et de scripturis diuinis.	
VI. Ubi dixerunt ad petrum et ad reliquos apostolos quid faciemus uiri fratres et petrus ad illos paenitentiam inquit agite.	VI. Ubi petrus iudaeis dicit paenitentiam agere et baptizetur unusquisque in nomine iesu christi.	
VII. Ubi qui receperunt sermonem eius baptizati sunt.	VII. Ubi apostolis crediderunt et baptizatae sunt animae tria milia.	VI. De panis fractione per domos et prodigiis et quia erant eis omnia communia.
VIII. Ubi petrus et iohannes ascendebant in templum ad horam orationis nonam et de clodo.	VIII. Ubi petrus et iohannes ascendentes in templum paralyticum sanant.	VII. De petri et iohannis uirtute in clodum ex utero et petrus ad penitentiam hortatur qui christum occiderunt.
IX. Ubi petrus et iohannes loquentes ad populum superuenerunt sacerdotes et magistratus templi tenuerunt petrum et iohannem in custodiam eo quod adnuntiarent in iesu resurrectionem.	VIII. Ubi loquebantur apostoli ad populum et superuenerunt sacerdotes et magistratus templi et iniecerunt in eos manus.	VIII. Docentes apostoli in custodiam traduntur et rursus dimissi ueniunt ad suos.
X. Ubi cognouerunt quod petrus et iohannes homines essent sine litteris et idiotae et admirabant eos.	X. Uidentes autem petri constantiam et iohannis.	

Notae ad codd. BFØK etc. V. dominum iesum B. israhelitis Sab. scribituris F.
 VI. iudeis R c. poenitent. U Thom. Sab., penitent. c, penitenc. R. agere cum BFK cod. S. Petr., Sab.:
 agite ØRU c Thom. et: ut R c. baltizetur c, baptizentur K. unusquisque + uestrum ØU Thom.
 VII. Hic incipit S. apostoli cod. S. Pauli. baptizati FK, balt. c. anime R; + circiter SU. tria millia
 Sab., trea milia K, .iiii. milia B, iii R. baptizatae . . . milia in ras. B.
 VIII. iohannis S. ascendebant S. templo BFK c Sab. paralyticum ØS c Sab.; claudum R. sanauit Ø.
 VIII. et pr. om. cod. S. Petri. sacerdotes: principes sacerdotum S. magistratibus S. om. templi
 Vat. 4221. iniecerunt U. eos ØU Thom.: eis BFKRS c Sab.
 X. autem codd. plur.; om. BU, sed + iudaei U. constanciam RS. > constantiam petri U. iohannem B;
 + mirabantur U; + admirabantur cod. Orat.

V	M. Bamb. A. I. 7. Met. 7.	G
V. Pulcherrima in Hierosolymis nascentis Ecclesiae uita describitur: ubi Apostolis plura signa facientibus, credentium quotidie numerus augetur.	VI. De iudaeis qui iuxta hortationem petri apostoli crucifixisse se dominum paenitebant.	XXXII. De panis fractione per domos.
VI. Petrus et Iohannes claudum in ingressu Templi saluant: et admirante super hoc populo, in nomine Iesu eum sanatum declarant: quos superuenientes Sacerdotes et Sadducaei in carcerem tradunt, credentibus de turba quinque milibus uirorum.	VII. De tribus milibus iudaeorum elemosynam sanctis post credulitatem facientium.	VIII. Petrus et iohannes in templo ascendent orare ad horam diei nonam. Item de clodo ex utero matris mendicantem et de agenda paenitentia.
VII. Idem reducti ad Concilium, fiducialiter praedicant in nomine Iesu Christi unicam esse cunctis uiam salutis: ac principes interdicens ne in hoc nomine doceant, Apostolica auctoritate contemnunt.	VIII. De clodo quem petrus ascendens ad orationem circa horam nonam rerum contemptu uirtute curauit.	VI. Docentes apostoli in custodiam traduntur.
	VIII. De sospitate claudi quem christi uirtute curatum qui ad ipsorum restorationem uenerant adprobabant.	
	X. De resurrectione mortuorum et humani generis medela propter quam in carcerem sunt retrusi apostoli.	

Notae ad codd. M etc. VI. iude. *Bamb. et VII. exhort. Bamb. Met.* apostoli: *deficit apos M. om. so Bamb. Met.* penit. *Bamb.*

VII. iudaeorum: + conuersis et *Met.* elemosinam *Bamb.*; aelemosinas *Met.* fatientium *Bamb.*

VIII. clod. (dod. *cod.*) *Bamb. et VIII.* contempte *Met.*

VIII. uenerant e *consi.*: uenerat *codd.* adprobabant e *consi.*: -uit *Met.*, approbat *Bamb.*; sdprobau *M.*

X. medelas *Bamb. Met.* quam: qui *Bamb.*; quae *Met.* carcere *Bamb.* sunt trusi *Met.*; >tr. sunt *Bamb.*

A	BFΘKRSUc: <i>codd. Vat. 4221, S. Pauli, S. Petri, Orat. apud Thomasius; cod. Corb. 2 apud Sabatier.</i>	CT
<p>XI. Ubi dimissi petrus et iohannes uenerunt ad suos dixerunt eis quanta ad eos principes sacerdotum et seniores dixissent.</p>	<p>XI. Dimissi apostoli uenerunt ad suos et narrauerunt omnia.</p>	
<p>XII. Ubi multitudo credentium erat cor et anima una et erant illis omnia communia.</p>	<p>XII. Multitudinis autem credentium erat cor et anima una.</p>	
<p>XIII. Ubi annanias et saphira fraudauerunt de pretio quod uendiderant et mortui sunt.</p>	<p>XIII. Ubi quidam uir ananias cum saphira uxore sua fraudauerunt de pretio agri et expirauerunt.</p>	<p>VIII. De loci motione in quo orantes stabant et quia uendentes agros pretia afferbant et de anania et saphira.</p>
<p>XIII. Ubi per manus apostolorum fiebant signa et prodigia multa in plebe.</p>	<p>XIII. Per manus autem apostolorum fiebant signa et prodigia multa in plebe.</p>	
<p>XV. Ubi exsurgens princeps sacerdotum et qui cum eo erant repleti zelo tenuerunt apostolos et posuerunt illos in custodia publica illi autem educti ab angelo praedicabant iesum christum.</p>	<p>XV. Ubi princeps sacerdotum et omnes qui cum illo erant iniecerunt manus in apostolos et posuerunt eos in custodia.</p>	<p>X. Apostoli in custodiam missi ab angelo dimittuntur ut in templo predicent quos sacerdotes coarguunt.</p>
<p>XVI. Ubi conuocantes apostolos denuntiauerunt eis ne loquerentur de nomine iesu et dimiserunt eos.</p>	<p>XVI. Ubi caesis apostolis iudaei denuntiauerunt eis ne loquerentur in nomine iesu.</p>	<p>XI. Uerba gamalielis de theoda et iuda pseudopropheta et apostoli dimissi gaudent quia cesi pro christo sunt.</p>

Notae ad codd. BFΘK etc. XI. *om. capitulum S^o, + in ima pag.* dimissi + autem *Vat. 4221.* *om. omnia Vat. 4221.*
 XII. + ubi *ad inst. U.* *om. autem RU.* credentium *RS.* cor + unum *S c codd. ap. Thom., Sab.*
 XIII. *ananias* Θ^oRU *c Thom. Sab. : annanias BFΘ^oKS Vat. 4221.* *saphira* BFKSU, *safira Thom. Sab. : sapphira*
 Θ, *saphira R c.* *uxore + rasura U.* defraudauerunt *c Thom.* *de pretio* (pract. F, prec. KR): *de decimas*
S, decimas : om. de) B. *expir. U, espir. R.*
 XIII. *per manus autem*: ubi *per manus RU.* *om. multa R Vat. 4221.* *plebe*: *populo cod. S. Pauli.*
 XV. *princips K, principes R c cod. S. Petri.* *eos*: *illos R; om. Θ.* *custodiam R c.*
 XVI. *caesis apostolis KR c (cesis) Thom. Sab. : caesi apostoli BFΘSU cod. S. Pauli.* *iudaei K Thom. Sab.,*
iudel R c; a iudaeis FΘ cod. S. Pauli, a iudaeis RSU. *denuntiauerunt RS c.* *ne + ultra U.* *om. loque-*
rentur Vat. 4221.

V	M. Bamb. A. I. 7, Met. 7.	G
VIII. Idem refertur suis minas principum: quibus mox ad Deum uocem leuantibus, aduenit Spiritus Sanctus, et maiorem eis praedicandi fiduciam tribuit.	XI. De loco qui motus est cum apostoli eiectione de carcere reuersi ad fratres orarent.	XXXV. De loci motione in quo apostoli stabant et omnia communia erant et de anania cum uxore sua saphira.
IX. Item una anima primitiuae Ecclesiae uita refertur: ubi Ioseph quia fideliter possessa reliquit, congruum suae fidei ab Apostolis nomen accipit. At Annanias et Sapphira quia Deo mentiri conabantur, cita morte perfidiae culpam expiant.	XII. De substantia indiuisa credentium et de mendacio in anania et saphira perpetrato et morte damnato.	VIII. Apostoli in custodia mittuntur et angelus eos dimittit ut in templo docerent (-ret*) quos sacerdotes coarguunt.
X. Clarescentibus Apostolorum signis, aliarum quoque Ciuitatum multitudo Hierosolymam sananda confluit.	XIII. De sanctis qui in nomine christi et curare prohibentur semper et docere.	VIII. De theodan et iudae pseudopphetis.
XI. Missos in carcerem Apostolos Angelus nocte ad praedicandum educit. Quod comperti Principes uerbis eos terrere temptant, nec ualent: interficere cogitant, sed Gamalihel interueniente uentantur: caedunt, minanturque; nec eos ab Euan-gelizando coercent.	XIII. De consilio gamalielis quod dei opus dissolueret uitia humana non possent et apostolorum plebis sollicita uisitacione.	

Notae ad codd. M etc. XI. est + et Met. eiectione: relictus M Bamb.
 XII. mendatio M Bamb. anania: annia M. om et sec. Bamb. saphira M^o. perpetrato et Met.:
 perpetua M Bamb. dampnatio Bamb.
 XIII. om. qui in nomine Bamb.
 XIII. gamliheli Bamb., gamaliheli Met. dissoluere ita legendum credimus (cf. Act. v. 39), sed locus certe corruptus est: dissolui codd.; deinde def. M usque ad persecutionis cap. xxx. posse Met. apostolum plebi Met.

A	BF@KRSUc; codd. Vat. 4221, S. Pauli, S. Petri, Orat. apud Thomasi-um; cod. Corb. 2 apud Sabatier.	CT
XVII. De numero crescentium discipulorum et murmur graecorum aduersus hebreos et electione septem diaconorum.	XVII. Ubi crescente numero discipulorum factus est murmur graecorum aduersus hebraeos.	XII. De uiduis et septem diaconum ordinatione.
XVIII. De stephano plenus gratia et fortitudine signa et prodigia faciebat in populo.	XVIII. Stephanus plenus gratia et fortitudine faciebat signa magna et prodigia coram plebe.	
XIX. Ubi stephanus confundit iudaeos testimoniis legis illi autem fremebant in eum.	XVIII. Stephanus loquitur populo de patriarchis incipiens ab abraham usque ad mosen.	XIII. Uerba stefani ad iudeos de genesi (esi eras.) et exodo.
XX. Ubi stephanus repletus spiritu sancto intendens in caelum uidit gloriam dei et iesum stantem a dextris dei et lapidauerunt eum.	XX. Ubi haec audientes dissecabantur cordibus suis et stridebant dentibus in eum.	XIII. Lapidatio et dormitio (dortio*) stefani et quia saulus deuastabat (deuatabat*) iglesiam.
XXI. De persecutione quae facta est in ecclesia hierosolymis et sauli deuastatione et philippus in samaria praedicans.	XXI. Facta est autem persecutio magna ecclesiae quae est hierosolymis.	
XXII. De simone mago seducens gentem samariae.	XXII. De simone mago.	XV. Filippus diaconus dei (de*) uerbum tradidit samariae et simon magus bapuzatur ab eodem.

Notae ad codd. BF@K etc. XVII. factum Thom. murmur S. grecorum KRSU c. hebreos RSU c. XVIII. + ubi ad init. U. stefanus S. gracia S. magna B@KRS c Thom.: om. FU Sab. quorum R; in S. plebem FS. XVIII. + ubi ad init. U. stefanus S. loquebatur S. patriarchis: is super ras. scr. @. abraam R. om. ad B. mosen cum F: moysen B@KU c Thom. Sab., moisen R, moyse S. XX. audientes + iudaei U. dissecab. F, dissicab. Sab. suis om. Vat. 4221. dentibus + suis @. XXI. + ubi ad init. U. om. autem RU. persecutio RS, persequutio @; praedicatio Vat. 4221. ecclesiae S; in ecclesia KR (aecl.) c Thom. que R. est + in S. hierosolimis U, hierosolimis R; hierusalem S. XXII. symone U.

V	<i>Bamb. A. L. 7, Met. 7.</i>	G
XII. Multiplicato discipulorum numero, septem Diaconi ordinantur; et crescente Dei uerbo, etiam Sacerdotum turba non modica subiugatur fidei.	XV. De septem dispensatoribus plenis spiritu sancto et magistrorum diuini sermonis ministerio singulari.	X. De uiduis et septem apostolorum constitutio.
XIII. Stephanus in nomine Iesu Christi magnis eminet signis: quem infidelium factio, quia ueritate uincere nequit, falsorum testium suffragia quaerit, eumque ad concilium protrahit.	XVI. De stephano qui posteaquam maiorum ac legis ordinem enarrauit insaniam coercuit iudaeorum.	XI. Tractatus sthefani de genesi et exhodo.
XIV. Idem, interrogante Sacerdotum Principe, arguit eos semper Dei legi fuisse rebelles; qui et prius Prophetas, et nuper Christum occiderint.	XVII. De principe martyrum qui interfectoibus suis indulgentiam ut ipsum facere oportuit postulauit.	XII. Lapidatio et dormitio stefani (<i>stepani*</i>).
XV. Idem, frementibus in eum auditoribus, etiam se Iesum a dextris Dei stantem uidere testatur; et lapidantibus se ueniam precatur. Ecclesia quoque Hierosolymitana, Saulo instante, dispergitur.	XVIII. De mago simone qui in persona falsorum fratrum ad hoc baptizatus est ut deinceps sanctorum saeuus emergeret insecutor.	XII. De simone mago alii (<i>sic</i>) baptizatus est.
XVI. Philippo Diacono in Samaria Christum praedicante, et signa faciente, multi credunt et baptizantur: in quibus et Simon baptizatus adhaeret Philippo.		

Notae ad codd. Bamb. etc. XV. *septe Met.* plenos *Met.*
 XVI. *postea aquam Bamb.**, *postea aquam cor.* malorum *Bamb.* narrauit *Met.* iude. *Bamb.*
 XVII. *martirum Bamb.* om. *indulgentiam Bamb.* postulauit: *custodiuit Bamb.*
 XVIII. *symone Bamb. et XVIII.* personam *Bamb.* seus *Bamb.* insequu. *Bamb.*

A	BF@KRSUc; <i>codd. Vat. 4221, S. Pauli, S. Petri, Orat. apud Thomasi-um; cod. Corb. 2 apud Sabatier.</i>	CT
XXIII. Ubi simon uoluit dare pecuniam apostolis dicens date et mihi hanc potestatem ut cui inposuero manum accipiat spiritum sanctum et repulerunt eum.	XXIII. Simon magus pecuniam apostolis offert.	XVI. Simon pecuniam offert apostolis ut accipiat potestatem signorum.
XXIII. Ubi angelus domini loquitur philippo dicens surge uade contra meridianum et dum abisset obuius est illi quidam aethiops eunuchus quem et baptizauit.	XXIII. Ubi angelus domini philippo loquitur.	XVII. De filippo eunuco candacis regine et quomodo rapuit filippum spiritus ab eunuco.
XXV. Ubi saulus accipiens a principe epistulas ad damascum ut uinctos teneret christianos et ubi circumfulsit eum lux de caelo.	XXV. Ubi paulus a principe sacerdotum epistulas petit in damascum.	XVIII. De saulo ubi deus ad eum loquitur uia et quomodo credens bapuzatur ab anania et predicat christum.
XXVI. Ubi saulus confundebat iudaeos qui habitabant damascum et ubi in sporta per murum dimissus est.	XXVI. Ubi paulus conualescens confundebat iudaeos.	XVIII. Saulus nocte in sporta dimissus et euadit(uadit*) insidias damascenorum quem barnabas adducit ad apostolos.
XXVII. Ubi petrus perambulans sanctos qui erant lyddae peruenit ad hominem quendam nomine aeneam paralyticum ab annis octo quem et sanauit et in ioppe mulierem nomine thabitas resuscitauit.	XXVII. Petrus ueniens lyddae ad sanctos aeneam ab annis octo iacentem in grabatto sanat et discipulam in ioppen nomine tabitam resuscitat.	XX. Petrus lidde paralyticum uerbo sanat et in ioppe suscitatur tabitam.

Notae ad codd. BF@K etc. XXIII. + ubi *ad init.* BRS *Vat. 4221.* symon U c. pecuniam BRU. offert cum @SU *Thom.*, et offeret F; defert R c *codd. ap. Thom.*; deferet K *Sab.*; optulit B; + propter donum spiritus sancti R. XXIII. *om.* ubi K c *cod. S. Petri.* philippo S. loquitur + abire contra meridiem R. XXV. *om.* ubi K c. paulus cum BF@S: saulus KRU c *Thom. Sab.* principibus BU *Sab.* epistulas cum F: epistolas @KSU *Thom. Sab.*; eptas BR c. petit: petiit R, petiuit S. > pet. epist. KR c *Thom. Sab.* in damascum (-sco S): *om.* K c; + et in uia diuina est uoce prostratus R. XXVI. paulus *etc. ut XXV*; + accepta fide R. conualescens + et S. iudeos R c, iudaeis S. XXVII. + ubi *ad init.* BSU. *om.* ueniens U. lyddae cum F@¹, et lydae @*, lydde BK, liddae *Thom.*, lidde R c *Sab.*: lyddam U, lydda S. ad sanctos: Ascus *Sab.* aeneam U, eneam c *Sab.*, aenea B, enea K. *om.* ab SU. octo: .viii. FKSU. grabato @S c *Sab.*, grabbato *Thom.* *om.* in grabatto R. *om.* sanat K. discipula BF, discipulum *cod. S. Petri.* iopen @*, iopem *cod. S. Petri*, ioppe R *Thom.* tabitam cum U c *Thom.* et thabitam R: thabita S, tabita @ *Sab.*; tabitas BFK. suscitatur @.

V	<i>Bamb. A. I. 7, Met. 7.</i>	G
XVII. Descendentes Samariam Petrus et Iohannes imponunt manus credentibus, ut accipiant Spiritum Sanctum: quod emere pecunia cupiens Simon, anathemate damnatur.	XVIII. De eodem simone qui cum emere se posse a petro sanctum spiritum credidisset spiritali prouidentia predamnatus est.	XVIII. Simon ubi (tibi <i>cod.</i>) pecuniam offert ut accipiat potestate sicut apostoli.
XVIII. Philippus iubente Angelo uiam Gazae petit, ubi instructo ac baptizato Aethiope (-piae <i>cod.</i>) Gentium primitias Domino consecrat.	XX. De eunucho quem philippus angelica reuelatione ut †baptizandi formam simul et uiuendi† acciperet rationabiliter baptizauit.	XV. De philippo et eunucho candacis reginae.
XIX. Saulus ad persequendam Ecclesiam Damascum pergens, caelesti increpatione coercetur: mora (<i>sic</i>) baptizatus ab Annania, continuo Iesum in Synagogis praedicat.	XXI. De iudicio quod saluator in paulum cum in sanctos saeuiret exercuit et de baptismo ananiae in paulum.	XVI. Saulo ubi deus de caelo loquitur. Item quod per nocte in sportam per murum dimittitur.
XX. Idem, quaerentibus eum Iudaeis interficere, per murum nocte dimittitur: et ueniens Hierosolymam Barnaba duce Apostolis coniungitur. Sed et ibi a Graecis passus insidias, Tarsum transfertur a fratribus. Cuius furore sedato, Ecclesia per totam Iudaeam, Galilaeam, et Samariam libera pace fruitur.	XXII. De exordio insecutionum pauli. quos ueritatis praeconii causa sustinuit.	
XXI. Petrus in Lydda (quae nunc Diospolis uocatur) paralyticum erigit Aeneam: et in Ioppe Tabitham a morte suscitatur.	XXIII. De magnitudine odii quod aduersus paulum iudaei exercebant paulo remissius cum ceteris apostolis actitante.	
	XXIII. De aeneam et thabita. quos elemosine causa apostolus et uisitauit et suscitauit.	XVII. Ubi petrus paralyticum uerbo sanauit et tabitham in ioppe suscitatur.

Notae ad codd. Bamb. etc. XVIII. emere se: merore *Bamb.* predampn. *Bamb.*
 XX. angelica reuelatione ut †baptizandi formam simul et uiuendi† locus corruptus forsitan ita corrigendus: *cod. Metensis* legit angelica semel reuelatione ut baptizandi forma uiuendi haud dubie ex glossa marginali perperam intellecta; *cod. Bamb.* habet angelica reuelatione ut baptizandi formam uiuendi.
 XXI. iudicio *Bamb.* seuire *Bamb.* ananie *Bamb.* paulo *Met.*
 XXII. insequu. *Bamb.* Pro quos lege quas; forsitan ex graeco διωγμῶν οὗς irrepsit. preconii *Bamb.*
 XXIII. quod: quem *Met.* iudei *Bamb.* actitantes *Met.*
 XXIV. aeneam *Bamb.* aelimosinae *Met.*

A	BFΘKRSUc; <i>codd. Vat. 4221, S. Pauli, S. Petri, Orat. apud Thomasius; cod. Corb. 2 apud Sabatier.</i>	CT
XXVIII. De cornelio centurione qui habitabat caesaream qui admonitus ab angelo accersiuut ad se petrum ut eum doceret et ubi dum orat petrus uidit caelum apertum et uas quoddam descendens ad terram in quo erant quadrupedia et uolatilia.	XXVIII. De cornelio.	XXI. De cornelio et angelo (<i>om. lo*</i>) sibi loquente et de petro et uisione eius in uase et reptilibus et cornelii conuersatione et de satisfactione petri apud apostolis.
XXVIII. Ubi cornelius occurrens petro procedens adorauit eum et eleuauit eum petrus de terra interrogauit eum ob quam causam miserit ad eum et indicauit cornelius omnia quae ab angelo ei fuerant dicta.	XXVIII. Ubi cornelius petrum expectat.	
XXX. Ubi petrus aperiens os suum docuit eum omnia de christo iesu et uocatione gentium.	XXX. Cornelius uisum petro narrat.	
XXXI. Ubi audierunt apostoli quod et gentes receperunt uerbum dei et petrus exposuit illis uisionem quod uiderat de linteo.	XXXI. Ubi iudaei dicunt petro quare introisti ad uiros praeputium habentes.	XXII. Paulus et barnabas per totum annum antiocie docent ubi primum discipuli cognominati sunt christiani.
XXXII. Ubi uenerunt prophetae ab hierosolymis anthiociam et surrexit unus ex eis nomine agabus et significabat per spiritum famem magnam futuram et herodes rex occidit iacobum fratrem iohannis et petrum posuit in carcerem.	XXXII. Propheta agabus famem adnuntians.	XXIII. Agabus sub claudio famem facturam significat et per paulum et barnaban fratres iherosolimis dona transmittit sanctis.

Notae ad codd. BFΘK etc. XXVIII. Capp. hoc et sequens in unum coniungit Vat. 4221. cornil. S et infra. XXVIII. expectat U c et spectat K Thom. Sab.: sperat BFΘS codd. ap. Thom. petrum expectat: ad petr. mittit R.
 XXX. + ubi *ad inii.* BRS. uisum petrum narrat Sab., > petro uisum narrat c, uiso petro narrat Vat. 4221, uisum quod uidit petro narrat R.
 XXXI. iudei R c. introistis Sab. preputium BK, prepuccium RS c. abentes R.
 XXXII. + ubi *ad inii.* BRS. agabus Vat. 4221; + per spiritum sanctum R. adnuntians FΘ, ann. BK codd. ap. Thom., Sab., adnuntians S, annuntians c: adnuntiat U, annuntiat Orat. B. 6, annuntiat R.

V	<i>Bamb. A. I. 7. Met. 7.</i>	G
XXII. Cornelius Centurio, monente Angelo, Petrum ad se imbuendum inuitat: cui mox Petrus et ipse uisione caelesti admonitus occurrit.	XXV. De fame apostolica. et reuelatione diuina quod debeant sancti mactare. †uel qualibet† alimonia satiari.	XVIII. De cornelio centurione ad petro et quo linteum de caelo cum animalibus descendit ad petrum.
XXIII. Ueniente Caesaream Petro (<i>petit cod.</i>), Cornelius uisionem Angeli replicat: et audito ab eo Dei uerbo, Spiritus Sancti gratia cum suis, et ante perceptionem Baptismi perfunditur.	XXVI. De baptisma cornelii. et non baptizandis his qui nondum fuerint ordine diuine ueritatis instructi.	
XXIV. Petrus, disceptantibus contra se Iudaeis, cur Gentibus praedicauerit; ut haec Diuinitus fuerint procurata demonstrat.	XXVII. De gentibus quemadmodum exordium credendi in christo sumpsissent ad inuidiam a semetipso apostolus depellendam insinuat iudaeis.	XVIII. Discipuli in antiochia cognominati christiani.
XXV. Foenicem usque et Cyprium et Antiochiam uerbum Euangelii disseminatur: et in Antiochia docentibus Barnaba et Paulo, primum discipuli Christiani uocantur.	XXVIII. De exhortatione discipulorum christi. ut ab apostolis commoniti. salutis uerbum gentibus loquerentur.	
XXVI. Agabo fame m prophetante, Barnabas et Saulus de Antiochia Iudaeam cum eleemosynis mittuntur.	XXVIII. De collatione fratrum quae in hierusalem sanctis est destinata. et iacobi interfectio ab herode. et liberatione petri per angelum.	XX. Agabus ubi famem sub claudio caesare futuram significat.

Notae ad codd. Bamb. etc. XXV. mactare. †uel qualibet† ita legendum credimus: mactare. qua uel *Bamb.*; mactariq. † Met.; cf. ad Act. x. 13 seq.

XXVI. om. cap. Met.

XXVII. (XXVI in cod. Met.) semet (*sine ipso*) Met. iudeis *Bamb.* > iudaeis insinuat Met.

XXVIII (XXVII Met.). exort. Met. communiti *Bamb.* gentilibus Met.

XXVIII (XXVIII Met.). que *Bamb.* iherus. *Bamb.* destinata Met. interfectio *codd.*: lege interfectione. om. et liberatione . . . angelum Met.

A	BF@KRSUc; <i>codd. Vat. 4221, S. Pauli, S. Petri, Orat. apud Thomasium; cod. Corb. 2 apud Sabatier.</i>	CT
XXXIII. Ubi angelus petrum de carcere producit.	XXXIII. Ubi herodes iacobum fratrem iohannis occidit et petrum misit in carcerem.	XXIII. Eroses iacobum fratrem iohannis occidit petrum uero mittit in carcerem quem angelus inde tollit.
XXXIII. Ubi perturbati milites quidnam de petro factum fuisset.	XXXIII. Ubi milites turbati sunt pro petro.	XXV. Petrus ad domum marie ueniens pulsat et intrat et erodes percussus ab angelo scatens uermibus expirabit.
XXXV. Ubi in ecclesia quae erat anthiociae prophetae et doctores conuenerant et de bariesu pseudopropheta.	XXXV. Ubi separat spiritus sanctus paulum et barnaban ad praedicandum.	XXVI. Barnabas et saulus redeunt antiociam unde per christum reuelantem ieiunante eglefia mittuntur ad predicandum habentes secum iohannem cognomento marcum.
XXXVI. Ubi paulus nauigans ueniens anthiociam euan-gelizauit ibi christum iesum filium dei uiui.	XXXVI. Paulus et qui cum eo erant nauigantes uenerunt pergen pamphiliae.	XXVII. Paulus et barnabas in insula pabum cecant magum nomine bariesum qui erat cum sergio proconsule. XXVIII. Paulus in sinagogis (<i>om. go*</i>) disputans multis scriburarum testimoniis conuincit iudeos quibus (<i>bus eras.</i>) rennuentibus gentes gauise credunt.
XXXVII. Ubi iudaei repleti zelo contradicebant his quae a paulo dicebantur et gentes audiebant eum.	XXXVII. Paulus de resurrectione christi iudaeis praedicat.	
XXXVIII. Ubi paulus et barnabas uenientes iconio et	XXXVIII. Iconio intrant synagogam apostoli et credit	XXVIII. Paulus et barnabas iconio in sinagoga multo

Notae ad codd. BF@K etc. XXXIII. herodis S. > occidit fratrem iohannis S. mittit R.
 XXXIII. *om. pro @*(+@¹).*
 XXXV. seperat BS; separabat *codd. ap. Thom.* barnabam KU *Thom.*, -ba S. predicandum BKRSU c.
 XXXVI. + ubi *ad init.* BS, + et *Sab.* pergen pamphiliae cum @R c *Thom.*, pergen phamphiliae B, pergen pamphiliam *cod. S. Pauli, Sab.*; per gentes pamphiliae (-liam K) FKS *cf. ad xiii. 13. 14;* pamphiliam *tantum* U.
 XXXVII. + ubi *ad init.* B. resurrectione RS. *om. christi U* (+mg.).* iudeis R c. predicat BKRSU c; praedicabat *codd. ap. Thom.*
 XXXVIII. + ubi *ad init.* B. ychonio c, ichonio R, iconiae *Sab.*; et quomodo *Vat. 4221.* intrant + in c *Thom.* sinagogam RS c. credit S; + eis U.

V	M. Bamb. A. I. 7, Met. 7.	G
XXVII. Herodes, occiso Iacobo, Petrum retrudit in carcerem: unde eductus ab Angelo, uenit ad domum Mariae matris Iohannis.		XXI. De herode qui occidit iacobum et misit petrum in carcare diebus azimorum: et angelus dimittit eum et ad domum mariae uenit et quod herodes uermes fecit et sic mortuus est. Item de ieiunio.
XXVIII. Idem Herodes, non inuento Petro, descendit Caesaream: ubi Angelo percussus, liberum praedicatoribus uerbum iter reliquit.	XXX. De ultione diuina quae se in herode iustorum insecutionis causa exercuit.	
XXIX. Barnabas et Saulus reuersi Antiochiam, iubente Spiritu Sancto ordinantur Apostoli: et mox nauigantes Cyprum, excaecato mago Elyma, Sergium Paulum Proconsulem doctrina fidei inluminant.	XXXI. De peruersoribus uiae ueritatis eorumdemque pessima caecitate quae in bariesu a paulo traducta est.	XXII. Saulus coram proconsule bariesu caecum facit.
XXX. Paulus et Barnabas deuenientes Antiochiam Psidiae, praedicant in Synagoga: quos multi et Iudaeorum et Proselytorum credentes sequuntur.	XXXII. De paulo qui legis et prophetarum testimoniis suadet in dei gratiam quicumque crediderit permanere.	XXIII. Paulos in synagogis disputat de christo iesu.
XXXI. Rursum plures de Gentibus conueniunt ad audiendum uerbum: quos zelantes Iudaei, eieciunt Paulum ac Barnabam de finibus suis.	XXXIII. De non credentibus quod semper inuidiam christi discipulis confient.	
XXXII. Idem in Iconio diu praedicantes, multos et de	XXXIII. De uarietate temporum quorum christi disci-	

Notae ad codd. M. etc. XXX (XXVIII Met.), que Bamb. *semper*. insecutionis: *incipit rursus M sed* *habet persecutionis.*

XXXI (XXX Met.), praeuersoribus Met. uie Bamb. cecitate Bamb. Met. bariesu: barbarie Bamb. (*deinde + suadere*); bariae suam Met. cf. ad xiii. 6. om. a Bamb. Met.

XXXII (XXXI Met.), gratia Met.

XXXIII (XXXII Met.), inuidia Bamb. Met.

XXXIII (XXXIII Met.), De sententia cf. textum occidentalem Act. xiv. 2 δ δὲ Κύριος ἔδωκεν ταχὺ ἐλθῆναι.

A	BF@KRSUc; <i>codd. Vat. 4221, S. Pauli, S. Petri, Orat. apud Thomasiu; cod. Corb. 2 apud Sabatier.</i>	CT
praedicantes in synagoga crediderunt iudaeorum et grecorum copiosa multitudo.	iudaeorum et grecorum copiosa multitudo.	tempore docent et signa faciunt unde eos expellunt iudei.
XXXIX. Ubi paulus in lysteris claudum ex utero matris curauit et ubi paulum mercurium uocauerunt et barnaban iouem.	XXXVIII. In lysteris claudum ex utero matris suae paulus sanat.	XXX. Paulus in listris clodum curat ubi eum mercurium barnabam uero iobem uocant.
XL. Quidam descendentes de iudaea docebant nisi circumcidamini non potestis salui fieri unde facta seditione paulo et barnabae ascenderunt hierosolymam ubi erant petrus et alii apostoli uidere de uerbo hoc.	XL. Ubi quidam descendentes de iudaea docebant fratres circumcidi secundum morem mosi.	XXXI. De antiocia uenientes iudei lapidant paulum ubi putatur mortuus qui cum barnaba inde pergens ubique predicat.
XLI. Ubi placuit apostolis et senioribus elegere (elig.*) uiros et mittere anthiociam cum paulo et barnaban scribentes epistulas.	XLI. Ubi apostoli scribunt credentibus ex gentibus non mandasse eos qui circumcisionem praedicabant.	XXXII. De reditu (seditu <i>cod.</i>) et barnabe antiociam et de questione circumcisionis pro qua iherosolimam pergunt ubi petrus ceteris dicit quur temtatis iugum inponere credentibus.
XLII. Ubi paulus quendam discipulum nomine timo-	XLII. Ubi paulus et barnabas directi ab apostolis antiociam et congregata multitudo tradiderunt epistulam.	XXXIII. Iacobus confirmantiam petri ne circumcidantur gentes sed abstinant ab idolis a fornicatione et ceteris.
discipulum nomine timo-	XLIII. De timotheo discipulo.	XXXIII. Epistola apostolorum ad fratres in antiocia quam miserunt per paulum et ceteros uiros primos. XXXV. Dissensio barnabe et pauli de iohanne cogno-

Notae ad codd. BF@K etc. XXXVIII. iudeorum R c. grecorum KRSU c.
 XXXVIII. listris BRS c. om. suae U.
 XL. descendentes S. de iudaea R c; om. cod. S. Petri. circumcidi + rasura K. secun S. morem :
 legem B *codd. ap. Thom.* mosi F : moysi *codd. plur.*, moisi R; moyse S.
 XLI. apostoli : paulus c. scribunt @'KRU *Thom.* : -bent BF@*S *Sab.*, -bit c. non mandasse : no
 misisse U. om. eos *Vat. 4221.* circumcisione B *Sab.* predicabant BKRS c.
 XLII. apostolis + ad c. antiociam @*S, anthiociam @', anthiociam R; + uenerunt S. om. et sec. U
codd. ap. Thom. congregatae *codd. ap. Thom.* multitudini *codd. ap. Thom.*; -nem S. epistulam FS;
 epistolam B@KR (aep.) U *Thom. Sab.*
 XLIII. thimotheo @R.

V	<i>M. Bamb. A. I. 7, Met. 7.</i>	G
Iudaeis et de Gentibus conuertunt ad fidem : sed infidelium impetu propulsati, Lystram petunt et Derben.	puli aliquando requiem inueniunt insecutiones aliquando patiuntur.	
XXXIII. Idem docent in Lystris, ubi claudo curato per Paulum, dii sunt aestimati, et uix turbas ne sibi immolent sedant.	XXXV. De grecis qui magnitudine suasi uirtutum deos esse apostolos putauerunt, qui grauiora postmodum a iudaeis experti sunt.	XXIII. Paulus in lystris claudum curat. et quod barnaban iouem et paulum mercurium putant esse.
XXXIV. Commoti a Iudaeis Licaonii lapidant Paulum : qui refocilatus a suis, nihilominus cuncta docendo peruagatur.	XXXVI. De regnis caelestibus quae citra tribulationem [adipisci] nullus praeualeret introire. et de falsis doctoribus qui ad culturam legis ueteris denuo christi discipulos pellebant.	XXV. Ex antiochiam uenientes . iconio . iudaei lapidant paulum.
XXXV. Docentibus in Antiochia pseudoapostolis credentes ex Gentibus circumcidi debere, Paulus et Barnabas pro hac quaestione Hierosolymam destinantur : ubi eadem quaestione mota, fit Conuentus Apostolorum ; et missa ad fratres epistola, quid Euangelii ueritas habeat edocent.	XXXVII. De epistula apostolorum per quam preceperunt legi mosi non esse seruendum.	
		XXVI. Iacobus docet abstinere ab idola . et fornicatione.
		XXVII. Apostoli eligunt (-gant <i>cor.</i>) quos mittant antiochiam cum litteris.
XXXVI. Barnabas propter Iohannem discedens a Paulo,	XXXVIII. De separatione barnabae a paulo et pauli	XXVIII. Paulus et sileas timotheum circumciderunt.

Notae ad codd. M. etc. XXXIII. insecutiones partim euanuit in M. XXXV (XXXIII Met.), deos partim euanuit M. postmodum euanuit in M. om. a Bamb. Met. iude. Bamb. XXXVI (XXXV Met.), cel. Bamb. que Bamb. oltra : circa Bamb. tribulatione M Met. adipisci paene euanuit M ; et reuera delendum uidetur, cum adipisci et introire ex duarum lectionum conflatione deriuentur ; uide ad xiv. 22. praeualeret Bamb. Met. christi euanuit M conpellebant M^c Met. XXXVII (XXXVI Met.), epistola M Bamb. praecep. Met. legi : euanuit in M ; lege Met. moysi Bamb. Met. XXXVIII (XXXVII Met.), barnabe Bamb., barneba M. paulo : pauo Bamb.

A	BF@KRSUc; <i>codd. Uat. 4221, S. Pauli, S. Petri, Orat. apud Thomasiuum; cod. Corb. 2 apud Sabatier.</i>	CT
theum secum uoluit proficisci circumcidit eum.		minato marco et ubi timotheus a paulo circumciditur.
XLIII. Transeuntes autem frygiam et galatiam uetati sunt ab spiritu sancto loqui uerbum in asia et temtabant ire bythiniam non permisit eos spiritus iesu.	XLIII. Ubi paulus uisitur et uidet uirum macedonem stantem deprecantem eum.	XXXVI. Proibentur ab spiritu paulus et qui cum eo asie uel bitinie predicare et somnium pauli de uiro macedone.
XLIII. Ubi quaedam mulier nomine lydia intendebat in his quae dicebantur a paulo.	XLV. De lydda purpuraria.	XXXVII. De lidia purpuraria (purpura*) in ciuitate colonie que est in macedonia.
XLV. Ubi paulus spiritum pithonis a puella expulit et dum missi fuissent paulus et silas in carcerem custos carceris credidit et baptizatus est.	XLVI. De puella habente spiritum pythonem.	XXXVIII. Paulus in eadem urbe pitonem eicit de muliere ancilla et plebs paulum et sileam in foro ductos cedunt et in neruo mittunt.
XLVI. Ubi paulus et silas uenerunt tessalonicam adaperiens de scripturis et insinuans quia christum oportuit pati et zelantes iudaei tenuerunt iasonem.	XLVII. Ubi iudaei zelantes paulum concitauerunt turbam ad domum iasonis.	XXXVIII. Nocte terremotu facto soluuntur et custos (-tus*) carcerum ab eis baptizatur.
		XL. Magistratus iubent mitti apostolos et paulus contradicit et tamen egreditur.
		XLI. Paulus in tessalonica predicat in sinagoga iudei iasonem (iass.*) pertraant latentibus apostolis.
XLVII. Ubi paulus ueniens athenis et epicurei et stoici	XLVIII. Paulus atheniensibus dicit de ignoto deo.	XLII. Paulus athenis cum filosofis disputat in foro (foco

Notae ad codd. BF@K etc. XLIII. uidit SU *codd. ap. Thom.*; + in somnio U. macedonem BFK, -num S, machedo donem R. stantem: om. c; + et R *Uat. 4221, Orat.* deprecantem RU *Uat. 4221, Orat.*; deprecans BF (deprae.) @KS c *codd. S. Pauli, S. Petri, Sab.* eum: se U.
 XLV. lidia R c, lyda @* *Sab.* purporaria *Sab.*
 XLVI. puellam BF. habentem BFKR (abentem) S. pythonem K, pythonem *Thom.*, pytonem F@*, pythonem S, phytonem B@U, phitonem c *Sab.*: phithonis R.
 XLVII. iudei R c. turbas S. iassonis S.
 XLVIII. + ubi *ad init.* BRU.

V	M. Bamb. A. I. 7, Met. 7.	G
nauigat Cyprum; et Paulus electo Sylā peruenit Lystram, ubi Timotheum adsumens circumcidit.	sollicitudine quae epistolam apostolorum impleri ciuitates circuens hortabatur.	
XXXVII. Prohibetur Paulus loqui uerbum in Asia uel Bithinia, et Macedoniae potius euangelizare iubetur: ubi adueniens, primam Lydiam purpurariam conuertit ad Dominum.	XXXVIII. De rebus contrariis ut paulus timotheum circumcideret. et apostolorum statuta discipulis sollicitate commendaret.	XXVIII. Somnium pauli de uiro macedone.
XXXVIII. Idem pythonem a puella eiecit: et commota ciuitate flagellatus cum Sila carceri datur: qui a Domino soluti carcerarium catechizatum baptizant.	XL. De spiritu pythonis fugato cuius causa paulus cum ceteris grauissimis plagis adfectus facto terremoto cum esset iussus educi de carcere ciuem se professus est esse romanum.	XXX. De lydia purpuraria cum suis baptizata.
XXXIX. Praedicantibus in Thessalonica Paulo et Sylā, multi credunt: at Iudaei conturbant ciuitatem, trahentes Iasonem ad principes. Praedicant abeuntes in Beroea: sed et inde Iudaeis persequentibus pulsī, transferuntur Athenas.	XLI. De calumniis quas sanctis societate forensium doctores semper falsissimi machinantur.	XXXI. Paulus eiecit pythonem mulieris ancillae sed plebs paulum et sileam in foro perducunt. quos caesos in neruum miserunt. Item terrae motum factum soluti (soliti <i>cod.</i>) sunt. et custos carceris cum suis baptizatus.
XXXX. Paulus cum Iudaeis et Colentibus, cum Epicu-	XLII. De apostoli sapientia cum non solum cum iudaeis	XXXII. Magistratus (-a tus <i>cod.</i>) iubet dimitti de carcere apostolos (-lus*) paulo contradicente.
		XXXIII. Iudaei iasonem uolunt trahere pro paulo.
		XXXIII. Paulus cum filosofis disputat. et ariopagum ad-

Notae ad codd. M etc. XXXVIII. sollicitudine M, -citadinem Bamb. que Bamb., quem M. epistolam M Bamb. circumiens M; om. Met.

XXXVIII (XXXVIII). ut paulus timotheum: et (ut Met.) paulus et timotheus Bamb. Met. circumciderent Met. statuta + christi Bamb. Met. commendarent Bamb.

XL (XXXVIII Met.). de pr. periit in M. pytonis Met., phitonis Bamb. eum eo perierunt in M. affectus Bamb. Met.

XLI (XL Met.). calumpniis Bamb. societate (sot. M) forensium i. e. & yopolaw cf. Act. xvii. 5; hoc ex Donatistarum parte forsitan dictum est; uide p. 5. machinant Met.

XLII (XLI Met.). apostoli M: apostolica Bamb. Met. cum pr.: periit in M; cui Met. iude. Bamb.

A	BFΘKRSUc; <i>codd. Vat. 4221, S. Pauli, S. Petri, Orat. apud Thomasium; cod. Corb. 2 apud Sabatier.</i>	CT
philosophi disserebant cum eo.		<i>cod.</i>) et in ariopago de ignoto deo.
XLVIII. Egressus paulus ab athenis uenit corinthum ad quendam iudaeum nomine aquilam.	XLVIII. Ubi quidam uiri adhaerentes paulo crediderunt et dionisius ariopagita cum uxore sua.	XLIII. Paulus corinthum uenit ubi inuenit aquilam et priscillam cum quibus et predicat et artem exercet in domum titi conmigrat et crispus arcisinagogus credit.
XLIX. Ubi gallio proconsul noluit audire iudaeos accusantes paulum.	L. Gallione autem proconsule achaiae insurrexerunt uno animo iudaei in paulum.	XLIII. Paulum dominus confortat nocte per uisum iudei paulum gallioni accusant et sostenem cedunt ante tribunal (-nalem*).
L. Ubi apollo ueniens efesum praedicabat christum et superueniens paulus efesum et baptizauit ibi in nomine iesu christi qui baptismum iohannis acceperant.	LI. De iudaeo apollo et baptismo iohannis.	XLV. Paulus ciuitates circuit et de apollo et doctrina eius.
LI. Ubi temptauerunt quidam de circueuntibus iudaeis spiritus malos in nomine domini iesu eicere et confusi sunt.	LII. Ubi temptauerunt quidam et de circumeuntibus iudaeis exorcistis.	XLVI. Paulus ephesum uenit et interrogat si spiritum sanctum accepissent ubi denuo baptizati linguis loquuntur et de ceteris uirtutibus pauli. XLVII. De his qui temptauerunt in nomine quo paulus predicat eicere demonium.

Notae ad codd. BFΘK etc. XLVIII. om. ubi Θ. adhaerentes BΘR (adaer.) Thom. Sab. : adher. FKSU c. dionisius S; dionysius Thom. Sab. om. ariopagita Θ. sua + credit R. pro uxore sua legunt muliere nomine damaris codd. ap. Thom.
 L. galione R*. om. autem U Sab. achiae R, achayae c Sab. ad insurrexerunt inc. cap. LI in cod. S. Petri. uni S Sab. iudei R c; + ras. in K qui et om. in paulum.
 LI. de iudaeo cum BΘ c (iudeo) Thom. Sab., de quidam iudeo R : om. de FKS; iudeus quidam nomine U. appollo S. et baptismo (bapt. c) iohannis : om. Θ; deuenit ephesum qui tantum baptisma iohannis nouerat U.
 LII. tentauerunt Sab. et : om. R codd. ap. Thom.; + hoc Θ. om. de K. circumeuntibus + a Θ. iudeis c. et de . . . exorcistis : iudaeorum exorcistae nomen iesu inuocare super eos qui spiritus habebant immundos U.

V	M. Bamb. A. I. 7, Met. 7.	G
reis et Stoicis disputat Athenis: et in Ariopago de Deo disserens, quosdam sui sectatores efficit.	et philosophis disputare conceditur. uerum cum uniuersis superstitionibus atque sectis.	seuerat inuenisse aram scriptam idem ignoto deo.
XLI. Idem Corintho scenefactoriam artem cum Aquila et Priscilla exercet: et contradicentibus uerbo Iudaeis, multi Corinthiorum credunt ac baptizantur: admonente eum Domino ne a praedicando lassescat.	XLIII. De opere praedicationis dogmatis duntaxat unius et crispī archisynagogi credulitate de aquila et priscilla uel baptisma cum aliquantis corinthiis.	XXXV. Paulus aquilam et proscillam corintho inuenit.
XLII. Temptant Iudaei insurgere in Paulum, sed a Gallione Proconsule repelluntur: qui profecturus in Syriam tondit sibi caput in Cenchrī portu Corinthiorum.	XLIIII. De auctoritate publica quod rebus diuinis numquam se interposuerit.	XXXVI. Iudaei (iudaci <i>cod.</i>) paulum accusant ad gallionem.
XLIII. Apollo ueniens Ephesum, mysterium Dominici Baptismatis a Priscilla discit et Aquila.	XLV. De auctoritate rebaptizandi.	XXXVII. De iudaeo apollo phrigio.
XLIV. Paulus ibidem deueniens, quosdam discipulos in nomine Iesu Christi baptizat: et biennio moratus in Asia, cuncta docendo perlustrat.	XLVI. De curis et de uirtutibus pauli per spiritum sanctum et de exorcistis iudaeorum iesu nomen fraude inuocantibus.	XXXVIII. De iudaeos qui putabant se posse exorcizare.
XLV. Temptantes Sceuae filios in nomine Iesu daemonas eiecere, demoniosus corripit. Magi credentes suos libros comburunt: et Paulus transita Macedonia et Achaia, Hierosolymam ire disponit.	XLVII. De auctoritate reprobandi.	

Notae ad codd. M etc. XLII. uniuersa superstitione *Bamb.*
 XLIII (XLII *Met.*). predic. *M Bamb.* duntaxat *Bamb. Met.* archisynagogis *M Bamb.* (archisin.)
 credulitatem *M Bamb.*; + et *Met.* de aquila . . . corinthiis *om. M.*
 XLV (XLIIII *Met.*). baptizandi *Bamb. Met.*
 XLVI (XLV *Met.*) de sec. et tert. *om. Bamb. Met.* exhorc. iude. *Bamb.*
 XLVII. *om. cap. M et Met.* Hoc capitulum ad reprobationem artis magicae xix. 18-20 refert, ut uidetur, sed dubium est, cum sectiones in textu Actuum in codice *Bamb.* titulis capitulorum minus apte respondeant.

A	BF@KRSUc; <i>codd. Vat. 4221, S. Pauli, S. Petri, Orat. apud Thomasium; cod. Corb. 2 apud Sabatier.</i>	CT
LII. Ubi demetrius faciens aedes argenteas deanae.	LIII. De demetrio argentario.	XLVIII. De perturbatione facta in epheso a demetrio argentario et troada de adolescente euteco qui ruit de fenestra.
LIII. Ubi paulus ualefaciens discipulis profectus est macedonia et ubi puerum qui somno graui per fenestram ceciderat mortuum resuscitauit.	LIIII. Ubi postquam cessauit tumultus uocatis paulus discipulis ualedixit et profectus est et de adolescente nomine eutycho qui de tertio cenaculo cecidit deorsum.	XLVIII. Uerba pauli ad seniores efesiorum de tribulatione quam in iherusalem erat passurus et quomodo exortaberit eos et quia argentum et aurum nullius desideraberit et quomodo in collum illius procumberent.
LIIII. Ubi paulus per nauigium circuiens VIII ciuitates uenit in domum philippi euangelistae cui erant filiae .IIII. prophetantes.	LVI. Cum autem factum esset ut nauigaremus abstracti ab eis recto cursu uenimus choum.	L. De filippo et filiabus (+ eius <i>cor.</i>) profetizantibus et de agabo profetizante et de zona pauli.
LV. Ubi prophetauit agabus paulo quod in iherusalem persecutionem a iudeis pateretur pro christo.	LVII. Ubi agabus propheta a iudaea ueniens caesaream tulit zonam pauli et alligans sibi pedes et manus dixit haec dicit spiritus sanctus.	LI. Paulus iherosolimam uenit et persuasus ab apostolis purificat se.
LVI. Ubi paulus iherusalem ascendit deinde hierosolimam ad fratres.	LVIII. Post dies autem istos praeparati ascendebamus iherusalem.	

Notae ad codd. BF@K etc. LIIII. ubi + paulus U. uocatus c; *om. Vat. 4221.* paulus: *om. hic U;* apostolls @. discipulis: + *rasura K qui et om. ualedixit.* ualedixit et: ualedicens U. *ad et de inc. cap. LV in codd. aliquas apud Thom.* et *sec. om. K.* adulisc. S, adolesc. RU c *Thom. Sab.*, adolisc. BK. *om. nomine U.* euticho R, euthico @, eytycho U, euticio c *Sab.* tercio RS c. caenaculo @U, coen. *Thom. Sab.* decidit *Sab.*

LVI. oum (quum @) autem: ubi cum R. conuenisset: inuenisset c *codd. ap. Thom., Sab.*; uenisset @ *codd. ap. Thom.* discipulus @*. ason *Sab.* > in asson discipuli R. assumpto BKRU c, assumto *Sab.*, asumpto S. eo uenerunt: conuenerunt *cod. S. Petri.* mitilene BU, mitilene *Sab.*, militenem S*, militenem R. uocauit: conuenerunt *codd. ap. Thom.* natu *partim in ras.* @. aeccliesiae R. monens *partim in ras.* @. alloquutus @, adlocutus F. et contestatus: constanter c.

LVI. quum R, quum @. esset R. abstracti F. reoto . . . choum (choom @, choeum B): *om. KR c.*

LVII. agabus SU; agag *Vat. 4221.* iudaea R c. uenit R. caesaream U c. > manus et pedes B. sanotus + uiro cuius est zona haec S. *om. tullit . . . sanotus KR c Sab.; om. et alligans . . . sanotus codd. ap. Thom.*

LVIII. post . . . istos (*istas Sab.*): ubi post hos dies R. preparati BKR c. ascendimus *Vat. 4221;* ascendebant *Sab.*

V	<i>M. Bamb. A. I. 7, Met. 7.</i>	G
XLVI. Demetrius argentarius Ephesiorum ciuitatem pro defensione Dianae conturbat.	XLVIII. De demetrio argentario qui et artis causa et idoli dianae culturae non modicam paulo inquietudinem concitauit.	XXXVIII. Demetrius argentarius ciues concitat propter dianam (-mam*).
XLVII. Paulus iter faciens in Syriam, uenit Troadam; ubi adoliscntem cadendo mortuum, orando resuscitat.	XLVIII. De spiritu sancto qui quo iter apostolus faceret imperauit et de adoliscnte euthyco.	XL. Paulus resuscitat euthicum qui per fenestra coruerat.
XLVIII. Idem ex ordine Miletum ueniens, Maiores natu Ephesiorum alloquitur, se exemplum uirtutis eis praebuisse contestans.	L. De instantia operis coepti passionum scilicet et de lupis grauibus et quid fuerit ex sermonibus domini iesu paulus suis manibus operatus.	
XLIX. Idem Tyrum ex ordine, Caesareamque peruenit, ubi Agabo prophetante, uincola sibi futura intrepidus audit.	LI. De itinere nauigii et de passionibus pauli futuris agabus propheta praedixit.	XLI. Nauigationes apostolorum.
L. Idem ueniens Hierosolymam, Iacobo et Senioribus per ordinem sua gesta replicat; atque ob declinandum Iudaeorum scandalum, mane Templum purificatus ingreditur.	LII. De falsis fratribus qui apostolum in hypocrisi christum praedicare suadebant et de apostolorum salubribus statutis.	XLII. Ascendentibus apostolis hierosolymis iacobus per singula exponit eis.
	LIII. De insecutione iudaeo-	XLIII. Paulum in templo

Notae ad codd. M. etc. XLVIII (XLVI *Met.*). *et artis periiit in M.* diane *Bamb.*; diuinae *M.* culturam *Bamb.*; -re *M** (*sed corr.*); -ra *Met.* modicam *periiit in M.* inquiet. *Bamb.*
 XLVIII (XLVIII *in M.*, XLVII *Met.*). quo: qua *M Bamb.* de *sec. om. Bamb.* adul. *Met.* euthyco *Bamb.*, euthyce *M.*
 L (XLVIII *in M.*, XLVIII *Met.*). cepti *Bamb.* ex *ser perierunt in M.* operatur *Bamb.*
 LI (L *in M.*, XLVIII *Met.*). de *sec. om. Bamb. Met.* futuris *paene periiit in M.* agabus *proph. om. M.*; prophetia *Bamb.* om. praedixit *M Bamb.*
 LII (LI *in M.*, L *Met.*). apostolum: apostolatam *Bamb. Met.* praedicare (*pre. Met.*) suadebant: predicabant *suadendo Bamb.* de *sec. om. Bamb. Met.* apostolorum: apostolum *M.* salubr. stat. *partim periiit in M.*
 LIII (LII *in M.*, LI *Met.*). insecutionibus *Bamb. Met.* iude. *M Bamb.*

A	BFØKRSUc; <i>codd. Vat. 4221, S. Pauli, S. Petri, Orat. apud Thomasium; cod. Corb. 2 apud Sabatier.</i>	CT
LVII. Ubi paulus purificans se intrauit templum et iudaei iniecerunt in eum manus et exposuit illis paulus quomodo uocasset eum dominus christus et baptizasset eum annanias.	LVIII. Ubi paulus adsumptis uiris postera die purificatus cum illis intrauit in templum.	LII. Paulum iudei de templo traunt et tribunus eum ligatum in castra induci (indici*) iubet ubi paulus gesta sua et quomodo uocatus sit refert.
LVIII. Ubi quaerebant iudaei occidere paulum et dixit se ciuem romanum esse.	LX. Ubi dicit uiri fratres et patres audite quam ad uos nunc reddo rationem.	LIII. Paulus tribuno flagellatus ciuem romanum se dicit et percussus principi maledicit ac se fariseum esse proclamans de sua religione dicit.
LVIII. Ubi paulus maledixit annaniam principem eo quod percusserit maxillam eius et insidias iudaeorum ut paulum occiderent.	LXI. Ubi de anania loquitur et de his qui ei acciderunt.	
	LXII. Ubi princeps sacerdotum ananias praecepit adstantibus sibi percutere os pauli reddentis pro se rationem.	
	LXIII. Ubi quidam ex iudaeis deuouerunt se dicentes neque manducatuos neque bibituos donec paulum occiderent.	LIIII. Paulum dominus nocte confirmat et coniuurationem iudeorum filius sororis eius tribuno prodit.
LX. Et ubi claudius lysias scripsit felici praesidi caesarea et commendat ei paulum.	LXIIII. Ubi tribunus dimisit adulescentem praecipiens ei ne cui loqueretur.	
LXI. Ubi milites fecerunt praeceptum duxerunt paulum caesaream.	LXV. Ubi milites secundum praeceptum sibi adsumentes paulum duxerunt per noctem in antipatridem.	LV. A tribuno milites cum litteris ordinati paulum ad felicem presidem in caesaream nocte perducunt.

Notae ad codd. BFØK etc. LVIII. assumptis KRU c Thom. om. cum illis S. intrauit in templum (-plo S): om. K c Sab.
 LX. dicitur S, dixit Sab.; loquitur R; + paulus iudeis R. om. uiri S. nuno: nec K. racionem RS.
 LXI. om. de pr. S. annania BØ¹KS. his cum ØU Thom., eis c; ea BFKRS Sab. ei acciderunt: ei acciderant R c; om. ei cod. S. Pauli; > acciderunt (-rant*) illi S; deinde + dicit Thom.
 LXII. annanias BØ¹KS. precepit BKRS c. astantibus R c, asst. U. redentis S, reddentes Ø, reddente Thom. racionem S. om. sibi . . . racionem K c Sab.; om. reddentis . . . racionem R codd. ap. Thom.
 LXIII. ex: de c Thom. iudeis R c. > de iud. quidam Thom. neque pr.; non R. bibeturos R. om. neque bibeturos . . . occiderent K c Sab.
 LXIIII. adulescentem RU c Thom. Sab., aduisc. BS*, adolisc. K. precipiens BKRS c.
 LXV. secundum: sede S. preceptum BKS c. assumentes BKU c Thom. Sab., asumentes S. duxerunt in ras. Ø; dixerunt c. antipatridem scripsimus ut infra Act. xxiii. 31, cf. antipatridē B, -den Ø, -de R, anthipatridem Thom.: antipatridam FU, antepatridam S, antipetridam Vat. 4221. om. per noo. in antip. K c Sab.

V	M. Bamb. A. I. 7, Met. 7.	G
LI. Orantem in Templo Paulum Iudaei foras extrahunt: quem superueniens Tribunus, morti quidem eripit, sed uinculis stringit.	rum quam simultatis causa sustinuit grauiorem.	plebs conpraehendet (<i>partim in ras. scr.</i>).
LII. Allocutus populum Paulus, et de sua caelesti uocatione referens, morte ab eo dignus adiudicatur: quem torqueri iubens Tribunus, ubi Romanum audit, dimittit.	LIIII. De cultura ueteris legis et reuelatione dominica.	XLIIII. Tribunus cum centuriones et milites adpraehensum paulum alligant catenis et ex permissu tribuni loquitur.
LIII. Reductus in Concilium Paulus, Pontificem se iniuste iudicantem redarguit: et pugnantibus pro eo Pharisaeis, a Tribuno in castra reducit, ac Diuina per noctem uisione confirmatur.	LV. De reuelatione et resurrectione dominica . et quod apostolus militari potentia uixit.	XLV. Paulus in castris flagellatur (-tus <i>cor.</i>) ducitur in populo.
LIV. Deuouent se Iudaei occidere Paulum: quod animaduertens Tribunus, per noctem eum Caesaream ad Felicem mittit Praesidem.	LVI. De quadraginta iudaeorum insidiis et quod armatorum manibus uixit apostolus caesaream emigratus.	XLVI. Quedam deuouerunt ut nihil gustarent donec paulus occideretur.
		XLVII. Epistula lisiae ad felicem de paulo paulus (-los*) a festo interrogatur et festus agrippae regi suggeret omnia.

Notae ad codd. M etc. LIII. quam: qui Bamb. simulatis Bamb. grauioraem M*, -re Bamb. Met.
 LIIII (LIII M, LII Met.). om et Met. dominica partim euasit in M.
 LV (LIIII M, LIII Met.). et sec. om. M. potentie Bamb. uixit M: erultur (ruitus Bamb.) de manibus iudaeorum (inde. Bamb. ut semper) Bamb. Met.
 LVI (LV M, LIIII Met.). armatorum partim perit in M. uexit Bamb. cesariam Bamb. emigratus: forsan + est M*.

A	BFΘKRSUc; <i>codd. Vat. 4221, S. Pauli, S. Petri, Orat. apud Thomasium; cod. Corb. 2 apud Sabatier.</i>	CT
LXVIII. De afflictione pauli et centurionis qui cum eo erat ieiunantes in nauigio.	LXXIII. Ubi nauigantes in hadria rogat paulus ut cibum sumerent et uipera a calore inuasit manum eius.	LX. De tempestate que sequuta est et quomodo angelus adstitit paulo et de fractione panis in naui.
LXIX. Ubi paulus uiperam de igne manum pendentem protraxit et barbari putabant eum homicidam esse et ubi patrem publi febris sanauit.	LXXIII. Ubi post menses tres in nauem alexandrinam quae in insula hiemauerat nauigauerunt.	LXI. De naufragio et de uipera in insula mileto ubi paulus patrem publi a febris liberabit.
LXX. Ubi paulus iterum nauigans per alexandriam uenit roma ubi mansit adductum.		LXII. Paulus romam uenit in qua christum predicat bienio toto.
Θἔω χαῖρε		<i>Subscr. finit T; nihil habet C.</i>

Notae ad codd. BFΘK etc. LXXIII. adria BΘSU Thom. Sab.; alexandria c. rogabat Sab.; rogant c. paulum c. sumerent R; sumeret ΘK c codd. Pauli et Petri. calore + ignis S. eius: pauli S. om. et uipera . . . eius KR c Sab.
 LXXIII. naue Sab. alexandrenam S. que R. om. in sec. BΘ. insulam KS. hiemauerat: ras. 3 litt. inter u^oet e S; hyemauerat Thom. nauigarunt FU.
Subscr. expliciunt capitula BFΘKS c Thom. Sab.; expliciunt capitulationes U; expliciunt hactuum apostolorum capitulae R.

V

M. Bamb. A. I. 7, Met. 7.

G

LX. Desperant socios Paulus Angelico solatur oraculo: qui ad praedictum illius, quarta decima die perditis rebus omnibus, euadunt cuncti ad terram.

LXI. Paulus in Melite inuadentem se uiperam iactat in focum: ac patrem Principis insulae a febris et disenteria saluat.

LXII. Idem, hyeme transacta, Syracusas cum suis, ac Puteolis peruenit: quique ubi Romam ingreditur, cum custodiante se milite manere permittitur.

LXIII. Idem, conuocatis ad se primis Iudaeorum, cur sit adductus edocet: et statuto die pluribus ad se uenientibus de fide Iesu exponit; manensque biennio in suo conducto, omnibus ad se intrantibus regnum Dei praedicat.

Subscr. expliciunt capitula.

LXI. De morsu serpentis et de patre publi febris liberato et aduentu pauli puteolos.

LXII. De his quae in urbe roma sunt acta.

Subscr. expliciunt capitula.

L. De panis fractione in nauis post tempestate.

LI. Paulus sarmenta colligens uipera manum eius . mormordit.

LII. Paulus publi (*in ras. scr.*) patrem curauit a febre.

LIII. Pauli nauigatio in silicia (*sic*) deinde puteolos (-lus*) inde in italia et romae.

Subscr. finiunt capitula.

Notae ad codd. M etc. LXI (LX M Bamb., LVIII Met.). publii Bamb., buplii M. puteolus Met. LXII (LXI M Bamb., LX Met.) que Bamb.

F

ELENCHUS CODICUM NOSTRORUM IN ACTIBUS APOSTOLORUM

1. A. Cod. *Amiatinus* s. VII ex. uel VIII in. = A Euang. (uide uol. I, p. xi).
2. B. Cod. *Bambergensis* A. i. 5 s. IX (uide I, p. 674); contulit H. J. W.
3. C. Cod. *Cauensis* s. forsan IX = C Euang. (cf. I, p. xi); contulit J. S.
4. D. Cod. *Armachanus* s. IX in. = D Euang. (cf. I, p. xi); exscripsit G. M. Youngman; ediderunt J. Gwynn et J. H. Bernard, *Dubl.* 1902.
5. F. Cod. *Fuldensis* s. VI = F Euang. (cf. I, p. xii).
6. G. Cod. *Sangermanensis* s. IX = G et *g*₁ Euang. (cf. I, p. xii); contulit J. S.
(In *Hubertiano*, H Euang., desunt Actus.)
7. Θ. Cod. *Theodulfianus* s. IX = Θ Euang. (cf. I, p. xii); contulit H. J. W.
8. I. Cod. *Vallicellanus* B. 25, s. IX in. (u. Blanchini *Euang. Quadr.* II, p. dxcix b); contulit nostri gratia uir doct. Attilio Profumo.
9. K. Cod. *Karolinus* s. IX = K Euang. (cf. I, p. xii); contulit H. J. W.
10. M. Cod. *Monacensis* Lat. 6230 s. IX-X (u. supra p. 5); contulit H. J. W.
11. O. Cod. *Oxonienis* (Bodleianus 3418 = Seld. 30) s. VII-VIII; contulit J. S.
12. R. Cod. *Parisinus* (Par. Lat. 6⁴ = *Bible de Rosas*) s. X (u. Berger, *Hist. de la Vulg.* p. 24 etc.); contulit H. J. W.
13. S. Cod. *Sangallensis* Lat. 2 s. VIII; contulit H. J. W.
14. T. Cod. *Toletanus* s. VIII = T Euang. (cf. I, p. xiii et Berger, p. 14); contulit J. S.
15. U. Cod. *Ulmensis* (Mus. Br. add. 11852) s. IX (u. Berger, *Hist. de la Vulg.* p. 390); contulit H. J. W.
16. V. Cod. *Vallicellanus* B. 6, s. IX = V Euang. (cf. I, p. xiv); contulit J. S.
17. W. Cod. *Sarisburyensis* s. XIII = W Euang. (cf. I, p. xiv); contulit H. J. W.
18. c. *Colbertinus* s. XIII = c Euang. (cf. I, p. xxxi, et Scrivener-Miller *Introd.* II, pp. 45, 74); liber Actuum manu recentiori scriptus est; contulit H. J. W.
19. d. Cod. *Bezae* = d Euang. (cf. I, p. xxxi).
20. dem. *Demidouianus* s. XIII; edidit C. F. Matthaei in *Nouo Testamento suo*, tom. ix, Rigae 1782; = *demid* Tischendorfii.
21. e. *Laudianus* (Bodl. Laud. 35, olim F. 82) s. VI; ed. Tischendorf *Mon. sacra ined.* t. ix, Lips. 1870.
22. g₂. Fragmentum *Mediolanense* s. X-XI; ed. A. M. Ceriani *Mon. sacr. et prof.* I, ii, p. 127, Mediol. 1865.
23. gig. *Gigas* Holmiensis s. XIII; ed. J. Belsheim, Christianiae 1878; editionem cum ipso codice contulit et correxit nostri gratia uir doct. H. Karlsson.
24. h. *Floriacensis* (Par. lat. 6400 G, foll. 113-130) s. VI-VII; ed. S. Berger (*Le Palimpsest de Fleury*) Parisiis 1889; = *reg* Tischendorfii.
25. m. Lectiones e libro de *diuinis Scripturis siue Speculum* = m Euang. (cf. I, p. xxxii).
26. p. *Perpinianus* (Par. lat. 321) s. XIII. Actus partim ueteris Latinae, partim uersionis Hieronymianae; quae uetera sunt, sc. i. 1-xiii. 5, et xxviii. 16-31 ed. S. Berger (*Notices et extraits des MSS. etc.*, t. xxxv) Parisiis 1895; reliqua contulit H. J. W.
27. s. Fragmenta palimpsesta *Bobiensia* (nunc Uindobonensia Lat. 16) s. VI; ediderunt Tischendorf 1847, Belsheim 1886, et H. J. White (*Old Lat. Bibl. Texts* iv) Oxon. 1897.
28. t. Lectiones e libro qui dicitur *Liber Comicus siue Lectionarius Missae quo utebatur Ecclesia Toletana*; ed. G. Morin (*Anecdota Maredsolana* I).

De siglis *cor. uat.*, *cod. caraf.*, *575C* *vg. Bentl.*, *Tisch.*, *W. H.* etc. uide uol. I, p. xxviii.

Praeterea subinde citauimus: *arg.* = Comes s. VIII ex. (Par. lat. 9451); *alb.* = Comes ab Albino emendatus s. IX (Par. lat. 9452); *lux.* = Lectionarium Luxouense (Par. lat. 9427); *sang.* 133 = citationes ex tractatu *anonymi de prophetis et prophetiis* (cod. sangall. 133; uide *Miscellanea Cassinese* 1897, par. II, p. 17); *tepl.* = codex *Teplensis* (ed. Monac. 1881-1884), *w.* = *Wernigerodensis* s. xv (uide Blass *Acta Apost.* . . . *sec. formam quae uidetur Romanam*, p. xxv etc.).

ACTUS APOSTOLORUM.

Actus Apostolorum in his codicibus sine lacuna exstant:—ABCDGFG@KRSTUVW c dem. gig. p; gig. inter ueteres numerandus est, c dem. p mixti sunt. In ceteris (IMO d e) lacunae sunt, vis.:—I v. 3-24; xi. 13-xiii. 46; M xxvii. 23-39; xxviii. 8-23; O xiv. 27-xv. 32; d viii. 20-x. 4; xx. 31-xxi. 2; xxi. 7-10; xxii. 2-10; xxiii. 20 ad fin.; e xxvi. 29-xxviii. 26. Ueteres g, h s t pauca tantum continent, vis.:—g, vi. 8-vii. 2; vii. 51-viii. 4; h iii. 2-iv. 18; v. 23-vii. 2; vii. 42-viii. 2; ix. 4-23; xiv. 5-23; xvii. 34-xviii. 19; xxiii. 8-24; xxvi. 20-xxvii. 13; s xxiii. 15-23; xxiv. 6, 8, 13-xxv. 2; xxv. 23-xxvi. 2; xxvi. 22-24, 26-xxvii. 32; xxviii. 4-9, 16-31; t i. 1-11; 15-26; ii. 1-21; 22-41; 42-47; iv. 32-v. 11; v. 12-16; vi. 1-vii. 2; vii. 51-viii. 4; viii. 14-25; 26-40; ix. 1-22; 32-42; x. 25-43; xiii. 26-39. Itaque in hoc libro codices Hieronymiani et ueteres uiginti octo nobis praesto sunt; lectiones enim ex ueteribus perpetuo citauimus, iis tantum omissis quae ad meram orthographiam spectant. Ordo stichorum ut in Euangeliis ex codice Amiatino est. De textu occidentali uel Romano qui dicitur in hoc libro maxime conferendi sunt J. R. Harris 'A Study of Codex Bezae' Cantabr. 1891, P. Corssen 'Der Cyprianische Text der Acta Apostolorum' Berolini 1892, F. Blass 'Acta Apostolorum siue Lucae ad Theophilum liber alter' Gotting. 1895, idem 'Acta Apostolorum etc. secundum formam quae uidetur Romanam' Lips. 1896, W. M. Ramsay 'St. Paul the traveller and the Roman citizen' Lond. 1895, et F. C. Burkitt 'The Old-Latin and the Itala' Cantabr. 1896.

Notandum est in primo capitulo et secundo huius libri praesto nobis esse praeter codices ueteres latinos etiam lectiones ex codicibus ab Augustino citatis. In actis enim contra Felicem Manichaeum (i. 4) integrum hoc capitulum et sequentis partem priorem, uersus sc. 1-12, profert ex codice ueteri quem in manibus habebat; in libro contra Epistolam Fundamenti, et in Epistula de unitate Ecclesiae (27) etiam multa adhibentur; et alibi. In notulis nostris Fel. = acta contra Felicem; Fund. = liber contra Ep. Fundamenti; unit. = Ep. de unitate Ecclesiae.

Inscr. actus apostolorum GSC, acta apostolorum 57: incipit actus (hactuum C) apostolorum C@ d p; incipit liber actuum (hactuum R, c actus V) apostolorum A (ante capitula) BKRSTUV c dem.; incipit ipsa epistula (i. e. praefatio ad Theophilum) F; nihil habent hoc loco ADIMOW e gig.

I. ¹ Primum quidem sermonem
feci de omnibus o theophile
quae coepit iesus facere et docere

² usque in diem qua praecipiens apostolis
per spiritum sanctum
quos elegit adsumtus est

I. 1. *Priora uerba litteris uncialibus uel rubris scripta habent A@ (primum ... theofile) B (primum ... feci) U (primum ... sermonem) KV (primum quidem).*

fecit: fecimus Aug. (Fund. cod. opt.). theophile codd. plur. et vg.: theofile DG@IO d, theofile C, teufile T t, teophile K c p. quae (qua in ras. A; que MO): de quibus T. caepit DR, cepit A (+ o cor.) OSW, ceperat t, incoauit d. ihesus e; + signa C.*

2. hucusque C. in: + eundem T, + eadem C, + eum d. qua: quo e gig. t; de codice d et patribus uide infra. precipiens BDKMRSW; praecipit gig. t. apostolis C; + suis D. apost.

per spiritum partim in ras. M. sanotum: + predicare euangelium O (+ regni) gig. lux. t, et > predicare euangelium per spiritum sanctum D. helegit C; elegerat gig. adsumtus cum ACTV: adsumptus FG@IO Tisch., assumptus BDKMRSUW vg. est: in ras. K; om. dem. om. ads. est gig. t (+ f). Ita habet uersum d cum D^o; usque in eum diem quem susceptus est quo praecipit apostolis per spm sanctum quos elegit et praecipit praedicare euangelium d, αχρη ησ ημερασ ανελημφθη εντειλαμενος τοις αποστολοισ δια π̄σ αγιου ουσ εφελεσασ και εκελευσε κηρυσσειν το ευαγγελιον D syr. harcl. mg. (cf. et pesh.); et Aug. in (om. Fund.) die qua (quo Fel.) apostolos*

³ quibus et praebuit se ipsum
uiuum post passionem suam
in multis argumentis
per dies quadraginta
apparens eis et loquens
de regno dei
⁴ et conuescens praecepit eis

ab hierosolymis ne discederent
sed expectarent promissionem patris
quam audistis per os meum
⁵ quia iohannes quidem baptizauit aqua
uos autem baptizabimini
spiritu sancto
non post multos hos dies.

elegit per sp. sa. et praecepit (*om.* et *praec. Vig. semel*; quibus constituit *semel*) praedicare euangelium *Aug. (Fel., Fund.) Uigil. (Uarim. bis)*; usque in diem quo apostolos elegit per spiritum sanctum mandans iussit (eis *sine* iussit *unit.*) praedicare euang. *Aug. (unit.; de consensu iv. 8)*; *item coniungit διὰ πνεύματος ἁγίου cum ἐξελίξαστο Cyr. (nest. 106; cf. act. 76 de Nes'orio) sed libere citat.*

3. quibus *erasum K. et pr.*: etiam *gig. lux.* p t Uig.*; *om. Aug. (Fel., Fund.)*. praebuit (*pre. C DKORS*) = *παρέστησεν*: praesentiam *d*; exhibuit *gig. t Uig.*; manifestauit *Ambr. (luc. l. x. 182) Aug. (unit.)*. semet *D t. om. ipsam d Ambr. Aug. (Fel., Fund.)*. uiuum: unum lapsu *D*; uiuere *Ambr. post passionem suam (om. suam Aug. Fel., Fund.)*: postquam passus est *d.* argumentis (*-tiis D*) = *τεκμηρίοις*: ostensionibus *G^{ro}*; signis *Aug. (unit.)*; *om. M* (+ M^l)*. per (*post d*) dies quadraginta (*xl DFU*) apparens (*parens F² ut uidetur*) eis = *δι' ἡμερῶν τεσσαράκοντα (τεσσ. ημ. sine di D) ὄπτανόμενος αὐτοῖς*: dierum uisus est (*om. Fel.*) eis per (*om. Fel.*) dies quadraginta *Aug. (Fel., Fund.)*; apparens eis (*his Ambr.*) tantum (*sine per d. qu.*) *Ambr. Uig.* loquens (*λέγων*): dicens *e*; docens *gig. lux. t Aug. (Fel., Fund.) Uig.*; narrans *d*; disputans *Ambr. Aug. (unit.)*; deinde + eis *ut uidetur U**, + ea quae sunt *d.*

4. *οὐνοεσθεις codd. vg. e² p² = συναλιζόμενος NABCE etc. sensu antiquitus cognito, i. e. κοινωνῶν δλων, κοινωνῶν τραπέζης, cf. (Clem.) Hom. xiii. 4 τραπέζης ἰδῶν οὐκ ἀπολαύμεν . . . πλὴν . . . βαπτισαντες αὐτοὺς . . . τότε αὐτοῖς συναλιζόμεθα. Iren. (p. 199 Mass.) 'ut nec cum ethnicis conuesci uellet'; hunc sensum agnoscunt et *Chrys., Oecum., Theophyl., Hiron., et uersiones syr. pesh., harcl. (saalem sumens) cop. arm. aeth., cod. tepl. (enczamt easent)*; uide *Bukentop 'Lux de luce' p. 283*; uerti poterat hic 'inter cenandum.' *Alio sensu sumitur συναλιζόμενος pro συνών, συναχθεῖς (cf. Etymolog. ξυναλιζόμενοι: συναθροίζόμενοι ἢ συνεσθιοντες; Hesych. συναλιζόμενος: συναλισθεῖς, συναχθεῖς, συναθροισθεῖς; Glossar. alberti συναλιζόμενος: συναθροίζόμενος καὶ συνῶν αὐτοῖς; apud Tisch.), et ita uertunt uers. arabica cumque se collegisset cum eis, et Erasmus congregans, Beza conueniens; sed indiget pronomine sequenti, unde inuertunt συναλιζόμενος αὐτοῖς παρήγγειλεν ACE. Solus D² legit συναλισκομενος (-γομενος cor.) μετ**

αὐτων παρήγγειλεν αυτοῖς, et simul conuiscens cum eis praecepit eis d: cum conuersaretur *e* gig. lux. p* (ut uidetur) t Aug. (unit.)*, quomodo conuersatus est (*sit Fund., Aug. (Fel., Fund.) = συναλιζόμενος 1. 4. 27. 31. 36*. 40 etc.*; deinde + cum illis *e gig. lux. p* t*, + cum eis *d Aug. (unit.)*, + cum illis et *Aug. (Fel., Fund.)*, *cf. gr. ACE et D supra*. praecepit *MORS*, precipit *D*, praecepit *Aug. (Fund.) om. eis e (sed uide supra)*. *om. ab G* (+ rec.)*. hierosolimis *IM*, hieru. *BDRS*, ihero. *T*, iero. *W*, iherosolymis *C*, ierosolymis *vg.*; iherusalem *t.* > ne ab hier. *DΘ gig. p* t.* discederent *D*, discerent *B*; sciderent *e**. ne disced. : non discedere *d Rebapt. 2.* > ne disc. ab hier. *Aug. (Fel., Fund., unit.)*. set *R.* expectarent (*exsp. KV*) = *περιμένειν, cf. expectare d O (-rent ut uidetur O*) Rebapt.*: sustinerent *Aug. (Fel., Fund.)*; + illam *Rebapt.* promissum *e* gig. p* t*; pollicitationem *d Aug. (Fel., Fund.)*. patris: eius *Aug. (unit.)*. quam audistis *sine addit.* *ABFG*KS*Vd (non D^{ro}) e lux. Rebapt. cum gr. plur. et quod audistis e*, cf. > quod a me audistis gig. t* (uide infra)*: + inquit *CD (> inquit aud.) G^{ro}IMORS^{ro}TUW (sed inquit CIORST) vg. c dem. p^o Aug. (Fel., Fund., unit.) Hil. (uide infra) Bentl., cf. > per os inquit meum Θ t^{ro}, > quod a me audistis inquit p* (ut uidetur) Gaud. (Serm. 8)*; + φησιν post ηκουσατε *D.* per os (*hos CT*) meum *codd. et vg. = δια του στοματος μου D, et de ore meo d Hil., ex ore meo Aug. (Fel., Fund., unit.)*: a me *e (om. a e*) gig. p* t* (uide supra) Rebapt. Gaud. cum gr. plur. ηκουσατε μου.* > expectate inquit prom. pa. quam audistis de ore meo *Hil. Trin. 8 (964)*.

5. quia: quod *e*, quoniam *Hil. Aug. (Fel., Fund.)*. iohannis *DIOS*, iohannes *SE*. *om. quidem Hil.* baptizauit *D*, baptizabit *T*; + in *D.* baptizabimini (*bapt. DT, baptizabini C*) *codd. plur. et vg. Rebapt. Hil. (codd.), Aug. (unit.) = βαπτισθησεθε, cf. tinguemini e p* (ut uidetur) Hil. (codd.) Uict. Af. (3. 279), Bed. (retr. in Act., 'in quibusdam codd.')*, et incipietis baptizari *Aug. (Fel., Fund.)*: baptizabimini *AG* (ut uidetur) K d Gaud.*; deinde + in *F e alb. arg. Ambr. (spir. i. 3) Rebapt. 19 (non autem 2).* > spiritu (*spō d*) sancto bapt. (*uel ting. d gig. p* t Hil. Uict. Aug. (Ep. 265, Fund., unit. etc.), Uig. Max. Taur. 30, cum D^{ro} εν πν. αγ. βαπτ., sed βαπτ. εν πν. αγ. N^oACE min., εν πν. βαπτ. αγ. N^oB 61. De uariantibus lectionibus hoc loco disserit Aug. (Ep. 265)*

⁶ Igitur qui conuenerunt interrogabant eum dicentes
domine si in tempore hoc restitues regnum israhel?
⁷ dixit autem eis
non est uestrum nosse tempora uel momenta

quae pater posuit in sua potestate
⁸ sed accipietis uirtutem superuenientis spiritus sancti in uos
et eritis mihi testes in hierusalem et in omni iudaea et samaria et usque ad ultimum terrae.

ubi reddit uos autem spiritu sancto baptizabimini deinde addit 'aliqui autem codices habent uos autem spiritu sancto incipietis baptizari; sed siue dicatur baptizabimini siue dicatur incipietis baptizari ad rem nihil interest. Nam in quibuscumque codicibus inuenitur baptizabitis aut incipietis baptizare mendosi sunt; qui ex graecis facillime conuincuntur.' sanoto: + quem et (om. lux. Aug. litt. Petil., Max., Paul.) accepturi (recepturi Aug. litt. Petil.) estis CT gig. lux.* t Hil. (accipietis) Aug. (Fel., Fund., unit., litt. Petil. 2. 76, et Crescon. 2. 17), Uig. Max., Paulinus Aquil. (ap. Alcuin. Ep. 68 ad Jaffel); + et eum accipere habetis d; et + και ο μελετου λαμβανειν D. post: potest lapsu d. multus G* (-tos rec.). hos dies: istos d. Aug. (Fel.), > d. istos Aug. (Fund.), d. hos Aug. (litt. Petil., Crescon.); deinde + usque ad pentecosten d Aug. (Fel., Fund., litt. Petil., Crescon.) sah. cum D^o.

6. Igitur: hii ig. C, hi ergo d gig. p; ad illi e, at illi quidem Aug. (unit.); illi ergo Aug. (Fel.); illi quidem Aug. (Fund.); gr. οἱ μὲν οὖν. qui conuenerunt AD (-ierunt) OV et forsam G*^o, cf. q. conuenerant BCFG^oIKMRSTUW vg. Tisch. c dem. gig. p t: cum conuenissent d, cum uenissent Aug. (Fund.); conuenientes e Aug. (Fel., unit.); gr. (οἱ μὲν οὖν) συναελθόντες. in tempore (-rae Θ) hoo (ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ): > in hoc tem. ΘT gig. t Aug. (Fel.), > hoc in tem. Aug. (Fund.). restitues: restituens cor. uat.; restituere d* et forsam p*; uoluit restituis Bentl. cum gr. ἀποκαθιστάεις; praesentabis Aug. (Fel.), repraesentaberis Aug. (Fund.), praesentaberis Aug. (tr. 10 in I Ioh. et alibi); deinde + et quando Aug. (Fund., et alibi). israhel (srahel ut semper C t, hisrael D, istrahel d e, israhel vg.) = τῷ Ἰσραήλ uide ad Ioh. i. 31 et cf. Bed. (retr.) 'non huius israel sed huic israel et sicut in gr. manifestum est ubi τῷ Ἰσρα. et non τοῦ Ἰσρα. scriptum est.'

7. dixit autem eis (εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοὺς NA min.): et ait ad illos gig. p t, et dixit ad eos d et και ειπ. πρ. αυτους D; quibus respondens dixit Aug. (unit.), ad ille respondens dixit eis e et o de αποκριθεισ ειπεν αυτοισ E aeth. utr.; ille autem dixit Aug. (Fel., Fund.) et o de ειπεν C (sed + πρὸς αυτους). > uestrum est e cum gr. nosse: scire d Hil. (trin. 9) Ambr. (luc. l. viii. 34, fid. l. v. 17) Aug. (unit.). uel: ut d (sed post tempora; forsam pro aut). uel momenta: et annos Ambr. (bis). que W. possuit D. non est uestrum . . .

momenta quae: nemo potest cognoscere tempus quod Aug. (Fel., Fund.) et saepius citans plerumque omittit uel momenta; etiam om. uel momenta Hil. (codd. omn. ut uultur) et Aug. (unit. cod.); nemo potest cognoscere tempus aut tempora (momenta cod. w) quae Cypr. (Test. iii. 89); Aug. ad Hesychium Salonitanum (Ep. 197. 1) citat nemo potest cognoscere tempora quae, deinde dicit 'graece legitur χρόνος ἢ καιρος. nostri autem utrumque hoc uerbum tempora appellant'; respondit Hesych. (Ep. 198. 2) 'in antiquissimis libris ecclesiarum non ita scriptum est nemo potest sed scriptum est non est uestrum nosse tempora uel momenta quae' etc.; rursus respondit Aug. (Ep. 199. 4), uide Sabatier ad loc. et Corssen 'der Cypr. text der Acta Apost.' p. 8.

8. set R. accipientis e*. uirtutem in ras. B. superuenientis (superuen in ras. B) spiritus sanoti (uoluit > sancti spir. Bentl.) in uos (uobis lux.) codd. vg. c dem. lux. p et Iren. (Mass. p. 174, codd. alig.) = ἐπελθόντος τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς; item > spiritus sa. superuenientis in uos R: melius fuisset ut in uerss. aeth. et anglie. (1611 et 1881) superueniente (adueniente Uict.) sancto spiritu (> sp. sa. Hil., Uict.) in uos e Hil. (trin. 8) Uict., superueniente in (super Uig.) uos sp. sancto gig., Uig. (trin. 12 = Ath. lat. i. 782), cum superuenerit santus spiritus super uos d; superuenientem in uos spiritus sancti t et > spiritus sancti superuenientem in uos Aug. (Fel., Fund., unit.); uersum saepissime citant Ambr. et Aug. et uariant inter superuenientem (aduen. fere semper Ambr., uen. semel) spiritum sanctum in uos, superuenientem (aduen.) in uos spiritus sancti, superueniente (aduen.) in uos spiritu sancto, et aduenientis in uos spiritus sancti; uide Sabatier ad loc. mihi = μοι. 13. 31. 61 al. omn. ut uultur: mei d et μου NABCD aeth. (mihi testes mei) et uers. anglie. (1881) 'my witnesses.' in sec.: ad quae d (ev re D); apud Aug. (Fel., Fund.). ierusalem vg., iheru. C; hierosolymam Aug. (Fel.). in tert. om. d et gr. AC*D min. (Bentl.). omni: tota Aug. (Fel., Fund., unit.). iudaea ORW, iudia D; iudaeae d. et tert. + in omni D. et quart.: om. gig. t; + ad K. usque C. ad: in Aug. (Fel., Fund., unit.). ultimum (hult. C; extremum t) terrae (-re RW): totam terram Aug. (Fel., Fund., unit.); item saepius citat Aug., in omni (tota, totam) iudaea (-am) et (in) samaria (-am) et usque

- ⁹ Et cum haec dixisset
uidentibus illis eleuatus est
et nubes suscepit eum
ab oculis eorum
¹⁰ cumque intuerentur in caelum euntem
illum
ecce duo uiri adstiterunt iuxta
illos in uestibus albis
¹¹ qui et dixerunt
uiri galilaei quid statis aspicientes in
caelum?

- hic iesus qui adsumtus est
a uobis in caelum
sic ueniet quemadmodum
uidistis eum euntem
in caelum
¹² tunc reuersi sunt hierosolymam
a monte qui uocatur oliueti
qui est iuxta hierusalem
sabbati habens iter
¹³ et cum introissent in cenacu-
lum ascenderunt ubi

in fines terrae, in totam iudaeam et sam. et usque in totam terram (ad terminos terrae), cf. *Auct. de prom.* (col. 182); et in omni iudaea et sam. usque in fines terrae *Ambr.* (sp. i. 7), in iudaea et in sam. et usque ad ultimum terrae *Hesych. ap. Aug.* (Ep. 198. 2), in tota iud. et sam. et usque in extremum terrae *Aug. ad Hesych.* (Ep. 199. 49); uide *Sabatier et Corsen.*

9. et ad init. om. *Aug. (Fel., unit. 29).* quum R, quum CΘ. hec SW. > haec cum *Aug. (unit. 29).* diceret *Aug. (Fel.); inc. his dictis Aug. saepe (Ep. 199, in Ps. 49, contra Gaud. 1, et de unit. 28).* uidentibus illis (ipsis e): om. d cum D^m et *Aug. semper (exc. unit. 29).* eleuatus T, aeleu. C. oēt + in caelum O^m, nubis BIO^m, nubs CDTV e t. susepit T, suscipit D. hab hoc. C. ipsorum e *Uict.* > nubes susc. eum et lenatus est ab oc. eorum d et D^m fere cum sah., > n. susc. eum et sublatus est ab eis *Aug. (Fel., Ep. 199; cf. in Ps. 49, et contra Gaud.)*; n. susc. eum et sublatus est a discentibus *Auct. de prom.* (col. 182); eleuatus est et n. susc. eum et uiderunt eum euntem in caelum *Aug. (unit. 28; sed 29 = uulg.).*

10. quumque Θ (non C); et ut d, et quomodo *Aug. (Fel.) Auct. de prom.*; et cum e *gig. Aug. (unit.); cum p* (ut uidetur).* intuerentur (ἀνεπισκοπῆσαν): intenderent e *gig. p* (ut uidetur) Bed. (retr.);* aspicientes erant d; contemplantes erant *Aug. (Fel.) Prom.* celum ISW; caelo d. euntem illum (contra graecum et sensum) *codd. plur. vg. e p Uict.* (> euntem illum caelum sine in): eunte illo C G^o (et + ita in grē cor.) T e *gig. t Bed. (retr. 'in graeco ita habetur'),* abeunte eo d, et gr. *ωρηνουμένου αὐτοῦ, cf. > cum iret in cael. Aug. (Fel.) Prom.; deinde + et d e (Bentl.) cum gr. om. eocō Prom. duo: II D. > uiri duo d e (Bentl.).* adsteterunt DKSV, astit. W *vg., as||stit. U;* steterunt t; adsistebant d; astabant *Aug. (Fel.).* iuxta illos (illum G^o): illis *gig. Aug. (Fel., unit.),* eis d e *Prom.* uestibus (om. *Prom.*) albis (almis R^o) = ἐσθήσει λευκαῖς NABC 27. 29. 61. 81: neste alba e *gig. Aug. (Fel.),* neste candida d *Aug. (unit.)* et ἐσθήσει λευκῶν C^oDE 1. 13. 31 al. *pler.*

11. qu'et A. om. et D *Aug. (Fel.).* dixerunt + ad eos *Aug. (Fel.).* galilei CDRUW, galilei O. quid: qui d t; + hic D. haspicientes C; respicientes T *Aug. (Fel., unit., sed alibi aspicio);* intuentes *Auct. de prom.; gr. βλέποντες N^oBE 13. 27. 61 al., ἐμβλέποντες N^oACD al. plur.* in caelum (cel. semper STW): om. sec. CI^o (+ cor.) T d *gig. p* Aug. (serm. 277), Uig., Auit. Vienn. (ep. 3), Prom. et gr. D 33^o;* in caelo tert. V^o. hio: iste d *Aug. (Fel., unit.).* iesus: in ras. G; ihs e^o (in ras. longa). adsumtus (ἀναλημφθεῖς) ACTV, et adsumptus FGΘIMO *Tisch., ass. BDKRSUWug.:* receptus e *gig. p*, acceptus Aug. (serm. 277),* ablatus *Orient. Episc. ep. ad Symmach. (apud Sabatier).* > in cael. a uobis *Aug. (Fel.).* sic + enim d. ueniet O. quemadmodum: quomodo *Aug. (serm. 277, et tr. 40 in Ioh.),* sicut *Orient. Episc. ep. uidetis e*; + euntem D* (sed exp.).* eum: illum e *Priscillianus (ed. Schepfs p. 37); om. Orient. Episc. ep. > eum uid. Prom.*

12. reuersi: regressi e^o *gig. p. sunt: + apostoli M cum gr. C^o 13. 40. 117 al.; + in DI^o e p Aug. (unit.).* hierosolymam (iero. *vg.,* ihero. C, hieru. BO, hierosolimam RU, hierosolimam DMS, iherosolimam T, ierosolimam W; hierosolyma e) cum gr. E *ιεροσολυμα: hierusalem G (usalem in ras.) d gig. p Aug. (unit.) Bentl., et ιεροσολημ gr. plur. a (ha C) monte: ad montem R^o.* uocatr S^o; dicitur e^o *gig. p. oliheti T; elaeon Aug. (Fel., unit.).* hierusalem (etiam IΛΗΜ E) *codd. plur. et vg. (ieru. W vg., iheru. CT) cum gr.: hierosolymam Aug. (Fel., unit.).* sabbathi 5^o; sabato p^o. abens R. > iter habens G.

13. et ad init. om. D^o (+ mg.). quum T, quum Θ. introissent: issent in ras. G, introissent D, -yssent C, -isse^o I; intrassent *gig. in oenaculum (cenn. D^o, caen. BGΘIKMUV Tisch., coen. vg.) ascenderunt (-debant U) codd. plur. vg. et e dem. p* cor. uat. = eis τὸ ὑπερφῶν ἀνέβησαν ABC (e^o e^o) 61 et Bed. diserte (retr.) 'nam et in graeco ita positus est ordo uerborum et cum introissent in caenaculum ascenderunt, distinctio ambigua est sed FV *vg. p introissent in oenaculum, ascenderunt: contra > ascenderunt in caen. CT, et ascenderunt in superiora d e gig. Aug. (Fel.,**

manebant
 petrus et iohannes
 iacobus et andreas
 philippus et thomas
 bartholomeus et mattheus
 iacobus alpheï et simon zelotes
 et iudas iacobi
 14 hi omnes erant perseuerantes unanimitate in oratione
 cum mulieribus
 et maria matre iesu et fratribus eius.

15 Et in diebus illis exurgens petrus
 in medio fratrum dixit
 erat autem turba hominum
 simul fere centum uiginti
 16 uiri fratres oportet impleri
 scripturam quam praedixit
 spiritus sanctus per os dauid
 de iuda qui fuit dux eorum
 qui conprehenderunt iesum
 17 quia connumeratus erat in nobis
 et sortitus est sortem

unit.), et ἀνέβ. εἰς τὸ βρεφῶν N° (om. ἀνεβ. N°)
 DE al. pler. sah. cop. syr. utr.; ambas lectiones
 coniungunt in caenaculum, ascenderunt in superiora
 G^oΘ p^o lepl.; βρεφῶν quater tantum occurrit in
 N.T., sc. hic et ix. 37. 39, xx. 8. Uertitur semper
 ab Hieronymo caenaculum cum gig. t; uetus lectio
 erat superiora ut ix. 37 p, ix. 39 e p, xx. 8 d (def.
 enim in cap. ix.). hubi C, + tunc gig. p*. manebant
 (ἦσαν καραμένορες) codd. plur. ~~SC~~, erant
 manentes Bed.: manebat FG* (corr. G^o) TU5;
 habitabant Aug. (Fel.), erant habitantes e, erant
 inhab. Aug. (unit.), erant commorantes d. petrus
 + etiam e, et gr. ὁ τε Π. iohannis DS d, iohannes
 SC; gr. Ἰωάννης, sed Ἰωάνης BD; + et 5 e gig.
 (cf. D infra) cum gr. (exc. D^o). handreas C,
 andrias D. > petr. et iacobus et ioh. et andr. D,
 > petr. etiam et andr. et iac. et ioh. e cum E^o, et
 Bed. (retr.) 'in graeco ita se habet ordo nomi-
 num petr. et andr. et iac. et ioh. et simon zel. et
 iud. iac.'; sed ipse antea scripserat 'petr. et ioh.
 et andr. et iac.' philippus C, filippus DT.
 thomas + et D. bartholomaeus K vg. Tisch.
 mattheus BCFΘKV; matheus ADGIMORSTU
 W, matthaicus vg. Tisch.; + et DΘ. alpheï
 BCDFOIKRUVW: alfei AGMOT, alfaei S (i
 eras.), alphaei vg.; deinde om. et AI* d cum D^o.
 symon CIW. zelotis DG*SV.

14. hii CDIORSW; om. G^o Cypr. (dom. or. 8
 codd. plur.); et Cypr. (unit. 25; sed om. cod. G)
 Aug. (Fel.). om. omnes gig. perseuerant G*;
 instantes gig. p*; asseruientes Aug. (unit.). >
 erant pers. omnes Cypr. (bis) Aug. (Fel.). huna-
 nimitate C, unian. DGI*^oS*; unanimes d e p^o Cypr.
 (bis) Aug. (Fel., unit.); uno animo gig. om. in
 e gig. p^o Aug. (unit.). horatione C, oracione
 RS; oratione e gig. Aug. (unit.); orationem I*;
 orationibus Aug. (Fel.); orantes p*. cum mulie-
 ribus (σὺν γυναῖσιν) omnes: + et filiis d cum
 D^o. matre: quae fuit mater e gig. Aug. (unit.),
 quae fuerat m. Cypr. (bis) Aug. (Fel.), quae erat m. p*;
 mater tantum I. iesu e; uoluit eius cor. uat.* et
 sec. + cum e et gr. BC^oE al. pler. eius: ipsius e.

15. et in diebus illis (his gig.) cum BDFG
 ΘOSU dem. gig. Aug. (Fel.) Bentl. et gr. plur.

καὶ ἐν ταῖς ἡμ. ταύταις cf. in diebus autem illis e,
 in illis uero di. p^o, in his autem di. Aug. (unit.)
 et ἐν δὲ τ. ἡμ. τ. DE: in di. illis (sine et) ACIKMR
 TVW vg. c d (his) p^o (> illis di.) t non gr.
 exurgens CLOW vg.; surgens U e gig. t Aug.
 (unit.); cum surrexisset d; surrexit Cypr. (Ep.
 67. 4); exurrexit Aug. (Fel.). fratrum (τῶν
 ἀδελφῶν NABC* min.): discipulorum d e gig. p t
 Aug. (unit.), discentium Cypr. Aug. (Fel.) et
 τῶν μαθητῶν C^oDE I. 31. 61 etc.; deinde + et G
 Aug. (Fel.). dixit om. t Cypr. erat... simul:
 > pariter quae erat cum his turba hominum t. erant
 e; fuit Cypr. Aug. (Fel.). autem (δέ CD^o 16, sed
 te plur.): enim R et γὰρ D*; praeterea d*. turba:
 multitudo d. hominum (ἀνδρῶν E) codd. longe
 plur. et F^o (hominem G^o ut uidetur) vg. c dem. gig.
 p t, uirorum e: nominum F^o G^o cor. uat. ('grecus')
 Bentl. et ὁνομάτων gr. plur.; omnium U cf. t ad u.
 24, non omnium d; om. Cypr. simul (ἐν τὸ ἀβρό):
 om. gig. p^o Aug. (unit.); pariter t (cf. ii. 44);
 in uno Cypr. (cf. ii. 1, iv. 26, et in id ipsum ii. 47),
 et > in uno hominum Aug. (Fel.). fere: quasi
 d e Aug. (Fel.), circiter Aug. (unit.). centum
 uiginti: uiginti in mg. G; CXX DS, centum
 xx UW; + uiri T d.

16. + ad init. et aperiens os suum dixit t.
 oportet (hop. C) = δεῖ D*: oportebat e Iren.
 (Mass. p. 193, cod. F et edd.) et gr. vell. impleri
 CFO, implere I t; adimpleri Aug. (Fel.). scrip-
 turam G, scriptura C, scribura F; + hanc D d e
 p t Iren. et > scr. impl. hanc gig.; + istam Aug.
 (Fel.); + ταύτην gr. C^oDE I al. plur. praedixit
 BDKMORSW; dixit p. > sanctus spiritus D.
 per os (hos C; om. G*): ore Iren. Aug. (Fel.);
 deinde + sancti Aug. (Fel.). fuit: factus est d
 Iren. dux: deductor Aug. (Fel.). illorum Aug.
 (Fel.); hiis d Iren. conprehenderunt codd. et
 vg. (compre. KW vg. Tisch., comprae. FU, con-
 prae. CGΘI): adpraehenderunt d Iren. iesum e.

17. quia (ὅτι) A^oBFGΘIKORSV e lux. (Bentl.),
 et quoniam Iren. Aug. (Fel.): qui A^oCDMTW
 vg. c d dem. gig. p t, qui et U. connumeratus
 (connom. S) erat (est D) = καταριθμημένος ᾧν:
 adnumeratus erat (fuit t Iren.) d t Iren. Aug.

ministerii huius
 18 et hic quidem possedit agrum
 de mercede iniquitatis
 et suspensus crepuit medius
 et diffusa sunt omnia
 uiscera eius
 19 et notum factum est omnibus
 habitantibus hierusalem ita ut ap-
 pellaretur ager ille
 lingua eorum acheldemach
 hoc est ager sanguinis
 20 scriptum est enim in libro

psalmodum
 fiat commoratio eorum deserta
 et non sit qui habitet in ea
 et episcopatum eius
 accipiat alius
 21 oportet ergo ex his uiris
 qui nobiscum congregati sunt
 in omni tempore quo intrauit et exiuit
 inter nos
 dominus iesus
 22 incipiens a baptisate iohannis usque
 in diem qua adsumtus est a nobis

(*Fel.*); connumerabatur *gig.* in nobis (uobis B): inter nos *d* et *gig.* t *Iren.* *Aug.* (*Fel.*). *om.* et sortitus . . . psalmodum (*u.* 20) *Iren.* et: qui *Aug.* (*Fel.*) *Ambrst.* (81) et *gr.* D* (*non d*). sort. erat *t*, sort. fuit *d*, sort. fuerat T; habuit *Aug.* (*Fel.*). sorte S. ministerii (-ium *d*) = *διακονίας*: apostolatus G^c. > huius min. *Aug.* (*Fel.*).

18. et hic quidem (*οὗτος μὲν οὖν*): hic itaque CT *gig.* *p* (et hic itaque), hic *lgitar* e t *Aug.* (*Fel.*), hic ergo *d*. possedit (*ἔκτησατο*): possidebat I; adquisiuit CT (qui *sup.* *lin.*) e *gig.* *p* t. agrum (*χωρίον*): praedium *d*. *de*: ex *d*. mercede S^b. iniquitatis (*τῆς ἀδικίας*): iniustitiae *d* *Aug.* (*Fel.*); + suae M *d* t *Aug.* (*Fel.*) cum *gr.* D. suspensus *codd.* *vg.* c *dem.* *p* t *tepl.* (*ufgehungen*) *Erasm.* contra *graecum* et *uersiones*: pronus factus (*πρηνῆς γενόμενος*) *d* e *p**, in faciem prostratus *gig.* *Ambr.*, praecipitatus *Besa*; ambas lectiones coniungit *Aug.* (*Fel.*) collum sibi alligauit et deiectus in faciem. crepuit (*crepuit d p**) = *ἐλάσσειν*: diruptus est *Aug.* (*Fel.*). diffusa B, defussa D; effusa *d* *p* t *Aug.* (*Fel.*).

19. et (*καί* N^cABCE *al.* *pler.*): itaque *gig.*; quod *t*, quod et *Aug.* (*Fel.*) = *δ* *καί* N^cD (*non d*) 18. cognitum *Aug.* (*Fel.*). est *pr.* in *ras.* G. habitantibus: *om.* S^b; inhabitantibus *gig.*, qui inhabitant *d*, qui inhabitabant *Aug.* (*Fel.*); deinde + in CDI*S^cT. iherus. C, ierus. W *vg.*; hierosolymam *Aug.* (*Fel.*). appellaretur R, appelleretur M; appelletur D; uocaretur e *gig.* *p* *Aug.* (*Fel.*), uocetur *d*. ager ille: praedium illud *d*. lingua ipsorum *d*, et > ipsorum lingua e *Aug.* (*Fel.*). acheldemach (*uidet ad Mt.* xxvii. 8) cum BCDI (achael.) MRSUVW c *dem.* *gig.* *lux.* *Bentl.*: acheldemac AFKO, achel demac *p*, aceldemac *t*, aceldemach T *d* (*duobus uerbis*), acheldamach *Θ*, aceldamac e; acheldema G, hacel-dema *vg.* (-dama *℄*); *græcis* ἀχελδαμάχ NA 40. 61, ἀκελδαμαχ B, ἀκελδαμαχ D, ἀκελδαμακ E, ἀκελδαμα C *al.* *pler.* hoc: id *Aug.* (*Fel.*). agger C; praedium *d*. sanguinis ut uidetur S^b (sanguinis S^c).

20. scribitur FG. *om.* in *pr.* D. commoratio (*ἐπιουσία*) cum BCF^cGKR (-cio) S^bTUW

vg. c *dem.* *p* *cor.* *uat.* ('*græcus, antiqui*') et ita uertit *Hieron.* in *Psalt.* 'ex *Hebr.*', Ps. LXVIII. 26, cf. commemoratio DF**Θ* *lux.*, et *gedenkung tepl.*: habitatio AIMOS^v *Tisch.* *d* *gig.* *p* t *Iren.* (*Mass.* p. 193) et Ps. LXVIII (LXIX). 26 in *Psalt.* *Rom.* et *Gall.*; ager e, uilla *Aug.* (*Fel.*). eorum (*αὐτῶν* 31*. 34. 43. 61 *syr.* *harcl.* *mg.* *etc.*) cum BFIKR^vVW *vg.* c *d** (*non D^{or}*) t *cor.* *uat.* *mg.* ('eorum non eius') et *Psalt.* *Rom.*, *Gall.*, et *Hieron.* 'ex *Hebr.*': eius (*αὐτοῦ plur.*) ACDG^ΘMORSTU *Tisch.* *d* *dem.* *lux.* *p* *Iren.* *Aug.* (*Fel.*) *cor.* *uat.** ('eius *gr.*, *ant.*, alii eorum') *cod.* *caraf.* *Bentl.*, illius e *gig.* diserta D; desertus e. habitet cum BCD(-tat)IKORSTW *dem.* *p* et *Hieron.* in *Psalt.* 'ex *Hebr.*': inhabitet AFG^ΘMUV *vg.* *Tisch.* c *d* e *gig.* t *Iren.* *Aug.* (*Fel.*) *Bentl.* et *Psalt.* *Rom.* et *Gall.* in eo e. etus: illius *d* e. accipiet B; sumat *d*. alius (*ἕτερος*) BCFGIKMORSTU c *d* *dem.* *Iren.* (*Mass.* p. 144), cf. *Erasm.* *ad loc.* 'alter, *ἕτερος*, rectius erat alius. nam *græci* frequenter usurpant *ἕτερος* pro *ἄλλος*': alter AD^ΘVW *vg.* *Tisch.* e *gig.* *lux.* *p* t *Iren.* (p. 193) *Aug.* (*Fel.*) *cor.* *uat.* ('*gr.*, *ant.*') *Bentl.*, *Hieron.* 'ex *Hebr.*' et *Psalt.* *Rom.* et *Gall.* ad Ps. CVIII (CIX). 8.

21. oportet C. ergo: itaque *Aug.* (*Fel.*); + unum *p**. ex hiis W; eorum *d*. uiris qui nobiscum congregati sunt *codd.* *plur.*: > u. qui nob. sunt congr. BFKSUW *vg.* *Tisch.*, > u. qui nob. sunt conuersati R c; uoluit > u. qui congregati sunt nobiscum *Bentl.*; > u. qui conueniunt nobiscum *gig.* *p* *Aug.* (*Fel.*), > qui conuen. nobis uiris cum e; > qui uenerunt nobiscum uirorum *d*; *gr.* τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν. in (*om.* t) omni tempore (-rae C): per omne tempus *gig.* *p*. quo (*ὅ* N^cAB^dD² 61) *codd.* et *vg.* *p**, quod t: in quo e, per quod *gig.*, per quo *p**, ἐν *ὅ* N^cC^eE *al.* *pler.*; quoniam *d** et *ω*S^cD*. intrabit T; introiuit S^b (*corr.* S¹) *d* *Aug.* (*Fel.*). exhibit T; excessit *Aug.* (*Fel.*). ad nos *d*; > super nos et excessit *Aug.* (*Fel.*). ihesus e; + christus *d* *Aug.* (*Fel.*) et *D^{or}*.

22. ha C. babtismate D, baptismatae G; bap-tisma O; baptismo e *gig.* *p** *Aug.* (*Fel.*); *gr.* βαπτίσματος, cf. *ucl.* I, p. 747. iohannis *SC*;

testem resurrectionis eius
nobiscum fieri unum
ex istis
23 et statuerunt duos
ioseph qui uocabatur barsabbas
qui cognominatus est
iustus et matthiam
24 et orantes dixerunt
tu domine qui corda nosti omnium
ostende quem elegeris ex his
duobus unum

25 accipere locum ministerii
huius et apostolatus
de quo praeuaricatus est
iudas ut abiret in locum suum
26 et dederunt sortes eis
et cecidit sors super matthiam
et adnumeratus est cum
undecim apostolis.
II. 1 Et cum complerentur
dies pentecostes
erant omnes pariter

iohannen *d.* husque C. in + illum *Aug. (Fel.)*. die F. qua (*cf.* vii. 8): quo *S c d e gig. Aug. (Fel.)*. adsumtus ACFTV, adsumptus DGΘIMO *Tisch.*, assumptus BKRSUW *vg. c*: receptus *gig. p*, sublatus *t*; *gr. ἀνελημφθη, cf. ad u. 11. om. est e. resurrectionis RS. nobiscum fieri (esse Aug. Fel.) = σὺν ἡμῖν γενέσθαι NABCD min.: > fieri nobiscum e gig. p cum gr. E 1. 13 al. pler. ex his e gig. p² (his p²); istorum *d. om. ex istis D, om. unum ex istis Aug. (Fel.); LXX super istis scr. G^o.**

23. et ad init. + his dictis e cum *E^o*, *cf. Bed. (retr.)* 'in graeco habetur plus et his dictis stat. duos.' statuit *d gig. Aug. (Fel.) cum D^o*. duos (-II. D) + uiros A* (*ut udtur sed eras.*) T^o p. hioseph D. qui uocabatur (τὸν καλούμενον) *codd. plur. ΞΣC cor. uat.* c dem. e gig. p Aug. (Fel.)*: qui uocatur AD⁵ *cor. uat. mg. Tisch.*; qui dicitur T t, qui cognominatur *d. barsabbas (Βαρσαββᾶν NABE min., post τὸν καλούμενον) cum G^oKM^oR^oV, et barsabas CM^oW *vg. Tisch. c p² cor. uat. (Βαρσαβᾶν C al. plur.), item barsabban FG^oOU e, barsaban BIS, barsabba A: barnabas Θ T d gig. p² t, barnabbas DR² et βορναβᾶν D^o; sed cf. cor. uat. 'hic non fuit barnabas apostolus sed ille infra.' cognominatus (cognominatus K) est (om. dem.) = ἐπεκλήθη: uocatur *d (non D^o)*; et tantum *Aug. (Fel.)*. et *sec. om. p²*. matthiam GOV e p, matthian CFΘ (*gr. μαθθίαν B^oD, μαθθίαν NAB^oCE *rell.**): mathiam AIMR⁵Σ C *gig.*, mathiā W² c, mathian BKSTU t, matheam D; matthias *d (non D^o)*.**

24. horantes C, cum orarent p¹; precatus (*et postea dixit Aug. (Fel.)*). om. tu *d et D^o*. qui corda nosti omnium (hominum t, *cf. U ad u. 15*) = καρδιογνώστα πάντων: > q. cor. omnium (hominum C) nosti CT *gig. p cor. uat. mg.*, > q. nosti cor. omn. D m; cordis omnium intellector *Aug. (Fel.)*. ostende (hos. CR) = ἀνάδειξον: designa *d*; + nobis m t. quem + tu p². elegeris C; elegisti *d Aug. (Fel.)*. hiis W; om. I. duobus: -II. D. > ex his duobus (om. unum) quem eleg. *Aug. (Fel.)*, *cf. εκ τούτων τ. δ. ἵνα ὄν ἐξελέγω min. pauc. Distinguunt ex his duobus, unum accipere KVΣ d.*

25. ut accipiat *gig. p*; ad suscipiendum *Aug. (Fel.)*; sumere *d. locum (τόπον ABC^oD)*: sortem e et κλήρον NC²E *al. longe plur. ministerii huius (> huius min. Aug. Fel.) = τῆς διακονίας ταύτης: huius huius S^o ut udtur, deinde ministerii (sine huius) S^o. apostolatus (apostul. D, apostolatum p) = ἀποστολῆς: adnuntiationis *Aug. (Fel.)*. de: a *d gig. p Aug. (Fel.)*; *gr. ἀφ² NABCD min., ἐξ E 1. 40 al. qua Aug. (Fel.)*. praeuaricatus (pre. BDKMORS; ca *sup. lin.* T) est (et uel ei I*) = παράβη: transgressus est *d (om. est) p*; excessit *Aug. (Fel.)*. ut (et I) abiret (habiret R, abierunt forsans I*; iret *gig. p t*): abiret, ire e, ambulare *Aug. (Fel.)*.*

26. eis (is in ras. K) = αὐτοῖς NABCD² *min.*: eorum D e *gig. p² t*, suas M *d Aug. (Fel.) et αὐτῶν D²E 1. 31. 40 al. plur. caecidit C. super: in p. matthiam (cf. u. 23) GV e Aug. (Fel.)*, matthiā A^o, matthian CFΘ *d*: mathiam A*IMORTU*W *vg. (mathiā A*T⁵ c) e gig. p, mathian B (h *sup. lin.*) KSU¹ t, matheam D. adnumeratus (ann. BKRSW *vg.*) est: connumeratus est e, dinum. est *d*, simul deputatus est *Aug. (Fel.)*; *gr. συναρ-εψηφίσθη plur., κατεψηφ. N^o, συνεψηφ. D², σψηφ. D². undecim (hund. C; XI DW): XII d cum D^o. apostolis C, apostolos *d*; + duodecimus *Aug. (Fel.)*.**

II. 1. ad init. + et factum est in diebus illis *d et D^o*; + in temporibus illis t, + in illo (loco *codd. ap. Fel.*) tempore *Aug. (Fel., Fund.)*; deinde om. et t *Aug. cum D^o (non autem d)*. cum (quum Θ, qum R; dum Σ *gig. p t*) complerentur (conpl. BCFGIMORS, inpl. *d*; uoluit compleretur *Bentl.*) = ἐν τῷ συμπληροῦσθαι: quo suppletus est *Aug. (Fel., Fund.)*; D^o habet του συμπληροῦσθαι. dies plural. *codd. et *vg. contra gr. τὴν ἡμέραν: dies sing. Aug. (Fel., Fund.) et ita uoluit Bentl.*; cf. et *Auct. de prom. (col. 182) die autem pentecostes. pentecostes (τῆς πεντηκοστῆς) codd. plur. (pent. C) *vg. c d dem. e gig. p Aug. (Fel., Fund., unit.)*, cf. quinquagesimae *Uig. (trin. l. 12 = Ath. lat. i. 781): pentecosten A (cf. capp. in Act. p. 6) D (pentl.) IM^oS lux. t, cf. xx. 16, 1 Cor. xvi. 8, sed Bed. (retr.)* 'male quidam *codd. habent pentecosten, nam pentecoste nominatio casu quinquagesima***

in eodem loco
² et factus est repente de
 caelo sonus
 tamquam aduenientis spiritus
 uehementis
 et repleuit totam domum
 ubi erant sedentes
³ et apparuerunt illis dispersitae linguae
 tamquam ignis

seditque supra singulos
 eorum
⁴ et repleti sunt omnes spiritu sancto
 et coeperunt loqui aliis
 linguis
 prout spiritus sanctus dabat eloqui
 illis.
⁵ Erant autem in hierusalem
 habitantes iudaei uiri religiosi ex

dicitur, pentecostes gen., pentecosten accus.;
Paulinus Aquil. uero (apud Alcuini epp., ed. Jaffé, pp.
313, 316) habet 'de pentecosten.' fuerunt gig. t Aug.
(Fel., Fund.) Auct. de prom. omnes: om. e et gr.
N²E 163; + discipuli UW p² Auct. de prom., cor.
uat. 'grecus, antiqui' (non autem mg.), et +*
apostoli p² t; + ol ἀπόστολοι 31. 94. 95. 96. 106.
127 al. pariter (= δμοῦ NABC² 18. 61) codd. et
vg., et simul d (> sim. omn.) e gig. p² t Aug. (Fel.,
unit.) Uig. (Uarim. 743): δμοθυμαδόν C²E al.
pler.; ambas lectt. coniungunt eadem animatione
simul Aug. (Fund.) Prom. in eodem loco
(locum S², locu cor.) = ἐν τῷ αὐτῷ: in uno Aug.
(Fel.), in unum d gig. p² t Aug. (Fund., unit.) Uig.
(trin., et Uarim.) Prom.; > id in ipsum simul e.

2. et ad inil.: + εἶδον D² (non d). factum d
 e t. repente: subito gig. Cypr. (Test. iii. 101)
 Aug. (Fel., Fund.) Uig. (trin. et Uarim.) Auct. de
 prom. al. plur. om. de d. celo OSW. > de caelo
 subito Auct. de Prom. sonus (ἦχος): sonitus Uig.
 (trin. 12); echo d. > son. de caelo lux. t Ambr.
 Uig. tamquam (tanq. W5²): quasi Cypr. Aug.
 (Fel., Fund.) Auct. de prom.; nelut e Aug. (unit.).
 aduenientis (decurrentis Aug. unit., habentis
 dem.) spiritus (-tu I) uehementis (ueem. T,
 uechem. D; uiolentis e, ualidi gig., ualidissimi t)
 = φερομένης πνοῆς βιαίας: ferretur flatus uehemens
 Cypr. Aug. (Fel., Fund.) Auct. prom., ferretur uiolentus
 spiritus d et > φερ. βιαί. vv. D 3. 93. 95*;
 > ui magna ferr. spir. Ambr. (luc. et de spir.) Uict.
 Afer (p. 280); patres uide apud Sabatier. in-
 plenit d e gig. p² t Cypr. Aug. (Fel., Fund.) Auct.
 de prom. totam (+ illam Aug. Fel.) domum
 (= ὅλον τὸν οἶκον): omnem domum e p² et πάντα
 τον οἶκον D; uniuersum locum t, totum locum
 illum Cypr., totum illum locum Aug. (Fund.) Auct.
 de prom., omnem locum Uig. (Uarim.) sed τόπον in
 graecis non inuenitur. om. et repl. to. do. arg.
 ubi (hubi C): in qua gig. Aug. (Fel.), in quo t
 Cypr. Aug. (Fund.) Uig. (Uarim.) Prom. erant
 (+ apostoli D) sedentes = ἦσαν καθήμενοι (καθεζό-
 μενοι CD): sedebant p² t; deinde + congregati t.

3. apparuerunt (aparuerunt O, apparunt S*)
 illis (eis e) = ἐφθῆσαν αὐτοῖς: uisae sunt eis (eius
 d; illis Cypr., Aug. unit., Auct. de prom.) d Cypr.
 (Test. iii. 101) Aug. (Fel., Fund., unit.) Auct. de
 prom. (col. 182) Uig. (trin. et Uarim.), dispersitae

(-te MORW) linguae (-gue MRW) = διαμεριζό-
 μεναι γλώσσαι: diuisae lin. e gig. p² Uig. (bis),
 et > lin. diu. Cypr. Aug. (Fel., Fund.) Auct. de
 prom., diuidi linguae d, distributae lin. Aug.
 (unit.), dispersae lin. Ambr. (in Ps. 38, et de
 spir.) Hieron. (iv. 713 > lin. disp.). tamquam
 (tanq. W5² p²; p² non liquet): sicut e; quasi
 Aug. (Fel., Fund.) Auct. de prom.; nelut Aug.
 (unit.). seditque (ἐκάθισεν τε AC²D²E al.):
 sedit D; et sedit d Hieron. Uig. (trin.), et in-
 sedit Auct. de prom., et καὶ ἐκάθισεν NB 15. 18. 61;
 qui et sed. Uig. (Uarim.), qui et insedit Cypr. Aug.
 (Fel., Fund.), cf. καὶ ἐκάθισαν τε D; sedit autem
 e, consedit autem Aug. (unit.) et ἐκάθισεν δε C²;
 ἐκάθισαν N²D² al. apud Latinos non redditur.
 super I d e Aug. (Fel., Fund., unit.); in Cypr.
 singulos: unumquemque d (unumquemquem) e
 Cypr. Aug. (Fel., Fund., unit.) Auct. de prom.
 Uig. (bis). illorum Cypr. Aug. (Fund.).

4. inpleti d Cypr. Aug. (Fel., Fund.). omnes:
 om. D Uig. (Uarim.): uniuersi d. caeperunt DR,
 cep. MSW. aliis (ἐτέρας) cum BCFGKORSU arg.*
 d dem. e gig. cor. uat.* Leone (serm. 73) Bed. (retr.)
 'in graeco non habetur in hoc loco uariis linguis sed
 aliis linguis,' Bentl.: uariis ADΘIMTVWvg. Tisch.
 alb. c p t cor. uat. mg. Aug. (Fel., unit.) Ambr. (luc.)
 Uict. Afer, Uig. (trin. 12) Auct. de prom.; om. Aug.
 Fund. et alibi; uide Sabatier; omnibus Aug. (v.
 1103). prout (prohut C): sicut d e; quomodo
 Aug. (Fel., Fund.) Ambr. sanctus codd. plur. (et
 R.) et vg. cum gr. E: om. DR* d t Aug. (Fel.,
 Fund., unit., et alibi) Auct. de prom. cum gr.
 rell. et (Bentl.). eloqui (loqui D lux.) illis (eis
 d t) = ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς NABC²D 61. 130, cf.
 pronuntiare illis Aug. (unit.): > eis eloqui C
 (ael.) T, eis nuntiare e, eis pronuntiare Aug. (Fel.,
 Fund.) Auct. de prom. et gr. C² E al. pler.

5. iherus. C, ierus. W vg.; + ras. 1 aut 2 litt. B.
 > in ierus. erant (om. autem) d et D²; > hiero-
 solymis autem fuerunt Aug. (Fel., Fund.). abi-
 tantes C; habitatores Aug. (Fel.); homines D;
 om. G. > inhabitantes in ierus. Aug. (unit.) cum
 gr. C et syr. pesh. cop. iudei DRW; om. O cum
 gr. N. > iud. habitantes e et E². uiri: homines
 Aug. (Fel., Fund.); cui. T (non D). religiosi
 (releg. S, religiosi D; in ras. scr. B) = εὐλαβεῖς:
 timorati d e t Hieron. (iv. 162), metuentes gig.,

omni natione quae
sub caelo est
6 facta autem hac uoce conuenit
multitudo et mente confusa est
quoniam audiebat unusquisque
lingua sua illos loquentes
7 stupebant autem omnes
et mirabantur dicentes
nonne ecce omnes isti

qui loquuntur galilaei sunt?
8 et quomodo nos audiuius
unusquisque lingua
nostra in qua nati sumus
9 parthi et medi et elamitae
et qui habitant mesopotamiam
et iudaeam et cappadociam
pontum et asiam 10 phrygiam
et pamphiliam

timentes dominum *Hil.* (in ps. 2); *om. Aug. (Fel., Fund.)*; > timorati uiri *d et D^o*. > iud. uiri relig. habitantes *U**. *ex*: ab *d Hil.*; de *Hieron.*; *gr. ἀπό.* omni natione *RS*; omni gente *d gig. t Aug. (unit.) Hil.*; uniuersis gentibus *Hieron.* que *DI.* celo *SW.* *est*: sunt *CG*ΘIT d e lux. Hieron. (Bentl.)*, *gr. enim παντός ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν.* > *est* (sunt *e*) sub *c. D e Aug. (Fel., Fund., unit.)*.

6. facta autem haec (^{hac} *RT*, haec *C*, ha||*c G*) uoce (*uoluit* > uoce hac *Bentl.*) = γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης: cum autem (cumque *d Aug.*) facta esset uox haec (> haec uox *Aug. d e Aug. (unit.)*), et cum haec uox (> u. hec *p**) facta fuisset (esset *p**) *p* t*, et cum *f.* esset uox *Aug. (Fel., Fund.)*. *conuenit* (συνῆλθεν): congregata est *e*, collecta est *Aug. (Fel., Fund.)*. multitudo: turba *Aug. (Fel., Fund.)*. *et*: ac *Aug. (unit.)*. mente confusa (-*ssa D*) *est* (= συνεχύθη): confusa est *e Aug. (Fund.)*, confusa *Aug. (Fel.)*; *consaesae* sunt *d*. quoniam: quia *d* (qui) *e Aug. (unit.)*; καὶ *D^o pro ὅτι*. *audiebat* = ἤκουσεν *NB 15. 37*, ἤκουεν *C 61*: *audiebant I d e (Bentl.)*, et ἤκουον *ADEI al. plu.*, ἤκουσαν *40. 96*. *hunu-* quisque *C*; + eorum *D Aug. (unit.)*. > sua lingua *e Aug. (unit.)*; suo sermone et suis linguis *Aug. (Fel., Fund.)*. loquentem *t* (*et* + magnalia dei). > loquentes illos (eos *Aug. e Aug. (Fel., Fund., unit.)*) *et ita uoluit Bentl.* > loq. eos lingua sua *d et λαλοντας ταις γλωσσαις αυτων D^o syr. pesh.*; *sed gr. plur. τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν.*

7. obstupescebant *d. om. autem t. om. omnes pr. d gig. Aug. (Fel., Fund., unit.)* cum *gr. BD al.* admirabantur *d Aug. (Fel.)*; + ad inuicem *GI*W cor. uat.* e gig. p* t Aug. (Fel., Fund., unit.)*, et > dicentes ad alterutrum *d et gr. C*DEI al. pler.* ecce omnes (ἰδοὺ πάντες) *codd. plur.* (homnes *C*) *vg. c dem. e p et A* ut uditur*, ecce uniuersi *d*: > omnes ecce *A^oGIO lux.*; *om. Hieron. (iv. 163) Auct. de prom. (col. 127)*; *om. ecce D (etiam homines pro omnes) t Aug. (Fel., Fund., unit.)*; ecce enim *gig. isti*: hi *d e gig. p** (> hi omnes) *t Auct. de prom.*; *om. Aug. (Fel., Fund.)*. locuntur *BCGMV*, loquuntur *DR*; + natione *Aug. (Fel., Fund.) Auct. de prom.* galilaei *C* (galei) *DORSUW.* > sunt *gal. Aug. (Fel.,*

Fund.) Auct. de prom. > hi (isti *Bentl.*) sunt qui loq. *gal. d e (Bentl.) et gr. οὗτοι εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλ.*; *sed* > οὗτοι οἱ λαλ. εἰσιν *Γαλ. C* 103*, > εἰσιν οὗτοι οἱ λ. *Γαλ. 61.*

8. audiuius *codd. vg. uett. plur. contra gr.*: *audimus d e gig. cod. caraf. Bentl. et gr. ἀκούομεν.* *hunu-* quisque *C*; *om. p**. > unusq. *aud. e*, > singuli *aud. gig. t, cum gr. E. lingua nostra (τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν plur.) AFIKSV lux. cod. caraf.*, et propria lingua nostra *d Bentl.*, propria nos. ling. *e*, cum *gr. E*: linguam nostram (τὴν διαλεκτὸν ἡμῶν *D**) *BCDGΘMORTUW vg. cor. uat. c dem. p* tepl.*, et propriam *l. nostram gig. p* t*, propriam linguam *Aug. (unit.)*; *deinde* + illos *S* (sed eras.)*. *sumus* + illos loquentes *Θ. Libere* et quomodo agnoscimus in illis sermonem in quo nati sumus *Aug. (Fel., Fund.) Auct. de prom.*

9. parthii *D*, parti *C. om. et pr. Tert. (ind. 7) Aug. (Fund., et Fel. codd. opt.)*. medii *D*, moedi *C. om. et sec. Tert. Aug. (Fund.)*. elamitae (ἐλαμίται *AD*, ἐλαμίται *plur.*, ἐλαμίται *C³*, ἐλαμίται *C**) *codd. plur.*, *helam. I. elem. V**, *elamite RW p t*, *helamite gig.: aelamitae (αλαμίται B) CDK vg. d, hael. e, aelamite M.* et *hel. et qui in ras. I.* qui habitabant *B*; qui inhabitant *d e Tert. Aug. (Fel., Fund., unit.)*; habitantes *Hieron. (iv. 163)*; + in *lux. Hieron.* mesopotamiam *G*, mesopot. *M^o*; mesopotamia *Hieron.* et iudaeam (Ἰουδαίαν τε) *codd. plur.* (-*deam DIOR*), *iud. quoque e: om. G*; *om. et A^oMW (iudeam) vg. c d dem. gig. p t Aug. (Fel.)*; *iudaei Aug. (unit.)*; *armeniam Tert. Aug. (Fund.)*; et *syria Hieron. mesop. et iud. in ras. I. et quint.: om. Hieron.*; + secundum *inter lin. D.* cappadotiam *V*, capadot. *gig.*, *cappadoch. C*, *capadoc. TUW, capodoc. DO*; *cappadocia Hieron. pontum C*; -*to Hieron. et sext. om. Aug. (Fel., Fund.)*. *assiam D*; *asia Hieron. post armeniam pergit Tert. phrygiam, cappad., et incolentes pont. et as. 10 et pamph., immorantes aegyp., et regionem africae quae est trans cyrenen inhabitantes, romani et incolae.*

10. phrygiam *FΘKS vg.*, phrig. *RU*: *frygiam ABV, frigiam CDGIM (friam*) OTW*; + quoque *e*, + que *Aug. (Fel. cod., unit.) cum gr. plur.*, *sed om. te D^o*. *pamphiliam codd. longe plur.*, *pamfi. GOT, pamp. D*: *pamphyliam A vg. Tisch.*

aegyptum et partes lybiae
 quae est circa cyrenen
 et aduenae romani
 11 iudaei quoque et proselyti
 cretes et arabes
 audiuimus eos loquentes
 nostris linguis magnalia dei?
 12 stupebant autem omnes
 et mirabantur ad inuicem
 dicentes
 quidnam hoc uult esse?

13 alii autem inridentes dicebant
 quia musto pleni sunt isti.
 14 Stans autem petrus cum
 undecim leuauit uocem
 suam et locutus est eis
 uiri iudaei et qui habitatis
 hierusalem uniuersi
 hoc uobis notum sit et auribus
 percipite uerba mea
 15 non enim sicut uos aestimatis hi ebrii
 sunt

d e. aegyptum MR, egypt. STW. *et sec. om D.* partes (τὰ μέρη): regiones Aug. (Fund.) cf. Tert. *supra.* lybiae AFGΘOU *d gig.* libyae K *vg.* Tisch. *e.* libiae BCDIMRSTV, libie W *p t.* lisie *t.*: africae Tert. Aug. (Fund.). que DI; qui *d.* est: *om. e;* sunt *gig. Aug. (unit.) sed gr.* τὰ μέρη τῆς Α. τῆς κατὰ Κ. *circa:* secus *e gig.*; ad Aug. (Fel., Fund., unit.). cyrenen (cir. M T*V, cyrinen G*OS², cirinen D, cyrinem S*, cirenem W): cirenensium T^o; cirinensem *t.* aduenae (aduene IRW; + sunt *gig.*) romani = οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι: peregrinantes rom. G^o (qui et *superscr.* ita in gr.) *e.* cf. Bed. (retr.) ⁴ rectius habetur in graeco et peregrinantes romani¹; qui hic demorantur rom. *d.* qui aderant rom. Aug. (Fel.), qui aduenant rom. Aug. (Fund., unit.); Hieron. (iv. 163) *citat uersum* phrygia et pamphilia et aegypto et libya, et cyrene, et aduenae romani.

11. iudei DRW. quoque: *om. d (non D^o)* Hieron. (iv. 163); que *p^o Aug. (Fel., unit.)*; et iudaei (*sine* quoque) Aug. (Fund.). proselyti (-liti IMRUW, -lyte G*, prosiliti D, prosilyti T, prosylliti S, prosilites *t*): aduenae D^o (*sup. lin.*) *e gig. p^o Aug. (unit.)*; incolae Aug. (Fund.); *deinde* + et). crettes B, cretae C, cretēs D; cretenses *d Aug. (Fel., Fund., unit.)*. arabes C; arabi *d.* audiuimus *contra gr. (cf. u. 8)*: audimus *e Bentl.* et *gr. ἀκούομεν*; audiebant Aug. (Fel., Fund., unit.). eos loquentes BDFΘKMORSUW *vg. c dem. p:* > loquentes eos (λαλοῦντων αὐτῶν) ACGITV Tisch. *d e gig. lux. t (Bentl.)*, loq. illos Aug. (Fel., Fund., unit.). nostris lingu^{is} O; suis linguis Aug. (Fel., Fund., unit.); > ling. nostris D *gig.*

12. obstupescebant *d.* *om. autem d (non D^o)*. *om. omnes S gig. p^o Aug. (Fund., unit.)*; *explicit Fel. ad u. 11 cum gr. min. 3. 95^a.* et mirabantur (καὶ διηποροῦντο NAB, καὶ διηποροῦν *rell.*) *codd. vg. c dem. p^o t^o (p^o non liquet)*: et confundebantur *e.* et consternebantur *gig.*, et hesitabant *d Aug. (Fund., unit.)*; *om. t^o.* ad inuicem (πρὸς ἀλλήλους *min. pauc.*): alius ad alium *d e et* ἄλλος πρὸς ἄλλον *plur.*; *om. B Aug. (Fund.)*; *deinde* + ob id quod factum est Aug. (Fund.) *sy.*

harcl. mg., et + ἐπὶ τῷ γεγονοτὶ καὶ D^o, + quod factum est et d. > dicentes ad inuicem *dem. quidnam (τί ἐν E etc.)*: quid *d gig. et τί NABCDI min.* hoc uult esse (*cum gr. A 113. cat. 28*) BFI^o KR(essae)SVW *dem. Aug. (Fund.) Bentl.*: > uult hoc esse (θέλει τοῦτο εἶναι) CDΘI^oMOTU *vg. Tisch. c e gig. p t Aug. (unit.)*; > uult esse hoc G *d*; uult esse (*om. hoo*) A *sed graeci non om. τοῦτο.*

13. autem: uero *d e Aug. (unit.)*; *om. D.* inridentes (irr. RUW *vg.*, *der. gig. p*) dicebant = διαχλευάζοντες (*uel χλευάζ.*) ἔλεγον: inridebant (*der. d*; + eos *unit.*) dicentes *d Aug. (Fund., unit.)*. *om. quia Aug. (Fund.)*. musto: s *in ras. B.* pleni: repleti *D d e gig. p t Aug. (unit.)*; onerati Aug. (Fund.); *gr. μεμστομένοι. istī (ουτοι D)*: *om K e gig. p cum gr. rell.* > musto isti repl. sunt *d et D^o*; > hi musto omnes onerati sunt Aug. (Fund.).

14. stans autem (uero T *p t Aug. unit.*) = σταθεὶς δέ, cum stetisset autem *d:* τοτε σταθεὶς δε D^o *sy. pesk.* hundecim C; *xī. DW*; decem *d^o et gr. D^o*; *deinde* + apostolis Θ *d gig. p t*, + discipulis Aug. (unit.), et + ἀποστόλοις D 12^o *sy. pesk.* leuauit (ἐπήρεν; *cf. xiv. 11, xxii. 22, xxvii. 40*) cum ADGΘIMUV *vg. dem. e gig.*: eleuauit BC(ael.)FKORST(-bit)W *alb. arg. c d* (et elebabit) *p t Aug. (unit.) Bentl.*; *deinde* + prior Θ *p^o, tepl.* (zum ersten), + primus *d.* et + πρῶτος D; > uocem suam prior *e et E^o*. locutus (loquutus Θ, loquutus R) est = ἀπεφθέγγετο: dixit *d gig. p t et eipen D^o*. eis (ad eos *t*): *om. R d gig. p Aug. (unit.) cum D^o*; *deinde* + dicens RS Aug. (unit.) et *gr. C arm.* iudei DORW. habitatis (*d gig. uide infra*): + in CDT *t.* iherus C, ierus. W *vg.* uniuersi (hun. C): omnes *d e gig. p^o (corr. mg.)*; et > omnes (uniuersi Aug.) qui habitatis (inhab. *gig.*; inhabitant *d*; + in *p*) iherus. *d gig. p Aug. (unit.) cum D^o*. et tert. *om. d et D^o*. auribus percipite (ἐνωρίσασθε): > percipite auribus *gig. p (+ uestris)*; ausilate *d^o*. uerbis meis *d.*

15. emim S*. sicuti C. aestimatis (est. B^oSUW, ext. CT *t.* exist. *gig. p*, existimastis D) = ἐπολαμβάνετε: suspicamini *d Aug. (om. il*

cum sit hora diei tertia
 16 sed hoc est quod dictum est
 per prophetam iohel
 17 et erit in nouissimis diebus
 dicit dominus
 effundam de spiritu meo super
 omnem carnem
 et prophetabunt filii uestri
 et filiae uestrae
 et iuuenes uestri uisiones
 uidebunt
 et seniores uestri somnia
 somniabunt
 18 et quidem super seruos meos
 et super ancillas meas
 in diebus illis
 effundam de spiritu meo

et prophetabunt
 19 et dabo prodigia in caelo sursum
 et signa in terra deorsum
 sanguinem et ignem
 et uaporem fumi
 20 sol conuertetur in tenebras
 et luna in sanguinem
 ante quam ueniat dies domini
 magnus et manifestus
 21 et erit omnis quicumque
 inuocauerit nomen domini
 saluus erit.
 22 Uiri israhelitae
 audite uerba haec
 iesum nazarenum uirum adprobatum
 a deo in uobis
 uirtutibus et prodigiis et signis

750); putatis *Gaud.* (serm. 9). hii BCDIORSTW. aebrii CΘ, ebrei D. > ebr. sunt isti *Aug.* cum (quum Θ) sit hora diei (die F¹; corr. F¹) tertia (-cia MRS; > tert. di. e *Iren. Benth.*) *codd. et vg. et c dem. e p t Iren.* (Mass. p. 193) cum gr. D¹ οὐρα ὡρα τῆς ἡμέρας γ; item cum hora non sit tert. di. D: est enim (nam est *gig.*) hora tertia diei *d gig. cum gr. plur. ἔστιν γὰρ ὡρα τῆς τῆς ἡμ.*

16. *Inc.* sed attendite quoniam hoc est etc. *Aug.* (ii. 750). set R. ho^o et q^ood I. om. est pr. S. profetam DO. iohel (ioel GT *vg.*): om. *d Iren. Rebapt.* 15 (= *Cypr. App.* 88 ed. *Hartel*) *Hil. (Trin. l. 8) Aug. cum gr. D.* > io. proph. *gig.*

17. om. et ad inii. *d gig. p Iren. Rebapt. Hil. Aug. cum gr. D.* nomuissimis V¹. dominus omnes cum gr. DE 105: ὁ θεός gr. *rell.* de sp. meo: spiritum meum *d Rebapt.* super (ἐν) in *gig. Iren. Hil. Aug.* > dicit dominus post carnem *Rebapt. Hil.* profet. DO. filii O. filie W. uestre W. filii eorum et filiae (-as d^o) eorum *d Tert. (Marc. v. 8) Pass. Perpetuae (c. i) Rebapt. Hil. Priscillianus (ed. Schepfs, p. 32) cum D^o,* > filiae eorum et filii ipsorum *gig.* et quart om. T c t. iuuenis S. uestri sec.: om. *d Rebapt. cum D^o*; eorum *Prisc.* uisiones D; uisa *Prisc.* saeniores C; senes R p *Prisc.* uestri tert. om. *d e p¹ (+ p²) Rebapt. Prisc. cum gr. C¹ uia DE.* sompn. bis W. somniabuntur e.

18. et quidem (καί) et ego d, *καὶ ἐγὼ* D¹. super pr.: in *gig. p¹ (corr. p²).* om. meos *Pass. Perpet. Rebapt. Prisc.* super sec.: om. BCFKM RW 5 *gig. Pass. Perpet. Prisc. Hieron. (comm. in Ioel. ii. 29, ed. Uall. vi. 200).* ancillas *codd. fere omn.* (hancillas C) et *vg.*: ancillas AD. om. meas *Rebapt. et Uulg. ad Io. ii. 29.* om. in diebus illis R¹(+R²)V *d gig. Rebapt. cum gr. D.*

aefundam R. de spiritu meo (+ *rasura in D*): spiritum meum *d contra gr.* > et super seruos et ancillas meas de meo spir. effundam: et iuuenes uisiones uidebunt et senes somnia somniabunt *Pass. Perpet. et prophetabunt* (prof. DO): om. *d p¹ (+ p²) Tert. Rebapt. Prisc. cum D^o*; deinde + filii uestri et filiae uestrae D¹ (*sed expunct.*).

19. dabunt T. celo STW. in terra: super terram e, supra terram *gig.*; om. *Prisc.* deorsum C. om. et signa i. t. deorsum R¹ (+ R¹). sanguinem: sa in ras. I. sang... fumi om. *d gig. p¹ (+ p²) Prisc. cum D^o.*

20. conuertitur S. tenebris I *d Prisc.* lunam D. sanguine d t. antequam uno ductu ADKV *vg.*; priusquam *d e gig. Prisc.* in sang. ante quam in ras. I. uenit e. diacs C. > magnus domini *Prisc.* et manifestus (praeclarus e; horribilis C¹, orribilis T; ex *Uulg. ad Io. ii. 31*): om. *d gig. Prisc. cum gr. ND.*

21. erit pr.: om. ΘIMOT t 5 *contra gr.*; + tempus D¹. omnes G¹; om. *Prisc.* quicumque 5; qui G *gig. t.* inuocaberit T. > nomen dom. inuoc. S.

22. israhelite IORS, israelitae *vg.*, -te W, srachel. ut semper C. uerba; sermones *d Iren. (Mass. 193); + mea DΘ Iren. (meos).* hec OW, hic R¹ (*ut uidetur*); hos d; om. *Iren.* > haec uerba CT *gig. libere* auribus mandate quae dico *Tert. (pudic. 21).* iesum e. nasarenum (nazor. GI): nazareum D, nazoreum d (-acum) e, et gr. ναζαρηνοῦ plur., ναζορ. N¹D¹. uirum + sanctum *gig. adprobatum* (appr. W *vg. Tisch.*, apr. O¹, abpr. t; probatum *lux.*) a (om. I) deo in uobis (nobis D; omnibus I) *codd. vg. c dem. t Iren. Fulg. (trasim. l. 3) = ἀποδεικνύμενον ἀπὸ τοῦ θ. αὐτῶν* NB¹CD¹ *min.*: > a deo designatum

quae fecit per illum deus in medio
uestri sicut uos scitis
23 hunc definito consilio
et praescientia dei
traditum per manus iniquorum
adfigentes interemistis
24 quem deus suscitauit solutis
doloribus inferni
iuxta quod impossibile erat
teneri illum ab eo
25 dauid enim dicit in eum

prouidebam dominum coram
me semper
quoniam a dextris meis est
ne commouear
26 propter hoc laetatum est
cor meum
et exultauit lingua mea
insuper et caro mea
requiescet in spe
27 quoniam non derelinques
animam meam in inferno

(ostensum *gig.*, probatum *d p Faustini.*) in uobis (nobis *d*) *d e gig. p Faustini.* (c. *Arian.* p. 648) = ἀπὸ τ. θ. ἀποδείξειμ. (θεδοκιμασμενον *D*1*) eis ὑμᾶς (*hmas D* al. 5*) *AD*EP al. plur.*; > a deo uobis destinatum *Tert. (pudic.)*; > uobis a deo destinatum *Tert. (carn. chr. 15)*; deinde + in *CT.* et: ac *bis gig., sec. p.* signi^o *O.* > et sig. ac prod. *p.* que *DL.* per illum (eum *d*, ipsum *p Iren.*; *om. per ill. gig.*) deus = δι' αὐτοῦ ὁ θεός *plur.*: > deus per illum *vg.*, deus per eum *e, cum gr. E al. 2.* uestrum *D d e gig. p Iren.*; *om. t**. siout (quemadmodum *Iren.*): + et *SC et + καὶ gr. C*P al. plur.* uos (ὕμεις 117): *om. D 5 alb.*; ipsi *d p t Iren. et gr. plur. αὐτοί*; uos ipsi *gig.*; uos omnes *e et Es.* scitis: estis *I**.

23. definito (diff. *DU*; destinato *d*, decreto *Uict. Af.*, constituto *e*) consilio (conc. *R*W*): secundum praescriptum (scriptum *p*) consilium *gig. p*; *gr. τῆ ὑπισμένη βουλή. om. et A.* prescientia *BDMOW*, prescencia *RS*, perscientia *I*; prouidentia *d e*; prescientiam *gig. p.* *om. del. gig. traditum (ἐκδοτον):* ceditum *e*, editum *d**, auditum *d**; + accipientes *d* (accepistis) *e Bed. (retr.) diserte cum gr. λαβόντες N*C*DEP al. plur.*, + cum accepistis *ed. Iunta 1534 et uers. Turic., sed om. λαβόντες N*ABC* min.* manus (χειρῶν *C*EP al. plur.*): manum *Bentl. et χειρὸς NABC*D (non d) min.* iniquorum: scelestas *Uict. Af.* adfigentes (*προσῆψαρες*) *codd. plur.* (affig. *BCKRSU57* *Tisch.*) *c e gig. lux. (ut uditur) p* t cor. uat.* edd. ant. Hailbr. 1476, Wild 1481, Kesler 1487, Paganini 1497, Iunta 1534, 57, Iren., cf. adfixum d*, et suffixistis eum cruci et *Uict. Af.*: adfigentes *D p**, affli. *WSC (neque mutauit Bentl.) dem. cor. uat. mg., edd. ant. Sacon 1515 et 1519, Maresch. 1531, Uissian 1534; deinde + spatium 3 litt. R.* interemistis *D*I**; interfecistis *D*** (interfi.) *d Iren.*; occidistis *e gig. p Uict.*

24. suscitabit *T*, suscetauit *S*; excitauit *Iren.*; + tertia die *Bed. (retr.) ex graeco (non autem e)*; + a mortuis *t.* solutis (absol. *I*) doloribus (gemitibus *d** *gig. p*, amitibus *d**): soluens per ipsum dolores *e Bed. cum Es λυσας δι αυτου τας αδυνας (om. δι' αυτου gr. rell.) inferni (adon*

*D***), *codd. vg. uett.* (inferorum *Iren.*, -iorum *d*) *et e*: mortis *Bed. et θαράτου NABCEP al. omn. uat.* iuxta quod (*καθὸτι*): iuxta illud quod *D*; propter quod *e*; quoniam *CT d Iren.*, quia *gig. p**. impossibile (imp. *U vg.*) erat (*om. T*): non erat poss. *e Iren. Bed.*, poss. non esset *d*; *gr. οὐκ ἦν δυνατόν.* teneri (*καταείσθαι*): detineri *d e gig. p**; tenere *lux.*; eum tenere *t.* illum (*et t*): eum *d Iren.* ab eo in *ras.* *S**; ab ipso *d*; ab eis *Iren.*

25. dauit *O.* enim: quidem *lux.*; *gr. plur. γάρ sed μὲν γάρ E. 15. 18.* in eum paene erasum *S*; in illum *e gig. p*, in ipsum *Iren.*, in eo *C lux.*, de eo *R.* praeuidebam *C p* t.* dominum (-no *G*): + meum *d cum gr. ND.* coram (quorum *R*) me: in conspectu meo *ΘIMT vg. d p t Iren., Psalt. Rom., Gall., et ex Hebr.*; ante me *e gig. quoniam*: quia *d e gig. et Psalt. ex Hebr.* a (*ἐκ*): ad *G*RW p t*; in *e.* dexteris *D*; dextra *d.* meis est (*gr. ἐκ δ. μου ἐστίν*) *cum BCFGΘI(mai)K O*RS alb. arg. dem. e gig. cor. uat.* ('gre. gloss.') Iren. Psalt. ex Hebr. Bentl., et mea est d*: est mihi *AMTUVW* (michi) *vg. Tisch. c p t Psalt. Rom. et Gall., > michi est cor. uat. mg.*; es mihi *Bed. (expos.), cf. meis es codd. ad Psalt. ex Hebr.*; es tantum *O**. nec *ΘOR*; ut non *d e gig. Iren.*; + umquam *t.* commou. *C*, commob. *T*; mouear *Iren.*

26. propterea *d e gig. p Psalt. ex Hebr.* laetatum *codd. plur.* (let. *OSTW*, laetatus *F*) *vg. c d e gig. p* cor. uat.* Psalt. Gall. et ex Hebr.*: delectatum *AIMV p* t cor. uat. mg. Bed. (retr.) Psalt. Rom.*; iocundatum *Fulg. (et Psalt. Rom. cod. Ueron.).* exultabit *T.* insuper et (*ἐτι δὲ καὶ*): adhuc autem et *d.* karo *R.* requiescet (*κατασκηνώσει*) *BCDΘ¹KMRTUW vg. alb. c dem. gig. p* t*: requiescit *AFGΘ¹I* (a *sup. lin.*) *OSV arg. lux.*; inhabitauit *d e*; requieuit *Fulg.*; pro req. in spe libere non deficiet in interitu *Bed. (expos.).*

27. quoniam: quia *d e.* derelinquis *G**, derelinques *D.* *om. an. meam R* (+ R'). om. meam G.* in infernum *CDΘI p* t*; aput inferos *d*; *om. W.* > in inf. an. meam *T.* neque *BCFGΘKORSUW c d e gig. t cor. uat. Iren.*:

neque dabis sanctum tuum uidere
 corruptionem
 28 notas fecisti mihi uias uitae
 replebis me iucunditate
 cum facie tua
 29 uiri fratres liceat audenter dicere
 ad uos de patriarcha dauid
 quoniam et defunctus est
 et sepultus est
 et sepulchrum eius est apud
 nos usque in hodiernum diem
 30 propheta igitur cum esset
 et sciret quia iureiurando

iurasset illi deus
 de fructu lumbi eius sedere
 super sedem eius
 31 prouidens locutus est
 de resurrectione christi
 quia neque derelictus est
 in inferno
 neque caro eius uidit corruptionem
 32 hunc iesum resuscitauit deus
 cuius omnes nos testes sumus
 33 dextera igitur dei exaltatus
 et promissione spiritus sancti accepta
 a patre effudit hunc quem

nec ADIMTV *vg. Tisch. p Psaltt. Rom., Gall. et ex Hebr.* corruptionem D, corrupc. RS.

28. notas fecisti mihi (*ἐνδείξις μοι*) cum B(michi)FGΘIKOR *d dem. t Benth.*: > notas mihi fecisti ACDMSTUVW *vg. Tisch. c lux. p Fulg., et Psaltt. Rom. et Gal.*; demonstrasti mihi e, ostendisti mihi *gig.*, cf. ostendes mihi *Hieron. Psalt. ex Hebr.* uite RW; + et 536. inpleuis d; adimplebis *p Fulg., Psaltt. Rom. et Gall.*; repleuisti t. iucunditate (iocund. BKMRSUVW, iucund. G*): iucunditatem FI; leticia *gig. p.* laetitiam e*, et laetitia e* *Psaltt. Rom. et Gall.*; *gr. εὐφροσύνης plur., -νη A* uid 31. 69.* faciae tua C; uultu tuo *gig. p Psaltt. Rom. et Gall.*; + domine *gig.*

29. + ad inuit. iterum dixit petrus D. licet d; + nobis (*in ras. satis longa scr.*) S; + mihi D d e. audenter dicere: > di. audacter p*, di. constanter *gig. p**, di. cum fiducia d e, et uoluit di. audenter *Benth. cum gr. εἰπεῖν μετὰ παρησίας.* om. ad uos D. patriarcha CT, patriarcha O; patriarche p*. dicit O*. quoniam: quia d e. et defunctus est (*καὶ ἐτελεύτησεν*) ACGIMOTV *cod. caraf. e t Fulg. Benth.*: om. et BDFΘKR SUW *vg. c d dem. (om. est) gig. p Iren.* (mortuus). saepul. bis C. om. est sec. CTΘ *p cod. caraf. Iren.* sepulchrum O, sepulchrum T; monumentum d e *gig. p*; *gr. μνήμα sed μνημιον* D. eius est: eius eius W; > est eius D. apud GIM*S. usque C. hodiernum diem (diaem C): hunc di. d (*Benth. Iren.*, > di. hunc e.

30. prof. DO. ygitur C; ergo e; autem *Iren.* quum Θ. > cum esset autem pro. d, > quia ergo pro. erat *gig.* sciebat *gig.*; sciens e. quia: quoniam *Iren.* iure iurando I, iuraeiurando C; iuramento *Uig. (trin. 12 = Ath. lat. i. 777).* iurauit d e *gig. Iren.* ei d e *Iren.* (> ei iur.). de: ex e *Uict. Af.* lumbi (*τῆς ὀσφύος*) *codd. plur.* (lumbis R¹; + ras. circa 5 litt. U) *vg. c dem. e t Uig. Bed. (retr.): uentris AV gig. p cor. uat. mg. Iren. Uict.*; de praecordia d et τῆς καρδίας D*. sedere (-ret I) super (supra *gig. p*; in *Iren.*) sedem (sac. C; thronum *gig. p Uict.*; throno *Iren.*) eius

(*illius Uict.*) = καθῆσαι ἐπὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ *gr. plur.*: suscitare christum et sed. su. thronum (sedem *Bed.*) eius e *Bed. (retr.) cum E_p.*; secundum carne susc. xpm collocare su. thr. eius d et *κατὰ σάρκα ἀναστήσαι τὸν χρῆν καὶ καθῆσαι ἐπὶ τὸν θρ. αὐτοῦ* D* *fere cum P 1. 13. 31 al. pler. syr. harcl.*; sedere chr. secundum carnem super thr. suum *Uig.*

31. om. lapsu prou. loc. est de d et D^o*, praeuidens C, preu. T t; om. S; + itaque p*. loquutus ΘI, loquutus R. resurrecc. RS, resurrect. D; resurrectio G* (+ ne cor.). om. christi R* (+ mg.). > de res. chr. loc. est S. quia: quoniam *dem. Iren.* derelictus est D; om. est t; derelicta est anima eius e *Fulg. (Philastr.) Bed. (retr. 'in graeco')* cum *gr. C^oEP al. pler. syr. harcl.* in inferno in ras. M; in infernum CΘRT; apud inferos d *Iren.* karo R. corrupt. D, corrupc. RS.

32. hunc + ergo d e *gig. Ambr. (ioseph. c. 13) Uict.*, + igitur p, et + oib D*E. iesum e; iesus I. resuscitauit S; suscitauit e *gig. p*; excitauit *Iren.* cuius (*cf. iii. 15*) ACKMRTVW *vg. c d dem. e gig. p t Iren. Ambr. et gr. ob:* cui (*cf. i. 8 mihi*) BFG ΘIOSU lux., et quia D. om. omnes *Ambr.* omnes nos testes sumus *codd. plur. et vg. cum D^o:* > nos omnes tes. su. C (homnes) TV c d *gig. p t non gr.*; > nos omnes su. tes. *Iren.*; > omnes nos su. tes. e et *gr. plur.*; *πᾶντες ἐσμεν ἡμ. μαρ. N apud Latinos non redditur.*

33. dextera ygitur C; d. ergo *gig.*, d. itaque p; qui dextera *Iren.* om. et *pr. gig. p Iren. Ambr.* promissionem G; repromissionem e *p Iren. Ambr. (-ne)*; pollicitationem d. > sancti spir. MU *cum gr. D (non d) P al. pler. accepta: om D*; accipiens e *p Iren.* > accep. spir. sancti *gig.* effudit e*; + uobis d et D^o, + in nos p. hunc quem (*τοῦτον ὃν 40. 133, τοῦτο ὃ plur.*) cum ABFG*I*KOSUV *Θ lux. cor. uat. mg. Benth.*, et hoc quod G^o *gig.*, quod tantum d et o D^o: hoc donum quod CDΘMTW53 *cor. uat.* c dem. e p t tepl. Ambr. Bed. (retr. 'in graeco'), hunc donum quem I^oR,* donationem hanc quam *Iren. = τοῦτο το δῶρον ο*

uos uidetis et auditis
³⁴ non enim dauid ascendit
 in caelos
 dicit autem ipse
 dixit dominus domino meo sede
 a dextris meis
³⁵ donec ponam inimicos tuos
 scabellum pedum tuorum.
³⁶ Certissime ergo sciat omnis
 domus israhel
 quia et dominum eum et christum
 deus fecit

hunc iesum quem uos crucifixistis
³⁷ his auditis conpuncti
 sunt corde
 et dixerunt ad petrum et
 ad reliquos apostolos
 quid faciemus uiri fratres?
³⁸ petrus uero ad illos
 paenitentiam inquit agite
 et baptizetur unusquisque
 uestrum in nomine
 iesu christi in remissionem
 peccatorum uestrorum

E, cf. hanc gratiam quam Philastr., et donum. hoc quidem Par. lat. 16262 (uide Berger 'Hist. de la V.' p. 74); deinde + nunc e Bed. cum gr. C³EP al. plur. et > uos nunc Iren. om. uos c d gig. cum D³*. + et ante uid. d p et gr. BD 81. uidetis et auditis (βλέπετε καὶ ἀκούετε) ABCG^o ΘKMRTVW vg. c dem. e gig. p Iren.: uidetis et audistis DFG* t; uidistis et audistis IOSU d lux.

34. in: ad C. caelos (cel. OSW) codd. plur. cor. uat. ('grecus' et mg.) = τοὺς οὐρανοὺς: caelum IMRT vg. c cor. uat. ('antiqui'). dicit (λέγει plur.): dixit (εἶπεν D³) TSC d gig. autem: enim d p cum D³; contra > sed dicit t. dixit (εἶπεν): dicit AI¹ cum D³, 'quidam codd.' apud Bed. (retr.), sed pergit 'graeca exemplaria et in hoc libro et in psalterio habent dixit.' a: ad GR d e t Iren. Vict. Af. dexteris meis D; dexteram meam d Iren. Vict. Af.

35. donec: quoadusque Iren. scabellum cum DΘKMRSTUW vg.: scabillum ABCFGIOV, scamillum d; suppedaneum Iren. peduum R.

36. certissime (-mae C): pro certo d, diligenter e, firmissime Tert. (prax. 28); gr. ἀσφαλῶς. ergo: om. BO; itaque gig. p Tert., igitur e Vict.; autem DΘ. sciat: cognoscat Tert. Vict. > sciat ergo vg. omnes S*; om. Vict. om. domus D. srahel C, israhel vg. quia: quoniam gig. p Iren. Vict. et pr. om. p^o Uig. (Uarim.), sec. om. O. eum: meum IV lux.; illum gig.; om. d p Uig. et D³* christus I. > et christum eum e cum gr. EP 61 al. plur.; > et christum fecerit eum deus Tert. deus fecit paene omnes cum gr. ACDEP al. pler.: > fecit deus vg. gig. cum N B 61 cop. syr. pesh. et harcl. iesum e; om. R. et dominum . . . crucifixistis: istum christum deus fecit quem in cruce tulistis Vict.

37. his (hiis DOW) sine add. BCDFGΘKORST UVW c dem. lux. t contra graecum, cf. hoc audito Aug. (iv. 779): + autem AIM vg. Tisch. Benti. (= ἀκούσαντες δὲ gr. fere om.), cf. audientes autem e, cum audissent autem gig., cum autem aud. hec p; + igitur Aug. (unit.) cum E³; incipit uers. d tunc omnes qui conuenerant exaudientes

stimulati sunt corde et quidam ex ipsis dixerunt etc. cum D³ et fere syr. harcl. mg. conpuncti U vg. Tisch. dixeruntque gig.; dicentes Aug. (unit.) cum gr. ND³ min. om. ad sec. CMT et gr. reliquos: ceteros e; om. d gig. Aug. (unit.) cum gr. D 104; om. petr. et ad rel. Aug. (iv. 779). apostolos C. > dixerunt post apostolos IM. quid + ergo d gig. Iren. Aug. (iv. 779, viii. 992) um D³. fratres: + ostendite nobis T d gig. p t Aug. (unit.), + demonstrate nobis DΘ Par. lat. 16262, Bern. A. 9, + monstrate nobis e Aug. (viii. 992) Auct. de prom. (col. 112) Bed. (retr. 'in graeco'), + dicite nobis Aug. (iv. 779); + ἑνωθεῖσθε ἡμῖν DE syr. harcl. mg. et > zeigt uns was tun wir tepl.

38. petrus + autrus lapsu d. uero: autem 5 d e Aug. (unit.); deinde + ait KRTW c e gig. t, + dixit Aug. (unit.). illos: eos S d Iren. Aug. (unit.); + ait D d p Iren. poenitent. CD vg., penitent. IOUW, penitenc. RS. inquit (-id CF³ IORSTVW): om. hic (sed uide supra) D c d e gig. p t Iren. Aug. (unit.) non autem KRTW; graeci μετανοήσατε, φησὶν NAC 15. 18. 25. 36. 61; > ἴφη (φησὶν D) μετανοήσατε DEP al. pler.; > εἶπε δὲ Π. πρὸς αὐτοὺς μεταν. 38. 67. 113. 12^{act}; tantum Π. δὲ πρὸς αὐτοὺς μετανοήσατε B 65 etc., cf. et petrus; agite paen. Aug. (iv. 401). hagite C. > agite paen. Aug. (ii. 898, et saepius); paenitenti e Cypr. (ep. 73). baptizetur D. hunusq. C. > unusq. bapt. W. om. uestrum FIOSU^o Uig. (Uarim.) nomine: + domini A c d e Cypr. Ambr. (spir. l. 2) Aug. (iii. 1. 618, iv. 779, viii. 992) Uig. cum gr. DE 60. 69. 100. 163; + domini nostri p Lucif. (p. 23 ed. Hartel) Aug. (iv. 401). iesu e; om. I. om. christi Iren. remissionem CIT d; remissa Iren. (codd. plur.). om. uestrorum d e gig. p^o Iren. Cypr. Lucif. Ambr. Aug. (unit., et vi. 171, viii. 992) cum gr. DEP al. pler. syr. pesh. et harcl. Libere et dimittentur (uel rem.) uobis peccata uestra Aug. saepius (uide Sabat.). accipitis O*; accipite d*. donum (domum B*): gratiam d Ambr. Aug. (unit.). > spiritus sancti ΘR vg. c dem. gig. p t et Patres; sanctum spm d.

et accipietis donum sancti spiritus
³⁹ uobis enim est repromissio
 et filiis uestris
 et omnibus qui longe sunt
 quoscumque aduocauerit
 dominus deus noster
⁴⁰ aliis etiam uerbis pluribus
 testificatus est
 et exhortabatur eos dicens
 saluamini a generatione ista
 praua.
⁴¹ Qui ergo receperunt sermonem eius

baptizati sunt
 et adpositae sunt in illa die
 animae circiter tria milia
⁴² erant autem perseuerantes
 in doctrina apostolorum
 et communicatione fractionis panis et
 orationibus
⁴³ fiebat autem omni animae
 timor
 multa quoque prodigia et
 signa per apostolos fiebant
 in hierusalem

39. uobis: nobis *d p^o Aug.* (vi. 171) et *D^o*.
 est: *om. gig.*; + haec *d gig. p Lucif. Aug.* (vi.
 171 > haec est). > est enim *DK* Aug. (unit.)*.
 repromissum I, remissio U*; promissio *gig. p*
Lucif. Aug. (unit., et vi. 171). uestris: nostris
d Aug. (vi. 171) et *D^o*. omnibus + deinceps
Cypr. longue D; in longinquo *d. om. sunt d; om.*
 qui I. sunt *Cypr.* > sunt longe *Aug.* (vi. 171)
 quoscumque 5; quos *d. noster: uester Lucif.*

40. aliis etiam (actiam R) uerbis = *ἐτέροις τε*
λόγοις gr. plur. cf. al. quoque sermonibus *d*, et
 ceteris uerbis *Aug.* (vi. 171), et al. quidem u.
Aug. (unit.); aliis autem uerbis *DST et tr. δὲ*
λόγοις D^o k^o sah. cop. pluribus (πλείοισιν)
BCDFGΘKRTUW c d dem. gig. t Aug. (vi. 171)
Bentl.: plurimis *AIMOV vg. Tisch. e p Aug.*
(unit.); plur S (*reliquis abscissis*); item > plur.
 uerbis *CT t. testificabatur D Aug. (unit., et vi.*
 171); contestabatur *d gig. p Lucif.* exortab.
BCDMRST; ortabatur O; + petrus *gig. om. et*
exhort. Aug. (unit. et vi. 171). eos: *om. e Aug.* (vi.
 171) *cum gr. EP min.*; eis *Aug. (unit.)*. dicent I.
 saluamini (*σώθητε*): salui estote *d*; eripite uos
gig. p Aug.* (vi. 171) *Lucif.* ha C; de *gig.*;
 ex *d*; *om. Θ* (+Θ')*. generatione RS; progenie
d; saeculo *Aug.* (vi. 171). ista (hanc *d*; hoc
Aug.) praua (-uo *Aug.*) *codd. vg. uett. plur. Lucif.*
Aug. (vi. 171) *cum gr. D II. 100. 103^{no} 1^{oa}*;
 > praua ista (hac *Aug.*) *e Aug. (unit.) et gr. plur.*

41. qui ergo receper. (recip. DI; + et credi-
 derunt D) sermonem (-nes I *cor. uat. mg.*) eius
 (+ et D) = *οἱ μὲν οὖν ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ*
 NABCD 19. 61, cf. illi ergo (itaque *gig.*; uero
Aug.) recepto hoc uerbo eius (> uerbo hoc *et om.*
 eius *Aug.*) *gig. Aug. (unit.)*, at illi recepto uerbo
 eius *p*: hi ergo credentes sermoni eius *d et οἱ μὲν*
οὖν πιστεύσαντες τὸν λ. αὐτοῦ D^o; illi quidem
 libenter recipientes uerbum eius *e*, at illi audissime
 capientes exceperunt uerba *Aug.* (vi. 171), *et οἱ*
μὲν οὖν ἀσμένως ἀποδ. τὸν λ. αὐτοῦ EP al. pler., cf.
Bed. (retr.) 'alia translatio iuxta proprietatem
 graecae ueritatis ita habet illi quidem recipientes

libenter uer. eius bapt. sunt'; qui . . . eius *in ras.*
 B; *deinde post eius + crediderunt (et cred. Aug.*
 vi. 171) et (aea *p**) *p Aug. (unit., et vi. 171) cum*
syrr. harcl. mg., cf. D nostrum supra. baphtizati D.
 appos. BKSUV *vg. Tisch.*, adpos. D, apposite
 W, aposite R; adiectae *d e gig. p Aug. (unit., et*
 vi. 171); additae *Uig. (trin. l. 12 = Ath. lat. i.*
 780). *om. in G e p Aug. (vi. 171) Bentl. cum gr.*
EP al. pler. illo d Uig. > die illa W *vg. Tisch.*
e Uig. (illo) cum gr. (exc. D). anime RW. cir-
 citer: quasi *d e Uig.*; fere *gig. p; om. Aug.* (vi.
 171). trea B*V; .III. D. millia *vg.* > tr. mil.
 animae *Aug.* (vi. 171); *deinde + ras. circa 5 litt.*
 D; + per fidem que est in xpo ihesu domino
 nostro *t.*

42. Incipit lectio in *t* in illis diebus erant quidam
 ex iudaeis perseuerantes etc. erant autem (*ἦσαν*
δὲ): et erant *d cum D^o syrr. harcl.*; er. enim F.
 perseuerantes (*προσκαρτεροῦντες*): adstantes *e*,
 adherentes *gig. p**. in doctrina (*ἐν τῇ διδ. A 98*):
 doctrinae *gig. p**, et *gr. rell. om. ἐν.* opostolorum
 G; + in hierusalem *d et D^o sed uide u. 43.* et
pr. + in d. communicatione R, cummunicac. S,
 comunicat. W; communicationis I; communica-
 tioni *e gig.*, communicationi D; + et *e cum gr.*
N^oD^oEP al. pler. syrr. harcl. fractionis (frac.
RS, fractiones M) codd. plur. vg. c d dem., et*
 > panis fractionis *p*, contra *graec. τῆ κωνσταντῆ, τῆ*
κλάσει uel καὶ τῆ κλ. : fractione BC t (Bentl.);
 fractioni *e, et* > panis fractioni *gig.* horationibus
 C, orac. RS; + in ierusalem T *t cf. D^o supra*;
 + instantes unanimes *p, et + δημοθυμαδὸν post προσ-*
καρτεροῦντες 15. 18. 36 Chrys. (ix. 66) cat. ox. 54.

43. facta est autem *e*, et factus est *gig. p*, nasce-
 batur quoque *d. autem: m additur manu rec. O.*
 anime RW. multaque *gig.*, multa etiam *d*, multa
 quidem *p* (?)*. prodigia: portenta *d. signa +*
 non minima *e cum gr. E 25.* per apostolos C; per
 manibus apostolorum *e et gr. E min.* > fiebant per
 apost. *Bentl. cum gr. AC.* in hierusalem (iherus.
 C, ierus. TW *vg.*): *om. d gig. p* cum gr. BD I.*
 31. 61 *al. plu.* > in ierus. fiebant *vg.* maetus M.

et metus erat magnus in uniuersis
 44 omnes etiam qui credebant
 erant pariter
 et habebant omnia communia
 45 possessiones et substantias
 uendebant
 et diuidebant illa omnibus
 prout cuique opus erat
 46 cotidie quoque perdurantes
 unanimiter in templo
 et frangentes circa domos
 panem
 sumebant cibum cum exultatione

et simplicitate cordis 47 conlau-
 dantes deum
 et habentes gratiam
 ad omnem plebem
 dominus autem augebat qui salui
 fierent cotidie in id ipsum.
 III. 1 Petrus autem et iohannes
 ascendebant in templum
 ad horam orationis nonam
 2 et quidam uir qui erat claudus ex utero
 matris suae
 baiulabatur
 quem ponebant cotidie

om. in sec. S. uniuersis C. om. et metus . . .
 uniuersis d e gig. p* cum gr. BDE al. plu.

44. omnis S. etiam (aetiam C) codd. plur. vg.
 c d gig.: enim AOV dem.; autem e m p, ergo t;
 gr. καὶ πάντες δὲ NAC min., πάντες δὲ BEP al.
 pler., πάντες τε D. qui credidebant D; credentes
 d. erant pariter (ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ): er. in unum
 d e; om. gig. m p (sed uide infra). et in ras. Θ.
 habebat Θ* (ha in ras.), abebant R; + in unum
 m p, + munerum gig. cummunia S, com-
 monia D.

45. possessiones sine et codd. paene omn. et
 vg. contra graecum: et possessiones C e gig. m p
 (Bentl.); et qui possessiones habebant d et και
 σοι κτήματα ειχον D*. substantias (-cias CR
 W) = ὑπάρξεις: suppellectilem gig. p*; facultates
 d; quaecumque habebant m; + et D. uidebant
 S; distrahebant d; + et ponebant ad pedes apo-
 stolorum p. et diuidebant: et dispartiebantur
 d; om. t. Illa: ea d gig. p; om. m; + cottidie d
 gig. m p et D*. prout (prohut C) = καθότι: se-
 cundum quod d, τοια D*. outique: cui e, qui d,
 unicuique m. hopus C.

46. cotidie (cott. ISU, quot. D vg., quotd. Θ;
 cotidiaie C) quoque = καθ' ἡμέραν τε, cf. et cotidie
 gig. p* (+ quoque p*): omnes quoque d et πάντες τε
 D*. perdurantes (προσκαρτεροῦντες) codd. et vg.
 et perseverantes d, instantes gig. p*: perseuera-
 bant e et προσκαρτεροῦν D*. humaniter C, unian.
 DG; unanimes e p*, uno animo gig.; om. S d cum
 gr. D 3. 103^{na}. om. in templo gig. p*. et (ac
 gig.; om. S) frangentes: frang. quoque e; d uide
 infra. circa domos (-mus ADV) codd. plur. vg.
 c dem. e p* t, cf. per domos CT gig. d p* = gr. κατ
 οικουσ D² (κατοικοῦσαν D*), cf. ad v. 42: circa
 domum S et κατ' οἶκον graec. rell. et uerss. panes
 Θ p* (cf. a). sumebant: percipiebant e gig. p.
 ciuum C. > et per domos id ipsum capiebant
 panes accipientes cibum d et και κατοικοῦσαν ἐπὶ το
 αυτο κλωντες τε αρτον μεταλαμβανον τροφησ D*.
 sum: in d. aexult. C, exultacione R; exultatio

G*S*(-cio); gaudio gig. p, laetitia e. et sec.: in
 M. semplicitate D, simplitate K.

47. conlaudantes (coll. W vg., col. R) codd.
 vg. et c dem. t: laudantes (gr. αἰνοῦντες) e gig. p,
 laudem dicentes d. deo d; dominum p t. abentes
 R. gratiam S. ad: apud d. omnem: uniuersum
 e gig. p; totum d; gr. ὅλον. plebem (pleu. C) =
 τὸν λαόν, et populum e gig. p: mundum d et τὸν
 κοσμον D*. autem bis scr. d; uero gig. p; om.
 t* (+ t*). augebat (προσετίθει): adiciebat d e;
 addebat gig. p*; + eos D d. salui fieret I; saluati
 fierent D; salui fiebant d cor. uat. mg.; saluificent
 cor. uat*. cotidie (cott. FSU, quot. D vg., quotd.
 Θ, cotidiaie C, cottidiaie I): + in unum in ecclesia
 d cum D*; + ecclesiae e, et capitulum nouum inc.
 id in ipsum autem (cum gr. EP al. pler.), cf.
 Bed. (retr.) 'in graeco ita legitur dominus autem
 augebat qui salui fierent quotidie ecclesiae ac
 deinde altera narratio ita incipit in id ipsum
 autem pe. et ioh. asc. in templum; quod superiori
 sententiae ita potest aptari: cum dominus quotidie
 praedicantibus apostolis in ecclesiam suam credentes
 aggregaret, ascendebant apostolorum primi in tem-
 plum, deum rogaturi in id ipsum, id est ut ecclesiae
 suae semper augmenta procuraret.' in id ipsum
 (id in ipsum e, uide supra): om. S; + in illis
 diebus Θ (hic, non ad inii. cap. III).

III. 1. ad inii. + in diebus illis p, + in diebus
 autem ipsis d, et gr. D; uide et supra ii. 47.
 autem hic om. d e (uide ad ii. 47) p. iohannes SE,
 iohannis OS. forsam ascendentes erant S (scriptura
 partim abscissa est). templum + ad uesperum d
 et D*. oram IS. horationis C, orac. RS. >
 nonam orat. d Tert. (ieiun. 10) et D*.

2. et + ecce C d p* cum D* syr. pesh. om.
 quidam uir qui T. om. qui erat d e gig. p*
 Lucif. (p. 242 ed. Hartel). olaudus + qui gig.
 huterio C. sue W; + constitutus e = gr. τῆς ἀνῆρ
 χωλὸς . . . ὑπάρχων. ba'ulabatur V, bailab. D,
 baiolab. MU, baiulaba||tur W; portabatur e gig. p
 Lucif. cottidie FU, quot. D vg., quotd. Θ, coti-

ad portam templi quae
dicitur speciosa
ut peteret elemosynam
ab introentibus in templum
³ is cum uidisset petrum
et iohannem incipientes
introire in templum
rogabat ut elemosynam
acciperet
⁴ intuens autem in eum petrus
cum iohanne dixit

respice in nos
⁵ at ille intendebat in eos
sperans se aliquid accepturum ab eis
⁶ petrus autem dixit
argentum et aurum
non est mihi
quod autem habeo hoc tibi do
in nomine iesu christi nazareni
surge et ambula.
⁷ Et adprehensa eius manu
dextera adleuauit eum

diae C, cottidiae I. > cot. ponebant MU *gig. p. Lucif.* portam in ras. scr. B; ianuam d e *gig. p. Lucif.*; *graei plur.* θύρον, sed πόλην E *min.* templi + eam d. que DI. speciosa D, spetiosa B; pulchra d. elemosinam KMORTUVW, elim. S, elym. B¹, helem. I, aelym. B² et ², aelemosynam C, aelimosynam D, eleemosynam vg. hab C. his qui ingrediebantur d, [his] qui introibant h (= *reg apud Tisch. T. G. 8*) qui ad finem huius uersus incipit. om. in h.

3. is (*partim in ras.* Θ, his CF²HIS²; hic d *gig. h. Lucif.*) = ουτος D²: qui e et *vs gr. vell.*; deinde + respiciens (contemplatus h) oculis suis d h cum D² απεισασ τοισ οφθαλμοισ αυτου. cum (quum Θ, qum R) uidisset (uideret SU; audisset I) = ιδων *gr. plur.*: et (om. d²) uidit d et και ιδων D². iohannem ΣΘ. incipientes introire (μελλοντας εισιεναι): ingressuros CT; introeuntes *gig. p. Lucif.* templo A. rogabat: + illos h p², + eos d, et + αυτους D². ut elemosynam (elemosinam MORUVW, aelymoysinam D; BCIS *vg. ut u. 2*) acciperet = ελεημοσύνην λαβειν NABCEG *min.*, cf. elemosynam accipere e: elemosinam tantum d *gig. h. p² Lucif.* et *gr.* DP al. 70; deinde + ab eis ΘS e p² cum E² cop.

4. intuitus d h, intendens *gig. p² Lucif.*; *gr.* απεισασ *plur.*, εμβλεψασ D. om. in *pr.* BFKR²V h. illum *gig. Lucif.*, illo p². > petr. in eum O d e Bentl. et *gr. omn. exc.* G. iohanne ΣΘ; + et O d² et D²; + adstans h. dixit + ei h. respice (βλεψον): aspice C (hasp.) T d *gig. p. Lucif.*; contemplare h; απεισασ D². in nobis e, ad nos d; nos *Lucif.*, me h.

5. om. uers. T²(+T¹). ad ille CF²I; ille autem h; qui e. intendebat: intuebat D; adtendebat d; respexit e *gig. Lucif.*; contemplatus est h; *gr.* επιειχεν *plur.*, απεισασ D². om. in d e h. sperans: expectans d. se aliquid (+ esse S) accepturum (-rus D) ab (hab C) eis = fere τι λαβειν παρ αυτων D², cf. aliquid accipere ab eis (eo h) d h: > se accepturum aliquid ab eis e et λαβ. τι παρ αυτων E² 42. 103; *gr. plur.* τι παρ αυτων λαβειν.

6. petrus autem dixit = Πέτρος δὲ εἶπεν ACG: > dix. autem pe. d e h p *Cypr.* (*Test. iii. 61*) cum *gr. vell.*; deinde + ad eum D h p *Cypr.*, cf. ait autem illi pe. *gig. Lucif.* argentum + quidem h *Cypr.* > aurum adque argentum *Priscillianus* (p. 27 *ed. Schepps*). est mihi (michi BW) = ἔπαρχει μοι: habeo Θ *gig. p. Lucif. Ambr.* (saepius; uide *Sabat.*). quod (quid *Prisc.*) autem: om. autem d (non D²); sed quod *gig. p² Lucif. Ambr.* abeo RT (a *sup. lin.*). om. hoc *Ambr.* tibi do (σοι διδωμι) CDGΘRW *vg. c d e p Iren. (cod. v) Cypr. Lucif.*, et tibi dabo AIO: > do tibi BFKM STUV *dem. gig. h Iren. (Mass. p. 194) Ambr. Prisc. nomine + domini nostri p. Hil. (ps. 118) Chrom. (in matt.). ihesu e. om. christi O Prisc. nazareni* (nazar. D, nazor. G); nazoraci e, nazorei d, et *gr. Ναζωραίου plur., Ναζωρ. N²CD; om. Hil. Chrom. Prisc. om. surge et d cum gr. NBD sah. Tisch. (T. G. 8) W. H. hambula C; + in pace p².*

7. om. et adprehensa . . . eum *Iren.* adpraehensa CFGΘ, appre. KRW *vg. Tisch.*, apprae. U; adprehinsa S. eius BCFKRSTUVW *vg. c dem. gig. h Cypr. Lucif. (d e p uide infra)*: ei ADG ΘIM; om. O. manum S². > manu eius CFT *vg. c h Cypr.* dextra B²CM²T²; dexteram S. > man. dex. eius *gig.*, > dex. man. eius *Lucif. inc. uersum* et adpraehensum (adprehensum e) eum dextera manu d e, et adprehensum dexteram manum eius p; *gr. και πιάσας αυτων της δεξιαν χειρος.* adleuauit (all. BCΘKMRSUVW *vg. Tisch.*, allebauit T, alleuabit I); eleuauit e p *Cypr. (cod. λ), erexit gig. Lucif. Cypr. (cod. w), excitauit h Cypr. (codd. opt.), suscitabit d; gr. ηγειρεν. om. eum D d e et gr. DEP al. pler. et protinus* (i in *ras. scr.* U; protenus V) = και παραχημα D², et statim O *Iren.*, et confestim d e p, confestimque *gig. Lucif.*, et continuo h: confestim autem e et *gr. plur. παραχημα δε; deinde + stetit d h cum D². consolidatae* (-te RSW) sunt (εστερεώθησαν) *codd. plur. et vg.: solidate s. O; consolidati s. CT; confirmati sunt e gig. p Iren. Lucif.; confirmatique sunt h, et*

et protinus consolidatae
sunt bases eius et plantae
8 et exiliens stetit et ambulabat et
intrauit cum illis in templum
ambulans et exiliens
et laudans deum
9 et uidit omnis populus
eum ambulantem et laudantem
deum
10 cognoscebant autem illum
quoniam ipse erat qui ad
elemosynam sedebat ad

speciosam portam templi
et impleti sunt stupore
et extasi
in eo quod contigerat illi.
11 Cum teneret autem
petrum et iohannem
concurrit omnis populus ad eos
ad porticum quae appellatur
salomonis stupentes
12 uidens autem petrus
respondit ad populum
uiri israhelitae quid miramini in hoc

firmatae sunt *d*, και εστερεθησαν D^r. bases (βάσεις) *codd. plur. et vg.*, basses D, passae S, uases *d*: gressus CT *e* (gressi) *h p Iren.* (Mass. p. 194), 'quidam' apud Bed. (retr.); pedes *gig. Lucif.* > eius bases *d* (uases) Bentl., eius *gr. e et abroū al β.* DEGP *al. pler.*; > eius confirm. sunt gressus Iren. plantae (σφυρά uel σφυρά) *codd.* (-te I^rRW): crura *d*; laccania *h*. > plan. eius et basses D.

8. exiliens *pr. V*; *om. S*; cum exsiluisset *d*; + et B^r, item stetit et *a in ras. scr. B. om. et ex. stetit h Iren.* ambulabat C; ambulauit *p*; + gaudens *d e*, + gaudens et exultans *h*, et + χαίρων D, + χαίρων E. et intrabat D^r (-uit *cor. int. lin.*); et introiuit T *d e Iren.*; introiuit autem *h*; deinde + una C(huna)T *e*. illis: eis *d h*, ipsis Iren. *om. in BK dem.* templum + et CS. *om. ambul. et exil. et d h cum D^r.* ambulans C. et quart. *om. O*; ac *gig. p Lucif.* exiliens *sec. SV*; saliens CT *gig. p Iren. Lucif.*, forsitan *ut discrimen exprimant inter gr. ἀλλόμενος hic et ἐγαλλόμενος supra. et quint. om. W Lucif. et gr. A sah.* et conlaudans *e*; et laudem dans *d*; et glorificans Iren.; laudansque *gig. deum (τὸν θεὸν non fluctuat)*: dominum ACDGΘIT; deo *d*.

9. omnes S. > eum omnis (hom. C) populus CRT *e gig. h p Lucif. et gr. EP al. pler.* ambul. C. deum: dominum DIW *cum C^r.* > deum laudantem *h*.

10. cognoscebant (cognosc. S, agnosc. *h*) autem = ἐπεγίνωσκον δὲ NABC *min.*: et cogn. *gig. p Lucif.*, cognoscebantque *d*, et ἐπεγ. τε DE^rP *al. pler.* illum: eum T *d e h*; *om. gig. p et gr. N^r.* quoniam: quod *vg. (non cor. uat.)*; quia *d gig. p Lucif. ipse (αὐτός NAC min.)*: hic *d e et οὗτος BDEP al. pler.* fuit *h*. elemosin. MORUW; aelemosyn. CF, aelymosin. B; DIS *vg. ut u. 2.* sedebat: sederat O. speciosam D; horteam *h ὡραία (etiam ὡραία D^r) literatim reddens*; > in porta illa pulchra *d contra ord. graec.* impleti CDF; repleti SU *d e gig. p Lucif.* sunt + omnes SU *h*. stupore (stupere B^r; + *ras.*

parua Θ) = θάμβους: pauore Lucif.; terroris *d*. extasi (*i sup. lin. F*, extassi S^r, extassi D) = ἐκστάσις: mentis consternatione CT; admiratione *e gig. Lucif.*, *cf. Bed. (retr.)* 'alia editio pro ecstasi id est excessu mentis admirationem non proprie posuit, quia maior admiratio solet nonnunquam mentem ad excessum deducere'; stupefactionis *d*; item pro stupore et ext. habent ammiratione et stupebant *h et p^r (ut uultur)*; deinde + sunt S^r (*sed erasum*), + stupefacti D. in: de *h*. contingerat R, conterat *lapra V*; acciderat SU *arg. gig. Lucif.*; attingit *e*. > illi accidit + sanitas *h p^r (uid.)*. illi: illis O; ei *d e gig. Lucif.*

11. cum (quum Θ) teneret autem (κρατούστος δὲ αὐτοῦ *plur.*) CFGΘSTU *c dem. p^r 386*, tenentem autem eo *e*: cum tenerent autem ABIKM ORV *gig. lux. p^r et κρατούντων αὐτῶν aeth.*; cum uideret autem D, cum uiderent autem W^rS^r *cor. uat. mg.*; exeuntibus autem petro et iohanne simul et ipse prodibat tenens eos et concurrat *etc. h*; exeunte autem petrum et iohannem cum eis ibat tenens eos stupentes autem stabant in porticum *etc. d cum D^r εκπορευομένου δε του π. και ιω. συν-εξεπορευετο κρατων αυτοισ οι δε θαμβηθεντες εστησαν εν τη στοα κ. τ. λ.* iohannem S^rU; + is qui sanus effectus (factus *p^r*) fuerat (> fuerat *eff. c*) Θ (*ras. ante is et ante fuerat*) *c p^r cum Par. lat. 202. 341. 343. 16262 et tepl.*, + claudus sanatus *cor. uat.*, et + τοῦ λαθίντος χαλοῦ (*pro αὐτοῦ*) *gr. P al. longe plu.* cucurrit W *vg. (non cod. caraf.) c dem. p^r.* popul^{us} O. ad eos: *om. GS*; ad illos *gig. p.* > ad eos *omn. pop. e cum gr. EP al. plu.* ad *sec.*: in *d e gig. (h) p.* porticu *gig. h*; portam F. quae (que OW): qui ACDGIMST *c d e*. appellatur M^rR; appellabatur O; dicitur *gig.*, uocatur *d e h*, uocabatur *p.* solomonis G^rS, salomonis DM. stupentes (ἐκθαμβοι *etiam D*): cum admiratione *e p^r*; stupebant *d*.

12. uidens autem (cum uideret autem *h*, quo uiso *p*): respondens autem *d cum D^r.* respondit (ἀπεκρίνατο): ait CT *p*, dixit *d gig. et ειπεν D^r.* populum: illos *gig.*, eos *d*, cum D^r; + dixit *h*.

aut nos quid intuemini
quasi nostra uirtute aut
pietate fecerimus hunc
ambulare ?
13 Deus abraham et deus isaac
et deus iacob
deus patrum nostrorum glorificauit
filium suum iesum
quem uos quidem tradidistis et negastis
ante faciem pilati
iudicante illo dimitti
14 uos autem sanctum et iustum

negastis
et petistis uirum homicidam
donari uobis
15 auctorem uero uitae interfecistis
quem deus suscitauit a mortuis
cuius nos testes sumus.
16 Et in fide nominis eius
hunc quem uidetis
et nostis confirmauit
nomen eius
et fides quae per eum est
dedit integram sanitatem

srahelitae C, hisrahelitae D, israhelite RS, israelitae vg., israelite W. quid *pr.*: qui M*. miramini *codd. plur.* (et R*; mira mihi R¹) *vg. dem. gig. p* (> in hoc mir.) *Iren.* (Mass. 194): ammiramini AI (adm.) cum c d e h (*Iren. cod. v*). in: super d e h. hoo: isto e. aut *pr.*: et *Iren.*; + in D, et > uel quid in nos *gig. p**. nobis e. intuemini (intuim. GIS) = ἀρεσι(ere): intenditis e *gig. p**. quasi: tamquam *gig. p*; + nos d h. nostra: propria *gig.*; nostra propria d *p**. aut *sec.*: et c *gig.* pietate (εὐσεβεία): potestate W *edd. antt.* 538 (non cor. uat.) h *p* syr. *pesh. arm. ar.* Chrys. om.* aut piet. I *Iren.*; deinde + hoc d *gig.*, + hec *p.* fecerimus S*. ambulare C. > ambulare hunc e, ut ambulet hic d, ut hic amb. *gig. p*, ut ambularet istae h; *graeci* τοῦ περπατεῖν αὐτῶν *plur.*, sed του π. τουτον E.

13. abraam IR; abarchae D. et *pr.*: in ras. scr. Θ; *om.* A *p Iren.* deus *sec. om. e gig. h cum gr.* BEP 61 *al. plur.*; *tert. om.* M e *gig. h cum gr. iisdem.* isac O*S, ysaac R, ysahac C. glorificabit T; clarificauit d h, honorificauit p. filium (παῖτα): puerum d e *gig. Ambr., Bed. (retr. 'in graeco')*. iesum (ihesum e): *om.* D *Iren. cum gr. 29*; + christum d h (ut uditur) cum D*. uos quidem *om. d* (et *om. μὲν D*). tradidistis S; + in (ad h *p*) iudicium (-cio d) d e h *p** (deinde eras., et postea restitutum) *Iren.*; et + εἰς κρισην D, εἰς κριτηριον E, cum syr. *harcl. mg.* abnegastis C (habn.) T e *gig. p**; + eum d e cum *gr. DEP al. plu.* hante et pylati C. iudicante illo dimitti (dem. S) *codd. et vg., sed graec. κριναντος ἐκείνου ἀπολύειν et uoluit iud. illo dimittere Bentl., cf. cum iudicaret ille dimittere e, cum ille iudicaret eum dimittere h, cum (+ ille p) iudicasset eum dimittendum (> dim. eum p) gig. p*: cum remittere eum uellet *Iren.*, uolentis eum dimittere *Hieron.* (iv. 612) = *forsan θείοντος αὐτῶν ἀπολ. quod in graecis non inuenitur; ambas lectiones coniungere uidetur d cum iudicasset ille dimittere eum uoluit et του κριναντος ἐκείνου ἀπολύειν αὐτον θελοντος D** (uoluit et θελοντος exprunxit cor.).

14. autem: uero e *gig.*; + ipsum (= του?) d.

negastis (ἠρησασθε): grabastis d, adgrauastis *Iren.*, et εβαρυνασθε D; *monet Hervey uerba syriaca* ܕܡܘܕܐ ܕܡܘܕܐ ܕܡܘܕܐ ܕܡܘܕܐ inter se simillima esse, cf. et Chase 'Syriac element in Cod. Bezae' p. 38, et E. Nestle qui conicit confusionem inter *Hebr.* וְהָרַחֵם אֶתְכֶם וְהָרַחֵם אֶתְכֶם et וְהָרַחֵם אֶתְכֶם, uide 'Stud. u. Kr.' 1896 p. 102 seq., 'Expositor' 1895 ii. p. 237, et Blass 'Philology of the Gospels' p. 194; contra R. Harris 'Stud. in Cod. Bezae' p. 163, 187 putat ἠρησασθε in ἠρησασθε mutatum esse, deinde per aggrauastis redditum, et εβαρυνασθε ex Latino traductum; inhonorastis et negastis *Aug.* (x. 28). et *sec.* + magis e et E* syr. *harcl. mg.* petistis O; postulastis d *gig. p Aug. Uigil.* (Uar. 740). uirum (ἄνθρωπος): hominem h (> homie. hom.) *Aug.* homicidam (-da d): + uiuere et e h *Aug. cum E**. donare S h (?). uouis O. > negastis sanctum et iustum et petistis ut uir homie. donaretur uobis *Hieron.* (iv. 622).

15. authorem 538; principem d e (h?) *Auct. de prom.* (col. 112), ducem *Iren.*; et nam inceptorem (pro auct. uero) *Aug.* (x. 28). uero: uiro G; autem e *gig.* (h?) *p Iren.* uite RW; + aeternae *Auct. de prom.* interfecistis DO; occidistis *Iren. Aug.*; interemistis *Auct. de prom.*, et forsano ligno interem. h; item + suspendentes in ligno *Uigil.* suscitabit OT; excitauit (h?) *Iren.* cuius (quibus d) non uariat; uide ad ii. 32. > sumus testes h.

16. uersum *om.* S. *om.* et ad inii. I. in fidem Θ, super fidem h. etus: + ambulamus DO, cf. 2 Cor. v. 7; *codicum concordia notanda.* > eius nom. h. quem + uos A *vg.* uidetis ex uiditis B; uidistis I58 d lux. nostis: scitis d *Iren.* confirmabit T; consolidauit d; D* autem τουτον (*om. om*) θεωρεῖτε και οιδετε οτι εστερωσαν κ.τ.λ. Distinguit confirmauit. Nomen eius etc. c. que DIR. eum: ipsum d *gig. p Iren.*; et > q. per ipsum e. fides *gig. p*, fi. q. est per ips. *Iren. om.* est e. dedit + illi CT *gig. p*, + ei d e h *Iren.* (Bentl.), cum *graeco.* integram (intigr. D) sanitatem = τὴν ὁλοκληρίαν: integritatem d e *gig. h p**; incolumitatem *Iren.* istam: *om.* R *Iren.*; hanc d e *gig. p**; + huic R cf. CT supra. in

istam in conspectu omnium uestrum
 17 et nunc fratres scio quia per
 ignorantiam fecistis
 sicut et principes uestri
 18 deus autem quae praenuntiauit per os
 omnium prophetarum pati christum
 suum impleuit sic
 19 paenitemini igitur et conuertimini ut
 deleantur
 uestra peccata

20 †cum† uenerint tempora
 refrigerii a conspectu domini
 et miserit eum qui praedicatus est
 uobis iesum christum
 21 quem oportet caelum
 quidem suscipere usque
 in tempora restitutionis
 omnium quae locutus est deus
 per os sanctorum suorum
 a saeculo prophetarum

conspectu (conspecu M) omn. uestrum (-trorum D): coram omnibus uobis *d* *gig. p* *Iren.* (*Mass. p.* 194; > uo. omn.).

17. *om. uersum lux.* nunc + uiri *d* *e* *h* *p* cum *gr.* DE. scimus *d*² (*om. d*²) *h*, et *επιστραμθα* D². > scio fratres *Auct. quaest. N. T. q.* 76. quia: quoniam *h* *Iren.*; + uos quidem *d* *h* (*ut uditur*) et D². per ignorantiam RSW; secundum ignorantiam *Iren.*; per scientiam *h*. *foelists*: egistis *d* *e* *Ambrst.* (86), gessistis *gig. Auct. quaest.*; deinde + hoc CT, + hoc malum Θ *gig. p* *Par. lat.* 202. 343. 11932 *Auct. quaest. Ambrst.*, + scelus hoc D, + nequam *h* *Iren.*, + iniquitatem *d*; et + *πρωτοπον* (το *πov. m.* 2) D cum *syr. harcl. mg.* slout: ita ut *gig. om.* et *sec. I.* > et sicut *Ambrst. om.* slout et *pr. uestri Iren.* (*iterum monet Hervoy uerba Syriaca pro πρωτοπον et αρχωντες facilius inter se confundi posse*).

18. deus autem: uerum dei *h*. quae *codl. plur.* (que I; *om. D*) et *d* *e* *h* (quod) *p* *Iren.* et *gr. a*: qui ORV² W *vg.* (*uide infra*) *c dem. gig. Uigil.* (*Uarim.* 750) et *edd. anti. Hailbr.* 1476, et *5723* et *C. i. e. editio Clementina anni 1592*; sed editio 1593 et deinceps omnes legunt quae; similiter et *cod. caraf.* *uide Bukentop 'Lux de luce' p.* 285; deinde + ante *gig. p*². praenunc. S² C, prenunc. RW, prenunt. BDKM, praenuntiaui O; praenunciauerat *gig.*, adnuntiauit *h*, praedixit *Iren. Uigil.* per os (hos C, oos O²): ore *h* *Iren.* omnium: sanctorum *Uigil.* profetarum DO; + suorum *cor. uat.*² (*non mg.*) *Uigil.* pati chr. suum (ipsius *gig. p*²; ipsum *p*²): *om. C* cum *graeco A*; passurum chr. su. *h*; iuxta chr. su. *Uigil.* impleuit CDF, implebit I, impl²uit M; adimpleuit *Iren. om. sio Iren. Uigil.* > sic (ita *gig. p.* et *h*) impleuit *vg. gig. h* *p*; ita impl. sic *arg.*

19. paenitemini (poen. D *vg.*, pen. CORU, penit. *in ras. scr.* S, penitimi W) igitur (ergo *e*): paenitentiam igitur (ergo *d* *gig.*; *om. m*) agite G *d* *gig. m* *p* *Iren.*; peniteat itaque uos *h* *Tert.* (*res.* 23). et conuertimini (-temini DO): *om. S*² (+ *sup. lin.*); et reuertimini *e*; et respiscite *Tert.* ut deleatur Θ² (+ *n sup. lin.*); ad hoc ut deleantur *d*; ad perdelenda *h*, ad abolenda *Tert.* > peccata uestra CDT *vg. d dem. gig. h lux. m* *p* *Iren. Tert.* (delicta) cum *gr. D.*

20. †cum† (= *δταν?*) *c dem. et uers. angl.* 1611 'when': ut (*δνωσ δν omn.*) *d* *h* *Tert. syr. harcl. arab. et uers. angl.* 1881 'that so', *cf. Luc. ii.* 35, *Rom. iii.* 14, *ubi redditur* ut; et *Iren. syr. pesh. aeth.*; ut cum (quod *δτανδωρον* est et ex conflatione ortum) *codl. plur. vg. Tisch. e* *gig. p* *Bed. (retr., uide infra)*, sed difficile credi potest Hieronymum hoc mendum reliquisse; forsitan in codicibus suis habebat ut et in margine adscribebat cum; et cum BDΘ (quum). *Uersum incepimus* cum uenerint cum *Steph.* 1555 *TC Tisch. et W. H.*: *inc. et miserit Tisch. T. G.* 8. uenerit Θ, uenirent S, uenerunt D *e*, ueniant *d* *Iren.*; + in Θ; + uobis *Iren.* refrigeri O; + uobis CT *e*, et > tempora uobis refrigeris superueniant (> *superu. refrigerii Tert.*) *h* *Tert.*; item + *υμν* post *αναψυξω* E; *cf. Bed. (retr.)* 'In quadam translatione hunc uersum ita propter explanationem sensus positum inuenimus ut cum uenerint tempora refri. ueniant et uobis a facie domini. Et reuera in graeco sic scr. est cum additamento pronominis illius ut cum uenerint uobis temp. refri. a facie domini.' ha C; *et Tert. conspectu*: facie O *d* *gig. (h?) Iren. Bed.*; persona *Tert.* domini: dei *Tert.*; + iesu O. miserit D; mittat *d* *h* *Iren. Tert.*; + uobis *h*. eum qui praedilectus (pred. BΘMRW, predictus O) est (*s sup. lin.* I) = *τὸν προκεκηρυγμένον min. uix mult.*: eum (*om. e*) qui praedestinatus est D *e* *p*², et *e. q.* destinatus est *gig. p*²; praedestinatum *d*, praedesignatum *Tert.*, praeparatum *h* *Iren.* = *τὸν προκεχειρισμένον plur. om.* uobis *hic h.* iesum C *e*; *om. Tert.* > christum iesum *e* *p* cum *gr. NBD*² (*non d*) EP *min. syr. harcl. Iren. (codl. opt.)*.

21. oportet C. caelum (cel. DSW) quidem = *οὐρανὸν μὲν*: > quidem caelum *vg. Iren.*; caelum tantum M, caelos *h* *Tert.* suscipere: recipere CT² *e* *gig. h* *p*; accipere *d* *Tert.* (> *acc. cael.*) usque (husque C) in: usque ad *d* *e* *h* *p* *Iren.*, ad usque *Tert.* tempora (-pus Θ) restitutionis (-cionis RS) = *χρόνον* (*post δχρμ*) *ἀνοκαταστάσεως*: te. dispositionis *h* *Iren.*, te. exhibitionis *Tert.*; temporum restitutionem *e*, et > restitutionem temporum *gig. p.* que D. loquutus R, loquutus Θ. *om. deus F.* per os (hos CT, oos O²): ore *h* *Tert.*; + omnium SU *e* *gr.* EP *al.* 60 *syr. harcl. sanctorum suorum a* (ha C) saeculo (*sec. W* *vg.*)

- ²² moyses quidem dixit
 quoniam prophetam uobis suscitabit
 dominus deus uester de fratribus
 uestris
 tamquam me ipsum audietis
 iuxta omnia quaecumque
 locutus fuerit uobis
²³ erit autem omnis anima
 quaecumque non audierit
 prophetam illum
 exterminabitur de plebe
²⁴ et omnes prophetae a samuhel et

- deinceps qui locuti sunt et adnun-
 tiauerunt dies istos.
²⁵ Uos estis filii prophetarum
 et testamenti quod disposuit deus
 ad patres uestros
 dicens ad abraham
 et in semine tuo benedicentur omnes
 familiae terrae
²⁶ uobis primum deus suscitans
 filium suum
 misit eum benedicentem
 uobis

prophetarum (prof. DO) *codd. plur. et vg.* = τῶν ἀγίων αὐτοῦ (τῶν) ἀπ' αἰῶνος προφ. 4. 13 Orig. (gr.) iii. 221, et > τῶν ἀγ. (τῶν) ἀπ' αἰῶνος αὐτοῦ προφ. NABCE 61. 69 al. et τῶν ἀγ. ἐξ αἰῶνος προφ. αὐτοῦ Orig. iii. 799, sanct. a saec. suorum prof. e: prophetarum (prof. S) suorum (om. suorum et + qui sunt S) a saeculo (sec. S) SU *sed graeci non omittunt ἀγίων*; sanctorum proph. suorum (sine a saeculo) gig. h p Tert. (om. suorum) Orig. (lat.) iii. 221, et > sanctorum suorum proph. d cum D^r τῶν αγ. αὐτῶν τῶν (expunxit D^r) προφ.; tantum per sanctos prophetas suos Iren. (Mass. p. 194); cf. et Luc. i. 70.

22. moyses BGΘIKMOS^rTUV *vg. Tisch.*, moyses D, moyses RW, moysis S*. quidem *codd. vg. uett. plur. et μέν* NABCDE *min.*: enim p et μέν γάρ P al. plur. dicit Iren.; + ad patres nostros Q d gig. h (uel forsā uestros) p Par. lat. 202. 343. 16262, Bern. A. 9, tepl. Iren. et gr. D 13 al.; + ad p. uestros e cum gr. E 24. 43, cf. Bed. (retr.) 'initium huius loci in graeco plus habet m. quidem dixit ad patres uestros' etc. quoniam BFKRUV *vg. Iren.*: quia ACGΘIMO STW *Tisch. c d dem. e gig. p: om. D h.* profetam DOS; propheta I. uobis pr.: dubium utrum uo an no S; om. c. suscitabit (ἀναστήσει) CDGΘ^rI KRTUVW *vg. c dem. gig. p^r et -uit ABFΘ^rMOS* (suscet.^r) d e p^r: excitabit h (-uit) Iren. > susc. uobis Θ^r *vg.* dominus: deus I^r; om. A. uester (ὁμῶν N^rAD 61 al.): noster e cum gr. N^rC^rEP *min.*; om. h p cum gr. B 60. de: ex gig. p Iren. tanquam W5^r; sicut gig. p, quemadmodum Iren. ipsum: illum p. tamquam me ipsum aud. *distinximus cum AF (p) edd. Hailbr. 1476 etc.*: de fr. uestris tamquam me ipsum aud. S, de fr. uestris, tamquam me, ipsum aud. C, de fr. uestris| tamquam me ipsum aud. | d et ita D^r. iuxta: secundum d e, per gig. h p^r; in Iren.; gr. κὰρ (πάντα κ.τ.λ.). omnibus Iren. quaecumque DIW; que p^r. loquutus ΘR¹ (loquutus R²). fuerit: erit gig. uobis sec.: ad nos d e gig. h p Iren.

23. om. erit autem h. omnis + autem W h. om. anima CT. quaecumque (ἅπας) BFKORS

UVW (quec.) d e gig. h p Iren., et quicumque CT (quicumque): quae (que DI) ADGΘIM *vg. Tisch. Bentl. c dem.* profetam DOS. exterminabitur (ἐξαλειφθήσεται): disperibit d, peribit Iren. pleue C; populo d e h Iren.; + sua p.

24. omnes + autem e et καὶ πάντες δὲ graeci (exc. D). profetae DOS, prophete W p^r, propheta p^r; om. Iren. samuel DM^rOT *vg.*, samuele p^r. om. et sec. G. deinceps (τῶν καθέξης): pro ordinem e h (per?); eorum qui ordine fuerunt d. qui (οἱ NC^rD^r): quicumque e, et deos ABC^rCD^r EP etc.; quodquod d h Iren.; om. p^r. loquuti Θ, loquuti IR. om. et tert. DR *vg. c p^r gig. h.* annuntiab. T, annuntiau. BKV^rS^r, adnunciau. S, annunciau. RW^rS^r; pronunciau. gig.; predicauerunt p. dies hos d; > hos dies gig., istos dies h; dies multos p^r.

25. profetarum DOS. testamenti + d (sed eras.) S; eius dispositionis d. quod: quam d. disposuit (posuit FOU) deus (om. I; dominus D) = διέθετο ὁ θεός NACEP etc.: > deus (dei h) disposuit (disputauit d) d h p Iren. et gr. BD; posuit (sine deus) I^r, disposuit I^r. uestros BFGΘIOSU e Bentl. cum gr. N^rABE *min.*: nostros ACDKMRTVW *vg. Tisch. uett. plur. et ἡμῶν N^rCDP etc.* abraam IR; abarcham D. om. et sec. CDFGΘ^rRTU^r c dem. gig. p. et in s. tuo in ras. scr. S. om. in e. semini BO e, saemini C. familiae (-lie W, -lia G) = πατρίαι: tribus M Iren., patriae d e gig. p^r, nationes h, gentes Fulg. terre W.

26. uobis + igitur p. prius G; primo h. > deus primum gig. suscitans (ἀναστήσας) *codd. plur. et vg. et resuscitans e gig. p, excitans Iren.*: suscitauit I^rRS(suscet.)U d; excitauit h; suscitauit I^r; item > susc. deus R et ἀναστήσας ὁ θ. NBC. filium (τὸν ναῖδα): puerum d. suum: om. p^r; + et h. misit D. eum om. d gig. h p^r Iren. et D^r. uobis sec.: nos d e gig. h p^r Iren. ut conuertat (auertat p) se unusquisque (hunsq. C, unu||sq. I) = ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἑαυτῶν: in auertendo unumquemque e, ad auertendum unumquemque h, in eo cum abertatur unusquisque d;

ut conuertat se unusquisque
a nequitia sua.
IV. ¹ Loquentibus autem illis
ad populum
superuenerunt sacerdotes
et magistratus templi
et sadducaeii
² dolentes quod docerent
populum
et adnuntiarent in iesu resurrectionem
ex mortuis
³ et iniecerunt in eis manus
et posuerunt eos in custodiam

in crastinum
erat enim iam uespera
⁴ multi autem eorum qui audierant
uerbum crediderunt
et factus est numerus uirorum quinque
milia.
⁵ Factum est autem in crastinum ut
congregarentur
principeseorum et seniores et scribae
in hierusalem
⁶ et annas princeps sacerdotum
et caiphaz et iohannes
et alexander

sequitur ras. 14 aut 15 litt. in M. nequitia (-cia RSW) sua (+ ras. parua D): nequitia suis d h Iren., malicia suis gig. p et gr. ἀπὸ τῶν πονηριῶν αὐτῶν C* 13. 66***, et αὐτοῦ 5. 27. 29 al. 5; nequitia uestris e et ἀπὸ τ. π. ὑμῶν NAC²DEP min. plur.

IV. 1. om. autem O. illis: eis R* (corr. R¹) d. populum: + haec uerba e gig. p Lucif. cum gr. E, > uerba haec d, uerba ista h cum gr. D. superuenerunt (ἐπέστησαν): peruenierunt D; adstiterunt e h, adsisterunt d, insurrexerunt gig. p Lucif.; + eis e cum graecis excepto D. magistratus singulari numero ut notat Bed. (retr.) et cor. uat. = δ στρατηγός, cf. praepositus e p, 'quidam codd.' ap. Bed., praetor h cf. Bed. ('in aliis rectius praetorem templi scriptum inuenimus; nam graece praetor στρατηγός, magistratus autem siue princeps ἀρχὼν dicitur'; et in expos. 'magistratus siue praetor templi, ut alia dicit editio'), pontifex Lucif.: pontifices gig., et pluralem habent sah., syr. pesh. et harcl., ar^o. om. et magistr. tam. d et D^o. sadducei MO²U, saducaeii B²S, saduceaei D, saducei O^oRW.

2. dolentes (διαπονούμενοι): indignantes e p, dolore percussi d; καταπον. D^o. propter quod e, eo quod d, de eo quod h. docerent + ipsi d, + ei e (διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λαόν gr.). plebem gig. p Lucif. adnuntiarent (ad|||nunt. A, adnunc. S, annunt. BKV⁵ϩ, annunc. RW⁵ϫ): nuntiarent D; praedicarent e. in iesu (ita ABC DGV cod. caraf. c dem. gig.; in iesum FΘIKM^oO RSTUW vg. h p Lucif., in iesum e) resurrectionem (resurrecc. RS) = ἐν τῷ Ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν: iesum in resurrectione d cum D^o; iesum resurrexisse M^o. ex (a D) mortuis: mortuorum d e gig. h p Lucif. cum gr. DP al.

3. iniecerunt I, iniecerunt D; in miserunt d, iniiciebant e. om. in pr. B^oG^oT* (additur sup. lin.) d e Bentl. eis (et gr. ἐπέβαλον αὐτοῖς): eos DΘMU vg. Tisch. c dem. gig. Lucif., illos p; > manus in eos D; libere iniectis manibus tenuerunt eos h. posuerunt (ἔθεντο): tradiderunt h.

eos (αὐτοῖς ACE 13. 15. 31. 40 al.) codd. plur. (eum I) vg. c dem. e p (illos): om. M d gig. h Lucif. cum gr. NBDP 61. al. in custodiam (-dia ΘORT gig. Lucif.) = eis τήρησαι: custodie h; in adsertionem d (cf. v. 18); deinde + usque DSW cor. uat.* crastinum + diem D, cf. alterum diem gig. p. erat: fuit h. enim (γάρ): autem MW⁵ h et edd. antt. plur. om. iam S. uespere gig. p*. > uesp. iam d e. > iam enim uesp. erat gig. p.

4. autem: uero d, tamen h, et > nam multi p. eorum: ex his gig. p; om. e. audierant C; audierunt DΘKMOS d e h. om. uerbum h cum gr. A. credederunt R*. om. et h. uirorum (τῶν ἀνδρῶν): eorum 5 cum gig. et edd. antt. Hailbr. 1476, Wild 1481, Kesler 1487, Paganini 1497, cf. etiam i. 15; deinde + circiter CT, + fere gig. p, + ad d (h), + quasi e, et + uel EP al. pler., + ōs BD. quinque: .U. DFW. millia vg.; + credentium R². > numerus est autem factus ad quinqu^o milia hominum h.

5. factum est: contigit d. in crastinum (ἐν τῇ αὔριον): + diem d et + ημεραν D^o*; cf. in altero (-ra p) die gig. p, porttero die h. ut congregarentur (συναχθῆναι) plur., conuenire e: congregati sunt d, collecti sunt h et συναχθησαν D^o; deinde + magistratus et h. eorum: sacerdotum M; om. d h cum gr. D 3. 95*. > eorum princ. e. et pr.: ac gig. p. saeniores C. scribe RW. in hierusalem (iher. C, ier. W vg.): om. h cum syr. pesh.

6. om. et ad inii. S. anna ut uidetur S; annanias Θ (n pr. expunct.); annam e (post conuenire); graeci EP 1. 13. 31 al. habent accus. post συναχθῆναι, NAB 15. 18. 36. 61 nominalium; D nomin. post συναχθησαν. principes sacerdotum e (non E^o); pontifex d, et > pontifex annas h. caiphaz (cum graeco D) ADΘMUV vg., chaiphaz R, cayphas I gig., caifas BFGKO*SW d, chaifas O 'p, cayfas CT c: gr. plur. καϊφας, et solus caiafam e et καϊαφαν E. iohannes (iohannis D, iohannes 5ϫ;

et quotquot erant de genere sacerdotali
⁷ et statuentes eos in medio interrogabant
 in qua uirtute aut in quo nomine fecistis hoc uos?
⁸ Tunc petrus repletus spiritu sancto dixit ad eos principes populi et seniores
⁹ si nos hodie iudicamur in benefacto hominis infirmi

in quo iste saluus factus est
¹⁰ notum sit omnibus uobis et omni plebi israhel quia in nomine iesu christi nazareni quem uos crucifixistis quem deus suscitauit a mortuis in hoc iste adstat coram uobis sanus
¹¹ hic est lapis qui reprobatus est a uobis aedificantibus qui factus est in caput anguli
¹² et non est in alio aliquo salus

iohannem e): ionathas Θ, ionathan *gig.*, ionatan *p**, ioathas *d*, ioatas *p** (sed iohannes *p***), et *ιωαθαο* *D***; cf. Hieron. de nom. Hebr. (iii. 101) 'Ionatha, columba dans, siue columba ueniens' (ut monet nos E. Nestle). alexandar *M**, alaxander *D*; alexandrum *e*. > et alex. et ioh. O. quotquot (quodquod *CF*IST*): quicumque *gig. p*; quot *e**; *gr. ὅσοι*. erat *I*; fuerant *h. de*: ex *d* e *gig. h p*, et *gr. ἐκ*. sacerdotali (*ἱερατικῶ* 16. 18. 26. 31*. 46. 1^{loc}): pontificali *d h* et *ἀρχιερατικῶ* *gr. plur.*

7. om. et ad init. *d p**, non *D***. statuens *V*; stauerunt *FS*; cum statuissent *d* (-set) *h*. eos: illos *gig. p*. medium *h*; + et *F**. > in medio eos *O*. interrogabant (*ἐπιρωθῶντο*): quaerebant *h*; + dicentes *gr.* in qua uirt. in ras. scr. *U*. aut: et *S*. om. in tert. *GRS d*. fecissent *h*. hoc: id *h*; + signum *p*. om. uos (*h uide supra p cum syr. pesh. ar.* sah*). > fec. uos hoc *M cum gr. 40 al. arm.*; > hoc fec. uos *e cum gr. NE*; > id fecissent *h*.

8. repletus: inpletus *d*; + est *D*. om. sanoto *h* (ut *udtur*). > repletus spir. sanc. petr. *vg. edd. antt. Kesler 1487, Paganini 1497, Sacon 1515, sine auct. graeca*. eos: om. *S*; illos Θ *gig. p*. principes + huius *d*. seniores *C*; + israhel Θ *d e gig. h p** (domus isr. *p* Par. lat. 342. 343. 16262 tepl.*) *Cypr.* (*Test. ii. 16*), + israelitae *Iren.* (*Mass. p. 194*), et + τοῦ Ἰσραήλ *DEP al. pler.*; deinde + audite Θ *W55C c e gig. p* Cypr.* (*cod. M*) *cum gr. E. 15. 18. 37*; cf. et *Bed. (retr.)* 'in graeco habetur plus et seniores israel audite.'

9. si: ecce *Cypr.* hodie *C*; om. *O*. iudicamur (*διαικρινόμεθα*) *cum BDFKR*SU*V e p**: diiudicamur *ACGΘI(-caremur)MOR*TU*W* *vg. Tisch. cor. uat. c aem. Ambr. (ps. 118, sed deest clausula in codd. plerisque; uide Sabat.)*; interrogamur *d gig. p* Cypr.*, rogamus *h*, redarguimur *Iren.*; deinde + a (in *gig.*) uobis *d e gig. h p** (*expunctum, deinde iterum additum*) *Iren. Cypr. cum gr. (ἀφ' ὑμῶν) DE syr. pesh. harcl. in pr.: super d h Cypr.* benefacio *d*. hominis infirmis *I*; hom. languidi *e*, hom. inbecillis *h*; hominem infirmum *d**;

libere quod benefactum sit homini infirmo *Ambr. iste: hic d e gig. p Iren. saluus factus: saluatus h Iren. Cypr., sanatus e. est: sit e gig. Ambr.*

10. notum: cognitum *Iren. om. omnibus O*. > sit uobis omni. notum *h Cypr.* omne *K*, omnis *I*; uniuersae *gig. p*. pleui *CO** (*corr. gl.*), plebe *K*(corr. K*)T*, plebis *I*; populo *d e h Iren. Cypr.* srahel *C*, hisrahel *D*, israel *vg.*, istrahel *d e*, istrael *h*. quia: quoniam *h p Iren.*, quod *Ambr. nomine: + domini nostri 5C cor. uat. (dei*)*, et > iesu chr. dom. nostri *cor. uat. mg.*; + domini tantum *e h cum E**. iesu (iesu *e*) ohristi *codd. longe plur. vg. uett. plur. cum gr.: > christi iesu I d (non D**)*; om. ohristi *ACO. nazoreni G, natzareni D, nazoraei d e Cypr. (cod. A*)*, nazarei *Iren. (cod. g) Cypr. (codd. LMB)*. post uos pergit abnegastis et crucif. hic adstat sanus coram uobis *Auct. qu. N. T. 93. suscitauit S, suscitabit T; excitauit h Iren. Cypr. (codd. LMB)*. a: ex *gig.* hoc: illo *h Cypr.*, isto *d*; + nomine *p*. iste: hic *d p Iren.* > in isto hic *d*. asstat *U*, astat *W* *vg.*; stat *p*, adssistit *d* (*h uide infra*). quorum uobis *IR*, coram uos *e*; in conspectu uestro *d h Iren. Cypr.*; + hodie *C(-iac)T e cum E**. sanum *d*; saluus *gig.*; + hodie *Bed. (retr. 'in graeco')*. > in consp. uestro sanus adstitit (*adstat Cypr.*) *h Cypr.*; deinde + et in alio (in alio autem *h Cypr. et syr.*) nullo *e h Cypr. Bed. cum gr. E syr. harcl. mg.*

11. om. qui et est sec. cor. uat. *mg. Iren. Aug. (x. 28)*. lapis + pretiosus *Iren. (cod. Arund.)*. reprobatus (*ἐξουθενθεῖς*): spretus *gig. p**, contentus *h Cypr.*, praeiectus *d*. aedificantibus (*edif. W*) = τῶν οἰκοδομούντων *EP al. plur.*, cf. qui (quia *h*) aedificatis (-cabatis *Cypr.*) *h Cypr.*: aedificatoribus *d Bentl. et τῶν οἰκοδόμων NABD al. om. a uobis aedif. I* (+ I')*. factus: positus *Cypr. (codd. MB)*. om. est tert. *B* (+ B')*. om. qui f. est *D*.

12. om. et . . . salus *h Iren. Cypr. Aug.; et om. hic est lapis (u. 11) . . . salus Auct. quaest. N. T. 93. alio aliquo (ἄλλῳ οὐδενί)*: alio nullo *e*; alio quondam *d*; alio que quam *p**; > aliquo

- nec enim nomen aliud est
sub caelo datum hominibus
in quo oporteat nos saluos
feri.
- ¹³ Uidentes autem petri constantiam et
iohannis
conperto quod homines
essent sine litteris et idiotae admira-
bantur
et cognoscebant eos quoniam
cum iesu fuerant
- ¹⁴ hominem quoque uidentes
stantem cum eis qui
curatus fuerat
nihil poterant contradicere
- ¹⁵ iusserunt autem eos foras
extra concilium secedere
et conferebant ad inuicem
- ¹⁶ dicentes
quid faciemus hominibus istis?
quoniam quidem notum
signum factum est per eos

alio A; alio aliqua Θ. *om. salus d p**. nec (nequae d) = οὐδέ uel οὐτε: non h Iren. (uide infra) Cypr. Aug. et ov D^o. enim: *om. d*; quidem Auct. quaest. nomen aliud (aliud GT) est (ὄνομα ἕτερον ἐστίν AE min.) *codd. longe plur. c dem. e*: > nomen est aliud AR Tisch. = ὄνομα ἐστίν ἕτερον. BP al. *pler.*; > aliud nomen est D vg. *gig.* = ἕτερον ὄν. ἐστίν N cat.¹⁴; > aliud est nomen d Rebapt. (= Cypr. App. p. 76); > est aliud nomen p Iren. (et non est al. no.), Priscillianus (ed. Schepps p. 29; + praeter christum iesum) cum D^o syr. *pesh. aeth. ἐστίν ἕτερον ὄνομα*; est nomen alius O, et > non est enim nomen aliud h Cypr. Aug. (> al. no.); nec enim (quidem quaest.) nomen aliud (> al. no. quaest.) datum est sub caelo Θ Auct. quaest.; > non est al. no. datum sub caelo Ambrst. 49, > nec enim al. da. est no. sub caelo Ambrst. 27. celo SW; caelum e. datum: quod datum est d Iren. (sit) Rebapt.; + in e (Bentl.) cum gr. *plur. om. datum hominibus R*; *om. hominibus Auct. quaest. Ambrst. (bis). oporteat ABDΘIMRTU¹V vg. c dem. p¹ Iren. Aug. Prisc. Auct. quaest. Ambrst. (bis); cf. ix. 6, 16, x. 6: oportet C(hop.)FGKOSU*W d e gig. p* Cypr. Rebapt. Bentl. nos: omnes Ambr. (sacr. l. 2); om. Prisc. Auct. quaest. Ambrst. 49 et sah. syr. *pesh.* saluos C. > saluos fieri nos d e Rebapt. Ambr. (fid. l. 5) Aug., > saluari nos h Iren. Cypr., et gr. σωθῆναι ἡμᾶς.*

¹³ Inc. cum audirent autem omnes h. uidentes: intuentes d. autem: uero d. petri constantiam in ras. U. constantiam: nt in ras. M, constanciam A* (+ n A^o), constanciam RS; fiduciam d e; gr. *παρησίαν*. iohannis S^o C^o; + et CT c d e gig. p Lucif. et gr. *καὶ καταλαβόμενοι*. comperto GΘR²U⁵S^o C^o Tisch.; conperiti e, *persuasi h*, adsecuti d; + hoc D. quod: quia d, quoniam e h. essent: sunt d gig. h. sine litteris (litteris M^oU⁵ S^o) = ἀγράμματοι: inlitterati e h Bed. (retr.). > sine li. essent D (d) Bentl., > inlit. essent e (h) et gr. ἀγράμ. εἰσιν. idiotae (yd. C, ydiote R, idiote W) = ἰδιῶται: imperiti D^o T (inp. T^o) gig. p Lucif. Bed.; priuati e. om. et

idiotae d cum D^o. > imper. essent (sunt gig., sint Lucif.) et sine litt. gig. p Lucif. sah. ammirabantur BKOSV, admirati sunt h; mirabantur M e gig. p Lucif., cf. iii. 12. et cognoscebant (cognosc. S) *plur.*, cogn. etiam gig. Lucif. (cognoscentes) = ἐπεγίνωσκόν τε: cognosc. autem CT d e, et ἐπεγ. δὲ D cat.¹⁵ eos: illos gig. Lucif. quoniam: quia d e gig. p Lucif. iesu (iesu e) + nazareno R² p², + nazoreno G. fuerant: fuissent A, fuerunt S; erant d e gig. p* Lucif. > fuerunt cum iesu S. om. et cognoscebant... fuerant h, sed uide ad fin. uers. 14.

¹⁴ Inc. libere uidentes autem et illum infirmum h. hominem quoque (homines I): hominem etiam gig. p Lucif.; hominemque A. uidentes: conspicientes d. > cum eis (ipsis d gig. p Lucif.) stantem d e gig. h p Lucif. Bentl. et gr. qui curatus (curatus Θ, sanatus e) fuerat (erat gig. p Lucif.): curatum h, illumque curatum d. nichil BW. poterat I; potuerunt h; habebant d e gig. p; + facere aut h cum D^o (non d). contradicere: quod contradicerent p. > nihil pot. contradicere ante hominem quoque uidentes etc. G. ad fin. + quidam autem ex ipsis agnoscebant eos Quoniam cum ihu conuersabantur h.

¹⁵ ad init. + tunc adsecuti h. iusserunt: iubentes e, cum iussissent d gig. p* Lucif. autem om. h. eos: eum D; illos gig. p Lucif.; om. h. om. foras U* (+ U¹) d h. extra concilium: consilii e. secedere (sedere F, secere S^o sed corr. S¹) = ἀπελθεῖν, cf. discedere gig. p* Lucif., abire d e: adduci h et απ ἀχθῆναι D^o; + petrum et iohannem h. om. et d e gig. p* Lucif. conferebant (συνέβαλλον): querebant h. ad: ab h; om. e.

¹⁶ faciemus (ποιήσομεν DP al.): faciamus d (non e) et ποιήσωμεν NABE al.; deinde + uiri fratres Θ dem. Par. lat. 4^o. 7. 342. 343. 11932. homibus lapsu S. istis: his gig. p Lucif., et > istis hom. h. quoniam quidem (ὅτι μὲν γάρ): quia p* (+ quidem p²), nam quia gig. Lucif., nam h. notum (γνωστόν): manifestum h. signum factum est plur. (om. est h) cum ord. graeco: > factum est signum CT gig. p (+ hoc p²) Lucif.;

omnibus habitantibus
 hierusalem
 manifestum est et non possumus
 negare
¹⁷ sed ne amplius diuulgetur
 in populum
 comminemur eis ne ultra
 loquantur in nomine hoc
 ulli hominum
¹⁸ et uocantes eos denuntiauerunt ne
 omnino loquerentur neque docerent
 in nomine iesu.
¹⁹ Petrus uero et iohannes

respondentes dixerunt
 ad eos
 si iustum est in conspectu
 dei uos potius audire quam
 deum iudicate
²⁰ non enim possumus quae uidimus et
 audiuimus non loqui
²¹ at illi comminantes dimiserunt eos
 non inuenientes quomodo
 punirent eos propter
 populum
 quia omnes † clarificabant deum
 in eo quod factum erat †

> factum signum est SU. per os lapsu e; per ipsos d *gig. Lucif.*, per illos p; ab eis h. omnibus: hominibus p; omnibus hominibus *gig. habitantibus* (qui inhabitant d) hierusalem (ierus. vg.; hierosolymis h) *codd. plur. et vg. = τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλήμ, cf. i. 19, ii. 14, xiii. 27: habitantibus (qui habitant @) in hierusalem (ierus. C) CDFG@ITU c, cf. ii. 5 sed ibi graecus est eis (uel ἐν) Ἱεροσολ. κατοικοῦντες; deinde + et R c. Distingunt per eos, omnibus habitantibus Ierusalem: manifestum est, et non etc. BSC, cf. R c supra et DW infra. manifestum est (φανερὸν plur., φανερωτερον εστιν D): manifestatum est D; om. est BCFG e Tisch. cum gr. plur.; apparet h; deinde + autem D, + enim W. om. et @. possimus D.*

17. set R. ut ne e p*, ut non d. amplius: plus h; + quid d, + aliquid p*, et + τι D*. deuulgetur DIOS; serpat d (-iat) e p*; innotescant *gig. Lucif.*, dentur h (ut uidetur); gr. διανεμηθῆ. populum ex populum I, populo OS; plebem e, plebe p*; deinde + uerba ista e Par. lat. 11533, u. istorum h, u. haec *gig. Lucif. et + τα ρηματα ταυτα E et syr. harcl. mg.* ne amplius sit diuisio in populo propter sermones hos. oominemur (conm. F) = ἀπειλωσάμεθα (sine ἀπειλῆ) NABD min., cf. minamus D^m, comminauimus h: minis minemur e et ἀπειλῆ ἀπειλῆσ. EP al. pler.; deinde + ergo d cum D*. eis: illis *gig. Lucif.* ne ultra (hultra C) = μηκέτι: ne amplius *gig. p Lucif.*, iam non d; non h, et μή A 142. loqui d h. in sec: de R. hoc: isto e h. hulli C; cuiquam a, alicui *gig.*

18. + ad inil. consentientibus autem (om. Bern.) omnibus (hominibus @) @ Bern. A.9 d (+notitiam) *gig. Lucif.*, cf. D^m συνακατατιθεμενον δε αυτων τη γνωμη; consentientibus autem ad sententiam denuntiauerunt h deinde deficit ad v. 23. om. et d *gig. Lucif. cum D^m.* uocantes *codd. plur. et vg. et c d dem. p:* conuocantes CMTU*; arcessientes e, accersientes *gig. Lucif.*; καλῆσαντες *graec. plur., φωνησαντες D.* denuntiauerunt (denunc. RWSC) = παρηγγειλαν (-αντο D):

praeceperunt d e *gig. Lucif.*; + illis GR³ d *gig. Lucif. cum gr. P (non D) i. 31 al. plu.* hominino C. > loquerentur omnino e; > omnino ut non loquerentur e. ihesu plene C e.

19. uero: autem e. iohannis OS, ioannes SC. re'pondentes O. > respondentes (-dens d) autem petr. et ioh. d *gig. Lucif.*, et eodem ordine D^m (αποκριθεισ) syr. pesh. aeth. om. ad eos *gig. Lucif.* iustum est: hoc uobis iustum uidetur e et ita E^m. ante conspectu e; coram *gig. Lucif.* dei: domini DI; deo *gig. Lucif.* uobis e; nestri d. pocius R; magis (d) e p. obaudire O^e e. > audire potius *gig. Lucif.*, audire magis d, cum *graecis (exc. E).* deo O; dominum D.

20. enim + non T* (sed expunct.). possum M; possimus D; + nos hic A²CDT Tisch. *gig. Lucif.*, et > non possumus enim nos d e p Bentl., > nos enim non possumus dem.; gr. οὐ δύναμεθα γὰρ ἡμῖς non fluctuat; deinde + ea C e. que DIW. uidemus IM* (corr. M¹) p*. audimus I e. > aud. et uid. CTW. om. non sec. d* (et D^m).

21. ad CF*I. illi + autem e, + etiam d. comminantes (comminat d): adminitantes e; + eos S*, + eis p*¹² (expunctil p¹). dimiserunt D, demiser. FS. eos pr. + et C. non inuenientes... eos om. U* (+U¹). non (μή D 100. 105. 127. k²⁰): nihil d e et μηδέν gr. plur. inuenientes + causam d p*¹² (expunctil p¹) cum D^m. quomodo (τὸ πῶς plur., πῶς E 18) plur., quemadmodum p*: qua d. punirent eos: eos .u. . . adficerent p*. propter p.: timentes p. e cum E^m. quia (quoniam d) omnes: omnes enim e *gig. Lucif. cum E^m;* deinde + glorificabant deum et R². †clarificabant deum in eo quod factum erat † *legimus partim ex graeco (ἐδόξαζον τὸν θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι) partim ex codd. nostris, uide praesertim Bedam infra. Codices uero legunt sic:—*

clarificabant paene omnes: magnificabant p, gloriabant e* (glorifica, e²), honorificabant *gig. Lucif.*; Bed. u. infra. deum CT d dem. e *gig. p Lucif. et ita Bentl., et dominum D: om. ABFG@ IKMORSUVW vg. c. in eo quod factum erat*

22 annorum enim erat amplius
quadraginta homo in quo
factum erat signum
istud sanitatis.
23 Dimissi autem uenerunt
ad suos
et adnuntiauerunt eis
quanta ad eos principes
sacerdotum et seniores

dixissent
24 qui cum audissent
unanimiter leuauerunt
uocem ad deum et dixerunt.
Domine tu qui fecisti caelum
et terram et mare et
omnia quae in eis sunt
25 qui spiritu sancto per os patris
nostri dauid pueri tui

D p* (est p*), cf. super quod f. est d, in facto *gig. Lucif.*, in facto isto e: in eo quod acciderat *dem. Bentl.*; id (hid R, in id C) quod factum erat (fuerat AR *vg. Tisch. c p**) in eo quod acciderat (acced. O*); contigerat Θ^{mo} *codd. rell. vg. Tisch. c p**. *Manifestum est duas fuisse uersiones uerborum ἐν τῷ γεγονότι*, (1) in eo quod factum erat (est, fuerat) quod legitur in D, (2) in eo quod acciderat quod legitur in *dem. probante Bentl.*; quae duae in *codd. nostris plerumque coniunguntur ita corrupta lectione ut pro clarificabant deum scribatur clarificabant id quod factum erat; cf. Bed. (retr.) qui ait 'melius habetur in graeco omnes enim glorificabant deum in eo quod factum fuerat. Et quod in nostris codd. additum est in eo quod acciderat, in graeco non habetur. Et quidem glorificabant et clarificabant ex uno graeco, quod est ἐδόξαζον, solent indifferenter in Latinum transferri; sed distat inter clarificari factum, et Deum in facto clarificari siue glorificari.'*

22. enim: om. CT *Lucif.*; autem F d. amplius: plus CT *gig. p Iren.* (*Mass. p. 194*) *Lucif.*, plurimum d; + quam GR¹ *gig. p² Lucif.* om. erat ampl. D. .XL. DFW; quinquaginta ut uidetur G*. > ampl. (uel plus, uel plus quam) quadr. erat *dem. Iren. Lucif. et D^{or}* ην πλειονων ἤ ην.* + his ante homo d. > homo .xl. D et ita *gr. c^{or} Chrys.* > homo ampl. quadr. e cum E^{or}. > erat enim homo amplius annorum quadr. SU contra ordinem *gr. et uett.* in quo (ἐφ' ὅν): super quem d. factum erat ut 21 *todd. plur. cor. uat. d dem.*: factum fuerat AR *vg. Tisch. c*; f. est IO e *gig. p Iren. Lucif.* istut S; hoc d (> hoc s.) e; om. *gig. p Iren. Lucif. et D^{or}**. sanitatis: curationis *Iren.*

23. dimissi (dem. S) autem (itaque p; + ut M) = ἀπολυθέντες δέ: illi autem dimissi e et ekeinoi δε απολυ. E. uenerunt D. suos + discipulos D^{mo}. om. et pr. S. annunt. BK⁵ \mathfrak{H} , annunc. RW⁵ \mathfrak{C} , adnunc. MS, adnunt. lapsu Θ ; nunt. CT (nuntiab.), nunc. c; renunt. d; retulerunt *gig. p Lucif.* eis (illis p); om. d e *gig. (Bentl.) cum gr. (sed 13 habet πρὸς αὐτοὺς ὅσα πρὸ ὅσα πρ. αὐτοῦς)*. eos: illos *gig. Lucif.* principes (principes F) sacerdotum: pontifices d. saeniores C. > sen. et pr. sacer. e cum E^{or}. dixissent D; dixerunt d e *gig. Lucif.*

24. qui: at illi d *gig. p Lucif. et gr. οἱ δὲ ἀκούσαντες.* cum (quum Θ) audissent (audiiss. D): audientes p *Iren.* (*Mass. p. 195*); + et cognouissent dei uirtutem d et D^{or}. unanimiter DI OS, hunan. C; unanimes p (unian. p*) *Iren.*, uno animo *gig. Lucif.*; + autem d (non D^{or}). lebaberunt T; subtulerunt e, extulerunt *Iren.* > uocem leuau. d (non D^{or}). uocem: + suam M e et + *αυτῶν E^{or}*; + apostoli Θ ; + omnes p. deum (τὸν θεόν) cum ABCG Θ I^MST *vg. c d dem. e gig. Iren.*: dominum (forsan ex domine infra) DFI^{*}KORUVW p *Lucif.* tu: om. D; + deus e *gig. p Lucif.*, et tu deus (sine domine) CT; + es \mathfrak{S} \mathfrak{C} *edd. ant. Maresch. 1531, Uuian 1534, Hil. (Ps. 2) Aug. (x. 812), Uocat. gent. 2. 15, Cereal. (maxim.) 10. 763*; + es deus d *Iren. et ed. Iunta 1534*; graeci σὺ ὁ ποιήσας \mathfrak{NAB} ; σὺ ὁ θεὸς ὁ ποιήσας DEP etc.; σὺ εἶ ὁ θ. ὁ ποιήσας 32. 69 *al. alig. om. qui sec. e.* celum SW. terram, mare (sine et) MOR TU *vg. (non cod. caraf.) c dem. non gr. om. omnia p. que DI. eis: illis e. om. sunt Iren. (codd. opt.).*

25. qui spiritu sanoto (per spiritum sanctum *gig. Iren. Lucif. Did.*) per os (p. hos CT, p. oos O; et os *Lucif.*; ore *Iren. Did.*) patris nostri dauid (> da. pa. nos. *gig. Iren.*; om. pa. no. *Did.*) pueri tui dixisti (locutus es *Did.*) ita *codd. nostri omnes et vg. et c dem. gig. Iren. Lucif. Uocat. gent. 2. 15, Did. (tri. 247 lat. ap. Tisch.) aut codices perditos reddentes, aut graecorum antiquissimorum lectionem emendant, ut indicant W. H. 'select readings' pag. 92 et Tisch. T. G. 8*: > qui per hos patris nostri dauid pueri tui per spiritum sanctum dixisti p et ita fere *syr. harcl. arm. cdd.*; graeci uero antiqui ordine turbato legunt ὁ τοῦ πατρὸς ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου στόματος Δαυιδ παιδὸς σου ἐλπὼν \mathfrak{NABE} 13. 15. 27. 29. 36. 38, 12^{lect}, *cat.*¹⁶ *Tisch. T. G. 8, W. H.*, quae fere ad uerbum redduntur in e qui patris nostri per spiritum sanctum os dauid pueri tui dicens, sed redduntur in uersione anglicana 1881 'who by the Holy Ghost, by the mouth of our father D. thy servant, didst say,' quod cum ordine Hieronymiano congruit; uersiones sahidicam, aeth. utr. uide apud *Tisch.*; qui per spiritum sanctum per os locutus est dauid puero tuo d et os δια π^ρσ ἁγίου δια του στοματος λαλησας Δαυειδ παιδος σου D^{or}; qui locutus es

dixisti
 quare fremuerunt gentes
 et populi meditati sunt
 inania?
 26 adsteterunt reges terrae
 et principes conuenerunt
 in unum aduersus dominum
 et aduersus christum eius
 27 conuenerunt enim uere in ciuitate ista
 aduersus sanctum
 puerum tuum iesum quem
 unxisti
 herodes et pontius pilatus
 cum gentibus et populis

israhel
 28 facere quae manus tua et consilium
 tuum decreuerunt fieri
 29 et nunc domine respice
 in minas eorum
 et da seruis tuis cum omni
 fiducia loqui uerbum tuum
 30 in eo cum manum tuam
 extendas
 sanitates et signa et prodigia
 fieri per nomen sancti filii
 tui iesu
 31 et cum orassent motus est
 locus in quo erant congregati

per spiritum sanctum (in sp. sancto *cop.*) per os dauidis serui tui *syr. pesk. et cop.*; et (omisso spiritu sancto) qui per os patris nostri dau. sancti pueri tui dix. *Hil. (ps. 2) Aug. (x. 812) ubi forsam sancti ex recordatione uerborum spiritu sancto irrepsit; breuiorem sententiae formam δ διὰ στόματος Δαυεὶδ τοῦ παιδὸς σου εἰπών P 1. 31. 40 al. longe plu. in codd. nostris non apparet, neque in patribus Latinis excepto Cereali contra Max. 10. 673 qui per os sancti pueri tui dauid dixisti. quare: ut quid e; quam Tert. (marc. iii. 22). fr̄e mūerun: tumultuatae sunt Tert.*

26. adstit. BCF*GΘIM *Tisch.*, asstit. U, astit. F*RW *vg.*; adsteterunt *d.* terre ORW. conuenerunt D; congregati sunt *d. Iren. Tert. aduersus: pr. bis scr. U* (sed corr.); aduersum sec. D.*

27. conuerunt *dem.*, conuenerunt D; collecti sunt *d. Tert. (bapt. c. 7). acnim C; om. A*, + A¹. uerac C; uiri ut uultur S; om. T Tert. (prax. c. 28); reuera d, in ueritate p* Hil. bis (in ps. 2, et trin. l. 11) Aug. Cereali. (max.); deinde + uniuersi Tert. (prax.). > uere enim F. ciuitatem FM *e.* istam FM; hanc e*; hac d e^o *gig. Iren., et > hac (uel ista) ciu. gig. Iren. Tert. (bis) Lucif. aduersum Θ; super d e. puerum: filium e gig. Iren. Tert. (bis) Hil. (bis) Lucif. > sanctum tuum fil. Hil. (bis) cum D^o (non d) 137. > puerum tuum sanctum p. iesum (ihesum e): om. *gig. Tert. (bis). unxisti C, unxisti ΘI. herodis DOS, erodes T; + quoque e p, + uero d; et gr. Ἡρώδης τε. poncius R; pontifices T; om. c Aug. pylatus C. gentibus: nationibus Tert. (prax.). om. cum gent. Hil. (bis) Aug. populis = λαοῖς plur.: populo D e; populus Hil. (bis) Aug. cum gr. E 3. 33. srahel C, hisrahel D, istrahel d e, israhel *vg.****

28. que DISW; quaecumque *d. Iren., quanta e Hil. (ps. 2) Aug. et gr. ὅσα. tua: tuae GS (ut uid.) U* p*. om. et G; om. et consilium tuum O.*

consilium tuum A^oBCFKMRSUVW *vg. dem. e^o p, et uoluntas tua d Iren.; habent σου ΝΑ³DE^oP al. pler.: om. tuum A*DGΘIT Tisch. c e^o *gig. Hil. Lucif. Aug. et gr. A*B 27. 105. deoreuerunt (decreb. T); praefiniuit e gig. p* Lucif., praedestinauit d Iren. (-uerat), Aug.; praescripsit Hil.; uoluit primo decreuit Bentl., sed secundis curis decreuerat. om. fieri gig. Lucif.**

29. et nunc euauerunt S; restituit S^o; + sunt *d. domine + deus Θ dem. aspice d. in: om. D; super d e, ad gig. minas: minacias d; animas gig. sed cor. uat. 'minas non animas.' eorum: illorum Hil. > fid. omni d (Bentl.) et gr. exceptis D^oE.*

30. in eo cum (*gr. ἐν τῷ τῆν χεῖρά σου ἐκτείνων σε*) CDFGΘKOSTU (quum CΘ, quum T) *d, cf. iii. 26 in eo cum abertatur d: in eo quod ABI MRVW vg. Tisch. c dem. e p; dum gig. Lucif. manus dem. gig. Lucif. tuam: tuas dem.; om. d gig. Lucif. Bentl., et om. σου gr. A (deinde > σε ἐκτείνων) B, non D^o. extends e, extendis gig. p* Lucif. > ext. manus gig. Lucif., > ext. manum tuam p. sanitates (contra gr. εἰς ἰσθμ) codd. plur.: ad sanitates CD (-tis) MR³T *vg. c dem. gig. p* Lucif. Bentl. (sed uoluit sanitatem); in sanitatem (-te p*) e p*; ad curationem d. et pr.: om. D; ac Lucif. prodigia (τέρα): portenta d. fiant d; facienda gig. Lucif. fieri per nomen arctius in ras. scr. U. om. sancti R; sanctum p. filii: pueri d e p Bed. (retr. 'in graeco'). iesu (ihesu C e) + christi I et iesu christi 31 et cum in ras. scr. I.**

31. et ad in it.: haec c. oum (quum R, quum Θ) orassent (horassent C; deprecari essent p*, obsecrassent ipsi d); precatis eis e. motatus D; commotus *d. Iren. (Mass. p. 195). quo: qua gig. congregati: collecti d Iren. inpleti d Aug. (v. 1384). om. omnes O* (+ cor.). > sancto spir. A Tisch. d et gr. ΝΑΒΔ 105. Iren. (gr.). loqueb.: coeperunt (cep. S) loqui SU. oum + omni Θ*

<p>et repleti sunt omnes spiritu sancto et loquebantur uerbum dei cum fiducia.</p> <p>³² Multitudinis autem credentium erat cor et anima una nec quisquam eorum quae possidebat aliquid suum esse dicebat sed erant illis omnia communia</p> <p>³³ et uirtute magna reddebant apostoli testimonium</p>	<p>resurrectionis iesu christi domini et gratia magna erat in omnibus illis</p> <p>³⁴ neque enim quisquam egens erat inter illos quotquot enim possessores agrorum aut domorum erant uendentes adferebant pretia eorum quae uendebant</p> <p>³⁵ et ponebant ante pedes</p>
--	--

gig. p^a Lucif. fiducia (c ex o correcte I) sine addit. codd. plur. *vg. uett. plur. Lucif. Ambr. (spir. ii. 618) et gr. plur. : + uolenti credere* Θ* (sed exp.) *Par. lat. 342. 11932; + omni uolenti credere D Par. lat. 202. 16262 d e Iren. (gr. et lat.) cum gr. DE et Bed. (retr. 'in graeco');* + omni uolenti *Aug. ; + uolentibus credere Par. lat. 341.*

32. multitudines O. autem: uero *m p.* credentium RS; eorum qui crediderunt *d.* > erat credent. I. oor + unum DW *vg. cor. uat. c dem. gig. p Aug. ; uersus saepius citatur apud patres ; uide Sabatier. una: unum S. > anima et cor unum Hil. (trin. 1 et 7 ; in pss. 65 et 67) ; > anima una et cor unum Aug. (ii. 658, iii. 2. 405, 432, v. 1385). inc. turba autem eorum qui crediderant anima ac mente una agebant Cypr. (quater) Zeno ; deinde + et non erat separatio (accusatio *d*) in eis ulla *d e Ambr. (esai. c. 7) Bed. (uide infra) ; + nec fuit inter illos discrimen ullum Cypr. (Test. iii. 3, op. et el. 25) Zeno, et + καὶ οὐκ ἦν χωρισμὸς (διακρισις D) ἐν αὐτοῖς τῆς (ουδεμία D) DE. nec (ne S, neque D) quiaquam: et nemo *d gig. m p Aug. (v. 1385, ii. 658) Max. Taurin. (p. 45). eorum quae (que DI) : ex eo quod d gig. Max. Taur. ; gr. τὶ τῶν ὑπαρχ. κ.τ.λ. sed om. τὶ D^o. possidebat BCDFKTU^o VW *vg. c dem. gig. p Aug. (v. 1385), Max. Taur. : possidebant AGΘIMORS (possed.) U* d m. aliquit GW ; quicquam d m gig., et > quicq. ex eo quod poss. d gig., > aliquid ex nobis (bonis?) suis e. suum (ιδιον): proprium *gig. Aug. (ii. 658) ; suum proprium m. dicebat BCDFΘKST UVW *vg. c dem. e gig. p Aug. (v. 1385) Max. Taur. : dicebant AGIMOR d m. > diceb. suum esse d e ; > dicebat aliquid suum esse p Aug. (v. 1385) ; uoluit ut uditur Bentl. > aliquid eorum quae possidebat dicebat suum esse, et gr. ἐστὶ καὶ οὐδὲ εἰς τὶ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ ἔλεγεν ἰδιον εἶναι ; breuius et nemo dicebat aliquid proprium Aug. (ii. 658) ; nec quicquam suum iudicabant ex bonis (> ex bonis putabant Zeno) quae eis erant Cypr. (Test., et op. et el.) Zeno. set R. erat B*O* e* ; fuerunt Cypr. illis: eis d e m.******

commonia D. *Bed. (retr.) 'in graecis exemplaribus, quod nostri codd. non habent, adiunctum est et non erat separatio in eis ulla ; ac deinde quod et in nostris codd. continetur, sublatum nec quisquam illorum quae possidebant aliquid suum esse dicebant.'*

33. uirtutem G*R*. magnam G*. > magna uirt. e cum gr. EP al. pler. apostoli C. > testimonium apostoli *d gig. p Iren. cum gr. plur. (non autem AE min.). resurrectionis RS ; resurrectionem d, de resurrectione e. iesu ohristi domini codd. plur. (partim in ras. B) cum gr. MA : iesu chr. dom. nostri Θ *vg. (non cod. caraf.) gr. min. 15. 18. 36 ; > christi iesu domini C ; > domini iesu (iesu e) christi d e et gr. DE, et > domini iesu (sine christi) gig. p Iren. Aug. (v. 1385) et gr. BP al. longe plu. et gratia (gracia S) : om. et d ; gratiaque Aug., gr. quoque e, gr. autem p. in: om. D ; super de Aug. omnes eos e, omnes illos Aug. ; > eos omnes d, > illis omnibus dem. gig.**

34. nec D d e *gig. p.* egens I, hegens C, aegens S. > egens quis *p* (> egens quisquam Bentl.), inops (inosp cod.) quisquam *d, indigens aliquis e, cum ord. graeco. inter eos p ; in eis d e. quodquod CF*IST ; quicumque gig. om. enim sec. D d (non D^o). possessores DST. agrorum (αγρίων): praediorum *d e gig. p Aug. (v. 1385, iii. 2. 802). aut : uel p Aug. bis ; et R. domum d. > dom. aut agr. dem., > erant praed. aut dom. d cum D^o. uidentes S ; + praedia (pre. T) sua C T ; + et S d, et D^o post παλοντες περγίτ (καὶ φεροντες τειμασ των πιπρασκ. afferebant BCF^oΘK MRSUVW *vg. Tisch. pretia (prae. CIM, precia RSW) : praetium F. pretia eorum in ras. satis longa scr. U. eorum (om. d) quae (que I) uendebant (uindebant S, ueniebant d, uendebantur c) : uenaliu e ; uenditorum gig. ; illorum tantum Aug. (v. 1385 semel), eorum Aug. (v. 1385 semel, iii. 2. 802).***

35. hante C ; ad d *p Aug. (iii. 2. 802) ; + re S* (sed eras.). diuidebantur cum B*CFGΘIKMO RS c, distribuebantur d, cf. diuidebant DT et ita tepl., correctio ut credimus Hieronymiana non ex*

apostolorum
 diuidebantur autem singulis
 prout cuique opus erat
³⁶ ioseph autem qui cognominatus est
 barnabas
 ab apostolis
 quod est interpretatum
 filius consolationis
 leuites cyprius genere
³⁷ cum haberet agrum uendidit
 illum et attulit pretium
 et posuit ante pedes apostolorum.

V. ¹ Uir autem quidam nomine
 ananias cum saphira
 uxore sua
 uendidit agrum ² et fraudauit de
 pretio agri
 conscia uxore sua
 et adferens partem quandam
 ad pedes apostolorum posuit
³ dixit autem petrus
 anania cur temptauit satanas cor tuum
 mentiri te
 spiritui sancto

græco, sed secundum sensum, ut constaret pretia diuisa fuisse: diuidebatur (= *diebidero uel diebidero et angl. 'distribution was made'*) AB^oUVW *vg. Tisch. Bentl. cor. uat. dem. e gig.*, distribuebatur *p Aug. (semper)*. autem: uero *d*; om. D. > et distrib. (*sine autem*) *Aug. (ii. 783)*. singulis (*ἐκάστῳ*): unicuique *e gig. p Aug. (exc. ii. 783)*, *ἐν ἑκαστῷ D^o*. prout (prohute C; secundum *d*) cuique (unicuique D; om. *gig. Aug. iii. 2. 802*) opus (hopus C) erat = *καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχεν*: prout quisque desiderabat *p**; prout quique opus haebat *e*.

36. ioseph G^oI. autem: uero *p*. barnabas: barsabas *5 et edd. antt. Hailbr. 1476, Wild 1481, Kesler 1487*. ab bis *scr. A**, *pr. erasum*. est interpretatum FΘI; > interpretatum est T; interpretatur C, et interpretur D. consolationis (consu. D, consolac. RS) *codd. vg. c dem. p^o = παρακλήσεως*: exhortationis *gig.*, exhortationis *d*, obscurationis *e*; *quod erat in p* non liquet (forsan miseracionis)*. leuita D *d gig. p*. cyprius RT. > cyp. leu. *d cum D^o*. genere: natione *e*.

37. cum (quum Θ) haberet (aberet R) agrum (predium *p*) = *ἐπάρχοντος αὐτῷ ἀγροῦ (χωρίου D)*: constituto ei praedio *e*, cum esset ei ager *d*. uindedit S; uendens *e*; uenundato *d*. illud C; eum *vg.*; eo *d*; om. *e gig. p*. om. et *pr. d e*. attulit CDFGIO; + hanc *d*. pretium (praet. FGI, prec. RS): pecuniam *d e p*; *gr. τὸ χρῆμα*. et posuit: posuitque *p*; om. S. hante C; ad *e p*; iuxta *d*; *gr. πρὸς NE min.*, *παρά BDP al. pler.*

V. 1. Inc. in eodem autem tempore *e et E^o*. autem *om. e gig. p et E^o*. > quidam autem uir *d*. nomine ex nomine V. ananias ('Ananias') CFG Θ^oKMORSUV *vg. c d e gig. p*: ann. ABDΘ^oITW. > an. nomine *e p cum gr. NBEP al. pler.* saphira ADMR^oΣΘ *c p*, zaphira W, sapphira *5 d*, sapphira *e**, sappira *e'*, sapphyra I, sapphyra C: saffira BFGKTUV, saffira S *gig.*, saffira ΘO; *gr. σαπφίρη ABP al. pler.*, *σαφφ.* DE. uindedit S. agrum: possessionem *d e p**; *gr. κτήμα*; *deinde + suum SU*.

2. fraudauit (*ἐνοσφίσατο*) *codd. (-bit O^o T) vg.*

et uelt. plur.: fraudatus est S^o (*corr. S¹*); subtraxit *d gig. prec. MRS, praet. CFGI*. agri: om. *d e gig. p** (*Bentl.*) cum *gr.* conscia (+ sibi *p**; *erasit cor. deinde iterum scripsit*) uxore (hux. C): consciente et uxoris *e*, conscia et uxore (*Bentl.*) = *συνειδήσις καὶ τῆς γυν.* sua (suae *e*) = αὐτοῦ EP *al. pler.*: om. uoluit *Bentl. cum gr. NABD (non d) min.* adferens (*cf. u. 16*) DGIO, aff. *codd. rell. vg. Tisch.*: cum adtulissent *d*. quandam ΣΘ; quendam R^o (*corr. R¹*); aliquam *e gig. p**. ad (ante *e gig.*, iuxta *d*) pedes: om. G^o (+ G¹). apostolorum C. > pos. ad pe. apost. I (*gig. p*. 3. dicit *cor. uat.**, ait *gig. autem + ad illum e cum E^o*. petrus: + ad eum W *dem. p, gr. min. 29 sah. syr. harcl.*; + ad ananiam W 5Σ (*i. e. dixit autem petrus ad ananiam, anania, cur etc.*) cum *edd. ant. plur.* anania ('Anania') CGΘ^oM O *vg. c e gig. p*, annania ADFΘ^oI (*deinde def. ad u. 24*) TUW: ad ananiam (*apos ananav D*) B (ann.)KRSV *d cor. uat. mg.* quur CΘT; quare *e Bed.*; ut quid *d gig. p Lucif.* temptauit (*sed ἐπεισάσεν in graecis non inuenitur*) AT, tempt. *codd. rell. (timpt. S) Tisch.*, tent. *vg.*: impleuit (*gr. ἐπλήρωσεν*) *e Cypr. (Test. iii. 30) Ualerian. (hom. 4) Ambr. (sp. 3) Uigil. Bed. (expos. 'in alia transl. iuxta graecum exemplar')*; repleuit *gig. p* Lucif. (bis) Auct. qu. N. T. (qu. 97)*; adimpleuit *d*. sathanas CRW *gig.* > cor tuum sat. Θ. mentiri te (*ψεύσασθαι σε*) *codd. plur. vg. c d dem. p^o Cypr.*, mentire te AFOS *Tisch. e cf. Priscian. viii. 799*: mentiri (*om. te*) *Lucif. (p. 159) Aug. etc., uide Sabat.*; ut mentireris *gig. p* Auct. qu. N. T. Uigil.*, ut fuisses mentitus *Lucif. (p. 160)*. spiritum sanctum *e*; apud spiritum sanctum *Cypr. (codd.) et Cypr. (codd. opt.) et Ualerian.* + cum esset fundus in tua (uestra *Ual.*) potestate; non hominibus mentitus es (-ti estis *Ual.*) etc. et: ut *Lucif. Uigil. (Uarim. 743)*. fraudare (*νοσφίσασθαι*) *codd. plur. vg. c dem. p^o*: fra^odari M; fraudares A *p**; fraudauit S; usurpare *e*; subtraheres *gig. Lucif. Uigil.*; intercipere te *d et uoof. se DP min.* de: ex *d*. prec. RSW, praet. CFGM; praetium *d*.

- et fraudare de pretio agri?
⁴ nonne manens tibi manebat
 et uenundatum in tua erat
 potestate?
 quare posuisti in corde
 tuo hanc rem?
 non es mentitus hominibus
 sed deo
⁵ audiens autem ananias
 haec uerba cecidit et expirauit
 et factus est timor magnus
 in omnes qui audierant
⁶ surgentes autem iuuenes
 amouerunt eum
 et efferentes sepelierunt.

agri (τοῦ χωρίου): praedii *d gig. Lucif. Uigil.*; possessionis *e*.

4. uenundatum *Ϝ*, uenum datum *G*; uenditum *D e gig. p Lucif. Ambr. Aug. Uigil.*; destructum *d*; *cf. ii. 45, vii. 9.* > potestate erat *d e gig. Benth. cum ord. graeco.* quare: cur *D** (quare *cor. int. lin.*); quid utique *d e p*, quid est quod *gig. Lucif.*; *gr. τι ἔρη.* posuistis *e**. > rem hanc *e*, > rem istam *gig. Lucif., gr. τὸ πρᾶγμα τοῦτο*; facere dolose rem istam *d et ποιησαι πονηρον τουτο D**; ut faceres ista *p*. > hanc rem in corde tuo *SU.* non + enim *D.* est *U** *e**. > homin. mentitus *O cf. Cyp. supra u. 3.* set *R*.

5. audiens (audens *R*) autem (*om. FOSU*) = ἀκούων δέ: statimque audiens *e et και ευθιως ακουων E**. annanias *ABD*OUW.* haec (hec *SW*) uerba: > u. haec *e p Benth. cum ord. graeco,* sermones hos *d*; hos serm. *gig. Lucif.*; deinde + subito *d*, + momento *p et + παραρημα D.* occidit (caec. *BC,* cic. *D,* cedit *S*) et (*om. O**; + *rec.*): cum cecidisset *d*; cadens in terra *p.* expirauit *A*BMOUV*; obliguit *d.* factus *O.* in: super *vg. c d e gig. Lucif.* omnes (omnibus *T**): eos *O.* qui audierunt *D vg. cor. uat. ('antiqui');* q. audiebant *CMT d gig. Lucif.*; audientes *e p*; + haec *e cum gr. EP al. pler.*

6. exurgentes *p*; cum surrexissent *d*; uenientes *gig. autem: om. S*; + protinus *e et E**. iuuenes *OT,* iuuenis *S,* iuniores *p*; adulescentes *e Lucif.,* adolescentuli *gig.* amouerunt (amm. *DR,* amoto *S**) = συνίσταναν: collegerunt *CT p**, collex. *e*; inuoluerunt *d*; sustulerunt *Lucif.,* tulerunt *gig. om:* illum *p.* *om. et O.* efferentes (ἐφερέγκαρτες): ferentes *p**, cum extulissent *d*, traducetes *e*; euntes *gig. Lucif.* sepelierunt *S*; + cum *AC.*

7. factum est (*sine autem*) *BFKSV d*; factumque est *gig. horarum D.* > horarum fere *gig. trium: i. D.* spatium (*spac. RS*: inter-

- ⁷ Factum est autem quasi
 horarum trium spatium
 et uxor ipsius nesciens quod
 factum fuerat introiit
⁸ respondit autem ei petrus dic mihi si
 tanti agrum
 uendidistis?
 at illa dixit etiam tanti
⁹ petrus autem ad eam
 quid utique conuenit uobis
 temptare spiritum domini?
 ecce pedes eorum qui sepelierunt uirum
 tuum
 ad ostium et efferent te
¹⁰ confestim cecidit ante pedes

uallum *e gig. p Lucif.*; *gr. διάστημα.* > interuallum horarum fere trium *Lucif.* huxor *C.* ipsius *cum BDF*OKORSUW vg. dem. e:* eius *ACGMT c d gig. p Lucif.* nesciens: ignorans *e p.* quod factum fuerat (esset *e,* erat *d gig. et* > erat factum *Lucif.*): quidnam esset facti *p.* introiit *ABCFG*OKRTV,* et introiuit *D MOSUW vg.*: intrauit *gig. Lucif.*

8. respondit (ἀπεκρίθη *NABP etc.*) *BDFG*OKO* *SUVW* *cor. uat. c dem. Benth.,* et respondens *AM:* dixit *CR (in ras. scr.) T52E d gig. p Lucif. cum D** *eipew.* autem: itaque *p*; *om. gig. cum 15. 17. 73 cf. dixitque Lucif. = καὶ ἀπεκρ. 180.* *ei (αὐτῇ P al. plu.):* ad eam *d p,* ad illam *gig. Lucif. = πρὸς αὐτὴν NABD;* *om. GK. inc.* ad quam petrus ait *e cum E** *πρὸς ἣν ο π. εφη. mihi* (michi *BW*): + dixit *M (non A);* + mulier *BF KRSUW vg. (non cod. caraf.) dem. p*, contra graecum.* tanto *pr. D* (superscr. i cor.)* *OU,* tantum *S p*, tantus A*;* + pretii *T,* + praetio *D**. agrum (*χωρίον*): praedium *d gig. Lucif.* uendidistis (uinded. *S,* uendistis *M* sed corr.*) = ἀπέδοθε: uendidisti *BT (ut uditur) p* Lucif.* at (ad *CF**) illa (illi *U*:* illa autem *e,* illa uero *gig. Lucif.*; *om. S.* dixit: ait *gig. Lucif.* aetiam *CR,* eciam *W;* itaque *gig., ita p;* *om. Lucif.* tanto *sec. D* (sed corr.) OU;* tantum *S d,* tantus *A*;* *om. gig.*

9. petrus autem (ὁ δὲ Πέ. *NBD min.*) *codd. et vg.* (*p. uero d,* et *p. gig.*): + ait *DORT c (cf. M gig. infra) et + εἶπε A al. pler.*; et > dixit au. petr. ad eam *e,* > et dix. ad eam petr. *p,* et *eipew* *de π. πρὸς αὐτὴν E.* eam (illam *gig.*) + ait *M,* + inquit *gig. om. pe. autem ad eam Lucif.* huiusque *C;* *om. gig. Lucif.*; quod *Uigil.* inter uos *gig. Lucif.* temptare *AT:* tempt. *codd. rell.* (tempt. *S sed i in ras.) Tisch.*; tent. *vg. saepelierunt C.* uirum: maritum *e.* tuum + stant *D e et + εισταυται E**. ad ostium *CDR;* in ostio *et + sunt*

eius et expirauit
intranses autem iuuenes
inuenerunt illam mortuam
et extulerunt et sepelierunt ad uirum
suum
¹¹ et factus est timor magnus
in uniuersa ecclesia et in
omnes qui audierunt haec.
¹² Per manus autem apostolorum fiebant
signa et prodigia multa in plebe
et erant unanimiter omnes

in porticu salomonis
¹³ ceterorum autem nemo
audebat coniungere se illis
sed magnificabat eos
populus
¹⁴ magis autem augebatur
credentium in domino multitudo
uirorum ac mulierum
¹⁵ ita ut in plateas eicerent
infirmos et ponerent
in lectulis et grabattis

gig. Lucif. et: om. R^o; ut gig. efferant gig. > efferent et CTU.

10. *confestim (sine et) codd. plur. vg. c dem. contra graecum: et confestim CORT, et protinus gig. Lucif.; > cec. autem confestim e, et cecidit- que conf. d, conceditque (ceciditque p³) conf. p; graeci ἐπέσειν δὲ παραχρήμα plur., και επ. παραχρ. D. caecidit BC. ante: ad ΘTV d p³. expirauit plur. (-bit T): exsp. ABGMOUV Tisch.; per- obrigit d. ingressi autem e, introgressi uero p, cumque introissent d. iuuenes O* (corr. gl.) T, iuuenis S; adulescentes e gig. inuenierunt D. illam: eam d e gig. extulerunt et: cum extul- liasent d (= ἐξενέγκαντες plur., sed συνστειλαντες ἐξηνεγκαν D^o), efferentes e p; elatam gig. saepe- lierunt C, sepil. DS; + eam S p. ad: iuxta T p³. uirum: maritum e.*

11. *es³ T. factus est itaque gig. (sine et). in: super bis d. huniuersa C; uniuersam Benth., omnem e, totam d. ecclesia OS, ecclae. M, aecl. CU, aeclle. R, aeglesia T, aecllesia D; ecclesiam d e Benth. et sec. om. S. omnibus Θ gig. audierunt BDFGΘKMRSUVW vg. c d dem.: audierant AO; audiebant CT e p; uidebant gig. hec SW; hoc D.*

12. *autem: uero d. prodigia: portenta d. multa: magna B. plebe: populo d e p. et sec. om. S. hunanimit C, unian. DOS*; unanimes p, uno animo gig. Lucif.; pariter d; gr. ὁμοθυμαδόν. omnes: uniuersi d; + in tem (sic) d et + εν τω ιερῷ D 42; + in templo congregati e et + εν τω ναῷ συνηγμένοι E. portico DS, porticum CG*RT d p³ t. solomonis GS d e, salam. M*, salem. D.*

13. *ceterorum (caet. DM³ 5 2) autem (uero e) nemo (τῶν δὲ λοιπῶν οὐδείς): nec quisquam ex ceteris d et και οὐδεις των λ. D^o; et nemo t. audebat: curabat d. coniungere se (κολλάσθαι) codd. longe plur. (et Θ^o) dem.: > se coniung. AMS vg. Tisch. cor. uat. t; > se illis coniung. c; coniungere (om. se) Θ* e; adherere d, accedere p, et > ad illos accedere gig. Lucif. illis: eis d e, ad eos p, cum illis t. set R. magnificabant DGΘ. eos: illos gig. t Lucif. populos G d t; populi*

D; plebs e gig. Lucif. distinguit eos populus autem magis etc. Θ.

14. *magis autem: > autem magis Θ (uide ad u. 13); magisque d gig. p (magis bis scr. p³) Lucif. augebatur: augebat S (bis scr. S³, sec. eras.); audebantur gig. p. Lucif., adiciebantur d e. credencium R S (+ numerus); credentes d e gig. p Lucif.: et gr. est προσερίθεντο πιστεύοντες τῷ κ., πλήθη κ.τ.λ. om. in d e gig. p Lucif. uirorum + quoque e, + que d, et gr. ἀνδρῶν τε. hac C; et d e p.*

15. *in plateas (eis τὰς πλατείας NABD³ min., κατὰ τὰς πλ. D*P i al. plu.) cum B*CDFGΘKR TV vg. c: in plateis (εν ταῖς πλατείαις E^o) AB'M OSUW d dem. e (om. in*) gig. p³ (patis uel pratis p³) t Lucif. eiecerent vg. Tisch., eiecerent V, iece- rent D, eiecerint O; inferrent d, afferrent p; pone- rentur S. infirmos (ἀσθενεῖς): aegrotos e; + eorum d, + suos p, et + ἀνδρῶν D 15. 18. 36. et inponerent Lucif.; et ponebant O; om. S; + ante eos e, et + ἐνπροσθεν αυτων E^o. et sec.: ac vg.; + in D. grabattis cum ABDMU: grabatis CFΘO RSW³ 2 3 4, grabbatis KV³, grauuatis T, crabat- tis G. ut sec.: et CST. uenientis petri d. saltim codd. plur.: saltem B³FM³W vg. Tisch.; uel d e gig. p Lucif. humbra C. illius codd. plur. vg. c dem. t, et eius DMSU e = ἀντροῦ E 33. 66³ 3 4: om d gig. p Lucif. cum gr. plur. hobum- braret C; umbraret D; inumbr. d gig. Lucif., adumbr. p. quenquam 5 2; quemcumque d, aliquem gig. Lucif.; alicui e p. eorum: illorum UW vg. c d: item sine addit. cum BCFGKR*T*V t Benth. et graecis (exc. DE): + statim salui fie- bant SU; + et liberabantur(-batur D, -rentur dem. cod. caraf.) ab infirmitate (+ sua D gig. Lucif. cod. caraf.) ADO cod. caraf. c dem. gig. Lucif.; + et liberarentur (-bantur Θ) ab infirmitatibus suis (eorum T³ 3 4) ΘT³ 3 4 W³ 2 3 4 cor. uat.*; et liberarentur (-bantur M) omnes ab infirmitatibus suis (-te sua R³) MR³ 2 3 4; + et liberarentur (liuerabantur d) ab omni ualetudine (-nem ualetudinem d) quam (quem d) habebant (+ unusquisque eorum d) d e; + et liberabantur ab omni infirmitate (+ sua p³)*

ut ueniente petro
 saltem umbra illius obumbraret quem-
 quam eorum
 16 concurrebat autem et multitudo uici-
 narum ciuitatum hierusalem
 adferentes egros et uexatos ab spiriti-
 bus inmundis
 qui curabantur omnes.
 17 Exsurgens autem princeps
 sacerdotum et omnes
 qui cum illo erant
 quae est heresis sadducaeorum
 repleti sunt zelo
 18 et iniecerunt manus in apostolos et

posuerunt illos
 in custodia publica
 19 angelus autem domini per noctem
 aperiens ianuas carceris
 et educens eos dixit
 20 ite et stantes loquimini
 in templo plebi omnia uerba
 uitae huius
 21 qui cum audissent intrauerunt diluculo
 in templum
 et docebant
 adueniens autem princeps
 sacerdotum et qui cum
 eo erant

quam habebat unusquisque eorum *p*; *graeci* + *καρυσθωσιν απο πασησ ασθενιασ ησ ειχον* E, + *απηλασσαντο γαρ απο πασησ ασθενιασ ως ειχεν εκαστος αυτων* D.

16. *concurrēbat* (occur. D, curr. *cor. uat.*, conueniebat *d*) *autem* (uero *d*) = *συνήρχετο δέ*: quamobrem concurr. *e et dio συνήρχετο* E^o. *om. et p*. DST *d* *gig. Lucif. et gr. D**. uicinorum (coniunctarum *e p*) ciuitatum = *τῶν πέριξ πόλεων*: finium undique *d* (*των περι πολ. D**); *deinde* + in CMT *c d dem. e cum gr. DEP al pler.* iherus. CT, hieruss. D, ierus. *vg.*; *distinguit* ciuitatum. hierusalem afferentes K. adferentes ADF@OS *Bentl.*, aff. *codd. rell. vg. Tisch.*: ferentes *d*, portantes *gig. Lucif.*; + *secum e cum* E^o. egros (*ἀσθενείς*) ADFORSTW, hegr. C, aegros BG@K UV *vg. Tisch.*: egrotos M; infirmos *d e gig. p Lucif.* uexatos ab (a RU^o *vg. e*) spir. inmundis (imm. K *vg. Tisch.*): eos (*om. d*) qui uexabantur ab spir. inm. (> a spir. inm. uexabantur *gig. Lucif.*) *d gig. p Lucif.* qui: et *gig. p Lucif. et gr. D min.* curabantur omnes (uniuersi *d e p*): > omnes sanabantur *gig. Lucif.*; *deinde* + in nomine domini *t*, + et magnificabant dominum iesum christum U *sangall. 63. 75^a.*

17. *exsurgens* (exur. COTW *vg.*) *autem* = *ἀναστὰς δέ*, cum surrexisset *autem d*: + annas D, *cf.* > annas *autem* (*sine* exsurgens; *i. e. annas pro anastas?*) *p*; et haec uidens (> uidens haec *Bed.*) exsurgens *e Bed.* (*retr. 'graecus'*) *cum* E^o *καὶ ταυτα βλέπων αναστας*. principes sacer. *gig.*; pontifex *d*; + annas @. illo: eo *e*, ipso *d. om. erant d e. quae* (que D) *est* (et *Tisch.*): constituta *e*; *om. gig. Lucif.* haeresis *vg. Tisch.*, heresis D, hereses @; secta *d. sadduce. MOT, saduce. DRW, sadduche. C*; *om. S.* inpleti sunt *d*; repleta est D^{mo}. zelo: inuidia *gig. Lucif.*; *aepulationem* (*sic*) *d.*

18. *iniecerunt* (*inie in ras. scr. c*; iniecerunt

D): miserunt *d. manus* + *suas e cum gr.* EP *min.* in apostolos G*, in apostolis *p*; apostolis *gig. Lucif.* illos: eos D@OTW *vg. cor. uat. mg. c d dem. e p.* custodiam @O *lux. Lucif.*; adseruatione *d*; *gr. ἐν τηρήσει* (*εισ τηρησειν* E). publica DS; publicam @ *lux.*, puplicam O; *om. Lucif.*; *deinde* + et abierunt unusquisque in domicilia *d cum* D^o.

19. angelus D. *autem*: uero *p.* nocte *ut uidetur* S. *om. per noctem Lucif.* > per nocte uero angelus domini *d et tōte δια νυκτος αγγελος κὶ* D^o. aperiens (app. R) *codd. vg. et c dem. = ἀνοίγας* N A *min.*: aperuit *d e gig. p Lucif. et ἤνοιξε* B(D)EP *al. pler.* ianuas (*nua sup. lin.* S; ianuam *p*; ostia *e*) carceris: *om. R*(+ R^a).* et educens eos (+ foras @^{mo}) dixit: cumque (et cum *p*) eduxisset (*dux. d*) eos dix. *d e p*; et eduxit illos dicens *gig. Lucif.*

20. *ite et* (*om. @*, + sup. lin.*) *stantes*: euntes state *p.* loquimini V. > in templo loq. DS (*lo sup. lin.*) T U *gig. Lucif. et* > in tem. et loq. *p.* loq. in tem. plebi *in ras. scr. @.* pleui C; *om. S*; populo *d p.* ad populum *gig. Lucif.* loq. plebi omnia *arctius in ras. scr. U.* omnes sermones *p.* uite W. huius: eius *d.*

21. qui (quod *p*) cum (quom @*R, quom @^o) audissent (audiissent D): cum haec itaque aud. *gig. Lucif.*, cum aud. *autem d*; exeuntes *autem* de carcere *e et E^o ἐξελθοντες δε εκ της φυλ. et fere syr. pesh. ar^a.* intrauerunt: introierunt CT *d e gig. p Lucif.* deluculo DS; sub luce *gig. Lucif.*, sub ante lucem *d*, sub diluculo *p** (*om. sub cor.*). templo *e gig. p.* doo.: + eos *gig.*; + in nomine domini nostri (*om. dom. nos. w*) iesu christi @ *w Par. lat. 341. 342^a. 343. 11932. 16262. adueniens* (*παραγενόμενος*) ACDG@MOUW *vg. c dem. e gig., cf.* cum aduenissent *p*, cumque uenisset (*et om. autem*) *d*: audiens BFKRSTV *lux. contra graecum*; *cf. S u. 25. princeps sac. T*; pontifex

conuocauerunt concilium
 et omnes seniores filiorum
 israhel
 et miserunt ad carcerem
 ut adducerentur
²² cum uenissent autem ministri et aperto
 carcere
 non inuenissent illos
 reuersi nuntiauerunt ²³ dicentes
 carcerem quidem inuenimus
 clausum cum omni

diligentia
 et custodes stantes ad ianuas
 aperientes autem neminem
 intus inuenimus
²⁴ ut autem audierunt hos sermones
 magistratus templi et principes
 sacerdotum
 ambigebant de illis quidnam fieret
²⁵ adueniens autem quidam
 nuntiauit eis
 quia ecce uiri quos posuistis

d; principes sac. *e p.* eo (illo *gig.*, ipso *d*; eis *p*)
 erant (*om. d*): eoiant B; + exurgentes ante lucem
 et *d cum D^o*. conuocaberant *e.* consilium G*T.
 omnes saeniores C; omnem congregationem *gig.*
Lucif., omnem senatum *d*; *gr.* πᾶσαν τὴν γερονσίαν.
om. filiorum gig. p^o. srahel C, hisrahel D, israel
vg., istrahel *d. e.* misserunt + ministros D. ad *codd.*
plur. vg. uett. plur.: in ADGΘ *e gig. lux. Lucif.*
Tisch. ut adduocentur (c *sup. lin.* O): ut
 adducerent eos CDT, > ut eos adducerent *gig.*
Lucif.; adducere eos *e p^o* (?); adduci eos *d*; *gr.*
 ἀχθῆναι αὐτούς.

22. oum (quum Θ) uenissent (ueniissent D)
 autem (> autem uen. Θ *vg.*) ministri = οἱ δὲ
 παραγενόμενοι ὑπῆρταν NAB *min.*, *cf.* uenerunt
 autem *min. Lucif.*: > *min.* autem (uero *p*) ad-
 uenientes *e p.* *min.* uero cum uenissent *d*, et οἱ δὲ
 ὑπῆρ. παραγενόμενοι DEP *al. pler.* et aperto
 carcere *p^o* = καὶ ἀνοίξαντες τὴν φυ-
 λακὴν D^o *syr. harcl. (cur^o*)*, et aperuissent carcerem
d: *om. e gig. Lucif.* (*sed habet et*) *cum gr. rull.*
 non inuenissent (-iissent D) *codd. plur. et vg.*:
om. p^o; non inuenientes M; non inuenerunt *d e*
gig. p^o Lucif. illos: *om. p^o*; eos U *d e gig. p^o*;
item sine addit. codd. vg. uett. plur. (et p^o) contra
gr.: + in carcerem (-re *gig.*) *e gig. p^o Lucif.* et ἐν
 τῇ φυλακῇ *gr. plur.*; + intus *d et + eow* D.
 reuersi (ἀναστρέψαντες *sine add. 13*): + autem *e*
 = ἀναστρ. δὲ *gr. plur.*; > et regressi *gig. p Lucif.*
 = καὶ ἀναστρέψαντες D^o (*non d*); reuersi sunt O *d*
 et forsant *c (ras. 3 aut 4 litt. post reu.)*, deinde + et
 O^o *d.* nunciau. RSW S C, nuntiab. T; renun-
 tiau. *d Lucif.*, *graeci enim ἀπήγγειλαν*; pronun-
 tiau. *e.* reuersi . . . et *cus. (23) arctius scr. et*
partim in ras. B.

23. dicentes + quoniam *e (non E^o) gig. h*
Lucif., + quia *d*; et *gr. + εἶτι (exc. E)*. carcerem:
 pignarium *h.* *om. quidem d e h et gr. NABD*
 (*non EP*) *min.* clausum D, clausam G. > clau-
 sum inuenimus *gig. lux. Lucif.* oum: in *d gig. h*
Lucif. omnia F* (*a erasa*). diligencia RS; fir-
 mitate *h.* custodes: uigiles (*sic*) *d*; + tantum
p. om. stantes O. ad (ἐν τῶν θυ. NABD 31.

96) *codd. et uett. plur.*, *cf.* in *gig. Lucif.*: ante
 MR*T *vg. h (!) = πρὸ E^o P al. pler.* ianua *gig.*
Lucif.; ostium *d e p*, ostia *h.* > ad ianuas stantes
 Θ *lux.* aperiens F*; cum aperuissemus *gig. h*
Lucif. *om. autem d.* *om. intus h p.* > intus
 neminem *d e (Bentl.) cum ordine graeco.* > inueni-
 mus intus D.

24. ut autem (uero *d*) audierunt (ὡς ἔδ ἤκου-
 σαν) BDFΘKRSUVW *vg. c d e Lucif.*: > ut
 audierunt (-rant O) autem ACGMOT *dem. gig. p*
Bed. (ex graeco) Bentl.; et quomodo aud. *h.* >
 sermones hos *d Bentl. cum ord. gr.*, uerba haec *e h*
 (ista) *p Bed. magistratus templi et principes*
 (*prin in ras. A*) sacerdotum = *fere δ τε στρατηγὸς*
τοῦ ἱεροῦ κ. οἱ ἀρχιερεῖς NABD min., *cf.* praetor-
 que templi et ipsi pontifices *d*, prefectus quoque
 templi et principes sac. *p*, pontifex et princeps
 sacerdotum *gig.*, et > principes et pontifex sacer-
 dotum *Lucif.*, magistratus templi et pontifices *h*:
 sacerdotes et mag. te. et principes sac. *e Bed. (ex*
graeco) cum gr. E οἱ ἱερεῖς καὶ οὗ στρ. του ἱεροῦ καὶ
 οἱ ἀρχιερεῖς, et ita fere P *min.* ambigebant
 (*hamb. C, ambigebat IV**) = *διηπόρουν*, *cf.* hesita-
 bant *d gig. Lucif.*, confundebantur *h p (+ mente)*:
 mirabantur et ambigebant *Bed.*, mirari coeperunt
 et confundebantur mente *e, cum E^o εθανμα(σ)θ καὶ*
διηπορουν. illis: eis *d (e) p*, ipsis *h.* quid
 nam W; quid *gig. Lucif.* fletet (γένετο *plur.*,
 γενηται D*): esset CS* (*corr. S¹*) T *gig. h p*
Lucif., factum esset D; deinde + istud CT, + hoc
p (Bentl.), + de hoc *d, et* > illud esset *gig.*
Lucif., > hoc esset *h, et + τούτο gr.*; uult esse
 hoc *e, > uult hoc esse Bed. (cf. il. 12), et θελοι*
ειναι τούτο E.

25. aduenie |||| ens I; cum uenisset *d*; at diens S.
 autem: uero *p.* nuntiab. T, nunciau. RSW S C;
 adnunt. *d*, renunt. *gig. Lucif.* eis: illis *gig.*
Lucif. quia (ὅτι *gr. plur.*) *codd. vg. uett. plur.*:
 dicens *gig. p Lucif.*; dicens quoniam *h ut uditur*,
 et *gr. λέγων ὅτι min. pauc. sed nulli λέγων sine*
ἔτι. posposulstis I* (*pos eras.*); misistis *h.* car-
 oere (*gr. enim ἐν τῇ φυλακῇ*) ADF*Θ*I (*cer sup.*
lin.) KRV *dem. (Bentl.)*, custodia *gig. Lucif.*: car-

in carcere sunt in templo
stantes et docentes populum
26 tunc abiit magistratus
cum ministris et adduxit
illos sine ui
timebant enim populum
ne lapidarentur
27 et cum adduxissent illos
statuerunt in concilio
et interrogauit eos princeps
sacerdotum 28 dicens
praecipiendo praecepimus
uobis ne doceretis
in nomine isto

et ecce replestis hierusalem
doctrina uestra
et uultis inducere super nos
sanguinem hominis istius
29 respondens autem petrus
et apostoli dixerunt
oboedire oportet deo magis
quam hominibus
30 deus patrum nostrorum
suscitauit iesum
quem uos interemistis
suspendentes in ligno
31 hunc deus principem et saluatorem
exaltauit

cerem BCF*GΘ*MOS (c||arcerem)TUV *vg. c d p*,
et custodiam *h* (iudicante Berger). *om. sunt C.*
> in templo sunt T *gig. h p Lucif. populum:*
plebem *e.*

26. habiit CR, abit D, cum abisset *d. magi-*
stratus (δ στρατηγός): princeps *gig. Lucif.*, ipse
praetor *d*, prefectus templi *p*; *item + in templo e*
cum E^r. > magistr. abit D. *om. et d e.* ad-
duxit (abduxit *h*): adduxerunt OW; deduce-
bant *d, item ήγαγον D* 1^{or}* (ήγεν uel ήγαγεν
rell.). illos: eos D *d e.* sine: non cum *e*
gig. Lucif., non per *h*, et *gr. ού μετά*; cum *d*
et *meta D**. uim IS *d p**, cf. *h* (uimettes ne
forte lapiraretur a populo). timebat I. etenim
Lucif.

27. et cum (qum R, quum Θ): cum autem
e gig. Lucif., cumque *d*; ut? (conicit quo Corssen)
modo *h*; quos cum *p*. adduxissent: perduxerunt
h. illos: eos CT *d dem. e gig. h Lucif.*; *om. p*; + et B. *om. statuerunt h.* in concilium
M *Lucif.*; in conspectu concilii *h.* et *sec. om.*
B^o *h.* interrogabit T. eos: illos *c.* princeps
(principes *e lux.*) sacerdos: sacerdos *gig. Lucif.*,
pontifex *d*; *gr. δ αρχιερεύς, sed ο ιερευσ D**. libere
cepit (?) ad eos praetor dicere *h.*

28. dicens (*om. h*; uide supra): + nonne *e p*
Bed. ('in graeco'), + non *h*; et + ού N^oD (non *d*)
EP *al. plur.* praecipiendo (pre. KRVW) praeci-
pimus (pre. BKR^oVW) cum BCFGΘ^oKRUVW
vg. c dem. e = παραγγελία παραγγείλαμεν, cf.
denuntiatione praecip. *d*, praeepto prae... *h*,
denuntiatione denunciamus *gig. p Lucif.*: praeci-
piendo praecipimus (pre. bis DMOS) ADΘ^oIMO
ST. ne (+ umquam *h*) doceretis (doceatis *e*):
non docere *d p*. nomi S* (+ ne sup. lin. S¹).
isto: hoc *d e p*, et > hoc nom. *gig. Lucif.*, > in
hoc nom. doc. *h.* et *pr.*: *om. d cum D^{or}*; uos
autem *h.* eooo: ecce G. replestis (πεπληρώκατε
uel ἐπληρώσατε) cum B¹CD(replis)GΘIMO^oRS
TUV *vg. c dem. e gig. Lucif.*; implestis *d h*: re-

pletis AB*FKO^oV *e* p.* ierusalem OW *vg.*, iherus.
CT; hierosolymam *h.* doctrinae uestrae *e*, >
uestra doctrina D. inducere: introducere BFK
R^oVW *Lucif. semel*; adducere *d h.* supra *gig.*
> super nos adduc. *h.* sanguinem (-ne *h*):
animam O. istius (huius *d e p*) = τούτου *gr.*
plur.: illius *gig. h Lucif. et εκεινου D^{or}**.

29. Uersus ita habetur in *d* obtemperare deo
oportet magis quam hominibus cum D^{or}. respon-
dentes I; respiciens *arg.*; + *ras. 2 litt. K.* et
apostoli (aposth. C): *om. h*; cum apostolis *p*;
deinde + cum eo R³. dixit *h*; dicentes *Lucif.*; + ad
illos *h.* obedire ORW *vg.*, hoboed. C, obaed. M.
hoportet C, oportet Θ; + sub interrogatione D^{or}.
> magis deo SU. quam: an *e etc.*, uide infra.
Interrogatiue legunt *e gig. h Lucif. Bed.* ('in
graeco') utrum oportet obaudire, deo an hominibus
gig. Lucif. (> oboed. oport.), cui obaudire oportet
deo an hom. *h.* oboedire oportet deo magis an
hominibus *e Bed.*; *deinde + at illi dixerunt deo*
DΘ^{or} Par. lat. 202. 342*. 343. 11932, + at ille
dixit deo *gig.*, + ille autem ait deo *h.*

30. + ad init. et dixit petrus ad eum *h*, + et
petrus ait ad illos *gig.*, + respondit autem petrus
DΘ^{or}, + petrus uero respondit ad eos *d, cum D^{or}*
o de π. ειπεν προς αυτους. nostrum *e*; *om. Aug.* (x.
28). suscitabit T, suscitauit S; excitauit *Iren.*
(Mass. p. 195); + hunc Θ; + puerum suum *e et*
E^r Bed. ('in graeco'). iesum *e.* uos: + quidem
S; + adprehendistis et *Iren.* interemistis: in-
terfecistis D^{or} *d p Iren. Aug.*; *gr. διεχειρισασθε.*
suspensum *d.*

31. principem (ἀρχηγόν): ducem *d.* salua-
torem T. > princ. et salu. deus *vg.*; > princ.
deus et salu. *h.* dextera (τῆ δεξιᾷ): gloria *p*
Iren. Aug., maiestate *gig.*, caritate (*pro clar.*) *d*;
τη δεξη D*. ad dandam (dan||dam I) = τοῦ
δοῦναι N^oB: dare *d e h p Iren. Aug. et om. τοῦ gr.*
plur. penitent. CIOU, penitenc. RSW, poenitent.
DM *vg.* > paen. dandam *gig. israhel* (τῷ

dextera sua
ad dandam paenitentiam israhel
et remissionem peccatorum
³² et nos sumus testes horum
uerborum
et spiritus sanctus quem dedit deus
omnibus
oboedientibus sibi
³³ haec cum audissent dissecabantur
et cogitabant interficere illos
³⁴ surgens autem quidam
in concilio pharisaeus

nomine gamaliel
legis doctor honorabilis
uniuersae plebi
iussit foras ad breue homines fieri
³⁵ dixitque ad illos
uiri israhelitae adtendite
uobis super hominibus istis
quid acturi sitis
³⁶ ante hos enim dies extitit
theodas dicens se esse aliquem
cui consensit uirorum numerus circiter
quadringentorum

Ἰσραήλ) *codd. plur. (sed aliqui per compendium scribunt)*, srahel C, hisrael D, histrahel e, istrachel d, istrael h, uide ad Ioh. i. 31: israeli W *vg. dem.*; in israhel S. remissionem G*. peccatorum: om. h; + in ipso d, in eo p, in illo Aug., in se h; + *en avrw* D*.

32. nos: + ipsi d, + quidem h, + omnes p; + in eo *Iren. cum gr.* B (*qui om. ἐσμέν*) 69*. 100. 105. sumus testes *codd. paene omn. vg. c dem.* (sumus eius te. e *cum gr.* D²EHP *al. plu.*) et *gr. paene omn.*: > testes sumus AO *Tisch. d gig. h p* (testes eius su. p*) *Iren. (om. sumus codd. opt.) Uig. (Uarim.) cum gr.* A; *deinde* + omnium d h p (et omn. p*) *cum D². om. uerborum p.* > uerborum horum M d e *gig. h* (u. istorum) *Iren.* (sermonum hor.). spiritum d e; + autem e *cum gr.* D²EHP *al. pler.* sanctum d e; sancti O h p*. omnibus *contra graecum codd. vg. c dem. p cod. tepl.*: om. d e *gig. h Iren. Uig. Benil. cum gr. et uerss. vell.* oboedientibus (τοῖς ὑπακούουσιν) *codd. vg.* (hoboed. C, obed. ORW *vg.*) c *dem. e p*, et hiis qui obtemperant d: credentibus *gig. Iren. Uig.*, eis qui [credunt] h et sic *yr. et aeth. apud Walton.* sibi: om. S; ei d *Iren.*, in eum h.

33. haec (hec SW) eum (quum Θ, audissent (audiiss. D, audirent h; dixissent Θ): ad illi audientes d e p, audientes autem *gig. Lucif.*; *deinde* + haec e *gig. Lucif.*; + uerba h, + sermones hos p; *graeci plur. ol δὲ ἀκούσαντες* (ἀκούοντες P *al. 20*); + ταῦτα E 28 *sah.*, + τὰ ῥήματα ταῦτα 137. 180 *syr. psh. et harcl. (cum*)*. dissecabantur (dissicab. G*Θ*O, dissecab. D, dissiceb. F) = διεπιοντο: fremebant CT *gig. p Lucif.*, dirrupiebantur h, dis-cruciabantur d; + cordibus suis S. cogitabat K; cogitabantur e. interficere: perdere h. illos: eos COT d e h p, et > eos occidere *gig. Lucif. om.* et cogit. interf. illos S.

34. exurgens G *gig. p*; cum surrexisset d; exurrexit h (et infra et iussit). om. autem O. in concilio (ἐν τῷ συνεδρίῳ *plur.*): de concilio e h p et ἐκ τοῦ συνεδρίου D (non d) E; + eorum e *cum E²*; + princeps w. phariseus IMRSW, farisaeus

G, farisseus D, fariseus O; phariseorum p. > de conc. faris. quidam h. gamaliel (Γαμαλιήλ, cf. emmanuel etc. et uide ad Mt. i. 1) BCF (gamaliel) ΘIKMRSUVW e lux.: gamaliel ADGOT *vg. c d gig. h p*; + qui erat h. doctore + et h. honorabilis (τίμος): acceptus h p, carus *gig.*; + uir W *cor. uat.* ('*greucus, antiqui*'). uniuerse C (hun.) RW, -si O, -so p; totae h, omni *gig.*, apud omnem d. plebae S, -ui O* (*corr. O²*); populo *gig. p*, populum d. foris p. ad breue (e *sec. in ras.* M; breui S, -uae K, -uem I, -bem F¹) = βραχύ uel βραχύ τι *gr.*: modicum DO e p minimum h, pusillum CT d *gig.* homines (hominis S) *codd. plur. (et A*) vg. c dem. p et gr.* NAB 80: apostolos A¹C (aposth.) DOT d e *gig. h cum gr.* DEHP *al. fere omn.*; om. h. fieri *codd. plur. vg. c dem. e p*: facere d, *graeci enim* ἔγω . . . ποιῆσαι; scedere CDOT *gig.*; duci h; praetera > pusillum foras CT, > pusillum apostolos foras *gig.*, > apost. foras pusillum d et D², > modicum foras apostolos *Par. lat.* 11533; > apost. minimum duci interim foras h.

35. dixitque (et ait h) = εἶπεν τε: dix. autem e et εἶπεν δέ C (non E) 13. 58. illos (eos e p): totum concilium h, principes et concilium d *cum D² sah.* τοὺς ἀρχοντας καὶ τοὺς συνεδριούς. israhelite MR, israhelite p, hisrahelitae D, istrachelitae d, srahelitalae C, hisrite W. attendite KRUV *vg. Tisch.* -ite . . . theodas (36) *in ras. scr.* Θ¹. uobis: se ipsis e. super (ἐπὶ) *codd. plur. vg. c d dem.*: ab (awo E) CDΘ¹T *gig. p*, de e h. > istis homin. d. qui^d I. hacturi CR. estis D, et > estis acturi e *gig.* (facturi) p et *gr. est τί μέλλετε πράσσειν*; item > quidnam incipiat agere d, > quid de istis hom. agere incipiat h.

36. Inc. nomen (pro nam uel enim?) ante hoc tempus h. hos enim *codd. plur. vg. uult. plur.*: > enim hos ADMO p *Tisch.*; *gr. πρὸ γὰρ τούτων τ. ἡμ.* extitit O, extetit B¹KV, exste. D, extedit S; surrexit d e h *Hieron. (Uall. vii. 729)*, et *gr. ἀνέστη*. theodas *plur.* (o *sup. lin.* R): teodas D p, theonas F; theudas d e et Θεοδᾶς *gr.*; item +

qui occisus est et omnes quicumque
 credebant ei dissipati sunt
 et redactus est ad nihilum
 37 post hunc extitit iudas
 galilaeus in diebus professionis
 et auertit populum post se
 et ipse periit et omnes
 quotquot consenserunt
 ei dispersi sunt

38 et nunc itaque dico uobis
 discedite ab hominibus istis
 et sinite illos
 quoniam si est ex hominibus
 consilium hoc aut opus
 dissoluatur
 39 si uero ex deo est non poteritis dis-
 soluere eos
 ne forte et deo repugnare

quidam *h*, et > quidam *th*. CT; *deinde* + magus
 ΘR¹ (*qui et erasit dicens*) *w*. *se esse aliquem*
codd. plur. vg. cor. uat. c. gig. (quendam), et *se esse*
(sine aliq.) h: > esse se aliquem AGΘ(aliquid)IO
 Tisch. *dem. lux. p*; > se aliquem esse SU, >
 quemdam se esse Hieron., > esse aliquem se *e et gr.*
είναι τινα εαυτόν; *deinde* + magnum B'CDG²ΘIT
d e gig. h Hieron., + magum W, et + μέγαν A²E *al.*
20 syr. pesh., *forsan ex viii. 9*; > esse quendam
 magnum ipsorum *d et eivai τινα μέγαν εαυτόν* D.
 consensit: fensit V* (censit V^{ms}), consentit D;
 adsensum est *d*, sensit *h*; appositi sunt Hieron.;
 graeci προσεκλήθη *uel* -κλήθη *plur.*, προσεκλήθη
 13 *al.*, προσέτεθη 15. 18. 36. uirorum numerus
 (ἀνδρῶν ἀριθμὸς NABCE *min.*) *codd. longe plur.*
 (numero I) *c dem. e*: > numerus uirorum AD *vg.*
 Tisch. *d* (numeri) *gig. h* (n. hominum) *p et ἀριθμὸς*
ἀνδρῶν DHP *al. plur.*; *om. numerus O*; uiri
 Hieron. cirotter: quasi *d e p Hieron.*, non
 minus *h*. quadrigentorum D; tria millia Hieron.
 qui + postea CT *gig.* hoccisus C, occisus D;
 interfectus *d e*, iugulatus *h*, dissolutus *p*. qui-
 ouaque (δοοι) *codd. paene omni.* (qui cum eo G*,
 corr. G^{ms}; quicumque W) *c dem. lux.**, quodquod
d: qui AIMS *vg. Tisch. e gig. h p.* oredebant
 (ἐπειθοῦτο): consenserant *e h* (> ei consens.); ob-
 temperabant *d e* + et D. dissipati (διελύθησαν):
 dispersati D, dissoluti *e* (-luisi*) *gig. p*, confusi *h*.
om. dissip. sunt et d et D^{or} (sed D^{or} habet καί). red-
 actus est *codd. longe plur. et* Θ^{ms} *contra graecum*:
 redacti sunt (ἐγένοντο εἰς οὐδέν) *dem. p²*, macti sunt
e, cf. uell. facti sunt nihil *d*, > nihil sunt facti *h*, n.
 effecti sunt *gig.*; redacti (*sine* sunt) Θ* *vg. Tisch.*
c. om. et red. est p². ad: in *e p*. nihilum
 BTW, nihilum D.

37. hunc + *deinde h*. extitit O, extitit D,
 extitit KV, stedit S; surrexit *d e gig. h Hieron.*,
 exsurrexit *p*. iudeus O*, iud O^o. galileus
 CDIMORSUW. professionis (ἀπογραφῆς):
 professionis I*, possessionis B* (*corr. B¹I¹*);
 proctionis *e*, census *h Hieron.* (> in diebus ce. iud.
 gal.), census cessaris D^{ms}; ipse Bed. maluit con-
 scriptionis census. auertit: conuertit *h*, abduxit
gig., adduxit *p*, seduxit *e*, alienauit *d*. populum:
 plebem *e h*; + multum *gig. p et gr. A²CDHP al.*
pler. et > multam plebem *e h w cum gr. E min.*;

item > post se populum M *gig.* ipse (ipe lapne
 D): ille *d e h p*; *om. gig.* periit: dissolutus est
p. om. et tert. h. omnes om. d gig. h p et gr. D
 95. quotquot (δοοι) *codd. vg.*, quodquod CF*
 ST, quod I, quicumque *p*: qui *d e gig. et oi C²*²*.
 consenserunt (ἐπειθοῦτο): obaudierant *e*, hobe-
 diebant *p*, credebant *d gig. et* > ei crediderant *h*;
 uersu 36 uertitur oredebant. ei: illi *d gig.*
 dispersi sunt (διεσκορπίσθησαν): dissipati s. D *p*;
 persecutiones habuerunt *h*.

38. *om. et ad inii.* CT *h*. nunc itaque (τὰ
 νῦν): *om. itaque G e gig. p Bentl.*; nunc autem
h; quae nunc *d*; + fratres *d h cum D^{or}*. discidite S.
 hominibus *pr. sup. lin. I*; uiris *p*. istis: his *p*, is *e*.
 sinete K; dimittite *d*. illos: eos *d e gig. p*. > ab
 istis ho. recedatis et eos dimittatis *h*; *deinde* + non
 coinquinantes manus uestras *e Bed.* ('in graeco'),
 + et non maculetis ma. ue. *h, cum E^{or} μη μολυνοντες*
τας χειρας υμων; + non coinquinatas manus *d et +*
μη μαναντες τας χειρας D^{or}. quoniam si: quia
 si *gig.*, quia sic *d*, uide ad loh. xxi. 22. est: *om.*
 D; erit *d* (uide R. Harris, 'Stud. in cod. Bezae'
 p. 33). ex: ab *d gig.* > ex hom. est CT (*gig.*).
 hoc: istud *c d e*, istum *e*. > hoc cons. *gig.* aut:
 uel *gig. p*. hopus C; + hoc *d e* (Bentl.), + istud
gig., et *gr. est ἡ βουλὴ αὐτῆ* (*om. αὐτῆ HP al. 40*) ἢ
 τὸ ἔργον τοῦτο. desoluetur DO, dissoluitur S;
 destruetur *d. libere h quoniam si* haec potestas
 humani uoluntatis est dissoluetur uirtus eius.

39. uero: autem *d e h*; *deinde* + haec potestas
h. ex: a *d*. deo *pr.*: dei uoluntate *h*. est non in
ras. scr. B. poteritis (δυνήσεσθε NBCDE al.)
codd. plur. (-etis K*, corr. K¹) *vg. uell.*: potestis
 FOSU et δύνασθε AHP *al. plu.* desolu. O, dissolb.
 C; destruere *d. eos (αὐτοῖς NABC²DE al.) codd.*
plur. p² cor. uat. uell. plur.*, illos Θ *h*: illud G^{ms}
 SU² cor. uat. mg. *c dem. lux. et αὐτό C²HP al.*
plu.; *om. O⁵ et edd. antt. plur., exc. Sacon 1519*;
 + neque uos neque principes (magistratus *e*) uestri
 (uiri *dem.*) D *dem. e gig. Bed.* ('in graeco') *cum*
 E^{or}; + nec uos nec imperatores nec reges *d*, + ne-
 que uos neque principes ac tyranni *h et + ουτε υμεις*
ουτε βασιλεισ ουτε τυραννοι D^{or} syr. harcl. (cum)*;
deinde + discedite ergo ab hominibus istis *d*, +
 abstinete itaque nos ab is. ho. *h*, + abstinete ergo
 uos ab eis *dem. w, et + απεχεσθε (-θαυ D) ουν απο*

inueniamini.
 Consenserunt autem illi
 40 et conuocantes apostolos
 caesis denuntiauerunt
 ne loquerentur in nomine
 iesu et dimiserunt eos
 41 et illi quidem ibant gaudentes a con-
 spectu concilii
 quoniam digni habitati sunt

pro nomine iesu contumeliam pati
 42 omni autem die in templo
 et circa domos non cessabant do-
 centes
 et euangelizantes christum iesum.
 VI. 1 In diebus autem illis
 crescente numero discipulorum
 factus est murmur graecorum aduersus
 hebraeos

των ανθρωπων τουτων D syr. et fere 33^{ms}. 180. forte: quando e p. et: etiam gig.; om. O d p cumi D^r. deo: a deo O; aduersus deum h. repugnantes d e gig. p Bed. ('quidam') Bentl. cf. h infra. inueniamini (-emini Θ) = εἰρεθῆτε: uideamini CMTS c, cf. ad Mt. ii. 11, Lc. ii. 16, xxiv. 24. > inueniamini pugnantes h. consenserunt (conserunt DS*) autem (itaque d gig. h) = ἐπεισθησαν δέ: suasi sunt au. p, qui consentientes e. ei e gig., ab eo p. Inc. u. 40 consenserunt Tisch. T. G. 8, W. H.; nos Stephanum ed. 1555 sequimur.

40. et pr. om. M* (+mg.). uocantes I gig. Lucif., cum uocasset d; uocauerunt . . . et e h; inc. et uocatis apostolis cesisque p. apostolos C; apostolus F*. cesis KS, cecis VW; caesos D (cess.) e gig. h Lucif.; + eos e gig. Lucif., + eis CT d, et + αυτουσ Ε^r. denuntiauerunt (denunc. RS WSC, denuntiab. T; praeceperunt d, praecipiebant e) = παρηγγελλαν: + eis W. ne: + omnino M55E dem. lux*, + amplius p, sine auct. graeca; + apostoli W. loquerentur I; + hamplius CT; + ulli e cum Ε^r, cf. et gig. h Lucif. infra. ne loquerentur: non loqui d. iesu C e. et dimiserunt (dem. S, dimiss. D) eos (illos R*): om. G cum gr. NABC. > dimis. praecipientes ne loq. in nomine iesu ulli hominum gig. Lucif., > dimis. eos praecip. ne umquam loq. alicui in nomine ihu h; sine auct. graeca.

41. et illi quidem (quidam M) ibant codd. vg. = οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο, cf. et uett. illi ergo (igitur e, autem + dimissi h) ibant (abierunt h) e gig. h Lucif.: apostoli uero ibant d, apostoli igitur abierunt p, et οἱ μὲν οὖν ἀπόστολοι ἐπορ. D 180 syr. harcl.; tunc caesi exierunt apostoli Ambrst. 231, cf. qui caesi gauisi sunt etc. Auct. qu. ex utr. T., q. 119. om. gaud. O. a: e h. conpectu G. quoniam: quia d p, quod gig. h Lucif. habitati (habeti D, abiti T): ha in ras. longa scr. B. sunt: essent CT h. iesu (ιησου uel του ιησ. 5. 13. 15. 18 al.) codd. praene omn. vg. uett. plur.: domini DΘ Bas. (eth. 285); christi CFT p cum gr. 4. 31. 38 al.; domini iesu e cum Ε^r al. plus 10 syr. harcl.; om. d (Bentl.) cum gr. NABCDH P etc. Lucif. > pro nomine (+ iesu etc. uide supra) digni habitati sunt (d. habitati sunt d, dignati ssent

e) d e gig. p Lucif. cum gr. DEHP al. pler. contumeliam DS, contumelia I lux. > ignominias pati in nomine ihu h.

42. omni (omnem e) autem die (dica C, diem e) = πάσαν δὲ ἡμέραν D 26. 105: omnique die p, omni quoque die Iren. (Mass. p. 195) et πάσαν τε ἡμ. gr. plur. circa (circa Θ) domos (-us DV) contra graecum, sed uide ad ii. 46: per domos CT, circa domo I, in domibus h; in domo Iren.; domi d gig. Lucif.; domos p* (+ circa p³); gr. κερ' οἶκον. cessabant K, caessabant C. > non cessabant in templo et circa domos vg. edd. ant. plur. et sec. om. Θ. aeuangelizantes S, aeuangeliz. R, aeuangeliz. D; benenuntiantes e p, aduuntiantes h; euangelizare Θ. christum iesum (τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν NAB etc.) cum BDFGΘIKR(xpistum ihesum)VW vg.: > iesum christum AOSU c e (ihiesum) p cum gr. EHP al. plu.; christum (om. iesum) M; dominum christum ihesum C gig., dominum iesum christum T d h p et τὸν κύριον Ἰησ. Χρ. gr. D sah. syr. pesh. aeth. pp., et dominum nostrum iesum christum Lucif.; christum dominum dem.; christum iesum filium dei Iren.

VI. 1. in diebus autem illis (ipsis CT, istis d e) codd. (et G²) et vg. = ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκεῖναις C² 47*. 73, cf. in d. autem his p, ἐν δὲ ταῖς ἡμ. ταύταις gr. plur., in diebus his G*: > in his ergo diebus gig., cf. ἐν δε ταυταισ ταισ ημ. D^r. crescente numero discipulorum (-polorum S) = πληθύνοντων τῶν μαθητῶν: cum esset multitudo discipulorum gig., cum abundaret turba discipulorum h, cum multiplicarentur discipuli p, multiplicantibus discipulis d, multiplicantium discipulorum e. factus (etiam murmur masc. gen. apud Varr. et Prisc.) codd. plur. (et F*) e t cor. uat.: factum ACF¹IOTW vg. c dem. gig. Bentl. Tisch.; facta (sed uide infra) d h p. om. est B* (+ B¹). murmor S, mormur D; murmuratio d e, musitatio p, contencio h; gr. γογγυσμός. graecorum (τῶν Ἑλληνιστῶν) CFΘK vg., grecorum codd. vell. et G²: quae ex grecis erant d; congregantium G* ut uidetur. aduersos K; ad e p; gr. πρὸς. hebraeos BFΘK vg., hebreos AGMORSTU¹VW, haebr. C, ebreos DIU*: indaeos t. eo quod (δρι) ADΘIMOR²W vg. dem. (h) p² t Bentl., e quod e: quod BCFGKR*STUV c d gig.

eo quod despicerentur in ministerio
cotidiano uiduae
eorum
² conuocantes autem duodecim
multitudinem discipulorum dixe-
runt
non est aequum nos derelinquere
uerbum dei
et ministrare mensis
³ considerate ergo fratres
uiros ex uobis boni
testimonii septem

plenos spiritu et sapientia
quos constituamus
super hoc opus
⁴ nos uero orationi et ministerio uerbi
instantes
erimus
⁵ et placuit sermo coram
omni multitudine
et elegerunt stephanum
uirum plenum fide
et spiritu sancto
et philippum et prochorum

*lux. p**; quia *d.* despicerentur (*παρεθιωρουντο*)
FIKORTUW *vg.*, disp. ABCDG@MSV: dis-
cupiuntur *d.* cottidiano GIU, cottid. S, quotid. T
vg., quotid. @; diurno *d.* uidue W. eorum:
ipsorum *d.* > desp. uid. eorum in minis. cot. *t.*
> uid. eorum in minis. cot. desp. *gig.*, et libere in
cot. minis. uid. *graccorum* a ministris hebraeorum
desp. *h.* ad fin. *uers.* + in ministerio haebreorum
d cum D^o.

2. conuocantes (uocantes *e*) autem (igitur *p*,
itaque *d*) = προσκαλεσάμενοι δέ (*sed om. δέ D**):
et conuocauerunt *h Cypr.* (*Ep.* 67. 4), *cf.* et
uocauerunt *syrr. pesh.* duodecim (XII W): *om.*
gig.; illi duodecim *h Cypr.*; + apostoli *gig. p t*,
et > apostoli .XII. D. multitudinis BS; -num
O* (*cor. m. rec.*); totam plebem *h Cypr.* di-
scipulorum + et *h Cypr.* dixerunt (dixit O):
+ ad eos *d et D^o.*; + eis *h Cypr. sah. syrr. pesh.*
non + enim *d (non D^o).* est aequum (equum
BOTW) *codd. et vg. contra ord. gr. ἀρεστών ἐστιν,*
cf. est placitum p, est bonum Orig. int. (Del. iii.
753) *Aug. (iii. 2. 774):* > aequum est *Bentl.*,
placitum est *e*; placet *d gig.* nos (*ἡμᾶς NABE*
HP etc.): nobis *d gig. h* (uobis) *p et ἡμῶν CD*;
om. Orig. int. derelinquere (diri. D); relinquere
CT *Aug.*, reliquisse *h* uerbum dei et (*om. D*):
relicto (derelicto *d*) uerbo dei *d gig.*; relinquentes
uerbum dei *p Orig. int.*, et > relinquentes nos
uerbum dei *e (cum E^o 13. 180); gr. κατλείψαντας*
τὸν λ. τοῦ θεοῦ.

3. *Inc.* quid est ergo (> ergo est *d*, est igitur *p*)
fratres *d h p*, et *τι οὐν ἐστιν ἀδελφοί D.* con-
siderate (*cōsyd. 5*) = ἐπισκέψασθε: eligite C (*ael.*) T
gig. Orig. int., Auct. qu. ex utr. T. q. 101; prospicite
d t, exquirite h; ἐπισκεψώμεθα B apud Latinos
non redditur. ergo (*οὐν CEHP al. plur. sed δέ*
NB) *codd. et vg.*, itaque *d*, igitur *e*: *om. h p cum*
D^o. *om. fratres hic d h p cum D^o.*; plane
om. Orig. int. cum gr. A. 13. uobis + ipsis *gig.*
h p t et υμῶν αὐτῶν D^o. > ex uobis fratres (*om.*
d) uiros SU *d*, > ex uobis ipsis homines *h*, et
εἰς υμ. αὐτ. ἀνδρας D^o.; item *om.* uiros *Orig.*
int. boni testimonii (testimoni OU; testamenti

*D**) = μαρτυρούμενος: testimonio bono *d*, bonum
test. habentes *p t*, testificationem habentes *e*, pro-
batos *h*; *om. Orig. int. septem: .viii. DW.* >
ex uobis ips. bonum test. hab. sept. uiros *t.* pleni
I. spiritu *sine add. ACFG@IMOT* d gig. p et*
gr. NBC^{2nd} D 137. 180: + sancto BDKRST^oUVW
*vg. c dem. e h t Bentl. et gr. AC*EHP etc.*
sapientia RS, -tiam I, -tiae O *e*; + domini *h*
(*et + domini post spiritu syrr. pesh.*). con-
stituamus (*s pr. sup. lin. I*) = καταστήσωμεν
HP *etc.*: καταστήσωμεν *NABCDE etc. non redditur.*
super (*supra gig.*) hoc opus (*hop. C*) = ἐπὶ τῆς
χρησῆς ταύτης: in hanc rem *p*, in hunc usum *e*
(> us. hunc) *h Orig. int.*; in negotio hoc *d*, in hoc
ministerio *t.* Libere *Auct. quaest. 101* 'eligite ex uo.
quos constituamus deseruire mysteris ecclesiae.'

4. uero: autem *d e gig. h t Orig. int.*; + sumus
d, + εσομεθα D. oracioni R; oracione S, -tione *d.*
om. et ministerio h. orat. et min. uerbi
uerbo dei *Orig. int.* instantes erimus (*her. C*)
codd. vg. = προσκαρτερήσωμεν NABCP etc. (sed -σωμεν
EH al.), cf. adseuerantes (?) erimus h, > erimus
adseruientes *gig.* intenti erimus *Orig. int.*, perseue-
ramus *d: contra D^o προσκαρτερουντες (post εσο-*
μεθα); > erimus orationi et uerbo deseruientes t.

5. placuit + hic *gig.* sermo: uerbum *e p*; +
hic *d*, + iste *h*, et ο λογος + ουτος *D sah. syrr. utr.*;
cf. placuerunt hec uerba t. coram (quoram IR)
omni (uniuersa *e p*; *om. S*) multitudine (plebe
t) = ἐνώπιον παντός τοῦ πλήθους: in conspectu omni
multitudini discipulorum *d*, in consp. omnium di-
scientium *h*, et + των μαθητων *D.* aelegerunt C.
stephanum DFGST, stephanum O. uirum: *om. D*
p; hominem *h.* fide (fidei *d e*) et: *om. I*; +
sapientia et *t.* sancti *d.* > sancto spiritu *h.*
philippum: phylippum V, philyppum C, filippum
GT, pilipum D. *om. et phil. R* (+R²).* pro-
chorum (Πρόχορον) cum ACIO (prochonum) *vg.*:
procorum BDG@KMRTUVW, procurum S; pro-
culum *h*; *om. et proch. F.* nicanorem (-norum
I, -nonem O, necanorem D): nicanorem CR.
timonem (Τίμων) ADG@OS¹TU¹ *vg.*, et thimonem
CIMR¹W: timotheum *sine auct. graeca BFKS**

et nicanorem et timonem
 et parmenam et nicolaum
 aduenam antiochenum
 6 hos statuerunt ante conspectum apo-
 stolorum
 et orantes inposuerunt
 eis manus
 7 et uerbum dei crescebat
 et multiplicabatur
 numerus discipulorum
 in hierusalem ualde
 multa etiam turba sacerdotum oboe-

diebat fidei.
 8 Stephanus autem plenus
 gratia et fortitudine
 faciebat prodigia et signa
 magna in populo
 9 surrexerunt autem quidam
 de synagoga quae appellatur
 libertinorum
 et cyrenensium et alexandrinorum
 et eorum qui erant a cilicia
 et asia
 disputantes cum stephano

(U* forsā) V, thimotheum R*; simonem h. et parmenam (parmena W, parmanam D): om. S. et nicolaum (nicholaum RW, nicholahum C, niculeum D): om. I* (+I'). aduenam: proselytum d h t et gr. προσήλυτον; om. I; ubi προσήλυτος est in Test. Vet. iuxta LXX. (= Hebr. נִלְוִי uel נִלְוִי), usurpatur ab Hieronymo fere quinquagies aduena, decies septies peregrinus, bis tantum colonus, et quater proselytus. In N. T. προσήλυτος quater tantum occurrit; Mt. xxiii. 15 et Act. ii. 10 = proselytus; hic et xiii. 43 est aduena. Aduena etiam ab Hieronymo usurpatur Act. ii. 10, xvii. 21 = ἐπιδημιών, vii. 29, Eph. ii. 19, 1 Pet. ii. 11 = πάροικος, 1 Pet. i. 1 = παρεπίδημος; in 1 Pet. ii. 11 παρεπίδημος est peregrinus. antiochenum ABC (hant)GΘKMWV vg., antiochenum ITU, antiochenum S, antiochenum O, antiochenum F, antiochenum R: antiochenum D; antiochenum d h p, -chensem e gig., antiochenum t; gr. Ἀντιοχία.

6. hos statuerunt (contra gr.) codd. et vg.: quos statuerunt d e gig. t = οὓς ἐστήσαν gr. plur.; hii steterunt p = οὗτοι ἐστάθησαν D sah. syr. pesh. ante (hante C; in d e p) conspectum (conspectu S d e p t) apostolorum: ante apostolos gig. h. et orantes (hor. C): et cum orassent gig. p, cumque orassent d; gr. plur. καὶ προσευξάμενοι sed οὐτινες προσ. D^{or}. imposerunt KU vg.; superposuerunt d; gr. ἐπέθηκαν. eis: illis gig. manus in ras. scr. R. > manus eis inpos. t.

7. et uerbum (sermo t) = καὶ ὁ λόγος: uerbum autem gig. dei (τοῦ θεοῦ NABCHP etc.) cum AC DGΘI*MOT^h dem. gig.: domini (τοῦ κυρίου DE 180. syr. harcl.) BFI'KRSUVW⁵ΣΘ c d e h p t Benth. Orig. int. (Del. ii. 131). ad crescebat h. multiplicabatur h; amplificabatur t. discipulorum (τῶν μαθητῶν); sequitur ras. 4 litt. I; discipulorum e h t (dic.), etiam τῶν μαθητῶν E. in hierusalem (iber. C, ier. W vg.): iherosolimys t; om. h. ualde: sequitur ras. circa 3 litt. U; uehementer e gig. p; nimis d (h?). > ualde numerus discip. (deinde iterum ualde sed expunct.) in hier. O. multa etiam turba (πολὸς τε ὄχλος): multa enim t. R, m. uero t. e p, multa que t. d, magna

autem t. h, nam mul. t. actiam t. sacerdotum: in templo h. oboediebat (hoboed. C, oboed. M, obed. OR^cW vg., oboediebat e gig.) = ἐπήκουεν AE min.: obediebat R* cum d p², et oboediebat p*, audiebat h = ἐπήκουον gr. plur.; oboediebat I.

8. stefanus DGOST. autem: uero d; om. I g₂. gratia (-cia S, -tiam I h) = χάριτος NABD etc.: + et fidei e et + καὶ πίστει E^{or}; πίστει (sine χάριτος) HP al. plur. non autem latt. et fr.: ac e. fortitudinis (fortitudine G) codd. plur. et vg. = δυνάμεις: uirtute CT d e g₂ gig. h t; ueritate Gaudent. (Serm. 9); spiritu sancto Aug. (v. 1268). faciebat + s A* (sed eras). prodigia (prodigiis S) = τέρατα: portenta d. et signa magna: om. magna D h cum gr. 6^{or} syr. pesh. ar⁶. > signa et prod. magna e g₂ gig. p Gaud. et gr. E 40. 96; > signa mag. et prod. t. in: coram h. populo: plebe h (-bem) t Aug.; deinde + in nomine domini (om. h; + nostri Bed.) iesu (iesu e) christi e g₂ gig. h Bed. (retr. 'in graeco') et + ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου χυ E; + per nomen dom. (+ nostri t) iesu christi d p t Aug. et + διὰ τοῦ ὀνόματος (τοῦ) κυρίου Ἰησ. Χρ. D min., + per nomen domini syr. harcl. (cum*).

9. surrexerunt (exsurr. g₂ gig. h p) autem = ἀνέστησαν δέ: aduersus quem surrexerunt (insurr. t) e t et καθ' ὅ ἀνέστησαν E. quidam + qui erant d cum gr. plur. τινες τῶν ἐκ τῆς σ. (sed om. τῶν N). de: ex h. sinagoga MRSTUW; conuentione e p. quae (que DI, qui p) appellatur (appellatur M* R t, appellabatur M²U²W⁵ arg. e; dicitur d h p) = τῆς λεγομένης BCDEHP al. pler.: eorum qui dicuntur g₂ gig. et τῶν λεγομένων NA min. libertini g₂ gig. et fr. + de g₂ gig. cyrenensium codd. plur. (cyrinensium O arg. e, cirinensium S, cirenensium MT p², cerinensium D, sirenensium W) et vg.: cirenensium p*, cyrenium gig.; alii cyrenaei h; gr. Κυρηναίων. et sec. + de g₂ gig. alexandrinorum S; ab alexandria h. eorum qui erant (sunt d): om. e h t, sed E^{or} habet τῶν. om. a h. cylicia D, cili- chia C, cilicio O. et (+ ab CT g₂ gig. t) asia (a pr. sup. lin. I; hasia C, assia D): om. d cum gr. AD* 12^{or}. > eor. qui a cil. er. et asia g₂; > eor. qui a cilicia et ab asia er. gig.; > eor. q. ab

- ¹⁰ et non poterant resistere
sapientiae et spiritui qui loque-
batur
¹¹ tunc summisserunt uiros
qui dicerent
se audisse eum dicentem
uerba blasphemiae
in mosen et deum
¹² commouerunt itaque plebem
et seniores et scribas
et concurrentes rapuerunt eum

- et adduxerunt in concilium
¹³ et statuerunt testes falsos
dicentes
homo iste non cessat loqui
uerba aduersus locum sanctum
et legem
¹⁴ audiuimus enim eum dicentem
quoniam iesus nazarenus hic
destruet locum istum
et mutabit traditiones quas
tradidit nobis moyses

alexandria et a cil. et asia (om. erant) *p.* disputa-
tantes (συζητούντες): conquirentes *g₁ gig. p**,
altercantes *d*, contendentes *h.* stefano DGOST.

10. et non (nec *g₂ gig.*): qui non *d h t cum gr.*
D. poterant (-rat *e*): potuerunt SU* (ut uditur);
ualebant *h.* resistere (ἀντιστῆναι): contradicere *h.*
sapientiae RSW(-cie), sapientia I *g₂* (corr. m. post.);
+ quae erat in eo *d e h Bed.* (retr. 'in graeco')
et gr. DE. spiritui (-tu *e g₂**, -to *d*): + sancto O
d e g₂ gig. h p t Bed. cum gr. DE. qui (abl. casu
= *ϕ*) codd. plur. (i in ras. M; quae *Θ*) et *vg. c dem.*
gig. p t Bed., cf. Plaut. Trin. 'gladium qui se occi-
deret', et Neus 'Lat. Formenl.' ii. p. 166: quo CDGT
d (in quo) *e g₂ h lux.* Benll.* loqueb.: + in eo *h*,
cf. tepl. der da redt; + propter quod redargueren-
tur (arguerentur D Θ) ab eo cum omni (omnei *e*)
fiducia A'D Θ *e t Bed. tepl.*, + quoniam probatur
illis ab illo cum omni. fid. *d*, + et quod reincentur ab
eo cum omni. fid. *h*, et gr. διοτι ηλεγχοντο υπ αυτου
μετα πασης παρησιας E, δια το ελεγχεσθαι αυτους
επ αυτου μ. π. παρ. D; pergunt cum (quum *Θ*) ergo
non possent (-sint *Θ**) contradicere (resistere *Θ t*)
ueritati *Θ e t Bed. tepl.*, non potentes autem res.
uer. *d*, tunc itaque non ualentes resistere aduersus
ueritatem *h*, et gr. μη δυναμενοι ου αυτοφθαλμειν τη
αληθεια D, επιδη ουκ ηδυναντο αντιλεγειν τη αληθεια E.

11. om. tunc hic *h* (uide supra). summisserunt
(submi. CT *p**, summissa. B' Θ , sumserunt D) =
ὑπέβαλον: inmisserunt *g₂*, miserunt *p**. uiros:
homines *h.* qui dicerent: dicentes *e g₂ gig. p*;
gr. plur. λέγοντας, sed λέγοντες NAD* 8^{va}. se
audisse (audisse bis scr. O, audiisse D, audiuisse
vg.; > eum audisse *t*): quia (quod *gig.*; om. *h*;
+ nos *p*) audiuimus *d e g₂ gig. h p, cum gr.* ὅτι
ἀκηκόαμεν. eum loquentem *d g₂ gig. h p*, eo
loquente *e.* blasphemiae (blasphemiae MS,
blasfemiae D, blasphemie W) codd. et *vg.* = βλασ-
φημίας N*Dr^o 137: blasphema *d e gig.* (Benll.) et
βλάσφημα gr. plur. mosen cum AFG: moysen
codd. plur. *vg.* Tisch., moisen W. et + in D $\mathcal{S}\mathcal{C}$
d e contra gr. dūm ex dūm I, dūm *d* (sed θv D).

12. commouerunt (commou. S, commob. T,
et commou. F* sed erasit et F³; concitauerunt D)
itaque codd. et *vg.*: commouerunt quoque Benll.,

commoueruntque *d p = gr.* συνεκίνησαν τε, cf. et
concitauerunt *g₂ gig. h*; et haec dicentes comm.
quoque *e et kai ταυτα ειποντες συνεκίνησαν τε E^o.*
plebem (plebem C): populum *d g₂ gig. h p.* et
pr.: ac *g₂ gig. pleb.* et in *mg. scr.* D. saeniores
C; maiores natu *h t.* om. et tert. *h.* concour-
rentes (concurrentes S) codd. et *vg.*: circumstantes
g₂ gig., adgressi *d*, uenerunt et *h*; gr. ἐπιστάντες.
rapuerunt: adripuerunt *d.* eum: stefanum *t.*
adduxerunt (ἤγαγον): duxerunt *e*; perduxerunt
h t; + eum DU* (ut uditur) *gig. t cum gr.* A e^{20r}
sah. cop. syr. utr. concilio S *e p.*

13. et statuerunt = και εστησαν D: statu-
eruntque *p et εστησαν τε gr. plur.*; statuerunt autem
e et εστησαν δε H 13. 40. 96; + aduersus eum *h*
(cf. *d infra*); + ei aeth. falsos: mendaces *t*;
> falsos testes IM *vg. g₂ gig.*; + aduersum eum *d*
cum D^o. qui dicerent (cf. u. 11) cum AGIM
vg. h t: dicentes BCDF Θ KORSTUVW *c d dem. e*
g₂ gig. lux. p Benll.*; gr. plur. λέγοντας, sed
λεγοντες N. iste: hic *d e p.* caessat C; cessabit
d (non D^o). uerba (sermones *p*) sine add. codd.
plur. *vg. cum gr.* NABCD min. sah. cop. syr. utr.:
om. dem.; + blasphemiae S(plas.)U *c lux. t*,
+ blasfema *e cum gr.* EHP al. > uerba (+ blas-
fema *e*) loquens *d e cum gr.* AD(EHP) al.;
> uerba loqui *g₂*; et > non deficit homo iste
uerba iacere *h.* aduersus: contra *g₂ gig.* locum
sanctum (+ et deum *lux.**) et legem codd. plur.
vg. = τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ νόμου gr. plur.:
locum hunc sanctum et leg. CT cum gr. BC al. τοῦ
τ. τοῦ ἁγ. τοῦτου κ.τ.ν., cf. sanctum locum istum
et legem *p*; > legem et (+ aduersus *h*) locum
hunc (> hunc locum *h*) sanctum *h t.*

14. enim: om. G *p*; autem *h.* eum (illum *g₂*
gig., ipsum *t*) dicentem: eo dicente *e.* quoniam:
quia *d e gig.*, quod *h.* ihesus *e.* nazarenus (-num
I, nazoreus G) codd. et *vg. contra gr.*: nazareus
D, nazoraenus *d e g₂ et gr.* Ναζωραῖος. om. hic *h.*
distruct DS, dextruct C; destruit M *g₂*; dissoluet
e h p t. locum (τόπον): templum *h.* istum:
hunc *e g₂ gig.* > hunc locum *t.* mutabit (mot.
D; immut. *gig.*) = ἀλλάξει: mutauit A Θ *IMOS
d e g₂ h p t. tradiciones R; consuetudines *e* (*h*) *p*;

¹⁵ et intuentes eum omnes
qui sedebant in concilio
uiderunt faciem eius tamquam faciem
angeli.

VII. ¹ Dixit autem princeps sacerdotum
si haec ita se habent?

² qui ait
Uiri fratres et patres audite
deus gloriae apparuit patri nostro
abraham cum esset in mesopo-
tamia
prius quam moraretur in

charram ³ et dixit ad illum
exi de terra tua et de cognatione
tua

et ueni in terram quam tibi
monstrauero

⁴ tunc exiit de terra chaldaeorum

et habitauit in charram.

Et inde postquam mortuus

est pater eius

transtulit illum in terram

istam in qua nunc uos habitatis

⁵ et non dedit illi hereditatem

instar *g₂ gig.*, iterum *d*; *gr.* τὰ ἴδη. *qua*^s *G*; *quos d*;
quod *g₂ gig.* > consuetudinem istam mutauit quam
h. ditiones quas tra in *mg. scr.* *S.* tradedit *S.*
moses AFG: *moyses codd. plur. vg. Tisch.*, *mōis D.*
¹⁵. *intuentes* (*δρενωστες, sed ηρενωσεν δε*
*D¹⁵**): *intuiti d*, *intendentes e g₂ gig. p.*, cum intu-
erentur *h*; *deinde* + in *DO d e g₂ gig. p.*; *gr. els*
*αυτῶν sed om. els N¹⁵D¹⁵** (*αυτῶν*). *eum*: illum *g₂*
qui sedebant: *sedentes S.* *conconcilio* + et *d et*
D¹⁵. *uidebant I.* *faciem pr.* (*in ras. scr. B*):
uultum e g₂ gig. h p. *tanquam W¹⁵ S¹⁵*; *uelut e p*;
quasi d. *faciem sec.*: *uultum e g₂ gig. h p*; *om.*
A. *hangeli C*, *angeli D*; + *dei IS h t*; *deinde*
+ *stantis* (*stans d*) in medio ipsorum (*in m.*
eorum d, *inter illos h*) *d h t cum gr. D.*

VII. 1. *dixit* (*dicit S*, *ait d g₂ gig.*) *autem*
= *εἰπεν δε*: et interrogauit *h.* *princeps* (*-ipes e¹⁵*)
sacerdotum (*ὁ ἀρχιερεὺς*): *pontifex d*, *sacerdos h*;
deinde + *stephano* (*stef. DT*) *CDΘTW d e g₂ gig.*
h (*-num*) *p* (*ad stephanum*) *t w Bed.* (*retr.* *in*
graeo) *cum graecis DE.* *si* (*sic d, cf. ad loh.*
xxi. 22): *an t*; + *enim e*, et *ἐὰν DEHP al. plu.*,
si igitur syr. harcl. *hec SW*; *ista t.* *ita*: *sic d*
gig. t. *om. se d e.* > *se sic t.* *habent* (*abent*
CR¹) *codd. plur. W¹⁵ C¹⁵ d dem. g₂ gig. Bed., Bentl.*,
habet S¹⁵ e, *graei enim ἔχου*: *habeant A*, *abeantur*
R¹⁵; *haberent FIM¹⁵ S¹⁵ h p t.*

2. *qui ait* (*ayt T*): *at ille ait e p*, *ad ille dixit*
d g₂ gig.; *qui respondit t*, *at ille respondit h*; *gr.*
ὁ δε ἔφη. om. uiri p. *uiri . . . omnia u. 51 om.*
lectionarii g₂ t. *fratres S.* *om. et patres DI¹⁵*
(+ *I¹⁵O.* *glorie W*; *maiestatis gig.*; *claritatis d*
h (*def. ad u. 42*). *apparuit*: *uisus est d e Iren.*
(*Mass. p. 197*). > *patri nostro app. D.* *abraam*
IR, *abraham D*; *abrahae vg. c e gig. p Iren.*
> *abrahae patri nostro Aug.* (*vii. 430, 432, viii.*
806). *quum Θ.* *asset C*; *essē I.* *om. in pr.*
A¹⁵(+A¹⁵). *mesopotamia M*; *mesopotamiam A¹⁵C*
(*mesopoth.*) *F¹⁵GKOST d*; *mesopotamiae e¹⁵*;
deinde + *siriae c p¹⁵*. *prius*: *plus I¹⁵*; *postea d.*
quam: q in ras. B. *moraretur*: *habitaret gig.*
Aug. (*vii. 430, 432*); *habitare eum e*; *mortuus*
esset d. *om. prius q. mor. p¹⁵.* *charram ABCD*

FIO dem., *eharrā R*, *carram ΘT*, *charran KM¹*
U¹⁵W p, *carran c gig. Bentl. et gr. plur. Xappāv*;
charam G, *caram S*, *charan M¹⁵ vg. et Xappāv D¹⁵*
al. 6; *charra U¹⁵V e et gr. Xappā E 31*; *charris d sine*
auct. graeca; *deinde* + *postquam mortuus est pater*
eius (*ipsius p¹⁵*) *gig. p¹⁵*; + *antequam mortuus esset*
pater eius p¹⁵; + *et inde transmigravit illum in*
terra (*-ram p¹⁵*) *chaldaeorum D* (*chalde. D*) *Θ p¹⁵* (*post*
pater eius). *om. cum esset . . . oharram Iren.*

3. *dixit* + *autem dem.*; *ait Aug.* (*vii. 430*).
illum: *eum d e gig. p Iren.*; + *deus O.* *de sec.*:
om. F cum gr. BD¹⁵; *a d.* *cognacione RS.* *tua*
sec. + *et de domo* (*-mu D*) *patris tui D e Aug., cum*
gr. E 65. 67. *ueni*: *uade gig.* *quam*: *quam-*
cumque d p¹⁵; *gr. ἦν ἄν σοι δείξω.* *monstrabero T*;
demonstrauero O p¹⁵ (*corr. p¹⁵*), *demonstrabo e gig.*
Aug. > *monstrauero tibi* (*contra ord. gr.*) *SU*
vg., > *monstrabo tibi Iren.*

4. *om. tuno . . . oharram p Iren.* *tuno*
+ *abraham d et D¹⁵ syr. pesh. Aug.* (*vii. 430*).
exiit (*exit I¹⁵*, *exiuit D*) . . . *et*: *exiens e gig.*,
egressus Hieron. (*i. 964*); *egressus est . . . et*
Aug.; *gr. ἐξελθὼν, sed + uas ante κατὰ ἡμερας D.*
chaldeorum BIMOUW, caldeorum DRST(-aeorum).
habitabit G¹⁵I; *seq. ras. satis longa S.* *oharram*
ACFGIMOR¹⁵, *carram DΘT*, *charran BKUV c*,
carran W gig. et gr. plur. Xappāv: *charam R¹⁵*,
charan vg., *caran S*; *charra d e dem. et Xappā E*;
+ *et ibi erat post mortem patris sui d cum gr. D¹⁵*
(*sed uide infra*). *inde*: *deinde C*; *om. d et D¹⁵*
Iren. *om. postq. mor. e. pat. eius d gig. p¹⁵ cum*
gr. D¹⁵ Iren. > *pater eius mor. est D.* *trans-*
tulit illum (*eum DO e gig. p*) = *μετῴκησεν αὐτῶν*:
collocauit illum Aug.; *intransmigravit eum d et*
μετῴκησεν αὐτῶν D¹⁵EHP etc.; *migravit Hieron.*;
deinde + *deus e et E¹⁵*. *terra p¹⁵ Aug.* *istam*: *hanc*
d e gig. p¹⁵ Iren.; *hac p¹⁵ Aug.*; *om. K Hieron.*; +
cannan D. *in quam e*; *quam I Iren.* (*gr. els ἦν*).
nunc: + *et Iren.*; *om. D.* *om. uos R¹⁵(+R¹⁵)*
> *uos nunc d e p Hieron. Aug.* *inhabitatis Iren.*;
+ *et patres uestri e Aug. cum gr. E*; + *et patres*
nostri qui ante nos d cum D¹⁵ syr. harcl. (cum¹⁵).

5. *om. non pr. S¹⁵(+S¹⁵).* *illi*: *e: d e p Iren.*

in ea nec passum pedis
et repromisit dare illi eam
in possessionem
et semini eius post ipsum
cum non haberet filium.
6 Locutus est autem deus
quia erit semen eius accola
in terra aliena
et seruituti eos subicient
et male tractabunt eos
annis quadringentis

Hieron. haereditatem 57; possessionem *Hieron.*; possessionem hereditatis *d.* in eam I; *om. Hieron.*
> in ea hered. e cum *Ev.* neo: ne e* *Hieron.*
passum pedis (βῆμα ποδός): gressum pedis *Iren.*
(197), spatium pedis e p, uestigium (+ quidem
Hieron.) pedis *gig. Iren.* (331) *Hieron.*, quantum
tenet gradus pedis *d.* et *sec.* (καὶ *gr. plur.*) BCF
GKOSTUVV et p *Bentl.*: sed ADΘIMR(set)W
cod. caraf. 538 Tisch. c d dem. *gig. Iren. et gr.* D;
quam *Hieron.* repromissit D; promisit *d* e *gig.*
p *Iren.*; + se CT c. dare illi (illis I; ei *Hieron.*)
eam (*om. Hieron.*) in possessionem (possessionem
DS): > d. eam illi in poss. p, > ei dare eam in
poss. d; > dare ei in poss. eam *Iren. fere cum gr.*
plur. δοῦναι αὐτῷ εἰς κατάσχεσιν αὐτῆν; > dare
eam in poss. ei e cum *gr.* NAE al. plus 10.
saemini C. ipsum in *ras.* R; eum SU p *Iren.*
Hieron.; illum CT. oum (quum Θ) non haberet
(aberet R; + et D) filium: cum (quando d) non
esset ei filius (-um d) d *gig.*; non constituto ei filio
e, cf. *notam ad Ioh.* v. 13; *om. Iren.* Distinguit
ipsum. Cum non haberet filium locutus est etc. K.
6. loquutus R, loquutus Θ. autem sine *add.*
codd. plur. cor. uat. mg. contra graecum: + ei
CI*IRSTU*W *vg. cor. uat.* c dem. gig. cum gr.*
NH al. 12 αὐτῷ; + abraham B* (cf. *acth.* ro. sic
dixit abrahamo); + sic d e p *Iren.* (*Bentl.*) cum
gr. plur. deus (*om. Ie.*): + sic D *gig.*, + ita CT;
+ ad eum d *Iren. cum D.* quia: quod *gig.*,
quoniam p *Iren.*; qui O*. saemen C. eius: tuum
S = σου N *min.*, ex LXX. *Gen.* xv. 13. σοολα
(πάροικον) *codd. plur. et vg.*, acola S (a *pr. in ras.*):
incola p; aduena CMR*T e *gig.*; peregrinum d,
peregrinans *Iren.*; cf. *ad vi.* 5. > semen eius adu.
erit *gig.* in terraliens I*; *om. T** (+ in *mg.*).
et *pr.* + in d (e) p *Iren.* seruitute SU* d e p,
-tem *Iren.*; seruitio *gig.* eos *pr. fere omnes*
(*om. e Iren.*) cum *gr.* D αυτουσ: illut p et αὐτό
gr. vell. subicient *vg. Tisch.*; subicient V,
subieciant D; redigent d p, -entur *Iren.*; *om.*
e* (*uide infra*). > red. eos (illut p) d p, et *gr.*
δουλώσουσιν αὐτό(υσ). male tractabunt (κακώ-
σουσιν): affligent (e) p, uexabuntur *Iren.* eos
sec. fere omnes contra gr.: illud e et αὐτό C al.
pauc. syr. utr.; *om. d p Iren. Bentl. gr. plur.*

7 et gentem cui seruierint
iudicabo ego dixit deus
et post haec exhibunt et seruiant mihi
in loco isto
8 et dedit illi testamentum
circumcisionis
et sic genuit isaac
et circumcidit eum die octaua
et isaac iacob
et iacob duodecim patriarchas
9 et patriarchae aemulantes

> et adfligent illud et in seruitute re e (*improbauit*
re e*) cum *Ev.* annis quadringentis (-ingentis
B'S, -agentis DO) = ἐτη τετρακόσια: per annos
quadringentos e; + et septem BFS *Sangall.* 11. 63;
+ xxx W *cor. uat.**

7. gentes I, gente T, de gente *gig.* cuicumque
e (ἐάν *plur.*). seruiertint (δουλεύσουσιν NBEHP
etc.): seruiert R* c *Iren.*, et δουλεύσουσιν ACD*
26. 96; seruiertunt *cor. uat.** iudicabo ego
(κρινῶ ἐγώ) cum BCDFOKRSTUV *vg. c d e gig.*
p *Iren.*: > ego iudicabo AGIMOW *dem.* dicit
(*contra gr. elpen*) MR'W5 c d *dem. p Iren.*
deus (θεός) BDFGΘ*KSTUV et *Bentl.*: dominus
ACΘIMORVW538 Tisch. c d *dem. gig. p w*
Iren. di. deus hoc ordine omnes cum *gr.* DEHP
etc.: sed > δ θ. elpen NABC. hec IS; ea Θ*
(*corr. mg.*) d *Iren.* exhibant G; exient e *gig. p*
Iren.; + inde e cum *Ev.* seruiert (λατρεύσουσιν)
cum BFKR*SU*VW *vg. cor. uat. gig. Iren. Bentl.*,
ut *infra u.* 42, et *Matt.* iv. 10, *Luc.* i. 74, ii. 37,
iv. 8, *Rom.* i. 9, 25, *Phil.* iii. 3, 2 *Tim.* i. 3, *Hebr.*
ix. 9, 14, xii. 28, *Apoc.* vii. 15, xxii. 3: deseruiert
ACDGOIMOR*TU* Tisch. c d *dem. e p et infra*
xxiv. 14, xxvi. 7, xxvii. 23, *Hebr.* viii. 5, xiii. 10.
michi BW. isto: hoc d e *gig. p.* > isto loco
Iren.

8. illis F; ei d e p *Iren.* testamentum: dis-
positionem d. circumcissionis 57, circumciss.
DS. genuit: generauit *Iren.* isac *pr.* OS d cum
gr. D; ysaac W, ysaach c, ysahac C p, issac D.
circumcisit R p. octaua ABC(hoc.)FGΘO'SU e
gig.: octauo DIKMO*RT(-bo)VW *vg. c d dem. p*
Bentl. Dies ablatiua casu feminini generis est
apud Hieronymum saepius quam masculini, praesertim
in Luca et Actibus (exceptis *Lc.* i. 59 et *Act.*
xii. 21); in *Ioh.* fere semper masc. generis est. Cf.
Caesarem B.G. i. 6 'diem dicunt qua die ad ripam
Rhodani omnes conueniant. Is dies erat a. d. v.
Kal. Ap. et quart. + sic D. isac *sec.* OS d, ysaac
TW, ysaach c, ysahac C p, issac D; + genuit O e p
cum *Ev. syr. pesh. cop.*; + et F* (*sed erasum*);
+ ipsum (= τον?) d. iaob *pr.*: seq. *ras. circa*
6 *liit. S.* et iaob: *om. W.*; + genuit p cum *syr.*
pesh. cop. duodecem S; XII DOW. patriarchas T.
9. et patriarchae (-arche W, -arhae O, -arcae

- ioseph uendiderunt in aegyptum
et erat deus cum eo
¹⁰ et eripuit eum ex omnibus
tribulationibus eius
et dedit ei gratiam et sapientiam in
conspectu pharaonis
regis aegypti
et constituit eum praepositum super
aegyptum
et super omnem domum suam.
¹¹ Unenit autem fames in uniuersam
aegyptum et chanaan
et tribulatio magna
et non inueniebant cibos
patres nostri

- ¹² cum audisset autem iacob esse
frumentum in aegyptio
misit patres nostros primum
¹³ et in secundo cognitus est
ioseph a fratribus suis
et manifestatum est pharaoni
genus eius
¹⁴ mittens autem ioseph accersiuu iacob
patrem suum
et omnem cognationem in animabus
septuaginta quinque
¹⁵ et descendit iacob in aegyptum
et defunctus est ipse
et patres nostri
¹⁶ et translati sunt in sychem

T): patri aū archae S (pro patriarchae autem?);
seq. ras. 3 litt. U. emulantes DMRUW, imulantes
S (imo. S*); hemulati d; zelantes gig. yosep p.
Dist. etiam vg. aemulantes, Ioseph uendiderunt.
uendiderunt (uind. S) = ἀπέδωρο: distraxerunt
d; + eum BS. aegyptum DRT, egiptum M*W,
egyptum M¹; egipto S. > deus erat M. illo O
d gig. om. et ex. deus a. eo D* (+ mg.).

10. eripuit (ἐφέλατο): liberauit e p. ex (ix):
de R e p. tribulacionibus RS; conflictacionibus d.
eius: om. I; suis dem. ei: illi MU; om. Benl.
cum gr. A. gratiam S; gloriam D. sapienciam
RS. in conspectu pharaonis (far. DST, pha-
raoni I) = ἐναντι (uel ἐναντίον) παρὰ: ante
pharaonem gig., coram farao d. regem gig.,
regae d. > regis phar. O. aegypti DR, hegypti
C, egipti STW; aegyptiorum AIM⁵ contra
graecum et uell. prepositum DMORSW, prop.
Tisch.; om. d (nom D^o); principem e gig. p; gr.
ἡγούμενον. super pr. (ἐπι): supra gig. p; in d.
aegyptum DR, egip. SW. super sec. = ἐφ' ἸΑΙΣΕ^o
min., supra p: om. d e gig. cum gr. BDHP etc.
omnem: totam e; uniuersam p.

11. famis CDI*S; + magna S. in (ἐφ'): super
d e. huniuersam C, uniuersa I; omnem d e;
deinde + terram GI (terra) d e gig. p cum gr. (D^o
γῆς teste Kipl.) EHP al. pler. ὅλην τὴν γῆν Αἴγ.
aegyptum DR, egiptum SW; aegypti GI d e gig. p.
chanaan (Χαναάν) codd. plur. et vg.: channaan
B, channan D, chanaam F d; canaan GT, canan
S; canahan gig. tribulacio RS; conflictatio d.
cibos (χορτάσματα): pabula gig.; utensilia d;
frumentum e p. patris S; parentes gig.

12. quum Θ. audiisset D; audissent e^o. autem
(δέ plur.) codd. vg. et uero d: itaque gig. et ouu
D^o. frumentum: frumenta T d e gig.; gr.
σιτία, sed σίτρον 18 Theophyl. a. in aegyptio
(aegyptu M*, aegipto DORT, egipto ISW) = ἐν
Αἴγυπτῳ DHP al. pler.: in aegyptum BC e p

Benl.* (sed secundis curis correxit) = εἰς Αἴγυπτον
NAECE 40. missit D.

13. in om. BCMT dem. p. recognitus d gig.;
agnitus e; gr. ἀγνωρίσθη plur., ἐγνωρίσθη AB.
ioseph W p, hioseph D. om. a GI e p Benl.
manifestatum est (φανερὸν ἐγένετο): innotuit
gig.; manifestum factum est d e (φαν. ἐγενήθη
D, r); manifestum est W; + ipsi d. faraoni DST;
pharao d. eius (αὐτοῦ NAE 40): ioseph d gig. p
(yosep) et ἰωσήφ uel τοῦ ἰωσ. gr. plur.; seq. ras. 6
litt. S.

14. mittens: seq. rasura T; cum misisset d.
a^otem O. yoseph p. accersiuu BFGIKMSU
VW vg. c d (-bit) dem. gig. (-siit): accessiuit
A(-siit)CDΘORT (-bit), uide Wölflin ('Archiv
für lat. Lexik.' viii. 2, pp. 279-287) qui tamen
iudicat accessere antiquiorem esse formam, quas
per errorem in accersere mutata est; uide Mc. xv.
44, et infra Act. x. 5, 22, 29, 32, xi. 13, xiii. 7,
xxiv. 25, 26; uocauit e p. om. iacob p. om.
suum F. cognacionem RS, cognitionem e^o;
+ suam CTW⁵BC e gig. p, + eius SU d; et
+ αὐτοῦ DE al. plur. animi e^o; animas e¹ p.
septuaginta (+et S d cum gr. D 133. c^o)
quinque: septuaginta v W; LXXV DFGOTV.
> cum sept. qu. animabus gig. p (animas); in LXX
et U anim. d, et > ἐν ἰβδομ. (+ καὶ D) πέντε ψυχαίς
DH min.

15. om. et pr. d gig. p cum gr. D min. di-
scendit DS*, descendit T. aegyptum CDR, eg. W;
egipto S. est + ibi e cum E^o syr. pesh. ipse: +
que d cum D^o te; uel ioseph D^o.

16. sychem (Συχέμ) AB¹ (om. sy B*) CFΘIKO
(syhem O*, sychem O*) c d e p: sicem MRSU
VW vg., sicem GT; sechem D. om. et positū
usque ad fin. uers. gig. om. sunt sec. BKR.V.
sepulcro RST, -lhro O; monumento p; sepul-
chrum M; monumentum e. quod: quam O.
emit (e in ras. B, hemit C): mercatus est a.

et positi sunt in sepulchro
quod emit abraham
pretio argenti a filiis
emmor filii sychem
17 cum adpropinquaret autem
tempus repromissionis
quam confessus erat deus
abrahae
creuit populus et multiplicatus est in
aegypto
18 quoad usque surrexit
rex alius in aegypto
qui non sciebat ioseph

19 hic circumueniens genus
nostrum adflixit patres
ut exponerent infantes
suos ne uiuificarentur.
20 Eodem tempore natus est
moses et fuit gratus deo
qui nutritus est tribus
mensibus in domo patris sui
21 exposito autem illo
sustulit eum filia pharaonis
et enutriuit eum sibi in filium
22 et eruditus est moyses omni
sapientia aegyptiorum

abraham D, abraam IR; + pater noster Θ e p Bed. (retr. 'in graeco'; sed > pat. nos. abr.) et gr. E. praet. CFGMI, prec. RSW. emmor (Ἐμμώρ uel Ἐμμόρ) ABC (hemmor) ΘIKM*RTVW d dem. e: emor DFGM*OSU e p, hemor ug. filii (fili I°S, filiis BO) sychem (sychen G, syhthem O, sichem DMS*UW ug., sichim S*) = τοῦ Συχέμ DH(P) al. plur., cf. qui fuit s. p: qui erat in s. CT (sicem), qui fuit in s. e Bed. (expos. 'in graeco') et τοῦ ἐν Σ. N°AE; et sychem d sine auct. graeca; ἐν Σ. N°BC min.

17. + et ad init. gig. quum Θ, qum R; ut a. adpropinquaret (app. KRW ug. Tisch.) = ἤγγιζεν saene omn., cf. adpropinquabat gig.: adpropinquauit d et ἤγγισεν 31. om. autem gig. > autem adpropinquaret ug. dem. e, > uero adpropinquauit d, cum ordine graeco. tempus: pus sup. lin. T. promissionis W ug. d gig. quem CT; quod W e gig. confessus (confessurus O) erat (est BFKS) = ἀμολόγησεν NABC min., constituerat dem.: repromiserat CT, promisit p, pollicitus est d, poll. erat e Bed. (retr. 'in graeco') = ἐπηγγείλατο DE; iurauit gig. et ὤμοσεν HP min. deus: om. p*; + ipsi d. abraha CW, abrahae D, abraae R; abraham d. crebit T; crescit e; auctus est d. populus: plops e. multiplicatus (-ta e): ras. 2 litt. inter a et t O. aegypto DR, egipto SW; aegyptum I.

18. quoad usque uno uerbo FK ug., quoad usque C; quousque S c; donec d e gig. surrexit (ἀνέστη): extitit p; exurrexerit d. > alius rex BM ug. dem. gig. contra gr.; > alius exurr. rex d. in aegypto (aegip. DRT, egip. SW, aegypto O) contra graecum: in aegyptum (egyp. I) ΘI Bentl. et gr. plur. ἐν Ἀίγυπτον; om. d e gig. cum gr. DEHP min. sciebat (sciabat K*, corr. K¹; nouerat SU) = ἦδει plur.: meminisset d, fuit memor e (memoratus) gig. p (> memor non f.), cum gr. DE ἐμνήσθη; deinde + ipsius d. hioseph D, ioseph p.

19. hic om. d (et D* kai pro οὗτος). circumueniens (circun. 5 3) = κατασοφισάμενος: cum iustitias coepisset cum d. adflixit ABDGΘIO, et

affl. CFKMRSTUVW ug. Tisch.: male tractauit d; gr. ἐκάκωσεν. patres sine add. A*FΘIO d et gr. NBD: + nostros A¹BCD(8)GKMRSTU VW ug. c d dem. e gig. p Bentl. et gr. plur. exponeret I* (corr. I¹); expugnaret D* (uel exponerent D^m); faceret exponi d, facerent expositos e p. suos: eorum d. ut ne e; ut non d gig. p. uiuificarentur (ωογογείσθαι): educarentur d, cf. Tert. (marc. iv. 23) 'Pharao educari non sinebat infantes'; + masculi D e gig. cum E^r.

20. eodem tempore (-rae C) codd. ug. contra gr.: in quo temp. d e gig. p = ἐν ᾧ καιρῷ gr. omn. esset d. moyses ACFG: moyses codd. plur. ug. Tisch., moysi D; moises RW. fuit: erat d e p. gratus (ἀσχετός): acceptus e gig. p; elligans d. nutritus est (om. est p*, + p*) = ἀνετρέφη: aenuitritus est C; educatus est d. tribus (-III- D) mensibus codd. et ug. contra gr.: > mens. tribus dem. e gig. p = μήνας τρεῖς; > mens. tri. educ. est d (non D^r). domu DV; domum R. patri p*. sui (= αὐτοῦ DE al. plur.) codd. et ug., eius d: nostri M cum N* sed notauit ipse*; om. gr. (N)A BHP etc.

21. exposito (aex. C) autem illo = ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ NABCD min., cum uero expositus esset d: expositum autem illum (eum e) S e gig., et ἐκτεθέντα δὲ αὐτόν EHP al. plur.; deinde + secus flumen d, + in flumen e, + in flumine DW Par. lat. 93. 140. 202. 11505². 11533. 16262²; et + παρὰ (eis E) τὸν ποταμὸν DE syr. harcl. (cum*) tepl. faraonis DGOST; pharao d gig. enutriuit (aen. C, enn. R, enutribit T) = ἀνετρέφη: nutriuit D MS ug. cor. uat. gig. p; educauit d. eum sec.: om. d cum gr. D* min.; + et adoptauit R; eum . . . eruditus (u. 22) in ras. scr. M. in filio p* (corr. p²); pro filio gig. > uice filii educ. sibi d (non D^r).

22. om. est A* (+ A¹). moyses ACFG: moyses codd. vell. (mōy D) ug. Tisch.; + in cor. uat. e gig. p cum gr. NACE al. pauc. omnis I. sapientia I, -cia RSW. aegyptiorum DT, egipt. W, egipt. S

- et erat potens in uerbis
et in operibus suis
23 cum autem impleretur ei
quadraginta annorum
tempus
ascendit in cor eius ut uisitaret fratres
suos filios
israhel
24 et cum uidisset quendam
iniuriam patientem
uindicauit illum
et fecit ultionem ei qui iniuriam susti-
nebat
percusso aegyptio
25 existimabat autem intellegere fratres
quoniam deus per manum

- ipsius daret salutem illis
at illi non intellexerunt
26 sequenti uero die apparuit
illis litigantibus
et reconciliabat eos
in pacem dicens
uiri fratres estis ut quid
nocetis alterutrum ?
27 qui autem iniuriam faciebat proximo
reppulit eum dicens
quis te constituit principem
et iudicem super nos ?
28 numquid interficere me
tu uis quemadmodum
interfecisti heri aegyptium ?
29 fugit autem moyses in uerbo isto

aegipc. R. et erat = καὶ ἦν 99 e^{20r}, cf. ἦν τε DE^{20r} l^{20r}, eratquae d: erat autem e p et ἦν δέ gr. plur. uerbis: sermonibus D d. om. in sec. d e gig. p Bentl. cum gr. NABCDH min. hoperibus C. > in op. et in serm. suis D.

23. oum (quum CΘ, qum R) autem: ad ubi d. impletur codd. plur. (inpl. CDFO) et ug., cf. impletur d e, et > impletum autem esset gig.: imple-
rentur BIKR* p; gr. ἐπληροῦτο (αὐτῶ τεσσαρα-
κονταετῆς χρόνος). om. ei D. quadraginta: XL
DW. aeo. in oor (corde gig.) eius: om. p. ut
uisitaret D; ut bisitaret O*; uisitare d e gig.
suos in ras. B. hisfl D, israhel ug., srabel C,
israhel d.

24. quum Θ, qum R. uideret gig. iniuriam
patientem (pac. RSW p*) = ἀδικούμενον: ini.
accipientem gig. p*; iniuriari d, contumeliam pati
e; deinde + de genere suo d gig. Par. lat. 11533, +
de natione sua e; + ἐκ τοῦ γένους (+ αὐτοῦ E syr.)
DE syr. utr. uindiosuit: defendit p* (corr. p*).
illum (eum gig.): om. d e p Bentl. cum graeco.
fecit (c sup. lin. O) ultionem (uult. D, hult. C,
ulc. RS) codd. et ug.: f. uindictam p, f. defensionem
e; praestitit uind. d; gr. ἐποίησεν ἐκδίκησιν. ei (illi
W) qui iniuriam (-i||am B) sustinebat (pacie-
batur W) = τῶ καταπονόμενῳ: ei q. uim patie-
batur gig., ei q. uexauatur d, ei (om. e) qui adflige-
batur e p* (corr. p*). percusso aegyptio (aegipc.
R, egypt. ITW, egypt. S, aegipto D et Priscil-
ianus bis) codd. et ug., occiso aegyptio gig.: per-
cutiens aegyptium e p et gr. πατάξας τὸν Αἰγύπτιον;
deinde + et abscondit eum in harena d(w) cum D^{20r}
aeth.; cf. Par. lat. 341 percussoque egyptio
abscondit sabulo.

25. existimauit F; aestimabat e p; arbitratur
d. om. autem I*(+I')S. intelligere BCGΘKT
W ug., intilleg. O*. fratres sine add. cum gr.
NBC: + suos MR*T c d e p et gr. ADEHP etc.

quoniam: quia d dem. p, quod gig. manu e*;
manus (contra gr.) DGMW c d p*. ipsius: eius
DΘ d e p. dat d e gig. p* (corr. p*). illis: ipsis
d, eis e p. > illis salutem D gig., > eis sal. e p,
cum gr. EHP al plur. at: ad CI.

26. + tunc ad init. d et tunc D^{20r}. uero (= τῇ δέ
EP al. plur.): quoque gig. (τῇ τε NABCD^{20r}H etc.);
om. D d. diae C. apparuit (apar. O): apparue-
runt S* (ut uidetur); uisus est d. illis: eis d e.
litigantibus. W, lidigantibus S. > lit. illis I; +
inter se gig.; + et uidit eos iniquitantes d cum D^{20r}.
et reconciliabat (et re sup. lin. I, et conciliabat
p) = καὶ συνήλασεν NBCD etc.: et reconciliauit d
cum gr. καὶ συνήλασεν AEP al. plur. eos: illos Θ.
in pace (contra gr. ἐλς εὐφροσύνην) DGΘIMTUVW ug.
(non cod. caraf.) cor. uat. mg. c dem. gig. p. uiri
fr. estis: quid facitis uiri fr. d et D^{20r}. ut quod I*
(corr. I') quare p. noceatis F; iniuriam facitis
d p. alterutrum: inuicem d.

27. qui autem: is qui autem D, is autem qui
gig., autem his qui p*, at is (his p*) qui e p*.
ini. fao.: nocet e. proximo + suo (contra gr.)
ADKSUVW^o gig. repulit DS ug. proximo suo
reppulit om. W* (+ sup. lin. cor.). et: aut D
dem. e gig. p cum E^{20r}. > iud. aut pr. super nos
p; > pr. super nos aut iud. D.

28. + aut ad init. CT. nunq. W5^{20r}. inter-
ficere: occidere p Auct. prom. col. 115 (> numq. et
me uis occ.). om. tu I d gig. Auct. prom. cum gr.
46. 61. 96. > uis tu D. quemadmodum F; sicut
gig. interficisti DO; occidisti (occidisti p*) p Auct.
prom. haeri B; hesterna (externa d) die d gig.
p Auct. prom. > heri (hesterna d. gig.) interf.
SU gig. aegyptium DT, egypt. W, aegipc. R,
egipc. S.

29. fugit (fugit CFRT; fugatus est gig.)
autem moyses (moyses codd. plur. Tisch., moy D,
moyses RW) = ἐφυγεν δὲ Μωϋσῆς: adque ita profugit

et factus est aduena
 in terra madiam
 ubi generauit filios duos
³⁰ et expletis annis quadraginta
 apparuit illi in deserto
 montis sina angelus
 in igne flammae rubi
³¹ moyses autem uidens admiratus est
 uisum
 et accedente illo ut consideraret
 facta est uox domini
³² ego deus patrum tuorum

deus abraham et deus isaac
 et deus iacob
 tremefactus autem moyses
 non audebat considerare
³³ dixit autem illi dominus
 solue calciamentum
 pedum tuorum
 locus enim in quo stas
 terra sancta est
³⁴ uidens uidi afflictionem
 populi mei qui est in aegypto
 et gemitum eorum audiui

m. d et ουτωσ και εφυγαδευσεν μ. D*; audiens autem m. fugit S sine auct. gr.; effugauit autem se m. p; effugauit autem moysen e cum E^o εφυγαδευσεν δε μωνσην. om. in pr. gig. uerbo: sermone d. isto: hoc d e. > hoc uerbo gig. p. factus est: fuit d e. aduena (πάροικος): incola d, inquilinus e p Aug. (viii. 806). terram (contra gr.) D d p. madiam (Μαδιάμ) AFI d e: madian BCDΘKMRSTUVW vg. c gig. p; madiā O, maziā G. hubi C. generauit: genuit d e gig. p Aug., genuerat c. > duos (-II. D) filios D p.

30. et: om. ΘMW; + post haec et d, + μετα ταυτα D^o. expletis: repletis D, inpletis d, completis Aug. (+ illic). annis: aū nis W (pro autem annis?). quadraginta: XL AFVW, XLta D. > quadr. ann. Aug. aparuit U; uisus est d. illis U* (s eras); ei d e p. deserto D; solitudine d; seq. ras. 4 litt. S. montis (του ὄρους): in monte D d gig. syna CI, sinai T*, -nay T^o. hangelus C, anguelus D; + domini d e p w Aug. cum gr. DEHP al. pler. syr. utr. > in des. ang. in monte sina D; > ang. in des. montis s. W. in igne (ignem S*, igni e) flammae (-me RW) = εν πυρι φλογός ACE etc.: in flamma (-mam p) ignis d gig. p Aug. = εν φλογι πυρός NB DHP min.; in igne flamma M. rubi: in rubo gig. p Aug.

31. moyses ACFG0: moyses codd. plur. (mōy D) vg., Tisch., moises RW. autem: uero gig. p; enim d. cum uidisset d. admiratus (amm. BK MSV) est = θαύμασεν ABC 13 etc.: admirabatur e, mirabatur d gig. Aug. et θαύμασεν NDEHP min. uissum D, uisu Θ; om. Bentl. cum gr. A. > uisum mirabatur gig. p (admir.). et accedente (acci. S*) illo (eo gig.): qui cum accederet p Aug., cumque ipse accederet d, cum accederent (-ret e) autem e; προσερχομένου δε αυτού gr. plur., και προσερχ. αυτου D. ut (et d) consideraret (consyd. 5, consideret D) = κατανοήσαι (και καταν. D*): considerare e gig. Aug.; + et F. facta est uox domini codd. plur. = ἐγένετο φωνή κυρίου NAB min.: + ad eum MW cor.

uat.* cum gr. CHP al. pler., cf. e gig. infra, + ad moysen Θ, et > ad eum uox domini T vg. c; f. est uox de (ex e*) caelo e Bed. (retr. 'in graeco') cum gr. E εγενετο φ. εκ του ουρανου; dominus ait ad eum d et o κ. ειπεν αυτω D; deinde + dicens DΘW5 58 cor. uat.* d dem. p Aug. cum gr. D; + dicens ad eum e Bed. et λεγουσα προς αυτον E^o, et > ad eum dicens gig.

32. ego: + sum DΘSUW vg. (non cod. caraf.) cor. uat.* c d dem. e gig. p Aug. Bed. ('in graeco') et gr. E. deus pr.: dominus A. patrum: fratrum Bed. ('in gr.'). tuorum: uestrorum W. abraam IR, abarcham D. et pr. om. vg. dem. gig. w. deus tert. et quart. om. FKOR* (+ R²)UV Tisch. w cum gr. NABC min. al. pler.; om. quart. D. isac S, issac D, ysaac W, ysahac C p, isaach c. > et d. iacob et d. isaac T* (corr. T¹). tremefactus (temef. e) autem codd. et vg. = ἐντρομος δε γενόμενος, et tremescens autem cor. uat.*, tremibundusque factus d: tremefactus est A, tr. est autem p. moyses ACFG0: moyses codd. plur. (mōy D) vg. Tisch., moises RW; + et p (non A). haudebat T; audiebat d. consyd. 5.

33. dixit autem (dixitque p* Aug., et dixit gig.) illi (ei e; om. p* cum gr. A 78. 96) dominus (deus O5 c dem. e cum gr. E 78. 96) = ειπεν δε αυτω δ κ. gr. plur.: et facta est uox ad eum d cum D^o. calciamentum vg.: calciamenta COSTU c Bed. ('in gr.'). pedum tuorum (τῶν ποδῶν σου): de pedibus tuis e (suis*) Bed. cum gr. CE al. plus 12 syr. utr. (sed ex extra lineam E*). om. solue . . . tuorum dem. enim: autem T. in quo omnes = εν φ EHP al pler.: ἐφ' φ NABCD (ou*) 61; + tu p cum gr. C al. pauc.

34. uidens: uidendo D gig.; intuitus enim d et και ιδων γαρ D*. afflictionem codd. plur. et vg., afflicc. R, afflicc. S, afflicc. DFGΘIOV*: mulcationem d; gr. κάκωσις. om. mei d et gr. D* 47. aegyp G* (+ to cor.), aegipto DR, egipto SW, aegyptu F*; egiptum p. gemitus d. eorum codd. et vg., illorum p, ipsorum e = αυτών NACEHP al. plur.: eius d et αυτού BD 26 syr. pesh. discendi DS;

et descendi liberare eos
 et nunc ueni et mittam te
 in aegyptum
³⁵ hunc mosen quem negauerunt dicentes
 quis te constituit principem
 et iudicem ?
 hunc deus principem et redemptorem
 misit cum manu
 angeli qui apparuit illi
 in rubo
³⁶ hic eduxit illos faciens
 prodigia et signa
 in terra aegypti et in rubro
 mari et in deserto annis quadra-
 ginta
³⁷ hic est moses qui dixit

filiis israhel
 prophetam uobis suscitabit
 deus de fratribus uestris
 tamquam me ipsum
 audietis
³⁸ hic est qui fuit in ecclesia
 in solitudine cum angelo
 qui loquebatur ei in monte
 sina et cum patribus nostris
 qui accepit uerba uitae
 dare nobis
³⁹ cui noluerunt oboedire
 patres nostri
 sed reppulerunt et auersi
 sunt cordibus suis in aegyptum
⁴⁰ dicentes ad aaron

descendit I; descende O. liberare (ἱελεύσθαι):
 ut liberarem F; eripere d gig. et tert. om. U.
 nun° G. ueni et: om. p; om. et FMOR° d dem.
 e gig. Bentl. cum graeco. aegyptum DR, haegy-
 ptum C, egyptum I, egiptum S'GW; aegypto O.

35. hunc + ipsum d. mosen AFG; moysen
 codd. plur. vg. Tisch., moisen RT; moses I, moyses
 W. om. quem S. abnegauerunt CT gig.; + eum
 D. > constituit te D. et pr. (καί): aut D dem.
 gig. p (> iud. aut pr.). iudicem (ducem 𐤀)
 sine additamento, cum ABDFKMOR°S°V vg.
 et gr. ABHP al. plur. syr. harcl.: + super nos
 CG@IR°S°TUW c d dem e gig. p et gr. ἐφ' ἡμῶν
 NCD min., ἐφ' ἡμᾶς E min deus: dominus D; +
 et d e et gr. N°BDE min. principem sec.: iudicem
 gig. redemptorem AG°T, redim. S; liberatorem
 e p; gr. λυτρωτήν. misit D. cum (σύν ABCDE
 min.): in d gig. et ἐν NHP al. plur. hangeli C,
 angeli D. ui G* (+ q G°). apparuit: uisus est
 d. illi: ei M c d e p (> ei app.). robo G*.

36. hio: ille D. aeduxit CI. illos O; eos D
 d e p. faciens: s sup. lin. D; cum fecisset d;
 o ποιησας gr. D* (sed corr.). prodigia: portenta d.
 signa + magna G° p°. > signa et prod. gig. p.
 in terra aegypti (aegip. DR, egip. SW) = ἐν γῆ
 Αἰγύπτου D al. mul. uul., cop. syr. utr.: in terra
 aegyptio e° Bentl., et ἐν γῆ Αἰγύπτου NAEHP min.;
 in aegyptio d et ἐν τῇ Αἰγύπτῳ BC min. et sec. om.
 Θ. maris S. deserto D; solitudine d. annis:
 per annos d. XL° M; XL ADFOW.

37. om. est F. moses AFGT; moyses codd.
 plur. (mōy D) vg. Tisch.; moyses R. israhel D,
 israhel C, israel vg., israhel d. profetam DOS.
 suscitabit (ἀναστήσει): suscitauit ABΘ°MO d e,
 suscitauit S. > susc. uobis vg. dem. deus codd.
 et vg. = ὁ θεός NABD 61; dominus deus e gig. p et
 κύριος ὁ θεός CEHP al. pler.; deinde + noster e

cum gr. EH al. mul. ἡμῶν (et ὑμῶν P al. plur.).
 fratribus: patribus p* (corr. p°). tanquam
 RW5 𐤀; sicut e p. ipsum: illum Θ; quem e*;
 om. CT. meipsum uno uerbo WZ. audietis
 (ἀκούσεθε): audite C@ST e' p (sed supra te ras.
 2 litt.); audistis e*; ακουσαθε D*. om. ipsum
 aud. FG* (+ G°) cod. caraf. cum gr. NABHP
 min.

38. fuit: erat p* (corr. p°). aecclisia MR,
 aecl. CDOU, ecl. S (deinde sequitur ras. 1/2 lin.),
 aegl. T. solitudinem K*; deserto e p, eremo
 Ambr. (de fid. l. i. § 83). angelo D; manu angeli
 SU*; eo gig. loquebantur I; loquibatur S* (corr.
 S'). qui loqueba om. O, spatio tamen relicto.
 ei: om. DΘ p; cum ipso gig. syna CD@IMRW.
 om. cum sec. d e cum gr. patrum nostrorum e.
 accipit DO d. uerba uitae (-te RW): uerba uiua
 (Bentl.), eloquia uite p°; el. uiua e p°, el. uiuentia
 gig., el. uiuentium d; praecepta dei uiui Iren.
 (Mass. p. 245) gr. plur. λόγια ζῶντα, sed λθ. θεοῦ ζ.
 104. 106. nobis: uobis p Iren. cum gr. NB
 min.

39. ouī: cum D. hoboedire C, obed. ORW
 vg., oboedientes esse d; obaudire gig. p* (corr. p°),
 obaudientes esse e; gr. ὑπήκοοι γενέσθαι. patris
 S* (corr. S'). nostri: uestri Iren. cum gr. 36. 61.
 105 al. 4. set R. repulerunt M°O vg., repulle-
 runt S; abiecerunt Iren.; deinde + eum CDG°T
 cor. ual.* (illum mg.) dem. gig. p°; gr. ἀπέσαντο sine
 add. auersi sunt = ἀπεστράφησαν D 31; uersi s.
 Bentl. cum gr. plur. ἐστράφησαν; conuersi s. T a
 e gig. p Iren.; deinde + in p cum gr. NABC 40.
 96°. cordibus suis: om. suis d et D°; c. nostris
 gig.; corde suo Iren., et τῇ καρδίᾳ αὐτῶν HP al. 60.
 aegyptum D, egiptum SW; aegypto DIM; he-
 remo R.

40. aron O°S. praecedant (pre. BDKMO'

fac nobis deos qui praecedant nos
 moyses enim hic qui eduxit
 nos de terra aegypti
 nescimus quid factum sit ei
⁴¹ et uitulum fecerunt
 in illis diebus
 et obtulerunt hostiam
 simulacro
 et laetabantur in operibus
 manuum suarum
⁴² conuertit autem deus et tradidit
 eos seruire militiae caeli
 sicut scriptum est in libro

prophetarum
 numquid uictimas aut hostias
 obtulistis mihi annis quadraginta
 in deserto domus israhel ?
⁴³ et suscepistis tabernaculum
 moloch
 et sidus dei uestri rempham
 figuras quas fecistis adorare eas
 et transferam uos trans
 babylonem.
⁴⁴ Tabernaculum testimonii fuit patribus
 nostris
 in deserto

RSW *p*³, praecidant O*, praecedat I) nos = προνο-
 ρεύουσιν ἡμῶν : pre. ant nos *p*³, et > nos praecant
gig., nos antecedant *Iren.* moyses (moy. BDKM
 OSTUV 𐤇𐤊 Tisch., moi. RW) enim hic (iste *e*;
*om. p*³ *Iren.*) = ὁ γὰρ M. οὐτός : moysi (mose I)
 enim huic ①15 𐤊 c et 'moderni' *ap. cor. uat.*
 aeduxit CI; duxit *e*³. aegypti DR, egypti STW;
 aegypto uoluit *Bentl.*, sed *gr.* ἐκ γῆς Αἰγύπτου.
 nescimus quid factum sit (est ①) ei (illi *gig.*) =
 οὐκ οἶδαμεν τί ἐγένετο (γένετον DEHP etc.) αὐτῷ :
 n. quid contegerit ei *d*; > quid ei contigerit igno-
 ramus *Iren.*

41. fecerunt T. > fec. nitulum ①. *om.* in *pr.*
gig. post diebus *ras.* circa 12 litt. S. > diebus
 illis M *vg. Tisch. d dem. e Iren. cum ord. graeco.*
 obtulerunt (hobt. C, opt. AIKR *Tisch.*) = ἀνθη-
 γαγον (ἀπηγοοντο D*): immolauerunt *gig.* hostiam
 (ostiam U*, hostia O*) = θυσίαν : hostias T *gig. p*;
 sacrificia *Iren.* simulacro IW *vg.*, symulacro C;
 simulacri K, et simulacrorum ①O; idolo *Iren.*
 letabantur OSW, laetabantur F*I(let.)M; iucun-
 dabantur *d*; epulabantur *e gig. p*³ (ut uultur); *gr.*
 εὐφραίνοντο. hoperibus C; factis *Iren.* manum
 F*O.

42. auertit *e*, peruertit *h*; *gr.* ἐστρεψεν. autem:
 + eos G *cf. h* (tunc itaque peru. illos deus); + αὐτούς
 C *sah*; + ab eis D et > se deus ab eis *Far. lat.*
 11533. > deus autem O. tradedit S. eos : illos
 R *gig. h p*; *om.* D. seruira I; deseruire *d e p*;
 ut seruirent *gig.*; *gr.* λατρεύειν. militiae RS, -cie
 W, -tie T, -tia V, -tiam G; exercitui *d e* (-tu) *gig.*
h, exercitibus *Iren.* celi SW. sicut: quemad-
 modum *Iren.* scribunt FG. *om.* est *gig.* profet.
 DOS. numquid W5 𐤊. uictimas (partim in
ras. scr. A; seq. *ras.* circa 12 litt. S) aut (et B①
 𐤇𐤊 *d e p Iren. Bentl. Tisch. cum gr.*) hostias
 (ostias U*) *codd. et vg.* = fere σφάγια καὶ (nulli *h*)
 θυσίας : sacrificia aut hos. *gig.*; > oblationes et
 sacr. *Iren.*, immolationes et sacr. *Philast.* (p. 703),
 hostias et sacr. *d*, hostias et immolationes *h*.
 obtulistis (hobt. C, opt. AIKR *Tisch.*) = προσ-
 ηρέγκατε : obtulistis *d*. michi B. annis||R; per

annos *h*. XL^{ta} M, XL ADFOVW. in deserto D,
 in solitudine *d*, in eremo *Iren.*; *om.* O cum *gr.*
 B* 104. > quad. ann. *gig.* > in des. annis quad.
p cum gr. 38. 69. 105. 113. 163 *al.* srahel C,
 hisrl D, israel *vg.*, istrabel *d e*; isrlē *p*³.

43. et ad init. + nunc *Philast.* suscepistis (c
sup. lin. T, suscip. DO) = ἀνελάβετε : accepistis
Iren., recepistis *h*, adsumpsistis *d*. tabernacula B;
 domum *h*; *gr.* τὴν σκητὴν. ipsius moloch *d* (τοῦ
 Μολόχ). sydus W5 𐤊; astrum *d*, stellam *Iren.*
om. uestri *d gig. Iren. Philast. et gr.* BD 15. 18.
 36 *sy. pesk.* rempham (ρεμφαμ D) cum C①
 M*W *vg. Bentl. c d h*, remphā BT, rēphā *p*,
 remfam A *gig.*: rempha GKM^oORSUV et ρεμφα
 61 *arm.*; refam *e cf.* ρεφάν CE *al.* 10, ripham F
 et ρεφάν N^oA (aeth.) *cf.* rapham *Hieron. nom.*
hebr. (iii. 103); resfam I, respham *dem.*; ρομφάν
 N^o 3 et ρομφα B *apud Latinos non uertuntur.*
 figuras (τοὺς τύπους): et effigies *h*. hadorare
 C; ut adoretis *gig. h*. eas : eis B *d e*, illis *p*³
 (*graeci enim προσκυνεῖν αὐτοῖς*); *om. gig.* et *tert.*
om. A. transferam (*ras. longa inter s et f S*; *trasf.*
 G*) = μετακινῶ : transmigrabo *d e p*³; transiui *p*³.
 uos + propter hoc W. trans babylonem (babil.
 GRTW, babill. S, babylone IO*) = ἐπέκεινα Βα-
 βυλῶνος *gr. plur.*, *cf.* ultra babylonem *h ed.*
Iunta 1534: in (+ illas *d sah*.) partes (partem *e p*)
 babylonis (babylonie *gig.*) *d e gig. p sah. et επι τα*
μερη βαβ. D*; in babylonem D (babil.) *tepl., edd.*
Wild 1481 𐤊.

44. + et erat ad init. *p*³. in tabernaculum *e*,
 et domus *h*. testimonii O; + quod S *e* (ην male
 reddentes). fuit (erat *gig.*; *om. e p*³) patribus
 nostris (s *sec. sup. lin. T*) *codd. plur. 𐤇 c e gig.*
*h lux p*³ *Bentl.* = ἦν τοῖς πατράσιν ἡμῶν NABCD²
 HP 61 *al.* (ὁμῶν A 65. 105 etc.): fuit cum pat-
 ribus nostris A¹ S5 𐤊 *cor. uat.*³ *dem. p*³, erat
 penes patres nostros *d*, *cf.* ἦν ἐν τοῖς π. ἡμ. D²E
al. mult. deserto D; solitudine *d*. sicuti C. dis-
 posuit (praecepit *h*) *sine add. codd. plur. cor. uat.*
mg. cod. caraf. cum graeco: + deus DR² 𐤊 *dem.*
*p*³; + illis deus 𐤆 𐤊 *cor. uat.*³ loquens = λαλῶν

sicut disposuit loquens
ad mosen
ut faceret illud secundum
formam quam uiderat
45 quod et induxerunt suscipientes patres
nostri cum iesu
in possessionem gentium
quas expulit deus a facie patrum
nostrorum
usque in diebus dauid 46 qui inuenit
gratiam ante deum
et petiit ut inueniret tabernaculum deo
iacob
47 salomon autem aedificauit

illi domum
48 sed non excelsus in manufactis ha-
bitat
sicut propheta dicit
49 caelum mihi sedes est
terra autem scabellum
pedum meorum
quam domum aedificabitis
mihi dicit dominus
aut quis locus requietionis
meae est ?
50 nonne manus mea fecit haec
omnia ? 51 duri ceruice et incir-
cumcisi

D 45, cum loqueretur *gig.*: qui loquebatur *d p* et *δ λαλῶν gr. plur.* ad mosen (moy. *codd. plur.* *vg. Tisch.*, moisen R, moī D): moysi *d p*, moyse *e*; deinde + qui L. ut (om. I* h) faceret: facere R* *d e*; ut facerent *p*. illud ST; eam *h*; om. *p** (+ *p**). secundum: iuxta *d*. formam (τόπον, *sed παρατυπον D* ut uultur*): figuram *d*, effigiem *h*. uiderat (ὠρακεῖ plur.) *codd. et vg.*, uideret O, uiderant *p*: uidit *h* et ὠρακεν DEH *al.* 8; deinde + in monte SU*.

45. quod: quem *e*, quam *h*. et: etiam *d gig.*, etiam *e*. induxerant *gig.*, introduxerunt *d*. recipientes *h*; om. *d* (non D*). iesu ita scriptum KMSV *vg.*, iesu D, iesum *d*: iesu *e*, hiesu FU; ihu ABCG@ORTW *ch p*. in *pr. om.* F. possessionem DS, positionem M, possessiones I *e*; possessione O (possessione) *h* (Bentl.) et *gr. ἐν τῇ κατασχέσει*. gentium RS; nationum *h p*; generationum *e**. quas expulit (reppulit *e*): ex quibus saluabit *h* sine *aucl. graeca.* a facie: om. C; a conspectu *h*. nostrum *e*. huiusque C. in *sec.*: ad *d gig.* dies D *d gig.*; diem *h*. dauid O.

46. inuenit: referit *d*. gratiam S. ante deum (dominum DR *gig.*) = ἐνώπιον τοῦ θεοῦ: aput deum I, in conspectu (sconsp. *d*) dei *d p*, coram deo *e h*. petiit W, petiuit @SU*, petit DO. ut inuenirent I; inuenire *d e p*. tabernaculum T; habitationem *h*; *gr. σκηνωμα.* > tabern. inuenire *d* (*h*) cum *gr.* D. deo (in deo *h*) iacob *codd. vg. et uett. plur.* = τῷ θεῷ Ἰακώβ N*ACEP *al. omn.*: sedes domui iacob *d* et τῷ οἴκῳ Ἰακώβ N*BDH.

47. solomon GS *d e*, salomon M*, salemon D. edificauit SW, aedificabit T. illi (αὐτῶ plur.) *codd. vg. c dem. h p*, ei *d e gig.*: om. *p**; sibi W et εαυτῶ CH *min.*

48. sed (set R) non excelsus (altissimus *e*) = ἀλλ' οὐχ ὁ ὑψιστος *gr. plur.*: > sed excelsus non Fulg. (*c. Fab.* 597), sed altissimus non *gig. h Aug.* (vi. 554), sed sublimissimus non *p*, et οὐ δε ὑψιστος ou D*; sed ipse altissimus (sine non) *d*. manu-

factis: + non I*; + templis *Aug. cum gr.* HP *al. plur.*, cf. *h infra.* inhabitat *Aug.*; habitabat F, inhabitauit *d*. > inhab. (hab. Tert.) in manufactis *d cum D* Tert. (prax. 16)*, > hab. in aedificis *manuf. hominum h*. sicut: sed D; + et *e** et *gr.* E *min.* profeta DOS; prophetam M; per prophetam W5S *gig.* dixit *d*. > dicit profeta *h*.

49. caelum (cel SW) mihi (michi BTW) sedes (-is ADG*IM*OR'ST, saedis C; tronus *h Tert.*) est = ὁ οὐρανός μοι θρόνος ἐστίν *k^{cor}*: om. est *gig.* Bentl. cum *gr. plur.*; > c. mihi est sedis *e*, c. est meus thronus *d*, et o *ou. μου ἐστίν θρόνος D*. terra autem (uero *d*) = ἡ δὲ γῆ plur.: et terra *h* et καὶ ἡ γῆ B *sy. pes. etc.* scabillum BFG*SV, scabyllum I; subpedaneum *h*. meorum + est S. quam: qualem *d e h p** (*corr. p**), et *gr. ποῖον*. edif. SW, aedif. M; aedificatis *d*. michi BT. > mihi edif. S. om. dicit dominus *gig. h p** (+ *p**) contra *gr.* aut: uel *h*. > locus quis B; qualis domus *h*; τίς τῶνος *gr. plur.*, sed ποῖος τ. D. requietionis CFK* (*corr. K*¹), requiecionis R, requiscionis S, requisitionis D; quietis *h*, requens *d*. mee W; mea *d*; + *ras. unius lit. B.* est *sec.* (ιστιν D *min.*): om. *gig. p** Bentl. cum *gr. plur.* > est requietionis meae *e*.

50. om. uers. *h*. hec SW. > omnia haec *e* (Bentl.) cum *gr.* ACDEP *al. ita habet uers. p* omnia (+ nonne *p**) enim ista fecit manus mea.

51. duri ceruice (σκληροτράχηλοι) cum A¹ (i *pr. in ras. scr.*) DGM (Bentl.), indurati ceruice *p*, durae ceruices *d*, dure ceruice *t*, duricordes *h*: dura ceruice (A*) BCF@IKORS (ciruice) TUVW *vg. Tisch. c dem. e** (ceruices *e**) *g₂ gig. lux. m Orig. int. (iii. 848) Lucif. Aug. (saepius) Hieron. (v. 144) Fulg. Uig. (trin. 12 = Ath. lat. i. 778)*; forsitan ex *Test. uet.* inoironomoi cordibus (-debus M*) cum AIMOSU5 *c d dem. lux. p Iren. Bentl.* = ἀπερίτμητοι (+ ταῖς *N al.*) καρδίαις NAB (καρδίας) CD *min.* (cf. infirmus pedibus xiv. 7): incircum-

cordibus et auribus
uos semper spiritui sancto resistitis
sicut patres uestri et uos
52 quem prophetarum non sunt
persecuti patres uestri?
et occiderunt eos qui praenuntiabant
de aduentu iusti
cuius uos nunc proditores et
homicidae fuistis
53 qui accepistis legem in dispositionem
angelorum

et non custodistis.
54 Audientes autem haec
dissecabantur cordibus suis
et stridebant dentibus in eum.
55 Cum autem esset plenus
spiritu sancto
intendens in caelum
uidit gloriam dei
et iesum stantem a dextris
dei 56 et ait
ecce uideo caelos apertos

cisis (-cicis K) cordibus BFG*KRWW²SC; in-
circumcisi (-cissi D) corde (ἀπερίτμ. τῆ καρδίᾳ
EHP 61 *al. pler.*) CDG^cT *e m Aug.* (v. 275)
Hieron. Fulg. Uigil.; non circumcisi corde g₂ sig.
*h (om. non) Orig. int. Lucif. Aug. (saepius; uide
Sabat.)*; incircumciso corde Θ, non circumciso
corde t. auribus + uestris *h (ut udtur). om. uos
pr. D. spiritu M e, spirito d. > sancto spiritui h.
resistitis (ἀντιστητε)* BCFKSUV²SC *Bentl.
dem. c² t, obnitimini Uigil. : restitistis ADGΘIMR
TW5 c g₂ sig. lux. m p w Orig. int. Lucif. Aug.
Hieron. Fulg., obstististis d, contradixistis h; re-
sististis O, restitistis e². sicut + et ΘOSU c dem. e
t w cor. uat. Aug.; contra gr. patris S* (corr. S¹).
uestri: + ita SC *Lucif. cor. uat. mg.*; + sic O.
et uos om. T c dem. sig. h t *Orig. int. Aug.
cum gr. D². om. et uos . . . patres uestri (u.
52) M.**

52. quem: + enim CT g₂ *Orig. int. Uigil.*
profetarum DOST; ex profetis *h (> non ex pr.)
Uigil.*; + illi t. persecuti Θ. > persecuti sunt
*d e p Aug. (viii. 808) Uigil. patres (in ras. scr.
I, patris S¹) uestri: illi d h (> illi pers. sunt)
et ekeinoi D²; om. t Orig. int. occiderunt C;
interfecerunt p. eos qui praenuntiabant (prenunt.
BDKO, praenunc. SC, prenunc. RSW) = αυτοου
τουσ προκαταγγελλοντασ D, cf. e. q. adnuntiabant
e g₂ sig. *Orig. int. Lucif., e. q. pronuntiabant CT:
qui nuntiauerunt h t (pronunt.), pronuntiantes
Uigil. = ut udtur τοις προκαταγγελλοντασ gr. plur.;
e. q. praenuntiauerunt d. de aduentum F²; ad-
uentum Orig. int.; + huius G²W. uos nuno
(contra ord. graecum) codd. plur. (et A¹) *vg. c
dem. h p t (tunc): om. uos A²; om. nuno e
Uigil.*; > nunc uos (vñv υμεις) M d g₂ sig. *Orig.
int. Lucif. Aug. (Bentl.). proditores: traditores
e p. > prod. nunc O². homicide RW; inter-
fectores g₂ sig. *Orig. int. Lucif. Aug. Uigil.*, in-
teremptores p, latrones h; *gr. φοβεis. fuistis:
facti estis p Uigil., effecti estis d; estis e Orig. int.;
gr. ἐγένεσθε plur., sed γεγένησθε HP al.****

53. qui: quia p. accipistis DO. legem O²
(corr. O¹). in dispositionem cum ABF²GIKR
(disposic.) S (dispossic.) V *cod. caraf. c dem. p²,*

*cf. in ordinationem sig. Lucif., et > ad ang. con-
stitutionem Uigil. : in dispositione CDF^cΘMOT
UW *vg.*, in ordinatione g₂ t; in dispositiones d
(Bentl.) cum gr. eis διαταγās; in aedictis p² Aug.
(viii. 808); in praeceptis e h. angelorum D.
et non: nec h Aug. custodistis d; seruastis (h)
Uigil.*

54. audientes autem (uero p) haec (hec W)
= ἀκούοντες δὲ ταῦτα plur.: et cum hec (+ illi h)
audissent S h, cum autem haec audirent g₂ sig.
*Lucif. (-issent) = gr. ἀκούσαντες δὲ ταῦτα 33; haec
quum dixisset t contra gr.; audientes autem eum
d et ακουσαντες δε αυτου D². dissic. G, desicc. O,
disec. D; dissicabant S; discruciantur d; tre-
mebant CT e g₂ sig. p t *Lucif.*; *gr. δειρόντο;
deinde + in g₂ sig. t *Lucif.*, + intra h. cordibus
suis om. K; corda sua h. stridebant (-ibant
S²) = ἐβρυχον: fremebant e. dentibus (dentes
h): + suis e cum gr. E al. syr. pesh. etc. super
eum d e (ἐπ' αὐτόν).**

55. eum (quum Θ) autem (que d) esset (esset
R; > esset autem e) plenus sp. sa. = ἑνάρχων δὲ
πλήρης πν. ἀγ.: ipse (ille g₂ sig.) autem (uero p)
cum (quum CT) esset pl. sp. sa. CT g₂ sig. p t
*Uigil. (Uarim. 737); cum autem esset stephanus
(stef. S) pl. sp. sa. G²MSUW cor. uat.* , et > ste-
phanus uero cum esset pl. sp. sa. m; ipse autem cum
esset in spiritu sancto h. intendens (ἀντίστας)
codd. plur. et *vg.*, intendit m: intuens AO, intuitus
d, et intueretur h; respiciens t. om. in DΘ²h.
celum SW; caelo lux.; + et m. gloriam: mai-
statem g₂, honorem h; caelum lapsu D² (sed
correxist). iesum e; + dominum d h p cum D².
om. stantem Iren. (Mass. p. 198). a (ad GIRS²
g₂ t) dextris (dexteris D) = ἐκ δεξιῶν: ad dex-
teram d e h m Iren. Uig.; + uirtutis 5 p w arg.*
cor. uat. edd. ant. Kesler 1487, Paganini 1497,
Sacon 1515 et 1519, Maresch. 1531, Uiuian 1534.
om. dei sec. MO alb. Iren. > ad dex. dei stantem
d h cum D².**

56. Uersum incipimus et ait cum Stephano
1555, et u. 57 exclamantes et sic ad finem capi-
tuli; contra Tisch. maluit u. 56 exclamantes
57 et eiciēntes etc. ait: dixit d e h m p t Iren.

et filium hominis a dextris
stantem dei
57 exclamantes autem uoce
magna continuerunt
aures suas
et impetum fecerunt
unanimitè in eum
58 et eicientes eum extra ciuitatem lapi-
dabant
et testes deposuerunt uestimenta sua
secus pedes
adulescentis qui uocabatur saulus
59 et lapidabant stephanum

et gr. εἶπεν. uideo: uidi Priscillianus (ed. Schepps p. 37). celos SW. hapertos C. caelum apertum Aug. (iii. 2. 732). a (ad IRS* d g₂ t Iren.) dextris (dexteram Iren.) stantem (adst. Iren.) dei (in. def. ἰστώτα τοῦ θεοῦ N*BDHP al. pler.) cum AFGIKOSUV: > stantem a dextris (ad dextris R^o, ad dexteram e m t Ambr. Aug. bis) dei (maiestatis Aug. v. 1268; uirtutis dei W^o) BØR*W vg. Bentl. c dem. e g₂ gig. m p t Ambr. Aug. (iii. 2. 732 et v. 1268) cum gr. ἔστ. ἐκ def. τοῦ θ. N*ACE min., cf. sedentem ad dexteram dei Prisc.; > ad (a DMT) dextris (dexteris D; dexteram d h) dei stantem CDMR*T d h.

57. exclamantes (clamantes e g₂ gig. Lucif.) autem (om. I*) = κράττες δέ: et exclamantes D; quo audito illi exclamauerunt t; tunc populus exclamauit h; et cum exclamasset (i. e. Stephanus) d cum gr. min. 18 κραττες δε. magna + et h (non t). continuerunt (συνέσχον): compresserunt d g₂ gig. Lucif. suas: eorum d. impetum fecerunt: om. fecerunt e; inruerunt h. unanimitè (hunan. C, unian. DOS, uniamiter B) = ὁμοθυμαδόν: unanimes Ø e p, uno animo g₂ (unanimus*) gig. Lucif.; uniuersi t; pariter omnes h. > unan. fecerunt d.

58. om. et pr. g₂. eicientes (eiec. V, eiec. vg. Tisch., iniec. D) = ἐκβαλόντες: eieciunt d g₂ (+ que*) gig. Lucif.; eiecerunt lux., expulerunt e h. eum (αὐτόν A min.): om d e g₂ gig. Lucif. cum gr. plur.; + foras lux. ciuitate RS; + et h lux. p (non e). lapidauerunt I; + eum d h p t et gr. D; + stephanum Ø. et (adque d; + ipsi d, + illi h) testes = καὶ οἱ μάρτυρες: et falsi testes O g₂ gig. p t, > et testes falsi D, falsi autem testes C. disposerunt D; exposuerunt g₂ gig.; posuerunt h t. om. sua gig. cum gr. HP al. secus: ad d; ante e h; iuxta t. adulescentis cum AC (had.) FGØIT, adulisc. OS: adolescentis MRUW vg. Tisch., adolisc. BDKV; adolescentulis p; inuenis h; om. t; deinde + cuiusdam d gig. p t et + τινος D syr. pesh., > cuiusdam adolesc. T. qui uocabatur (ca sup. lin. T; uocatur F) saulus (καλουμένου

inuocantem et dicentem
domine iesu suscipe spiritum meum
60 positis autem genibus
clamauit uoce magna dicens
domine ne statuas illis
hoc peccatum
et cum hoc dixisset obdormiuit
saulus autem erat consentiens neci
eius.
VIII. 1 Facta est autem in illa die
persecutio magna in ecclesia
quae erat hierosolymis
et omnes dispersi sunt

Σαύλου): uocante sauli e; nomine (nomen t) sauli d g₂ gig. p t; cuius nomen uocatur saulus h.

59. et pr.: ac g₂. lapidant g₂. stefanum DG OST; + et g₂ (sed partim eras.). domine usque ad fin. cap. in ras. scr. R. domine... dicens (u. 60) om. O. iesu e. suscipe (δέξαι): accipe DR d e g₂ gig. m p; recipe h t Ambr. (fid. l. ii ad fin.). spiritum: scriptum e* (deinde rip erasit cor.).

60. ad inis. + quique iam deficiens t. positis autem (que g₂ gig.; om. t) genibus: ponens autem genua e m p; cumque posuisset ge. et d; > et genibus positus h. clamabit M*T; clamabat F; exclamauit h m p t. > uoce magna excl. t. dicens (λεγων D et syr. pesh.): om. DFGØ e h lux. t Bentl. Tisch. et gr. fere omn. illis: eis m Iren. (Mass. p. 198). hoc peccatum (ταύτην τὴν ἁμαρτίαν ABCD) codd. plur. vg., Cypr. (de bono pat. 16), et hoc delictum Aug. (iii. 2. 331, 858), hoc in pecc. D, hoc ad pecc. C t, hoc in peccato S: > peccatum hoc d e Iren. et τὴν ἁμαρτίαν ταύτην gr. plur.; deinde + quia nesciunt quid fatiunt W cor. uat.* (non mg.). cum hoc (om. G*; haec CT p, hec S) dixisset: > hoc cum (quum Ø) dix. Ø e t; dum hoc dicit h; hoc dicto g₂ gig. obdormiuit C, obdormibit T; dormiuit d e g₂ gig. t; + in domino BKVW^o SØ p w. saulus usque ad fin. cap. om. U* (+ U¹). autem: uero d p. erant I* (ut uditur). consensiens RW; comprobator h. neci (τῇ ἀναίρεσει): interfectioni g₂ gig., interfecti d, nequicie p. eius: illorum p; stefani h; om. W* (+ W¹). Inc. cap. viii. saulus autem DV.

VIII. 1. facta (-tum S) est autem (itaque d g₂ gig.; om. h) = ἐγένετο δέ: et facta est p. illo gig. diae C; + et dem. persecutio RS, persecutio Ø. magna + et tribulatio d cum D^o, cf. magna afflictio et magna persecutio sah.; > in illis diebus facta est tribulatio et pers. magna h. in sec.: super d e; aduersus p t; om. h. aeclesia R, aecl. COU, ecl. S, egl. T, aeclesia D; ecclesiam d e p t Bentl., et gr. ἐπὶ τὴν ἐκκλ.; ecclesiae h. que DIW, qui S. erat: est S d h t; + in D d e

per regiones iudaeae
et samariae
praeter apostolos
² curauerunt autem stephanum uiri timorati
et fecerunt planctum
magnum super illum.
³ Saulus uero deuastabat
ecclesiam
per domos intrans et trahens uiros ac
mulieres
tradebat in custodiam

⁴ igitur qui dispersi erant
pertransiebant euangelizantes uerbum.
⁵ Philippus autem descendens
in ciuitatem samariae praedicabat
illis christum
⁶ intendebant autem turbae
his quae a philippo dicebantur
unanimitè audientes
et uidentes signa quae faciebat
⁷ multi enim eorum qui habebant spiritus inmundos

Aug. (ix. 357) *et gr.* ἐν Ἱεροσ. hierosolimis MUR, hierus. BS, hirus. D, ieros. W, iheroa. T, hierosolymis K, iherosolymis C, ierusalymis O, ierusalymis *vg.* et omnes (omnis S) = καὶ πάντες N^o min., πάντες τε A *al.* mult., et ita *syrr.* *pesh. aeth.*, *cf.* omnesque (qui t) t *Aug.*: omnes autem e h p *et π.* δέ BCDEHP *etc.*; omn. enim d cum *gr.* 106. om. sunt M. > disp. sunt omn. g₂ *gig.* per regiones (-nis S) = κατὰ τὰς χώρας: in regionibus t *Aug.*; circa ciuitates h. iudaeae BIMOU, -dae W, -dae DR; iudaea S; om. g₂. samariam W. praeter (preter BDKMORSW¹, propter W*) apostolos (-tholos C): exceptis apostolis t *Aug.*; deinde + qui remanserunt (-rant h; manserunt d; + in t) hierusalem (hierosolymis h *Aug.*) d g₂ *gig.* h t *Aug.* cum *gr.* D sah., *cf.* *Bed.* (retr.) 'si dispersa ecclesia apostoli remanserunt in hierus. ut Lucas ait.'

² curauerunt (συνεκόμισαν) *codd.* plur. (et D*) *vg.* c dem. *Bentl.*; curare enim hic = ἐνταφιάζων ut *Pallad.* 'hist. Laus.' x (= *Migne P. L.* 73, 1103); *cf.* *onomasticon s. u. P. L.* 74, 426 ubi bene citatur *Aug.* in *Gen.* l. 2: comportauerunt T d e g₂ *gig.* h t, portauerunt S; curportauerunt V; tulerunt p; sepelierunt D^{mo} (sepil.) W. autem: ergo g₂; quae d et te (pro δέ) D^{Er}. stef. FGOST, stif. D; + *ras.* unius lit. S. uiri: homines h. timorati (εὐλαβεῖς): religiosi t, pii h, timidi D^{mo}. fe^{er}unt O; *def.* h ad ix. 4. supra g₂. illum: eum MO *vg.* c d e g₂ *gig.* p t *cor.* uat. mg; + et sepelierunt eum O.

³ uero (in *ras.* scr. U): autem M *vg.* d e *gig.* deuastabat: a *pr.* in *ras.* Θ; diuast. A* (*corr.* A¹) BFGIK. aecll. R, aecl. COU, ecl. S, egl. T, aeclless. D; ecclesias BΘ d t *contra gr.* per (Per A) domos (-us DOV) = κατὰ τοὺς οἴκους: per singulas quae do. d; in do. g₂ *gig.* t; *cf.* ii. 42. intrans: ingrediens d p. > intrans in do. g₂ t. aeclesiam per domos. intrans et sic distinctum U. et (om. D) trahens (trachens D, traens T, extrahens Θ^e) = σύρων τε: trahensque D, tradensque p, extrahens (trahens e^o) autem e. hac C; et d. tradebat (παρεδίδου): trahebat A* (*corr.* A¹) D *gig.*;

expunxit p^o; + eos D. custodiam (φυλακήν): carcerem d t.

⁴ igitur qui: hi (hii T) igitur qui ΘT p, hi ergo qui g₂ *gig.*; at illi (+ quidem d) qui d t *Aug.* (ix. 357); hi igitur (sine qui) e. fuerant S^o; sunt T p^o (*corr.* p^o). *Pro* dispersis ait *Bed.* (retr.) in *graeco* haberi 'disseminatos, id est disparentes.' pertransiebant *codd.* plur. (-ierant I) = διήλθον (*cf.* xv. 3, Lc. xvii. 11, et exiebant *infra u.* 7): pertransibant BCRSTUV (-bunt) W *vg.* c dem. *Bentl.*; ibant e g₂ *gig.* p t w et ηλθον N^o sah.; adnuntiabant d (non D^{er}); + per ciuitates et castella g₂ *Aug.* (transeuntes per c. et c. euangelizabant). aeuangeliz. R, heuangeliz. C, aeuangeliz. D; bene nunciantes p. uerbum sine add. BCFGΘIKR*SUVW *et d dem.* *gig.* p^o *Bentl.* et *gr.* plur.: + dei ADMOR¹T⁵Σ⁶ c e p^o t w *Aug.* et *gr.* E 47** *syrr.* *pesh.*; deinde + circa ciuitates et castella iudaeae p w cum *Par. lat.* 342*. 343. 11932. *tepl.*; *explicit* g₂.

⁵ philippus C, fil. GST, pil. D; philipp^hs O (h *sec.* in *ras.*). autem: uero d *gig.* p. descendens DS; cum deuenisset *gig.*; cum uenisset d. samarie W. > samaria in ciuitate p^o (*corr.* p^o). predic. BDKMORSW. eis d e p. ohristum: iesum *gig.*

⁶ intendebant (-bat I p^o; adtendebat e^o, -bant e^o) autem = προσείχον δέ N^o ABCD³ 61 *al.*: om. autem DO; et intendebant *gig.* et προσείχον τε EHP *al.* longe plur. turbae RW; turba p^o (*corr.* p^o); omnis turbae d; ωσ δε ηκουον παν οι οχλοι προσειχον D^o. hiis W; om. O. que DR, qui W. filippo GS, pil. D, philippo C, fillipo T, philipp^ho O. dteobantur + et suadebantur p. > his qui (quae e) dic. a phil. d e. hunanimitè C, unian. DIOS; unanimes e p (unian.); uno animo *gig.*, unanimo d. audientes: in audiendo ipsos (om. p) e p^o; in eo quod audierint ipsi d et *gr.* ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοῦς; deinde + eum p, et en τῷ ακ. αὐτου N^o (ut uditur). et: ac *gig.*; om. p^o (+ p^o). uidebant d. signa + et prodigia *gig.* que DIRT (ue *sup. lin.*).

⁷ multi enim (autem M) eorum (illorum p; om. D) qui habebant = πολλοὶ γὰρ τῶν ἐχόντων

- clamantes uoce magna
exiebant
multi autem paralytici
et claudi curati sunt
⁸ factum est ergo magnum
gaudium in illa ciuitate.
⁹ Uir autem quidam nomine
simon
qui ante fuerat in ciuitate
magus
seducens gentem samariae
dicens se esse aliquem
magnum
¹⁰ cui auscultabant omnes

- a minimo usque ad maximum
dicentes
hic est uirtus dei quae uocatur
magna
¹¹ attendebant autem eum
propter quod multo
tempore magicis suis
dementasset eos.
¹² cum uero credidissent
philippo euangelizanti
de regno dei
† et nomine iesu christi
† baptizabantur uiri ac mulieres
¹³ tunc simon et ipse credidit

NABCE *min.*, cf. multi enim (nam m. *ggi.*) habentes *e* *gig.*: a multis enim qui hab. *d* et πολλῶν γὰρ τῶν ἐχ. HP *al. pler. et apo (uel para)* πολλοὶσ γὰρ τῶν ἐχ. D*. *spiritus* (spūs S*U) *inmundos* (imm. K *vg. Tisch.*, *inmundus* B): spiritum *inmundum d* (*non D^{or}*). clamabant D. magna + et D *p.* exhibant W *vg. c dem. gig.*; sanabantur *p.* *Incipere uoluit u.* 8 multi autem, et 9 uir autem *Tisch.*; non autem *℄*, neque ipse *Tisch. T. G. 8 nec W. H.* multi autem (πολλοὶ δὲ plur.): multique *gig.*; multi quoque *p* = πολλοὶ τε 34; multi enim F *d*, multi ergo O; + et *e cum* *gr.* E 13. paralytici DMORSTW; paralytin passi *d.* om. et O *d* et *gr.* D* 31. curabantur *d.*

8. factum est ergo *codd. plur.* (ergo in *ras. T*) et *vg.*: f. est autem CDRS et ἐγένετο δὲ NABC *min.*; et f. est *e* *p* et καὶ ἐγέν. EHP *al. pler.*; om. ergo *d.* magnum gaudium (πολλὴ χαρὰ NABC 47. 61): > gaud. mag. DE *vg. e* *p* et χαρὰ μεγάλη DEHP *etc.*, > et gaud. multum f. est. *gig.*, gaud. magnum (*sine et*) f. est *d* et χαρὰ τε μεγ. εγεν. D *syr. pesh.* ciuitatem I; > ciuitate illa *d* *e* *p* cum *ord. gr.*

9. autem + erat D. symon CDIMW. qui ante (hante C, antea S) fuerat (-rant T*); erat *Iren. Mass. p.* 99) = προσηρτων D: ante fuerat *dem. e cor. uat.* Benth.*, iam pridem erat *d*, erat ante *gig.*, et προσηρτων *gr. plur.* in + ipsa *d.* magus (μαγεύων): magias exercens *gig.*, magicam exercens *Iren.*, magiam faciens *e*, μαγικά faciens *d*; magnus DV, magna faciens *p** (magus magna fac. *p*); deinde + et *d* *e* *p* (*gig. uide infra*) *Iren. cum gr. exc.* D*. seducens *codd. et vg. c dem. Iren.*: suadens *e* *p*, mentem auferens *d*; et dementabat *gig.*; *gr. ἐξιστῶν uel ἐξιστῶν*, sed ἐξιστῶν D* ut uertur; cf. *Bed. (retr.)* * pro eo quod est seducens in *gr. scr. est ἐξιστῶν: quod significat* in extasin, id est mentis excessum siue stuporem et admirationem conuertens; seducens *graeo ἐξιστῶν uix respondet, sed Luc. xxiv. 22 ἐξέστησαν uertitur* seduxerunt in *d.* genti *e*; gentibus *d.* samariae R, samarie W; samaritanorum *Iren.* se esse

aliquem cum BDFKMO (aliquem in *mg.*) R (essae) VW *vg. c p Iren.*: > esse se aliquem AC GΘIT *dem. Benth. Tisch.*; > se aliquem esse SU; > esse quendam se *d* (*om. se*) *e cum ord. gr. εἶναι τινα ἑαυτὸν*; se quendam (*om. esse*) *gig.*

10. cui: quem *Iren.* auscultabant U, auscultabant AD, auscultabant O; intendebant CT *d* *gig.* *p*, adtendebant *e*; *gr. προσείχον.* homnes C; om. *Iren. cum gr.* HP *al.* minimo (mi *sup. lin.* T): pusillo *d* *Iren.*; *gr. μικροῦ.* husque C. maximo I; maiorem *e*, magnum *d* *Iren.*; *gr. μεγάλου.* dicens *p.* haec D *p*². om. dei *p.* que DI; qui S.

11. adtendebant (-bat I, attendebant FKRUV W *vg. Tisch.*): intendebant *d* *e* *gig. p*, intuebantur *Iren.*; *gr. προσείχον ut u.* 10. ei *d* *e* *p*; in eum *gig.* propterea quod *d* *gig.* multo; plurimo *d.* magicis (-ciss S*): magiis *℄ cod. caraf. gig.* (magus *ed.*), magis *e.* suis: om. *d* *gig. Benth.*; + artibus DO (> art. suis) R *tepl. Benth.*, et > art. magicis suis *Par. lat.* 11533; + rebus D; *gr. ταῖς μαγίας (sine αὐτοῦ).* dementasset: diridebat D; mentem abstulisset *d*; *gr. ἐξισταίναι, uide ad u.* 9. eis *d.* > eos dement. *gig.*

12. cum (quum Θ, quum R) uero (autem *p*) = ὅτε δὲ: cum ergo AIO; sed postquam *gig.* credidissent S; crediderunt *e* *gig.*; crederent *d.* filippo GST, pil. D, philippo C, philippo O². aeuuang. R, euuang. I, aeuangelizanti D; aeuangelizante S, euangelizante *e*, -tem *d*; bene ad nunciandi *p*, praedicanti euangelium *e*; sequitur *ras. parua M.* de regno: regnum *d* *gig.* om. dei S*. et nomine (καὶ τοῦ ὀνόματος) ABCIKO STU**℄ cor. uat. p**: et de nomine G *d* *e* *gig.*; et in nomine DFΘMRU¹VW *c dem. p*²; in nomine (*sine et*) *℄ ℄ add. ant. plur.* iesu *e.* A male *inc. nouum colon* et nomine, non baptizabantur. om. christi O. babtiz. C, baptiz. D, baptizabant^r S; baptizarentur R* (*corr. R!*) *c dem.* uiri + quoque *p*, et *gr. ἀνδρες τε.* hac C; et *e* *p*.

13. tunc simon (symon CDIMW); sim. quoque *d* *gig.*, s. autem *e*, et s. *p*; *gr. ὁ δὲ Σ.* om. et ipse

et cum baptizatus esset
adherebat philippo
uidens etiam signa et uirtutes maximas
feri
stupens admirabatur.
14 Cum autem audissent apostoli
qui erant hierosolymis
quia recepit samaria uerbum dei
miserunt ad illos petrum
et iohannem
15 qui cum uenissent orauerunt pro ipsis
ut acciperent spiritum sanctum
16 nondum enim in quemquam
illorum uenerat

sed baptizati tantum erant
in nomine domini iesu
17 tunc inponebant manus super
illos et accipiebant spiritum sanctum.
18 Cum uidisset autem simon
quia per inpositionem
manus apostolorum
daretur spiritus sanctus
obtulit eis pecuniam 19 dicens
date et mihi hanc potestatem
ut cuicumque inposuero
manus accipiat spiritum sanctum
20 petrus autem dixit ad eum
Pecunia tua tecum sit

p. credit S. cum (quum Θ) baptizatus (baptiz. C, baptiz. D) esset (essent I*) adherebat (adhaer. ΘKV *vg.* Tisch., adhaer. R, ader. CM*); adherebant I*) = βαπτισθῆναι ἢν προσκαρτερῶν *gr. plur.*, cf. baptizatus adher. *e*: baptizatus est et adher. *d* *gig.*, et βαπτ. ἦν καὶ προσκαρτεροῦν D. filippo GST, pil. D, philippo C, philippo (ex -ppoo) O. actiam R; autem CT *e* et *gr.* 105 δε; *om. d* *gig.* **maximas**: multas D; magnas *d* (*e*) *gig.* *p* (Bentl.) et *gr. plur.* μεγάλας. > uirt. et signa magna *e* et δυναμεις καὶ σημεια μεγάλα E al. fieri: quae fiebant *gig.* stupens (+ et D) admirabatur (amm. BDKOSUV) = ἐξίστατο: stupebat *e* *p*, obstupiscebat *d*; stupens admirabantur I*R* (et ἐξίσταντο N*C*D*); + eis *gig.*

14. quum ΘT, quum R; *om. e**. autem: tem in *ras.* A; uero *d*; *om. p.* audisset I. > aud. autem CT *e* *gig.* *om. erant e.* + in ante hieros. DMO5 (non cod. caraf.) *d* *e* *p.* hierosolim MRU, hieru. DS, iero. W; hierosolymis BO, ierosolymis *vg.*, iherosolymis C; hierusalem *d* cum D*. > apost. q. in hier. erant DM; > qui in (*om. gig.*) hier. erant (*om. e*) apost. *d* *e* *gig.* (Bentl.), et *gr.* οἱ ἐν Ἱερ. ἀπόστολοι. quia: quod W *vg.* *gig.* (+et). recipit DO; recepisset MW *vg.*; accepit *p*, excepit *d*, percepit *e.* samarie *t*; + quaque *gig.* (> et sam. quoque rec.). *om. uerbum gig.* misserunt D. illos ACDGΘIOTW *c dem. t*, et illum *e*: eos BFKMRSUV *vg. d* *gig. p* Hieron. (ii. 182). iohannem SΘ.

15. cum (quum Θ) uenissent (ueniiss. D): cum descendissent *d* *e* *p*; descenderunt et *gig.*; uoluit cum deuenissent Bentl.; *gr. οἵτινες καταβάντες*; + ad eos Hieron. horau. C, orab. T; rogauerunt *dem.* pro: super *d* (*sed gr. περὶ*). ipsis: eis *e* *gig. p* Hieron., eos *d.* acceperint S; accipiant *d.*

16. nondum (οὐπω HLP etc.) *codd. plur.* (> non enim dum D) et *vg.*: necdum (οὐδέπω NABCDE etc.) AMO Tisch. in quemquam (quenquam 5, non autem A; quemquem U*) illorum (eorum

CT) uenerat (superu. CMR*T *gig.*, conu. *t*) = ἦν ἐπ' οὐδενὶ (οὐδενὰ D*) αὐτῶν ἐπιπεπτακός: erat in q. eorum deciderat *e*, erat super q. eorum inlapsus *d*; erat in ullo (illo *p**) eorum *p*, > uenerat in q. ipsorum D, cecid. s. ullum illorum Hieron.; deinde + spiritus *p*, + spiritus sanctus Fulg. *p.* 660. sed (set R); baptisati (baptiz. C, baptiz. D) tantum erant (> er. tantum D) = μόνον δὲ βεβαπτ. ὑπῆρχον: > si tantum bapt. er. *gig.*; tantummodo autem b. er. *p*, tantum (solum *e*) autem b. er. *d* *e* (Hieron.). domini: *om. D** (+ *sup. lin.*); + nostri I. iesu *e*; + christi A* (ut uultur sed eras.) IM *d* et *gr.* D (HLP al. 40).

17. imponebant C (m *sup. lin.*) FKUW *vg.* manos S*; manum Bentl. super eos *d* *gig.*; eis *p* (> eis man.); illis manus Hieron.

18. cum (quum ΘW5, quum R; *om. e**; + *ras. unius lit.* B) uidisset (audisset R *t*): uidens *e* *gig. p.* *om. autem C d.* symon BCDIMW (symeon). quia: quod *gig.* imposit. UW *vg.*, inposic. R, inposic. S. manus: manuum D *d* *e* *gig. p* cum *gr. τῶν χειρῶν*. apostolorum C. datur *d* *e* *gig. p*; *gr. δίδουαι. sanotus omnes* (-tum *e*): *om. τὸ ἅγιον* NB. obtulit (cf. vii. 42) BCD F*GΘKMOSTU *vg.*: opt. AF^eIRVW. illis *gig. p.* pecuniam D^eR; paecunias *d.*

19. dicens: rogans et di. *gig.*, deprecans et di. *p*, rogando et dicendo *d*, et παρακαλῶν κ. λεγ. D. *om. θ^e F c* gig. p* contra *gr.* michi B. > potest. hanc (istam *p*) *d* *e* *p* *t* Bentl., et *gr. τὴν ἐξουσίαν ταύτην. cuiusque*: que *sup. lin.* S, cuiusque 5. inposudero S*; inposuero KUW *vg.*; + et ego *d* *p* (> et ego cuic. inp.) cum *gr. D.* manum C *p* non *gr. Libere Aug.* (iii. 2. 338) quid uultis a me accipere pecuniae ut et per inpos. manuum mearum detur sp. s.

20. Inc. u. 20 petrus autem Stephanus 1555, Tisch. T. G. 8, W. H.: contra inc. pecunia C. autem: uero Θ. dixit ad illum V *gig.*; > ad eum dixit A*. Deficit *d* ad x. 4. pecunia MR,

in perditionem
 quoniam donum dei existimasti pecunia possideri
²¹ non est tibi pars neque sors
 in sermone isto
 cor enim tuum non est
 rectum coram deo
²² paenitentiam itaque age
 ab hac nequitia tua
 et roga deum si forte remittatur tibi
 haec cogitatio

cordis tui
²³ in felle enim amaritudinis
 et obligatione iniquitatis
 uideo te esse
²⁴ respondens autem simon
 dixit
 precamini uos pro me ad dominum
 ut nihil ueniat super me
 horum quae dixistis
²⁵ et illi quidem testificati et
 locuti uerbum domini

pecuniam T². tuam t. om. in t. perditionem S, perdicc. R; perditione KMUV c t Iren. (Mass. p. 99) Cypr. (Test. iii. 100 codd. opt.), cf. autem Bed. (retr.) 'rectius scribitur in perditionem iuxta auct. graecam quam in perditione'; interitum D e gig. p Tert. (Sug. 12) Ambr. (l. l. ix. § 19); gr. ἀπώλειαν. quoniam: quia D gig. p Cypr., Auct. de Rebapt. p. 89, Aug. (iv. 161, viii. 992). donum (τὴν δωρεάν): gratiam Tert. Cypr. Rebapt. Ambr. existimasti S, existimastis I², existimas T; estimasti p, extimasti t; patres uide infra; + te Aug. (viii. 992). > exist. gratiam dei Cypr. pecunia MR, pecuniam B*IS*T*U², poecuniam C; peccuniis p; per pecuniam W e² (-nia cor.) Cypr., per pecunias Rebapt. Aug. (viii. 992); gr. διὰ χρημάτων. possideri D; posse possideri Rebapt.; possidere IOS (possed.) e t Aug. (viii. 992) Benth., acquirere gig.; gr. κτᾶσθαι. Libere patres: pretio consequendam putasti Tert., putas te pecunia consequi posse Ambr., putasti pecunia comparandum Aug. (iii. 2. 338), existimasti do. dei pecunia comparari Aug. (iv. 161); Iren. = uulg.

21. est pr. + enim M⁵. pars (μερίς): portio e gig. Rebapt. > pars tibi W. sermone (λόγος): uerbo e; ratione Tert. (idol. 9); fide gig. p Ambr. (l. c., et poen. l. ii. § 23), Aug. (iii. 2. 338) et Const. vi. 7. 2. isto codd. plur. ug., cf. > ista rat. Tert.: hoc A e Iren. Rebapt., hac p, cf. > hac fide gig. Ambr. Aug. rectus I; directum p ooram (quorum IR) deo: in conspectu dei p; apud deum Ambr. (poen.)

22. poen. CD ug., pen. IMOW, penitentiam RS; -nitentiam in ras. B. itaque: ergo e. age: habe e gig. p² (corr. p²). hoc O² (corr. O¹). nequicia RS¹ (nequiacia S²); malitia CT e gig. p Auct. quaest. (q. 102 col. 97); stultitia codd. ap. Ambr. (poen.); gr. κακίας. > mal. tua hac e p; gr. τῆς κακ. σου ταύτης. roga (δεήθητι): obsecra e p, ora t, precare Ambr. deum (τοῦ θεοῦ HLP al. plur. syr. pesh.): dominum e gig. t Ambr. (Benth.) et gr. NABCDE min. remittetur S p² (corr. p²); remittit e² (-ittitur cor.). hec SW; et t; om. e p (Benth.), gr. ἡ ἐπινοία tantum. cogi-

tacio RS; recordatio Ambr. om. uersum Iren. (Mass. p. 99) et Aug. (iii. 2. 338).

23. enim + et t. amaritudinis ex amarissima correctum D. hobligat. C, obligac. RS; obligationem p. iniquitatis (ἀδικίας): iniustitiae Iren., iustitiae e. om. et obl. iniq. Aug. (iii. 2. 338). > in obl. enim iniq. et amaritudine fellis Ambr. (poen.). essae R.

24. respondet S; -dit t. om. autem dem. simon in ras. scr. U; symon CDI. dixit + obsecro gig. cum gr. D 137. 180 syr. harcl. (cum²). praec. CFGIOU²; orate gig. p, obsecrate e; gr. δεήθητε; + et SU. om. pro me t. > pro me uos M. dominum (τὸν κύριον plur.): deum A (sic) FMW c dem. p et τὸν θεόν D al. plus 20; + ras. circa 6 litt. S. > ad dom. pro me D. huti C. nichil TW. superueniat CT e gig. p² et gr. ἐπέλθῃ. super me (ἐπ' ἐμέ): ad me gig., in me e. eorum p; ex his gig. que DIW. dixisti R; + malorum e, et uoluit > malorum que dicitis D²; + κακῶν E, et > τούτων των κακῶν ον (ων D²) εἰρηναε μοι D; item addit D² οσ πολλα κλαιων ου διελιμπανεν cum syr. harcl. mg.

25. et illi quidem (οἱ μὲν οὖν): illi (hii p) igitur e p, illi ergo gig. testificati A. loquuti ΘI, loqui R. om. et loc. t. domini: dei DM⁵ dem. t Benth. et τ. θεοῦ A al. 7. rediebant (-ibant W ug. e gig. Benth.) = ἐπίστρεψαν NABD min.: reuersi sunt e, regressi a. p = ἐπίστρεψαν CEHLP etc.; deinde + in e gig. p. hierosolymam cum B*FGOK dem. p, hieru. B*V, ihero. C, iero. ug., item hierosolimam IRU, hierosolimam DMOS gig., iherosolimam T, ierosolimam W c: hierosolyma A e, ierosolyma Benth.; iherosolimorum t; gr. Ἱεροσόλυμα NABCDE, Ἱεροουσαλήμ HLP al. plur. et tert.: ac gig.; om. arg. e p. multis (-ti A²) regionibus: per multa castella gig.; uoluit multas regiones Benth.; in (om. e) multa quoque castella e p; gr. πολλάς τε (de D κάμας. samarie gig.; et + transeuntes gig. (cf. Aug. infra). heuangeliz. C, acuuangeliz. R, acuuangelitz. D; praedicabant (-cati sunt e) euangelium e gig.; bene nunciauerunt p; euangelizantes (sine erant) t; gr. εὐγγελιζῶντο NABCDE

rediebant hierosolymam
et multis regionibus samaritanorum
euangelizabant.

²⁶ Angelus autem domini locutus
est ad philippum dicens
surge et uade contra meridianum
ad uiam quae descendit ab
hierusalem in gazam
haec est deserta

²⁷ et surgens abiit
et ecce uir aethiops eunuchus
potens candacis reginae
aethiopum
qui erat super omnes gazas eius
uenerat adorare in hierusalem

²⁸ et reuertebatur
sedens super currum suum
legensque prophetam
esaiaam

²⁹ dixit autem spiritus philippo
accede et adiunge te ad currum istum

³⁰ adcurrrens autem philippus
audiuit eum legentem
esaiaam prophetam et dixit

putasne intellegis quae legis?

³¹ qui ait et quomodo possum
si non aliquis ostenderit mihi?
rogauitque philippum
ut ascenderet et sederet
secum

min., -σάρτο HLP *al. pler.*; *deinde* + iesum W, + uerbum domini *t. Libere Aug.* (ix. 357) pet. autem et loh. testificati uerbum domini rediebant ierosolymam multisque uiris (nicis?) samaritanorum euangelizabant transeuntes.

^{26.} anguelus D. *om. autem* OS. loquutus O, loquutus R. filippum GST, pilipum D, philippum O. *et om. p** (+ *p**). uade: ambula *e.* que DI. descendit DI*S. iherusalem CT, ierus. *vg.* gazan G *e**. hec S; quae O. *est* + enim D. diserta D; deserti O.

^{27.} exurgens *e p t.* habiit CR. *et sec. om. S.* uir + quidam CDGTW *gig. t sine auct. gr.* ethiops BDIMRSUW, aetiops F, eziopus TI. eunuhhus O, eunucus F*T, heunuchus C, ionuchus D; spado *gig. om. potens* O *dem.* candaces 57; + quondam *t cf. τινος βασιλισσης* D. regine IRW. ethiopum BDMRSUW, ethy. I, ezi. TI, aethiopicum O; aethyopis C. gatzas D, gazzas O; diuitias *gig. p.* eius *sine add., cum gr. N*AC* D**: + qui *e Bentl.* (secundis curis deleuit), et + δς N*BC*D*EHLF al. fere omn.*; + hic *gig. cum uers. cop., et* > uenerat hic *t.* hadorare C. iherusalem C, ierus. *vg.*

^{28.} et reuertebatur (reuerta. DM) *codd. et vg., et reuertens erat t., = ἦν τε υποστρέφων*: erat autem reuertens *e p et ἦν δὲ ἔκ.* BC; et cum rediret *gig. sedens (sine et) = καθήμενος D* min.*: et sedens *e p gr. plur., et sederet gig.* in curru suo *gig. p.* legensque (*s sup. lin. M*) *fere = αναγινωσκων* D (*sed sine kal*), *cf. legens p t., legens itaque I*: legebat *gig. et ἀναγίνωσκεν N* min.*; et legebat *e, et kal ἀνεγ. uel ἀνεγ. τε gr. plur.* prophetam (prof. DO) esaiaam (is. BGKV, iss. D) *codd. plur. et Bentl.* = τὸν πρ. Ἡσαΐαν plur.*: > esaiaam (is. S78C, ys. W, esayam T, ysayam *gig.*, esahiam C) prophetam (prof. S) CMSTUW *vg. c Bentl. (secundis*

curis) cum gr. C 31, cf. Iren. (Mass. p. 196) 'spadoni . . . legenti esaiaam prophetam.'

^{29.} dixit: ait *gig. spiritus + dei p**. filippo GT, pil. D, philippo C, philipho O; ad philippum (fil. S) SU* *gig.* > pil. spiritus D. *accede*: uade O. *om. et* O. iunge te *gig.*; coniunge te *e*; adiungere D, iungere *t*; *gr. κολληθήτι. istum*: eius *e gig. (non E*)*.

^{30.} adcurrrens (acc. MR¹STUW *vg., occ. D*) autem (*προσδραμών δέ*): et accurrens (occ. *t*) *p t* = *προσδρ. τε* 61; et accurrens . . . *et gig. fil. GS, philippus O, philippus C; philippum t. eum* BFKO RVW *vg. e gig. p*: illum ACDGΘ(+*ras.*)IMSTU Tisch. *dem. t.* > leg. illum *t.* esaiaam (is. GKSU V78C, ess. D, isaam B, esayam CT, ysaiam W) prophetam (prof. DS, profh. O¹) = *gr. NABC min. (deficit et D*)*: > proph. *es. e gig. (ysaiam) Bentl.* (deinde correxit) cum gr. EHLF 61 al.* dixit: ait *gig. t*; + ei SU, + illi CT. *om. et* dixit O. putasne (*ἀρά γε*): itane *e p*, si *gig. intelligis* ΘKMW *vg. que* DIR.

^{31.} qui ait (ayt T): et ille dixit *gig.*; ad ille dix. *e*, at ille ait *p*; *gr. δ δὲ εἶπεν.* et quomodo (*πῶς γάρ*): *om. et e gig. p, et om. γάρ* E 105. potero *e p*; + intellegere R² *dem.* si non: nisi RS^o (*om. S**) U *arg. c e gig. p Hieron.* (i. 274). aliquis (*τις*): quis *e*; sit qui *p.* ostenderit (hos. CR) mihi (michi B): instruat me *e*; > me instruat *p cum gr. C με οδηγῆσει*, > me in uiam inducat *gig.*, > me docuerit *Hieron.* rogabitque T; et rogauit *gig.*, et rogabat *p*; rogauit autem *e et παρακαλεσεν* δε E. fil. GST, philippum O, philippum CV. ascenderet (hasc. C, ascenderent *t**): ascendens *p*; *gr. ἀναβάντα καθίσαι. et (om. p) sederet (-rent t*)*: *om. R* (+ R¹)*; sedere *e.* secum (cum ipso *e*): + in curru S (-rum S* *t*) U* *t*; + ascendit autem et consedit et reuoluit librum D.

³² locus autem scripturae
quam legebat erat hic
tamquam ouis ad occisionem
ductus est
et sicut agnus coram tondente se sine
uoce
sic non aperuit os suum
³³ in humilitate iudicium eius
sublatum est
generationem illius quis
enarrabit ?
quoniam tollitur de terra
uita eius

³⁴ respondens autem eunuchus philippo
dixit
obsecro te de quo propheta dicit hoc ?
de se an de alio aliquo ?
³⁵ aperiens autem philippus
os suum
et incipiens ab scriptura ista
euangelizauit illi iesum.
³⁶ Et dum irent per uiam
uenerunt ad quandam
aquam
et ait eunuchus ecce aqua
quid prohibet me baptizari ?

32. locus (*περιοχή*): circumstantia *gig.*; ordo *e.* autem: enim G. scribt. FG, scripture MRW. quam (quem AC *Tisch.*, qua W) legebat (legeb||| G) erat (*om.* D) hio (haec *e**) = *ἦν ἀνεγίνωσκεν ἦν αὐτῆ*: > qu. leg. hic erat CT; > hic erat qu. leg. MSU *alb. arg.*; > erat au. circumstantia scr. qu. leg. haec *gig.*; que au. continebat scriptura quam leg. erant haec *p.* tamquam (tanq. 5th): sicut *e p.*; quemadmodum *Iren.* (*Mass. p.* 260). obis O*, houis C, ouis T, oues S. occisionem (hoccis. C, occiss. D) = *σφαγήν*: nictimam *Tert.* (*Fug.* 12, *Marc.* iii. 7, 17, *Iud.* 13), *Iren.* (196 *bis*, et 260); iugulationem *Tert.* (*Res.* 20). adductus *e p.* *Tert.* (*Marc.* iii. 17, *Res.* 20.) *om.* et F *Iren.* (196). sicut: tamquam *Tert.* (*exc. Iud.* 13 uelut); quemadmodum *Iren.* (*bis*). hagnus C. quorum IR; ante *Iren.* (196) *Tert.* (*exc. Iud.* 13, *Marc.* iv. 42); in conspectu *Iren.* (260). tundente B* (*corr.* B¹), dudente S; tondentem CIR *e Tert.* (*quater*) *Iren.* (196); tondentis *Iren.* (260). *se*: eum *e*; *om.* *Θ**S *p.* *Iren.* (260). sine uoce (*ἄφωνος*): *om.* T *Tert.* (*Fug.* 12, *Marc.* iii. 17, iv. 42); obmutescit *cor. uat.** sic: ita *Tert.* (*Marc.* iii. 7; *om.* sic 17). *se sine u.* sic non *in ras.* scr. c. apperuit RS, haperuit C; aperit uoluit *Bentl.* cum *gr.* ἀπολύει. hos C; *om.* U* (+U¹). *om.* suum *gig.* *Tert.* (*Fug.* 12, *Marc.* iii. 7, 17) *Iren.* (196).

33. *om.* in hum. . . . est *p.* *Iren.* (196). humiliatione *gig.*; + sua GR² *e cum gr.* CEHLP *al. pler.* iudicium: ci *in ras.* U; iuditium W. ablatum *e.* generationem RS; natiuitatem *Iren.*; + autem ITW *e gig. p t Iren. et gr.* EHLP *etc.* illius *codd. plur.*: eius *Θ*IMSTU *vg. cor. uat. mg. c e gig. p t Iren.* enarrabit R, aenarr. C, enarravit BF*IMOS. quoniam: quia *gig.* tollitur (*ἀπεραι*) cum BFGKMSV *Bentl. gig.*: tolletur ACD^ΘIORTUW *vg. c dem. e (esperai E) p t Iren. de (ἀπό) BCFGKMORSUVW vg. c gig. Bentl., cf. ad xv. 38: a AD^ΘIT dem. e t Iren.*

34. resp. autem (*ἀποκριθεὶς δέ*): et resp. *gig.* eunuhus O, heunuchus C, iunachus D, eunucus T. filippo GST¹, pilippo D, philippo C, philippo

O; ad philippum *t*; *om.* T*. dixit (*εἶπεν*): ait *gig.*; dicens S (> di. fil.). > dix. phil. U *p*²; > dix. eun. phil. *p*^{*}. *om.* te S. profeta DOS. dicit hoc (*λέγει τοῦτο*) cum BCFGKMORTV *vg. Bentl. c e gig. p.*, et dixit hoc D^ΘU, dixerit hoc W: > hoc dicit AI *dem.*, haec dicit *t*; dixit (*sine hoc*) S et λέγει *sine τοῦτο* B*4. 32. 68. seipso *p.*, semetipso *e.* han C. *om.* alio DV*. *om.* aliquo *gig.* > aliquo alio *e cum E*².

35. apperrens R. filippus GST, pil. D, philippus C. hos C, oos O. *om.* et *t.* ab: a CGUW *vg. e.* scribtura FG. ista: hac *e gig. p t*, et > hac scr. *gig. t.* aeuangelizauit S, aeuangeliz. R, aeuangeliz. D, euangelizabit T; euangelizabat *Θ dem.*; benenunciauit *p.* illi (*ei e gig.*): *om.* O* (+O¹) *c p t.* ihesum C *e*; *om.* *p.*

36. et dum irent (*eunt gig.*): cum autem ir. *e.* cum ir. autem *p.*, et *gr.* ὡς δὲ ἐπορεύοντο. per: secundum *e p*^{*} (*corr. p*²). peruenerunt *gig.* ayt T. eunuhus: nu *in ras.* S; heunuchus C, iunachus D, eunucus T; + philippo *p w.* aquam CF*. quid (*τι non fluctuat*) cum ACDG*1*KTU² *cod. caraf. e Bentl., cf. quid est quod Cypr. (Test. iii. 43): quis BFG²ΘI²MORSVW² c dem. gig. p t Hil. (in ps. 67), Bed. (expos. p. 42 'alia trs. iuxta grae. exemplar'; sed ipse in textu legit qui). proibet RT; inpediat *Cypr. (codd. plur.)*. > me pro. CDOT, me in *p.* *Cypr.* babtizari D, baptizare R* (*corr. R*¹) S; tingui *Cypr. (codd. plur.)*.*

37. Uersum omisimus cum A*CFGIKMS *alb. Par. lat. 11533¹ Sangall. 63* Bentl. et codice lat. quo usus est Bed. (uide infra), etiam graecis NABCHLP 13. 61. al. plus 80, syr. pesh. et harcl. txt., sah. cop. aeth. utr., Chrys. bis, Theophyl^o. Habent autem A^(m. 1 ut udtur)BD^ΘOORTUW *vg. et ueteres omnes c (def. d et D^o) dem. e gig. m p t w; erat etiam in nouo Testamento Irenaei (Mass. p. 196) et Cypriani (Test. iii. 43); habent et cod. tepl. (et cf. Bed. expos. p. 42, 'alia translatio iuxta gr. ex. aliquot uersus plus habet, ubi scr. est . . . et hos ego uersiculos credo primum a nostro quoque interprete translato sed scriptorum**

33 et iussit stare currum
et descenderunt uterque
in aquam
philippus et eunuchus
et baptizauit eum
39 cum autem ascendissent
de aqua
spiritus domini rapuit philippum
et amplius non uidit eum
eunuchus

ibat enim per uiam suam
gaudens
40 philippus autem inuentus
est in azoto
et pertransiens euangelizabat ciuitati-
bus cunctis
donec ueniret caesaream.
IX. 1 Saulus autem adhuc aspirans
minarum et caedis
in discipulos domini

uitio postea fuisse sublatos') et gr. E 4. 15. 27. 29. 36. 60. 69. 97. 100. 105. 106. 107. e^{not} al. uix mult., cat. 146 arm. syr. harcl. (cum*). Legunt uero sic:—dixit autem philippus si credis ex toto corde licet et respondens ait credo dei filium esse iesum ohrstum; uariant autem inter se; dixit autem (autem in ras. U): om. autem A^oBOV c t; + el e Bed. (ex. gr.) et + ab r q gr. E 100. 105. 163. e^{not} cat. arm. syr. harcl. (cum*); tunc dixit p Cypr., et respondens illi t. filippus T, pilipus D. oorde + tuo T p t Cypr. Bed. (ex gr.) cum gr. E (non e) 100. 105. 163. e^{not} al. cat. syr. harcl. (cum*) arm. licet (ἐξουσιω): libere ita demum potes t; saluus eris e (suscepis e*) Bed. (ex gr.) et σωθησει E. et respondens (ἀποκρίθεις δέ) plur. et respondens autem e Bed. (ex. gr.): ille autem (om. respondens) t; et respondit g. p (-det); om. w; + spado m p, + eunuchus w, et ita arm.; deinde + et p. ait plur. et dicit dem.: dixit (ἐλε) DΘT e p Bed. (ex gr.); om. g. g.; sequitur rasura satis longa in A^c. dei filium esse plur.: > filium dei esse A^cDU vg. e g. g. m p^o Iren.; > filium esse dei p^o; gr. plur. τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ. elvai; > in christum filium dei (sine esse iesum) e Bed. (ex gr.) cum gr. E; item > christum iesum m p, et om. christum DΘTUW dem. Iren. Ita citant Iren. 'quemadmodum ipse eunuchus credens et statim postulans baptizari dicebat credo filium dei esse iesum' (Mass. p. 197), et Cypr. 'in actibus apostolorum ecce aqua quid est quod me impedit tingui? tunc dixit philippus si credis ex toto corde tuo licet (Test. iiii. 43).

38. iussit D. om. et iu. st. ourrum S. et sec.: ac g. g. t. discend. D; ascenderunt S. huterque C; utrique G g. g.; ambo Hieron. (ii. 182). aqua F^ct. > in aq. uterque e cum gr. E min. filippus etc. ut u. 35; etiam philippus O; + quoque e (δ τε φλ. gr.). eunuchus O, iunachus D. baphtizauit D.

39. cum (cum CR, quum Θ) autem = ὅτε δέ: om. autem SU* (+ U¹); cumque g. g. t. hascendissent C, asend. T, descend. O; ascendisset 5 t cor. uat. mg. et ἀνέβη C³ 137. > ascend. autem D. spiritus domini (πνεῦμα κυρίου fere omnes): spiritus sanctus in iunachum eum et angelus domini D; spiritus (et sp. w) sanctus cecidit super eunichum et angelus (ang. autem w) domini p w Far.

lat. 202. 343* cum gr. A¹ min. syr. harcl. etc., cf. sp. sa. uenit in eunuchum (ultra non citat) Hieron. (ii. 182) et iterum (iv. 754) 'spiritus domini rapuit phil. et non uidit eum ultra eun.; an super angelo debeamus accipere. sunt qui angelum in spiritu sancto haec fecisse testentur'; item Aug. (ix. 357) angelus autem domini rapuit phil. ab eo et amplius etc.; Dtd. (vi. 283) uersum explicat 'id est, angelus domini in sublime eleuans phil. transtulit illum in alium locum.' rapuit: abripuit p^o (corr. p^o). filipp. etc. ut u. 35; philippum O* (p sec. expunct.); + ab eo p cf. Aug. supra. hamplius C. eu sine linea W. > ampl. eum non uid. D t, > non uid. eum ampl. e cum gr. οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐκ ἔτι; > non uid. eum amplius. Eunichus autem ibat p. eunuchus T, iunachus D. enim (γάρ) codd. plur. cod. caraf.: autem MR* (corr. R¹) SU vg. c dem. p Aug.; + eunuchus t. per uiam suam: uia sua Aug.; iter suum e p, cf. agebat iter gaudens Iren.

40. filippus etc. ut u. 38, sed pilippus D. autem: uero p. est + uenisse Aug. natzato D (n expunct.); azotum e* p^o (corr. p^o) Aug., et gr. εἰς Ἄζωτον. et transiens S, et preteriens p, unde reuertens Aug.; gr. καὶ διερχόμενος; sequitur ras. satis longa U. aeuangeliz. R¹, aeuangeliz. D; euangelizauit BKSUV, aeuangelizasset R*; praedicabat g. g.; benenunciabat p. ciuitatibus ounotis: in (om. p) ciu. omnibus g. g. p; cquitates omnes e, per omnes ciu. Aug.; deinde + dominum nostrum iesum christum amen t. doneo: quoad usque p, usque dum Aug. uenit e g. g.; + in e p Aug. ces. CM ORW, cesariam S, cess. D, caesaream U; + nomen domini iesu christi SU (ies. chr. in ras.). om. doneo uen. caes. t.

IX. 1. autem: om. W; uero g. g.; + ras. 2 litt. S. adhuc: ad partim eras. I, aduch R. aspirans (ἐπιπύτων) ABI (ad.) KR*V, forsans = cupiens, sed cf. Goelser p. 250, aspiratio = inspir.: inspirans DF (isp.) p^o; spirans CGΘMOR^cSTUW vg. Tisch. c dem. e g. g. p^o t Ambr. (bened. patr. 12) Aug. (v. 1129). minarum (δυναμίς) codd. pl. et vg.: minas D e g. g. Ambr. caedis (φόνου) codd. plur. (is in ras. M, caedis G^cOR*UW p^o) et vg.: caedes Θ e, cedens DFG^cR¹S g. g., caedens I, cedens p^o; homicidia Ambr. discipulos S. accessit:

accessit ad principem
sacerdotum
2 et petiit ab eo epistulas in
damascum ad synagogas
ut si quos inuenisset huius
uiaie uiros ac mulieres
uinctos perduceret in hierusalem
3 et cum iter faceret contigit
ut adpropinquaret damasco

et subito circumfulsit eum
lux de caelo
4 et cadens in terram audiuit
uocem dicentem sibi
saule saule quid me persequeris?
5 qui dixit quis es domine? et ille
ego sum iesus quem tu persequeris
6 sed surge et ingredere ciuitatem
et dicetur tibi quid te oporteat facere

accedens *e* *p** (?); *gr.* προσελθὼν . . . ἤθησατο.
principem: pem *in ras.* R; principes OS *p**.

2. *om.* et U* *e p**. petiit (*uide ad Ioh.* v. 24) cum BC0MR1T *vg.*, peciit W: petiuit KV; petit A(sic)DFGIO, petiret *ut udtur* R*, postulauit *gig.*; petens SU (+*ras.* 2 *litt.*). hab C. epistulas cum AFG*T, *aep.* CDO (*aep*las R): epistolas BG0KMSUV *vg.* in *pr.*: ad A*. damaschum C; damasco *e p*. sinagogas RSTUW; conuencionem *p*. ut: et S. si quos: quoscumque *e gig.* *p*; *gr.* ἄν τινος NE *min.*, τὸν τινος *rell.* inuenissent F; inueniret OR* (*corr.* R¹) *e e gig.* *p*. huius uiaie (uie RW; uitae DMV) = τῆς ὁδοῦ uel τῆς ὁδοῦ ταύτης: > uiaie huius *e*; *om.* S^c. uiros + quoque *e*; *gr.* ἀνδρας τε καί. hac C. adduceret SU *e gig.* *om.* in *sec.* BFGKRVW *e p*. iherus. C, ierus. *vg.*

3. *Inc.* cum ita que iret factum est ut *p*. et cum (quum R, quum 0, dum *gig.*): cum autem *e*. faereret *in ras.* ser. G; fecit *gig.*, fecisset *t*. contingit F*. ut adpropinquaret (app. KU¹W *vg.* Tisch. ; ut propinquaret O) *p* *t*. audibit T. uocem + de caelo *gig.* persequeris: + durum tibi est contra stimulum calcitrare A³M *e et gr.* E 180 *sy.* *pesh.* *harcl.* (*cum**; non autem *harcl.* *mg.*); pergunt ego sum *etc.* *Iren.* (*Mass.* *p.* 203) et *Lucif.* *p.* 270) *omissis* qui dixit . . . et ille; *uide plura ad u.* 5.

4. *Incipit rursus h uerbis uere et audiuit etc.* cadens: procidens *e* (-edens) *p*; procidit . . . et *gig.* in: ad *p*. terra F^o; + cum magna mentis alienatione (consternatione *t*) *p* *t*. audibit T. uocem + de caelo *gig.* persequeris: + durum tibi est contra stimulum calcitrare A³M *e et gr.* E 180 *sy.* *pesh.* *harcl.* (*cum**; non autem *harcl.* *mg.*); pergunt ego sum *etc.* *Iren.* (*Mass.* *p.* 203) et *Lucif.* *p.* 270) *omissis* qui dixit . . . et ille; *uide plura ad u.* 5.

5. qui ait W; ait autem 0, dixit autem *e gig.* *p* et *gr.* εἶπεν δέ; qui respondit dicens *h*. quis: qui FK. es + *ras.* *parua* M. > quis es do. qui dix. D* (*expunxit cor.*). et ille *codd.* *plur.* et *vg.*, at ille TU, = δ δέ ABC *min.*: ille ait D, et ille ait S, at ille dixit *gig.* = δ δέ εἶπεν N *min.*; et dix. dominus *h cum gr.* ὁ δὲ κύριος εἶπεν HLP *etc.*; dominus autem (do. uero *p*, et do. *t*) ad illum (eum *e t*) 0 *e p t* = δ δέ κύριος εἶπεν E *min.* sum + dominus *gig.* iesus (ihesus We): + nazoraeus *e*, + nazarenus 0M SU *e dem.* *h p t Ambr.* (*ps.* 39) *Hil.* (*ps.* 2, n. 21)

Aug. (v. 1197) *Bentl.* cum *gr.* + ναζωραῖος ACF. *min.* *sy.* *pesh.* et *harcl.* (*cum**); + christus *Iren.* persequeris *hic sine addit.* cum AG*0IM *arg.* *e Bed.* (*expos.* et *retr.*) *Bentl.* et *græcis ut udtur omn.* (*sed uide ad u.* 4); additamentum quod sequitur ex xxvi. 14 haustum uidetur cum in duobus locis inueniatur (*uu.* 4, 5), et uario sermone conceptum sit, porro in nullo *cod. gr.* hic appareat et tantum *græco-latino* E et uno minusculo 180 uersu 4; similia dicenda sunt de eodem *addit.* xxii. 7 *q. u.*: + durum enim (*om. gig.* *Lucif.* *Ambr.*) tibi est (> est tibi *gig.* *Lucif.*) contra (*ad gig.*, aduersum *Ambr.*) stimulum calcitrare (> calcem mittere *co. st.* *Lucif.*) T *gig.* *Lucif.* *Ambr.* (*ps.* 39, *ps.* 118); + et ait illi saulus domine quid me oportet fieri et ait illi iesus S, + at ille tremens et pauens in eo quod sibi acciderat dixit domine quid me uis facere *Hil.* (*ultra non pergit*); + durum est tibi contra stimulum (+ meum O) calcitrare. et (qui *p*¹, quis *p**; et ille U) tremens ac (et B²D; *om.* B*KOV *p*) stupens (terrore percussus O, horrore perc. D *Matr.*; *om. p*; + in eo quod fuerat *Par. lat.* 104, + in eo quod factum erat *Matr.*) dixit domine quid me uis (*om.* W) facere et dominus ad eum (illum *p*; + dixit DO) BDFG²KORUVW *Par. lat.* 104, *Matritensis* E. R. 8, *vg.* (*cod. autem caraf.* 'gr. *cod. uatic.* et *gothicus ex lat. non habent haec uerba*) *e dem. p* et ita *cod. tepl. edd. antt. sy.* *harcl. mg. aeth. utr. etc.* (*uide Tisch. T. G.* 8 *ad loc.*); + durum (+ est *t*) tibi contra stimulum calcitrare. qui tremens in horrore uersus (et ille tremens ac stupens *t*) in eo quod factum erat (contigerat *t*) ait domine quid me uis facere et dominus (dominusque *t*) ad eum (illum *t*) C *t*; + uanum autem est tibi contra *st. calc.* qui tremens timore plenus in isto sibi *facto* dixit domine quid me uis facere et dominus ad eum *h*; *interrogationem Pauli* domine quid me uis facere agnoscunt *Ambr.* (*de Ios.* 10; *in ps.* 118, *serm.* 11), et *dom. qu.* me oportet facere (*in ps.* 39), et *Aug.* (iii. 1. 672) quid me iubes facere.

6. *Inc.* u. 6 et tremens *MC* et *Stephanus* 1555; *inc. u.* 7 et dominus *B*, uiri autem illi *Stephanus*; *in uersuum enumeratione editio Clementina* (C) *conflationem mirandam infert repetito numero* 7, *primo cum Hentenio ante* et dominus, *secundo cum Stephano ante* uiri autem illi. *sed ad init. om.*

- ⁷ uiri autem illi qui comitabantur cum eo stabant stupefacti
audientes quidem uocem
neminem autem uidentes
⁸ surrexit autem saulus de terra
apertisque oculis nihil
uidebat
ad manus autem illum
trahentes introduxerunt
damascum
⁹ et erat tribus diebus non
uidens et non manducauit
neque bibit.

- ¹⁰ Erat autem quidam discipulus damasci
nomine ananias
et dixit ad illum in uisu dominus
ananias
at ille ait ecce ego domine
¹¹ et dominus ad illum
surge uade in uicum
qui uocatur rectus
et quaere in domo iudae
saulum nomine tharsensem
ecce enim orat
¹² et uidit uirum ananiam
nomine

BC(non D)FGKMORSUUVW *vg. c dem. h p t*; *uide ad u. 5. exsurge h p Tert. (bapt. c. 13)*; *surgens gig. et pr. om. gig. p. ingredi S*; *intra D e gig.*; *introi h Tert.*; *+ in e gig. h. oluitatem: damascum Tert. et sec. sine add. codd. plur. (partim in ras. scr. Θ) ̄: + ibi (contra graecum) MSU ̄S̄C̄ h p*; *illic (sine et) Tert. dicitur I°S*; *indicetur O. > tibi dicitur h, > tibi demonstrabitur Tert. oporteat codd. longe plur. vg. Bentl. c dem. gig. p t, cf. u. 16 et Matt. xvi. 21, xvii. 10 etc., debeas Tert.: oportet AB°D e h (ut iudicat Berger). facere: agere Tert.*

⁷ uiri: homines h. om. illi e gig. p; gr. ol δὲ ἀνδρες. comitab. IR, comiteb. D; simul iter faciebant p; gr. ol συνοδούοντες. cum illo D. > ei comitab. h. stabant + ras. parua M. stupefacti = ἰσχυροί: obstupef. S, stupidi e; om. gig. et audiebant h. neminem (nim. S) autem (om. S t; tamen gig.) uidentes: sed neminem uidebant h; + cum quo loqueretur gig., + cum loq. h, + qui loq. p t, cf. + der da redt cod. tepl.; deinde + et ait ad illos leuate me de terra p w Par. lat. 202. 342*. 343. 11932; pergit sed ait ad eos leuate me de terra et cum leuassent illum nihil uidebat apertis oculis (et tenentes etc., uide infra) h.

⁸ exsurrexit p. a terra gig. aper tisque D (spatium sine ras.); aper ex nihil corr. O°; apertis autem e cum gr. NABCE etc. δὲ (sed re HLP min.). h oculis C, occ. R; + suis e cum gr. αὐτοῦ. nihil (nichil BW, nil O) = οὐδὲν NA°B: neminem *Erasm. et oὐδένα A°CE etc.* ad (et O, et ad gig.) manus (s in ras. Θ, manum gig. p) autem (om. gig.) illum trahentes (traentes R°T, deducetes gig.); > trahentes illum D) = χερσῶν αὐτοῦ: et tenentes manus eius h, manumque ei dantes e (+ sum* sed correctum) p. induxerunt D* (corr. mg.) e p, deduxerunt h; intrauerunt gig.; + in D e. damaschum C.

⁹ et (om. S) erat (om. e; + ibi ̄S̄C̄): et sic mansit h. tribus (III. D) diebus: > di. trib. gig., > dies tres e, et gr. ἡμέρας τρεῖς: per triduum h p. non pr.: nichil p. et sec. om. e. non

manducauit (ca sup. lin. T; edit p) neque bibit = οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν: non manducans neque bibens MS; neque cibum neque potum accepit h.

¹⁰ erat... dixit arctius in ras. scr. U°. erat autem: et erat M. discipulus S (> disc. quidam); discens h. damasco T gig., damascho C; in damasco e et ἐν Δαμασκῷ gr; om. S°. > damascho quidam discipulus p. nomine: no in mg. additum ̄. ananias (Ἀνανίας) codd. plur. et vg., cf. et v. 1: annanias AB°DΘ°IOS h. dixit: ait gig. h. ad eum e p; illi D. in (per S) uisu (uissu D, uisum B°S) dominus = ἐν ὀφθαλμοῖς τοῦ κυρίου NABCE min.: > dom. in uisu T et ὁ κύριος ἐν ὀφθαλμοῖς. HLP al. plur.; > dom. ad illum in uisu t; > et in uisionem dom. ait h. annania AB°CDG°IO (-ias) S h. at (ad CIO) ille ait fere = ὁ δὲ εἶπεν, melius at ille dixit Θ gig.: et ille ait (ayt T) RT c t, et ille dixit e p; qui respondit h. ecce ego (e ego in ras. A): + sum DV°; quis es h (ut iudicat Berger).

¹¹ et dominus (dicens D): dom. autem e, dom. uero p, et gr. ὁ δὲ κύριος. illum: eum vg. e h p; + ait DO. surge uade (ἀναστὰς πορεύθητι B) cum FI°R°U°V° correctio ut uidetur Hieronymiana cum lectio in uell. non appareat: surgens uade ABCDG°I°KR°TU°V°W (surgeres) alb. arg. c dem. e gig. t cor. uat. Tisch. cum gr. plur. ἀναστὰς πορεύθητι; surge et uade G° (ut uidetur) ΘMOS vg. Bentl. h, exurge et u. p (+ con* sed expunct.). > rectus uocatur h (ut iudicat Berger). quere CDIORSW; queres gig. domu DKOV; domum RS c e h p t. iude RW. > nom. saulum h; + genere p, + natione h. tharsensem ABCF°I (-sense) KOR°UV°C̄, tharsensem gig.: tarsensem DGMR°STW ̄S̄C̄ Tisch. c e p t; tarscum h; cf. u. 30, et xi. 25, xxi. 39, xxii. 3. enim + ipse CDT gig. p. horat C; adorat e h; + ipse h.

¹² om. uersum h. uidet CFTU t; + in uissu D, + in uisum e* (m eras.) cf. Bed. (retr.) 'in graeco habetur ita et uidit in uisu uirum hoc est ἐν ὀφθαλμοῖς'; habent ἐν ὀφθαλμοῖς ἀνδρα EHLP al.,

- introeuntem et inponentem
sibi manus ut uisum recipiat.
13 Respondit autem ananias
domine audiui a multis de uiro
hoc quanta mala sanctis tuis
fecerit in hierusalem
14 et hic habet potestatem
a principibus sacerdotum
alligandi omnes qui inuocant
nomen tuum
15 dixit autem ad eum dominus
uade quoniam uas electionis est mihi
iste

- ut portet nomen meum
coram gentibus et regibus
et filiis israhel
16 ego enim ostendam illi
quanta oporteat eum
pro nomine meo pati
17 et abiit ananias et introiuit
in domum
et inponens ei manus dixit
saule frater
dominus misit me iesus qui apparuit
tibi in uia qua ueniebas
ut uideas et implearis spiritu sancto

ἀνδρα ἐν ὁράμῳ. BC *min.* annaniam AB*DΘ*IOS (-nia). > nomine ananiam *gig.* t (-niae) *cum gr.* HLP *al. pler.* intrantem D. imponentem KUW *vg.*; ponentem DFO *t.* manus: manum ΘISU *p t et χεῖρα* HLP *al. pler.* ut (*in ras.* Θ) uisum (nissum D) recipiat (-peret *f.*; accipiat D): *om.* ut uisum S; ut uideat *e gig.*

13. respondens SU *gig.* *om.* autem M. annanias AB*DΘ*IO¹ (*om.* O¹) S *h.*; + dixit SU, et ἀποκριθεὶς δὲ . . . εἶπε 96. 142; + et dixit *e cum gr.* E. audiui + ego *h p Aug.* (iv. 267). a (de CT *e*) multis: multos *gig.*; *om.* Aug. *ter.* sed uide infra. > a multis audiui W. uiro hoc (τ. ἀνδρὸς τούτου): uiro isto Aug. (iv. 267), > hoc uiro C *gig.*, hoc homine *p.* isto hom. *h.* (> isto hom. a multis) Aug. (v. 1130). quanta mala: quantas persecutiones *h Aug.* (iv. 267); + de D. fecit *e.* > fecerit sanctis tuis *vg. h t cum gr.* HLP *etc.* Libere Aug. (v. 1130) de i. h. quia multa mala operatus est in sanctos tuos, et (v. 1197) quia homo iste multa mala fecit sanctis tuis. *om.* in *h.* iherusalem C, ierusalem *vg.*; hierosolymam *h.* hierosolyma Aug. (iv. 267).

14. hio . . . omnes: ecce accepta a sacerdotibus potestatem in nos uti alliget uniuersos *h.* abet R. principi *e.* allegandi T; ligare *p.* legare *e.* qui uocant nomen tuum *e** (*bis scr.*); uoluit inuocant *e.*

15. dix. autem: et ait *gig.*; cui dixit *h.* ad eum (illum *gig.*) dominus: *om.* ad eum *h.*; > dom. ad eum *c.* (illum) *p.* quoniam: quia C *gig. h p.* helect. CR, elecc. S. est mihi (+ homo *h Auct. prom. col.* 116) *ist* (hic *p.*) *codd. plur. vg. dem. h p t Iren.* (*Mass. p.* 203) *cum gr.* NABC *min.*: > mihi est iste (hic *e*) IOSUW *c e cum gr.* EHLP *etc.*; > est hic mihi *gig.* isto *om.* Ambr. (*in ps.* 118 *bis.*; de *ios.* 11) Aug. (ix. 357) *et gr. min.* 13. ut portet (oportet F¹) = τοῦ βαστάσαι, *cf.* ut ferat *h Auct. prom.*: ad portandum *p.* ad ferendum Ambr. (*spir. il. c.* 10), ad sufferendum Ambr. (de *ios.* 11). quoram

IR; in *Iren.* gentibus + quoque *e cum gr.* NABCE *min.* et filiis: filiis quoque *e, gr. ulāw te plur.*; filiorum *p** (*corr. p**) *et ulāw* 31. 78^o. 137. srahel C, hisfl D, israel *vg.*; + magnificari Aug. (ix. 357).

16. ostendam CR; demonstrabo *h p Iren.*, monstrabo Aug. (ix. 357), Oros. (*c. Pel.* 452). ei *e h p.*; + ex ipso *Iren.* > illi ost. Aug. (iii. 2. 980; iv. 268), ei ost. Aug. (v. 1130). quanta: quae Aug. (iii. 2. 980; iv. 268; v. 1130). oporteat C; oportet G *e p.* *cf. u.* 6. eum: *om.* W; illum *e Aug.* > eum oport. *gig.*, illum oport. Aug. (iv. 268, v. 1130). pro nomine (no *in mg.* S) meo pati ACDGΘIMSTU *vg. c dem. p t.* propter nomen meum pati *e, cum ord. graeco:* > pati pro no. meo BFKORVW Aug. (iii. 2. 980, iv. 268, v. 1130), *p.* propter nomen meum *gig. Iren.*, *p.* causa nominis mei *h.*; patietur propter no. meum Aug. (ix. 357) Oros.

17. et abiit (habuit R) = ἀπῆλθεν *te A:* abiit autem *e gig.* *et dr. δὲ gr. plur.*; et surrexit *h.* tunc exurgens *p.* *cf. τότε ἐγερθεὶς Ἀναν. ἀπῆλθεν* 137. 180 *c¹⁰⁰.* annanias AB*DΘ*IOS *h.* *et sec. om. p.* introibit S¹T; intrauit D *e gig.*; abiit *h.* *in pr.*: ad *h.*; *om.* BFKV *c cor. uat. mg. (contra gr.).* domo Θ¹ (*corr. Θ¹*). inponens (*in ras.* O¹; imp. KU *vg.*) ei (*in ras.* O¹; super eum *e*) manus (manum IMSU *t*) = ἐπιθεὶς ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας: inpositis super eum manibus *p.* inposuit *ei manum h.*; > cum inposuisset manus super eum *gig.*, *et ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτὸν C cop. aeth.*; deinde + in nomine domini (*om. h.*) iesu christi Θ *h Par. lat.* 342^o dixit: dicens *h.* saule = Σαῦλε E 24. 1⁰⁰⁰: saul GO, *et gr. plur. Σαούλ.* dominus *ex domini I.*; *om.* D. misit (misit D) me iesus (ihesus *e*) *codd. plur. vg. uett. plur. cum graeco:* > iesus mi. me AKUVW *p cop. syr. utr.*; > me misit iesus *h.*; *om.* iesus Θ¹ *cum gr.* HLP *al.*; deinde + ad te U *p¹.* *et* > misit me ad te iesus Θ¹S (iesus christus). > tibi aparuit *p.* tui uisus est *h.* qu||a T; per quam

- ¹⁸ et confestim ceciderunt
ab oculis eius tamquam
squamae
et uisum recepit
et surgens baptizatus est
¹⁹ et cum accepisset cibum
confortatus est.
Fuit autem cum discipulis
qui erant damasci per
dies aliquot
²⁰ et continuo in synagogis
praedicabat iesum
quoniam hic est filius dei
²¹ stupebant autem omnes

- qui audiebant et dicebant
nonne hic est qui expugnabat
in hierusalem eos qui inuocabant
nomen istud
et huc ad hoc uenit ut uinctos
illos duceret ad principes
sacerdotum ?
²² Saulus autem multo magis
conualescebat
et confundebat iudaeos
qui habitabant damasci
adfirmans quoniam hic est christus.
²³ Cum implerentur autem
dies multi

h; quando t. ueniebat e*. ut uideas: om. gig.; ut uisum recipias p. inplearis CDO; repl. h p t.

18. confestim: statim h (estatum) p; om. D. caeciderunt C, cederunt R* (corr. R²). ab: de h p. occ. R, hoc. C. tanquam W⁵ 8. squame MORW, scamae D. et (in ras. c) uisum (uiss. D; in ras. c) recepit (-ipit DOS) codd. vg. et uell. c dem. gig., et uidit t, = ἀνέβλεπέν τε (de N) gr. plur.: et continuo uidit h, et ui. momento p, ui. quoque statim e; et ἀνέβλ. τε (de C²) παραχρημα C²EL al. sat. mult. exurgens p; surrexit et h. babbtizatus D; untus h. om. est W.

19. et eum . . . conf. est om. t. et eum (et quum Θ; canque gig.) accip. (accip. D) cibum (-bum euanuit in S; cybum M, ciuum C): et accipiens cibum e, accepit ci. et h; ciboque sumpto p. fortatus e*. fuit autem (ἐγέν. δέ): et erat p; + simul CT. discipulis (-lus I*, discipolis S): discentibus gig. erat I*; fuerunt D. dasci S* (+ ma cor.); damasco C (-cho)T gig. p* (corr. p²) t; gr. ἐν Δαμασκῷ, et > qui erant in dam. disc. e cum ordine graeco. aliquot codd. plur. (et F¹I^o) vg. c dem. gig., aliquot CF*G e*: aliquos ADI*S e² t. per dies aliq. (ἡμέρας τινάς): > aliq. dies (sine per) T gig.; diebus aliquod e; diebus quibusdam p. post confortatus est pergit libere h dies autem plurimos et in ciuitate damasco cum discentibus transsegit (20) et introibit in synagogas iudaeorum et praedicauit cum omni fiducia dominum iesum quia hic est christus filius dei.

20. et continuo (-nua O; statim m p): + ingressus W c vg. (non cod. caraf.) cor. uat. mg. (et 'antiqui' in textu); + introiens p; + ingressus (+ est B) paulus BKVR alb., et > ingr. pau. statim m, sine auct. graeca, sed uersu 19 addunt δ Σαῦλος post ἐγένετο δέ HLP al. plu. synagogis RUW, -gugis S; synagogas vg. (non cod. caraf.), -goga m; conuencionibus p; + iudaeorum m p. pred. DKMORSW; praedicauit e gig.; + eis e m Bed. (retr.) cum gr. E; deinde + cum confidentia m,

+ cum omni fiducia Iren. (Mass. p. 197 lat. et gr.). iesum (iesum e) = τὸν Ἰησοῦν NABCE min.: dominum W, dominum iesum m sah.; deinde + dicens m. quia ΘRT e gig. p. est + christus m Iren. cum gr. 68 (Iren. gr. > δ υἱὸς τοῦ θ. δ χρ.). dei + uiui m.

21. stupeba²t S. om. omnes gig. audiebant + cum S'U t, et > eum aud. I⁵. et (+ intra se h) dicebant (-bat I*): dicentes SU. nonne: non e, ita non h. expugn.: devastabat p; persequitur h. in om. h t. iherus. C, ierus. vg.; + et t. eos: omnes h (> omnes hierosolymis) p, et + πάντας 40. 68 sah. syr. pesh. inuocabat I; inuocant AW Tisch. h. istud (d in ras. B, istut GS): hoc e gig. p t (> hoc nomen). et sec. om. D. huc (ἔθε): adhuc B*; hic e gig.; nunc h; + quoque h p*. ad hoc (eis τούτο): ideo e gig.; propterea h. uenit (ἐλήλυθεν EHLP etc.): uenerat e gig. et ἐληλύθει NABC etc.; om. K. uinc B, uictos M. illos: eos T e h p. deduceret G, adduceret SU, perduceret e, adducat h. ad pr. sao.: sacerdotibus h; om. D.

22. paulus Θ c dem. autem: uero p. multo magis AMSUV vg. cor. uat. c: magis tantum (gr. enim μᾶλλον sine πολλῶ) BCFGΘIKORTW cod. caraf. alb. dem. e gig. h p t Bentl. conualisc. S; conualescebant I*; inualescebat W e p* (corr. p²); conrobabatur h; + in uerbo e h p cum gr. CE 8. confun|fundeat U; perturbat h. iudeos CDMORW. habitabat B*F*; erant O; morabantur h. damasci C; damascum D; damasco gig. p t, in damasco e cum gr. ἐν Δαμασκῷ. adfirmans (aff. BKRUW vg. Tisch.) = συμβιβάζων: docens DΘ, ostendens gig., inducens h, instruens e, persuadens p; + et dicens e p cum gr. E. quoniam (quia h p; om. D) hio est christus: hunc esse christum gig.; deinde + iesus Θ, + filius dei t; + in quem (quo gig.) deus bene sensit (> bene sensit deus h) gig. h p.

23. quum Θ, quum R; + ras. 2 litt. B. in-

consilium fecerunt iudaei
ut eum interficerent
24 notae autem factae sunt
saulo insidiae eorum
custodiebant autem et portas die ac
nocte
ut eum interficerent
25 accipientes autem discipuli
eius nocte per murum
dimiserunt eum
summittentes in sporta.
26 Cum autem uenisset in hierusalem
temptabat iungere se discipulis
et omnes timebant eum

non credentes quia esset
discipulus.
27 Barnabas autem adprehensum illum
duxit ad apostolos
et narrauit illis quomodo
in uia uidisset dominum
et quia locutus est ei
et quomodo in damasco
fiducialiter egerit
in nomine iesu
28 et erat cum illis intrans
et exiens in hierusalem
fiducialiter agens
in nomine domini

plerentur CO, impleant W, implentur G; com-
plerentur dem. *gig.*, replerentur e; + d S* (*sed*
eras.). om. autem I* (+ I¹). > autem impl. *vg.*
(e) p, et gr. *ὡς δὲ ἐπληροῦντο*; > et cum iam multi
dies impl. h. concilium W cor. *uat.** ferunt S*;
ceperunt h; inierunt p; + in unum 536. iudei
DORW. ut eum interf.: interficere eum e p.

24. om. *uers.* U*; + in ima pag. U¹. notae
(-te RW) autem factae (-te RW) sunt saulo
(paulo) ΘTW c cum gr. H; > paulae factae sunt h
insidiae (-ie RW; cogitationes h) eorum (iu-
daeorum dem.): nota autem facta est (sunt p²) s.
insidia (-ie p²) eorum p; innotuit au. s. consilium
eor. *gig.*; innotuerunt au. s. insidiae eor. e; gr.
ἐγνώσθη δὲ τῷ Σ. ἡ ἐπιβολὴ αὐτῶν; + quod h
deinde def. ad xiv. 5. custod.: obseruabant e *gig.*
p. om. et GI*S *gig.* p et gr. HP al. ad portas
gig.; + ciuitatis SU¹. die (diae C; + quoque e
cum gr. *exc. A min.*) eo (hac CI; et T) nocte:
om. R* (+ R²). interf.: occiderent e. > interf.
eum D p cum gr. N^c.

25. *soolp.* autem: acceptum autem e, sed
acceptum *gig.* discipuli eius *codd. plur. cum gr.*
NABCF* 61* ol μαθ. αὐτοῦ: discipuli (sine eius)
G^cU*VW et ol μαθ. 36. 69 etc.; eum (illum *gig.*)
discipuli U¹Θ c e *gig.* cor. *uat. mg.* (> disc. eum)
et ol μαθ. αὐτῶν 31. 61*, αὐτῶν ol μαθ. EHLP al.
pler.; eum disc. eius ΘS55 p et ita Bed. in
Latino legisse uidetur, sed addit 'in graeco non est
additum eius' (expos.); et ita notat cor. uat. noct
S* (+ e S¹); per noctem *gig.* demis. ΘS5, dimiss.
D. > dimis. per murum *gig.* cum gr. HLP al.
pler. eum om. c e *gig.* p et gr. EHLP al. *pler.*
summittentes ABCΘKMU¹V, subm. FGIORS
TU*W *vg.*, submiten. D (*uide uol. I, p. 769 s.v.*):
laxantes e p. sportam I p.

26. eum (quom Θ) autem: et cum *gig.*, qui
cum p. uenisset D. > uen. autem e *Benl.*, et gr.
παρὰ γένετος δὲ; *deinde* + paulus e cum gr. E
min. (et + Σαῦλος HLP etc.) cf. Bed. (*retr.*) 'in hoc

uersu in graeco pauli nomen est appositum. om.
in RU^c c dem. iherus. C, ierus. *vg.*; hierosolymis
e, et ἐν Ἱερου. EHLP etc.; contra eis Ἱερου.
NABC min. temptabat AT: tempt. *codd. vell. et*
Tisch., tent. *vg.* iungere eo *codd. plur.*, adiung.
se Θ*, iniung. se DS*: herere *gig.*, adhaerere e;
coniungere p²; > se iungere K* *vg. dem. Bed.*
(*retr.*) *Benl.*, > se coniungere p². oredentes +
ei S. quia (quod W *vg. e p cor. uat. mg. Benl.*)
esset (esset R; est e) discipulus (+ ihu D):
illum discipulum esse *gig.*

27. barnabas D, barzabanas I¹ (*ut uidetur*),
barnaban I*. adprehensum CFΘIU*, adpreen.
T, apprehen. KRW *vg. Tisch.*, apprahen. U¹;
adprehensum G, adsumens e p. eum O e p; om.
W. adduxit e. apostolos ex -lus Θ; populos
W. narrauit OT; enarrauit C (aen.) I e *Benl.*;
gr. *δηγγασαο.* eis e. in uia om. *gig.* uidisset
O; uidit *gig.* p. dominum ex deum Θ. et (om.
p²) quia (quoniam e): in ras. scr. U. loquutus
ΘI. est: esset C *gig.* quomodo *sec.*: qualiter
p. in *sec. om.* A *gig.* p contra gr. damascho C;
-masco in ras. M. fiducialiter: om. *gig.*; con-
fidenter p; > fiduc. in dam. D. egerit *codd. plur.*
(aeg. R) *vg. c dem.*: ageret ACTU; agerit S;
egit e; locutus est *gig.* p. nomine in ras. scr. S.
iesu (iesu e) *codd. plur. vg. et gr. plur.*: domini
iesu p et τοῦ κυ. Ἰησοῦ 14. 17*. 25 al.; iesu
christi Θ.

28. et erat (καὶ ἦν) *codd. plur.* (et cum erat S*)
vg.: erat autem AIM Bed. (*retr.*); + una *gig.*
eis e *gig.* hierusalem (iherus. C, ierus. *vg.*) sine
addit. BFKRSVW5 c p Hieron. (vii. 393) *Benl.*
et gr. NABC min.: + et ACDGΘIMOTU¹ΘSΘ
Tisch. dem. e gig. et gr. EHLP etc. fiducialiter
agens = *παρρησιαζόμενος*: constanter agens e; cum
fiducia (sine agens) *gig.* agens in nomi in ras.
scr. B. domini (τοῦ κυρίου N*ABE min.): iesu
O cum gr. C al. 5; domini iesu p et gr. N^cHLP
etc.; domini iesu christi Θ.

- 29 loquebatur quoque
et disputabat cum graecis
illi autem quaerebant
occidere eum
30 quod cum cognouissent
fratres
deduxerunt eum caesaream
et dimiserunt tharsum
31 ecclesia quidem per totam
iudaeam et galilaeam et samariam
habebat pacem
et aedificabatur ambulans
in timore domini

- et consolatione sancti spiritus
replebatur.
32 Factum est autem ut petrus
dum pertransiret uniuersos
deueniret ad sanctos qui habitabant
lyddae
33 inuenit autem ibi hominem
quendam nomine aeneam
ab annis octo iacentem
in grabatto
qui erat paralyticus
34 et ait illi petrus
aeneas sanat te iesus christus

29. quoque (*om. gig. p*) sine add. ACG@IMT dem. *gig. p* Hieron. et *gr. omn.*: + gentibus B^f KRSUVW *vg. c.*, + cum gentibus DO. et: que *p.* disputabat: conquirebat *gig. p**, conferebat *e*; *gr. συνεῆται.* cum grecis ADIKMORSTUVW; ad graecos *e p.* > cum *gr.* disputabat D. at illi *p.* querebant CDIMORW, quir. S; melius adgrediebantur *p.*, temptabant *gig.*, *gr. ἐπειράου.* hoccidere C; interimere *p.* illum AC. > eum occidere *gig. Bentl.** (*sed secundis curis correxit*) et *gr. HLP al. pler.*

30. quod eum (quum Θ, quum RT; ut W *p*) cognouissent (-uerunt *p*; + eum Θ): com cogn. autem *e*; *gr. ἐπιγινώσκοντες* dé. frater I*. duxerunt L eam V; + nocte CDO *gig. uide infra*; + in e. caesaream ORU, riam SW, cessariam D, caesareum G; cesaree *p** (*corr. p**); + nocte *p.*, + per noctem *e*, et + *δὲ* *νυκτός* E (180 c^{2r}) *sah. syr. pesh. et harcl. (cum*)*. et + inde *gig. p.* demis. S, dimiss. D; + in e. tharsum (*uide ad u. 11*) *codd. plur. et C c p**, et tharso I *gig. p**: tarsum F^oGST 578² Tisch. e.

31. uoluit et ad init. *Bentl.* ecl. S, aecl. CO, aecl. R^oU, aecl. T, ecclesiam I; *item plural.* ecclesiae (aeclissiae D, aeclissiae R*) DR* *e gig. p Aug. (ix. 357) cum gr. EHL P al. plur.* quidem (*em bis scr. S**): quoque Θ; itaque *gig.*, igitur *p*; + uniuersae *e et E**. totum O; omnem *e p*; uniuersam *gig.* iudeam DIORW. galileam CD@I MORSUW. *om. et sam. S*; + et I. abebat R; habebant D *e gig. p Aug.*; *gr. ut supra.* et (+ *ras. unius lit. U*) aedificabatur (aediff. M, edif. SW) = *οικοδομουμένη plur.*: et (cum *e*) aedificabantur D *e gig.*, *gr. ut supra*; instructae et confirmatae *Aug.*; *om. p.* ambulans (hamb. C), *gr. καὶ πορευομένη*: ambulantes D, et ambulabant *gig.*, et ingrediebantur *e*; ingrediebantur *p*; *gr. ut supra*; *om. Aug.* in (inn D*) timore: timori *p**. domini (*et τοῦ κυρίου gr. plur.*): dei SU *cum syr. pesh.*; christi M. consolatione (consal. U, consul. D, consolac. RS) = τῇ παραλήσει: exhor-

tatione *gig.*, obsecratione *e. om. spiritus e**. > spiritus sancti D@ dem. *gig. p.* replebantur D^f* *gig. Aug.*; *gr. ut supra*; multiplicabantur *e p*; 'replebatur sine multiplicabatur' *Bed. (retr.)*.

32. *om. autem t (ad initium lectionis).* ut petrus . . . deueniret *legimus cum* AG^aKORVW *vg. cor. uat. mg. c.*, et > petrus . . . ut deueniret *t*, petrus ut ueniret *gig.*, *item* petrus (*sine ut*) . . . deueniret B^fFS, petrum . . . deueniret I, petrum . . . ut deueniret *p**, petrum . . . et deueniret C: petrum . . . deuenire B^fG^a@MU¹ *Bentl. cor. uat. ('grecus')* dem. *p**, petrum . . . descendere *e*, et *gr. Πέτρον . . . κατελθεῖν*; ut petrus (-um*) . . . deuenire D, petrus . . . deuenire TU* (-nire *in ras.*); *deinde + et G^a@I Bentl. e et gr. omn.* dum pertransiret uniuersos (*διερχόμενον διὰ πάντων*) *cum* ACFG@ IMTU² *cod. caraf. c dem. t* (> dum petr. petrus uniuersos ut deu.) *Bentl.*: dum pertransiisset (-ssisset O) uniuersos (locos uniuersos D) DO; dum transiret uniu. BKRSVW² *cor. uat.*; > cum circuiret petr. (*om. uniuersos et pergit* ut ueniret, *uide supra*) *gig.*; transeuntem per omnes *e p* (+ ciuitates et regiones *p*). ad: per *gig.*; *om. e.* habitabant (-bat F*): habitant KV; morabantur *t*; fuerunt W. lydde BG^o, lydae Θ*; liddae IMR (lad. R*) S (lid^aae) U, lidde TW; lidda *gig.*; lyddam O, liddam D *p*; iudaeae *t*; *graece* Λύδδα NAB, Λύδδαν CEHLP *etc.*; *deinde + eis S* sed erasit cor., et postea + erant S^o.*

33. inuenit autem: *om. autem G^a (+ G^a) p**; inuenitque *gig.* ibi I. quemdam D. aeneam AB*CGIMO *vg. e gig. p**, aeneam TW *p^o t*, aeniam D: aenean B^fF@KSUV; aeneā R, eneā *c*; *gr. Αἰνίαν.* > aen. nomine Θ* *cum gr. HLP al. pler.* hab C. hocto C; VIII DFW. in grabatto (grabato CD@RSW² *gig.*, grabbato U⁵, grauato T, grauato O, crabatto G*): super crabattum *e*; *graece* ἐπὶ κραβάττου NABC *min.*, ἐπὶ κραβάττω EH LP *etc.* paralyticus DM^aRSTUW, paralytikous *e.*

34. *Inc.* intendens autem in eam petrus dixit ei *p.* et *pr. erasis* B^o. ayt T; dixit *e*, et *gr. εἶπεν.*

1 surge et sterne tibi
et continuo surrexit
35 et uiderunt illum omnes
qui habitabant lyddae
et saronae
qui conuersi sunt ad dominum.
36 In ioppe autem fuit quaedam
discipula nomine tabita
quae interpretata dicitur
dorcās
haec erat plena operibus
bonis et elemosynis
quas faciebat
37 factum est autem in diebus illis

ut infirmata moreretur
quam cum lauisent
posuerunt eam in cenaculo
38 cum autem prope esset
lydda ab ioppe
discipuli audientes quia
petrus esset in ea
miserunt duos uiros ad eum
rogantes ne pigriteris
uenire usque ad nos
39 exurgens autem petrus
uenit cum illis
et cum aduenisset
duxerunt illum in cenaculum

illis K* (s expunct.); ei e. aeneas AD(-ias)FG
Θ*IOSU, eneas t: aenea BCΘ*KMRV *vg. Benth.*
e p, enea TW c *gig.*; *gr. Ανεα. sanat (lāra)*
ACDFGΘIMOR*TVΘ c *gig. cod. caraf. Benth.*:
sanet BKR'SUW⁵ 𐤀𐤃𐤁 c p w *Ambr. (de Ios. 3, et*
*in Ps. 118), saluet dem. t. te sine addit. B*CDF*
GKRSUV *dem. e Benth. et gr. longe plur.*: + do-
minus AB*ΘIMOTW *vg. c gig. p t Ambr. et gr.*
A min. iesus in ras. U; hiesus e. xpistus plene
scr. T. sterne: externe t. tibi: t ex et corr. S.
confestim e *gig. p; om. Ambr. surrexit + et*
strauit sibi *Ambr. (de Ios.).*

35. uidebant M. illum: eum *vg. Benth. e gig. p.*
omnes: homines I* (*corr. I'*). > omn. illum O.
habitabat Θ; habitabantur e⁸; habitant t. lydde
Θ; liddae IU, lidde RTW⁸, lite t; lydda G*,
lidda S *gig.*; lyddam O, liddam D p⁸; *gr. Λύδδα*
NAB min., Λύδδα CEHLF *al. pler.* sarone FT
UW *Tisch. p⁸ t, sarahonae C, sorone S; sarona*
G* *gig.*; saronam e p⁸, soronam D, saronnē I;
gr. Σάρωνα NABCE etc., Σαρωνά 15. 18. 61 al. plur.
qui sec.: et p; qui et T t. dominum ex deum Θ.

36. ioppae CI; yopen t. om. autem *gig.* fuit:
erat DSU *gig. m p.* quaedam: ae in ras. B;
quedam DIR, quidam S, quandam t. discipulam
t; uidua m. > fuit disc. quaedam c; > quaedam
fuit (erat e) disc. W e et *gr. τις ην μαθητρια.*
tabita AB* M c p *Hieron. 'de nom. hebr.' (iii.*
104), thabita RW *gig., item tabitas B*FGKSTUV*
t, thabitas ΘI: tabitha DO *vg. Tisch., thabithas C,*
tabithas e. que B'DI; qui B*F*KS. interpraeta-
tata FΘI; interpraetatur t. dorchas CΘIRW c
gig. t; dorca AD; + id est demula (dam. p⁸) p,
cf. Bed. (expos.) 'id est damula uel caprea,' et
Hieron. (iii. 104) 'tabita, damma, uel caprea.'
hec SW, hac O* (*corr. O'*). erat (fuit G): om.
D. plaena F. hoperibus C. om. bonis OW.
elemosynis AFGΘKV, helem. I, aelem. C, eleem.
vg.: elemosinis MRTW, aelemosinis O, aelimoy-
sinis D, elymosinis U, elimosinis S, elymonis B;

miser cordiis p; + et misericordiis multis m (*codd.*
aliqu.). faciebat + illis M*.

37. om. autem FDGΘR et *gr. 61. dibus S.*
ut infirmata (infirmata t) moreretur (morir. B*D
KOV): infirmatam eam mori e p. quam cum
(quum Θ) lauisent (lauassent W, lauassent D):
cum lauisent autem eam e. eam om. U c e *gig.*
t et *gr. B. cenaculo ADFGSTW, caen. BCΘKR*
UV *Tisch., coen. vg.: cenaculum M, caenaculum I,*
-la O; superiori caenaculo m; superioribus p; *gr.*
ἰνεπήφ; *uide ad i. 13.*

38. cum (quum Θ, quum R) autem: et quia *gig.*
in prope m. essed O; erat *gig.* lidda DRSTUW.
ab (hab C) ioppe (iope U, ioppae I, ioppen C,
yopen t): ad ioppen (ioppe *gig.*) SΘ *dem. gig.*
p* (*corr. p⁸*) *Benth.*; *gr. ἐγγὺς δὲ ὀδοῦ Λύδδας τῆ*
*Ἰόππης. discipuli audientes: disc. audierunt p**
(*corr. p⁸*), > audierunt disc. m, cum audissent
disc. *gig.* quia: quod m p. essaet R; est T e
gig. t. in ea: ibi m; + cibitate t. misserunt D.
rogantes + et dicentes m. no: non p; + u S* (*sed*
eras.). pigriteris *codd. plur. (-iteris in ras. U,*
pегriteris B*) *vg.*: pigerit te S* (*ut uditur*), pigeat te
M *dem. m p,* > te pigeat *gig.*; pigeret e. peruenire
e *gig.* husque C; om. O c *gig.* > ad nos usque D.

39. + et ad init. U^c *gig.* exurgens CGIM*ORTW
vg.; surgens e *gig.* om. autem U *gig.* uenit cum:
abiit cum *gig.*; conuenit e. eis e m p. et cum (et
quum R, et quum Θ, cumque *gig.*) aduenisset (ad-
uenissent IR *gig.*; uenisset D): quem aduenientem
e m p; *gr. δι' παραγνώμενον. duxerunt: ascen-*
derunt e. illum: eum gig.; om. e m p. cenacu-
lum AFGIRSTW, caen. BCDΘIKMOUV Tisch.,
coen. vg.: superiora caenaculi m, superioribus e p.
circunsteterunt 𐤀𐤃𐤁; steterunt ante t; gr. παρ-
έστησαν, sed περίστησαν c⁸⁸ Bas. Chr. eum O
dem. gig. m; ei e p; om. D. omnes: uniuersae e p;
om. m. uidue RW. et tert.: atque vg. osten-
dentos (ἐπιδεικνόμεναι) codd. plur. (in ras. B; hos-
tendentes CR) et vg.: ostendebant KSV c cor. uat.;*

et circumsteterunt illum
omnes uiduae
flentes et ostendentes
tunicas et uestes
quas faciebat illis dorchas
40 eiectis autem omnibus foras
petrus ponens genua
orauit
et conuersus ad corpus dixit
tabita surge
at illa aperuit oculos suos
et uiso petro resedit
41 dans autem illi manum
erexit eam
et cum uocasset sanctos et uiduas

adsignauit eam uiuam
42 notum autem factum est
per uniuersam ioppen
et crediderunt multi in domino
43 factum est autem ut dies
multos moraretur in ioppe
apud quendam simonem coriarium.
X. ¹ Uir autem quidam erat
in caesarea
nomine cornelius centurio
cohortis quae dicitur
italica
² religiosus et timens deum
cum omni domo sua
faciens elemosynas

deinde + ei B^oMS *vg.*, non *gr.* tunicas DSU; pallia *p.* uestes (ἰμάτια): uestimenta *e* *gig.* *p.* cetera uestimenta *m*; + narrabant ei *m*, + et narrabant *p.* quas: quae *gig.*, quanta *e* *m* *p*; *gr.* ὄσα. illis (contra *gracum*) *codd.* (om. O^o, sed + O^o) *vg. dem. gig.*, eis *t*, et ita *tepl.*: cum esset (+ simul *p*) cum eis (illis *m*) *e* *m* *p* = *gr.* μετ' αὐτῶν ὄσα. dorchas CΘR *c* *gig.* *t*; dorca A, dorchia D; damula *p.*

40. eiectis (iectis D, eiectis C) autem (om. W) omnibus foras (foris *m* *p*) *cf.* ἐκβαλὼν δὲ πάντας ἔξω C 31 *etc.*: eiectisque foris omnibus *gig.*; eiciens autem foris omnes *e*, *cf.* ἐκβ. δὲ ἔξω πάντας NABELP *etc.* petrus + et *e* *cf.* *gr.* NABCE *min.* καὶ θείσ. ponens (om. W) genua (ienua S): positus genibus *gig.*; deinde + *ras.* circa 12 *litt.* S; + sua G^oΘT. horauit C, orabit T. reuersus *e.* corpus + quod iam lotum in tabula iacebat C. dixit: ait *e* *gig.* tabita: thabita CGΘIR *gig.*; tabitha DO *vg.* Tisch. *e*, tabia V^o (*corr.* V^{oo}), tabitan *t*; om. *m*; + quod est interpretatum puella C, *cf.* Mc. v. 41. exurge *m* Cypr. (*op. et el.* 6); + in nomine domini (om. Cypr.); + nostri *gig.* *m* *p* Ambr.) iesu christi (om. D) DO *gig.* *m* *p* Cypr. Ambr. (Jos. 3) cum sah. syr. harcl. (cum^o) arm., et > in nom. ie. chr. surge Par. lat. 11533. at (ad CI) illa: quae *gig.*; + confestim *p.*, + continuo *e*, + mox *m*, + statim *gig.*, cum *gr.* E (sah. aeth.); item + defuncta Ambr. aperuit (app. RS): a in *ras.* scr. U. huculos C, oculos R. om. suos W^o *c* (non *gr.*). uiso (uiso D) petro: uidens petrum *e*, ut uidit petrum *gig.*, cum uidisset petrum *m* *p.* consedit *e*; sedit *m*.

41. dans autem (δοὺς δέ): dansque *gig.* *m* *p* Bentl. cum *gr.* A δοὺς τε. ei *e* *gig.* *m* *p.* manum + petrus SU *gig.* herexit C; erexit D. eam *pr.* + uiuam *m.* et cum (quum Θ, quum R) uocasset (conuoc. CR) s. et (ac T) u. = καὶ φωνήσας

κ.τ.λ. 13. 180. c^or, *cf.* et conuocans s. et u. D *m* *t*, et uocatis sanctis ac uiduis *gig.*: uocans autem sanctos et u. *e* *p* et φωνήσας δὲ κ.τ.λ. *gr.* plur. assignauit U^oW *vg.*; exhibuit *gig.* om. eam *sec. c.* uiuentem *e* *gig.* *m* *p.*

42. notum autem (enim *t*) *fac. est* (γνωστὸν δὲ ἐγένετο): et innotuit *gig.*; + hoc *gig.* *m* *p.* huiuersam C, uniuersum F^o; totam *e* *gig.* iopen U, yopen *t*, ioppem FG^o *e.* om. multi w. dominum Θ^o *e* *t* Bentl.; + iesu O; + nostrum iesum christum *t*.

43. ut d. m. moraretur (+ petrus SU) in (*bis* scr. M^o) ioppe (-pae I, -pen CDΘMS, -pem G^o; iope U^o, iopen U^o): eum d. m. manere in ioppe *e*; > manere eum in iopen multis diebus *p.* apud GIMORST. quendam: quem *e*^o. symonem BCDIM^o. > sim. (sym.) quend. DΘIMO *vg.* curarium DS, corarium F.

X. 1. uir . . . cornelius arcte in *ras.* scr. U. autem: igitur *p*^o (*corr.* *p*^o). om. erat R^o (+ R^o) *e* *p* (Bentl.) cum *gr.* NABCEL *min.* > erat quidam W. caesarea OR, cesaria SW, cissaria D; caesaream F^oΘ^o (*ut uidetur*) I. cornilius DS. centurio D. coortis T; de cohorte *e* et ἐκ σπείρης *gr.* que I. dicitur: om. I; uocatur *gig.* hytalica C; italia B^oT.

2. religiosus (relegiosus KS, relegiosus D) = εὐσεβής hic (sed ii. 5 = εὐλαβής, xiii. 50 = σεβόμενος, Jac. i. 26 = θρησκός; alibi non reperitur in N. T.): pius *e* *gig.* et *pr.*: ac W *vg. dem.* deum *codd. plur.* (in *ras.* U) *vg. uell. Iren.* (Mass. p. 196) = τὸν θεὸν *gr.* paene omni.: dominum BF (deinde *ras.* forsam uerbi dñi) KRSVW et τὸν κύριον θι. omni: tota Iren. domu DOV. sua + et Iren. cum *gr.* LP *al. pler.* elemosynas (y in *ras.* O): aelem. CF^o; eleem. *vg.*, elemosinas RTU^oW, elimosinas S, helemosin. I, helimosin. U^o, elymosin. B^o, aelymosin. B^o, aelimoysin. D; miseri-

multas plebi
et deprecans deum semper
³ uidit in uisu manifeste
quasi hora nona diei
angelum dei introeuntem ad se
et dicentem sibi corneli
⁴ at ille intuens eum timore
corruptus dixit quid est domine?
dixit autem illi
orationes tuae et elemosynae
tuae ascenderunt in memoriam in
conspectu dei

⁵ et nunc mitte uiros in ioppen
et accersi simonem quandam
qui cognominatur petrus
⁶ hic hospitatur apud simonem quandam
coriarium
cuius est domus iuxta mare
⁷ et cum discessisset angelus
qui loquebatur illi
uocauit duos domesticos
suos et militem metuentem domi-
num
ex his qui illi parebant

cordias *p** (corr. *p*²). pleui C; in plebe *gig. p*, in populo *Iren.* deprecans (deprae. CFI) = *δέπρωτος*: obsecrans *e*, rogans *gig.*, orans *Iren. Hierom.* (i. 495). deum *sec.*: dominum GSUW. *Distinguunt edd.* 572 *Steph.* 1555 plebi. Et deprecans Deum semper, is uidit etc.

3. + is ad *init.* *vg. edd. ant. plur. cor. uat.** (non autem *mg.*; neque *cod. caraf.*). uidit (dedit *F**) : + ergo *Iren.* in uisu (uissu D) = *ἐν ὁράματι*: in uisum *B²F²IKRS*; uisum *C e*, uirum *p**. manifestae C; -nifeste *in ras.* U. *om.* in uisu manifeste *Iren.* quasi: fere *gig.*, circa *Iren.* hora (-re M) nona (-uIII. D) diei ACDGIMOT *c dem.* e *gig. p Iren.* (horam nonam d.) cum ordine *graeco*, cf. et u. 30 orans eram hora nona: > nona hora diei BFKRS (die S²) UV; hora diei nona ΘW *vg. hang. C, angu. D*; angelus I. domini I *c p w*; *om. gig.* introeuntem: intrasse *gig.* corneli D. *om. sibi corneli . . . orat. tuae et (u. 4) Iren., cf. Cypr. (or. dom. 32) qui citat corneli, orat. tuae etc., et ita Epiph. in 8. 10 Cant.*

4. ad CIOS. intuens: intendens *e p*, cum intendisset *gig.* eum *codd. plur. vg. c Bentl.*: ei *e* (post intendens) = *ἀρρηκός ἀντὶ*; in eum *AB²CO TU** *Tisch. dem. gig. p*; deinde + et *d* (qui ad hoc uerbum rursus incipit) *e p* (*Bentl.*) cum *gr. omn.* timore repletus *e gig. p*; trepidus factus *d.* dixit *pr.* ex quis *corr. R'*; ait *gig.* quid est (*τί ἐστίν*) cum *A¹B²CDF²OKSUV cod. caraf. d dem. e gig. cor. uat.* ('*graecus, antiqui*') *Bentl.*: quis es *G²IRTW vg. c p* (cf. *Sauli uerba ix. 5*); quis est *B²G**; quid es O, qui es *A²M.* dixitque *gig. p.* ei *d e p*; + angelus SU. horat. C, orac. RS. tue W *his.* et *om. p** (+ *p*²). elemosinae ORT, elymos. U², elimos. S, helymos. U², aelymos. B, aelimois. D, elemosine I (hel.) W, elemosyne MV, aelemosynae C, elemosynae *vg.* tuae *sec. om. d p* (deficit *D²*). in *pr.*: ad *Cypr.* memoria *F²S p**; recordatione *d.* commemorationem *Iren.* in conspectum M *e*; coram *d gig. Cypr. Epiph.* domini D; deo *d Cypr., domino gig. Epiph.*

5. *Libere* propter quod mitte ad sim. qui uocatur

pe. Iren. uirum *p** (corr. *p*²). in: ad O¹ (in O²). iopen U; ioppem *e.* accersi *A¹BFGIKMSU VW vg. c d dem. e (-erse*) gig. Bed. Bentl.*: arcessi *A²CD²OT* (*r sup. lin.*) *p*, arcessire R; *uide ad vii. 14.* symonem BCDIW. quendam . . . simonem (u. 6) *om. I. om. quendam d dem. e gig. p Bed. cum gr. NELP al. plur. (Iren. uide supra).* uoluit > quemdam sim. *Bentl.* cognomina || tur U.

6. hic: qui *gig.* ospitatur RTU²; est ospitans *d.* apud *F²GMORS.* symonem CDM; *om. SU* (*sed uide infra*). *om. quendam d p.* > quendam (quem *e*) sim. *e gig. cum graecis (exc. C 31).* curarium DS, corarium *F²*; pellionem *d*; + nomine simonem SU (sym.). cuius: cui T (= *gr. φ*). est: esse *p**. > domus est M *c.* iuxta: secus *e p.* mare sine *add.* *AB²CFGKR*STUV d e (-ri) gig. p* Bentl. et gr. NABCELP etc.*: + hic dicet (-cit Θ²I) tibi quid te oporteat (-tet B²D) facere *B²D²IMOR²W vg. edd. ant., c dem. p² tepl.* (cf. *autem cod. caraf. 'omnes cod. lat. m. s. praeter gothi. non legunt illa uerba. neque ex uatica. graecus.'*) cum *graecis min. ut uid. pauc.*

7. et eum (quum Θ, quum R): utque *p** (etque *p*¹; *corr. p*²), ut autem *d.* cum autem *e.* discessisset: *ssis in ras. Θ, discessisset D*; discessit *R²p*, -sset *R¹.* hang. C, angu. D; + domini *gig.* illi *pr.*: ille *G²*; ei *d.* cum eo *e gig.*; *om. p.* uocauit O. duos: .II. D. domesticos D; seruos *gig.*; ex domesticis *e.* suos: *om. e gig. Bentl. cum gr. NABCE min. militem + unum D. metuentem* (timentem M, colentem *gig.*) dominum (deum *B²D²OU² c dem. gig.*) = *εὐσεβῆ*: pius *e*; cf. u. 2. *Item uocauit . . . dominum ita uertunt d p* uocatis duobus domesticis suis (famulorum eius *d*) et milite religioso (-tem religiosum *p*², -tem fidelem *d*). ex his (hiis OW): *om. e p.* illi *sec.*: ei CT; sibi *e p*; *om. d.* parebant: adhibebant DIO, adhibebat *e p*; praesto erant *d gig.*; *item* > parebant ei CT, > *pr. er. illi gig., > adhibebat sibi e*; *gr. τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ.*

- ⁸ quibus cum narrasset omnia
misit illos in ioppen.
⁹ Postera autem die iter illis
facientibus et adpropinquantibus
ciuitati
ascendit petrus in superiora
ut oraret circa horam sextam
¹⁰ et cum esuriret uoluit
gustare
parantibus autem eis
cecidit super eum mentis
excessus
¹¹ et uidit caelum apertum

- et descendens uas quoddam
uelut linteum magnum
quattuor initiis summitti
de caelo in terram
¹² in quo erant omnia quadrupedia et
serpentia terrae
et uolatilia caeli
¹³ et facta est uox ad eum
surge petre occide et manduca
¹⁴ ait autem petrus absit domine
quia numquam manducaui
omne commune et inmundum
¹⁵ et uox iterum secundo ad eum

8. quibus cum (quum Θ) narrasset (enarr. I) omnia: et enarratis uniuersis *p*; et cum exposuisset omnia eis *e*, et *gr.* καὶ ἐξηγησάμενος πάντα αὐτοῖς; et enarrans illis uisum *gig.*, enarrauit illis uisum et *d.* dimisit *e*, dimissit D. illo W; eos *e* *gig.* iopen U, iospem I*; ioppem *e*. misit ill. in io. in ras. scr. U.

9. postera autem die (diac CI): die autem sequenti *p** (corr. *p**). illis facientibus: agentibus illis *e* *p*. adpropinquantibus KRW *vg.* Tisch.; propinquantibus O^o (*e*); adpropiantibus *d.* ciuitatem S. > ciu. appr. (Bentl.) *e* (propinquantibus) cum ord. graeco. ascendit C. > petrus ascendit *gig.* in superiora (+ domus B² cor. uat. mg.) = ἐπὶ τὸ δῶμα: in cenaculum *d* *gig.*; super edificium *p*. ut horaret CO; adorare *e*; et orauit *d* *gig.* *p*. circa bis scr. U. horam + diei CT *gig.* cum *gr.* A. sextum O; -vi. DF.

10. et (om. O) cum (quum Θ, quum R) esuriret (hes. C, ess. D, esurisset *p*), *cf.* cumque esur. *gig.*: factus est autem esuriens et *d.* factum est au. (+ ut *e*) esuriret et *e*, et *gr.* ἐγένετο δὲ πρὸς πεινῶν καὶ. uoluit: bolebat *d*; et uellet *gig.* praeparantibus *d* *gig.* *p*. autem: uero *d*; om. *gig.* eis: illis W *vg.* Bentl. cor. uat. mg. *c* *gig.* *p*, ipsis *d*; ei CST. caecidit BC, cic. D. mentis excessus (ἐκστασις): mentis stupor C* (corr. mg.) T *d* *gig.*, mentis alienatio *p** (corr. *p**) *cf.* Aug. (iii. 1. 304), pabor *e*; *cf.* Bed. (retr.) ad xxii. 17.

11. uidet G*, et *gr.* θεωρεῖ. cel. bis SW et 12. et sec.: *e* in ras. scr. B. descendens DOS. uas (σκεῦος): discum Aug. (libere citans, iii. 1. 320 etc.; sed alibi uas). quodam IS (*d*). uelud W, ueluti C, tamquam *e*. linteum W, lent. S*. magnum: splendidum etiam *p** (uide infra). quattuor U⁵ 𐀅, -iiii. D. initiis (ἀρχαῖς): initis D (+ id est funiculis cor.) O, incisiis R, incitiss S* (t eras.). summitti AGKUV, summitti B, et submitti CDF ΘIMORSTW *vg.*: summicium *e** (-ssum *e**) et *gr.* καθιέμενον. de caelo (cel. SW): om. *e* (Bentl.) cum graecis (exc. forsam D? uide *d* infra). de-

scendens . . . caelo: legunt uett. ex quattuor principiis ligatum uas quoddam et linteum splendidum quod differebatur de caelo *d*, quattuor initiis (principiis *gig.*) ligatum uas quoddam uelut (ut *gig.*, tamquam Ambr.) linteum splendidum summitti (quod deferebatur *gig.*) de caelo (om. de caelo *gig.*; om. splendidum . . . de caelo Ambr.) *gig.* *p** (corr. *p**) Ambr. (spir. 2. c. 10), fere cum Const. vi. 12. 2 καὶ τέσσαρα ἀρχαῖς δεδεμένον σκεῦός τι ὡς ὀθόνην λαμπρὰν καὶ καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς, *cf.* et *gr.* min. 13. 68^{cor}; de uerss. rell. uide Tisch. T. G. 8 ad loc. terra I.

12. in quo (qua F): et *d.* om. omnia *c*. quadrop. S*, quadrip. D. serpencia SW; repentia CDOT *e*; reptile *p*. terre R; om. *d* et *gr.* 34^{at}. 163; deinde + et bestia (-ae *e**) *e* cum *gr.* E. 4. 31 ex xi. 6; + καὶ τὰ θηρία post τετραπόδα LP al. plur. et ita Ambr. 'omnia genera quadrupedum et ferarum et uolucrum caeli.' > terrae et serpencia Aug. (v. 704) cum *gr.* LP al. plur. celi SW.

13. > uox facta est *c*. eum + dicens B² w. exurge *p**; surgens *e* cum *gr.* ἀναστὰς (sed ἀναστὰ 35. Chron. ap. Wetst.). petre: om. *gig.* Ambr.; + et CDF* (sed expunct.) GKV. > petre surge *d* Aug. (ix. 358), > pe. exurge *p*. hoccide C; immola *d* *gig.* (Bentl.) et ita uoluit Bed. (retr.); macta Aug. (i. 661, iii. 1. 304, ix. 358).

14. ait (ayt T) autem petrus: et pe. dixit *p* Ambr., pe. autem dixit *e*, et *gr.* ὁ δὲ Π. εἶπεν; ad illi dixit *d*. habsit C; nequaquam *e* *p*; non *d*; *gr.* μηδαμῶς; om. Aug. (ix. 358); deinde + a me cor. uat.* ('grecus, antiqui'). quia: quoniam *d*; om. Ambr. Aug. nunquam T; nunquam 𐀅. manducosui (-bi T): edi *e*. omne (*gr.* οὐδέποτε ἐφαγον πᾶν κοινὸν κ.τ.λ.) cum AB²GΘMORTVW *vg.* uett. plur., et omnem DI *p**, quicquam Iunta 1534, Erasm.: om. B*CFKSU *gig.* Ambr. commune M*, commune D; communem *p**. > comm. mand. *gig.* et (kal NAB min.): aut S *e* et *h* CD^oELP min.; ex xi. 8. inmundum K *vg.* Tisch.

15. iterum: rursus *d* Ambr. Aug. (ix. 358).

quae deus purificauit tu
ne commune dixeris
16 hoc autem factum est per ter
et statim receptum est
uas in caelum.
17 Et dum intra se haesitaret
petrus quidnam esset
uisio quam uidisset
ecce uiri qui missi erant
a cornelio
inquirentes domum simonis
adstiterunt ad ianuam

18 et cum uocassent interrogabant si
simon qui cognominatur petrus illic
haberet hospitium
19 petro autem cogitante
de uisione dixit spiritus ei
ecce uiri tres quaerunt te
20 surge itaque et descende
et uade cum eis
nihil dubitans quia ego
misi illos
21 descendens autem petrus
ad uiros dixit

secundo (ἐκ δευτέρου), iterato *d*: secunda CDT* (corr. mg.); om. I *gig.* Ambr. Aug. (ix. 358). eum + dicit D. quae (que DIW) = ἃ: quod 53E dem. Ambr. Hieron. (vi. 25, vii. 112), ut cum commune infra concordet. purificauit (-bit T): mundauit *d* e *gig.* p Ambr. Hieron. (vi. 25) Aug. (saepius), emundauit Iren. (Mass. p. 196); sanctificauit Hieron. (vii. 112). tu ne commune (cum. S) dixeris (σὺ μὴ κοῖνου ut infra xi. 9) CΘOSTUW c Iren. Ambr. (Luc. l. 2. § 44) Hieron. (bis) Aug. (iii. 1. 304 t. n. communia d.) Bentl. et t. n. immunda dix. Aug. (i. 661, v. 706), t. n. commune (om. e*) feceris e: > tu commune ne dixeris ABIKRV vg. Tisch. *gig.* p (feceris p*) Ambr. (ter) Aug. (t. communia n. d. ix. 358 et iterum iii. 1. 304) et Bed. (retr. in textu); > ne tu commune (commune D) dix. DFGM dem.; tu noli communicare *d*; item post dixeris + aut immundum B².

16. autem: enim *d*; om. 5 *gig.* per ter: tertio F, per tercio S*. statim (εὐθύς): denuo e et πάλιν LP al. pler. cf. gr. D infra; om. hic *d* *gig.* p* (+ p*) Ambr. (spir. 2. c. 10) cum gr. 15. 36 syr. pesh. receptum (adsumptum *d*) est: + iterum p et + πάλιν hic D 33. 34. ipsum uas *d*; + denuo *gig.* celum W; caelo B* (corr. B²) K, celo S.

17. et dum (et cum DSU, dum autem e) intra se (intrare D) haesitaret (ita FΘKV vg., acs. R, uide xi. 12, xxv. 20: hes. ABCGIMOSTUW, hess. D; haesitabat e) petrus = ὧς δὲ ἐν ἑαυτῷ διεπόρει δ Π.: cumque ad se reuersus esset haesitabat pe. p, et dum intra se factus est haesitabat pe. *d*, et D^o ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ ἐγενετο διεπορει ο π. quanam B²; quae *d* *gig.* esset R. uissio D; uisum e p. quem e; quod p. uiderat *d* *gig.*, uidit e p; + et M *d* e p cum gr. CDELP al. pler. missi erant (fuerant c): miserant O* (corr. O²). cornilio DS. inquirentes (διεπαρήσαντες): uenerunt et interrogantes p, cf. quum appropinquassent et interrogassent syr. harcl. mg. symonis BCDI. assititerunt U (s pr. in ras. scr.), astit. F^oW vg.,

adstet. DKV; adsisterunt *d*; steterunt *gig.* ad sup. lin. V. ianuam: ostium p; + eius c.

18. cum (quum Θ, quum R) uocassent (clamasent *d*): uocantes e *gig.* p. symon BCT. petrus + hic D*. illic: ibi p, hic S *d* e *gig.* haberet (ha|||beret I, aberet R, abet et D) hospitium (ospit. T, hospic. S, ospic. R): hospitatur *d* e *gig.*, hospitaretur p.

19. autem: igitur p; + adhuc p. cogitante (ta in ras. B, cogitanti c) = διενθυμουμένου uel ἐνθυμ.: haesitante e; cogitante et hesitante p fere cum syr. harcl. (cum*). uisione D; uiso e p, uiso Aug. (iii. 1. 304) Uigil. (Uarim.). ei: + ras. a litt. B; dei T: mihi m; om. I* (+ I¹) cum gr. B; item > ei (ad illum *gig.*) spiritus *d* e *gig.* p Uig. (+ sanctus) et gr. DELP al. tres: III D (> .III. uiri); om. *d* m p* (+ p*) Ambr. (spir. 2. c. 10) Aug. et gr. DHLP etc. quer. CDIORW, querent S.

20. surge itaque et: sed surge et *d*; sed surge p Aug. (iii. 1. 304); surge et Uigil. (Uarim. 743); surge S Uigil. (Uarim. 750); surge itaque B^o O 3E dem. Bentl., ἀλλὰ ἀναστα D*; sed surgens e *gig.* m p*, exurgens Uigil. (c. Ar. 2), ἀλλὰ ἀναστὰς gr. plur. descende (disc. ACDGOV) et (om. e): descendens c; om. MS Uigil. (ter). uade om. e* (+ e²). illis DF e² *gig.* p Aug. Uigil. nihil (bis scr. e*; nichil BW, nicil T², nil T*) dubitans: ne dubites Ambr. (spir. 2. c. 10); om. Aug. (iii. 1. 304) Uigil. (Uarim. 750). quia: quoniam e Ambr. Uigil. ego ex ergo V. missi D. eos *d* e m p Aug. Uigil.; + ad te Fulg. Cereal. (apud Sabatier).

21. descendens (disc. DS, densc. Θ) autem (in ras. R) = καταβάς δέ: tunc descendens *d* e (descens e*) = τότε καταβάς DE; et descendens *gig.* uiros: ipsos uiros *d*; uiros illos B²; illos D, eos *gig.*; deinde + qui missi cor. uat., + qui missi erant a cornelio p² Par. lat. 202. 342. 343. 11932. 16262 cum gr. 31 al., et (addito πρὸς αὐτόν) H al. mult. dixit: ait *gig.* quem ex quam K. quer. CIMORSUW; + quid uultis *d* et + τι θέλεται η D^o. que DIW. om. est *d* p. > est causa

ecce ego sum quem quaeritis
 quae causa est propter
 quam uenistis?
²² qui dixerunt cornelius centurio uir
 iustus et timens deum
 et testimonium habens
 ab uniuersa gente iudaeorum
 responsum accepit ab angelo sancto
 accersire te in
 domum suam
 et audire uerba abs te
²³ introducens igitur eos
 recepit hospitio
 sequenti autem die surgens

profectus est cum eis
 et quidam ex fratribus
 ab ioppe comitati sunt eum
²⁴ altera autem die introiuit
 caesaream.
 Cornelius uero expectabat illos
 conuocatis cognatis suis
 et necessariis amicis
²⁵ et factum est cum introisset
 petrus
 obuius ei cornelius
 et procidens ad pedes eius
 adorauit
²⁶ petrus uero leuauit eum dicens

gig. propter: ob *p.* uenistis: ti *in ras.*
scr. B.

22. qui: at illi *d gig. p et gr. ol dē ēraw.* dix.
 + ad eum *d cum gr.* D *syr. harcl.* cornelius DS.
 centurio D, centypio *e.* et *pr. om.* T. et *testim.*
habens (abens R) = *μαρτυρούμενός τε:* *testim.*
 autem habens *e,* cui *testim. perhibetur p,* testimonio
 quoque *d,* bene audiens *gig.;* *deinde* + bonum CT
 et (*post testim.*) *cor. uat.* (non mg.).* hab C *bis.*
 uniuersa: r *ex b corr.* I; sa *in ras.* T; huiuersa
 C; tota *d;* omni *e.* gentem K*, gentae I, genti T.
iudaeorum: rum *bis scr.* S, *pr. eras.;* inde. DK
 MORW. *responsum accepit* (acci. DO): mo-
 nitus est *e.* angulo D. *accersire codd. plur.*
vg. (-siri W5) d dem. gig.: arcessire A* (*corr.* A¹)
 CDGΘRT¹ c e; uocare *p.* a*dire G. uerbum
 M c; sermones *p.* > abs te uerba D.

23. *introducens* (inducens *p**) igitur (ergo
 W *vg. dem.*) eos = *εισκαλεσάμενος οὖν αὐτούς, cf.*
et τότε προσκαλεσάμενος αὐτοὺς E, tunc ergo in-
 gressus *d,* et *τοτε εισαγαγων D (auous uide infra);*
deinde + petrus *d p et gr.* D 40. recepit I, reci-
 pit DO, excepit *d,* suscepit *e.* hospicio MS, osp.
 R, ospitio TU*. > hosp. recepit (*e*) *gig. p.*
 > hospitio excepit eos *d et ἐγένισεν αὐτούς D 40.*
seq. autem die (diae C): ac postera die *d.* sur-
 gens . . . die (*u.* 24) *om.* W. *surgens:* cum
 surrexisset *d;* + petrus *e gig. cum graecis CE min.*
prof. est: abiit *e p,* exhibit *d.* eis: illis *vg. gig. p.*
quidam: quibus S*. *ex (om. D; de e p) fratri-*
bis: fratrum *d,* fratres *gig.;* *deinde* + qui *d,*
 + qui erant *e,* cum *graecis exc.* D 3. 20. 42 *al.*
pauc. ab: a AF; ad I. ioppe *codd. plur. vg. uell.*
plur.: ioppen ADGIOS *d.* oomitati (co||m. U,
 comitatti D) sunt eum (*e in ras.* S; cum eo B¹I
 M, cum illo *gig.;* simul uenerunt cum eo *d p,*
 denerunt (uenerunt *e*) cum eo *e;* *deinde* + ut petro
 testes sint *cor. uat.* (non mg.).*

24. *altera autem die* (diae C): in crastinum
 autem *e p;* postero quoque die *d;* *gr. τῆ δὲ*

ἐπαύριον plur., καὶ τῆ ἐπ. HLP *al. plur.* introiuit
 (-bit OT) = *εἰσῆλθεν BD min., cf. intravit D,* in-
 gressus est *d:* introierunt *gig.,* intrauerunt *e = εἰσῆλ-*
θων NACEHLP al. plur.; + in *e.* caesaream OR,
 cesariam SW, cess. D. cornilius DS*. uero:
 autem *e.* exspectabat BKOV; erat expectans
d e, erat sperans *p.* illos: eos *d e gig.;* eum *p;*
 + et *d et D^o.* conuoc. + discipulis s D* (*sed*
expunct.), cognatis D. amicis C; + expecta-
 bat *p* (corr. p*),* + sustinuit *d cum D^o περι-*
μενευ.

25. *et factum* (factus D) est (+ autem I) eum
 (quum Θ) introisset (-iisset D, -iret T *t Benth.*)
 petrus (+ caesaream *t*) *ferē = ὡς δὲ ἐγένετο τοῦ*
εἰσελθεῖν τὸν Π., cf. cum autem factum esset ut
introiret p. (+ caesaream p) e p: cum adpro-
 pinquaret (adpropiaret *d*) autem p. in caesaream
d gig. (om. in caes.) cum D^o; *deinde* + praecurrens
 unus ex seruis (> unus ex s. praec. *gig.*) nuntiauit
 uenisse eum (> eum uenisse *et* + tunc *gig.*) *d gig.*
cum D^o. obuius (obius D) ei (*συναντήσας αὐτῷ*)
 AB*DFG*IKORV *cod. caraf. dem. cf. obuians ei*
e p:* obuius est ei SU (obu. est *arctius in ras.*),
 obuius erat ei B²; obu. uenit ei G²Wvg. *p²,* > obu.
 ei uenit M *Bed. (expos. in textu);* obuiam uenit ei
 C (hobu.) T (*om. ei*) c, obiam processit ei *t;*
 obuiam ei *gig.,* obuiam eum Θ; obuiam pro-
 gressus ei *Erasm.;* *aliter* cornelius autem exiliens
 et obuius factus est ei *d cum D^o.* cornilius DS*;
om. hic d. et sec. om. KRV d e Benth. cum graeco.
procedens DIS;* cadens *e.* ad (ante *e gig.*) pedes
 eius: *om.* C; *om. eius DF Tisch. cum gr. plur.*
(non autem 29. 43 al.). adorauit (*προσκύνησεν*):
 adorabat SU; horauit *p* (corr. p*);* + eum (*contra*
graecum) B²DOSU¹5 *d dem. p t w cor. uat.*;*
deinde + dicens S (*sed expunct.*).

26. *pe. uero* (autem *e p*;* > uero petr. *d*)
 leuauit (eleu. STU *vg. e t Benth.*) eum dicens:
 dixit ei petrus *p*;* *deinde* + quid facis (+ deum adora
p²w) d p w Par. lat. 342. 16262 et + τὴ ποιεῖσ*
 D (*syr. harcl. mg.*). *surgens:* *om. d;* + frater *t.*

surge et ego ipse homo sum
 27 et loquens cum illo intrauit
 et inuenit multos
 qui conuenerant
 28 dixitque ad illos
 uos scitis quomodo abominatum sit
 uiro iudaeo
 coniungi aut accedere
 ad alienigenam
 et mihi ostendit deus neminem
 communem aut inmundum

dicere hominem
 27 propter quod sine dubitatione ueni
 accersitus
 interrogo ergo quam ob
 causam accersistis me?
 30 Et cornelius ait
 a nudius quartana die usque
 in hanc horam orans eram
 hora nona in domo mea
 et ecce uir stetit ante me
 in ueste candida 31 et ait

et ego ipse *codd. et vg.* = καὶ ἐγὼ αὐτός *gr. plur.*: ego enim *p*, etenim ego *e et kai γαρ εγω E*; et ego *d t, et καγω D*; ego *gig. sum*: + sicut et tu *D Par. lat. 11533 cor. uat.* d* (quomodo) *e* (*om.* et) *gig. p t w tepl. cum gr. D*E*; + sicut erat *B**; + sicut tu deum adora *Par. lat. 342*. 16262.*

27. loquens cum illo (*συνομιλῶν αὐτῷ*): confabulans cum eo *p*, confabulando cum illo *gig.*, cum loqueretur cum eo *e*; *om. d et D**. introiuit *B** (*corr. B¹*) *C d* (*sed εισελθὼν D*) *p t*; + in domum *t*. et inuenit: quumque inuenisset *t*. multos qui conuenerant (*-runt O, conuenierunt D*): conuenisse multos *d gig. p*, conuenientes multos *e*; multos tantum *t*.

28. dixitque: et dix. *Θ*; dix. autem *e*; aitque *d*; dixit *I t*. eos *d e p. om. dix. ad illos G** (+ *G**). uos: et uos *Aug.* (v. 706); ipsi *Iren.* (*Mass. p. 199*); + melius *d Aug.* (ix. 358) *et gr. D. quomodo (ὅς)*: quia *gig. t*, quoniam *p Iren.*, ut *d, quam e Aug.* (v. 706). abominatum (*abhōm. BDIKOVW*) = ἀθέμιτον: abominandum *Aug.* (ix. 358); abominatio *R*; illicitum *CT e gig. p t Aug.* (v. 706); nefas *d, et* > non est fas *Iren.* ait: est *W e gig. p t (Iren.)*. iudeo *DOW*. coniungi *D*; coniungere *W*; adiungi *Iren.*, iungi *Aug.* (ix. 358), iungere *e* (*iug. e**); adherere *d gig.*; *gr. κολλᾶσθαι*; cf. ix. 26. -1 aut in *ras. scr. Θ*. accedere *T*, accid. *DF**; conuenire *Iren.* ad alienigenam (*aligenigenam O, alieni*enam M, alenigenam D, alienigena p* t*): alienigeni *e*; ad allophylo *d*, cum allophylo *Iren.* et (*gr. enim κήμοι*): sed *CDΘIMOTW vg. Bentl. c dem. t Aug. (bis) cor. uat. mg.*, set *B²G^o p, et* > mihi autem *Iren.*; sed et *cor. uat.** michi *B**. ostendit *CR*; dixit *Cypr.* (*Ep. 64. 5*) *uide infra*. deus: dominus *O Cypr.* > deus ostendit *d gig. t Iren. Aug. (bis)*, cum *gr. BCDHLP min.*, et dominus mihi dixit neminem hominum communem dicendum et inmundum *Cypr.* ninimem *S**; nullum *Aug.* (ix. 358). commonem *D*, communum *S**. immundum *K vg. Tisch.*; inquinatum *Aug.* (ix. 358). > hominem dicere *Aug.* (v. 706).

29. propter quod: ideo *gig.*, qua propter *Iren.*; + et *d e, et gr. διὰ καὶ*. dubitatione *RS,*

-tionem *K*; contradictione *e p Iren.*, cunctatione *d*. uenio *gig. accersitus (μεταεμφθεῖς)*: accersitus *ACDΘRT¹ t*; transmissus *d*; uocatus *e p*; deinde + a te *B²SU*, + a uobis *d e p, et + ὑφ' ὑμῶν DE min.* ergo (ego *T*): igitur *e p*, autem *t*; *om. DSU*; + uos *t cor. uat.* (> uos ergo*). quam ob (*hob C*; + quam *S**) causam (*causam D*) = τίνι λόγῳ: in *ras. longa scr. B*; qua ratione *d e p*; quae est causa propter quam *gig. accersistis (μετεμφθεῖς) B'GIKMOST*V vg. dem. gig. Bentl., et accersistis ACDRT¹ e t*: accersisti (*contra graecum*) *B*FUW c d*, accersisti *Θ*; uocastis *p*.

30. et ad init. *om. gig.* cornilius *DS**. ait: dixit *gig. p*; respondit *e. a*: in *ras. B**; ha *C*, an *S*. nudius (*nadius G**, nudus *DO*) quartana *ACDG*ΘMO⁵ dem. gig.*: nudiusquarta (*nudusq. B*FI*) *BFG*IKO*RSTUVW³Σ² Tisch. c et quarta (sine nudius) e p** (> die qu.) *Bed. (retr. 'in graeco')*; iustertiana *d et της τριτης D**. diae *C*. usque in *AC* (*hucusque*) *DGΘIMR*T c dem. e gig. p² Bed.*: usque ad *BFKOR'SUVW vg. Tisch. d*; usque *t**; *gr. μέχρι. hanc horam* (*oram R*S, hora I t*): hunc diem *d gig. (της αρι ωρας D)*. orans (*hor. C*) *oram* (> eram *hor. p**, sum *hor. p**) hora nona (*ora no. CO, horam nonam I*T*; *om. S p*) *codd. plur. vg. c* (> in domo mea hora no.) *dem. p Bentl. (sed om. uoluit hora cum graecis) fere cum gr. ἡμην τὴν ἐνάτην προσερχόμενος NA*BC min.*: agens ieiunium et orans eram hora nona (*·U·IIII· D*) *B²D*, eram iaiunans et nona oraueram *d et ἡμην νηστεύων καὶ (om. D) τὴν ἐνάτην (+ te D; + ὥρα HP) προσερχόμενος A²DHP etc.*; er. ieiunans et horans (*om. hora nona*) *t*; > orans eram ieiunans *ho. no. cor. uat.**; > eram ieiunans usque in hunc diem et hora nona (*om. orans eram*) *gig.*; eram ieiunans et adorans (*orans Bed. expos.*) a sexta hora usque ad nonam *e Bed. (expos. 'in graeco et in quibusdam lat. codd.'*; *et retr. 'in graeco')* cum *Er.* in domo (*-mu DKOV*) mea *om. Bed. (expos. et retr.)*. et *sec. om. p** (+ *p**). ante (*hante C*; iuxta *O*) me: in conspectu meo *d e p*. candida: splendida *T d e gig. p t*.

31. Uersum incipimus et ait cum Stephano

corneli exaudita est
 oratio tua
 et elemosynae tuae
 commemoratae sunt
 in conspectu dei
³² mitte ergo in ioppen
 et accersi simonem qui
 cognominatur petrus
 hic hospitatur in domo simonis coriarii
 iuxta mare
³³ confestim igitur misi ad te
 et tu bene fecisti ueniendo
 nunc ergo omnes nos in conspectu tuo

adsumus
 audire omnia quaecumque
 tibi praecepta sunt a domino.
³⁴ Aperiens autem petrus os
 dixit
 in ueritate conperi
 quoniam non est personarum acceptor
 deus
³⁵ sed in omni gente qui timet
 eum et operatur iustitiam
 acceptus est illi.
³⁶ Uerbum misit filiis israhel
 adnuntians pacem per

1555 𐤀 Tisch. T. G. 8: *contra incipiunt corneli* 𐤀 W. H. (ut uditur) Tisch. (i. e. ed. Lat. 'ex triglottis'). ait: dixit *gig.*; + mihi T *p.*, + ad me D, cum *syrr. pesh. et harcl. (cum*) aeth.* corneli D. audita *p.* oratio RS, horatio T. aelemosynae CF, elem. *vg.*, aelymosinae B, elym. U¹, helem. I, elem. T, elim. S, helym. U*, aelimoysinae D, elemosine MRW; misericordie *p.* tue IRW. commemorate MRW, commemoratae G, rememorate *gig.*; in mente habitae *d.* memorie abite *t.* in conspectu dei (domini T): coram deo *gig. t.*

32. ergo: igitur *e p.* iopen U, aopen R*; yoppen *t.* ioppem *e et* + uiros *cum gr.* E. accersi (accerse *e*): arcessi A*CDΘRT¹ *p.*, arcess.re *t.* sym. bis IM, *pr.* BC. ospitatur BRTU*. *om.* in *sec. dem.* domu DKV, -mum *d.* coriari FO, corarii U, curarii S, curiarii D; pellionis *d.* iuxta: secus *gig.* mare (ma S*): + qui (hic *t.*, is *gig.* et *cor. uat.* 'antiqui'; *om.* D) cum aduenerit (uenerit *d cor. uat.*) loquetur (-atur *d*) tibi (+ uerba *t*) D *d e gig. t Bed.* (retr. 'in graeco'), *cor. uat.* 'grecus, antiqui' (non *margin.*); + qui adueniens (-ies R) loquetur tibi R* *p* ed. Iunta 1534; cum gr. CDEHLP al. pler. et tepl.* ('so der kumt er redt zu dir').

33. confestim (ἐξαιτῆς): protinus *e*, e nestigio *d.* ygitur C, ergo *vg. d dem.*, itaque *gig. t.* missi D. te: + rogans te ut uenires ad nos *p.*, + rogando uenire te ad nos *d.* cum *gr.* D et *syrr. harcl. (cum*)*. et tu (*om.* tu D) = σύ τε, *cf.* tuque *p.*: tu autem *d e gig. t et sv de* D. fecisti: + in breui *d et D^{or.}* ueniendo M; ueniens *p.*, adueniens *e*; aduenire *d*; + ad nos B²DR *t cor. uat.* contra graecum.* ergo: igitur *e p.* *om.* nos D. > nos omnes *d gig. t.* in conspectu tuo = ἐνώπιον σου D* *syrr. pesh.*: in conspectu dei *e Bed.* (retr. 'in graeco'), coram deo *gig. et ἐνώπιον τοῦ θεοῦ gr. paene omn.* adsumas G*, assumus B²W; > assumus (sumus SU) in consp. tuo SU *c p²*, > parati sumus in consp. tuo *p**; *item pro adsumus audire*

habent audire uolumus a te d. et ακουσαι βουλομενοι παρα σου D, aure uolumus audire *gig.*; et + uolentes *post audire t.* *om.* omnia *d et D^{or.}* quaecumque DI, quaecumque W, quaecumque 𐤀𐤁𐤁; quae *d e gig. p t.* *om.* tibi *e.* precepta ABDKMORSUW; imperata *gig. t.* > *pr.* (imper. *gig. t*) sunt tibi *c d gig. t Bentl.* = τὰ προστεταγμένα σοι; > *pr.* tibi sunt W. domino: deo *d p cum gr.* DHLP *al. pler.*

34. aperiens R. *om.* autem W. aper. autem *in ras. scr.* U. petrus os *codd. plur.* (hos C) *vg. uett. plur.*: > os petrus A *d gig. cum gr.* D. *Deinde os sine addit.* ACDFG¹IOR*TV *d cum gr.* N*BDHLP *al. pler.*: + suum BG²ΘKMR²SUW *vg. c dem. e p t cum gr.* N*ACE *min.* conperi (καταλαμβάνομαι) *codd. plur.* (comp. BF²KTUVW *vg. Tisch.*): conperio DO *Bentl.* (sed secundis curis deleuit)*; comprehendo *e p.* expedio *d.* cognosco Hieron. (vii. 402), cognoui Hieron. (i. 495). quoniam: quia R *vg. d p t Hieron.* (vii. 402). pers. acceptor (-tior O, -tator *e*; > acceptor pers. Hieron. vii. 402) deus: pers. acceptio apud deum I.

35. set R. gente (ἔθνη): loco Hieron. (vii. 402), proposito Hieron. (i. 495); *deinde* + his *t.* timent *t.* uult *p** (*corr. p²*). eum: deum DU* *c gig. Hieron.* (i. 495). hoperatur C; operantur *t.* iusticiam RSW; iustitia I *p**. acceptum RS; acceptabilis *Iren.* (*Mass. p.* 196) Hieron. (vii. 402). ei *d gig. p.* et > ei est *e Iren. Hieron.* (vii. 402), *cum graeco (exc. 31).*

36. uerbum: + enim OR *et gr. C* (uid.)* D 137 *syrr. pesh. et harcl. (cum*)*; + suum *d gig. contra graecum*; + enim suum B²CG²T *m p t*; + quod *e cum gr. plur.* (*sed om. sv N*AB 61*). missit D; destinauit *e*; + deus W *vg. dem. cor. uat.* contra graecum.* srahel C, hisrl D, israel *vg.* annuntians B (-iens B*)KV²𐤀, adnunc. S, annunc. RW 𐤀𐤁; bene nuncians *p.*; euangelizare *d*; *gr. omn. εὐαγγελιζόμενος.* ihesum *e.* hio (hoc *p**) + enim B². est + enim *t.* > dominus omnium *m p.* *Inc. uers.*

iesum christum
 hic est omnium dominus
 uos scitis ³⁷ quod factum est
 uerbum per uniuersam
 iudaeam
 incipiens enim a galilaea
 post baptismum quod
 praedicauit iohannes
³⁸ iesum a nazareth
 quomodo unxit eum deus
 spiritu sancto et uirtute
 qui pertransiuit bene faciendo et

sanando omnes oppressos a diabolo
 quoniam deus erat cum illo.
³⁹ Et nos testes sumus omnium
 quae fecit in regione iudaeorum et
 hierusalem
 quem occiderunt
 suspendentes in ligno
⁴⁰ hunc deus suscitauit tertia die
 et dedit eum manifestum
 fieri ⁴¹ non omni populo
 sed testibus praeordinatis a deo
 nobis qui manducauimus

³⁷ uos scitis *edd. plur.*; nos Stephanum 1555 *sequimur.* uos: + autem B²C; + igitur P*.

³⁷. quod fac. est uerbum (τὸ γενόμενον ῥῆμα): > uerbum q. fac. est SU, > qui (quod P²) sermo factus est P; quid factum est d et om. ῥῆμα D². huiuersam C; totam d e Ambr. (*spir.* I. c. 9); omnem Iren. iudeam DMORW. > per uniu. iud. uerbum W. incipiens: cum coepisset d. enim plur. cum gr. AD; om. D c gig. Hil. (*trin.* xi. 1093) *Faustin.* (c. Ar. 648) cum gr. plur. galilea DΘMORUW; -leam CIS. baptismum: mum addidit corr. in S, babtismum D; baptismatum I. pred. BDKMRSUW, predicabit O. iohannis CIO S, ioannes S²; + n D.

³⁸. iesum (ihesum e): om. O; + qui est *Uigil.* (*trin.* 12 = *Ath. lat.* i. 780). a (om. A²IOT) nazareth (-ret IOT, natzā D): nazarenum t, nazaraeum Hil. quomodo (ὡς) *codd. et vg.*, sicut e *Bed.* (*expos.* 'alia editio'), quemadmodum Iren.: quem d gig. p t Ambr. (*semel*) *Fulg. Faustin.* et ὅν D et syr. *pesh. harcl.*; om. *Uig.* (*trin.*). unxit BΘIV, hunx. C; liniuit gig. eum: illum IT Hil.; om. d gig. p t Ambr. *Fulg. Faustin.* et D². deus + in e, et > deus eum in *Uigil.* (*trin.*). spiritum I*. sancto ex suo D; sanctum I*. > sancto sp. d et D². qui (ὅς plur.): hic CT d gig. p t *Faustin. Uigil.*, ipse Iren. et ὅστος D syr. *pesh.* pertransiit W *vg.*, -sit D, -sibit T; perambulauit e gig. p t *Uigil.* (*Uarim.* 738), pergressus est d, uenit *Auct. prom.* (iii. col. 175), circumiuit Iren. *Faustin.* (*deinde libere* faciens uirtutes et magnalia atque omnes liberans obsessos a diab.). bene faciendo: benefaciens (εὐεργετῶν) d e gig. p t Iren. *Uigil.* (*Uarim.*) *Auct. prom.* sanando (-endo DW): sanans (ἰάμενος) d e (sanus*) gig. p t, saluans *Uigil.* (*Uarim.*), curans Iren. *Auct. prom.* (*deinde libere* in plebe omnem infirmitatem quia deus erat in eo). homnes C; om. A. oppressos (obpr. ΘMOS, obpresos D, oppressus G*): qui oppressi erant Iren., qui obtinebantur d gig., qui deprimebantur p t *Uigil.* (*Uarim.*). diabulo CKOV, zabulo D; diabolium I. quoniam: quia d gig. t.

cum: in t *Uigil.* (*Uarim.*). quo. d. er. cum in *ras. scr. U.* illum I; eo W e p Iren.

³⁹. testes sumus = μάρτυρες ἴσμεν 105. 137 *c²et* et > ἴσμεν μάρτ. HLP *al. pler.*: cm. sumus d e p* Iren. (*Bentl.*) et gr. NABCDE min. omnium (πάντων): horum gig. t (> horum sumus); omnium horum CT, om. eorum P² Iren.; eius d et avrou D. que DI. fecit: + et Iren. (*cum gr. τε*); + iesus c*. regionem Θ*. iudeorum DORW. et sec. sine add. *codd. plur. vg. c d dem. gig. t et gr.* BD 26; + in AKRV e p Iren. et gr. plur. hierusalem M, iherusalem C, ierusalem *vg.* quem sine add. *codd. plur. vg. c Iren. cum gr. min. pauc.*: + et ACTU^o (*deinde eras.*) *Bentl. Tisch. dem. e.*, etiam d gig., et + καί gr. plur.; + iudaei reppulerunt et t, + rasura, *deinde* iudei in, *deinde iterum ras. p**, uoluit + iudei interfecerunt P²; cf. + reiecerunt iudaei et syr. *harcl.* (*cum**). hocciderunt C; interfecerunt d e P² (*uide supra*) Iren. suspendentes S*, suspensum d. ligno partim euanuit M; legno S*.

⁴⁰. suscetauit S, suscitabit T; excitauit Iren. tertia (-cia RS, -tio gig., -III. D) die (diae CI) = τῆ τρίτῃ ἡμέρᾳ: post diem tertium t, post tert. diem d et meta την τρίτην ἡμέραν D². et dedit: deditque t. eum: cum I*; illum t; ei d et ἀντῶ D* 45. om. manifestum B.

⁴¹. non: om. B; in F. set R. testibus: in omnibus t. praeordinatis (pre. BDKMORSUW, praeh. C) = προκεχειροτονημένοις: predestinatis T d e gig. t Iren., qui predestinati eramus p (*Uigil.*). a deo nobis (*distinguit* a deo nobis. qui C) = gr. plur.: > nobis a deo gig. cum gr. C syr. *pesh. et harcl.*, > nobis pred. a deo t Iren., > nobis test. qui pred. sumus a deo *Uigil.* (*Uarim.* 738). qui + simul d p *Uigil.* manducabimus ISTV; cum-manducauimus e. et + simul d. bibimus: potauimus P* (*ut uultur*); cumbibimus e. om. et bib. *Uigil.* cum om. e. illo: eo R* d e p, ipso gig. t. > cum ipso (eo et Iren.) mand. et bib. gig. t Iren.; + et conuersati (conuersi d) sumus d gig. p *Uigil.*; *deinde* + per dies quadraginta p syr. *harcl.*

et bibimus cum illo
postquam resurrexit
a mortuis
42 et praecepit nobis praedicare
populo et testificari
quia ipse est qui constitutus est a deo
iudex uiuorum et mortuorum
43 huic omnes prophetae
testimonium perhibent
remissionem peccatorum accipere per
nomen eius
omnes qui credunt in eum.
44 Adhuc loquente petro
uerba haec

cecidit spiritus sanctus super omnes
qui audiebant uerbum
46 et obstipuerunt ex circumcisione
fideles qui uenerant cum petro
quia et in nationes gratia
spiritus sancti effusa est
46 audiebant enim illos loquentes linguis
et magnificantes deum
47 tunc respondit petrus
numquid aquam quis
prohibere potest
ut non baptizentur hi qui
spiritum sanctum acceperunt
sicut et nos?

(cum*), et > per di. quad. cum eo et (postquam etc.) *Uigil.* posteaquam *p**; post *Iren.* surrexit O c d e *gig.*; surrexisset S; resurrectionem *Iren.*; + eum *e**; + et *p**. a (ha C) mortuis: om. *p* (*sed* + ascendit in caelum); + per (om. d) dies quadraginta (XL D) DΘ d e *gig.* t *Bed.* (retr. 'in graeco') cum *gr.* DE; + et conuersati sumus cum eo (+ per w) xl dies (> dies xl w) w *Par. lat.* 202. 342*. 11932. 16262, *Monac. lat.* 6101.

42. prec. BKMR SUVW, precipit DO. pred. BDKORSW; adnuntiare *Iren.* (*Mass. p.* 196). populo: om. U* (+ U¹) *p*; plebi e. testificari B* (*corr.* B¹); testificare DRS; contestari t, protestari d. quia: quoniam *Iren.* est (esse lapsu O) qui: om. *gig.* t *Iren.* constitutus (constitus B *e**) = ἀρισμένος: praestitus d, praedefinitus e, praedestinatus *Iren.* est sec.: esset t, erat e. > esset const. t, > est praedest. *Iren.* uiuorum T; uiuorum F*; uiuentium e (*cf. Iren. Mass. p.* 253). et tert. + non D.

43. huic C, huic t. prophetae W, profetae DOSU. test. peribent CRT; test. reddunt *gig.* *Iren.* (*Mass. p.* 196); + testimonium D* (*sed expunct.*); + quod t. remissionem + omnium A. accipere S; percipere (*sic*) *gig.*; accipiant t. pro nomine eius *arg.*; per manum illius *Aug.* (x. 28). omnes qui credunt: omnem qui credit d, omnem credentem e *p. Iren. Aug. et gr. πάντα τὸν πιστεύοντα.*

44. adhuc + illo D. hec W. > haec uerba *gig.* cecidit (caec. BC) = ἐπέσειν AD *min.*: cecidit *gig.* et ἐπέσειν NBEHLP etc.; irrui Auct. rebapt. 5 (= *Cypr. App. p.* 75). sanctus + quic S (*sed expunct.*). om. super omnes D. audierunt SU e. uerba SU* (*corr.* U¹); + eius SU*; + domini *p*.

45. et ad init. om. A* (+ A¹). obstipuerunt *codd. plur.*, obstip. C, obstup. B¹IM¹W *vg. Tisch.*: obstupebant D; obstupefacti sunt d Auct. rebapt.; deinde + qui e *Aug.* (viii. 992), + qui erant CSTU* d *p. Rebapt. Uigil.* (*Uarim.* 748), *Benil.* + omnes qui erant *gig.*; *gr.* οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοί. cir-

cuncis. 𐤀, circumeiss. DS; circumcisio d. fidelis S. qui (α B): quanti e, quotquot *Rebapt. et dsoi gr. fere omni.*; om. *Aug.* (*uide supra*). uenerant (-runt AM, -rint G) cum petro *codd. plur. et vg.* = *gr. συνῆλθαν τῷ Π.*: erant cum pe. W, et > cum pe. erant *gig.*; conuenerunt petro e; simul cum pe. uenerant *p. Aug. Uigil.*, simul uenerunt cum pe. d *Rebapt.* (-rant) t. quia: quoniam *Uigil.* in: om. D* *Uigil.*; super d *Rebapt.* naciones RS (-neis S*); gentes d *Rebapt.*; gentibus e *Uigil.* gratia (-tiam Θ*, -cia S) = ἡ δωρεά: donum d e *gig.* *Rebapt. Aug.*; deinde + dei *gig.* spiritus sancti fere omnes (sp. sanctus *gig.*) = *gr.* BD* 40 *Rebapt. Aug. Uigil.*: > sancti spiritus e (*Benil.*) cum *gr. plur.* effusa (effusa D; diffusa F *p. Uigil.*; effusum d e *Rebapt. Aug.*) est (+ *ras.* 5 aut 6 *litt.* U): effudit *gig.*

46. enim: autem CTW; om. *arg.* illos: eos d e *p. Auct. rebapt.* loquentem B. linguis (γλώσσας): + suis *Rebapt.*; + uariis D*, *cf.* aliis ling. *sañ.*; praecurricatis linguis d (*lectio graeci* D* *legi non potest*). magnificabant *Rebapt.* deum: dominum M.

47. tunc respondit (-dens D): dixit autem d cum D^o. numquit S, nunquid 𐤀; *inc. u.* 47 nunquid 𐤀 et *Tisch. T. G.* 8. aquam (aqua IMS^oU) quis prohibere (prohibere CRT; uetare *Ambr. Tob. c.* 18. 612) potest *codd. plur. et vg.*, contra ordinem *graecum*: > aliquis aquam prohibere (uetare *Iren.*) potest d *Iren.* (*Mass. p.* 199), *Rebapt. cum gr. Ir. cat.* 183 (*ap. Tisch.*); > aquam proh. potest quis *gig. cum gr.* D^oHLP *al. pler.*; > aquam pro. quis potest *p. cum gr.* D*; τὸ ἕδωρ δύνανται κολῦσαι τὴν ΝΑΒ *apud Latinos non redditur*; > aquam potest aliquis e et E, + prohibere e¹ et E² cum *minusc.* 40. 69. 95. 180. ut (huti C) non (*etiam p*²): om. non S^oT^o d (*Iren.*); ne e *gig. Ambr.*; cominus *p**. baptizentur M, baptizantur D, baptizarentur S; baptizetur eos (-entur e²) e; deinde + aqua D. hii BCDIORSTW; isti d *Rebapt.*; *gr.* τούτους, *sed αὐτούς* D^o 99.

48 et iussit eos in nomine iesu
christi baptizari
tunc rogauerunt eum ut
maneret aliquot diebus.
XI. 1 Audierunt autem apostoli
et fratres qui erant in
iudaea
quoniam et gentes receperunt uerbum
dei
2 cum ascendisset autem petrus
in hierosolyam

disceptabant aduersus illum
qui erant ex circumcissione
3 dicentes
quare introisti ad uiros
praeputium habentes
et manducasti cum illis?
4 incipiens autem petrus
exponebat illis ordinem
dicens
5 Ego eram in ciuitate ioppe
orans

Libere Iren. ad baptizandum hos *pro ut non b. hi.* acciperent DF*O; accepturi sunt *p* ut udtur.* sicuti C; quemadmodum *Iren.*

48. et iussit = προεταξέν τε AHLP *al. pler.,* cf. et praecepit *Auct. rebapt.:* praecepit autem *e et πρ. δέ NBE min.;* tunc iussit *p,* tunc praecepit *d cum D^{or} syr. pesh. eos;* illos *gig. in nomine:* in no *in ras. satis longa scr. B. iesu christi codd. plur. (christo U*) et cor. uat. cum gr. NABE min.:* christi *tantum W;* domini *M cum gr. HLP etc.;* domini iesu christi *d p vg. cum gr. D min. >* in christi nomine *W. baptizari D;* baptizare *M*, baptizare T. >* bapt. in nomine (+ domini *vg. d p*) iesu (hiesu *e*) christi *vg. d e gig. p Rebapt. cum gr. DEHLP al. pler. tunc rogauerunt (rogab. O*T) = τότε ἠρώτησαν:* rogauerunt autem *gig.;* rogau. omnes *p. ut maneret (-rent AC):* remanere *e (p), demorari d;* + ibi *G*OSU;* + apud (apud *MRTW*) eos (illos *gig. et D* sed correctum*) *BDKMRTVW vg. e gig. (cf. I p infra), et >* ad eos demorari *d, cum D^{or} προσ αυτους διαμειναι. aliquod BCF*IT;* aliquos *S* (corr. Sⁱ) d e p. dies d e gig.;* + apud eos *I. >* dies aliquos *d e. >* dies aliquos remanere *apud se p.*

XI. 1. audierunt autem *etc. = ἤκουσαν δὲ οἱ ἀπ. κ.τ.λ.:* audito uero apostoli et fr. *d et ακουστον δε εγενετο τοις απ. και τοις αδ. D. hapostholi C. in iudaea (-dea CDOUW, hiudaea e*) = εν τη ιουδαία D:* in iudaeam (-deam *R*) *IR d p;* *gr. plur. κατά την Ἰουδαίαν. >* in iud. erant *c. quoniam:* quia *d gig. recipierunt IOS*, recipierunt D;* exceperunt *d. dei:* + et honorificabant deum *Θ Par. lat. 202. 11505*, + et benedixerunt d. dem., + et glorificabant d. gig., + et magnificabant d. p Par. lat. 342*. 343. 11932. 16262, cum syr. harcl. (cum*), et tepl.*

2. + ad inii. uersus petrus igitur post multum temporis noluit ire hierosolimam et conuocans fratres et confirmans egressus est copiosum quoque uerbum faciens per regionem (-nes *p*) docens eos *R p w et Par. lat. 202. 342*. 343. 11932. 16262, et tepl. darum nach viel zeitp peter wolt gen zu Jerusalem und er enczamt rief den brudern*

und vestent si und macht ein begnuglichez wort und lert si durch di gegent; *ferre cum syr. harcl. (cum*) ipse quidem igitur petrus per tempus non modicum uolebat abire hieros. et loqui fratribus et quum confirmasset profectus est (+ et docuit eos cum*); cf. et d qui uersum habet quidem ergo pe. per multo tempore uoluit proficisci in hierosolyma et conuocauit fratres et confirmauit eos multum uerbum faciens per ciuitates (χωρων D) docens eos quia (os D) et obuiauit eis et enuntiauit eis gratiam dei quia (oi δε D) erant de circumcissione fratres indicantes (δεικνοντο D) ad eum ³dicentes *etc. cum D^{or}. quum Θ. ascendisset: uenisset W;* adisset *cod. apud cor. uat. >* autem ascend. *M vg. e. om. autem petrus p* (+ p²). in (eis) ABDFGΘSTU e: om. CIKMORVW vg. c dem. gig. p Benth. hierosolimam AFGΘKV, iero. vg., ihero. C, hieru. B (in ras.) O, hierosolimam I, hierosolimam DMR, iherosolimam T, ierosolimam W: hierosolyma e et ιεροσόλυμα (D)EHLP *etc.;* hierosolimim *gig. p;* hierusalem *SU et ιεροσαλήμ NAB 40. 61. disseptabant W, disceptabantur gig.;* disceptabat *I;* disputabant *M c. aduersus: ad e; om. p* (+ p²). illum: eum O dem. e gig.;* illos *I;* + hii *p. erant: nt in ras. K; om. e. circuncis. H, circumciss. DS; circumsione lapsu K; circumcisionem CI. >* qui ex circunc. erant *p;* et + fratres *p w.***

3. quare *codd. et vg. et c dem. p,* quid *gig.:* quia *d e (Benth.) et gr. ὅτι. introisti: + d (sed erasa) F, + ras. unius lit. Θ;* intrasti *COT (e). uiro* T;* uirum *I. preput. BDKMO, prepuc. RSW; praeputia d. abentes R. >* ad uir. prae. hab. intrasti *e cum gr. EHLP etc. et + simul d. manducastis I;* edisti *p. eis d e gig. >* cum illis edisti *p; >* cummanducasti *eis e.*

4. autem: itaque *gig. exposuit gig. illis: om. R* (+ R²) gig.;* eis *d e p. ordinem (hord. C) codd. et vg. c dem., forsam = τὰ καθέτης ut in D, cf. ordinem uisionis p² w: per ordinem d e, ex ordinem p*, ordine Benth., omnia per ordinem gig.;* *gr. rell. καθέτης.*

5. ciuitatem *B*CΘ*I p. ioppe (Ἰόπη) BFGIKMRTVW vg. c dem. gig., et ioppe U^o p:*

et uidi in excessu mentis
uisionem
descendens uas quoddam
uelut linteum magnum
quattuor initiis summitti
de caelo
et uenit usque ad me
6 in quod intuens considerabam
et uidi quadrupedia terrae
et bestias et reptilia
et uolatilia caeli.
7 Audiui autem et uocem
dicentem mihi
surge petre occide
et manduca

8 dixi autem nequaquam domine
quia commune aut immundum num-
quam introiuit
in os meum.
9 Respondit autem uox
secundo de caelo
quae deus mundauit
tu ne commune dixeris
10 hoc autem factum est per ter
et recepta sunt rursum
omnia in caelum.
11 Et ecce confestim tres uiri
adstiterunt in domo in qua
eram missi a caesarea ad me
12 dixit autem spiritus mihi ut irem

ioppen ACDΘOS *d.*, ioppem *e.*, iopen U*. > iop. ciu. *d.* cum D^o. horans C, adorans *e.*; *om.* D cum *gr.* N*. excessu (-sum IT) mentis = ἐκστάσει, *cf.* x. 10: stupore mentis *e.* *p.*, > men. stupore *d.*, men. studiis *gig.*; + meae T5S. uissionem D; uisum *d.* *e.* *gig.* *p.* descendens (disc. DO) = καταβαίνων, descendentem B* (*corr.* B^o): descendensque *p.*, descendere *d.* *gig.* quoddam: *ddam in ras.* U, quoddam K, quodam I. *om.* desc. uas qu. FS (*uide infra*). uelut *sup. lin.* I; uelud W, ueluti C; ut FS; tamquam *e.* linteum W; + splendidum *p.*, *cf.* ad x. 11. magnum + discentem S, *cf.* Lc. xix. 37. quattuor U57; .IIII. DW. iniciis RS, initis D; principiis *gig.* principibus *d.* summitti cum ACMU^o (summitti) *vg.*: submitti *codd. rell.*; summittum *e.*, *gr. enim καθιμένην*; dimittebatur *d.* caelo SW. ad: a G*. *me ex mane V.*

6. in quod (*els h^o*) *codd. plur.* (quot M*) *vg. uett. plur. cor. uat.*: in quo AB*CIKTU *p.* intuitus *d.*; intendens *p.* consyderabam 5; considerabat *d.*; *om.* consid. et *p.* (+ *p.*). quadrupedia (*ru in ras.* U; quadrop. S, quadrip. D): quadripedes *d.* terre RW. reptilia: repentia *d.* celi SW; + in eo *p.*

7. audiui autem et (*h^oκουσα δὲ καὶ NABE min.*): *om.* autem et D; aud. etiam *p.*; et audiui *d.* et *kas h^oκουσα D^o.* michi B*W. *om.* et uo. dic. mihi G* (+ G²). surge (*sxurge p.*) = ἀνάστα D *Epiph.*: surgens CG*Θ^o *d.*, exurgens *e.*, et *gr. plur. ἀναστὰς*. petrae I. occide: *oc super ras.* F, hoccide C; immola *d.*

8. dixi (dixit *d.* *e.*) autem: et dixi ad eum T. nequaquam: absit *d.* Dam. ep. 35 (= Hieron i. 157). autem neq. *partim in ras.* Θ. domine + a me Dam. quia: quoniam Dam. commune D, communem K *e.* aut: et ΘT *d.* *gig. p.* Dam. non *gr.*; *ex x. 14.* immundum K *vg. Tisch.* nunquam

57; + manducaui nec *p.* introibit T, introit A. *om.* in DF. hos CU*, oos O; hore *p.* meo *p.*

9. respondit (-dens Θ) autem = ἀπεκρίθη δέ: et respondit *gig.*; resp. uero *d.* sed D^o *εγενετο* (*φωνη*); *deinde* + mihi *e.* cum *gr.* EHLF *etc.*; *cf. infra d.* *p.* secundo (*ἐκ δευτέρου*): secunda DΘ; *om. d.* *p.* (+ *p.*) et D^o. > secundo uox *e.* *p.* cum *gr.* BE *min.* caelo SW; + ad me *d.* et D^o; + ad me dicens *p.*, et + λέγουσα 13. 106. 177**. > de caelo secunda Θ. que DIW; quod *ep. Dam.* mundabit T, mandauit D; purificauit M *ex x. 15.* tu ne commune (*comune R, commune D*) dixeris *codd. longe plur. vg. c. dem.*: > tu commune ne dixeris ACIT *Tisch. gig. p.* (feceris *p.*) Dam.; tu noli communicare *d.*; tu non communicabis *e.*; *gr. οὐ μὴ κοινῶν; de ordine cf. ad x. 15.*

10. hoc: hec S. post autem addidit † A^o sed nihil in margine posuit. receptae B; retracta *p.*; sublata *d.* *om.* sunt C *e.* rursus I; sursum SU* (*corr. U¹*) *cor. uat. mg.*; iterum *d.* (*e.*) *p.*; *om.* O et *syrr. pesh.* > iterum recepta *e.* cum *gr.* EHLF *etc.* πάλιν ἀνεσπιάθη. > omnia rursum C (*homn.*) *vg.* celum SW; caelo *d.* *p.*

11. confestim: statim *d.* tres: .IIII. DO. > uiri tres confestim *vg. contra graecum.* adsteterunt B*DKRS^oV, astiterunt U^o, astiterunt W *vg.*; superuenerunt *d.*; *gr. ἐπέστησαν.* > adst. III uiri O. in domo (-mu DKOV): in domum GI *p.*, ad domum *d.* *e.*, et *gr. ἐπὶ τὴν οἰκίαν.* *om.* in *sec.* G* (+ G²). quam *p.*. eram = ἡμεν EHLF *etc.*: eramus DI et ἡμεν NABD 40, erant *d.* caesarea MOR, cessarea S*, cesaria W, cessaria D, caesaream I. *me*: te D* (*sed corr.*).

12. dixit autem (*εἶπεν δέ*): et dixit *d.* spiritus + sanctus I *m.* *p.* michi W. > mihi *sp. e.* (*m.*) cum *gr.* EHLF *etc.* ut irem (*irent I**): simul uenire *d.* eis *d.* *e.* *m.* nichil T, nichil W. haesitans BFGΘKMV *vg.*, *aes. R:* hesitans

cum illis nihil haesitans
uenerunt autem mecum
et sex fratres isti
et ingressi sumus in domum
uiri
13 narrauit autem nobis quomodo
uidisset angelum in domo sua
stantem et dicentem sibi
mitte in ioppen et accersi
simonem qui cognominatur petrus
14 qui loquetur tibi uerba
in quibus saluus eris
tu et uniuersa domus tua
15 cum autem coepissem loqui

decidit spiritus sanctus super eos
sicut et in nos in initio
16 recordatus sum autem
uerbi domini sicut dicebat
iohannes quidem baptizauit aqua
uos autem baptizabimini
spiritu sancto
17 si ergo eandem gratiam
dedit illis deus
sicut et nobis qui credidimus
in dominum iesum christum
ego quis eram qui possem
prohibere deum?
18 his auditis tacuerunt

AIOSUW, hess. D; dubitans CT^p, dubitantem e; graeci διακρίναντα uel -νόμενον. om. nihil haes. d p* cum D^{sr} syr. harcl. uenerunt (-ierunt D) autem: ueneruntque d, ηλθον (sine de) D. et pr.: om. FOSTU^o gig. contra gr.; etiam d. > et mecum c. sex (-UI. DW) fratres isti = οἱ ἐξ ἀδελφοῦ οὗτοι: > fr. isti -UI. c; alii fratres p*, alii sex fratres p². om. et sec. p* (+p²). introgressi sumus p; introibimus d. om. in c. domo ST. uiri + illius p, et > ipsius uiri d.

13. narrauit (-bit T; adnuntiauit d) autem = ἀπήγγειλεν δὲ NABD min.: rettulitque e p et ἀπήγγ. τε EHLP al. plur. nouis O; om. W. quomodo: quemadmodum p. uidissem B* (corr. B²); uidit d. hang. C, angu. D; + dei SU* et gr. min. plur. domu sua DF^oKOV; domum suam R* e p. istantem C; stetisse d e p. dioentem: dixisse d e p; deficit I ad uitae xiii. 46. sibi (b eras. O): ei d e; om. uoluit Bentl. cum gr. NAB 61. mi^{te} T. in ioppen in mg. O¹; in ioppen e; + uiros e cum gr. EHLP etc. accersi codd. plur. (accerse S, accersiui O*, accersire e²) et vg.: accessi ACDΘRT p. symonem CDMTW.

14. qui: que W. loquitur G*MSO; loquebatur d. tibi uerba: uoluit > uerba tibi Bentl.; > uerba ad te d e, sermones ad te p, et gr. ῥήματα πρὸς σε. saluus eris = σωθήσει E 13. 99: saluus fias d et σωθήση gr. plur. om. tu d (non D^{sr}). huiuersa C; omnis d dem. e.

15. eum (qum R, quum Θ) autem: et dum d. coepissem (caep. DMR, cep. O*SW): coepisset d (non D^{sr}); inciperem Auct. rebapt. 2. > coep. autem Aug. (viii. 992). loqui: + ego Rebapt.; + eis d, + ad eos p, + ad illos Aug., et + avrois D; + eis uerbum S. decidit (ἐπέπεσεν, cf. x. 44) cum ACDFGΘKMOS*(decedit)TV: cecidit (ἐπεσεν D 26 a^{ser}) B(cae.)RS^oUW vg. c d dem. e gig. Aug. Bentl.; incubuit p; irruit Rebapt. super sup. lin. T; in Aug. > super eos sp. sa. D. sicuti C. om. et D d. in pr.: super M d e Rebapt.; om. O. nobis p. in sec.: ab R* (ut uultur); om. DΘM*S.

inicio RS; i^oitio T; principio e p Rebapt., principium d.

16. recordatus . . . domini: exortatusque sum uerbum ad deum R*; corr. R^{mo}; in his enim uersibus saepe duas uersiones exhibet R, unam in textu, alteram in margine manu secunda scriptam. record. sum autem (ἐμνήσθην δὲ): om. sum BFT; om. autem G d; memoratus sum au. e, memoratusque sum p Aug., et record. sum Rebapt. uerbum R² d; sermonem Rebapt.; uerborum T. dicebat + quia Aug. cum gr. N^o min. iohannis CDO S, ioannes S^o. baptizabit OT, babbizauit D; baptizabat M. aquam F*. autem sec.: uero p. baptizabimini D; baptizamini F d e (cf. A ad i. 5); + in e. > sancto sp. bapt. M, > sp. sancto bapt. dem. Ambr. (spir. 3. c. 10).

17. ergo (οὖν): igitur R^{mo} e p Aug.; autem d. eandem gratiam (-ciam S) = τὴν ἴσην δωρεάν: aequale (-lem d) donum d e Aug. (viii. 992) Rebapt.; par (parem R^{mo}) donum R^{mo} p. illi F; eis d Rebapt. om. deus W d Aug. Rebapt. cum D^{sr}. et: om. d (non D^{sr}); + in Θ. nobis ex nos B. qui credidimus (πιστεύσασι) codd. plur. vg. et p²: qui credimus CDG^oOSTU* p*; creditibus d e Rebapt. om. in Rebapt. domino G^o dem. iesum C e; iesu G^o dem. christo G^o dem.; om. W. ego + autem e cum gr. EHLP etc. eram + ego D. qui possem cum ACFG^oT vg. cor. uat. e dem. Aug., Rebapt.: qui possim BΘKMO* R^{mo}UVW d gig., numquid possim D; qui possum S; potens R* e p, et gr. δυνατός. proibere CRT. deum (et R^{mo}): dominum CW; domino Rebapt.; domini uissionem R*; + ne (non Aug., ut non d) daret (dare p* Aug.) illis (eis d) spiritum sanctum (> sp. sa. illis D) DΘOR* (non mg.) Par. lat. 11533 d p Aug. et του μη δουναι αυτοισ πν. αγ. D syr. harcl. (cum*); deinde pergunt creditibus in nomine iesu christi DO Par. lat. 11533 tepl., cred. in dominum iesum christum Θ syr. harcl. (cum*), cred. in eum d et πιστεύσασι εν αυτω D.

18. his (hiis DOW) auditis (sic etiam R^{mo}):

et glorificauerunt deum
dicentes
ergo et gentibus deus paenitentiam ad
uitam dedit.
¹⁹ Et illi quidem qui dispersi
fuerant a tribulatione
quae facta fuerat
sub stephano
perambulauerunt usque
phoenicem et cyprum
et antiochiam
nemini loquentes uerbum
nisi solis iudaeis
²⁰ erant autem quidam ex eis

uiri cyprii et cyrenaei
qui cum introissent
antiochiam
loquebantur et ad graecos
adnuntiantes dominum iesum
²¹ et erat manus domini cum eis
multusque numerus
credentium conuersus
est ad dominum
²² peruenit autem sermo ad
aures ecclesiae quae erat
hierosolymis super istis
et miserunt barnaban
usque antiochiam

audientes autem haec R* e p; cum autem audissent
haec d; gr. *ἀκούσαντες δὲ ταῦτα*. reticuerunt p;
siluerunt d. glorificaberunt T; magnificauerunt p,
clarificauerunt d. deum in ras. B. ergo (*ἄρα*
uel *ἀραγε*): uere D, utique e, ita ne p* (ne *expunct.*);
forsitam d. om. et sec. FS. > et ergo *gig.* poeni-
tentiam DU *vg.*, penitent. CO, penitenc. RS. ad:
in d; + consequendam CT p¹. > dedit ad uitam
e cum *gr.* EHLP *etc.* > poenit. dedit deus ad
uitam *vg. contra graec.*

19. et (om. d) illi quidem (quidam R*) = *οἱ μὲν*
οὖν: illi igitur R^{ms} e p. qui om. d e. fuerant:
a in ras. T; fuerunt D; om. d e. a tribulatione
S¹, a tribulacione R*; per tribulacionem R^{ms} p; a
conflictatione d. a trib. qu. fa. fuerat om. S*
(+ S²). que D. facta fuerat: facta erat D,
facta est d; om. fuerat R* (+ R²); fuit facta p²;
fuit (*sine facta*) R^{ms} p*. sub stefano DGOST;
propter stephanum p, propter stephano R^{ms}; gr.
ἐπὶ Στεφάνῳ NBHLP *etc.*, *ἐπὶ Στεφάνῳ* AE *min.*,
απο τοῦ στ. D. perambulauerunt: transierunt
d, pertrans. e. husque C; que S* (*corr.* S²); + ad
DW. phoenicem legimus cum *vg. d gig.* (*cf.* xv. 3,
xxi. 2, xxvii. 12 et *syrophoenissae* Mc. vii. 26), *cf.*
phoenicem FOU *Tisch. e*, poenicem S: foenicem
CRV, foenicē G, foenicem ABK, faenicem M, fenicē
O c p, fenicen T, finicem DW. et sec. + thirum
R¹, + tirum et p. ciprum DM*RT. antiochiam
BDFGKVV *vg.*, et antiochiam M*STU: anthio-
chiam OR, hanth. C, anthiociam A@M*. nimini
S*, nemine M*. loquentes: dicentes p. > uer-
bum loq. d et D^{ms}. solis (*μονοία* D): solos V*
(*corr.* V¹); om. S; tantum e et *μόνον* *gr. rell.*
iudeis DORW.

20. quidam: quidem *dem.*; om. p. *is G;
his p, ipsis d. uiris F; om. T. ciprii RSU*W,
cipri T, cyprii @M*O, ciprei D. > uiri cyp. quidam
ex eis @*. cyrenaei ABG*O°KMV et cyrenaei
FG*O°OS, cyrenaei C *vg. Tisch.*: cirenei RU°W,
cirinei DTU*; cyrenenses d e *gig.* quum @; om.

U* (+ U¹). introissent (*εἰσελθόντες* HP *al.*
plur.) *codd. et vg. et* U¹, introierunt U*, et intra-
nissent D: uenissent d e *gig.* et *ἐλθόντες* NABDEL
min.; *deinde* + in e. antiochiam DFGKVV *vg.*,
antiochiam ST*(?)U: anthiochiam BOR, hanth. C,
anthiociam A@M; anziociam T². et sec. (*καὶ* N*
AB *min.*) cum ACG*@MTV² S² *dem.*, etiam R
p: ea O; om. BDFG°KSUW² c d e *gig.* ad:
cum d *gig.* graecos BCF@K *vg.*, craecos d: grecos
ADGMORSTUVW; grecis *gig.* annuntiantes
BTV² S², annunc. KSW S²; adnutes U* (+ tian
U¹); benenunciates R p; praedicantes *gig.*;
euangelizare d. hiesum e; + christum c d w cum
gr. D 10. 96.

21. et erat: eratque p. multusque (-tisque
d): magnusque *gig.*; multus quidem A. numeris
d. oredentium (-cium S) *plur.*, cum credidissent
d; credens R² e p, et *gr.* πιστεύσας uel δ πιστ.
conuersus est: conuertit se R² p; reuersi sunt d.
oredentium oonu. est: penitentiam egit et cre-
didit *gig.* ad: in e *gig.* dominum: deum p;
+ hiesum e et *gr.* E 34. 38.

22. peruenit (-uinit R*): auditum est R^{ms} p*,
auditus est d e *gig.*, et *gr.* ἠκούσθη. autem: uero
d; om. *gig.* sermo: uerbum p; + hic CT et > hic
sermo d; + domini de illis *gig.* au. serm. in ras.
U. ad haures C; in aures e *gig.*; in auribus R²
d p. aecclesiae RU, aecl. CO, aegl. T, aecessiae
D, ecclesie W, ecclesiae S. que DRW. erat +
in D d e, et *gr.* τῆς οἰκῆς ἐν uel τῆς ἐν. hieroso-
lymis (hieru. O, ihero. C, iero. *vg. e*, hierosolimis
DMRS, hierosolimis U, ierosolimis W, iherosoli-
mis T) cum *gr.* EHLP *al. pler.*: hierusalem d cum
gr. NABD *min.* super istos @; de eis R² d p, de
is e*, de his e²; om. hic *gig.* sed uide supra. misse-
runt D; dimiserunt e et *gr.* ἐξάνεστευλαρ. barnab-
ban DR, barnabam *vg. e*; + ut iret R² d *gig.* p,
+ peruenire e, et + διελευν DEHLP *al. pler.*
usque (husque C): om. R² *gig.* p*; + ad DMRW
vg. dem. p². antiochiam DFGKOU (tiochi in

- 23 qui cum peruenisset et uidisset gratiam dei gauisus est et hortabatur omnes proposito cordis permanere in domino
- 24 quia erat uir bonus et plenus spiritu sancto et fide et adposita est turba multa domino
- 25 profectus est autem tharsum ut quaereret saulum
- 26 quem cum inuenisset perduxit antiochiam et annum totum conuersati sunt in ecclesia et docuerunt turbam multam ita ut cognominarentur primum antiochiae discipuli christiani.
- 27 In his autem diebus superuenerunt ab hierosolymis prophetae antiochiam

ras.) VW *vg.*, -ciam ST: antiochiam BC (hant.) M^oR, anthiociam AΘM^o.

23. qui: et *gig.* quum Θ. peruenisset (t in ras. B, peruenisset D): uenisset *d gig.*; audisset *φ.* et *pr.* in ras. B. gratiam S. dei: domini W. gauisus DOS. hortabatur M^oOT, hortabat W; adorabantur *d.* omne^s G. praeposito Θ, prep. T; in proposito G^oR55C *cor. uat. gig. φ^s*; ipso propos. *d.* corde S; + sui CT *c gig.* > permanere (manere *φ*) in (*om. φ^s*) prop. cordis *gig. φ* contra *gr.* in dominum *φ^s*, ad (a *d*) dominum. *d φ^s*; *gr.* προσμένειν ἐν τῷ κυρίῳ B 40, προσμ. τῷ κ. (*sine ἐν*) *rell.*

24. quia (*in ras.* U): qui F^oΘ^o. plenus O^o (*ut uidetur*), pleno O^o. et *sec.*: ac R *gig. φ.* fidel. *d.* apposita BKORSUV *vg. Tisch.* est: erat D. multa: copiosa *d.* > multa turba *vg.* in domino ΘR *gig. φ.* ad dominum M *d.*

25. Uersum ita habent *d gig. φ* audiens autem (+ barnabas *φ^s*) quod saulus esset (*est d*) tharso exiit (*exiens φ*) requirere (-rens *φ*) eum *d gig. φ* cum D^o *sy. harcl. mg.*; cf. R *infra.* profectus est: *om.* est D; exiuit *e.* autem: + barnabas A^oΩC *cod. caraf.*; + in *e.* tharsum *codd. longe plur.* et *c.* tarsum F^oGT *vg. Tisch. e:* tharso R^o *d gig. φ.* tarso R^o; + barnabas *e cum gr.* EHLP *al. pler.* ut quaereret (*quer.* CORSW): requirere *e.* saulum: sacillum D; paupum *lapsu ut uidetur* R^o; *deinde* + audiens autem quod ibi esset exiit requirere eum R.

26. Inc. uers. quem cum cum Stephano 1555 ¶ W. H.: contra *inc.* et annum totum C *Tisch.* et in T. G. 8. quem ex qui M; et *d e gig. cum* D^o. oum (quum Θ) inuenisset (*inueni||n.* G, inuenissent *d*): ueniens *e^s*, inueniens *e^s*; *gr. plur.* εὐρών, *sed uo συντυχῶν* D; + eum *gig.* perduxit (*adduxit* CT, duxit *e gig.*; + illum in *e cum gr.* EHLP *etc.*) antiochiam (*hant.* C, anth. M^oR^o; antiochiam AΘM^oU^o, anthhiociam U^o, antiociam T, antiochiam O^o, anthiochiam O^o) *codd. et uell. plur. (et φ^s) et vg.* = ἤγαγεν εἰς Ἀντ. *gr. plur.*: rogabat ut antiochiam ueniret R^o *φ^s*, depraecabantur uenire antiochiam *d et παρεκαλεσεν ελθεῖν εἰς αντ.* D^o *sy. harcl. mg.* et annum totum (anno toto T *c*) con-

uersati sunt (+ ibi *vg.*) in ecclesia (aecl. R^oU, aecl. C, aegl. T, ecl. S, aeclasia D, aecliam O, ecclesiam Θ^o) *codd. pl. vg. c dem. cum sy. pesh. contra gr.*: contigit (*factum est e Uig.*) autem (*uero d*) eis (*illis gig.*) annum totum (> to. an. *gig.*; *om.* totum *e*; > et integro anno eos *Uig.*) commisceri (-cere *d*; conuenire in *e Uig.*) ecclesiae (-siam *d*, -sia *e Uig.*) *d e gig. Uig. (trin. l. 12 = Ath. lat. i. 776) quod propius respondet graeco ἐγέν. δὲ αὐτοῖς καὶ ἐνιαυτὸν ἔλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλ. gr. plur. sed inter se uariant;* cum autem aduenissent (*uenissent φ*) per an. to. commiscuerunt se aeclie R^o *φ* (*conuersati sunt in ecclesia φ^s*) et fere *sy. harcl. mg.*; οἱτινες παραγενομενοι ἐνιαυτον ὁλον συνεχυσθησαν οχλον ικανον D^o. docebant R^o (-bat) *φ*; docere *e gig.* > multam turbam *gig. om. multam* S; *om. et doc. tur. mul. d*; D^o *uide supra.* *om.* et annum totum . . . multam B. ita (*om. Bentl. cum graeco*) ut (+ tunc C) cognominarentur (-retur F^oO) primum: nominarique primum *e et χρηματῖσαι τε πρώτως (uel πρώτων) gr. plur.*; et tunc primum nuncupati sunt R^o *d gig. φ.* et *καὶ τότε πρώτον ἐχρηματισεν* D^o. antiochie R, hantiochiae C; antiochiae ATU^o, -cie ΘM, anthhiociae U^o, antiochie W; antiochia O (-ohia O^o), antiochia *gig.*; in antiochiam *d e^s* (-chia *cor.*) discipulos *d e*; discentes *gig.* xpiani T; christianos *d e.*

27. hiis OW; illis MSU *gig. Aug. (iii. 2. 223) sang. 133 (= anonymi de prophetis et prophetiis, uide 'Miscellanea Cassinese' 1897, par. II, p. 21);* istis *d.* > diebus aut. (*om. gig.*) illis SU *gig.* superuenerunt D; aduenerunt *d*; descenderunt R^o *e gig. φ sang. 133 Aug. et gr. καθήλων.* ab *om.* O (*spatio tamen relicto*). ihero. C, iero. *vg.*, hieru. BO, hierosolimis DRS, hierosolimis MU, ierosolimis W; + boni D^o. prophete W, profetae DOS; + in *d e.* antiochiam D, antiochiam TU^o, antiochiam AΘM, antiochiam R, hantiochiam C, antiochiam O; antiochie *φ^s*; *deinde* + eratque (*erant autem d, atque sang. 133, et erat w*) magna exultacio (> exult. magna 342. 16262) Congregatis (*reuertentibus d*) autem nobis R *d φ w Par. lat. 342^o. 343. 11932. 16262 sang. 133 Aug. cum graeco* D.

28 et surgens unus ex eis
nomine agabus
significabat per spiritum famem
magnam futuram in uniuerso orbe
terrarum
quae facta est sub claudio
29 discipuli autem prout quis
habebat proposuerunt
in ministerium mittere
habitantibus in iudaea
fratribus
30 quod et fecerunt
mittentes ad seniores
per manus barnabae

28. et om. MR e p sang. 133 Aug. (uide supra);
item pro et sur. un. ex eis habet d ait unus ex
ipsis cum D^o. exurgens DM; + autem M e cum
gr. ἀναστὰς δέ. ex: de gig. eis: his DR p, illis
sang. 133 Aug.; + propheta R. agabum U*,
agaber W; + ras. parua Θ; + qui R p sang. 133.
significabat faene omnes = ἐσημαίνεν B: signifi-
cavit e gig. et gr. plur. ἐσήμανεν. per spiritum
(+ sanctum BCT gig. p^o): in spiritu sang. 133.
famam BM¹, famene. futuram: uenturam e (cf. Mt.
iii. 7, Lc. iii. 7); + esse d e; gr. μέλλειν ἐσεσθαι.
in: per gig.; om. p. huiuerso C; toto d; uniuersum
A¹ gig., omnem e. orbem A¹ e gig.; mundo
Aug. terrae d; om. p^o (+ p^o) gig. sang. 133 Aug.
om. in uniu. or. terr. SU. que DW; + et OR*
e p Aug. cum gr. EHL P etc. facta est partim in
ras. U; fuit d gig. claudio + caesare (ces. R)
GR e p tepl. Aug. et gr. EHL P etc.

29. discipuli (-poli S) etc. = οἱ δὲ μαθηταὶ καθὼς
ἐπιπορευόντο D: discentium Aug., et gr. plur. τῶν δὲ
μαθητῶν καθὼς ἐπιπορεύοις. autem + qui erant
antiochiaie D, et > et qui er. ant. discipuli gig.
prohnt C; ut p^o Aug. quis: quisque R e gig. p
Aug., unusquisque D; aliquis e (et > hab. aliquis).
habebat (habat S*) codd. vg. uett. et p^o: abunda-
bat Aug., -bant R p*. prout qu. hab.: sicut
prout copiam d. proposuerunt (ὑπέσαν): posue-
runt e; statuerunt R p Aug.; om. d; deinde +
singuli R S C Tisch. cor. uat.* (non mg.); +
singuli eorum CGT gig. Bentl., + sing. autem
ipsorum d; + unusquisque eorum R e p (eorum
expunct.) Aug., et + ἕκαστος αὐτῶν gr. in pr. om.
DM* gig. ministerio ORS* (corr. S). mittere S;
mittentes R, et > mittere in ministerium p, > mit-
tentes in ministerio R; + presbyteris Aug. habi-
tantibus (abundantibus inepte R): qui habitabant
e, hiis qui inhabitant d. iudaea DORW, iudaeam
Θ, -eam M p; + et O. > frat. hab. in iudaea gig.

30. et pr.: etiam d. mittentes: cum misissent
d. quod... mittentes: qui et miserunt Aug.

et sauli.

XII. 1 Eodem autem tempore misit
herodes rex manus
ut adfligeret quosdam
de ecclesia
2 occidit autem iacobum
fratrem iohannis gladio
3 uidens autem quia placeret
iudaeis
adposuit adprehendere
et petrum
erant autem dies azymorum
4 quem cum adprehendisset
misit in carcerem

seniores (saen. C): -res in ras. longa T; pre-
sbyteros d gig. manus: us in ras. B; manum d
gig. Aug. (Bentl.). barnabae: rna in ras. S;
barnabe RW, barnabae D. sauli: pauli Θ¹.

XII. 1. eodem autem (om. gig., additum
sup. lin. R^o; in Lucif.) tempore (om. tem lapsu
O): in illo tempore CT, per illum uero temporis
d, igitur per id (hidem R*) tempus R* (corr. mg.)
p; in diebus illis S; gr. κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν.
misit (missit D; + eos T*): inmisit R d e p*
(Bentl.) et gr. ἐπέβαλεν; remisit Lucif. herodes T,
herodis DOS. manus: magnus T¹ dem.; + sua
d et > man. su. her. rex; > τὰς χεῖρας. ο βασιλ. D.
ut affligeret BCKMORUVW vg. Tisch., ut fligeret
p*; ut noceret gig. Lucif.; malectractare d; gr.
κακῶσαι. quosdam + qui erant d. de: ab d.
aecclesia R, aecl. CO, aecl. T, ecl. S, aecclesia D;
+ in iudaea d, + quae est in iudaea R p, cum D^o
syr. harcl. (cum*).

2. occidit (hocc. CT; in ras. scr. R¹) autem
= ἀνεῖλεν δέ, cf. interemit autem R^o p, interfecit
autem e: et interfecit d et καὶ ἀνεῖλεν D syr. pesh.
iacobo G. fratris W. iohannis Θ.

3. uidens autem (ιδὼν δὲ NABE min.): in
ras. scr. R; quod cum uidisset p; et cum uidisset
d gig. Lucif. et καὶ ιδὼν DHLP etc. quia: quod
O d gig. Lucif. placet T; placitum est e; + hoc
d gig. Lucif. iudeis DOUW, iudaeis B; deinde
+ conprehensio eius super credentes d cum gr.
D η ἐπιχειρησὶς αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς πιστοὺς et syr.
harcl. mg., + ceptum (+ istud p*) de sanctis et
fidelibus R p*. adposuit (app. B [in ras.] KMRS
UVW vg. Tisch., adposuit O) = προσέθετο: adiecit
d, addit Lucif.; posuit cor. uat. adprehendere
RU S C Tisch., adprae. CF* Θ, adprehendere T; ut
adprehenderet BKW cor. uat. 'moderni' S C
Bentl., ut comprehenderet gig. Lucif. om. et
Lucif. > et adpos. adprehendere D. dies bis scr.
e*. azymorum F* G Θ MRSTUVW, azem. DO.

4. quem (ὃν plur.): hunc d gig. Lucif., et

tradens quattuor quaternionibus mili-
tum custodire eum
uolens post pascha producere eum
populo
5 et petrus quidem seruabatur in car-
cere
oratio autem fiebat sine
intermissione ab ecclesia
ad deum pro eo.
6 Cum autem producturus
eum esset herodes
in ipsa nocte erat petrus
dormiens inter duos

milites
uinctus catenis duabus
et custodes ante ostium
custodiebant carcerem
7 et ecce angelus domini adstitit
et lumen refulsit in habitaculo
percussoque latere petri
suscitauit eum dicens
surge uelociter
et ceciderunt catenae
de manibus eius
8 dixit autem angelus ad eum
praecingere et calcia te

τουτον D^{or}. cum (quum Θ) adprehendisset (t
in ras. K; appre. RUW *vg. Tisch.*, adprae. CF*
GΘ, adprendisset D): adprehensum d e (et adpr.).
misit (missit D): posuit d p, et gr. ἄθερο. tradens
(παράδους) A*CDGΘOTV²ϩ²⊕ dem. e: tradensque
(ante quattuor) A^oBFKMRSUW⁵ c p; traditum
d gig. Lucif. quattuor S, quatuor DU⁵ϩ²⊕. IIII.
W. quaternionibus lapsu K. custodire eum
(φυλάσσειν αὐτόν) ACFGMOT d e, et custodiri
eum DΘ: ad custodiendum eum SU⁵ Bentl.; ad
custodiendum (sine eum) KR²V²⊕, custodiendum
BR*W²⊕ c dem. gig. p Lucif.; et om. αὐτόν D.
pascha D. producere e, educere gig. populo:
plebi e gig. Lucif.

5. et (om. e) petrus quidem = ὁ μὲν οὖν Π.:
pe. autem Rp, pe. uero gig. Lucif., > uero pe. d.
seruabatur (ἐτηρείτο): custodiebatur d gig. car-
cerem B*; + u cohorte regis R p* cum syr. harcl.
(cum*). om. et pe. . . . carcere dem. oratio
(hor. C. oracio RS) autem (aut M, uero gig., ergo
Lucif.) = προσευχή δὲ plur.: multa uero oratio d
cum D^{or}. > fiebat autem oratio DΘ. fiebat sine
intermissione = ἦν ἐκτενῶς γινωμένη NA^uab 13.
40. 81, cf. > instantissime fiebat gig. Lucif., erat
incessanter fiebat e, erat instantissime d et ην εν
εκτενεια D: fiebat proluxa p et ἦν ἐκτενής γυν.
A²EHL P etc. sine interm. . . . esset (u. 6) in
ras. scr. R. aeclesia R, aecl. O, aegl. T, ecl. C,
aecessia D. om. ab eccl. S*(+S²) dem. > ab
eccl. sine interm. Θ. ad deo S; ad dominum DOT
gig. Lucif. > de eo ab eccl. ad deum p; > ad
dom. pro eo ab eccl. gig. Lucif.; pro eo ab eccl. ad
deum super ipso d et D^{or} περι αυτού (om. D²) απο
της εκκλ. προς τον θν̄ περι αυτου.

6. cum (quum Θ) autem: et cum gig. Lucif.;
ad uero cum d. product. eum esset (> esset
eum DR) herodes (-dis OS, hirodis D, erodes T)
= ἤμελλεν προαγαγεῖν (προάγειν) αὐτόν ὁ Ἡρ. NA
BDE etc., cf. incipiebat (uellet e) producere eum
her. d e p: > futurum esset ut eum her. produ-
ceret gig. Lucif., et cf. ἤμελλεν αὐτόν προάγ. ὁ Ἡρ.

HLP etc. om. in F d e gig. p* Lucif. ipsa: illa
R gig. p Lucif., et > nocte illa d e; gr. τῆ νυκτι
ἐκεῖνη. > erat dorm. petrus D; petrus dormiebat
gig. Lucif. om. duos Lucif. uinctus: ligatus
d e, alligatus gig. Lucif.; + autem B. catenis
W, chatenis R. > .II. catenis D. et custodes
= φύλακὲς τε plur., cf. custodesque R p*: custodes
autem e, uigiles autem d, et φυλακας δε D. ante
(hante C) ostium (host. CDMORSUW, osteum
T): om. p* (+p²); + et Lucif. custodiebant
(ἐτήρουν): obseruabant R (uoluit custod. R^c,
deinde erasit) p, adseruabant d.

7. angelus D. om. domini D. adstitit
(adstet. BΘ*KOSV, asstit. U¹, astit. F¹R^c [deinde
eras.] W *vg.*) = ἐπέστη: stetit DR* p; adsistit d;
deinde + petro d, + iuxta petrum R p, et + τω πετρο
D sah. syr. harcl. (cum*) aeth. lumen: lux d e
Lucif.; + ab eo gig. p* (> ref. ab eo) Lucif. efulsit
D, fulsit e; refulgens d. in habitaculo (εν τῷ
οικηματι): in illo loco d gig. p* (> loco illo)
Lucif.; deinde + carceris RS Par. lat. 202. 341.
342. 343 p² cor. uat.* tepl. in hab. latere in ras.
scr. R. percussoque latere (-rae C) codd. et *vg.*,
et percussit autem latus e, pulsauitque latus p*,
πατάξας δὲ τὴν πλευράν gr. plur.: pungens autem
latus d gig. Lucif. (compungens) et uulsa de την
πλ. D, cf. Ioh. xix. 34. petri + et R (sed eras.) p.
suscitauit (-bit T, suscetauit S) = ἤγειρεν: excitauit
BFKVW *vg. Bentl. Tisch. c dem.*; cf. Mc. iv. 38,
Ioh. ii. 19. 20. uelociter: celerius d; + et surrexit
CT gig. Lucif. caeciderunt BC. catene S, cathene
W; uincula R* (correxat R^c, deinde erasit) p*.
> eius cat. de man. Bentl.* (sed secundis curis
correxat) d e cum gr. omn. exc. D.

8. dixit autem (εἶπεν δὲ BDEH min.): et dixit
gig. (tacet Lucif. ad u. 10), et ἐπὶν τε NALP 61
etc. hang. C. praecingere MOR² (deinde eras.)
W p²; cingere p*; praecinge te d e; cinge te R*;
praecingere (pre. S) te SU*; perge D. calcia
(-cea *vg.*) te = ἐπόδησαι ut mediam uocem exprimat:
calciare uoluit Bentl., subliga Erasm. galliculas

galliculas tuas
 et fecit sic et dixit illi
 circumda tibi uestimentum
 tuum et sequere me
⁹ et exiens sequebatur eum
 et nesciebat quia uerum est
 quod fiebat per angelum
 aestimabat autem se uisum
 uidere
¹⁰ transeuntes autem primam
 et secundam custodiam
 uenerunt ad portam ferream
 quae ducit ad ciuitatem
 quae ultro aperta est eis
 et exeuntes processerunt

uicum unum
 et continuo discessit angelus ab eo
¹¹ et petrus ad se reuersus dixit
 nunc scio uere quia misit
 dominus angelum suum
 et eripuit me de manu
 herodis et de omni expectatione
 plebis iudaeorum.
¹² Consideransque uenit
 ad domum mariae matris
 iohannis qui cognominatus est mar-
 cus
 ubi erant multi congregati
 et orantes
¹³ pulsante autem eo ostium

ACO, cf. pass. Perpetuae x, et schol. ad Iuu. Sat. iii. 67, caligulas Bed. (retr.): gallicas DFG, galicas S; caligas BOK (call.) MRTU (g in ras.) VW vg. Tisch. c gig. Bed. ('quidam codd.') cf. Gen. xiv. 23, calicas e; caligis (et infra tuis) dem. rectius quoad syntaxim; calciamenta (et infra tua) d p. et fecit (εποίησεν τε E): fe. autem d e, et ἐκ. δέ gr. rell. fecit sio: > ita fecit gig. om. fecit sio et dix. illi p (sed uide infra). dicit d (Bentl.), ait gig., et gr. λέγει. ei d e. circumda 5; operi d. te d e p; om. gig. circumda tibi: circumdatur D. me + fecit autem sic p.

9. om. et ad init. DO. exiens: ie in ras. U; cum exisset d. eum (ἀντὶ Ν*EHLPL al. pler.) cum AOKMRSUVW vg. c dem. e gig.: om. BCD FG OT (Bentl.) Tisch. d p et gr. Ν*ABD min. non sciebat d. quis: si D; om. gig. esset dem. p, erat e; esse gig. hang. C, angu. D. aestimabit (est. DMSTUW cor. uat.* ext. R): existimabat C vg. cor. uat. mg. dem. gig.; putabat d; gr. ἔδοκει. autem: enim D* (sed corr.) OTS d gig. p et gr. D min. om. ae d e. uisum D.

10. transeuntes (-untes S) autem = διελθόντες δέ, cum pertransissent autem p: et cum transissent gig. Lucif. (-set); cum praeterissent d, et om. δέ gr. 61. primam (-mum S) et secundam (-ii. D) custodiam = πρῶτην καὶ δευτέραν φυλακὴν DE*: primos et secundos custodes gig. Lucif.; > pri. custodiam et secundam e (Bentl.) cum gr. plur. uenierunt D; uenit Lucif. que pr. D, sec. DRW. ducet C; ducebat p. ad sec.: in d e p Lucif. om. qu. du. ad oiu. S cum gr. L syr. pesh. acth. utr. hultro C, ultra Op*; sua sponte d; a se gig. Lucif. haperta C. eis: illis p; + ab se D. exeuntes (ἐξεληθόντες): cum exissent d gig. Lucif.; deinde + descenderunt (+ grades p', + gradus p') et p, + desc. septem grados et d; cum gr. D κατεβησαν τους ζ βαθμους και. processerunt

(praec. R*, corr. R*) = προήλθον (προσηλθον DL etc.): transierunt e. uicum: gradum d. continuo: statim p; + ita D. discessit T; recessit p. hang. C, angu. D (et > angu. discessit). hab C. > ab eo ang. gig. Lucif.

11. et ad init.: tunc p. ad (in d gig. Lucif.; aput p') se reuersus (conuersus d Lucif.) = ἐν ἑαυτῷ γενόμενος NABD min., cf. dum aput se reu. esset p*: > reuersus in se e cum gr. EHLPL al. pler. dixit: ait gig. Lucif. uero (-rae C) quia: > quia uere d e Lucif., > quia in ueritate p, cum gr. DE. missit D. dominus: deus p cum gr. 27. 29. 105. 163 etc. > dom. misit O*. hang. C, angu. D. > ang. suum dominus D. manibus d gig. Lucif. erodis CT. de sec.: ab p; om. DW d cum graeco (exc. E al. pauc.). expectatione RS, expectatione O. plenis C; populi d p. iudeorum DORW; tacet Lucif. ad u. 18.

12. oconsideransque (consyd. 5; partim in ras. U) = συνιδών τε, cf. et cum considerasset d, και συνιδών D: considerans autem e gig. p et συνιδών δέ A min. marie W. iohannis SC. cogn. est: cognominatur G d e gig. p. marchus CRW. habi C; ibi U* (corr. U'). multi: copiosi d. congregati S* (ut uidetur); coaceruati d. > congr. multi O. et orantes (hor. C): om. gig.

13. pulsante autem (κρούσαντος δέ): et cum pulsasset gig., cumque ipse puls. d, qui cum pula. p. eo (αὐτοῦ plur.): om. R* (d gig. p uide supra); petro MR* c e (-tri) cum gr. EH al. pler.; + ad 5 cor. uat.* ostium (osteum T*, hostium DO, hosteum C) = τὴν θύραν: ianuam d. ianuae (-nue W) = τοῦ πυλῶνος: foris d, Dor* non liquet. prooessit (προήλθεν NB^{cor} 3): accessit d e gig., et προσηλθεν gr. plur. puella om. R* (+ R* deinde addidit aliquid sed erasit). ad audiendum (= ἀκούσαι? quod in graeco non inuenitur) cum codd. ACDGOMO (audiendam*) RT^{cor} cod. caraf.

ianuae
processit puella ad audiendum
nomine rhode
¹⁴ et ut cognouit uocem petri
prae gaudio non aperuit
ianuam
sed intro currens nuntiauit
stare petrum ante ianuam
¹⁵ at illi dixerunt ad eam.
insanis
illa autem adfirmabat
sic se habere
illi autem dicebant
angelus eius est
¹⁶ petrus autem perseuerabat pulsans

cum autem aperuissent
uiderunt eum et obstipuerunt
¹⁷ annuens autem eis manu
ut tacerent
narravit quomodo dominus
eduxisset eum de carcere
dixitque nuntiate iacobo
et fratribus haec
et egressus abiit in alium locum.
¹⁸ Facta autem die erat non parua tur-
batio inter milites
quidnam de petro factum esset
¹⁹ herodes autem cum requisisset eum et
non inuenisset
inquisitione facta de custodibus

dem. e : ad uidendum (cf. iii. 3, v. 11 etc.) BFKSU VWΣΞΣ c (> ad uid. puella); obaudire *gig. p**, respondere *d*, et *gr. θρασυδαι. om. nomine V. rhode (Póδη) D^mFGΘKVV* *vg. d gig.*, hrode B, hrodae SU, herodae O : rode CRT *Tisch. c e p.*, rodade AM^o, roda M^o; chode D^o. > nom. rhode respondere *d cum gr. D.*

14. et : *om. T*; que *gig. cum cognouisset d p.* pre BDKSW; a *d*, de *e. om. non W.* apperuit RS, haper. C; + ei *e cum gr. E c^o syr. pesh. et harcl. (cum*)*. sed . . . ianuam *om. U** (+ U¹). sed (set R) intro (intra O) currens = εἰσδραμοῦσα δέ, cf. intro currens autem *e gig.* : ingressaque festinanter *p*; et adcurrans autem *d et nau eis-δραμοῦσα δε D.* nunciavit RSWΣΣ, adnunt. *d. sta S** (+ re S^o). > petr. stare MO *gig. m.* hante C; ad *m p. ianuam* : ostium *m.*

15. at (ad CF*) illi : illi autem *e gig. dix. ad eam* (eum D) = *gr. D** 13 : > ad eam dix. *d e (Bentl.) et gr. plur. πρὸς ἀλλήν εἰπών.* ynsanis T, illa uero *e p.*, ad illa uero *d*, at illa *gig.* affirmabat BKU¹W *vg. Tisch.*; perseuerabat *d gig. sto* (ita *p*) *so (om. Bentl.) habere* (abere R) : ita esse *d e*, ita est *gig. illi* (+ *ras. unius lit. B*) autem (uero A) = *ol δέ, cf. at illi p* : qui autem *d*, quidam autem *gig. dicebant (ἔλεγον plur.)* : dixerunt *d gig., et eiswv B*; *deinde* + ad eam forsitan *d cum D^o syr. pesh.* anguelus D. illius *e. est* : eius lapsu W. uersus libere habetur *in m* dixerunt non sed ang. eius est.

16. petrus : ille *p*, ipse *d*, cum *D^o.* autem *pr.* : uero *d gig. pulsans* + hostium D. cum (quum Θ) autem aperuissent (apper. RS*) = ἀνοίξαντες δέ, cf. aperientes autem *e* : et cum aper. *d gig.*; *deinde* + ostium BKRUVΣΣ *cor. uat.* c, sine auct. graeca.* eum : illum *gig.*; *om. D p.* obstipuerunt DM¹W *vg. Tisch.*, hobstip. C.

17. annuens (adn. DT *Tisch.*, adnuit F) autem (*om. R**) eis (illis *p*) manu (manum F^oR^oW^o; eis manu *in ras. longa scr. B*) = καταελάσας δέ

ἀβροῖς τῇ χειρὶ : mouens itaque ad eos manus *gig.*; cumque significasset eis de manu *d*; *deinde* + petrus S. tacere^{nt} D; silerent *d*; + et S; + introiens *d*, + ingressus est et *p cum gr. D syr. pesh. et harcl. (cum*)*. narravit (ἀγγήσατο) ABDKMRSVW *vg. c gig. cf. ix. 27* : enarravit C (aen.) FGΘOT (-bit) U (*e in ras.*) *d* (eterrabit) *dem. e p cf. viii. 33*; *deinde* + eis SU *d e Bentl.* (deinde correxit)*, + illis *gig.*, et + abrois BDEHLP etc. quomodo T; quemadmodum *d*, qualiter *p.* dominus : deus D; *om. p**. aeduxisset C, eduxit OW *gig.*, eduxerit *e*, educeret *p*; deduxisset D; liueravit *d*; *gr. ἐξήγαγεν.* > eum dom. edux. *gig. Bentl.* (secundis curis correxit) cum gr. A*; > educ. dom. eum *p contra gr.*; > dom. eum edux. (liu. *d*) *d e cum gr. plur.*; cum ordine Hieronymiano concordant *gr. min. 13. 40. 61. 73. 100. 104.* dixitque (εἰπὼν τε NABE *min.*), cf. et ait *gig.* : dixit autem *d e et εἰπὼν δέ DHLP etc.*; + eis SU^o. nuntiate RSSΣ; renuntiate *d e.* iacob W. fratribus + eius O. hec SW. > haec iac. et fra. SU *gig.*; > haec fra. et iac. *p.* egressus M, aegressus C; + inde SU. habiit C; ibat R. *om. in F. om. locum d.*

18. facta (-to *d*) autem (aute O) die (diae C; autem die *in ras. U*) : cum autem dies factus esset *p*; + crastina SU^o (*ut uultur*). *om. non parua d gig. p Lucif. cum gr. D 76.* turbatio (-cio RS) = ταραχος : tumultus *p*; temptatio D; tribulatio *e et* > tri. non minima *e cum graeco*; *item uoluit* > turbatio non parua *Bentl.* in militibus *d.* > turb. erat inter mil. *gig. Lucif.* quid *d.* de petro factum esset (est G^o; fuisset ΘR) *codd. plur., gr. enim δ Πέτρος ἐγένετο* : > esset de petro (pretro O) factum OSU; > factum esset de petro (populo lapsu W) W *vg.*; petrus factus esset *d e p* Lucif.*; *deinde* + aut quomodo exisset Θ *p Par. lat. 202. 342*. 343. 11932. 16262 et tepl.*

19. hirodis D. autem : uero *d p.* cum

iussit eos duci
 descendensque a iudaea
 in caesaream ibi commoratus est
²⁰ erat autem iratus tyriis
 et sidoniis
 at illi unanimes uenerunt
 ad eum
 et persuaso blasto qui erat
 super cubiculum regis
 postulabant pacem
 eo quod alerentur regiones
 eorum ab illo.

²¹ Statuto autem die herodes uestitus
 ueste regia
 sedit pro tribunali et
 contionabatur ad eos
²² populus autem adclamabat
 dei uoces et non hominis
²³ confestim autem percussit eum angelus
 domini
 eo quod non dedisset honorem deo
 et consumtus a uermibus
 expirauit
²⁴ uerbum autem domini crescebat

(quum Θ, quum R) requisisset (requaessisset D):
 requrens e p. inueniens e p. inquisitione
 (-cione RS) facta (> facta inq. O) de (bis scr. W)
 oustodibus = ἀνακρίνας τοῦ φύλακας: interrogans
 custodes p, disquirens custodes e, interrogatos
 custodes gig. Lucif.; interrogatione habita uigiles
 (iussit etc.) d. om. eos S* d e gig. Bentl. et gr.;
 eis S*. duoi (ἀπαχθῆναι): obduci d et ἀπο-
 κτανθῆναι D^o*; deici R²; + ad se D. descendens-
 que DS; et descendens e p (discedens), et cum
 descendisset d; et descendit gig. (Lucif.). iudea
 DORW. om. in gig. p* Lucif. caesaream MOS
 UW, cessoriam B, caesarem V; caesarea p*; + et
 p*. ibi: ibique gig. Lucif.; illic p; om. d e
 (Bentl.) et gr. commoratus est = διέτριψεν A,
 cf. mansit gig. Lucif.: morabatur e p, demora-
 batur d, et gr. plur. διέτριβεν.

20. autem: enim d cum D^o* aeth.; + herodes e
 cum gr. EHLP etc. iratus (θυμομαχῶν): om D;
 infestus gig. Lucif., animis infestus e; animus
 impugnans d; in ira contendens aduersus p. tyris
 DΘ*OS, thyris M*, thyriis M^c, thiriis R, tiriis W;
 tyrios d, tiros p. sidonis OS, sydonis DΘ*,
 sydoniis BΘ*, psydoniis C; sydoniensibus gig.
 Lucif.; sidonenses p, sidonios d. at (ad CO)
 illi unanimes (hunan. C, unian. Θ*O p, uni-
 animis S*, unanimis G*S^o; omnes D) uenerunt
 (uenier. D) ad eum = ἠμοθυμαδὸν δὲ παρήσαν πρὸς
 αὐτὸν plur., cf. qui unan. uen. ad eum gig., et
 unan. uen. ad eum Lucif., unan. autem uen. ad
 eum e: unanimiter autem ab inuice ciuitates uen.
 ad regem d et ita D^o*, cf. syr. harcl. persuasso D;
 persuadentes p, cum suasissent d. oblasto G*;
 plasto R*S (plaffsto) U; plato D; blastum p.
 om. qui erat p. super cubiculum (cubicubi-
 culum U): a. cubiculo CΘ*OT; a cubiculo d gig.
 p Lucif. > a cub. erat d, et om. regis; autou D^o
 (pro τοῦ βασιλ.). postolabant S. eo quod alerentur
 (haler. C, alir. O, ualer. D; haberentur Θ; aleretur
 K) = διὰ τὸ τρέφασθαι: propter ne alienarentur d.
 regiones eorum = τὰς χώρας αὐτῶν D^o: > eorum
 ciuitatem e* (-tes cor.) - αὐτῶν τὴν χώραν plur. ab

illo codd. et vg. contra gr.: ex (de e gig. Lucif.) regia
 e gig. p Lucif., de regno d, et gr. ἀπὸ (ἐκ) τῆς βασιλι-
 κῆς. > regiones eorum de regia alerentur gig. Lucif.

21. statudo S; constituto d; prestituta p*.
 om. autem AFΘSU. diae C. erodes T, herodis
 D. uestitus (sine est) codd. plur. vg. cor. uat. c
 dem. Lucif. = ἐνδυσάμενος, et indutus d e p; + est
 AΘOR gig. uestem e; habitum p; habito d.
 regia (regio d): regali BFS gig. Lucif.; regalem
 e p. > regia ueste c. sedit codd. plur. vg. c dem.
 Lucif.: seditque AMO, et sedit d gig.; ascendens
 p; et sedens e; graeci καθίσας NB 40. 61, καὶ
 καθίσας ADEHLP etc. tribuli O. om. et d e p
 cum gr. concionabatur RSW vg., continabatur
 D, contentionabatur d.

22. + ad inii. et (erasit p^c) regratiato eo tyriis
 et sidoniis (om. et sidoniis Θ) Θ p³ Par. lat. 202.
 342*. 343 et tepl, et + cum ingratiasset cum tyriis
 d; cum gr. D καταλαγεντος δε αυτου τοισ τυριοισ;
 + cumque reconclamasset ei p*. autem: u ex d
 R; uero d; om. p. adclamabat codd. plur.
 (adclabat U*), accl. U¹ vg. = ἐπεφώνησε, et adcla-
 mabant d, adclament p: clamabat AM* dem. gig.
 Lucif.; succlamabat e; + ei p, sed pop. adcl. ei
 improbauit p^c, deinde iterum restituit. uoces =
 φωναι D* et syr. pesh.: uox e, uocem U dem.,
 uoce M, et φωνή gr. plur. om. et T.

23. confestim autem: om. autem SU^c; et
 conf. d. > eum percussit d gig. cum gr. D min.
 domini: om. p; dei D. > ang. dom. perc. eum
 c. pro eo quod d; quia gig. Lucif. dedit d gig.
 Lucif. honorem (δόξαν): gloriam e, claritatem
 d. deo + et cum descendisset de tribunal d, et +
 και καταβασ απο του βηματος D^o. et con-
 sumtus (ita AST: -ptus codd. plur. vg. Tisch.;
 consummatus D; + est SU) a (om. F e) uermibus
 = καὶ γενόμενος σκαλημόβρωτος, cf. consumptusque
 a uerm. p: > sed et a uermibus comestus d, et
 uermibus scatens gig. Lucif. cf. cap. CT p. 18;
 deinde + adhuc uiuens et sic d cum D^o et ζων και
 ουτως. expirabit T, expirauit ABDKV.

24. autem: om. F; uero p. domini cum gr.

et multiplicabatur.

²⁵ Barnabas autem et saulus
reuersi sunt ab hierosolymis
expleto ministerio
adsumto iohanne qui cognominatus
est marcus.

XIII. ¹ Erant autem in ecclesia quae
erat antiochia
prophetae et doctores
in quibus barnabas et symeon
qui uocabatur niger

et lucius cyrenensis
et manaen qui erat herodis
tetrarchae conlactaneus
et saulus

² ministrantibus autem illis
domino et ieiunantibus
dixit spiritus sanctus
separate mihi barnaban
et saulum in opus quod
adsumsi eos

³ tunc ieiunantes et orantes

B: dei *d e gig. p et gr. vell.* crescebat: augebatur *d.* multiplicabat W.

25. barnabas (-bbas DR) autem (uero *d*): > igitur barn. *p.* saulus + qui cognominatus est paulus *p* cum syr. harcl. (cum*)*. regressi sunt *p*; redierunt *gig.* ab apud nostros non fluctuat, = *ἐξ Α min., ἀπό DE min.*: contra els NBHLP etc. hierosolimim MRU, hieru. DS, ihero. T, iero. W, iherosolymis C, hierusolymis O, ierosolymis *vg*; hierusalem *d e gig. Benth. et graeci plur. habent Ἱερουσαλήμ*; + in (*om. p*) antiochiam *e p cum gr. E min.*; + et D. expleto (impleto *d*) ministerio: adimplentes ministerium *p.* adsumto AT: adsumpto CDFGΘMOV, ass. BKRSUW *vg.*; + etiam *e cum gr. D²EHL P min.* iohanne SC. cognominatur W *d e gig.*; *gr. ἐπικληθέντα plur., ἐπικαλούμενον NA min.* marchus CR.

XIII. 1. autem: etiam *sang. 133 (uide supra xi. 27).* in ecclesia (aecl. R, aecl. OU, aegl. T, ecl. CS; aecl D) quae (que W) erat antiochia (anthi. OR, ante. S*, anthiociae ACΘ*M, antiochia TU*, anthiocie Θ^c, antiochie W) *codd. vg. uett. plur. contra ord. graec.*: > in antiochia apud quem erat ecclesiam *d*, antiochia in ecclesia *Uig. (trin. l. 12 = Ath. lat. i. 777) et ἐν Ἀντ. κατὰ τὴν οὐσαν ἐκκλ. NABD min.*; quidam in antiochia quae erat et ecclesia *e*, et *τίτες ἐν Ἀντ. κατὰ τὴν οὐσαν ἐκκλ. EHL P etc.*; secundum (in *p*²) unumquamque ecclesiam *p*; in ecclesia *sang. 133.* profetae DOSU, prophete W. doctores (διδάσκαλοι): magistri *gig.* in quibus (quo *d*) *codd. et vg. = εν οισ D²*; om. e gig. p sang. 133 (et Benth.) et gr. vell.*; + erant U, + erat *Uig.* barnabbas DR; + quoque *e p*, et *ὁ τε Bapv. gr. plur.*; ita pergit *sang. 133* et saulus, quibus inposuerunt manus prophetae, symeon qui appellatus est niger, et lucius cirinensis qui manet usque adhuc, et lucius conlactaneus, qui acciperunt responsum ab spiritu sanctum unde dixit segregate etc. symeon cum BCFGKOTVW *e d e gig.*: simeon AΘMRSU, simon D *vg.* bocabatur O*; nocatur D *d Uig.*; cognominatur *e gig.*, cognominatus est *p. om.* qui uoc... manaen S. lycius FG*U, lucius BT. cyrinensis DΘO, chyrin. C, ciren. RU*W;

cyrinensis T. et manaen (manaen CD *vg. Tisch. e gig.*, manaem Θ, -nen U e, -nes F): manaenque *d*, et m. quoque *Uig.*, et (*om. p**) m. etiam *p.* *om.* qui erat *d e gig. p.* hirodis D, erodis T, herodes BK; + et *d et D²*. tetrarche KRW, tetrarchae STU, tetharcae FΘ, thetharchae C, teharc O; tetrarchi *d.* collactaneus DW *vg.*, conlactaneus S. saulus: paulus *p**.

2. ministrantibus (λειτουργούντων): deseruientibus *d gig. Lucif. Auct. de sp. sancto ap. Ambr. iv. 767*, seruiantibus *Uig. (trin. 12), cf. ad vii. 7. 42*; munificantibus *Uig. (contr. Ar. 2).* eis *d. om. domino O gig. Lucif. Auct. de sp. sa. (u. infra).* et ieiunantibus C; *om. D*; + domino *Lucif. Auct. de sp. sa., + deo gig.; + ras. A. ministr. . . ieiun.*: qui cum deseruissent domino et ieiunarent *p, cf. et cum seruirent deo Uig. (Uarim. p. 749).* dicit W; + illis ΘW⁵SC *e dem.*, + eis *e Uig. (Uarim.), et + avrois E syr. utr. separate (seper. DS) cum BCDFGΘRSTU e Ambr. (spir. l. 2. c. 10 et 13) Uig. (Uarim.) Hieron. Auct. de prom. (col. 126) Benth., gr. ἀφορίσαστε: segregate AKMOVW *vg. Tisch. e dem. gig. m p sang. 133 Lucif. Auct. de sp. sa. et patres plur., cf. Rom. i. 1 de Paulo segregatus (ἀφορισμένος) in euangelium dei; secernite d*; + uero *e.* michi W. barnabban DR, barnabam SC *e.* paulum *m p Ambr. (bis).* > saulum (paulum *Ambr.*) et barn. *vg. c Uig. (trin. 12) Ambr. (bis) Cassiod. Fulg. in: ad d gig. hopus C. quod codd. plur. (et gr. eis τὸ ἔργον ὁ): ad quod D vg. dem. Lucif. Auct. de sp. sa. Uig. (trin. 12) Hieron. (vii. 746); in quod Auct. de prom.; quo Θ^cORW e m p² sang. 133 Uig. (Uarim. in opere quo) Ambr. (spir. 2. 10) Aug. (viii. 665); om. d. adsumsi AT, assumpsi M, adsumpsi BCDFGΘOS *Tisch., assumpsi KRUV W vg.: uocaui d gig. (-cam) m p sang. 133 Lucif. Auct. de sp. sa. Uig. (trin., et Uar. semel) Ambr. Aug.; aduocaui e; prouocaui Auct. de prom.; elegi Uig. (Uar. semel); gr. προσέκλημαι.***

3. ieiunantes (iaeiun. C) et orantes (hor. C): cum ieiunassent et orassent *d p Uig. (Uarim. 743)*; + omnes *d et D²*. inponentesque K *vg.*; et inponentes *e*, inponentes *p*; et inposuissent *d*;

inponentesque eis manus
dimiserunt illos
⁴ et ipsi quidem missi ab spiritu
sancto abierunt seleuciam
et inde nauigauerunt cyprum
⁵ et cum uenissent salamina
praedicabant uerbum dei
in synagogis iudaeorum
habebant autem et iohannem

in ministerio.
⁶ Et cum perambulassent
uniuersam insulam
usque paphum
inuenerunt quendam uirum
magum pseudopropheta
iudaeum
cui nomen erat bariesu
⁷ qui erat cum proconsule

inposuerunt *Lucif. Ambr. (spir. 2. c. 10) Uig. (trin. 12, Uarim.)*, posuerunt *gig.* illis *G gig. p.* manus + et *gig. Lucif. etc.* eis manus *codd. et uett. plur. cum gr. E min.*: > manus eis *d Bentl.* (secundis curis correxit) et gr. plur.* demiserunt *S*, dimissa *D*. illos (*αυτουσ E*) *codd. plur. vg., et eos Θ e gig. p Lucif. Ambr. Uig. (Uarim.): om. uoluit Bentl. cum gr. plur. et Uig. (trin.). om. dim. illos d et D^r.*

4. *om. et ad init. d e. ipsi = αυτοι NAB min.*: illi *gig. Lucif. et ουτοι EHL P etc.* quidem *S**; nero *d*, autem *Ambr. (spir. 2. c. 10).* missi *S*, misi *O*; dimissi *d* (*dism.*) *gig. Lucif. Uig. (Uarim. 743)*, emissi *e* (*Bentl.*), praemissi *Ambr.*; *gr. εκπεμφθεντες.* et ipsi *qu. missi*: egressi igitur *p*; qui missi *Uig. (trin. 12).* ab (*a DOUW vg.*) spiritu sancto = *gr. D*EHL P al. pler.*: in *ras. scr. S*; > *a* (*ab Bentl.*) sancto *sp. Lucif. (Bentl.) cum gr. NABC²D³ min.*; *a sanctis p sah.* abierunt (*in ras. S, hab. CR¹ = ἀπῆλθον A*: descenderunt *d e gig. Lucif. Uig. (trin.)*, deuenerunt *p Ambr.*, uenerunt *Uig. (Uarim.); κατήλθον gr. plur., ἦλθον Ps. Ath., καταβαντες D*; deinde + in *e Ambr.* seleuchiam *C*, seleuciam *W*, seluciam *D*; seleucie *p**. et (*om. Θ**) inde = *ἐκεῖθεν τε NABCE etc.*, et et illinc *Lucif.*: inde uero *d*, *ἐκεῖθεν δὲ HLP min.* nauigauerunt *T*; + in *d e.* ciprum *RS*; cipro *p**; + *ras. parua G.*

5. quum *Θ*. uenissent *D*, peruenissent *SU*; fuissent *d*; *gr. γινόμενοι εν*; et + in *e.* salamina *plur. et salamine p**, *græci enim εν Σαλαμῖνι*: salaminam *vg. c p**, salamiam *CT*, salominam *W*; *cor. uat.* 'salamonia accus. a nominatio salamis.' predicabant *BD(=ntur)KMORSU*, adnuntiabant *d p*; predicauerunt *W*; *gr. plur. κατήγγελλον, sed κατήγγειλαν D al. aliq.* dei: domini *gig. Lucif. cum D^r.* sinagogis *MRSTUW*, synagō *D*; conuencionibus *p.* iudeorum *DORW.* *syn. iud. partim in ras. scr. ΘU.* abebant *RT*; habentes *D e cum E^r*; + *secum e et E^r.* autem: nero *d*; etiam *p*; *om. e.* et *sec. om. gig. Lucif.* iohannem *SE.* in ministerio *codd. (misterio D*; *partim in ras. scr. U)* et *vg.*, et in ministerium *M e = εἰς διακονίαν E*: ministrantem sibi (*eis d*) *d p cum gr. D υπηρεουντα αυτοισ et syr. harcl. mg.*; ministrum *gig. Lucif.*, et *ὑπηρέτην gr. plur.*

6. et oum (*quum R, quum Θ*; *p W quae forsans = post*) perambulassent (*perhamb. C, perambulasset G**): cum *peramb. autem p*, cum *pertransissent autem e*, cum *pergressi fuissent d*; *gr. διελθόντες δὲ plur., και περιελθόντων (?) δε αυτων D**. huiuersam *C*; totam *d e.* insulam *D.* husque *C*; + *ad BDKSUV⁵ϩ⁵ d.* paphum *DGT gig.*, phaphum *V*, phafum *A*, papham *O.* inuenerunt *D.* quendam uirum (*τινα άνδρα E 36. 40*) *BFGKSTUVW vg. c dem. e gig. Lucif.*: > uirum quendam *ACΘMOR Bentl. Tisch. d p et gr. NABC D min.*; > uirum mag. quendam *D.* magum (*μάγον*): magnum *errore facili BDG*KST*U*V^ϩ (sic) p**; *om. gig. Lucif., non gr.* pseudopropheta *M*, pseudopropheta *OT*, pseudopropheta *DS*; falsum profeta *C^m*, falsum uatem *p.* iudeum *DORW*, iudaeam *G**. cui nomen erat (*ῶ δνομα*): *om. erat e*; nomine *p*; nomine qui uocatur *d, ονοματι καλουμενον D^r.* bariesu *plene scriptum habent ABFΘKO¹RS*TV^ϩ cor. uat. Eras. Beza et ita legebat Bed. in textu suo (retract.), item barihesu C gig., barihu O* p* (ut uidetur) et Βαριησου N 40. 96. 105*: *barieu G^o MS^o UW⁵ϩ c dem. p³ (et p mg. 'quidam. barihen abii. barien')*, *barieū w, item uoluit Hieron. (nom. Hebr., iii. 99*; anno 389 *scr.) barien, interpretans 'maleficum siue in malo [i. e. Πῦρ?]'*, deinde addens 'nonnulli bariesu corrupte legunt'; *Hieronymum secutus est Bed. (expos.) legens barieu*; et addens 'corrupte legitur bariesu, cum barieu id est maleficus siue in malo legi debeat credo quia nomen iesu iisdem litteris sed nota superposita scribatur. Non enim conuenit hominem flagitiosum et magum filium iesu id est saluatoris appellari'; bariesum *G** et *Βαριησου AD³HLP min.*; bariesus *D*, barihesus *e*, et *Βαριησουs BCE min.*; bariesuam *d et Βαριησουα D^r, cf. bariesuban Lucif.*; *barshūmā syr. pesk. (i. e. filius nominis)*; deinde + quod interpretatur paratus *ΘU** (? *sed erasum*) *dem. gig. w Par. lat. 4^o. 7. 11 (qui). 93. 11505³ (qui) Uindob. 1190 al. et Lucif.*; + quod interpretatur elymas *e Bed. (retr.) 'in graeco habetur plus quod interp. elimas, et ita E^r o μεθερμηνευεται ελυμασ; uide infra u. 8 ubi ελυμασ et ετοῖμος confunduntur.*

7. quum *T*, eum lapsu *B*; *om. G.* sirgio *T*,

sergio paulo uiro prudente
 hic accersitis barnaba et paulo
 desiderabat audire uerbum dei
⁸ resistebat autem illis
 elymas magus
 sic enim interpretatur
 nomen eius
 quaerens auertere proconsulem a fide.
⁹ Saulus autem qui et paulus
 repletus spiritu sancto
 intuens in eum ¹⁰ dixit
 O plene omni dolo et omni
 fallacia fili diaboli
 inimice omnis iustitiae

sergio D. uiro (uero S*) prudente (-ti G@MT U d dem. e): om. O. hic (oδros): qui gig. Lucif. accersitis A*BKSUVW vg. e dem., et accersitis A°D@ (-istis) R (-itus): accitis CFGMO, ascitis p; accessi (ex accessi) T; cum accersisset e, cum aduocasset (uocasset d) d gig. Lucif.; gr. προσκαλεσάμενος (συνοκαλ. D). barnaban BKOSV d e (-bam) gig. p* Lucif., barnabban DR; barnabae CG. paulo codd. plur. contra gr., paulum R: saulo GOU (s in ras.) vg. dem. p Bentl., saulum d e gig. Lucif. desiderabat (dissiderabant D*) = ἐπεζητήσεν: querebat gig. Lucif., requirebat e cf. xii. 19; et quiesire uoluit d (καὶ ἐζητήσεν D^{or}). dei: domini AM.

8. resistebat ex -tibat O; -tabat d. illi R Lucif.; eis O d e; om. W. elymas (eli. BDKM O*STUVW gig. Hieron. nom. hebr. iii. 100, hely. C, heli. R c) = Ἐλυμας: etoemus Lucif., etoemas d, cum gr. ετοιμασ D* cf. I. R. Harris 'Expositor' 1902, p. 189 seq., qui confert Iosephum Anti. xx. vii. 2 ubi magus Cyprius nomine Simon commemoratur (et cod. Ambr. Ἄρομον pro Σιμῶνα legit); conicit Harris ετοιμασ et αρομος inter se confusa esse; contra Burkitt (Journ. Theol. Stud. iv. p. 127) q u. magnus V* (et μέγας H 34*). interpretatur CF@, interpretabatur d, -pretabantur W; interpretatum dicitur gig. Lucif. querens CDORSW; qui querebat gig. Lucif.; + a A* (sed eras.), + autem W. hauertere C, euertere R* (corr. R²), uertere d. proconsule ABKS p*, cf. ad xix. 38. a: de e. fide: + quoniam libenter eorum audiebat (> aud. lib. eos Bed.) e Bed. (retr. 'in graeco') cum E^{or}, + quoniam lib. aud. eos d cum gr. D* et syr. harcl. (cum*).

9. autem: uero d. om. et Lucif. inpletus d; + est p Bed. (retr.). sancto + et d e gig. et gr. DEHP al. pler. intuitus d; intendens gig. Lucif. Uig. (Uarim. 743).

10. dixit: ait gig. Lucif. Uig. plenus Lucif. (p. 254, non autem 253). omni pr.: omnis d; om. Uig. dolus d. omni sec. om. d gig. Lucif. (bis) Uig. Orig. (lat. ii. 117. 280) cum gr. D*.

non desinis subuertere
 uias domini rectas?
¹¹ et nunc ecce manus domini
 super te et eris caecus
 non uidens solem
 usque ad tempus
 et confestim cecidit in eum
 caligo et tenebrae
 et circumiens quaerebat
 qui ei manum daret
¹² tunc proconsul cum uidisset factum
 credidit admirans super
 doctrinam domini.
¹³ Et cum a papho nauigassent

fallacia (ci in ras. U, -tia M, falcia K) = φαδιουργίας: falsi d; canillatione Uig. filii codd. plur. et vg., filii A°D: filius A* C@MRT Lucif. (bis). diabuli KOU*V, zabuli D; diabole d. inimici OS; inimicus T. omnis codd. plur. (honn. C, omnes G*) et vg.: omni A*FS. iustitiae RSU, -cie W; + qui Lucif. (p. 254). dissinis D; desines p* (Bentl.); sines S*; cessas d. subuertens e (et gr. διαστρέφω); peruertere gig. Lucif. (bis), euertere d. quas sunt rectas d, et τας ουσας ευθειασ D. Libero Uig. quare uis perdere uias domini cum sint rectae.

11. super (ἐπί): aduersus gig. -sum Lucif. cecus RSW; + et SU* gig. cor. uat. mg. solem: lucem D. husque C. et confestim (παραχρημά τε NC 61, καὶ ευθειασ D) codd. vg. uett. plur., confestimque Hieron. (vii. 746), et protinus gig. Lucif.: confesti autem e et παραχρ. δι ABEHLP etc. caecidit BCF, cecidit D, cidit T* (+ ci T¹). in (ἐπί): super d e gig. Lucif. tenebre ORW, -bra e. circumiens codd. plur. S: circuiens AMHSC c. querebat CDORSW; quaerens M. qui ei manum (manus Hieron.) daret (manducaret uno uerbo V*, manu daret V°): qui se ad manum deduceret gig. Lucif.; ad manum deductores d, deductores e; et uoluit Bentl. qui ei manum darent; graeci enim χειραγωγός.

12. tunc proconsul eum (quum @) uidisset: tunc uis uid. proconsul d, tunc uidens proconsul e et τότε ἰδὼν ὁ ἀνθύπατος gr. plur., tunc uidit proc. Uig. (Uarim. 747); uidens autem proconsul gig. Lucif., et ἰδὼν δε ο ανθ. D. factum: quod factum est d e Uig. (+ et), quod erat fac. gig. Lucif.; deinde + miratus est et d e cum gr. DE; et >credidit cum admiratione gig. Lucif. credidit S; + in deo d et D^{or}. admirans (amm. BKMOS*UVW) = ἐκπλησσόμενος: stupens d gig. Lucif., stupefactus e. super (ἐπί): in gig. Lucif. Uig. doctrina DG@M°U°VW vg. c d dem. e gig. p Lucif. Uig. Hieron. domini: dei Uig. cum gr. C. 13. et cum (quum R, quum @) a (om. CS*T)

paulus et qui cum eo uenerunt
pergen pamphiliae
iohannes autem discedens ab eis
reuersus est hierosolymam
14 illi uero pertranseunt
pergen uenerunt antiochiam
pisidia
et ingressi synagogam die
sabbatorum sederunt
15 post lectionem autem
legis et prophetarum
miserunt principes synagogae ad eos
dicentes
uiri fratres
si quis est in uobis sermo

papho (pafō T *gig.*, pofō D, phapho R, phafo AG) nauigassent (-gasset BΘKMR^cUVW, -garent D*) *codd.* (in *ras. scr.* R) et *vg. contra ord. graec.*: nauigantes autem a pafō e = *gr.* ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου, et superuenientes a papho d. paulus (om. S*) et qui cum (om. F*) eo: + erant A¹CDMO²RTW *vg. e dem. p* (> er. cum eo) Hieron. *Bentl.*, + uenerant O^c; hi (om. d e) qui cum paulo erant (erant circa paulo d) d e *gig.*; *gr.* οἱ περὶ Παύλου. uenerant S* (*corr.* S¹); uenierunt D; + in d e. pergen: pergens BSU* et forsant F*; per gentes Θ (*cf. u. 14 et uide capitula p. 18*) K. pamphiliae *codd. plur. et* pamphilie W, phamphiliae K, pampiliae D, pamfiliae GT: pamphyiliae CO *vg. Tisch.*, pamfyliae e. iohannis OS, ioannes S^c, ioh⁻ D. autem: uero d. discedens (ἀποχωρήσας): discedens DO, descendens B*M; cum discedisset d; discessit . . . et *gig.* hab C. reuersus est: rediit *gig.*; + in e. hierosolimam MRU, hierus. DS, iheros. T, ieros. W, hierosolymam O, ierosolymam *vg.*; hierosolyma e, iherosolyma C et *gr.* Ἱεροσόλυμα; hierosolyms d.

14. illi (isti d) uero (autem R e d): paulus (+ autem e) et barnabas O e et E^o. pertrans-euntes: cum transissent d; + a CT d e. pergen: a perge e (*Bentl.*) et *gracii* ἀπὸ τῆς Πέρρης; per gentes FSU*; om. BΘ; + pampiliae D. uenierunt D; peruenerunt GΘ, deuenerunt e; + in e. antiochiam O (*ras. inter o et c*) R, antiochiam AΘM^c, antiochiam M*U*; hantiochia C, antiochia T; + quae est CDT c. psidia KM*^c *cor. uat.**, pysidia T, physidia C, phisidia B, pissidia D, persidia W; sirie R. ingressi: cum introissent d; introierunt . . . et *gig.*; + in d e *gig.* synagogam MRSTUVW. diae C. sabbathorum S² B; sabbati D; sabbato *gig.*, et D^o τῷ σαββατῷ. -rum sederunt in *ras. scr.* U.

15. leccionem RS. autem: *sup. lin.* C; uero

exhortationis ad plebem
dicite.

16 Surgens autem paulus
et manu silentium
indicens ait
uiri israhelitae et qui timetis
deum audite
17 deus plebis israhel elegit
patres nostros
et plebem exaltauit
cum essent incolae
in terra aegypti
et in brachio excelso
eduxit eos ex ea
18 et per quadraginta annorum

d. -nem autem in *ras. scr.* Θ. > autem lect. e. profetarum DOST. misserunt D. pr. synagogae RTU (in *ras. longa scr.*), pr. synagoge MW (sin.), pr. sinagogiae S; archisynagogi d. illos e. > ad eos pr. syn. *gig.* uirii O et 16. om. si p*. om. quis e cum *gr.* D²EHL P etc. in (om. p) uobis sermo *codd. et vg. cum gr.* NABC min.: > sermo (+ et intellectus d) in uobis d e cum *gr.* D (λ. + σοφιστ) ELP al. *pler.* exortationis CG* MTU*, exortac. RS. pleuem C; populum d. dicitae O.

16. exurgens *gig.*; cum surrexisset d. om. autem D d. manu silentium (-cium RS) indicens (-cans BD*KS) = κατασίεσας τῇ χειρὶ: uoluit > silentium manu indicens *Bentl.*; mouens manum ut tacerent *gig.*, adnuens manu e; silentium manu postulasset d. ait (ayt T): dixit d e et *gr.* εἶπεν. israhelite KMRS, srahelitae C, israhelitae D, israelitae *vg.*, -te W, istrahelitae d e.

17. plebis (plebi F*K; populi d *gig.*): + huius d e *gig.* *Bentl.** (sed secundis curis *corr.*), cum *gr.* omni. exc. B 40. srahel C, hisrl D, israel *vg.*, istrahel d; om. e cum *gr.* EHL P al. aelegit C. om. nostros O* (+ O²). > patr. nos. elegit D. et plebem exaltauit (-bit T, exultaui B) = καὶ τὸν λαὸν ὑψώσεν: > et exalt. plebem D; propter populum et exaltauit *gig.*, propter populum exaltatum d, et dia τον λ. υψ. D^o. cum (quum Θ) essent (-set p) incolae (-le RW): propius in peregrinatione d e, *gracii* enim ἐν τῇ παροικίᾳ. in *pr.* om. e*. aegypti DRTU, egypti M, egipti SW; + in manu forti SU. in *sec.*: om. STUW *Bentl.*; cum d e *gig.*, et *gr.* μετά. brachio (brahio O*, bracio C): manu *gig.* excelso (aexc. C, excelsa *gig.*; alto d) = ὑψηλοῦ ut *Exod.* vi. 6, *Ps.* cxxxvi (cxxxv). 12: extento A, *cf. Deut.* v. 15, vii. 19, ix. 29. eduxit (aed. C) eos ex (de e) ea (ipsa d): om. O.

18. per (om. p*) quadraginta (-XL. DFUW)

tempus mores eorum
sustinuit in deserto
¹⁹ et destruens gentes septem
in terra chanaan
sorte distribuit eis
terram eorum
²⁰ quasi post quadringentos
et quinquaginta annos
et post haec dedit iudices
usque ad samuhel prophetam
²¹ et exinde postulauerunt
regem
et dedit illis deus saul filium
cui uirum de tribu beniamin

annis quadraginta
²² et amoto illo
suscitauit illis dauid regem
cui et testimonium
perhibens dixit
inueni dauid filium iesse
uirum secundum cor
meum qui faciet omnes
uoluntates meas
²³ huius deus ex semine secundum
promissionem eduxit israhel
saluatorem iesum
²⁴ praedicante iohanne ante
faciem aduentus eius

annorum tempus = τεσσαρακονταετη χρόνον :
annis .XL. *d* et *D*^{or} ετη μ. mores eorum sus-
tinuit (susten. OS*) = ἐτροφοφόρησεν NBC²DHLP
*al. plu. cf. Deut. i. 31 cod. Vat.**: aluit eos *gig.*, ac
si nutrix aluit eos *d*, nutriuit eos *e* = ἐτροφοφόρησεν
AC*E *min. et Deut. i. 31 cod. Alex. etc.*, et ita
citatur *Deut. i. 31 Lucif. (p. 73 ed. Hartel)* sicut quis
foueat homo filium suum. deserto *D*; solitudine
d. > in des. mor. eorum sust. *c*.

19. et destruens (dis. DS, dex. C) gentes
(reges CT) septem (.VII. DFW; > septem
gentes *gig.*): et sublatisque gentibus septe *d*.
chanaan S, channan D, canaan T, chanaam *d*;
> in terra chanaan septem *e* cum *E*^{or} *Bed.* ('in
graeco'); *deinde* + et W. sorte distribuit eis
(κατεκληρονόμησεν αὐτοῖς, *sed om. αὐτοῖς* NBD
min.): sor. dis. illis in possessionem *gig.*; possi-
dere eos fecit *d*. terras C. eorum (illorum
gig.): allopholorum *d* cum *D*^{or} *syr. harel.*
(cum*).

20. quasi post (et quasi uoluit *Bentl.*) quad-
ringentos (-ingenos M^o, -agenos M*, -ingintos S,
-igentos R, -agentos O, -ccctos D, -cccc. F; quad-
ringentis uoluit *Bentl.*) et (*om. D*) quinquaginta
(.L. DFW; quadragenta *lux.**; triginta T, et
.XXX. M *forsan ex Exodo xii. 40 et Galat. iii. 17*
male intellectis) annos (annis *Bentl.*) *codd. vg. c*
dem. p. Bed. (expos.) = ὡς ἔτεσιν τετρακοσίοις καὶ
πεντήκοντα NABC *min.*: et per annos quadr.
quinquag. *gig.*, et quasi annis .cccc. et .L. *d*, et
καὶ ὡς ἔτεσι .ῥ. καὶ .ῥ. D^{or}; > et post haec quasi
annis (-nos *Bed.*) quadringentis (-tos *Bed.*) et quinq.
e. Bed. (retr. 'in graeco') et καὶ μετὰ ταῦτα ὡς
ἔτεσιν τετρ. καὶ πεντ. D²EHLP *al. pler.* et (*om.*
*p. Bentl.**, *deinde correxit*) post haec (hec SW):
om. d. gig.; *e uide supra.* dedit: + illis CT *gig.*,
+ eis *e. Bed. (retr.) cum E*^{or}. *om. ad W e.*
samuel DGS^oT *vg. c d p**, samul S*; samuhel
C^oR, samuelem O *p**, profetam DGOST.

21. *om. et pr. D e.* postulauerunt: ul *sup.*

lin. D; petierunt *d*. illis (eis D *c d*): *om. B. deus*
in ras. scr. U: *om. DGOR*SW5¹ gig. (non*
cor. uat. neque cod. caraf.) cum gr. min. satis mult.
> deus illis *Bed. (expos.)*. saul (sahul C):
saulem SU (*in ras. scr.*). cis (Kels uel Kis):
in ras. scr. ΘM; chis COR²TU (*et superscr. h cor.*)
p. de (ex d) tribu: *om. gig. beniam R*; + in
C^o. .XL. DFSVW.

22. ammoto DRS; remoto *d*. eo *d*. susci-
tauit (ἤγειρεν): it *pr. in ras. S*; excitauit *d*.
illis: *in ras. scr. U*; eis D *d e*; + deus *gig.*
> dau. eis *d* cum *gr. NABD.* in regem D *d e*
(*Bentl.*) et *gr. els βασιλέα. et sec.*: etiam *d. gig.*;
om. (contra graecum) DMO vg. (non cod. caraf.)
p. testimonium perhibens (peribens CRT)
dixit: > dix. test. perhibens *e. gig.* (reddens);
dixit testimonio *d*; *gr. εἶπεν μαρτυρήσας.* iesae
GO¹ S *d*, ihse *p**; gesse T; iesar *Hieron. (nom.*
hebr. iii. 101). *om. lapsu uirum . . . qui e.*
faciet (ποιήσει): faciat FR² *p*; facit G^oR²SU¹.
*om. omnes D. uoluptates CRT p**.

23. *om. deus R**. saemine C. > ex semine
deus *gig.* > deus autem a semine huius *d* cum
D^{or}. promissionem (ἐπαγγελίαν): repromis-
sionem G¹; promissum *gig.*; pollicitationem *d*;
deinde + suam SU *gig.* (suum); + deus R. eduxit
= ἤγαγεν *plur.*, *cf. adduxit e Aug. (vi. 140)*:
suscitauit CT (-bit) *gig.*, resurrexit *d*, et ἤγειρεν
CD *min.*; *deinde* + ipsi *d*, + plebi C (-ui) T (-bis*)
gig. srahel C, hisrl D, israel *vg.*, istrahel *d e*;
israheli RT; *gr. τῷ Ἰσρ.*, *cf. Ioh. i. 31.* salua-
torem: salutarem *gig.*, *item gr. HL al. 50*
habent σωτηριαν pro σωτηρα ῥ. hiesum *e*.

24. predicante BDKMORW; propraedicante *e*,
cum prius praedicasset *d*; *gr. enim προκηρύξαντος.*
iohane S^oC; iohannes *d e** (-nem *e**). aduentus
(*s sup. lin. T*) = εἰσόδου: ingressio *d*; *om. c*
dem. eius + per *gig.* bapismus DU, pabt. S;
baptisma *d*. poen. CDU *vg.*, pen. O, penitencie
S, penitencie R; paenitentiam B. populo: plebi

baptismum paenitentiae
 omni populo israhel
 25 cum impleteret autem iohannes cursum
 suum dicebat
 quem me arbitramini esse?
 non sum ego
 sed ecce uenit post me
 cuius non sum dignus
 calciamenta pedum
 soluere.
 26 Uiri fratres filii generis
 abraham et qui in uobis
 timent deum
 uobis uerbum salutis
 huius missum est

27 qui enim habitabant hierusalem et
 principes eius
 hunc ignorantes et uoces
 prophetarum quae per
 omne sabbatum leguntur
 iudicantes impleuerunt
 28 et nullam causam mortis
 inuenientes in eum
 petierunt a pilato ut interficerent eum
 29 cumque consummassent
 omnia quae de eo scripta erant
 deponentes eum de ligno
 posuerunt in monumento
 30 deus uero suscitauit eum
 a mortuis tertia die

D e. srahel CD *vg.*; d e ut 23; + et remissionem peccatorum w.

25. cum (quum R, quum Θ) impleteret (impl. CO) autem (*bis scr.* S*): > cum autem impleteret B e, et *ōs δὲ ἐπλήρωσεν gr.*; et dum impleteret d *gig.* iohannis OS, ioannes S^U; om. 5. > cursum ioh. d. om. suum B d e p cum *graeco.* quem (*τίνα CDEHLP etc.*): uoluit quid *Bentl.* (ri NAB 61). > cum impleteretur cursus iohannes dic. *Auct. de prom. col. 171.* arbitrami S* (+ ni S'); suspicamini d e *gig.* *Auct. prom.*; *gr. ὑπονοεῖτε.* > susp. me d. ego: om. F; + christus CDOT e *gig.* *Bed. (retr. 'in graeco') cum gr. E al. pauc.* set R. ueniet d e. > post me ecce uen. W. calciamenta *vg.*; calciamentum O d e (-tu) *gig.* (*Bentl.*). de pedibus *gig.*; + eius *cor. uat.* > pedum calc. W. *libere Auct. de prom.* de cuius ped. non sum dig. solu. corrigiam calceamentorum eius.

26. filii O. generis: + *ras. parua U.* abraham SU e, -he W, -chae D. et: + dei SU, + dei et c w. et qui: quique *gig.* in uobis: inter uos *gig.*; in nobis d cum *gr.* AD 61. timet R; timentes d, sunt timentes e. deum: dominum BD p t; + etiam *dem.*; + audite e *Bed. (retr. 'in graeco') cum E^r.* uobis *sec.* = ὑμῶν CEHLP *etc.*: nobis d et ἡμῶν NABD *min.* om. huius S t cum *gr.* C *min.* misum O.

27. habitant CDORW c *dem.* t; habitabat d; + in d cum *gr. plur.* (*exc. CE min.*). iherus. CT e t, ierus. *vg.* principibus S*. eius (*αὐτοῦ D**): eorum (*Bentl.*) e cum *gr. roll.* hunc (*om. S**) ignorantes = τοῦτον ἀγνοήσαντες: h. christum ignor. D, h. iesum ignor. *cor. uat.**, et > h. ignor. iesum SU *alb.*; non intelligentes d (*D^r non liquet.*) et *sec. om. d et D^r.** uoces (*φωνάς*): scripturas d e et γραφάς D*E. profetarum DOST. que R; qui SU*. omne *codd. plur.* (omni S, homine C) et *vg. et dem. gig. p:* omnem AΘK

c d e; omnes t. sabbatum 5⁷; sabbatos t. iudicantes: et cum iudicassent d. impleuerunt (impliu. S*, inpleu. FO, inpleb. T) = ἐπλήρωσαν: reprobauerunt p, respuerunt t; inpulluerunt D* (*corr. mg.*).

28. et + cum *gig.* ulla W. causam D. inuenissent *gig.*, inuenerunt S; inuenta est d. in eum *codd. longe plur.*: in eo MR¹U'W *vg. Tisch. c d gig., et ex autw D; om. e (Bentl.) cum graec. roll.* petierunt W; postulauerunt *gig.* a pilato CO; pilatum e cum *graeco. pro pet. a pilato habet d* iudicantes autem eum tradiderunt pilato cum D^r*. ut interficerent (-rint S; -ret *dem.*) eum: ut interficeretur d *gig.* (*Bentl.*), et *gr. ἀναιρεθῆναι αὐτόν (sed ἵνα εἰς ἀναιρέσιν D*)*; interficere eum e.

29. cumque (quumque Θ; cum autem e) consummassent (n *pr. sup. lin.* O; consumass. RS): et consummauerunt d *gig.* que O. eo: e ex t Θ, illo d *gig.*, ipso c. scripta (-bta FGT) erant *codd. et vg.* (> erant *scr. + et gig.*): scripta sunt A¹ d; scripta tantum A*; + petierunt pilatum hunc crucifigi et impetrauerunt iterum et d cum D^r ητοιουντο τον πειλατον τουτον μεν σταυρωσαι και επιτυχοντες παλιν και *cf. syr. harcl. mg.* postquam crucifixus esset pet. a pil. ut de ligno detraherent eum impetrauerunt et detrahentes eum posuerunt *etc.* deponentes: deposuerunt d. eum: om. d e *gig.* (*Bentl.*) cum *graeco.* ligno: cruce e et E^r *syr. pesh.*; + et d et D^r. posuerunt + eum D5 S^U c non *gr. neque cor. uat.** monumentum M.

30. deus uero (autem 5 e) suscitauit (susceit. S) eum (illum R, et > illum *susc. e cum E^r*) a mortuis: quem deus (+ uero d) suscitauit (*excitauit d*) d *gig. cum D^r.* tertia (-cia RVW; nulli -tio, *cf. ad vii. 8*) die ABG¹KMORVW *vg. c dem.* (> die tert.) t contra *gr.*: om. CDFG¹ΘSTU d e *gig. p Bentl. et gr.*

- ³¹ qui uisus est per dies multos
his qui simul ascenderant
cum eo de galilaea in hierusalem
qui usque nunc sunt testes
eius ad plebem
³² et nos uobis adnuntiamus ea quae
ad patres nostros
repromissio facta est
³³ quoniam hanc deus adimpleuit
filiis nostris resuscitans iesum
sicut et in psalmo secundo
scriptum est

- filius meus es tu ego hodie
genui te
³⁴ quod autem suscitauerit
eum a mortuis
amplius iam non reuersurum
in corruptionem ita dixit
quia dabo uobis sancta dauid
fidelia
³⁵ ideoque et alias dicit
non dabis sanctum tuum uidere
corruptionem
³⁶ dauid enim sua generatione

31. *Inc. uers. qui uisus cum Stephano* 1555, \mathfrak{H} Tisch. T. G. 8, W. H.: *inc. qui simul* \mathfrak{C} . qui *pr.*: hic qui *d*, hic *e*, et οὐτος \mathfrak{D}^{or} pro \mathfrak{O}^{s} ; + et CT. uissus est *D*; apparuit *e*. per dies multos (-tas *D*, aliquot *gig.*, plures *e*) = ἐνὶ ἡμέρας πλείους: *om.* hic *d* et \mathfrak{D}^{or} (*sed uide infra*). hiis *W*; ab his *gig.* *om.* simul *e*. ascenderant *C*; ascenderunt *D d t*; aderant *W*. eum eo: *om.* *gig.*; + *ras. parua* T. *de*: a O *d e gig.* galilea CD Θ MORSUW. > de gal. cum eo *M*. *om.* in *gig.* iherusalem *C t*, ierus. *vg.*; + in diebus pluribus *d cum D^{or}*. usque (hisque *C*) nunc = ἀχρι νῦν *D*: *om.* usque *gig.* Bentl.* (*sed secundis curis correxit*), et νῦν tantum \mathfrak{NAC} *min.*; plane *om.* e cum *gr.* BEHLP *al. plur.* sunt *sup. lin.* T. *om.* eius *S cum gr.* H. plenem *C*; populum *d*.
32. uobis: uos *d*. adnuntiamus (*adnunc.* *S*, annunt. BKV \mathfrak{H} , annunc. RW $\mathfrak{S}\mathfrak{C}$): euangelizamus *d Hil.* (*ps.* 2, col. 27. 42) et *gr.* εὐαγγελισόμεθα. ea A^{*}BCF Θ KORST *t*: eam A^{*}DGMU VW *vg.* Bentl. Tisch. *c d dem. e p* (eā *sed* - in *ras. scr.*); *om.* *gig.* (*uide infra*) *Ambr.* (*fid.* 5, c. 1). que RT. *om.* ad *d. om.* uoluit nostros Bentl. cum *gr.* (*exc.* DE *min.*). repromissio (*s pr. sup. lin.* G; re |||| *pr.* S; repromissionem DM^{oo} O *e*, -ne *e**) facta est = ἐπαγγελίαν γενομένην: > factam pollicitationem *d* et > γεν. ἐπαγγελίαν \mathfrak{D}^{or} . > promissum quod ad *p.* nostr. factum est *gig.*

33. *Inc. uers. quoniam Stephanus* 1555 $\mathfrak{H}\mathfrak{C}$: *inc.* sicut Tisch. T. G. 8, W. H. quoniam: quia *d.* hunc *t*; hoc *gig.*; *om.* R. > deus hoc *gig.*, > deus hanc *Bed.* (*retr.* 'in graeco'). adimpleuit CDF; impleuit T *gig.*; repleuit *e*, expleuit *Hil. bis.* nostris *codd. plur.* $\mathfrak{H}\mathfrak{C}$ *c d dem. t Ambr. codd.* (*fid.* 5, c. 1) *Hil. codd.*, *Bed.* (*expos.*; *retr. uide infra*) et *gr.* \mathfrak{NABC}^*D : uestris (*sine auct. graeca*) CT $\mathfrak{S}\mathfrak{S}$ *p* (*partim in ras. scr.*) *Hil. codd.*; eorum nobis *e cum gr.* C^{*}EHLP *min.*; eorum *gig.* *Ambr. codd.* (illorum), *Bed.* (*retr.* 'in graeco consequentius legitur quoniam deus hanc adimpleuit filiis eorum: ea quae ad patres nostros repromissio facta est quoniam deus hanc adimpleuit filiis nostris'). resuscitans *S*; suscitans

D gig. Hil., suscitauit *d*; + nobis \mathfrak{G}^1 (*cf. e supra*). iesum (*ihesum* *C*, *hiesum* *e*, *ihesus* *t*): + christum dominum nostrum *SU*; dominum iesum christum *d Ambr. cum D^{or}*; dominum nostrum iesum *Hil.*; eum a mortuis *gig. cum gr.* A. et: *om.* GRT *gig. p t w codd. ap Bed. (expos.) Ambr. Hil. (codd.)*; enim *d cum D^{or}*. psalmo secundo (-11. *D*) *codd. vg. uett. plur. cum gr. plur.*: primo psalmo *d gig. Hil.* (*ps.* 2, *diserte*; ipse lectionem secundo *errori scribentium tribuit ps. Hieron.* (vii. *App.* 1-3) *Bed. (expos. 'quidam codices habent sicut in primo ps. scr. est')* cum *gr.* *D et Iust. Orig. Tert. Eus. Apoll., Cypr. Test.* i. 13 ubi uerba quare fremuerunt gentes in *codd. bonis (LV)* psalmo primo tribuuntur, *cf. Test.* ii. 8. 29, iii. 66, 112; primo edidit Erasmus *sed testatus est codd. quosdam lat. legere in psalmo sine numero, ut gr. 46* uid.*, teste Tisch., *cf. Luc. Brug. 'Notat. in S. Biblia'* p. 393; *uide Tisch. T. G. 8, et W. H. in loc.* scribitum FG. > scr. est in ps. secundo *Ambr.*; uoluit > in ps. scr. est secundo Bentl., cum *gr.* \mathfrak{NABC} *min.* hodiae *C*. te + postula a me et dabo tibi gentes hereditatem tuam et possessionem tuam terminos terrae *D d cum gr. D et syr. harcl. mg.*

34. quod (\mathfrak{D}^{or}), *cf.* quoniam *e*: cum *D gig. Hil.*, quando *d*, et ore \mathfrak{D}^{or} . *om.* autem *d Hil.* suscitauerit (*resuscit. U t, resuscet. S*) *codd. longe plur.*: suscitauit T (-bit) *W vg.* (*non cod. caraf., neque cor. uat.*) *d gig. Hil.*, resuscitauit *e*; *gr. ἀνέστησεν.* eum: *om.* *S*; + deus *e cum gr.* E 68 *syr. pesh.* amplius: *om.* *d gig.*; + ad eum *t*. iam: *om.* *W t Hil.*; + postea eum *e*, et + αὐτόν *E min. pauc.* > non ampl. iam postea eum *e*. regressurum *Hil.*; rediturum *d gig.* corruptionem *D*, corrupcionem *RS*; interitum *d gig. Hil.*; *gr. διαφθοράν.* dicit *d. om.* quia *S.* dauid (-uit *O*); *om.* *S**. > fidelia dauid \mathfrak{DS}^*U .

35. ideoque *in ras.* G; propter nos *e*. alias = ἕτερος *D*, *cf.* aliis *O*, alibi *W t cor. uat. mg.*: in alio *e* et *gr. plur.* ἐν ἑτέρῳ; alius *D*, alia *d*, alia scriptura \mathfrak{O} *dem.* dixit *e*. corrupcionem *D*, corrupcionem *RS*.

36. daut *O*. enim = γάρ *D 26*: siquidem *gig.*

cum administrasset
uoluntati dei
dormiuit et adpositus est
ad patres suos
et uidit corruptionem
37 quem uero deus suscitauit
non uidit corruptionem
38 notum igitur sit uobis
uiri fratres
quia per hunc uobis remissio
peccatorum adnuntiatur
ab omnibus quibus non potuistis in
lege mosi iustificari
39 in hoc omnis qui credit
iustificatur

40 uidete ergo ne superueniat uobis
quod dictum est in prophetis
41 Uidete contemtores et admiramini et
disperdimini
quia opus operor ego
in diebus uestris
opus quod non credetis
si quis enarrauerit uobis.
42 Exeuntibus autem illis
rogabant ut sequenti sabbato
loquerentur sibi uerba haec
43 cumque dimissa esset
synagoga
secuti sunt multi iudaeorum
et colentium aduenarum

quidem enim *e*, et *μὲν γὰρ* gr. plur.; om. U; *deinde* + in CKRVW *vg. c dem.* sua (suae D) *generatione* (-ni D, *geⁿracione* S; *progenie d*) = *βλῆς γυνεῶν*: sanguine R* (*corr. R²*). *cum* (qum R, quum Θ) *administrasset* (*ὑπερησας*) *codd.* (amm. BKSUV, *administrasset* D, *amministrent* W *ut uolunt*) *et vg.*: *cum ministrasset d e gig.* uoluptati C; uoluntate *d gig. t.* -tem FR. dei: domini *p.* > dei uol. *e*, > deo uoluntate *d.* *Disting.* *administrasset*, uoluntati Dei dormiuit: *et vg.* dormiuit B, dormit S*; *dormitionem accepit gig.* appositus BKRSUVW *vg. Tisch.* *corruptionem* RS, *corrupt. DT**; *et 37.*

37. *om. uers.* ΘS*W. uero: *autem d e gig.* suscitabit T; > *susc. deus* D; *deinde* + a mortuis *ῥῆσῃ* *cor. uat.* t.* *sine auct. gr.* non in ras. S^o.

38. *igitur sit codd. plur. et vg., et ergo sit d e Aug. (x. 28):* > sit igitur BM, > sit itaque *gig. om. uiri t.* quia: quoniam *Aug.* hunc: iesum *gig.*; hunc iesum DΘ; *deinde* + poenitentia D. uobis *sec.*: nobis O; > uobis per hunc *Aug.*; + et D. *remisio* O. peccatorum: + et poenitentia *syr. harcl. (cum*)*. annunt. BKV⁵², adnunc. S, annunc. RW⁵²; + et CT⁵² *e gig.* *cum gr.* BC³ELP *al. plur.*; + et poenitentia *d et D^o*. ab omnibus: *om. S**; + peccatis *cor. uat.**; + in T. quibus: *om. F*S.* moysi BCDΘKMOT UV *vg. Tisch.*, moysi RW, moyse S. iustificare S^o.

39. *Disting.* iustificari, in hoc *etc.* *ῥῆσῃ* *cod. caraf.* hoc: hunc D; isto *d*; + enim *d dem. et + ou* D^o; + iesum D. omnes S. qui credit: *credens Aug.* iustificat^r S; iustificabitur *t*; + ad [deum] *d et + παρα θῶ* D^o (137); + in domino *t.*

40. *om. uersum* W. uidite S*. ergo: itaque *gig.* superueniet D, uobis (*ἐφ' ὑμᾶς* ACEILP *al. pler.*) *cum* BDFGKRSUV *vg. dem.*, *et in uos* ΘO *c e gig., cf.* > super uos ueniat *p.*: *om. ACMT Tisch.*

d et gr. NBD *min.* quod (+supra *cor. uat.**) *dict. est*: quodcumque D. in profetis DGO; per prophetas U, per profetas S^o, per profetas S*.

41. *uidete*: uidentes W; *audite e Bed. (retr. 'in graeco') cum E^o*; + ergo T. *contemt.* AFOT: *contempt. codd. rell. et vg. Tisch.* *et admiramini* (amm. BKOVW; *miramini* D): *om. S**; *deinde* + respicite *e Bed. cum gr.* E *min., ex Hab. i. 5 (LXX).* *et disperdimini* (-imini DKV) = *καὶ ἀπαισθητε*: *et dispergimini c*; *et exterminamini d gig.*; *om. p.* quia d Θ* (*d ex-punct.*) *hop. semper* C. operor ego (*om. ego* S): > ego operor *dem. e gig. cum gr.* CEILP *etc. om.* opus *sec. d e gig. p cum gr.* DELP *al.* quod bis *scr. S**. non credetis (*οὐ μὴ πιστεύσητε*) *cum* AG^oKRTVW⁵²³ *c dem. gig.*: non creditis BCD (-idis) FG*ΘMSU⁵ *d e p.* non credidistis O. enarrauerit (enarrab. T, enarrau. R, henarrau. C): *narrauerit S gig.*; *exposuerit d. uobis*: + et *tacuerunt d cum D^o et syr. harcl. (cum*)*.

42. *exeuntibus* (progreientibus *d*) *autem* (uero *d*) illis (eis *d e gig.*) = *ἐξιόντων δὲ αὐτῶν*: *et quidam exeuntibus S**; *et quidam ex illis S^o*. *rogabant om. e et E^o*. *ut: om. d e*; + alio *cor. uat.** in sequenti *d e, gr. enim* eis τὸ μετὰ τὸ σαββ. (*εἰς τὸ σαββ. D*); *sequitur ras. γ litt. G.* sabbatho *ῥῆσῃ*. loqueretur F; loqui *e*, *narrari d.* sibi: *om. O*; eis *gig.* hec W; *ista e.* > haec uerba *d.*

43. *cumque* (cum W, quumque Θ) *dimissa* (*dem. S**) *esset* (*est* O): *dimissa autem e gig.*, *et dimissa d. sinagoga* DRSTU*W. *sequi* T, *sequi* Θ. *iudeorum* DMORW. *colentium* (*om.* um S*; *colentium* R*, *colosentium* R^o) = *τῶν σεβόμενων*: + *deum* DU⁵² *dem. e cor. uat.** *Bed. (expos. 'in graeco'), cum E^o syr. pesh. et harcl.*; *deinde* + et D. *aduenarum* (*partim in ras. T*; *aduenarunt* D) = *προσηλύτων, cf. ad vi. 5*: *proselytorum d. barnabban* DR, *barnabam* *vg.*

paulum et barnaban
qui loquentes suadebant eis
ut permanerent
in gratia dei.
44 Sequenti uero sabbato
paene uniuersa ciuitas
conuenit audire
uerbum domini
45 uidentes autem turbas
iudaei repleti sunt zelo
et contradicebant his
quae a paulo dicebantur

blasphemantes
46 tunc constanter
paulus et barnabas
dixerunt
uobis oportebat primum
loqui uerbum dei
sed quoniam repellitis illud
et indignos uos iudicastis
aeternae uitae
ecce conuertimur
ad gentes
47 sic enim praecepit

(-bā 5) *d e.* loquentes (adloq. *e*): + ad eos R *c* Benth., + cum illis *d* *gig.*, et + αὐτοῖς NABCDI *min.* suadebant: persuadentes *d.* eos *e*; *om.* *gig.* ut permanerent (-ent *in ras.* U): permanere *d.* in gracia S; gratiam *e.* dei: domini *gig.*; + factum est autem per uniuersam ciuitatem diffamari uerbum Θ *Par. lat.* 202. 341². 342. 343. 11932. 16262 *e* *w* *tepl.* *Bed.* (*retr.* 'in graeco') cum E^o εγενετο δε κατα πασαν πολιν φημισθηραι τον λογον; et + factum est aut. per omnem ciu. transire uerbum domini *d* cum D^o εγεν. δε καθ ολησ τησ πολ. διελθειν τον λ. του θεου et *syr.* *harcl.* *mg.* (*om.* τ. θεου).

44. *om.* *uers.* S*. uero: autem *d* *gig.* sab-batho 5th. paene CFΘ**KU.* et pene *codd.* *tell.* et *vg.*: fere *e* *gig.* uniuersa (hun. C) = πᾶσα, *cf.* omnis *gig.*: tota *d* et ολη D^o. conuenit: collecta est *d.* uerbum domini *codd.* *longe plur.* Benth. = *gr.* NAB³ *min.*: uerbum dei W *vg. cor. uat. dem. e* et *gr.* B**CELP* *etc.*: paulum | multum uerbum faciens de domino *d* cum D^o paulou | πολιν τε λογον ποιησαμενου περι του κβ.

45. uidentes autem (ιδόντες δέ): et cum uidissent *d*, και ιδοντες D. turbas (τοὺς ὄχλους): turbam *d* et το πληθος D. iudei DORW. > iudaei tur. *d* *e* *gig.* (Benth.) cum *ord. graeco.* zelo: aemulatione *d e.* contradiceant R*. his (hiis OW) = τοῖς: uerbis *gig.*, uerbis his *e*, sermonibus *d*, et + λόγους τοῖς D (*om.* τοῖς*) E 14* *syr. pesh.* que MS. *om.* a *e**; *om.* a paulo *p.* dicebantur: + contradicentes et (hac *p**) *d* *p**, + resistentes et (*ac e*) *e* *gig.*; + ἀντιλέγοντες και DIP *min. syr. harcl.*, + ἐναντιούμενοι και E 14*. blasphem. DT, blasphem. M.

46. tunc constanter: adhibita uero fiducia *d*; *gr.* παρησιασάμενοί (-νός D 105) τε NABCD *min.*, *parp.* δέ EILP *al. pler.* di^{er}unt T; + ad eos *d* et D^o. uobis + quidem Hieron. (iv. 363. 683, v. 29). oportebat O*, oportebat C; oportuit Tert. (*de fug.* 6) Aug. (iii. 2. 923) Auct. *de prom.* (col. 149), oportuerat Cypr. (*Test.* i. 21) Hieron. (v. 29); erat necessarium *e.* primis *gig.*, inprimis Tert., primo Auct. *de prom.*; > primum oport. R* Cypr. Aug.

(iii. 2. 923) Auct. *de prom.* (primo oport.), *cf.* πρώτον ην (*sine ἀναγκ.*) D^o. *om.* primum Hieron. (iv. 683, v. 29) cum *gr.* 100 Orig. (*ter*) Bas. Cyr. > oport. quidem uobis primum Hieron. (i. 200). loqui *codd. vg. uett.* et annunciare Hieron. (i. 200): indicari Cypr., adnuntiari Auct. *de prom.*, praedicari Hieron. (iv. 499. 683, v. 29) Aug. (iii. 2. 923) et *gr.* λαληθῆναι; deinde + in iudea *p**. uerbum: sermonem Tert. Hieron. (iv. 499). dei: domini *d* Cypr.; *om.* Hieron. (iv. 499) Aug. (iii. 2. 923). > uerbum dei loqui T, > sermonem dei tradi Tert. sed (set R) quoniam (quia *d* *gig.* Cypr. Hieron. iv. 683, v. 29): > quoniam autem Hieron. (i. 200, iv. 499). repellitis (ἀπωθείσθε) cum CFGΘKS (-etis) TUVW *vg. cor. uat. c dem. e*: repellistis BDR*, replestis O; repulistis (repp. AM^o *gig.* Benth.) AMR¹ *d* *gig.* *p* *w* Benth. et Tert. Hieron. (*quater*) Aug. (ix. 358), expulstis Cypr. Auct. *de prom.* illat GS, illum *e*; illos D. *om.* rep. illud et Hieron. (iv. 683) Aug. (iii. 2. 923). indignos: + *ras.* unius *lit.* T; non dignos *d*; *patres uide infra.* uos ipsos *e* (cum E^o); eos *d.* iudicastis (κρίναρε D*) BCD^oFGΘ¹MORU⁵ *d* *gig.* *p* Cypr. Hieron. (*quinquies*) Aug. (*bis*) Auct. *de prom.*, deiudicastis A: indicatis (κρίναρε *plur.*) Θ**KSTVW* *U* *S* *C* *cor. uat. c dem. e.* > iud. eos *d* cum *ord. gr.* (*exc.* E). aeternae (-ne OR) uitae (-te MR): > uitae aeternae *c* Cypr. Auct. *de prom.*; aeterna uita T Tert., > uita aeterna Aug. (ix. 358); in aeternam uitam *d*; salute Hieron. (iv. 683); *om.* W Aug. (iii. 2. 923). > nec uos dign. uitae aet. iudic. Cypr. Auct. *de prom.*, > nec dign. uos aeterna uita existimastis Tert.; *item pro repellitis* . . . uitae libere habent nolulistis suscipere sermonem Hieron. (v. 29), auertitis nos Hieron. (iv. 499), nolulistis tantum Hieron. (i. 200). ecce: *om.* Hieron. (iv. 499); *inc. rursus cod. I.* conuertamur A* (*corr.* A¹); conuertemur D; conuertimur nos *e* et στρεφομεθα ημεισ E^o; conuertimus nos Tert. Cypr. Aug. (iii. 2. 923) Auct. *de prom.*; imus Hieron. (iv. 499), transimus Hieron. (i. 200). gentes: nationes Tert.

47. sic (ita *d*) enim: sicut Hieron. (iv. 163).

nobis dominus
posui te in lumen gentibus
ut sis in salutem usque ad
extremum terrae
48 audientes autem gentes
gauisae sunt et glorificabant uerbum
domini
et crediderunt quotquot
erant praedesignati
ad uitam aeternam
49 disseminabatur autem uerbum domini
per uniuersam
regionem
60 iudaei autem concitauerunt

religiosas mulieres et honestas
et primos ciuitatis
et excitauerunt persecutionem
in paulum et barnaban
et eiecerunt eos de finibus suis
61 at illi excusso puluere
pedum in eos
uenerunt iconium
62 discipuli quoque replebantur gaudio
et spiritu sancto.

XIV. 1 Factum est autem in iconio
ut simul introirent synagogam
iudaeorum
et loquerentur

precepit BKMRSW, praecipit O, precipit D; mandauit *gig.* Gaudent. (p. 958), mandatum dedit *d*; libere dixit per scripturam (*om. nobis*) *Cypr.* > nobis mand. *gig. cum gr. min. pler.* > dominus nobis Θ; deinde + ecce *d e Cypr. cum gr.* DE 23. in *pr.* (els): *om. DΘ d gig. Cypr. Aug.* (ix. 358) *cum gr. D.* lumen: lumine BFIST; lucem CW *vg. dem. Cypr. Hieron.* (iv. 97) Gaud. > lumen (*lucem Cypr.*) posui te *d Cypr. cum D^o.* gentibus = τοιο εθνεων D^o, in gentibus DΘ, super gentibus *d*, nter gentes *Cypr.*: gentium CW *vg. Tisch. et θρωων gr. plur.*; deinde + ita *Cypr.* ais: sint *d*; + illis D. salute IS; saluationem *Cypr.* husque C. ad: in *e Aug.* extremum (εσχάτου): ultimum *d gig.*; fines *Cypr.* terre MW.

48. audientes autem (*om. I* p*) = ἀκούοντα δέ: et cum audirent *d gig.*, et uai ακουοντα D *syr. pesh.* gentes *om. I*.* gauise R; gauisi SU*W5 p*, gauissi D. > gau. sunt gentes W. glorificabant (-bunt O, -uerunt IM) = ἐδόξαζον: receperunt *gig.*, exceperunt *d Aug.* (x. 755), perceperunt *Aug.* (ix. 358), et εδεφαρτο D^o. uerbum domini: dominum D. crediderunt + uerbum domini C *cum gr.* 137 (*syr. harcl.*). quodquod F*IT; *om. C*; omnes qui *gig.* erant *om. C.* praedesignati BDKMRSW; ordinati *Aug.* (x. 755. 818); designati *gig. Aug.* (ix. 358); *om. d (non D^o).* > *pr.* erant DIM; > dest. erant *gig.* ad: in *d e gig. Aug. (ter.)* eternam SW.

49. disseminabatur (*disssem. C, desem. DS*; disseminabantur I) autem = διεπέπερο δέ, *cf.* diuulgabatur autem *e: om. autem p**; et dissemin. p*, et prouulgabatur *d, et uai διεπεπερο D^o.* per: in AS. huiuersam C; omnem *d. regionem in ras. scr. S.*

50. iudei DORW. concitauerunt (-berunt T) = παρότρυναν: instigauerunt *d. religiosas (releg. S, relegiosas D) = σεβομενας, cf. x. 2: caelicolas d (cf. cod. Theod. xvi. 5, 43; 8, 19); aliquas de colentibus deum gig.; colentes e.* > mul. religiosas *vg.*

et *pr. om. d gig. (Bentl.) cum gr. N^oABCD min. primos (-mus Θ*)*: principes D^o *d gig.* et *tert. om. S.* excitauerunt (exitau. F, excitab. T) = ἐκθύεισαν: suscitauerunt *d e gig.*; + tribulationem et *e cum E^o,* + tribulationem magnam et *d cum D^o.* persecutionem (persecuc. RS, persequit. T, persequit. Θ) = διωγμὸν: seditionem A. in: super *d. et quart.* + in W. barnabban DR, barnabam *vg. e.* eiecerunt G, egec. C, eicier. IM, iecier. D. *om. eos B* (+ B^o).* de: a O *gig.* suis: eorum S *d.*

51. a^o C, ad IS. pulbere C. pedum (peduum O) = τῶν ποδῶν: de (a *gig.*) pedibus *d e gig.* et ἀπὸ τῶν π. E *al.* 15; item + suis *d e gig. cum gr. DELP al. pler.* in: super *d gig.* eos + qui S^o. uenierunt D; + in *d e cum gr. els.* iconium *codd. plur. et vg.* yconium CITU *c gig.*, ychonium R: iconiam S, isconiam D; hiconio *d.*

52. discipuli (i *sec. in ras. Θ*) quoque = οὐδὲ μαθηταὶ AB *min.*, *cf.* et discipuli p*: discipuli uero D *d gig.*, disc. autem *e Bed. (expos. 'in graeco'), et οὐ δὲ μαθ.* NCDELP *min.* inplebantur *d e.* spiritus I.

XIV. 1. factum . . . iconio *in ras. scr. U.* factum est: contigit *d gig.* in iconio (ioconio D) *cum ADG^oΘKO (iconia) V5 dem. e p et gr. ἐν Ἰκονίῳ: iconio (om. in) MT, yconio IU c gig., hyconio C, ichonio d; iconii BFG*SW (hiconii*) 𐤇𐤍𐤃𐤁 Bentl.; plane om. R. om. ut pr. e.* > ut ycon. *c d (ichon.) gig.* simul (κατὰ τὸ αὐτὸ): similiter *d gig.* introhient C; introire eos *d e;* item *sine addit. cum BCDFGKORSTUVW5 𐤇𐤍 c:* + in AΘIMSSC *Tisch. d dem. e gig. p et gr. els.* sinag. RSU (*partim in ras.*) W; synagoga I *d.* iudeorum *pr. DORW. om. et loquerentur . . . iudaeorum M* (+ M^o) W. loquerentur: loqui d e; + uerbum dei Θ^o;* + ita ut crederet iudaeorum et loquerentur F*; item + ad eos *e cum E^o,* et > sic ad eos *d cum D^o.* crederent A*IS^oT c* (*ut uidetur*) *d p;* miraretur *e et θαυμασαι (pro πο-*

ita ut crederet iudaeorum
et graecorum copiosa
multitudo
² qui uero increduli fuerunt
iudaei suscitauerunt
et ad iracundiam concitauerunt
animas gentium
aduersus fratres
³ multo igitur tempore
demorati sunt fiducialiter agentes
in domino
testimonium perhibente
uerbo gratiae suae

dante signa et prodigia fieri
per manus eorum
⁴ diuisa est autem multitudo ciuitatis
et quidam quidem erant
cum iudaeis
quidam uero cum apostolis
⁵ cum autem factus esset
impetus gentilium
et iudaeorum cum principibus suis
ut contumeliis adficerent
et lapidarent eos
⁶ intellegentes confugerunt
ad ciuitates lycaoniae

τεῦσαι) E. iudeorum *sec.* DO (o *sup. lin.*) R. graecorum BCFΘK *vg.*: grec. ADGIMORSTU VW. copiosa D. multitudo + et crederet e et E^o.

2. qui uero (uere *p^o ut uidetur*; autem *e*) increduli (incredibiles A, *cf. ad Lc. i. 17, ix. 41*) fuerunt (fuerant AS^oTU*, erant *e*) iudaei (iudei DORW) = οἱ δὲ ἀπειθήσαντες (ἀπειθοῦντες ELP *etc.*) Ἰουδαῖοι: > iudei autem qui non credebant *gig.*; archi-synagogae iudaeorum et principes synagogae *d cum* D^o et *syr. harcl. mg. suscitauerunt* (-berunt T) = ἐπήγειραν *plur.*: concitauerunt *gig.*, incitauerunt *d et ἐπηγάγον* D; *deinde* + persecutionem (persequit. D) DR² *e gig. w cum* E^o *syr. harcl. txt.*; + persecutionem aduersus iustos *d syr. harcl. mg., et + αυτοῖσ διωγμὸν κατὰ τῶν δικαίων* D^o; *sequitur ras. circa 25 litt. M. om. et T p^o.* ad iracundiam (-condiam D, -cundias I) concitauerunt = ἐκάκωσαν, *monet enim Blass κακῶν = exacerbare Ps. cv (cvi). 33: concitauerunt (sine ad irac.) c gig.*; maletractauerunt *d*; *cf. ad vii. 6. animos c. gentium RS; gentilium F; gr. ἔθνῶν. fratres: sequitur ras. fere 15 litt. M; + dominus autem dedit cito (ded. comfestim d; > cito ded. gig. p)* pacem Θ *Par. lat. 4^o. 7. 93. 202. 341. 342. 343. 11932. 16262. Uindob. 1190 dem. gig. p w tepl.* = οὗ δὲ καὶ ἔδωκεν ταχὺ εἰρήνην D^o *syr. harcl. mg.*; + sed dn̄s continuo pacem fecit inter illos D; + deus autem pacem fecit *e cum* E^o, *cf. Bed. (expos.) 'quod in graeco sequitur deus autem pacem fecit quidam codd. Latini minus habent,' et Luc. Brug. 'non subiicias deus autem pacem fecit'; cf. et capitula Donatistica codd. M Bamb. Met. p. 19, no. xxxliii.*

3. multo (plurimo *d*) igitur (ygitur C; ergo *d*) tempore demorati (commorati *d*) sunt = ἰκανὸν μὲν οὖν χρόνον διέτριψαν: et cum multo tem. ibi demorati fuissent *gig. fere cum* D^o ἰκανὸν μὲν οὖν χρ. διατρίψαντες; + ibi *e cum* E^o *syr. pesh. et harcl. (cum*), cf. et gig. fiduc. agentes (παρησιαζόμενοι): habita fiducia d (παρησιασάμενοι D^o);*

et confidenter egissent *gig. om. in p (et distinguit agentes domino testimonium perhibente etc.). domino + misericordiam D* (sed expunct.). demorati... domino om. S* (+ S^o). testimonium (-io GS) perhibente (peribente CT; perhibenti *e*; reddente *gig.*), *cf. qui testimonium perhibuit d: testimonium perhibentes I, test. perhibent D. gratiae S, gratie W. sue SW; ipsius d; + et T c cum gr. CL al. plur. dante (dente S^o): dans d, dando O gig.; dantes DT; + deo C. progia lapsu U; portenta d. manos S; + ras. parua Θ. eorum: sanctorum Θ^{mo}.**

4. diuisa D; diffusa W. est: *om. W; erat d. om. autem A* (+ A¹) gig. w.* > autem erat *d. multitudo: + illius G^o; + tota gig. quidam: alii bis d. quidem: e in ras. A; partim in ras. p (forsan quoque p^o); om. e (sed quidam in quidem mutauit e^o). erat I. iudeis DORW. apostolis + adherentes propter uerbum dei *d cum* D^o *syr. harcl. mg.**

5. quum R, quum Θ; ut *d. om. autem M^o. factus: s in ras. Θ; facta D, factum MO d. esset R; est d. inpetus CFO; inpletus U^o. gentium D e; graeci ἔθνῶν ut u. 2 ubi paene omnes habent gentium; + autem *e*; + *τε gr. plur. (non D). iudeorum DORW. > iud. et gent. Θ fere cum syr. harcl. mg. cum... iudaeorum: cumque impetum secissent gentiles et iudei gig. principibus suis (τοῖς ἀρχουσιν αὐτῶν): magistris ipsorum d. ut: et S* *d e. contumeliis (contumiliis D, tumiliis S*) adficerent (aff. BCG^o KMRSTUV vg. Tisch. adfligerent AI, affligerent W, cf. ad Matt. xxii. 6 et Lc. xx. 11) = ἰβρίσαι: iniuriam illis facerent gig.; iniuriauerunt *d, contumeliis adficerunt e; deinde + eos O e (sed om. e post lapid.) et E^o, cf. gig. supra. lapidarent expunct. F^o; lapidauerunt d (non *e*) h¹; om. et lapid. G.****

6. intellegentes (intellig. BΘKW *vg.*): + que *p^o*; intellexerunt *et d gig.*; *et + καὶ D. confugerunt ΘM; fugerunt D d gig. ad: in d e gig. h. ciuitatis O, -tem I. lycaoniae (Λυκαονίας) cum AFΘ*KUV^oϩ^oϩ^o d e: licaoniae G^o, licaoniae*

lystram et derben
et uniuersam in circuitu
regionem
et ibi euangelizantes erant.
7 & 8 Et quidam uir in lystris
infirmus pedibus sedebat
claudus ex utero matris
suae
qui numquam ambulauerat
9 hic audiuit paulum
loquentem

qui intuitus eum et uidens
quia haberet fidem
ut saluus fieret
10 (9) dixit magna uoce
surge super pedes tuos
rectus
et exiliuit et ambulabat.
11 (10) Turbae autem cum uidissent
quod fecerat paulus
leuauerunt uocem suam
lycaonice dicentes

R, licaoniae C, lychaoniae Θ', licaonie MW; lyconiae BI, liconiae DOST c, lychonie ϕ, yconiae gig.; deinde + et B; + in d cum gr. C*D*. > lycaon. ciuit. h. listram ORTUW c ϕ, litam D; lystran e; lystra V° d h. uniuersam (huniu. C) in circuitu (-tum I) regionem = τὴν περίχωρον ὅλην DE, cf. circum totam regionem d, circatoria tota e, omnem circuitum h: confines regionis gig. et τὴν περίχωρον gr. plur. et ibi (ubi B, illic d): ibique gig. euangelizantes (euang. I, euang. C, aeuang. R, aeuangelitz. D) erant = εὐαγγ. ἦσαν NABD min.: euangelizauerunt F; bene nuntiabant h, predicabant euangelium gig.; > erant euangelizantes d, erant adnuntiantes e et > ἦσαν εὐαγγ. CEHLP al. pler.; + uerbum dei e cum E^o; deinde + et commota est omnis (uniuersa Θ) multitudo in (om. Θ) doctrina (-nae Θ, -nis d) eorum (om. Θ d) paulus autem et barnabas morabantur (commor. Θ, moras faciebant d; + in d e Bed.) lystris Θ55 edd. antt. plur. (non autem Iunia 1534) d e w tepl. Bed. (expos. 'in graeco'); + et motum est omne genus in doctrina eorum paulus autem et barnabas commorabantur in lystris h; gr. και εκεινηθη ολον το πληθος επι τη διδαχη ο δε παυ. και βαρν. διετριβον εν λυστροισ D, και εξεπλησσετο πασα η πολυπληθεια επι τη διδαχη αυτων ο δε παυ. και βαρν. διετρ. εν λυστροισ E. Inc. u. 7 et ibi euang. Tisch. W. H.

7. Numerat hunc uersum 7 & 8 Stephanus 1555; Stephani numerationem secuti sumus, numeris editionis Clementinae inter lunulas subiunctis. uir + erat S. in lystris (listris DMORST) cum BCDFGΘIMORSTU cor. uat.* dem. ϕ Bentl. = gr. εν λυστροισ: lystris (sine in) AKVW (listr.) vg. cor. uat. mg. c gig.; om. d e h (libere h illic fuit quidam infirmus sedens inualidus pedibus qui a uente matris numquam ambulauerat habens timorem dei) cum gr. DE. infirmus (-mis B°S c ϕ*, cf. ad vii. 51) pedibus sedebat (saed. C; sederat O) = ἀδύνατος τοῖς ποσὶν ἐκάθητο: > sed. inf. ped. suis gig., sed. adynatus a pedibus d, cum gr. D 137. om. claudus d gig. cum D^o. ex: ab d. huterio C. sue OW. nunquam 57. ambulauerat (hambul. C, ambulauerit G*) = περι-

πεπατήκει DEHLP etc.: ambulauit gig. et περιεπάτησεν NABC.

9. + et ad init. e cum gr. E 40. 68. hic + libenter h. cum audisset gig. loquentem: incipientem loqui h; + possidens in timore d cum D^o; + creditur gig. qui intuitus (+ in B*; + est D) eum = ὁ δὲ ἀρενίσας αὐτῷ plur.: ad quem intuitus paulus e, quem cum intendisset paulus gig. = προσ ον ἀρενίσας ο παυλος E; intuitus autem eum paulum d, cf. > intuitus est eum et cognouit paulus h, cum gr. D ἀρενίσας δε αυτω ο π. uidens: uidisset gig. > et uidens eum O. quia: quoniam e(h?). haberet (a sup. lin. T; habet d gig.) fidem (om. W) = ἔχει πίστιν NABCD min.: > fidem haberet vg., fi. habet e cum gr. EHLP etc. saluus (salbus C, saluos I) fieret (f ex c A; fiat d): saluaret eum h (ita conicit Berger); gr. τοῦ σωθῆναι.

10. dixit (in ras. longa scr. ϕ): ait e. > uoce magna Wd. > uoce magna dixit gig.; deinde + in nomine iesu christi T; + tibi dico in nomine (+ domini d Bed., + domini nostri e et E^o) iesu (iesu e) christi (+ domini nostri h?) C d e h Bed. (expos. 'in graeco') cum gr. CDE al. fere 25 syr. pesh. et harcl. mg., cf. et Iren. (Mass. p. 197) 'cum esset paulus cum barnaba et a natiuitate claudum in nomine domini nostri iesu christi ambulare fecisset.' exurge ϕ*. super (sper lapsu D) = ἐπι: supra d gig.; in h (f). rextus D, erectus T^o; rextus BG*; om. S*; deinde + statim CT; + et ambula d h cum D^o syr. harcl. mg. et pr.: om. T; + protinus e, + confestim h, et + παραρημα E; + statim subito d et + ευθεως παραρημα D syr. harcl. mg. exiliuit V, exiluit ST; exurgens M. et exilluit in ras. U. ambulabat C, ambulauit T; + conlaudans deum M* dem.

11. turba RW; turba d gig. cum (quum Θ) uidissent (uidisset gig.; audissent V); uidentes e (h); uidens d. fecerant I; fecit d e gig. (h), et gr. ἐποίησεν. paulus + signum SU. lehaberunt T; eleuauerunt e gig.; adleuauerunt h. om. suam MO gig. (h) et gr. N*. lycaonice AF°Θ°KMU°V 57. cae Θ°h, licaonice GT5, licaonice W, diaconicae gig.: lyconice U*, lyconicae I, liconice

dii similes facti hominibus
 descenderunt ad nos
 12 (11) et uocabant barnaban iouem
 paulum uero mercurium
 quoniam ipse erat dux
 uerbi
 13 (12) sacerdos quoque iouis qui
 erat ante ciuitatem
 tauros et coronas ante ianuas
 adferens cum populis
 uolebat sacrificare
 14 (13) quod ubi audierunt apostoli
 barnabas et paulus

conscissis tunicis suis
 exilierunt in turbas
 clamantes 15 (14) et dicentes
 uiri quid haec facitis?
 et nos mortales sumus
 similes uobis homines
 adnuntiantes uobis ab his
 uanis conuerti ad deum uiuum
 qui fecit caelum et terram
 et mare et omnia quae in eis
 sunt
 16 (15) qui in praeteritis generationibus
 dimisit omnes

e; lyconiae BF*, liconiae DOS, lichonie *p*, lichonie R, lycahoniae C, lycioni d. di Θ°. *similes* (-lis S*) *facti* = ὁμοιωθέντες: *om. facti* D; *ad-*simulati *d*; + sunt W, *et* *ad*similauerunt *se h*. *hominibus* (*hominis* S*) *cf. u. 15*: *hominum* BFKV; + *et h*. *descenderunt* DOS.

12. *et uocabant* (*uocauerunt h*) = ἐκάλουν τε: *uoc. autem e gig. et ἐκάλουν δὲ* D *min.*; *uocabant* (*sine autem*) *d*. barnabban D, barnabam *vg.*; + *quidem e(h) et gr. C³EHLP al pler.* *iunem* O*. *palum* O; *populum h*. *uero: autem e h*. *mercurium* DOS*. *quoniam*: *quia* O *e. ibse* T. *erat dux uerbi* (+ b R*) = ἦν ὁ (*om. C³D 45 al.*) ἡγούμενος τοῦ λόγου: *er. princeps sermonum d*; *preibat sermone gig.*; *superscr. orator* D°. *om. quoniam . . . uerbi h*.

13. *sacerdotes* U (-dotes *in ras.*) *d gig. cum gr.* D 96. *quoque: autem* D *d e gig. (h) et gr. DEHLP etc.* *erat: t in ras.* Θ; *erant* SU, *et* > *qui erant iouis d gig. et τοῦ ὄντος διός* D 137. *ante*: *in* D; *ante in* M¹⁰O. *ciuitate* DMO *d*; + *illorum e cum gr. C³EHLP etc.*; + *ad portam gig.*, > *qui in porticu ciuitatis erat h, et πρὸς τῶν πυλῶν τῆς πολ.* 61. *taurus* G; + *eis d et D¹⁰*. *choronas* C; *diademata h*; + *eis e et E¹⁰ 137 c^{scr.}*. *ante* (*hante* C; *ad dem. e p*) *ianuas adferens* (*aff. MW vg. Tisch., off. I¹⁰*) *codd. plur. vg. c dem. e p = ἐπὶ τοῖς πυλῶνας ἐνέγκας*: *ante ian. anteferens* O; > *anteferens ad ian.* BFKV 'antiqui' *ap. cor. uat.*, *afferens ad ian.* R 'moderni' *ap. cor. uat. et mg.*; *anteferentes ad ian.* S, *et* > *ad ian. adferentes d cum D¹⁰ ἐπὶ τ. π. ἐνεγκαντες*; *afferentes illis gig.*; *ad ianuas (iun.*)* *tantum* U; *adduxit h (reliqua perierunt).* *cum*: *eum* W. *populis* (*turbis gig.*): *turba d, plebe h*. *uolebant* STU *gig. et ἠθελον* DH *al.*; *bolentes d*; *uolens h*; + *eis* T. *sacrificare* (+ *eis* S *w*) = θύειν: *immolare d h et ἐπιθύειν* D¹⁰.

14. *quod* (q *in ras.* AΘ) *ubi* (*hubi* C) *audierunt* (*audier in ras.* U; *audierant* O), *cf. quo* *audito gig.*: *audientes uero e, et cum audissent h,*

et gr. ἀκούσαντες δὲ; *cum audisset autem d et ακουσασ δε* D. *apostoli* C, *apostolis* I; *om. d gig. h cum D¹⁰ syr. pesh.* barnabbas D (*b sec. expunct.*). *paulus* + *et* B. > *paulus et barnabas* + *ista h. conscissis* (*conscissis* S, *conscissis* O) *tunicis* (*ton. DS*) *suis* (*om. p**) = διαρρήξαντες τὰ ἱμάτια αὐτῶν: *conscidentes uestimenta sua e, consciderunt uest. sua et d gig. syr. pesh.* *exsilerunt* KSV, *exiluerunt* D; *exierunt* I* (*corr. I¹*) M. *in*: *ad G^o d dem. gig. h. turbas: turbam e, plebem h*; *et gr. τὸν ὄχλον.*

15. *et dicentes* (καὶ λέγοντες): *et uociferantes d, και φωνονντες* D*; *om. gig. cum gr. min.* 18. 100. *quid*: *qui* D. *hec* W; *om. S** (+ S²). > *fac. haec* D. *om. et sec. d gig. h cum D¹⁰*. *nos mortales* (> *mort. nos* M) *sumus* (*om. W*) *similes* (-lis S; > *similes sumus e et ita uoluit Benth.*) *uobis homines* (*om. S**, + S²) *codd. vg. e*: *nos similiter passibiles ut uos* (> *ut uos pass. m*) *sumus homines gig. m, quod graeco ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ἐσμὲν ὑμῖν* (> ὑμῖν ἐσμὲν C *min.*) ἄσθρομοι *propius accedit*; *nos patientes sumus uobis hominibus d, nos similes uobis sumus homines Iren. (Mass. p. 197), nos homines sumus uestri similes h.* *annunt.* BF¹KV⁵ϩ, *annunc.* W³C, *adnunc.* RS; *euangelizantes m Iren., euangelizamus d*; *gr. εὐαγγελιζόμενοι. uobis sec.*: + *deum d m Iren. et gr. D, + d h (reliqua perierunt)*; *deinde + ut d e gig. m Uigil. (Uarim. p. 732) et gr. DE.* *hiis* O, *eis Iren.*; + *idolis* T *c*, + *simulacris Iren.* *conuertamini d gig. h m Iren. Uigil., -tiz e (z erasa).* *deum*: *dominum* D; *eum h. uiuum*: *om. DS** *h*; + *et uerum w. celum* SW. *terram et* BCDFI KSUV *vg. cor. uat.* d dem. e gig. p* et gr. τὴν γῆν καὶ*: *om. et AGΘMORTW cor. uat. mg. c (h) m p¹ Iren. Uigil.* *que* I. *eis*: *illis gig.*

16. *in*: *inter* B; *om. h. praeteritis* BDKMOR SW. *generacionibus* RS; *temporibus gig. h Iren.*; *saeculis d*; *gr. γενεαῖς*; + *rasura unius lit. A.* *dimissit* D; *permisit Iren., reliquit gig. m, siuit h, sanauit d. gentes* + *hominum h. ingredi*:

gentes ingredi uias suas
 17 (16) et quidem non sine testimonio
 semet ipsum reliquit
 bene faciens de caelo
 dans pluuias et tempora
 fructifera
 implens cibo et laetitia
 corda uestra
 18 (17) et haec dicentes uix sedauerunt
 turbas ne sibi
 immolarent.
 19 (18) Superuenerunt autem

quidam ab antiochia
 et iconio iudaei,
 et persuasis turbis lapidantesque
 paulum traxerunt
 extra ciuitatem
 aestimantes eum
 mortuum esse
 20 (19) circumdantibus autem
 eum discipulis
 surgens intrauit ciuitatem
 et postera die profectus est
 cum barnaba in derben

ambulare *d* *gig.*; abire *Iren.*, ire *h*; *gr.* πορεύεσθαι; *deinde* + in FG*Θ*KRSV *h* *p*, + per *e.* uiam suam *h*; itinera sua *m*; uoluit uis suis *Bentl.* (= *gr.* ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν).

17. et quidem: quamquam *Iren.* non sine *arctius in ras. scr. S.* t*stimonio S. semed CT. ipsum + non S*. reliquit COS, reliquit R'T; relinquens R*; + de me I* (*sed expunct.*). > rel. se ipsum *d* cum *gr. D.* et quidem . . . bene faciens; et non inuisibilem dimisit se sed magis benefecit *h.* bene *f.* + uobis *gig.* de: *e* *gig. m.* celo SW. dando *gig.*; *deinde* + uobis *m* *Iren.* (*cf. infra d e h*) cum *gr. fere omn. (exc. N^oA 13. 61).* plubias T; pluuias D; pluuiam G*I *gig. m.* > de caelo uobis pluuias (imbrens *d*) dans *d e* *gr. plur. (sed NA min. = uulg.)*, > dans uobis pluuiam dae caelo *h.* et tempora: aeternam *m.* fructiferam *m*; fructuosa *h*; + et *p.* implens CDFIO; adimplens *h* *Iren.*; replens *gig.* cybo U*. laetitia (letitia IW, laetic. R, letic. S) = εὐφροσύνη: iucunditate *d* *h.* hilaritate *Iren.*, epulis *gig.*; iustitia *Leo* (*p.* 60). uestra (ὑμῶν N*BCDE 61 *al.* 25 *codd. et uett. plur.*: nostra I^hU^g *gig. Leo*, et ἡμῶν N^oAHLP *etc.*; eorum 5Z et sic *syr. pesh. ar. sah.*

18. hec ISW. uix: et *d.* sedauerunt (sadau. K* ut uditur, sedab. T) = κατέπαυσαν: suaderent D* (*corr. mg.*), persuaserunt *h*; conpescuerunt *d* *gig.* si^h F. immolarent C. > inmol. siui *e* cum *ord. graeco*; ne inmolaret sibi illi homines et discedere eos ab se *h.* et + ἀλλὰ πορευεσθαι ἐκαστον εἰς τὰ ἴδια C *min. plur., syr. harcl. mg.*

19. + ad *init.* cumque (et cum *h*) ibi commorarentur et docerent *h* *Cassiod.*, demorantibus autem eis et docentibus *e* *Bed. (retr. 'in graeco')*, moras facientes eos et docentes *d*; cum *gr. CDE min. syr. harcl. mg.* superuenerant D; superuenientes T. *om. autem e h (non d).* quidam (τινες DE): *om. d* *gig. (Bentl.) cum gr. plur.* antiochia IMR, anthiocia AΘT, hantiochia C; antiochiam BF*K, anthiochiam O. yconio IU^o *c* *gig.*, hyconio C (*deinde* + Yconio *lapsu*), ichonio R *p.*; iconia *h.*, iaconia D;

lyconio U*, lichonio *p.*. iudei DORW. > iud. ab icon. et ant. *d* *h* cum D^o *syr. harcl. mg.* et *sec.*: qui *gig. (h)*; *deinde* + palam disputabant uerbum dei persuadebant illos homines ne crederent eis docentibus dicentes *quia nihil* ueri dicunt sed in omnibus mentiuntur et *h.* *cf. gr. C min. καὶ διαλεγόμενον αὐτῶν παρησιγία ἐπεισαν τοὺς δὲ χλοὺς ἀποστήναι ἀπ' αὐτῶν λέγοντες ὅτι οὐδὲν ἀληθὲς λέγουσιν ἀλλὰ πάντα ψεύδονται et ita syr. harcl. mg. arm. persuasis (persuassis D; concitatis *gig.*) turbis: sequitur *ras. longa* *deinde spatium* I; commouentes turbas *e.* *cf. gr. πείσαντες τοὺς δὲ χλοὺς*; cum istigassent turbam *d.* et *επεισεσάντες* τοὺς οὐχλ. D; concitauerunt turbam *h.* lapidantesque (καὶ λιθάσαντες): lapidantes tantum O5 *dem.*; et lapidantes *e.* et lapidassent *d*; ut lapidarent *h*; lapidauerunt *gig.*; lapidantes quoque *p.* ut uditur. paulum: *om. W*; + et *gig.*; + quem *h.* traxerunt: trahentes foras *h.* estimantes Θ (est *in ras.*) OU, ext. CT *p.*; existimantes I^hU^g *Bentl. d* *dem.*; putauerunt *h.* aestimantes . . . ciuitatem (*u.* 20) *om. W.* > eum esse mort. *h*; > mort. esse eum *d* et D^o.*

20. circumdantibus (circund. 5^h, circumdantes S*) autem (*om. e*) eum (eis D) discipulis (-li F*; + eius *e* et E^o) = κυκλωσάντων δὲ αὐτῶν τῶν μαθ. EHLP *al. pler.* (> τ. μαθ. αὐτῶν NABCD *min.*): et circumdatus a discipulis *gig.*; circueuntes enim discipuli eius *d* (et κυκλωσάντες δὲ τῶν μαθ. αὐτοῦ D); tunc circumdederunt eum discentes (*dic. cod.*) et *h*; -tibus autem eum *dis in ras. scr. S.* surgens (uix surgens *p.*): cum surrexisset *d.* cum surrexisset populus uespere leuauit se et *h.* *cf. sah.* cum autem discipuli circumdederunt eum et uespera facta esset, et uide *Blass in loc.* intrauit: introiuit SU *d* *h*; + in IK* (!) MSU *d e* *gig.* ciuitatem: + lystrum *h.* et > lystram ciuitatem *d* cum D^o. et postera (+ autem U^o): et altera *d* *h*; postera autem IM, altera autem *gig.* diae CI. profectus est (ἐξῆλθεν *plur.*) *codd. et uig.*, et exiuit *d* *h*: intrauit O et εἰσῆλθεν H *al. pauc.* barnabba D; barnaban BCIOST *d.* *om. in* Θ* *d* *gig.*

- 21⁽²⁰⁾ cumque euangelizassent
ciuitati illi et docuissent
multos
reuersi sunt lystram
et iconium et antiochiam
22⁽²¹⁾ confirmantes animas
discipulorum
exhortantesque ut permanerent in fide
et quoniam per multas
tribulationes oportet
nos intrare in regnum dei
23⁽²²⁾ et cum constituissent illis
per singulas ecclesias

- presbyteros
et orassent cum ieiunationibus
commendauerunt eos
domino in quem crediderunt.
24⁽²³⁾ Transeuntesque pisidiam
uenerunt in pamphiliam
25⁽²⁴⁾ et loquentes in pergen
uerbum domini
descenderunt in attaliam
26⁽²⁵⁾ et inde nauigauerunt antiochiam
unde erant traditi gratiae dei
in opus quod compleuerunt
27⁽²⁶⁾ cum autem uenissent

21. cumque (quumque T, quumque Θ) euangelizassent (aeu. R, euu. I, aeuanguelitz. D; euuangelizarent *φ*) = εὐαγγελισάμενοι τε N^oBCL etc.: euangelizantes autem *d e* et εὐαγγελιζόμενοι τε (δέ DE) ADEHP; + uerbum dei (domini W) DW. ciuitati illi (cf. viii. 25, 40, xvi. 10): ciuitatem illam *e cum gr.*, cf. *Lc.* iii. 18; > in illa ciuitate *d gig.* > et cum in il. ci. praedicassent *gig.*; et libere ec bene nuntiauit eis qui erant in ciuitate *h.* et *pr.*: ac *gig.* docuerunt *h*; docentes *e*; discipulos fecissent *d*; *gr.* μαθητεύσαντες. multos (λεανούς): plures *d*, et πολλοὺς D; + tunc *h.* regressi *gig.* sunt + in *e* (et + *els gr.*). listram DMORSW *φ*, lystriam *gig.*; lystra I; listris T. iconium: ium *in ras.* Θ; yconium CI *e gig.*, ichonium R; iconiam OS, yconiam U^o, ichoniam *φ*, iaconiam D; lyconiam U*. antiochiam IMR, anthiochiam O, antiochiam T, anthiochiam AΘ, hantiochiam C; + et iconiam O. + *els ante* Ἰκόνιον et Ἀντ. NAC E *min.*, *om.* DHLP etc.; *om. sec. B.*

22. confirmantesque S^o; confortantes *h*; + enim *d.* discipulorum S; *discentium h.* exhortantesque (παρακαλοῦντες τε N^oD) cum AΘ^oKU^oVW^ov, exortantesque IMRU* *e*, cf. et exhortantes D *φ*² (exort.) et καὶ παρακαλοῦντες C *min.*, et rogantes *h*: exhortantes tantum FGΘ* *d e gig.* Benth., exort. COST *φ*², hortantes B, et παρακαλοῦντες N* ABEHLP etc.; deinde + animus O*. ut (hut C; *om.* O *e*) permanerent (manerent O): eos permanere *h*; permanere *e*^o. fidem I *d.* et: + dicebant SU *w*; + dicentes *cor. uat.* *h* (ut uultur). quia *d e gig. h.* tribulationes RS; conflictationes *d.* hoportet C; oportebit *h.* nos: uos *h.* introire Θ *d e gig. (h)* Ambr. (in Ps. 118, col. 1234); *om.* O. *om.* in *sec.* GW *cor. uat.* regnum: num *in ras.* Θ. dei: celorum W *gr. min.* 32*. 68. 100, non autem *cor. uat.* (et *cor. uat. mg.* notat 'non dicitur celorum').

23. et cum (quum Θ) constituissent *codd.* et *vg.* = χειροτονήσαντες τε 13, cf. et cum ordinassent *d gig.*: cum ordinassent autem *e* et χειροτ. δέ *gr. plur.*; et constituerunt *h.* per singulas ecclesias

(ecl. S², aecl. CDO, aecl. R, aeg¹. T; *om.* S* *φ*²) = κατ' ἐκκλησίαν: per ecclesias *d*, per ecclesiam *e*. praesbyteros BFΘKV, presbit. CIMSTU (sbi *in ras.*), prespit. D, presbpit. O; maiores natu *e h*; et > mai. natu per eccl. *e* (*h* ut uultur; sed post natu deficit usque ad xvii. 34) cum *gr.* EHLP *al. plur.* et (ut *φ*) orassent (hor. C, orassen² S, orassem V): et orantes A, orantes autem *d*, orantes *e*; *gr. plur.* προσευξάμενοι, sed καὶ προσ. *min. pauc.*, προσ. δέ D. ieiunacionibus S, iaciunat. C; ieiunantibus D; ieiunacione R; ieiuniis GO. comendauerunt R, cummendau. S, commendab. T. domino: deo *d.*

24. transeuntesque (καὶ διελθόντες), cf. et trans. *e*, et perambulantes *gig.*: regressi autem *d* et διελθ. δε D; transeuntes (*sine que*) *φ*. pissidiam SU, pessidiam D, phisidiam I, physidiam C, presidiam B*, psidiam K5c*, ps||isidiam *φ*; ipsidiam Cassiod. (P. L. LXX. p. 1392); a psidia *gig.* *om.* in FGIMO*R *dem. gig.* pamfiliam T *gig. φ*, pampiliam DO; pamphyliam ΨΣ Tisch. *d e*.

25. locuti *d gig.* in *pr.*: aput *d*; *om.* *gig.* pergen (duobus uerbis D): perge G**ϕ* *e*; *gr. pl.* ἐν Πέρην, sed *els* τὴν Πέρην N*A 61; pergendo SU. domini (τοῦ κυρίου NAC *min.*): dei *e gig.* cum *gr.* E; *om.* M* *d* cum *gr.* BDHLP etc. > uerbum *d.* in *perg. vg.* descenderunt DS; uenerunt T. attaliam AFGΘI (adtal.) KO*S*VWΨ Σϕ *d e*, ataliam U *e*, athaliam M, athaliam B *cor. uat. mg.*: italiam DO*RS^oT5 *cor. uat.* (taliam), ytaliam C *φ*², et similiter *acth.*; achaiam *gig.*; asiam *φ*², asia *φ*¹; deinde + euangelizantes eos *d* cum *gr.* D *syrr. harcl.* (cum*).

26. nauigauerunt T; enauigarunt *d*; + in F *e*. antiochiam IMR, hantio. C; antiochiam AΘ, anthiochiam O, antiochiam T; antiochie *gig.* hunde C. erant: uenerant *gig.* gratiae S, gratie W; in cratia *d.* > dei gratiae M. in: ad *d gig.* hopus C. compleu. CFIOS, cumpleu. G, compleb. T; item *nt in ras. scr.* Θ; inpleuerunt *d gig.*

27. cum (quum Θ) autem uenissent (uenissent D): et cum uen. *gig.*, cum aduenissent autem

et congregassent
ecclesiam
rettulerunt quanta fecisset deus cum
illis
quia aperuisset gentibus
ostium fidei
28 (m) morati sunt autem tempus
non modicum cum discipulis.
XV. 1 Et quidam descendentes
de iudaea docebant fratres
quia nisi circumcidamini
secundum morem mosi

non potestis saluari
2 facta ergo seditione non minima paulo
et barnabae
aduersus illos
statuerunt ut ascenderent
paulus et barnabas
et quidam alii ex illis
ad apostolos et presbyteros
in hierusalem
super hac quaestione
3 illi igitur deducti ab ecclesia
pertransiebant phoenicem

d; uenientes autem *e*. congregassent B, congregassent U; congregantes *e*; collegissent *d*; *gr.* plur. συναγαγόντες, sed συναγαγόντες D. ecclesiam U, aecl. CDO, aecl. R, aegl. T; *om.* S* (+S*). rettulerunt (uide Mt. xxvii. 3 et cf. Georges 'Lex. d. lat. Wortformen' col. 592) AGT; retulerunt BCDFOIKMORSUVW *vg.* Tisch.; renuntiauerunt *d*, narrauerunt *gig.* quanta (δσα): omnia quae *gig.*; quae *d*. fecisse C; fecit *d* *gig.* deus: dominus A. > deus fecit *d* cum *gr.* ND min. cum illis (ipsis *e*): cum animabus eorum *gig.* et *gr.* D²; illis cum animabus eorum *d* et *gr.* D². illis sine add. (contra *gr.*) BDFGOKRSUVW *c* *p*: + et (καὶ omnes) ACIMOT *vg.* *d* dem. *e* *gig.* quia: qui R². aperuisset RW; aperuit *d* *gig.*; + et D. hostium DORT²W, hosteum CT²; ianuam *gig.*

28. Deficit O ad xv. 32. morati (demor. CT) sunt autem (> autem sunt R): et morati sunt *gig.*; demorabantur uero *d*; + ibi *e* *gig.* cum *gr.* EHLF etc. > non modicum tempus *gig.*

XV. 1. quidem B. descendentes DS²U, discedentes *p*², discentes S²; descenderunt *gig.*; cum aduenissent *d*. de (in ras. U): a R² *d* *gig.*, ab *e*, ad *p*². iudaea DRW, iudeam I; + qui *gig.* fratres + dicentes CDT *c.* nisi: non *d*. circumcidamini ϚϚ, circumdamini VW; circumcisi fueritis *d*; *gr.* περιμηθήτε NABCD min., περιτέμνησθε EHLF etc. secundum morem (more F²) mosi (moysi BCDOKMRUVW *vg.* Tisch., moysi S) = τῷ ἔθει (+ τῷ NABC* 61) Μωυσέως, cf. more moysi *gig.* Auct. qu. ex utr. T., 2. 160: et more moysi ambulaueritis *d* cum D² καὶ τῷ εθει μου περιπατήτε, et syr. harcl. mg. poteritis C. saluari (σωθῆναι) cum BFKRSUV *vg.* (correctio Hieron. cf. u. 11): salui fieri ACDG@IMT (1 sup. lin.) W *c* *d* dem. *e* *gig.* (salui esse) *p* cor. uat. ('moderni') Auct. qu., Benth.

2. ergo (ὅν AEHP etc.): autem OR *gig.* *p* et δέ NBCDL min. seditio A* (+ ne cor.), sedicione RS; + et questione C *d* *gig.* (Benth.) cum *gr.* omn. exc. E 68. minima: modica *d*; + a IT² *d* *p*². barnabae D, barnabe TW, barnabe

R; barnaba I *d* *p*². aduersus (cf. uol. I, p. 745) AD@I *vg.* *c* *gig.* *p*: aduersum BCFGKMRSTUV W dem. *e*; ad *d*. illis V; eos *d* *gig.*; deinde + dicebat autem (enim *gig.*) paulus manere eos (*om.* *d*) ita ut (sic sicut *d*) crediderunt @ Par. lat. 202. 342*. 343. 11932 *d* *gig.* (et 'Ms. Lat. uetus in Bibl. Bodl.' teste Sabatier) tepl., cf. ελεγεν γαρ ο π. μενειν ουτως καθως επιστευσαν δισχυριζομενος D cum syr. harcl. mg.; + docebant enim paulus et barnabas manere unumquemque ita ut (ut maneret unusquisque sicut bodl.) credidit w (ut uidetur ex Blass, p. 49) bodl. (Canon. Bibl. Lat. 76). statuerunt + autem *gig.* ut ascenderent (hasc. C) paulus et barnabas (-bbas D) et quidam (quidem A²; aliqui *gig.*) alii (+ ras. 2 lit. *c*; *om.* *gig.*): ascendere paulum et barnabam et quosdam alios *e*. ex illis (ἐξ αὐτῶν) cum CFS²T *gig.* *p* (Benth.), ex eis *e*: ex aliis ABDG@IKMR S²UVW *vg.* *c* dem. *om.* ad V. apostolos C, apostulos D. praesbyteros BFG@KV, presbit. CIMSU (b in ras.), prespit. D; maiores natu *e*. iherusalem C; ierusalem ϚϚ@. super (super): de *e* *gig.* hanc S. questione CDIMRUW, quiscione S. > quaest. hac *e*. pro statuerunt... quaestione ita legit *d* qui autem uenerunt ab hierusalem statuerunt eis paulo et barnabae et quosdam alios ascendere apostolos et presbyteros in hierusalem ut iudicent super eos de questione hanc cum D² syr. harcl. mg.

3. *om.* illi *gig.* ygitur C; ergo *vg.*; itaque *e* *gig.*; quidem *d*. deducti (προπεμφθέντες), cf. praemissi *d*: dimissi *e* *gig.* (>dim. itaque) et εκπεμφθέντες E. ecclesia S, aecl. CD, aecl. RU, aegl. T, aecl. clasia I. pertransiebant (b in ras. I, pertransibant CW *vg.* *c* *p*²) = διήρχοντο: pertransierunt @T; transiebant *e*; perambulabant *gig.*; regrediebantur *d*. phoenicem (Φοινίκη) legitimus cum Ϛ Benth., item phoenicē BK, phoenicem FUV ϚϚ@ Tisch. *d*. phenicem W *gig.*, phenicē MR *c* *p*, poenicē S: foenicem AG, foenichen C, fenicem DT, foenicem @ *e*; phenicae I; uide ad xi. 19. narrantes (ἐκδηγοῦμενοι): exponentes *d*. conuer-

et samariam
narrantes conuersionem
gentium
et faciebant gaudium magnum
omnibus fratribus.
4 Cum autem uenissent
hierosolimam
suscepti sunt ab ecclesia
et ab apostolis et a senioribus
adnuntiantes quanta deus
fecisset cum illis.
5 Surrexerunt autem quidam

de heresi pharisaeorum
qui crediderant
dicentes quia oportet
circumcidi eos
praecipere quoque seruare
legem mosi
6 conueneruntque apostoli
et seniores uidere
de uerbo hoc
7 cum autem magna conquisitio fieret
surgens petrus dixit ad eos
Uiri fratres

sionem (τὴν ἐπιστροφήν) cum CF^oG^oS^oT^o vg. c dem. gig. p, et reuersionem d: conuersationem (ex errore scribarum; uix enim = τὴν ἀναστροφήν, quod in graecis codicibus non inuenitur et ad rem non pertinet) ABDF^oIKMUVW e, conuersacionem RS*. gencium RS. efficiebat d. ggandium W. magnum sup. lin. G; + in B, + cum R. omnibus: om. gig.; cunctis G.

4. cum (quum Θ) autem uenissent (ueniissem D) = παραγενόμενοι δέ: cum peruenissent autem d; et cum uenissent gig.; conuenissent autem e; + paulus et barnabas p; deinde + in D e. hierosolimam (ihero. C, iero. vg., hierosolimam MRU, hierusolimam S, iherosolimam T, ierosolimam W) = Ἱεροσόλυμα AB min.: ierosolymis dem.; hierusalem D d e et Ἱερουσαλήμ plur.; deinde + paulus et barnabas et qui cum illis (eis 342. 11932) erant Par. lat. 342. 343. 11932. 16262. suscepti: excepti d e gig. sunt + mirae d cum gr. CD 137 sah. syr. harcl. (cum*); cf. Ambr. (in ps. 118 serm. 19) 'magnifice excipiebantur'; Cassiod. (P. L. LXX. p. 1393) suscepti sunt magnifice. ecclesia SU, aecl. CD, aecl. R, aegl. T; ecclesiam I. ab sec. om. T* d e cor. uat.* Benth. et gr. a (ante senioribus) BFG^oKRS^oVW cor. uat. c: om. ACDG^oΘIMS^oIU vg. Tisch. d dem. e gig. p et gr. senioribus: o in ras. I; saenior. C; presbyteris d gig.; + et G*. adnuntiantes (annunt. BKV5H, annunc. RSWZC) = ἀπαγγελλαντες quod in graeco non inuenitur, sed D* habet ἀπαγγελλαντες: adnuntiauerunt autem e, renuntiauerunt d (ἀνηγγελλαν N*), et exposuerunt gig., et gr. ἀνήγγελλαν τε plur., ἀπήγγελλαν τε D^o b^oor. deus fecisset = ὁ θεὸς ἐποίησεν plur.: > fecisset deus DT, fecit deus d gig., et > ἐποίησεν ὁ θ. D min. eis e p.

5. om. surrexerunt... heresi I. surrexerunt... dicentes: qui autem praeceperunt eis ascendere ad praesbyteros surrexerunt dicentes quidam de heresim pharisaeorum qui (om. d) crediderunt d D^o syr. harcl. mg.; uide Blass (Act. Apost. p. 26) qui recte hic iudicat constationem

subesse duarum lectionum qui autem praeceperunt eis ascendere ad praesb. surrexerunt dicentes, et surrex. autem quidam de her. pharisaeorum qui cred. dicentes. om. autem p. quidam + uiri CT cum gr. A. heresi AB^oDF^oΘKM^oRTUVW, eresi C, haeresi G vg. Tisch.: heresis B^oM^oS. pharisaeorum MRW, farise. D, farisae. GT; et phari eorum (sic) I. crediderant codd. plur. (a in ras. K): crediderunt DΘISUW vg. d dem. qu'a S; quod gig.; quoniam M. hoportet C. circumcidi (u in ras. B; circuncidi 5H): uoluit circumcidere Benth. (gr. enim περιτέμνειν). praecipere (pre. BDKMRSW, precipue p^o; + eis M* Uigil. trin. 12 = Ath. lat. i. 783) quoque: praeciendumque d gig. serbari d; obseruare c; custodire Uigil. moysi BCDΘIKMRTUVW vg. Tisch., moyses S.

6. conueneruntque (conuenier. D) = συνήχθησαν τε BC 13. 61. 133. d^oor; conuenerunt autem IM d e gig. Benth. et συνήχθη. δέ gr. plur. apostoli C. saeniores C; presbyteri d gig. uidere: ui lapsu W. de: pro e; om. DIS^o (+ S^o). uerbum hoc D; sermone hoc d; hac quaestione e gig. cum gr. E 137 syr. harcl.

7. cum (quum CΘ) autem: et cum d. magna: multa d. conquisitio (n sup. lin. M) = συνζητήσεως CDEHLP etc., conquisicio S, conquisicio R, altercatio d: inquisitio c, questio CD p, et ζητήσεως NAB min. fieret: fuerit A* (corr. A¹); esset c. cum... fieret: magna autem conquisitione facta e; et cum diu hesitarent gig. surgens (surgen U*) petrus: surrexit in sp̄o petrus et d D^o (et fere 137 syr. harcl. mg.). ad eos: eis Iren. (Mass. p. 199). om. u: s Rebapt. 2 (p. 72). citis S*. quoniam: quia T d e Rebapt. Ambr. (de Abr. i. c. 9; spir. ii. c. 13); quod gig. om. ab D. hantiquis C. diebus: temporibus M. > diebus antiquis d e Iren. Rebapt. Ambr. cum ord. graeco. in nobis (in ras. scr. A) = ἐν ἡμῖν (D)EHLP etc., cf. inter nos gig.: om. SU cum gr. 31. 99. sah. syr. pesh. etc.; in uobis D Iren. Benth. et ἐν ὑμῖν NABC min. aelegit C; elegerit dem.; + rasura in A. > in nobis (uobis etc.) deus elegit d gig. Iren. Re-

- uos scitis quoniam ab antiquis
diebus in nobis elegit
deus per os meum audire
gentes uerbum euangelii
et credere
- ⁸ et qui nouit corda deus
testimonium perhibuit
dans illis spiritum sanctum sicut
et nobis
- ⁹ et nihil discreuit inter
nos et illos
fide purificans corda eorum
- ¹⁰ nunc ergo quid temtatis
deum inponere iugum super
ceruicem discipulorum
- quod neque patres nostri
neque nos portare
potuimus?
- ¹¹ sed per gratiam domini iesu
credimus saluari quemadmodum et
illi
- ¹² tacuit autem omnis
multitudo
et audiebant barnaban
et paulum
narrantes quanta fecisset
deus signa et prodigia
in gentibus per eos.
- ¹³ Et postquam tacuerunt
respondit iacobus dicens

bapt. Ambr. (bis) cum gr. D; > deus in nobis elegit vg. e cum gr. EHLP etc. per os (hos C) meum: ex ore meo Ambr., ut ex ore meo Iren. audirent Iren. legentes lapsu I: nationes Ambr. euuag. I, heuang. C, acuuang. R, acuanguelii D. crederent Iren.

8. et (*om. I p**) qui nouit (nobis T) corda (d *in ras. R; + omnium gig.*) deus = *καὶ ὁ καρδιο-γνωστὴς θεός*: > et qui corda nouit deus *Rebapt.*, > et deus qui corda nouit M, deus qui nouit corda hominum *Ambr. (spir. ii. c. 10)*, qui cordis cognitor es deus e, et cordis inspector deus *Iren.*; qui autem corda nouit deus d *et o δε καρδ. ο θεος D. peribuit CRT; perhiberet D; dedit gig. dans illis (illi BI dem., eis e Rebapt., his Ambr.) = δους αυτοις E: uoluit > illis dans Benl. et αὐτοῖς δούς NAB 13. 61, cf. illis dando gig.; eis dans eis Iren., eis dedit super eos d = αὐτοῖς δούς αὐτοῖς CHLP al. pler., αυτοῖς δου εἰς αυτοῖς D. > sanctum spiritum AC GR. sicut C; + dedit D.*

9. *om. et pr. Benl.* (sed postea correxit) cum gr. A. nichil BW; non gig. discrebit T, decreuit D. inter: etter S* (corr. S¹). et ipsos d Iren., Rebapt. 5 (p. 75); om. D. fides I^o; fidei d e. purificans: mundans *Aug. (iii. 2. 703)*; emundatis d *Rebapt. (et infra cordibus)*. > mundans (*emundans Iren.*) per fidem *Iren. Ambr. illorum Iren.**

10. + et ad inii. e *Tert. (de pudic. 21) cum Er. ergo: igitur Iren.; uero Hil. (in ps. ii. 9); om. Tert. et gr. C* ut uultur. quid: qui p*; cur Tert. temtatis A, tempt. codd. vell. Tisch., tent. vg.: temptastis gig. Tert.; + e D* (sed exp.). deum (τὸν θεόν omnes): dominum *Tert. Hil. Tyconius (reg. 3); om. U Hieron. (ii. 733, vii. 477), item Aug. Ambrst. Auct. quaest., sed libere citant. imponere KW vg.; ut imponatis gig.; de imponendo Tert.; + uolentes Tycon. iugulum D; iugo Tert.; + graue Hieron. (vii. 477).**

super (*twi*): supra *gig. Hil. Aug. (ii. 701, x. 266); om. S**. *oeruloem (τὸν τράχηλον) codd. plur. c e gig. p Iren. Hieron. (ii. 733) Benl., et collum Hil. Hieron. (vii. 477) Aug. Tyc.: ceruices AMR vg. d dem. discipulorum: discentium Tyc.; fratrum Hieron. (vii. 477), et fratribus (om. sup. oeru.) Tert. nostri: uestri D; + potuerunt D. > neque nos neque patres nostri R Tert. portare potuimus (-erunt Hieron. vii. 477) contra ord. graecum, cf. sufferre ualuerunt Tert.: > potuimus (ualuimus Iren.) portare e *gig. Iren. Hil. Aug. (x. 266) Tyc. Benl.*, potuimus baiolare d = *ισχύσαμεν βαστάσαι. Plura patrum testimonia apud Sabat. uidebis; sed plerumque libere citant.**

11. set R; + enim *Tert.* gratiam S. domini: *om. Tert.; dei Orig. (int. iii. 837); + nostri gig. Iren. iesu (iesu e): + christi Θ vg. (non autem cor. uat.) d gig. Iren. Aug. (x. 429) et gr. CD min. credidimus F; + nos gig. Tert. Aug. (ii. 701), + nos posse CT Iren. saluari (saluatori W*): saluos fieri *gig. Aug. (ii. 701); salui fieri d Orig. Aug. (x. 266, 429); salutem consecuturos Tert. > saluari credimus Hieron. (ii. 733). quemammodum F; quomodo Iren.; sicut e Tert.; + crediderunt D. illis S.**

12. + ad inii. desponentes autem presbyteros quae a petro dicebantur d *et συνακαταθεμενων δε των πρεσβ. τοις υπο του πε. ειρημενοις D^o syr. harcl. (cum*)*. tacuit (uocauit ut uultur p*) autem: sileuitque d, *εσειγησεν tantum D. audierunt gig. barnabban D, barnabam vg. d. > paul. et barn. I. narrantes (ἐξηγουμένων): enarrantes e; exponentes d gig. quanta M. fecerit d, fecit gig. deus (s *in ras. A*): *om. V; + cum illis D. > deus fecisset vg. om. in S* (+ S²). eos: ipsos d. > per eos inter gentes gig.**

13. et postquam tacuerunt: postq. autem tac. ei (eis cor.) e *et gr. μετὰ δὲ τὸ σιγήσαι αὐτούς, item postq. aut. hii siluerunt d, cum tacuissent*

uiri fratres audite me
¹⁴ simeon narrauit quemadmodum pri-
 mum deus uisitauit sumere ex genti-
 bus
 populum nomini suo
¹⁶ et huic concordant uerba
 prophetarum
 sicut scriptum est
¹⁶ post haec reuertar et aedificabo taber-
 naculum dauid
 quod decidit
 et diruta eius reaedificabo
 et erigam illud ¹⁷ ut requirant

ceteri hominum dominum
 et omnes gentes super quas
 inuocatum est
 nomen meum
 dicit dominus faciens haec
¹⁸ notum a saeculo est domino
 opus suum
¹⁹ propter quod ego iudico
 non inquietari eos qui ex
 gentibus conuertuntur
 ad dominum
²⁰ sed scribere ad eos ut abstineant se
 a contaminationibus simulacrorum

autem *gig.* resp. iac. *dicens* (*bis scr. D*): sur-
 gens iac. dixit *d* et *D^{sr}* *syrr. pesh. om.* audite me
Iren. (*Mass. p.* 199). *om.* me *Rebapt.* 12 (*p.* 83).

14. simeon (Συμεών *gr.* omnes, hic enim uerba
 Iacobi loquentis repraesentantur) FGΘ^{rs} cf. et
 Hieron. de nom. Heb. (iii. 96), symeon B (-con
 in *ras.*) CI *d* e: sīmon ADΘ*^{TUVW} *vg.* Tisch.
 p, symon KM (on in *ras.*) *c* *gig.* narrauit
 (ἐξηγήσατο, cf. u. 12) *codd. plur.* (-bit T) et *vg.*:
 enarrauit F e; exposuit *d* *Rebapt.*; retulit *Iren.*
 quemadmodum F; quomodo *e. om.* primum
Iren. uisitauit (-uerit *Rebapt.*) = ἐπισκέψατο
 (ἐπελέξατο E): suscitauit T (-bit) *gig.*; uoluit D;
 prospexit *d* e; excogitauit *Iren.* sumere (sume-
 mere D) = λαβεῖν: accipere *d* *Iren. Rebapt.*, ut
 acciperet *gig.*; se redimere I. > plebem ex gen-
 tibus *gig.*

15. huic (τούτῳ *plur.*): sic *d* *Iren.*, ita *gig.*, et
 ουτως D. concordant (συμφωνοῦσαν): conueniunt
gig. Iren., consonant *e* *Rebapt.*; consonat *d*, con-
 cordat I. uerba (οἱ λόγοι): sermones *d* *Iren.*
Rebapt.; uoces *p*; *om.* D. profet. DGS. scribunt
 G. *om.* sicut *scr.* est F.

16. hec IW; hoc D; + autem *d* (et *D^{sr}**).
 reuertar (ἀναστρέψω): conuertar S *d* et *πιστρ.*
D^{sr}. aedificabo *cum* ABDFG*IKR (hed.)SUVW
 (ed.) *d* e *p*: reaedificabo CGΘM(-diff.*)T (reed.)
vg. Tisch. *c dem. gig. Iren. Rebapt.*; *gr.* ἀνοικοδο-
 μήσω, sed οικοδομ. 105. tabernaculum (in *ras.*
scr. I): + illud *Rebapt.* *om.* dauid AD. decidit
 AGΘ*KMRVW *vg. p*: cecidit BC(cae.)DFΘ^I
 STU *c d dem. e gig. Iren. Rebapt. Bentl.* diruta
 (disr. FS*U*, disrupta *p**): disturbata *Iren.*; quae
 demolita sunt *d* *Rebapt.*; *gr.* κατεστραμμένα N(B)
min., κατεσκαμμένα ACDE(H)LP etc. reaedifi-
 cabo *cum* ABCDFGΘIKM (reaediff.*)R (rehaed.)
 UV, reed. TW *vg. c d dem. e gig. p* *Rebapt.*:
 edificabo S *Iren.*; *gr. plur.* ἀνοικοδομήσω sed
 οικοδομ. C*^{uiz} 68. et tert. + denuo *Rebapt.* erigam
 D. illud G; illum IR*.

17. requirant I; exquirant *d* (-ram) *Rebapt.* ceteri

(caet. DIM*⁵H) = οἱ κατάλοιποι: reliqui *Iren.*;
 residui *d* *gig. Rebapt.* homines *gig.* dominum:
 deum Θ *c d* *Rebapt.* et *D^{sr}*. super quos *d* (*Bentl.*);
 in quas *gig.*; in quibus *Iren.* nomen *partim* in
ras. scr. U. meum (*partim* in *ras. scr.* BU) sine
 addit. *codd. plur.* et *vg.* contra *graecum*: + super
 illos CT *gig. Bentl.*, + super ipsos *d*, + super eos
 e *Iren.*, + super eas *Rebapt.*, et *gr.* ἐπ' αὐτούς. facient
 Θ; + omnia *e* et *gr.* E(H)LP etc. hec ISW; hoc *p*.

18. notum (γνωστόν AD), cf. cognitum *Iren.*:
 nota *e* *gig. cum gr.* EHLP etc. (item NBC *min.*,
 sed *om.* ἐστι... αὐτοῦ), a *om. p**, seculo SUW⁵H;
 secundo *p**, domino (τῷ κυρίῳ AD): deo *e* *gig.*
Iren. et *gr.* EHLP etc.; *om.* DT* (+ *m. rec.*);
 dominum I. > sunt deo a *sec. gig.* opus (hopus
 C) = τὸ ἔργον AD: opera *gig.*; omnia opera *e* et
 πάντα τὰ ἔργα EHLP etc. suum B; eius R* *e*
gig. Iren.; ipsius *d*.

19. propter (per D) quod: propterea *Iren.*;
 ideoque *gig.* ego + secundum me *Iren.* iudico:
 dico BFS*. inquietari: molestari *gig. Iren.*;
 sumus molesti *d*; uoluit inquietare *Bentl.* (*gr.* enim
 παρενοχλεῖν). eos: *om.* S*; his *d* *e* *gig.*; *gr.* μὴ
 παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν κ.τ.λ. ex: de *d*.
 conuertuntur (u *sec. in ras.* Θ): conuertantur D;
 -tentur *dem.* dominum (contra *graecum*) cum
 ADΘIMSTU *dem. p.* correctio Hieronymiana ut
 uidetur cum in *uett.* non appareret: deum (τὸν θεόν)
 BCFGKRVW *vg. Bentl. Tisch. c d e gig. Iren.*

20. se ER. scribere = ἐπιστεῖλαι, cf. scribendum
gig.: praecipere *d*, praecipendum *Iren.*, innouere
e. ad eos: eis *d* *e* *Iren.* abstineant (ne in *ras.*
 S; habst. C): abstinerent *e. om.* se *d* *e* *Iren.*
om. a *e* *p** et *gr.* NBD *min.* contaminationibus
 (contaminac. RS) = ἀλισγημάτων: uanitatibus *Iren.*
 simulacrorum *vg.*, simulachorum W; idolorum
gig. Iren. et *pr.*: a D; et a *gig. Iren.* fornicationem
 I, fornicatione R; stupris *d.* et (+ a CT)
 suffocatis (subfu. D; uoluit suffocato *Bentl. cum*
 e et *gr.* τοῦ πικτοῦ): *om.* *d* *gig. Iren.* (et *gr.* et *lat.*;
 uide Harnack 'das Aposteldecree u. die Blass'sche

et fornicatione
 et suffocatis et sanguine
²¹ moyses enim a temporibus
 antiquis habet in singulis
 ciuitatibus qui eum praedicent in
 synagogis
 ubi per omne sabbatum
 legitur.
²² Tunc placuit apostolis et senioribus
 cum omni ecclesia
 eligere uiros ex eis et mittere antio-

chiam cum paulo et barnaba
 iudam qui cognominatur
 barsabbas et silam
 uiros primos in fratribus
²³ scribentes per manus eorum
 Apostoli et seniores fratres
 his qui sunt antiochiae et syriae et
 ciliciae fratribus
 ex gentibus salutem
²⁴ quoniam audiuimus quia
 quidam ex nobis exeuntes

Hypothese' Berol. 1899, p. 5) cum gr. D; cf. u. 29. et tert. + a CT Iren. (Mass. p. 199). sanguinem I; *deinde* + et quaecumque nolunt sibi fieri (> sibi fi. nol. D) aliis ne (> ne aliis D) faciant D Iren. (gr. et lat.), + et quae uolunt non fieri sibi aliis ne faciatis d; et ita gr. D 7. 27. 29. 60. 69^{ms}. 106 al., et cod. Athous ap. von der Goltz 'T. u. U' N. F. ii. 4, p. 41, (sah.) aeth. Porphyrius, Eusebius (ap. Harnack et von der Goltz).

21. moyses BCOKMTU vg. Tisch., moysis S, moises RW, moisses D. ha C; ex d. temporibus antiquis (hant. C): generationibus ant. e, progeniebus ant. d; et gr. γενεῶν ἀρχαίων. habet (abet C; habebat S) in singulis ciuitatibus qui (eos qui D) eum praedicent (pre. BKMRSW, predicant D) codd. et vg. contra ord. gr.: > per ciuitatem qui praedicant eum habet e cum gr. plur. κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει; > per (+ singulas gig.) ciuitates habet qui eum praedicent (-cant d) d. gig. cum D^{or}; *deinde* + habent d et εχει D^{or}. sinagogis MRUW, sinagogis S. ubi (hubi C) per (om. p) omne (-ni S* p, -nes G, -nem F*I, homnem C) sabbatum (-thum 5th, sabato p^o) legitur = κατὰ πᾶν σάββ. ἀναγιγνωσκόμενος: qui per om. sab. legitur gig.; per om. sab. ut legatur d, per om. sab. cum legitur e.

22. placuit: uisum est d, et gr. ἔδοξε; + omnibus c. apostolis C. senioribus: bus in ras. B; saenioribus C; presbyteris d. omni: uniuersa gig.; tota d. ecclesia S, aecl. CD, aecl. RU, aegl. T; om. gig. eligere (aelig. C, eleg. ADG SV) uiros . . . et mittere = ἐκλεξαμένους ἀνδρας . . . πέμψαι: eligentes uiros . . . mittere e, electos uiros ut . . . mitterent d, ut eligerent uir. et mitterent gig. ex eis (in ras. scr. p^o): ex his D; ex se CT; om. gig. cum gr. A. mitt. + in d e. hanti. C, anthi. MR, ante. D; anthiociam AΘ, antiociam T. barnabba D; barnaban BCG^c (*deinde correxerit iterum* G²) TW, barnabam G*I. udam lapsu W; iudas d. oognominatur codd. plur., et uocatur d: cognominabatur CRW vg. cor. uat. dem. gig.; gr. τὸν καλούμενον (uel ἐπικαλ.). barsabbas (Βαρσαββ: gr. plur.) cum A¹KV e (Bentl.), barsabba C, barsaba T, barsabban GIU¹,

barsabbam A*: barsabas RW vg. c p^o et Βαρσαββ. gr. minusc. plur., barsaban BΘMU* dem. gig.; barnaban S p^o, barnabban D, barnabas F; barabbas d cum D^{or}. silan d, sylan I*, sylan BΘI¹; sileam MRT dem., sylean gig., syleam C, siliam D. primos: primores gig., principales d; gr. ἡγουμένους. > primos uiros W. in: om. R; ad d; inter gig. fratres gig. (non d).

23. scribens R*; scripserunt d. manum BIKRS (manuum*) V e Bentl., et gr. χειρὸς. eorum: + haec e et gr. N^oEHL P 61 al.; + epistolam (aepistolam D) continentem haec DI¹ Par. lat. 202. 11533. 17250* c gig. w tepl. cum gr. C aeth. v^o (syr. harcl. mg., sah.), et > epistolam per manus suas continentem haec d et D^{or}. apostholi C. seniores (saen. C; senioribus G*) fratres codd. plur. et vg. (seniores, fratres, 5th) = οἱ πρεσβύτεροι ἀδελφοί N^o ABCD 13. 61, cf. presbyteri fratres d Iren. Pacian. (paraen. 4) Uig. (trin. l. 12 = Ath. lat. i. 783): seniores et fratres e cum N^oEHL P; seniores hiis fratribus D (et infra om. his), cf. Orig. (iv. 655) presbyteri fratribus (et om. fratr. infra). hiis W, hii p^o; om. D. om. qui W. om. sunt Uig. antiochie W, hantiochiae C, anth. MR, ath. I, anthiociae AΘ*, -cie Θ^c, antiochiae T; in antiochia Iren., per antiochiam d. siriae DRSTU*, -rie W, syrie Θ^c, syria V Iren., syriam d. cilicie Θ^cW, cylichiae C, cylicia Iren., ciliciam d. fratribus: + in uniuersis I; + qui sunt e gig. Pacian. Uig.; > qui sunt ex gent. fratribus d. ex: et I; in Pac.

24. quia: quod DΘ d dem. Uig.; quoniam W; om. gig. Pacian. quidem M*T; quosdam gig. Pacian. om. ex nobis B cum gr. min. pauc. > ex nobis quidam Iren. Uig. exeuntes: exisse et gig. Pacian.; om. Uig. et graeci N*B. turba uenerunt p^o (corr. p^o); conturbauerunt CT (-berunt), perturbauerunt d; conturbasse gig. Pacian. uos: nos W. uerbis: sermonibus Iren. euertentes (aeu. IR, heu. C, euertentes D, eumtentes lapsu W) = ἀνασκευάζοντες: auertentes S; destruentes d gig. Iren. animas uestras (-mos -tros c) codd. et vg. sine add., cum gr. NABD 13. 61: + dicentes circumcidi oportet et obseruare legem e Bed. (retr. 'in graeco') gr. E item (sine dei) CHLP al. pler.

turbauerunt uos uerbis
 euertentes animas uestras
 quibus non mandauimus
²⁵ placuit nobis collectis in
 unum eligere uiros
 et mittere ad uos
 cum carissimis nostris
 barnaba et paulo
²⁶ hominibus qui tradiderunt
 animas suas pro nomine
 domini nostri iesu christi

²⁷ misimus ergo iudam et silam
 qui et ipsi uobis uerbis
 referent eadem
²⁸ uisum est enim spiritui
 sancto et nobis
 nihil ultra inponere uobis
 oneris quam haec necessario
²⁹ ut abstineatis uos ab immolatis simu-
 lacrorum
 et sanguine [suffocato]
 et fornicatione

syr. pesh. harcl., cf. et gig. Iren. infra. om. euert. an. uestr. Uig. (trin. l. 12 = Ath. lat. i. 783). quibus: quae Uig. non: nos I¹. mandauimus: dau in ras. ⊙; manducauimus inepte B^W; praecipimus gig. (praecip.) Iren.; iniunximus d; constituimus Uig.; deinde + dicentes circumcidimini et custodite (seruate Iren.) legem Par. lat. 11533 gig. Iren.

²⁵ placuit: uisum est d Uig. (trin.), gr. εδοξεν; + ergo p². collectis in unum (γενόμενοι ὁμοθυμαδόν): conuenientibus in unum Iren., castis (coactis?) in unum e, congregatis in idipsum Uig. (trin.), constitutis pariter d; > in unum congregatis gig. eligere (aelegire C, elegere ADS^V) uiros et: eligentes uiros e, electos uiros d Iren.; gr. εκλεγμένους (-uoi ABL 61 al.) ἀνδρας; om. Uig. (trin.). carissimis: mis om. S^{*}; karissimis RUW, kear. C, char. vgr.; dilectissimis d Iren. barnabba D; barnaban BF⊙^{*}; + quoque e. saulo R^{*}. > paulo et barn. Uig.

²⁶ animam suam d Iren. cum D^{or}. pro nomin^o T; propter nomen d gig. domini: + dei gig.; om. R. nostri om. RT p. iesu e. christi: + in omnem (-ni d) temptationem (-ni d) d e Bed. (retr. 'in graeco') cum gr. DE 137 syr. harcl. mg.

²⁷. + qui ad init. I. missi sumus D. ergo: igitur Iren. om. misimus ergo Uig. (trin.). silam ⊙; sileam CG¹MRT dem., siliam D, sylean gig., silan d. qui et ipsi (ipsis I) uobis uerbis (om. R) referent (fe in ras. S; referent D, referent B Bentl., refferent R; referant M e) eadem (> eadem ref. gig.): et ipsos per uerbum (per sermonem Iren.; uerbo d; + multum e et E^{or}) adnuntiantes eadem (haec d et D^{or}; nostram sententiam Iren.) d e Iren. Uig. (trin.) cum gr. καὶ ἀποὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά.

²⁸. uisum est D; placuit e m Iren. Uig. (Uarim. 743, 750) Bed. (retr. 'in graeco'). om. enim gig. > sancto spiritui d e (spiritu) gig. Iren. Cypr. (Test. iii. 119) Pacian. et gr. CDEHLP 61 etc. om. et nobis S^{*}. nihil (nichil BW): nullum Iren. Tert. (pudic. 12) Pacian., nullam Cypr. > nihil nobis D. ultra (hultra C): amplius d e gig. Iren. Tert. Uig. (trin. 12 = Ath.

lat. i. 783) Uig. (Uarim.) Pacian. Fulg.; om. Cypr. inponere (imp. KTW vgr.): ponere d; inponi e Uig. (trin.) Pacian., adicere Tert.; + in ⊙. oneris (hon. CDIRT^oW): pondus Iren. Tert. Pacian.; sarcinam Cypr.; gr. βάρος. > inp. honeris uobis D, > oneris inp. uobis Uig. (Uarim.), > uobis pondus inp. Iren., > uobis inp. sarcinam Cypr., > uobis adicere pondus Tert. quam: praeter d Uig. (trin.); praeterquam Pacian. hec SW; ista Cypr.; eorum Tert.; ea Uig. (trin.); om. Bentl.^{*} necessario codd. paene omn. (et A^{*} p²; necessario R) et cor. uat.^{*} (etiam mg. 'non dicitur necessaria') = τούτων τῶν ἐπιναγκαις gr. plur. (om. τῶν D 13; τούτων τῶν ἐπ' ἀνάγκαις NAC): necessaria A¹BD vgr. Bentl. Tisch. dem., quae sunt necessaria Iren., q. necessaria sunt p², q. necessaria horum e; q. necessitatis sunt gig., q. ex necessitate sunt Cypr.; quae necesse est d Uig. (trin.); a quibus necesse est abstineri Tert. (et infra om. ut abstin. uos); item distinguunt quam haec. Necesario ut etc. CT, praeterquam haec. Necesse est etc. Pacian.

²⁹. + et ad init. R. ut (hut C) abstineatis (habstin. C, absten. S): abstinete e; abstinere d Cypr. (cf. Tert. supra). uos: uobis K; om. d e Iren. Fulg. hab C; om. d. immolatis (imo. S, immu. D; immolati G) simulacrorum (sym. C, simulachr. vgr.) = εἰδωλοθύτων: delibatis symulacrorum gig.; immolatis tantum Gaud. (p. 967); sacrificiis Tert., sacrificatis d; idololatriis Cypr., idolothytis Iren. Pacian. Uig. (trin.) Hieron.; idolis Fulg. et pr. + a CT. sanguine I. [suffocato] uncis ut glossam inclusimus, quam nec ipse agnoscat Hieronymus qui plurali numero citat et diuerso modo (vii. 478) 'ab idolothytis et sanguine et fornicatione, siue ut in nonnullis exemplaribus scriptum est et a suffocatis,' cf. Gaud. 'et a sanguine id est suffocatis,' et πικτῶν N^{*}A²BC 61. 137. Habent tamen ABF⊙IKR^{*}S^{*}VW cor. uat. mg. p² Uig. (trin.) et πικτοῦ N^{*}A²EHL P al. pler.: et suffocato (subfu. D) DGMR²S²U vgr. Bentl. Tisch. cor. uat.^{*} c dem. e gig. p², et a suffocato CT; om. suffocato (cum graeco D) d Tert. (ita pudic. 12; sed contra apol. 9^{*} qui propterea quoque suffocatis et morticinis abstinemus,

a quibus custodientes uos
bene ageatis ualete
30 illi igitur dimissi descenderunt antio-
chiam
et congregata multitudine
tradiderunt epistolam
31 quam cum legissent
gausi sunt super consolatione

32 iudas autem et silas et ipsi
cum essent prophetae
uerbo plurimo consolati
sunt fratres et confirmauerunt
33 facto autem ibi tempore
dimissi sunt cum pace
a fratribus ad eos qui
miserant illos

ne quo sanguine contaminemur uel intra uiscera sepulto') *Iren. Cypr.* (sanguinis effusione) *Pacian. Hieron.* (uide supra) *Fulg. Ambrst.* (in *Gal.* ii. 2), 'tria haec mandata ab apostolis et senioribus data reperiuntur... quae sophistae Graecorum non intelligentes, scientes tamen a sanguine abstinendum, adulterarunt scripturam quartum mandatum addentes et a suffocato abstinendum: quod puto nunc Dei nutu intellecturi sunt quia iam supra dictum erat quod addiderunt'; item > a fornicatione (-nibus *Tert.*) et sanguine *Tert.* (*pucl.*) *Fulg.* et (+ a CT) fornicatione (fornicae. RS); et stupris *d*; et a fornicationibus *Tert.*; *om.* B* *Uig.* (*trin.*) *Gaud.*; *deinde* + et (+ ea DΘ) quae (quaecumque *d* *Iren. Cypr. Auct. pel.*) uobis fieri non uultis (> non uul. fi. uobis *Iren.*; > non uul. uobis fi. *d*) aliis (alii *d* *Iren. Cypr.*, alio *p** *Auct. pel.*) ne feceritis (faciatis *Iren.*; > ne feceritis aliquibus D) DΘ *Par. lat.* 202. 341². 343. 11932 *d p w² tepl. Iren. Cypr. Auctor pelagianus ap. Caspari* ('*Briefe*' 1890 p. 18) *Porphyrius Eusebius* (uide *Harnack* p. 5, *von der Goltz* p. 41; et *cf. ad u.* 20) *cum gr. D minusc. nouem et cod. Athoo ap. von der Goltz, sah. syr. harcl. (cum*) aeth. custodientes* (διατηροῦντες): obseruantes *e Pacian.*, obseruando *Tert.*; conuertantes (*ex -santes*) *d*. uos ipsos *d e Iren.*; uobis F*; *om.* S *Tert.* bene: recte *Tert.* agitis CFIS (agites) U *d p** *Tert.*; agite D; agentes ΘT; *deinde* + ambulantes in spiritu sancto *Iren.*, ferentes in santo s̄po *d*; nectante uos spiritu sancto *Tert.*; *cum gr. D* φερομενοι εν τω αγ. πν. ualetae I; *om. Iren. Tert.*

30. + et *ad inil. gig.* illi: uiri D. ygitur C; ergo *vg.*; quidem *d e gig.* dimissi + in diebus paucis *d cum D^{or}**. descenderunt (disc. DS) = καθήλθον NABCD 61 *al.*: peruenerunt *d*, uenerunt *e gig.* et ηλθον EHL P *al. plur.*; + in *e.* anth. IMR, hanth. C; antiochiam AΘ, antiochiam T. congregatam S; cum conuocassent *gig.*, cum collegissent *d*. multitudinem IS *d*; aecclesiam *gig.* epistolam AF (et ut uditur IT *al.*, sed plures per compendium scribunt), aepistolam D: epistolam BΘKMSUV *vg.*, aepistolam C; aepfam R.

31. quam: et *d*; *om.* *e.* quum Θ. gauisi sunt D, gauisunt B; + gaudio magno G. super: in *gig.* consolationem CFI*T, consolacionem RS *p*, consolationem D; exhortatione *gig.*; hanc orationem *d*; *gr.* τῆ παρακλήσει.

32. autem (δέ DP *al.*): quoque *d* *gig.* et τε *gr. plur.* silyas Θ; sileas G^oMRT *dem.*, siliās D, syleas C *gig.* et ipsi cum (quum Θ; *hic incipit rursus* O) essent prophetae (prof. DOS, prophete W) = καὶ αὐτοὶ προφ. ὄντες: > et (etiam *d*) ipsi pro. cum essent *d e*, > qui et ipsi pro. erant *gig.*; quoniam erant prophetae *sang.* 133 (uide *ad xi.* 27); *deinde* + pleni s̄po sancto *d cum D^{or}.* uerbo plurimo (plurimum I, plurimum I*) = διὰ λόγον πολλοῦ: per uerbo multo *e*, multis sermonibus *gig.*; sermoni *d et om.* πολλοῦ D^{or}; *om.* *sang.* 133. consulati D; exhortati *d* *gig.* *sang.* 133. fratres: eos O (et *om.* et confirm.). confirmauerunt T; confirmati sunt D, per confirmati sunt *d*; *deinde* + eos *gig.*, + animos (-mas R) eorum GR.

33. facto (fa in ras. A) autem ibi tempore (ita etiam *Bentl.*) fere = ποιήσαντες δὲ χρόνον, cf. facientes autem tempus *gig.*, cum fecissent autem (> au. sec. *e*) tempus *d e*: facto (-ta O) autem ibi aliquanto (-do O; multo G) tempore DGO *vg.*, > facto autem ibi tempore (-rae R) aliquanto IMR *e dem. cor. uat.*; sine auct. graeca. om.* sunt O. *om.* cum B^o. *om.* pace B. > a fra. cum pace I. eos (ipsos *d*) qui miserant (-runt AG*M *cor. uat.*, misserunt D) illos (eos *d*) = τοὺς ἀποστείλαντας αὐτοῦς *plur.*: apostolos *e Bed.* (retr. 'in graeco') et τοὺς ἀποστόλους EHL P *al. pler.*

34. Uersum omisimus cum ABFIKOSUVW *dem.* *e p cor. uat. mg.* ('cancellatum est in codice . .') *cod. caraf.* ('*graec. cod. uat. et omnes lat. m. s. non legunt haec uerba*') *Bentl.* et *gr.* NABE HLP 61 *al. syr. harcl. txt.*: habetur autem in CD GΘMRT *vg. cor. uat.* e d gig. w et edd. ant. omn. ut uditur, cum gr.* CD 13 *al. mult.*; legunt uero sic:—uisum (uissum D) est autem silas (sileae MT, siliāe D, silee R, syleae C *gig.*) remanere ibi (> ibi rem. *vg. edd. ant.*) CDGΘMRT *vg. cor. uat.* e gig. w edd. ant.* (et *Iunta* 1534), placuit autem sileae sustinere eos *d*; *gr.* ἔδοξε δὲ τῷ σίλα ἐπιμείναι αὐτοῦς CD* (αὐτοῦ min. *aliqu.*, αὐτοῦ 13 *al.*, προσ αὐτοῦ D²) 13 *al. mult. sah. cop. wi., syr. harcl. (cum*) arm. aeth.*; *deinde* + solus autem iudas (> iudas autem solus *vg. edd.*) abiit (profectus est *d*) DΘMRT *vg. cor. uat.* d gig. w edd. ant.* (non *Iunta* 1534) *cum D^{or} arm.*; *item post abiit* + ierusalem 53C *cor. uat. mg., edd. ant. sine auct. graeca*, + reuersus est hierosolyma *w* (teste *Blass* p. 52); *uers. agnoscit Cassiod.* (P. L. LXX. p. 1393).

³⁵ paulus autem et barnabas
demorabantur antiochiae
docentes et euangelizantes cum aliis
pluribus
uerbum domini.
³⁶ Post aliquot autem dies
dixit ad barnaban
paulus
reuertentes uisitemus fratres
per uniuersas ciuitates
in quibus praedicauius
uerbum domini
quomodo se habeant

35. autem: uero *d* *gig.*; *om.* M*. barnabas D. demorabantur *codd. plur. et vg.*, demorati sunt *p*: morabantur BGSU* (*ut udtur*); cummobantur (morab.^o) *e.* hantioch. C, anthioch. IMV, antiochie W, anthiociae AΘ* (-cie Θ^o), antiociae T; antiochia O *d*, -iam GS *e* (in antiochiam). euuung. I, aeuang. R, aeuangelizantes D; + *et d cum gr.* D. haliis C; et illis *e*; *gr.* μετά και ἐπίρων, > και μετα ετερων D. pluribus: multis *d gig.* uerbum M.

36. *inc.* et post aliquos dies *d.* *om.* post... domini I* (+I). aliquod CF*GST *e*; aliquos *d p.* diebus O. dixit: nit *d*; + autem A*. barnabam *vg.*, barnabban D, barnan O, barraban W; + *et p.* > pau. ad bar. W *d e gig. cum gr.* DEHLP *al. pler.* reuertentes (ten *sup. lin.* M; reuertantes D): reuersique *d*; eutes *gig.*; + quidem *e*; *gr.* ἐπιστρέψαντες δὴ (de N*). uisitemus D. huniuersas C; uniuersam B*I; omnem *d g.* ciuitatem *d gig.*; *gr.* κατά πόλιν πᾶσαν NABC *etc.*, > κ. πᾶσαν πόλ. DEHLP 61 *al.* in quibus: penes quos *d.* praedicauius (pred. BDIKMO RSW): adnuntiabimus *d.* quomodo: qualiter *gig.* *om.* se *d gig.* abeant C, habebant K*; habeat *d*, habent *e.*

37. barnabas: a *tert. in ras.* B; barnabbas D. autem: uero *d*; *om.* M. uolebat = ἐβούλετο NABCE *min.*: cogitabat *gig. et* ἐβουλεύσατο HLP *al. plur.*, ἐβουλεύετο D. *om.* socum D *d gig.* assumere BKR(assum.)SUVW *vg.* > adsumere secum O. et *om.* DΘO *d p et gr.* DHLP *al. plur.* > et secum adsum. T. iohannem *d*; ioannem SΘ. cognominabatur G (bat *in ras.*) *vg. dem.*; cognominatus est C. marchus CR.

38. autem: uero *gig.* rogabat (ἡξίου *plur.*): orabat D, postulabat *gig.*; uolebat *e* (*melius fuisset* censebat *uel* nequum ducebat); nolebat (οὐκ ἐβούλετο D^o) *d.* eum *pr.*: *om.* S* *d gig.* Bentl.; + dicens Θ *d cum* D^o. qui ACDG*ΘOU* *e*: ut qui (*id est* cum talis esset qui; et *lunalis incl.* ut qui... opus *vg.*) BFG*KVW *vg. e*; ut SU¹; ut quia R, quia T *dem. p.* qui cum IM; hiis

³⁷ barnabas autem uolebat
secum adsumere et iohannem qui
cognominatur marcus
³⁸ paulus autem rogabat eum
qui discessisset ab eis
de pamphilia et non isset
cum eis in opus non debere
recipi eum.
³⁹ Facta est autem dissensio
ita ut discederent ab inuicem
et barnabas adsumto marco
nauigaret cyprum
⁴⁰ paulus uero electo sila

qui *d*; ne is qui *gig.*; *gr.* τὸν ἀποστάντα (-τησαντα D) κ.τ.λ. discessisset D, descensisset M, discesset B, -sit *gig. p.* discideret S; discessissent F*, discesserunt *d.* hab C. eis: his D. de BG*KRSUVW *vg.*: a ACDFG*ΘIMO *Tisch. cod. caraf. c d dem. e gig. p*; *om.* T. pamphilia *codd. plur. et C cf. xiv. 24.* phamph. B, pamf. T, pamp. D: pamphylia AC(-liae)G5H5 *Tisch. e.* et: ut U*; *pergit gig.* simul cum illis comitatus est in opus assumere. non *pr.*: nec *d.* isset D, iset I*; esset M; simul uenerunt *d* (*et om. eum eis*). in: ad *d.* opus (hopus C): + quod (quo R *Par. lat. 140. 17250**, in quo *d*, ad quod *w*) missi fuerant (erant *d*) CMRT *Par. lat. 140. 17250 c d w tepl. cum gr.* D. recipi (-epi SU*) : suscipi D. eum *sec.* (συνπαραλαμβάνειν τούτων; *repetitio indignantis est*) ADG*ΘIMRU *e p cor. uat. Bentl.*, et > eum recipi C, *cf. d*: *om.* BFG*KOS TVW *vg. dem. gig.* (*uide supra*); > hunc non adsumerent secum *d*; τούτων μη ειναι συν αυτοισ D.

39. facta est autem (ἐγένετο δὲ NABD *min.*): facta est ergo *e et* ἐγένετο οὖν CEHLP *etc.*; et facta est *gig. p* (+ autem *p*). dissensio (-tio W) = παροξυσμός: discessio D; disceptatio *gig.*, discertatio *d*; + inter illos G, + inter eos *p² w*, et > inter illos diss. CMRT *e*, > inter eos dis. *dem. gig.*, non *gracc.* disciderent S, discederet I; discenderent D; separarentur *d Hieron.* (ii. 749); descendere (descedere *e²*) eos *e.* et *om. d.* et barnabas... fratibus (*u. 40*) *om.* R^o. barnabas (-bbas D; -ban *e*) *sine addit.* ADG*ΘIMO (R*?) *dem. e p et τὸν τε Βαρν. gr. plur.*: + quidem BCFKSTUVW *vg. e gig.*, + uero *d et τὸν δὲ Βαρν. H al. pauc.* adsumto (*cum* AT; assumto S, adsumpto CDG*ΘIMO *Tisch.*, assumpto BKUVW *vg.*): sumto F, sumpto *p.* marchus C *e*; petro lapsu D* (*corr. mg.*). nauigauit D *e gig. p²*, nauigauerunt *d*; nauigare F^oIS *e*; + in *d.* ciprum W

40. uero: autem *d e.* electo (ael. C): elegi *gig.*; suscepit *d.* syla I, silea MT *dem.*, silia D sylea C; sylam B, silam *e*, silan *d*, sylean *gig.*; + et *gig.* (*non d.*) profectus est: *om. est* Θ*; exibat *d.*

profectus est traditus
gratiae domini a fratribus
41 perambulabat autem syriam
et ciliciam
confirmans ecclesias
XVI. 1 peruenit autem in derben
et lystram.
Et ecce discipulus quidam
erat ibi nomine timotheus
filius mulieris iudaeae
fidelis patre gentili
2 huic testimonium reddebant

qui in lystris erant
et iconio fratres
3 hunc uoluit paulus secum
proficisci
et adsumens circumcidit
eum propter iudaeos qui
erant in illis locis
sciebant enim omnes quod
pater eius gentilis esset
4 cum autem pertransirent
ciuitates
tradebant eis custodire

traditus: commendatus *gig.* gratiae S, gratie W, gratia d p*. domini *codd. longe plur. cum gr.* NA BD *min.*: dei BW *vg. e gig. et gr.* CEHLP *al pler.*

41. + et ad *init. gig.* perambulat I, perambulant D; pergredebatur d. *om. autem gig. p*.* siriam DMRSW. cyliciam BC, cilitiam M. confirmas T; confirmantes D p*; et confirmabat *gig.* ecclesias (ecl. SU, aecl. CO, aecl. R, aecl. T, aecl. D; ecclesiam W p) sine add. ACGΘIMT e p et gr. (*exc. D*): + tradens autem mandatum presbyterorum d fere cum D^{or}; + praeciens (pre. BKRSVW; et pre. DO *dem.*) custodire praeccepta (pre. *ut supra*) apostolorum (orum *in ras.* B) et seniorum BDFK ORSUVW *vg. c dem. gig. arm. (usc.) syr. harcl. mg. Totus uersus in ras. scr. R.*

XVI. 1. Ad *init. uersus* + et cum circuisset (circumisset D) has nationes DO *Par. lat.* 202. 341. 342*. 343. 11932. 16262 *tepl.*, + pertransiens gentes istas d, + et cum circuisset ciuitates *gig.*, et + διελθων δε τα εθνη ταυτα D^{or} *syr. harcl. mg.*; item *inc. cap. Peruenit GMR, rectius Et ecce ABFΘIKSU c.* peruenit (κατήντησεν) deuenit d *gig.* *om. autem O (non D) d gig. cum gr. D.* in (eis NCDEHLP *etc.*) cum BCDFGΘIMOR²ST UW⁵ϩ³ *cor. uat.* c dem. e p*; et in *Bentl. et kai eis AB min.*; *om. AKR*V⁶ Tisch. cor. uat. mg. cod. caraf. d gig.* listram DORSTW; listris p*. *om. et sec. d.* discipulus + erat F* (*sed eras.*) et ecce *disc. bis scr. I* (ut uidetur), pr. erasum*; et ecce . . . timotheus *in ras. scr. B.* quidam: quis e. > quidam *disc. D dem.* > ibi *disc. erat quidam gig.* > nomine erat illi (*et om. ibi*) D. thimotheus C, themotheus D, thimotheus R, tymotheus *gig.* iudaeae (Ιουδαίαι) cum G³ϩ³ *cod. caraf. dem., iudaeae ACD*MT d*: uiduae BD^{or}FΘIKOSUV⁵ϩ³ c, uiduae RW *gig.* (> uid. mul.) p, *sed cor. uat.* quidam male habent uiduae*; *gr. min. 25 (= Br. Mus. Harl. 5537, saec. xi) Ιουδαίαι χήρας*; *om. e et E^{or}.* fidelis + a p. patris e; + autem CT d e *gig. Bentl., et gr. πατρός δέ.* gentilis e; *graeco d gig.*

2. huic: cui d *gig.*, qui e, *uide infra.* testimonium *sine addit.* ADGΘIK²MORV *cor. uat.*

mg. cod. caraf. c dem. p Bentl.*: + bonum BCF K'STUVW *vg. cor. uat.* gig. p*.* qui: hii qui S. huic . . . qui: cui testimonium perhibuit ab hiis qui d, qui testificabatur ab his qui e, et gr. δε μαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν. *om. in d gig.* listris DOR W, lystres I*; lystrae d. *om. erant d e.* iconio (Ἰκονίῳ ABCDHLP *etc.*) cum AFG²KVW *vg. d dem. e,* yconio c *gig.*, ichonio R, iaconio D: iconii BG²ΘMOS, yconii ITU^c, hyconii CU* (*ut uidetur*), ichonii p, et Ἰκονίου NE. fratribus d. > fratres qui ly. erant et yc. *gig.*

3. hunc I. *om. paulus O.* proficisci R*, profecissi S; exire d. *om. et FSU*.* secum prof. et *in ras. scr. Θ.* assumens BKSUVW *vg.*; accipiens d *gig.* circumcidit ϩ. eum; illum DΘ; *om. O*; + ibi T c. iudeos DORW. illis locis *codd. et vg. c dem. contra ord. gr., forsan ex correctione Hieronymi*: > locis illis e *gig. p.* > locis suis d. quod pater eius gentilis (-les S) esset (esset R, erat W *vg.*; > esset gent. I *cod. caraf.*, > erat. gent. *vg.*) *codd. vg. c dem. p et gr. Theophyl^b.* ὅτι ὁ π. αὐτοῦ ἑλληγν ὑπῆρχεν, cf. ὅτι ἑλλ. ὁ π. αὐτοῦ ὑπῆρχεν NABC *min.*: patrem eius quod gentilis esset (quod crecus esset d; grecum esse *gig.*) d e *gig.*, et τὸν πατέρα αὐτοῦ ὅτι ἑλλ. ὑπῆρχεν DEHLP *al. pler.*

4. cum (quum Θ) autem pertransirent (r tert. *in ras. Θ*; -ient e, -issent CG²R; -iret F) = ὡς δὲ διανορούοντο plur.; circumeuntes autem d, circueuntes ergo *gig.*, et διερχόμενοι δε D^{or}. ciuitatem R; pergit praedicabant et tradebant eis cum omnem fiduciam dñm ih̄m xp̄m simul tradentes et mandata apostolorum et presbyterorum his qui erant hierosolymis (των εν ιερ. D^{or}) d cum D^{or} et fere *syr. harcl. mg.* tradidebant D; tradebat e. eis *in ras. scr. S²*; ei W; illis *gig.*; *om. U* (+ U¹).* ut custodirent *gig.* docmata GT; praeccepta *gig.* quae (que I) erant *om. e.* decreta (κεκρίμενα): iudicata e, constituta *gig.* saenioribus C. es'ent I; erant DOSU *vg. (d) dem. e p²*; + in D c e. hieru. MV, ieru. O, ihero. C, ihero. *vg.*; hierosolimis SU, hierusolimis DR, iherosolimis T, ierosolimis W. > que ab apost. et

- dogmata quae erant decreta ab apostolis et senioribus qui essent hierosolymis
⁵ et ecclesiae quidem confirmabantur fide
 et abundabant numero cotidie
⁶ transeuntes autem phrygiam et galatiae regionem uetati sunt a sancto spiritu loqui uerbum in asia.
⁷ Cum uenissent autem in mysiam temptabant ire

- bithyniam
 et non permisit eos spiritus iesu
⁸ cum autem pertransissent mysiam descenderunt troadem
⁹ et uisio per noctem paulo ostensa est
 uir macedo quidam erat stans et deprecans eum et dicens
 transiens in macedoniam adiuua nos

sen. hierosolymis erant constituta *gig.* (om. qui essent).

5. om. et ad init. d e *gig.* p. ecclesie W, ecclesiae S, aeclesiae DO*, aeglesiae T, aeclesie R; ecclesia M, aeclesia O. quidem: om. D; ergo d *gig.*; gr. enim al μὴν οὖν ἐκκλησία. confirmabatur B* (corr. B¹) M; consolidabantur d; gr. ἐστερεοῦντο. fidei e; om. d cum D^{or}. habundabant CDIRS (-bunt)TU*W; habundabat M. cottidie FGSU^o, cottidiae IU*, cotidiae CMO, quotidie Θ, quotidie D vg.

6. transeuntes *codd.* et vg. = διελθόντες HLP etc.: pertransierunt e, pertransiebant d *gig.*, transierunt Hieron. (ii. 763), peruenerunt *Uigil.* (Uarim. 743), et διελθόν NABCDE 61 al. om. autem D Hieron. phrygiam FKMU vg., frygiam ABGI, prygiam S: phrygiam RVW, frigiam CDΘOT. galatiae (-ciae S, -thiae R, -thie W, galitae D) regionem (-nes p): galatiam regionem d, galatiam (om. reg.) *Uigil.* (trin. l. 11), galaticam reg. e Hieron., et gr. Γαλατικὴν χώραν; galaciam regiones Θ; cf. ad xviii. 23. uetati sunt *codd. plur.* et vg. cf. xvii. 15 d, sed apud auctores Latinos uix occurrit; uetaui raro inuenitur, uide Neue 'Lat. Formenl.' ii, p. 370: uetiti sunt IMU¹ dem. cod. caraf. *Uigil.* (trin.); prohibiti (sine sunt) d e *gig.* *Uigil.* (Uarim.) Hieron. et gr. omni. κωλυθέντες; prohibiti sunt autem m ad initium pericopes. ab AGIM Tisch. sancto spiritu (cum gr. fere omni.) CFGΘKOR STUV d e m p: > spiritu sancto (cum gr. min. 4 al. ?) ABDIMW vg. e dem. *gig.* *Uigil.* (bis) Hieron.; deinde + nemini d et D^{or}. uerbum + dei DΘ* (corr. Θ²) O² S² C² cor. uat.* d m et gr. D; deinde + omnino m. asya C, assia D. > ne omnino uerbum dei in asia loquerentur *gig.*

7. cum (quum CΘ) uenissent (sup. lín. C) autem = ἐλθόντες δέ NABCDE min., cf. uenientes autem e: quumque uenissent Hieron.; om. δέ HLP etc. non autem latt. in (κατά): om. CFST *gig.*; circa d. mysiam ABDG*IKM^oV vg.: mis. ΘM^oOSU^oW, miss. U*, mes. G^o, maes. R, moes.

FT, moesyam C. misiam . . . non in ras. scr. S. temptabant (ἐπειράζον) AF, tempt. vell. plur., tent. vg.: temptauerunt Θ; temptabantur I; nolabant d et ηθελεν D syr. pesh. ire bithyniam (bythin. etc. uide infra) *codd. plur.*, et ire in bith. OW vg. (e *gig.* uide infra) Hieron. cor. uat.* (non mg.), graeci enim eis τὴν B. NAB CD etc., κατὰ τὴν B. HLP al. plur.: > in bith. ire e *gig.*, bith. abire d, cum ordine graeco eis (κατὰ τὴν B. πορευθῆναι (πορεύεσθαι); item bithyniam (Βιθυνίαν) legimus cum F¹O vg., bythyniam I: bythin. ABCF*KSUV, pythin. M; bithin. DGΘ RW, bitin. T. et (καί): sed W Hieron. non permisit (-ssit D): non dimisit Hieron.; uetuit d *gig.* illos d *gig.* spiritus (-tum e): christus I iesu (iesu CT, hiesu e; + christi Θ) = Ἰησοῦ NABC² DE min.: domini dem. *gig.* et gr. C*; sanctus U arm. *codd.* 6, *Epiph.*

8. cum autem (quum autem Θ; et cum *gig.*) pertransissent (ssent in ras. U, -sirent S; > transissent autem d): transeuntes autem e; gr. παρελθόντες δέ plur., διελθόντες δε D. misiam M^oOU^o W, miss. SU*, mes. G^oT, moes. Θ^oR, moys. D, moesyam C. cum . . . descenderunt in ras. scr. R. discenderunt DS; + in I e, gr. eis; cf. Iren. (Mass. p. 201) nos uenimus in troadem. troaden W; troade DΘORT p*, -dae CI, troada d.

9. uisio (uissio D) = ὄραμα, cf. uisum d: in somnis e et εν οραματι D syr. pesh. per nocte I p. paulo ostensa (host. C, ostenso e) est (om. e) = τῷ Π. ὤφθη NBD²E min.: > apparuit paulo d *gig.* et ὤφθη τῷ Π. ACD*HLP etc.; deinde + quasi a cum D^{or} syr. pesh. machedo FIK, macido O. om. erat d e cum gr. D^oE 3. 47. 95*. 103 syr. pesh. stans + ante faciem eius d cum D^{or} syr. harcl. (cum*) sah. deprecans (παρακαλῶν) *codd.* et vg., depraec. CFI, diprec. D: obsecrans *gig.*, rogans d. eum om. d *gig.* cum gr. D. et tert. om. FMSTUW d contra graecum. transi d *gig.* machedoniam CFK, macaed. M, macid. D; machedonia I, macedonia d p; + et *gig.* (non d). adiuba OT, adiuua S; auxiliari d. nobis d. libere

¹⁰ ut autem uisum uidit
statim quaesiuimus
proficisci in macedoniam
certi facti quia uocasset nos
deus euangelizare eis
¹¹ nauigantes autem a troade
recto cursu uenimus
samothraciam

et sequenti die neapolim
¹² et inde philippis
quae est prima partis macedoniae
ciuitas colonia
eramus autem in hac urbe
diebus aliquot conferentes
¹³ die autem sabbatorum
egressi sumus foras portam

citat Iren. 'et cum uidisset paulus per somnium uirum macedonem dicentem ueniens in macedoniam opitulare nobis paulus' (Mass. p. 201).

10. *Uersum ita habet d' exurgens ergo enarrabit uisum nobis et intellegimus quoniam prouocauit nos dominus euangelizare qui in macedonia sunt cum D^{or} cf. et sah. apud Tisch. cum autem p; et ut gig. uisum D. > uidit uisum gig. statim: confestim gig. quesiu. CIORS^oW, quessiu. D, quisu. S^o. profloisoi in partim in ras. U. om. in R. mached. CFIK, macaed. M, macid. D, macedonian S. certi facti (συμβιβάζοντες): certificati M; intellegentes Iren. (cf. d). quia: quod BFKRSUVW vg. e; quoniam Iren. nocasset O; prouocauit Iren. (cf. d), aduocauit gig. (> dominus nos adu.). deus codd. (dicens lapsu D) et vg. et θεός NABCE min.: dominus c (d gig.) Iren. et κύριος DHLP etc. heuang. C, euuang. I, acuuang. R, aeuanguelitzare D; adnuntiare e. illis T gig.*

11. *inc. alia die perducti a tr. d cum gr. D 137 syr. harcl. mg. autem (δέ NADE min.): ergo gig., igitur Iren. et οὖν BCHL etc.; om. M^o. om. a I. troadae CGK, tro|ade S; ade in ras. ser. U. troia directo D (pro troade recto). recto cursu uenimus (= εὐθυδρομήσαμεν) codd. et vg., > uen. rec. cursu e: cursum direximus d; > direximus nauigium Iren.; deinde + in d e p Iren., et gr. els. samothraciam AGMO^o vg., et sathraciam R, samothrachiam C: samotrachiam ΘIO^oT, samotrachiam BDFKSUVW d; samotrachen gig., samotrachen Iren. et sequenti (om. quen S^o) die (diae CI) codd. (in ras. scr. Θ) et vg. = τῆ τε ἐπιούση H al. plur., et sequentique die gig.: sequente die autem e et τῆ δὲ ἐπ. NABCEL min.; deinde + in e et gr. els. neapolym C, neapolin D^o; neapoli p^o.*

12. *et inde = ἐκεῖθεν uel ἐκεῖθεν τε gr. plur.: om. W; indie autem d et ἐκεῖθεν δὲ L 137; inde gig. et ἐκεῖθεν IOI; + in e cum gr. els. philippis codd. longe plur. (fil. DGST, phyl. BC, filippiis O): philippos I^oU^o (corr. U¹) vg. Tisch. dem., pilippos e, philippus Θ, et gr. Φιλίππους. que IW, qui O. prima partis (sup. lin. ser. I) macedoniae (mached. BCFIK, macid. DO, machedonie R) ciuitas codd. plur. (etiam Par. lat. 11505*) ΨΣΘ e gig. cor. uat. Benth. (ex sil.), cf. πρώτη τῆς μερίδος Μακεδονίας πόλις NACE min., πρώτη μερίδος τῆς Μακεδ. πόλις B, πρώτη τῆς μερίδος τῆς Μακεδ. πόλις HLP al. pler., et capud macedoniae*

ciuitas d cum D^{or} syr. pesh. ar^o: primae partis (i in ras. Θ) macedoniae ciuitas Θ c Par. lat. 11505^o = πρώτη μερίδος τῆς M. πόλις quod in codd. graecis nunc non inuenitur, sed fortasse erat in antiquissimis, ut credunt Blass, Pearce, et Clericus; in (om. A) prima parte macedoniae ciuitas A Par. lat. 342 (uide Berger 'les Bibles Provençales' p. 404), uersio prouincialis Lugdunensis (en la primera part de M.), uide Blass 'Act. Apost. sec. formam Rom.' p. xxvi, cod. tepl. das do ist eine fremde stat in dem ersten teile zu macedon; prima pars macedoniae ciuitas W dem. p^o = πρώτη μερίς M. πόλις E^o arm.; prima partis macedoniae ciuitatis M^o p^o Par. lat. 2 5 non graeci. colonia codd. longe plur. et vg. cum graeco: coloni W^o (a erasa); coloniae B^oOSU Par. lat. 342 et biblia prouincialia, teste Berger. eramus autem in hac (+ die D^o) urbe (hurbe C, urbae O) diebus (i sup. lin. M) aliquot (-quod CIOT, aliquos p^o) conferentes (cont. G^o, confirmantes D) ACDGΘ IMOTUW c dem. p 5E cod. caraf. = fero ἤμεν δὲ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας τινάς ubi conferentes = disputantes uel conloquentes (διατριβὰς ποιοῦντες): eramus autem in hac urbe diebus aliquot (-quod F^oRS) consistentes BFKRSVΨΣ cor. uat. ('antiqui'); > fuimus in ista ciuitate demorantes dies aliquos d, > eramus autem in ea ciu. demor. dies aliquot e, demorati autem sumus in ipsa ciuitate diebus multis gig.; uoluit ut udtur Benth. eramus autem in hac urbe consistentes (scr. super conmorantes) diebus aliquot; deinde + uerbum domini DO.

13. *die (diae C, dies R^o) autem sabbatorum (sabbath. ΨΨ; sabbati d, > sabbati autem D) codd. vg. et uett. plur. = gr. τῆ δὲ ἡμέρα τῶν σαββ. D min.: et die sabbati gig. cf. τῆ τε ἡμ. τῶν σαββ. gr. plur. egressi (hegr. C) sumus (om. p): exiuimus d gig. foras (ἐξω): extra d gig. p^o; foris extra e. portam (a in ras. K) = τῆς πόλις NABCD min.: ciuitatem e et τῆς πόλεως EHLP etc. iuxta: secus gig., secundum d. hubi C. uidebatur oratio (hor. C, oracio RS) esse (essae R) codd. et vg. et uett. plur. = εδοκει προσευχη εἶναι D, cf. ἐνομίετο προσευχή εἶναι EHLP etc.: > oratio esse uidebatur d gig.; gr. ἐνομίεμεν προσευχὴν (-χὴ AB) εἶναι NABC min. apud Latinos non redditur. Uerbum oratio hic simpliciter et non de aedificio uidetur usurpari. Quamuis enim προσευχή interdum pro synagoga uel loco*

- iuxta flumen ubi uidebatur oratio esse
et sedentes loquebamur
mulieribus quae conuenerant.
- 14 Et quaedam mulier nomine
lydia purpuraria
ciuitatis thyatirenorum
colens deum audiuit
cuius dominus aperuit cor
intendere his quae dicebantur a
paulo
- 15 cum autem baptizata esset
et domus eius
deprecata est dicens
- si iudicastis me fidelem
domino esse
introite in domum meam
et manete et coegit nos.
- 16 Factum est autem euntibus
nobis ad orationem
puellam quandam habentem
spiritum pythonem obuiare
nobis
quae quaestum magnum
praestabat dominis suis
diuinando
- 17 haec subsecuta paulum

orationis inueniatur, oratio non ita. et sedentes: om. p^o; et cum sedissemus d. gig. et sedentes . . . lyddia (u. 14) in ras. scr. B. loquebantur D, -batur d; locuti sumus Iren. mulieribus quae (que IW) conuenerant (-nerunt G*, -nierunt D): > quae cum uenerant mulieres d = gr. τὰς συνελθούσας (συνελθούσας D) γυναῖκιν; his quae conuenerant nobis mul. e = τὰς συν. ἡμῶν γυν. N*CE; deinde ad fin. + ibi I syr. haerel. (cum*).

14. quedam IMRW. lyddia B, lidia ORSTU W, lida D. purpuraria (πορφύρα) codd. et vg. (p ad init. in ras. A, purpur. S, porpur. D, pupur. O); purpurarius enim = purpurae negotiator, Willmanns 'Inscr.' 2533, 2534: quae purpuras uendebat gig., purpure uenditor e cf. Bed. (retr.) 'purpurariam dicit purpurae uenditricem sicut etiam in alia translatione positum inuenimus, quod graece dicitur πορφύραπωλις.' ciuitatis B. thyatirenorum eum ACFG* KU' vg., tyatiren. B, thyatirin. SU*, thyaterin. G*, tyatyren. I, thyathyren. M, thyatinererorum e, theyaterinorum D, tyathirenorum p, thiathirenorum R, tiatiren. e, thiatiren. Θ* (partim in ras.) VW, tiathyren. O, tiriathen. Θ^{ms}: tiathiorum T, thyatirum d (> thyat. ciu.); tyatirae gig.; gr. θυατείρων. deum: om. W (spatio tamen relicto); + quae e. audiuit codd. plur. et vg. = ἤκουσεν D*L min.: audiebat CT d e gig. Benth. et ἤκουεν NABCD³EHP etc.; deinde + uerbum CT gig. p, + uerbum dei D. cuius: huic gig. aperuit (ἀνήνοιξεν) codd. (app. SW) et vg.: adaperuit e; instrauerat R. cor: sensum gig. > cor aperuit Auct. uoc. gent. i. 23. adtendere e; ut intenderet I gig. Auct. uoc. gent. hiis OW; eis d. que IW. > a paulo dicebantur Θ gig.

15. cum (quum Θ; ut d) autem: haec cum O gig. bapuzata D. essaet R; est d e; + ipsa IM e dem. et + αὐτή N*E al. et (t sup. lin. I; om. D) domus eius: et omnis (homn. C) do. eius CT d cum gr. D 43. 69. a^{scr}; cum omnibus suis

gig. deprecata (deprae. CFI, dipre. D) est: rogabat gig., rogauit d; + eos G², + nos U, + nobis S, + paulum et nos p^o. om. si B. iudicasti F* (corr. F¹); iudicatis DΘO e. filem S* (+ de cor.) essae R. > esse domino SU gig. introite C; intrate SU; introeutes e gig., ingressi d; et om. et sec. d e gig. domo mea p^o. manete + ibi SU. coegit (quo. CR) = παρεβιάσατο: extorsit d. nobis d; eos TW.

16. factum (actum c) est autem (ἐγένετο δέ): contigit quae d. heuntibus C. ad: in e. horat. C, orac. RS. puella d. quendam F*ΘOS d; quaedam G*. > quandam puellam W. abentem R. spiritum om. I*W. pythonem (πίθωνα NABC*D* 33. 61) cum GKV vg. (dem.), item pytonem FIS*, phytonem BΘS^o d, pithonem A, phithonem DO, phitonem R'UW c p, pitonem R*: pythonis C e^o Lucif. (ed. Hartel, p. 268), pithonis M, pitonis T, phthonis e*, fitonis gig., et πίσθωνος C²D²EHL P etc.; ipse Hieron. (de nom. hebr. iii. 103) phytona legebat et interpretabatur 'os abyssi' [דִּיהַתְּיַבִּי] et addidit 'Haec omnia graeca nomina, uel latina, quam uolenter secundum linguam hebraicam interpretata sint, perspicuum puto esse lectori'. hobuiare C, obuiaret R; obuiasse S; obuiam fieri d; occurrere gig. Lucif.; gr. ὑπαντήσαι NBCE min., ἀπαντήσαι ADHLP al. que IW. quaestum (que. CΘIRUW) = ἐργασίαν: reditum d gig. Lucif. magnum: multum d e gig. Lucif., et gr. πολλήν. praestabat (pre. DI MRSUW): prebebat O. suis + per hoc d et δια τουτου D^{scr}.

17. hec ISW. subsequuta Θ; persecuta d; secuta W; + est D d gig. Lucif. paulo I e. et + ad D. nobis e; + et d gig. Lucif. clamabat (ἐκραζεν plur.): clamat I; clamauit T (-bit) Lucif. et ἐκραζεν I. 96 al. isti: hi d e gig. Lucif. hominis SU*; om. d* (+ homini cor. post.) gig. Lucif. et gr. D* Orig. (uide infra). om. sunt gig. annuntiant BKV⁵ϩ, adnunc. S, annunc. RWS^o; praedicant gig. Lucif.; gr. plur. καταγγέλλουσιν

et nos clamabat dicens
 isti homines serui dei excelsi
 sunt qui adnuntiant
 uobis uiam salutis
 18 hoc autem faciebat multis
 diebus
 dolens autem paulus
 et conuersus spiritui dixit
 praecipio tibi in nomine
 iesu christi exire ab ea
 et exiit eadem hora
 19 uidentes autem domini eius
 quia exiit spes quaestus
 eorum
 adprehendentes paulum

et silam perduxerunt
 in forum ad principes
 20 et offerentes eos magistratibus dixe-
 runt
 hi homines conturbant
 ciuitatem nostram
 cum sint iudaei
 21 et adnuntiant morem
 quem non licet nobis suscipere neque
 facere
 cum simus romani
 22 et concurrit plebs
 aduersus eos
 et magistratus scissis
 tunicis eorum

euangelizant *d* et εὐαγγελίζοντες D. uobis (ὁμῶν NBDE etc.): nobis R *e* (ἡμῶν AC³HLP min.) et ita uoluit Bentl. uiam: quam O* (sed corr.); diem *p** (corr. *p**). *Uersus libere citatur apud Orig. int. ii. 333* isti hom. serui sunt summi dei qui annunciant uiam salutis, et *iv. 610* hi serui dei summi sunt qui annunc. hominibus uiam dei.

18. *om. autem gig. cum gr. H sah.* multis diebus (temporibus U): per multos dies *d* *e* *gig. Lucif.*, et *gr. ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας.* dolens autem (διαπονηθεὶς δέ): quod cum indoluisset *gig. Lucif.* paulo *Lucif.* et *pr. om. R gig. Lucif.* ad spiritum *gig. Lucif.* dixit (εἶπεν): ait *gig. Lucif.* > dixit (dixit ut uidetur cod.) spiritui W. dolens . . . dixit: > conuersus autem paulus in spiritu et cum indoluisset dixit *d* et *D^o.* praecipio DMORSVW. nomine + domini *Ambr.* (de *int. dau. ii.* iesu *e.* > christi iesu R* (corr. R¹); + continuo *Ambr.* exire (ἐξελεῖν): exi Θ, et exiit 13; ut exeat *d* *e* *gig. Lucif. cum gr. D.* eam I *d.* exiit T, exiuit O *p.* ora IS. > eadem hora exiit *d* (εὐθεὸς ἐξηλθεν D).

19. uidentes autem (ὀδόντες δέ): cum uidissent *d.* ὡς δε εἶδαν *D^o.* eius (αὐτῆς): eius puellas *d.* et τῆσ πεδισκῆσ D. quia: quod *p.* quoniam *d.* exiit (ἐξηλθεν) BDFKMRSUV *cor. uat.*, uide u. 18, et exiuit ACGΘIOW *vg. Tisch. cor. uat. mg.*, exhibit T: exiret *p.*; *om. d* (sed απεστερησθαι D). ispes *d*; *sps D.* quaestus (que. CDΘIMORSU W) = ἐργασίος: reditus *gig. Lucif.*; operationis *e*; et reditus *d*; *cf. u. 16.* eorum: + et *p**; + quem habebant per ipsam *d* et *D^o.* adprehendentes (adprae. CFGΘI, apprae. U, appre. KW *vg. Tisch.*; adprehindentes S, adprehendentes O^o) = ἐπιλαβόμενοι: apprehensum *gig. Lucif.*; adpraehenderunt *d.* -dentes paulum in *ras.* U. sylam BI; sileam MRT *Lucif.*, sylean *gig.*, syleam C, siliam DO*. perduxerunt (εἰλκυσαν) *codd. et vg. et*

duxerunt *e*: traxerunt *d* *gig.*, extraxerunt *Lucif. et eorum E^o.* in: ad A* *gig. Lucif.* phorum *p**. principes (ἀρχοντας): magistratus *d* (-tos) *gig. Lucif.*

20. offerentes (re *sup. lin. T, hoff. C,* offerentes D; + *ras. unius lit. M*) = προσαγγόντες: obtulentes *e*, cum optulissent *d*; obtulerunt (et *infra* dicentes) *gig. Lucif.* magistratibus (τοῖς στρατηγοῖς): praetoribus *d*; *om. gig. Lucif.* hii CDORS TW; isti *d.* > homines hi *gig. Lucif.* perturbam (*sic*) *d.* > nostram ciuitatem *d* *e* *cum gr.* quum Θ. iudei DORW. > iud. cum sint *d* *e* *cum gr.* Ἰουδ. ὑπάρχοντες.

21. adnuntiant (annunt. BF¹KV5³3, adnunc. S, annunc. RW5³3) = καταγγέλλουσιν: praedicant *e* *gig. Lucif.*, praedicantes *d.* morem: mores *e* *p* et *gr. ἔθνη* (ἡθῆ L); sectam CT *gig. Lucif.*; gentes *d* et τὰ ἔθνη D* 15*. quem: quam CT *d* *gig. Lucif.*; quos *p.* quot *e*; quae D. recipere *d* *e* *gig. Lucif.* nec B *d* *gig. Lucif.*; aut O. cum (quum Θ, quum T) simus (sumus D) romani = Ῥωμαίους ὄσιν, *cf.* > romani cum simus *d* (ρωμ. υπαρχουσιν D): romanis constitutis *e*, *cf. ad Ioh. v. 13.*

22. concurrit (συνεπέστη): cucurrit *vg.* (*non cod. caraf.*); consurrexit *gig. Lucif.*; constituit *e.* plebs (*e* in *ras.* Θ, plebs T) = ὁ δῆλος, *cf.* turba *e*: uniuersa turba *gig. Lucif.*, ὁ δῆλος πολὺς 26 *syr. pesh. et harcl.*; *item* > multa turba superuenerunt *d* et πολὺσ οχλοσ συνεπεστησαν D. aduersum C. eos + clamantes *d* et *D^o.* et *sec.*: tunc *d* et *gr. D* tote.* magistratus (-tus in *ras.* V, -ti *d*) = οἱ στρατηγοί: + et *dem. gig.* scissis D; scissis W; discissis *d* *e*; destitutis *gig. Lucif.* tunicis D; uestimentis *d.* *om. eorum d.* > eorum tunicis *e.* iusserunt (iuser. D) sine *addit.* A*D FΘIM *d* *e* *cum graeco*: + eos A¹BKORSUVW *vg. c dem. gig. p Lucif.*, + illos CGT. caedi

iusserunt uirgis caedi
²³ et cum multas plagas eis
 inposuissent
 miserunt eos in carcerem
 praecipientes custodi ut diligenter
 custodiret eos
²⁴ qui cum tale praeceptum
 accepisset
 misit eos in interiorem
 carcerem
 et pedes eorum strinxit in ligno

²⁵ media autem nocte paulus
 et silas adorantes laudabant deum
 et audiebant eos qui in custodia erant
²⁶ subito uero terrae motus
 factus est magnus
 ita ut mouerentur fundamenta carceris
 et aperta sunt statim
 ostia omnia
 et uniuersorum uinacula
 soluta sunt
²⁷ expergefactus autem

(cedi BDOSTUW) omnes, contra gr. βαβδίζειν, sed consuetudinem linguae latinae sequentes.

23. et cum (quum Θ, quum T) multas (u sup. lin. S) plagas eis (> eis pl. gig. p) inposuissent (imp. AKUW vg.; eis impos. partim in ras. U; > eis inpos. plagas Lucif.): multas autem inponentes illis plagas e, multisque inpositis eis plagis d, et πολλάς τε (δέ B 40. 61) ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγὰς gr. miserunt D. om. eos pr. d e cum gr. carcerem; caerem M. precipientes BDKMORS; precipiens W; praecepto dato d. custodi (τῶ δεσμοφύλακι): custodibus F; optioni d uide Ducange s.u. et pass. Perpetuae c. ix; deinde + carceris CT d e gig. Lucif. om. ut d e gig. p Lucif.; om. cust. ut dil. O. custodirent F; custodire e p; seruare gig. Lucif., seruari d; τηρεῖν gr. plur., τηρεῖσθαι D.

24. eum (quum Θ, quum T) tale (talem DF*IK) praeceptum (pre. BDKMORUW; precepto S, deinde seq. ras. c. 10 litt.) accepisset (accip. DO; accepissent FI*): praeceptum tale accipiens e; mandato tali accepto d; gr. παραγγελίαν τοιαύτην λαβὼν (εληφώς HLP etc., λαμβάνων 37). misit D. illos gig. interiorem carcerem (τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν): ima carceris gig., imam carceris d Lucif. eorum: eos D. strinxit (strixit A*C, strinxit I): conclusit d (gig.), diligenter conclusit e; gr. ἡσφαλίσατο. eorum str. = αὐτῶν ἡσφ. C²DEHLP etc.: > ἡσφ. αὐτῶν NABC* min. om. in sec. BFKSVW vg. ligno codd. et vg. = εν τῷ ξύλῳ D, cf. neruo gig. Lucif. et uide capitula CT p. 22: lignum e et eis τὸ ξύλον gr. plur. > in neruo concl. gig. Lucif.

25. media autem nocte: circa mediam autem (> autem mediam gig.; mediam uero d) noctem (-te d) d gig. Cypr. (Test. iii. 14) Lucif.; gr. κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον plur., κατα δε μεσον της νυκτος D^{or}; + fuerunt D. paulus: a erasa in O. sylvas B, sileas G*MORT Cypr., syleas C gig., silias D. hadorantes C; orantes vg. d gig. (Lucif.) Cypr. Cassiod. (P. L. LXX, p. 1394); gr. προσευχόμενοι. laudabant deum (dominum CT) codd. plur. et vg. c dem. p, cf. et laudantes deum D; correctio Hieronymiana uidetur quamuis graecum ὕμνον τὸν θεὸν minus apte reddat, sed cf. Hebr. ii. 12 ubi laudabo = ὑμνήσω. In officio ecclesiastico laudes

dicuntur psalmi tres ultimi primo mane recitandi: deum hymnum dicebant A; ymnum dicebant deo d, hymnum canebant deo (deum e) e gig.; gratias agebant deo Cypr. et aud.: aud. autem d e Cypr. cum gr. ἐπηκροῶντο δέ. eos + ceteri gig. Lucif. qui in custodia (-di D) erant: uincti d (ipsi ui.) e gig. Cypr., gr. οἱ δέσμοι. Libere Lucif. paulo et silea orantibus et hymnum canentibus deo audiebant eos ceteri uincti.

26. subito: repente d e Lucif., de repente gig. uero: autem d e gig. terre MW. motus + est D. om. ita e. mouerentur T, moueretur I, commouerentur d; moueri e; concuterentur gig. Lucif.; gr. σαλευθῆναι; deinde + omnia C(homn.)T gig., contra gr. carceris... ostia in ras. scr. Θ. carceris + confestim D (cf. M infra). et aperta sunt statim ACDFGΘOT dem. p lux., apertaquae s. statim d = ἡνέωχθησάν (ἀνέωχθ.) τε παραχρῆμα CHLP etc.: > et statim aperta sunt BKRSUVW vg. c; > confestim aperta sunt (om. et) M (cf. D supra et I infra); aperta sunt autem protinus e et ἡνοιχθησαν δὲ παραχρ. NAE 61; om. statim gig. Lucif. cum gr. B. ostia (hos. CGIO) omnia cum ACFGΘ(I)MOT dem. p (+ carceris p²), cf. ostiae omnes e, ianuae omnes d = αἱ θύραι πᾶσαι: > omnia ostia (hos. D, o|stia S)BDKRSUVW vg. c lux.; om. omnia gig. Lucif. > ostia aperta sunt gig. Lucif.; > confestim ostia omnia aperta sunt I. uniuersorum (hun. C): uniuersa eorum D; omnium d gig.; omnia Lucif. soluta sunt (= ἀνέθη plur.) codd. et vg., resoluta sunt p*: relaxata sunt d et ἀνελύθη N²D*.

27. expergefactus autem (ἐξυπνος δὲ γενόμενος): + factus F; experge autem factus e; expergefactus est Lucif., expergef. est autem U, expergef. est autem est R, experge autem factus est gig.; et exomnis factus est d et και εξυπνοσ γενομενοσ D.ustus CI*OST*; optio d. om. et... carceris G*S* (+ G¹S²). uidens: cum uidisset gig. Lucif.; uidit d. > iannas apertas W vg., ostia aperta gig., cum gr. C; > ost. carceris aperta Lucif. om. carceris sec. p. euaginato (aeu. C, euu. I, euaginata O) gladio (+ suo D) = σπασάμενος (τὴν) μάχαιραν: stringens gladium e, exemit gladium gig. Lucif. uolebat (-bant O*)

custos carceris
 et uidens apertas ianuas
 carceris
 euaginato gladio uolebat
 se interficere
 aestimans fugisse uinctos
²⁸ clamauit autem paulus magna
 uoce dicens
 nihil feceris tibi mali uniuersi enim
 hic sumus.
²⁹ Petitoque lumine introgressus est
 et tremefactus procidit
 paulo et silae
³⁰ et producens eos foras ait

domini quid me oportet
 facere ut saluus fiam?
³¹ at illi dixerunt
 crede in domino iesu et saluus
 eris tu et domus tua
³² et locuti sunt ei uerbum
 domini cum omnibus qui erant
 in domo eius
³³ et tollens eos in illa hora
 noctis lauit plagas eorum
 et baptizatus est ipse et omnes eius
 continuo
³⁴ cumque perduxisset eos
 in domum suam adposuit

se (om. O*) interficere = ἠθέλεν ἐαυτὸν ἀναιρεῖν
 68: incipiebat se interf. e, cooperat se interf. d et
 ἠμελλεν ἔ. ἀν. gr. longe plur.; ut se interficeret
 gig. Lucif. aestimans C, estimans TW; existi-
 mans d Lucif.; gr. νομίζων. fugere D; effugisse
 d (-set) e gig. uinctos: custodias d.

28. exclamauit e gig. Lucif. om. autem A.
 paulus magna uoce codd. plur. cum gr. B;
 > paulus uoce magna BDORVW vg. c dem. gig.
 Lucif. et syr. pesh.; > magna uoce paulus d cum
 gr. A; > uoce magna paulus O e p et gr. NCDE
 HLP etc. nihil T, nichil BW. feceris tibi mali
 (πράξης σεαυτῷ κακόν) BFGOKMRSUVW (feci-
 ritus) d (malum) e p lux.: > tibi mali feceris vg. c
 dem. gig. (male) Lucif.; > tibi feceris mali CT;
 > mali tibi feceris AI(male)O; > feceris mali
 tibi D. huiuersi C; omnes d e gig. Lucif.
 sumus: sunt Lucif. > sumus hic d; > sumus
 in praesente e, cum gr. ἔσμεν ἐνθάδε.

29. petitoque lumine (+ et I') introgressus
 est (fero = αἰτήσας δὲ φῶτα εἰσπήδησεν) codd. plur.
 (ingressus I' p, corr. I' sup. lin.; om. est D) et
 vg., cf. petens autem lumen introgr. est e; lumen
 uero petens accucurrit d, et φῶτα δε ετησας εἰσπη-
 δησεν D; quo audito custos carceris petiit (petit
 Lucif.) lumen et ingressus est I' gig. Lucif.
 tremefactus (tremaef. I): tremens gig. Lucif.;
 tremibundus factus d; gr. ἐντρομος γενόμενος, sed
 ἐντρ. ὑπάρχων C*D min. procedit DS*P; pro-
 cidens M. paulo et silae cum D (siliae) G* e et
 gr. plur. τῷ Π. καὶ (τῷ) Σ. cf. procid. ei Mc. iiii. 11;
 cum enim codd. ad pedes uario ordine inserant et in
 omittendo D pondus habeat, pro additamento habe-
 mus: paulo et silae ad pedes BFGOKMRSUVW vg.
 dem. (sileae G^c, sile W, silee R, sylae B); paulo
 ad pedes et silae e; ad pedes paulo et silae (syleae
 C) AC Tisch. d, et ad pedes (pes O) pauli et silae
 (sileae MT Lucif., sylee gig., syle p) IMOT gig.
 p Lucif. = προσ τους ποδας τω paulω και σιλα D*
 sah, cop. syr. harcl. (cum obelo).

30. om. et D. cum produxisset d gig. Lucif.
 om. eos O. foris R (partim in ras.) e; + ceteros
 custodiuit et d cum D^{sr} et syr. harcl. (cum* = reli-
 quos astrinxisset tuto appropinquauit et). ayt T;
 dixit O d; gr. ἔφη, sed ἔπειν D min.; deinde
 + illis d et D^{sr}. domine Θ; + mi ΘS, + mei e.
 hoportet C, oportet O, oporteat p*. fiam; sim
 gig. Lucif.

31. at (ad CIO) illi: illi autem e, dixerunt
 + ei O. credo G*. in domino iesu (ἐπὶ τὸν
 κύριον Ἰησοῦν) cum ADGOKM^cIMT d dem. lux., cf.
 ix. 42 et Lc. xxiv. 25 ubi πιστεύειν ἐπὶ τῶν αὐτῶν
 credere in aliquo, sed contra Act. xi. 17, Rom. iv. 5.
 24: in dño ihūm S; in dominum iesum (ihesum C,
 hiesum e) BCFOKMRSUVW vg. Tisch. c e gig. p,
 in deum iesum Lucif. (p. 269 Hartel), in dominum
 nostrum iesum id. (p. 270); deinde + christo I' d,
 + christum e, et gr. CDEHLP etc. eris: fies d.
 om. tu S*. et sec. + uniuersa e cum gr. E al. 15.

32. locuti ΘI. om. ei O. om. domini D.
 om. domini . . . qui F (notauit cor.). cum (quum
 T) = σύν NABCD min.: et e = καὶ EHL P etc.
 post erant est rasura in F. domu DV; domum d.

33. Ab hoc uersu ad fin. libri scriptum est alia
 manu in O. tollens D; sumens gig. Lucif.
 (p. 269), adsumens e; adpraehendit d. om. in
 gig. Lucif. cum gr. 13. ipsa gig. Lucif.; ea e.
 lauit (ἐλουσεν): lauauit D; ligauit U; soluit d
 et ελυσεν D^{sr}. plagas (plagas O) eorum: plagas
 d; a plagis e gig. Lucif., et gr. ἀπὸ τῶν πληγῶν.
 bapuzatus est D; baptizati sunt I; > ipse bapt.
 est d cum D^{sr}. et omnes eius (καὶ οἱ αὐτοῦ
 πάντες) FG*(-nis)ΘM^cO p* lux., > et eius omnes
 d, et qui illius erant omnes e, cf. cum omnibus suis
 gig. Lucif.: et domus eius DS p²; et omnis (-nes M)
 domus eius ABCGOKM*RTUVW vg. c dem. tepl.,
 cf. ο οίκος αὐτοῦ πάντες 40, οἱ οἰκιοὶ αὐτοῦ πάντες A.
 continuo: confestim d; om. gig. Lucif.

34. cumque (quumque Θ; cum D) perduxis-
 set: et ducens gig. Lucif.; et perduxit d. om.

eis mensam
 et laetatus est cum omni
 domo sua credens deo
³⁵ et cum dies factus esset
 miserunt magistratus
 lictores dicentes
 dimittite homines illos
³⁶ nuntiauit autem custos
 carceris uerba haec paulo
 quia miserunt magistratus
 ut dimittamini
 nunc igitur exeuntes
 ite in pace

³⁷ paulus autem dixit eis
 caesos nos publice indemnatos
 homines romanos miserunt
 in carcerem
 et nunc occulte nos
 eiciunt? non ita
 sed ueniant et ipsi nos eiciant
³⁸ nuntiauerunt autem magistratibus
 lictores
 uerba haec
 timueruntque audito
 quod romani essent
³⁹ et uenientes deprecati

eos S*U* (+S²U³). *om.* in *gig.* *om.* suam *gig.* *Lucif.* cum *gr.* BCP *min.* appositus BKSUVW *vg.* *Tisch.*; et posuit *d.* *om.* eis *d* *gig.* *Lucif.* et *gr.* (*exc.* E). maensa O. laetatus (*let.* IMOSW) est = ἠγαλλιάσατο, *cf.* exultabat *d* e: epulabatur *gig.* *Lucif.* omnis I* (*corr.* I¹); uniuersa *Lucif.*; tota *d.* domu B^oV; domum B*. suam B*. *om.* cum *om.* do. sua e et E^o. credens (*credaens* O) deo (πιστευνὸς τῷ θεῷ): credens in domino D (*in expunct.*) e *d* *gig.* *Lucif.* et πεπ. τῷ κυρίῳ 32. 33. 34. 68. 96. 142 *al.*

35. et cum (et quum Θ, quumque T; *om.* et S) dies (*diaes* C; + autem S) factus esset (*essaet* R, *fuis*^o O); die autem facta *d* e *gig.* et ἡμ. δὲ γενομένης *gr.*; *deinde* + conuenerunt magistrati id ipsud in foro et rememorati sunt terrae motum qui factus est timuerunt et *d* et + συναλθον οἱ στρατηγοὶ ἐπὶ το αὐτο εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ ἀναμνησθέντες τὸν σεισμόν τὸν γεγῶτα ἐβοήθησαν καὶ D cum *syr.* *harcl. mg.*, *cf.* et u. 39. misserunt D, transmiserunt *d*; + autem *p*^o. magistratus *om.* hic *d* et D^o. lyctores C, lictores W, litteres I* (*corr.* I¹), lectores D (o *eras.*) F^oI^o. ducentes *p*^o. dimittite (*contra gr.*) *codd.* plur. et *p* *cor. nat.*: dimitte (ἀπόλυσον) ΘO (*demitte*) SW *vg.* *Tisch.* e *d* *dem.* e *gig.* illos: istos *gig.*; haec e; + quos externa die suscepisti *d* et οὐσ εχθεσ παρελαβες D 137 *syr.* *harcl. mg.*

36. nuntiauit (*nunc.* RSW^oΣ^oΣ^o; *renunc.* *gig.*) autem (*ergo gig.*) custos (*custus* CG^oIST^o) caro. uerba haec (*hec* SW): et ingressus optio carceris renuntiauit hos sermones *d* cum D^o et fere *syr.* ar^o. ad paulum *d* e. quia: quoniam *d.* magistratus (-tus *in ras.* U, -tos M^o) = οἱ στρατηγοί: praetores *d* e. > magistratus misserunt D. ut + uos W. ut di *in ras. scr.* S. demittamini OU^o; dimitemini D, dimitemini W. igitur *post ras.* G; ergo *d* e *gig.* *om.* exeuntes I. ite: ambulate *d*; *om.* CM. in (*cum* W *lux.*) pace (+ hic M^o); *om.* *d* *gig.* cum D^o.

37. dixit (ἔφη); ait *d* e (*gig.*). eis (*ei* I): *om.*

e cum E^o; ad ipsos *d*, et > ad eos ait *gig.*; *deinde* + anetios *d* et ἀνατρεῖουσ D. cesos SW, cessos D. nos + in D. publicae CΘ^oI, puplice D. indemnatos ΘRUW; incondemnatos e; condempnatos D* ('uel indem' *cor.*); inauditos *gig.*; *gr.* ἀκατακρίτους. homines: + ciues CT e *gig.*; + constitutos I¹. romanos: + ciues *d*; + constitutos e. > hom. ciues rom. inauditos *gig.* misserunt D; misit I* (*corr.* I¹). carcere I. occulte (λάθρα) *codd.* plur. (e *in ras.* U, occulte S) *vg.* *uett.* plur. (-to e): abscondite A (s *in ras.*) O *dem.*, habscoditae C. eiciunt *vg.* *Tisch.*; deiciunt I; et ieciunt V (*ut uclur*); iecant D; *gr.* ἐκβάλλουσιν. non ita: non erit ita SU *p*^o; non ita erit D; *om.* ita e *gig.*; *gr.* οὐ γάρ, sed *om.* γάρ 13. set R. ueniant: nt *in ras.* U. uoluit > ipsi et *Beuhl.*; *item inc. uers.* 38 et ipsi *Tisch.* cum *Σ*; nos *Stephanum* 1555 *sequimur.* *om.* et *sec. d.* et > ipsi nos uenientes (*sine et*) e et E^o. eiciant *vg.* *Tisch.*; eiciant V, ieciant D; producant *d*; *gr.* ἐξαγαγέτωσαν: *cf.* educentes u. 39.

38. nuntiauerunt (*nunciau.* RSW^oΣ^oΣ^o, nuntiab. T) *codd.* et *vg.* = ἀγγέλιαν HLP *al.* plur.; renuntiauerunt *d* e *gig.* = ἀπήγγειλαν NABDE *etc.* autem (= δὲ ABDHLP *etc.*; *contra* τε NE): *om.* D; igitur R^o (*corr.* R¹). magistratibus B; praetoribus *d* (*cf.* u. 36). lyctores C, lectores D; I *ut* u. 35; *om.* *p*^o. > lictores magistratibus e *p*^o et *gr.* E 69. 96. hec SW; + quae dicta sunt ad (*a cod.*) praetores *d* et D^o *syr.* *pesh.* ar^o. et timuerunt e *gig.* audientes e; cum audissent *gig.* quod: quia *gig.*; + ciues *gig.* essent *in ras.* S, aessent R; sunt *gig.* > cum autem audierunt quia romani sunt timuerunt *d* cum D^o *syr.* *pesh.*

39. *om.* et ad *init.* O. uenientes: uenerunt et O (*runt sup. lin.*) *gig.*; + ad carcerem R^o cum *gr.* 137 *syr.* *harcl.* (*cum*^o). deprecati (*deprae.* CFI, *dipre.* D) sunt = παρεκάλεσαν: exhortati sunt *gig.*; deprecabantur e; rogauerunt e. eos + ut exirent dicentes quia ignorasset de eis quod essent romani R^o (*cf. d infra*). et *sec.*: ut I. educentes (*aed.*

sunt eos
 et educentes rogabant
 ut egrederentur de urbe.
 40 Exeuntes autem de carcere
 introierunt ad lydiam
 et uisis fratribus consolati
 sunt eos et profecti sunt
 XVII. ¹ cum autem perambulaissent
 amphipolim et apolloniam
 uenerunt thessalonicam
 ubi erat synagoga iudaeorum
² secundum consuetudinem
 autem paulus introiuit
 ad eos

et per sabbata tria diserebat eis de
 scripturis
³ adaperiens et insinuans
 quia christum oportuit pati
 et resurgere a mortuis
 et quia hic est christus iesus
 quem ego adnuntio uobis
⁴ et quidam ex eis crediderunt
 et adiuncti sunt paulo et silae
 et de coeulentibus gentilibusque multi-
 tudo magna
 et mulieres nobiles
 non paucae.
⁵ Zelantes autem iudaei

C) = εξαγαγόντες: deducentes F, ducentes *p*^s; eiecerunt *gig.*, cf. u. 37; + illos GR^s, + eos et *gig.* rogabant (ἠρώτων): petierunt *e.* ut (+ et AS) egrederentur (aegr. C; egredentur D*W): partim in *ras.* scr. Θ; ut exirent *gig.*; exire *e*; *gr.* ἀπελθεῖν NAB *min.*, ἐξελεθεῖν EHLP *al. pler.* de urbe BFKRSUVW *vg. c. dem.*, et de ciuitate *e gig.* = ἀπὸ τῆς πόλεως NAB *min.*, ἐκ τῆς πολ. E: urbe M; urbem AC (hurbem) DGΘIOT *p* et τῆς πόλεως HLP *al. pler.* *Versum sic habet d* et cum uenissent cum amicis multis in carcerem rogauerunt eos exire dicentes ignoramus aduersum uos quoniam estis uiri iusti et cum produxissent rogauerunt eos dicentes de ciuitate ista exite ne forte iterum conuertantur ad nos clamantes aduersum uos *d cum D^s et fere 137 syr. harcl. (cum^s).*

40. cum exissent autem *gig.*; et cum exissent *d.* de: ex D. carcerem *p*^s. introierunt (introy. C) = εἰσῆλθον: uenerunt *d e gig.* et ἦλθον D. lidiam DRTUW, lyddiam BI^s. et *pr.*: ut I. uisais (uissis D) fratribus: cum uidissent fratres *d e*, uiderunt fratres *gig.*; *deinde* + narrauerunt quanta fecisset (fecit *d*) dominus cum eis (illis + et D) D *Par. lat. 11533 d et D^s.* consoti sunt O; exortati sunt *d* (exhorti) *e*; consulantes D; hortatique *gig.* eos: *om. S^s*; illos *e.* *om. et sec. D gig.* profecti sunt: exierunt *d.*

XVII. 1. cum (quum Θ) autem (*om. D*) perambulaissent (en in *ras.* U) = διοδεύσαντες δέ, cf. > cum peramb. autem *gig.*, cum ambulassent autem *d*: transeuntes autem *e* et διελθόντες de E. amphipolim FΘKMSUV *vg.*, amphy. B, amfi. AG, anfi. D, amphibolim R, amphypolin O, ampyfolim I: pamfipolim T *gig.*, pamphipolim C, pamphibolim W. appolloniam SUW, appoloniam B, apoloniam D. > apoll. et amphl. *e et E^s.* uenierunt D; peruenerunt CT; + in I *e et gr. els. pro* apolloniam, uenerunt *habet* descenderunt apolloniam et inde *d cum D^s.* thessalonicam MT (-can), thesall. FI, tessal. R, tensal. D, thesol. SU,

thessalonicam C, thessalicam W; thessalonicensem *gig.* hubi C. synagoga MRSTU*W. iudeorum DMORW, iudaerum S (*e in ras.*).

2. secundum consuetudinem (consui. D) autem (itaque *gig.*): et secundum cons. *d cum D^s syr. pesk.* paulus omnes = ο paulos D: *gr. vell. τῷ Παύλῳ.* Introiuit C, introibit T; intrauit D *gig. om. et d et D^s.* sabbata (-tha 5³) tria (i *eras.* S, trea B; III D): > tria sabbata ΘT *gig.* diserebat D; disputabat *e gig.*, -bit *d*; *gr. διελέγαστο* HLP *al. pler.*, διελέγαστο NAB *min.*, διελέχθη DE *min.*; + cum *gig.* eos S^s; illis *c.* scribituris FGT; scriptura *p.*

3. adaperiens R; et aperiens D. insinuans (-nuas R, -nuas T, -nuns¹I^s, -nuens D) = παρατιθέμενος: confirmans *d gig.*, commendans *e*; *deinde* + *ras.* 3 *aut 4 litt.* S. oportuit C; oportet *d.* ihesus C, ihesus *e.* > iesus christus BDOW *vg. (e)* cor. uat.^s et *gr. NE min.* quem O. annuntio BKV5³, adnunc. S, annunc. W^sΘ, annuncio R; praedico *e*; *gr. καταγγέλλω.*

4. *imc.* et quidam ex eis persuasum est et consortes facti sunt *d*; *gr. καὶ τινες ἐξ αὐτῶν ἐπεισθήσαν (ἐπίστευσαν E min.) καὶ προσεκληρώθησαν.* silae G^sM, siliae D, silae R, sylae *gig.*, sylae O, sylae C, sile W, sylae B; + doctrinae *d et D^s.* *om. et quart. M^s d e (uide infra) gig. et D^s;* *deinde* + multi *d et D^s.* de (*eras.* I) coeulentibus (coll. O): caelicolarum *d cf. ad xiii. 50*; + quoque *e.* gentilibusque (= καὶ Ἑλλήνων AD *min.*) *codd. plur.* (busque in *ras.* U) *SC, cf. gentibusque dem.*, et de grecis *gig.*, gentiliunquae T, et graecorum *d*: gentilibus (Ἑλλήνων NBEHLP *etc.*) W5³ *p.* graecis *e*; gentilibus quaedam C. et mulieres: mulieresque D, mulieres quoque *e.* nobiles (nobiles S^s) = τῶν πρώτων: principales *d*; quae morum *d* (*pro* primorum?) *om. gig.*; + et Θ; + crediderunt D. pauce ORW.

5. zelantes autem iudaei (-deii DORW; zel. au. iud. in *ras.* R) adsumentesque (a in *ras.* Θ,

adsumentesque de uulgo
 uiros quosdam malos
 et turba facta concitauerunt ciuitatem
 et adsistentes domui iasonis
 quaerebant eos producere in popu-
 lum
 6 et cum non inuenissent eos
 trahebant iasonem et quosdam fratres
 ad principes
 ciuitatis clamantes
 quoniam hi qui orbem
 concitant

et huc uenerunt
 7 quos suscepit iason
 et hi omnes contra decreta
 caesaris faciunt regem alium
 dicentes esse iesum
 8 concitauerunt autem plebem
 et principes ciuitatis
 audientes haec
 9 et accepto satis ab iasone
 et a ceteris dimiserunt eos.
 10 Fratres uero confestim per
 noctem dimiserunt paulum

ass. BKRSUVW *vg.*) de uulgo (-gos I) uiros quosdam malos *codd. et vg.* = ζηλώσαντες δὲ οἱ Ἰουδ. κ. προσλαβόμενοι τῶν ἀγοραίων ἄνδρας τινὰς πονηροῦς AB *min. et N* (> τινὰς ἀνδρ.): aemulantes au. iud. et adsumpti forensium uiros quibusdam nequissimos non oboedientes *e cum* E^o ζηλ. δε οἱ ἰουδ. κ. προσλ. των αγορ. ανδρ. τιν. πον. απειθισαντες; iud. au. assumptis forensibus quibusdam uiris nequissimis *gig. cum gr. min.* 142; adsuptis uero iudaeis conuertentes quosdam uiros forenses sub doles *d et D^o* οἱ δε απειθουντες ἰουδ. συνστρεψαντες τινὰς ἀνδρ. των αγορ. πονηροῦς. et (*om. dem.*) turba facta: et congregata turba *gig.*; *om. d et D^o*. concitauerunt (-berunt T): turbabant *d*, conturbabant *e² gig.*, conturbant *e²*; *gr. ἐθορύβουν.* facta conc. ciuit *in ras. scr. U.* adsistentes (assis. BKRUVW *vg.*, asis. S) = ἐπιστάντες, *cf. ad Lc. xx. 1*: circumstantes *d gig.* domum *gig.*, ad domum *d*. yasonis C, iassonis D. querebant CD FIRSW. > producere eos SU. ad populum *d*; in populo C *p.* > in populum producere D.

6. et cum (et quum Θ; cum uero *d*) non inuenissent: non inuenientes autem *e*. illos *gig.* trahebant (traeb. T) = ἐσπορον N^o ABHLP *etc.*: traxerunt *d et e* et ἔσπορον DE *min.* gasonem G^{*} (ut uultur), yasonem C, iassonem U. quosdam + alios *e et E^o*, *cf. Bed.* (*retr.* 'in gr. scriptum est et quosdam alios fratres'). principis S. ciuitates M^{*}. clamantes (cla *in ras.* R) + et dicentes DR *d gig. et D^o*. quoniam: quia *d e gig.* hi qui cum ABFGI (hii) KMRV *vg. et graeco*: hi (hii CDOSTW) sunt qui CDΘ (hi sunt *in ras.*) OSTUW *c dem. p tepl. Bentl.* (sed correctum)*; qui *d e (uide infra)*; *om. hic gig. (sed uide infra)*. orbem (τὴν οἰκουμένην) C (orbem) DFGKOTV^{*} W^h *d e gig.*, et + terrae *d gig.*, + terrarum *e*: urbem aperto errore ABΘIMRSUV^{rec} *ΣC c dem. p tepl.* ('di stat'). concitauerunt D; inquietant *gig.*, inquitauerunt *d*; + hi *e*, + hi sunt *d gig.*, + isti sunt G *Bentl.*; *gr. οἱ τὴν οἰκουμ. ἀναστρώσαντες οὗτοι, sed + εἰσιν D^{*}*; *uide supra.* hunc V, hic *e*, hoc *d*. uenerunt D.

7. suscipit DΘ^{*}. yason C, iasson D. hi (hii

CIOSTU^{*}W; isti *d*) omnes: hi (hii D) homines DΘ^{*}; homines V^{*} (*corr. m. rec.*). contra: tra *in ras.* Θ. decreta (dicr. D) = δογμάτων: dicta *gig.*; consulta *d e*; *om.* Θ. caesaris ORSW, cess. D. faciunt: agunt *d e*. alium + nescio quem *Par. lat.* 11533^{*}. esse: se FO; + nescio quem *gig.* alium dicentes esse *codd. plur. et vg.* = ἕτερον λέγοντες εἶναι NAB *min.*, *sed conici potest ἕτερον additamentum esse quod locis uariis interpositum ordinem uerborum turbauerit*: > dicentes esse alium *e et E^o*; > dicentes alium esse *d et gr.* DHLP *etc.*; > dicentes regem alium esse *p²*; item esse iesum (hiesum *e*) *codd. plur. et vg. cum gr. plur.*: > iesum esse *c*; > esse iesum dicentes D; *om. regem . . . iesum p²*.

8. concitauerunt (-berunt T; conturbaberunt *e*) autem = ἐτάραξαν δέ: et concitauerunt *d gig.*, και εταραξαν D. pleuem CO; ciuitatem *e cum* E^o. *om. ciuitatis D d.* > princ. ciu. ac turbas *gig.*, > princ. et turbam *d*, cum D^o et syr. *pesh.* hec SW.

9. accepto (accepto O) satis (λαβόντες τὸ ἰκανόν) ABCDFGΘIM^{*}OS^{*}T *p.*, *cf. accipientes satis d e*, cum satis accepissent *gig.* Satis accipere uox iuris consultorum est, quae etiam a Plauto usurpatur; *uide lexica*: accepto satisfacto *c*; accepto satisfactione (-faccione R) RS² (ut uultur) U^{*}V; accepta satisfactione (-facione M^e) KM^oU^{*}W *vg. dem. p²*; deinde + uerbo excussationis D^{ms}. ab: a *vg.* yasonem C, iassonem D. *om. a DMOTW d gig. cum gr.* caeteris DIM⁵W. demiserunt SO, dimiss. D, dimis. *d*; et u. 10. eos: *om.* D; eum T.

10. uero (δέ): autem O *e*; itaque *gig.*; > uero fratres *d*. confestim: continuo *gig.*; statim *d*. per noctem (nocte S): *om.* G *cum gr.* (A) 61. > per noc. confestim T. paulo I. sileam G¹M RT, siliam D; sylum B, syleam C, sylaeam O; silan *d*, sylean *gig.* in *pr. om.* Θ^{*}. beroeam (eam *in ras.* U) *codd. plur.* W^hΣC = Βέροειαν, *cf. beroean d*: beroeam C, beroen *p²*, beroe *p²*; beroam T⁵ *cor. uat. mg.*, beroneam D; beream *cor. uat.* om. qui A^{*} (corr. A¹) V.* quum T.

et silam in beroeam
 qui cum aduenissent in synagogam
 iudaeorum introierunt
¹¹ hi autem erant nobiliores
 eorum qui sunt thessalonicae
 qui susceperunt uerbum
 cum omni auditate
 cotidie scrutantes scripturas
 si haec ita se haberent
¹² et multi quidem crediderunt ex eis
 et gentilium mulierum
 honestarum et uiri

non pauci
¹³ cum autem cognouissent
 in thessalonica iudaei
 quia et beroeae praedicatum
 est a paulo uerbum dei
 uenerunt et illuc commouentes et tur-
 bantes
 multitudinem
¹⁴ statimque tunc paulum
 dimiserunt fratres ut iret
 usque ad mare
 silas autem et timotheus

uenissent BKOR* (*corr. R*¹) SV *vg. e cor. uat. mg.*; + statim T. sinagogam DRSUW, -ga T, synagoga O. iude. DMORW. introierunt (introy. C, introuerunt D, intrau. *gig.*) *codd. vg. et e* = *εισεσαν* E^o: ibant *d*; abierunt *e* et *ἀπήσαν* gr. plur. > intrau. in syn. iud. *gig.* > in syn. abierunt iud. e cum gr. EHLP *al. plur.*

11. hii CDIORSTU*W. erant: om. T; essent *e*; sunt *d* *gig.* nobiliores in ras. scr. Θ; nobiles *dem. p** cum D^o. eorum: om. *d*; iudeorum *p**, iudei *p** (eorum *p*^o). De constructione comparatiui cum genetiuo, graeco more, uide Roensch 'It. und Vulg.' p. 435 qui hunc locum non citat. Similem graecismum reliquit Hieronymus Heb. vi. 16 et 3 Ioh. 4. thessalonicae (ἐν Θεσσαλονικῆ) BGΘ*KO *vg.*, thessall. F, thessall. I, thesal. DR'U', thesol. SU*, thessalonicae C: thessalonice AG^oVW, thesalonice M, tesalonice c; thessalonice T, thessalonicens R*; in thessalonicam *e*. > thess. sunt *d*; item de thessalonicensibus *gig.* (*pro eor. qui sunt thess.*). susceperunt DOSU*; exceperunt *d* e *gig.* uerbum + dei e cum E^o. auditate (hau. C) = προθυμία, cf. animatione *d*, concupiscentia *gig.*: uoluntate *e* (παρησιας E^o); + et IM. cottidie FGSU, -diae I, cotidiae C, cotitiae O, quotidie DT *vg.*, quod.Θ. scrutantes (ἀνακρίνοντες): inquaerentes *e*, exanimantes *d*. scriptiones I*, scriptiones F. hec I (uec I*) SW. om. ita D. > ita se haec *gig.* haberent R* (*corr. R*¹). Libere Priscillianus (*ad Schepps*, p. 53) ad discipuli pariter conferebant inter se scriptiones si ita essent. > haberent (-eant *d*) haec ita (om. se) *d* e cum ord. graeco; deinde + quomodo (quemadmodum *gig.*) paulus adnuntiabat (-arbat D*) D *gig.* cum gr. 137 syr. harcl. (cum*).

12. om. et ad init. *d* e; gr. πολλοὶ μὲν οὖν, sed om. οὖν E. quidem: ergo *d*. om. crediderunt W. eis: his CT *d* e. > ex eis (his) credid. *d* e *gig.* (Bentl.) cum gr.; + quidam uero credere noluerunt *d* cum D^o 137. gentilium ('Ἑλληνίδων): grecorum *d* et ἑλλήνων D*; grece *gig.*; + et I *d*

et D^o; deinde pergit *d* non placentium et uiri et mulieris pleres crediderunt cum D^o τῶν εὐσχημόνων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἱκανοὶ ἐπιστεύσαν. > mulierum gent. *vg.* mulieres *gig.* *p**. honestae *p**; diuites *gig.* uiri: uirorum e Bentl. cf. Bed. (*retr.* 'melius . . . quidam codices iuxta exemplum gr. et uirorum non pauci'); gr. omn. ἀνδρῶν ecc. D (*uide supra*).

13. quum Θ; ut *d*. cognouissent T, cognouissent O, cognouissent D; cognouerunt *d*. > cogn. autem *gig.*; deinde + qui *d* e. in: om. I; ad *gig.*; a *d* e cum graeco ol ἀπὸ τῆς Θ. thessall. F, tessal. T, tesal. R, thesol. SU; thessalonica DM (ni sup. lin.); thessalonicam I, thessalonicam *gig.* iudei DRW. quia: qui I. et pr.: om. *d* et D^o; + in *gig.* beroeae (ἐν τῇ Βεροῖα) BFGKTV^oSS^o, berotae D, beroeae S^c: berotae ACΘ*MOU^o, beroeae Θ*IRW *p*; berotae S* e *gig.*; berotae *d*; deinde + quoque *gig.*, + ras. satis longa S. predicatum BDKMO RSW. est + ras. circa 6 litt. G. om. a G; om. a paulo *d*, et > uerbum dei adnuntiatum est in ber. et crediderunt et *d* cum D^o. uenerunt D; + in eam *d* et D^o. illuc cum BFGΘKM^oRS UVW *vg. c dem. e p**: illic ACIM^oOT *d p** Tisch., ibi D *gig.* commouentes (commou. C, commob. T) = σαλεύοντες: concitantes e *gig.* et turbantes (et conturb. CM) = καὶ ταρασσόντες: et commouentes *gig.*; om. e et gr. EHLP *al. plur.* multitudinem (= τὸν ὄχλον H) *codd. et vg. (etiam d) et* populum R* (*corr. R*¹): populos *e*, turbas *gig.* et τοὺς ὄχλους gr. paene omn.; + non cessabant *d* cum D^o syr. pesh. ar*.

14. statimque (om. que C): statim autem *e*, continuo autem *gig.*, et gr. εὐθέως δέ. om. tunc *d* et D^o. paulus S* (*corr. S*¹). demiserunt S, dimiss. D. > fra. dimiserunt *d* et D^o. ut iret usque (hucusque C; om. *gig.*) ad mare = πορεύεσθαι ἕως ἐπὶ τ. θάλα. D^o. silas (sileas G¹MRT, silias D, syleas C, sylleas O) autem: nam syleas *gig.* timotheus S, tymotheus *gig.*, thym. C, thim.

remanserunt ibi
 15 qui autem deducebant paulum
 perduxerunt usque
 athenas
 et accepto mandato ab eo
 ad silam et timotheum
 ut quam celeriter uenirent
 ad illum profecti sunt.
 16 Paulus autem cum athenis
 eos expectaret
 incitabatur spiritus eius in ipso
 uidens idolatriae deditam
 ciuitatem

17 disputabat igitur in synagoga
 cum iudaeis et colentibus
 et in foro per omnes dies
 ad eos qui aderant
 18 quidam autem epicurei et
 stoici philosophi
 disserebant cum eo
 et quidam dicebant
 quid uult seminiuerbius
 hic dicere?
 alii uero nouorum daemoniorum uide-
 tur adnuntiator esse
 quia iesum et resurrectionem

DΘ*IMR, timotens T. permanserunt Θ. > rem. uero si. et tim. ibi *e cum gr. ὑπέμεινάν* (απεμιναν E) *τε δ τε Σ. καὶ δ Τιμ. ἐκεῖ*; substinnit autem si. et tim. ibi *d et gr. AD ὑπέμεινεν δέ (τε) κ.τ.λ.*

15. autem: uero *gig.* deducebant I*; ducebant *d.* perduxerunt (perdux. C) = ἤγαγον, cf. produxerunt *gig.*, duxerunt *e*: + eum AB¹ (eum usque *arctius in ras. scr.*) IKMRVW *vg. c dem. e cum gr.* EHLP etc. husque C; + ad *5* *p cor. uat. mg.* athenas (athae. M): athenis BKO RVW *d gig.*, adthenis I; *deinde pergit d* transit uero thessaliam uetatus est enim super eos praedicare sermonem *cum D^o.* et acc. mandato (-ta O): ut accepissent mandatum *d.* ab eo = *ἀπ' αὐτοῦ* E *sy. pesh.*: a paulo *d et D^o*; om. *gig.* et *gr. plur.* ad *pr. in ras.* U. sileam MRT, siliam D, syleam CO, -an *gig.*, sylum E. tymotheum *gig.*, thym. C, thim. Θ*R. quam (quem B) oel. (cael. I) = *ὡς τάχιστα*: quam uelocissime *e*; uelociter *gig.* ueniant *d.* eum *d gig.*, et > ad eum uen. *gig.* proficisciebantur *d*; exierunt *e gig.*

16. paulus autem cum ath. eos (*sequitur ras.* I; > illos ath. *Aug.* ix. 396) expectaret (exsp. UV) *codd. et vg. c gig. p contra ord. gr.*: > cum autem ath. exp. eos paulus *e* = *ἐν δὲ ταῖς ἁθ. ἐκδεχομένου αὐτοῦ τοῦ Π.*; uero ath. expectante eo (*αὐτοῦ* D) paulum *d.* incitabatur (*παροξύνετο*): concitabatur *gig.*, inritabatur *e Aug.* spiritus eius in (*in ras. scr.* T; om. S*) ipso (eo *d*; om. S*) = *τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ*: spiritu suo intra se *Aug.* uidens *codd. et vg.*: aspiciente *gig.*, aspicientis *e*, θεωροῦντος NABE min.; uidenti *d et θεωροῦντι* DHLP *al. plur.* idolatriae *codd.* (ydol. CU, idul. D, idolatrie W, hidolatrie R) et *edd. antt. Hailbr. etc.*: idololatriae *vg. ed. Sacon* 1519 (ydololatrie) et *edd. seq., cf. Koffmane 'Gesch. d. Kirchenlat.'* p. 37. idol. ded. = *κατεῖδων οὐσαν*: circa ydola esse *gig. Aug.*, circa simulacrum (*ex-cra*) esse *e*, simul acris esse *d.*

17. disputabatur Θ. ygitur C; ergo *d gig.* sinagoga ORSUW; sinagogam T *c.* cum iudaeis

(-deis DORW) = *τοῖς Ἰουδαίοις*: om. cum *d e Aug.* (ix. 396, 399); iudeorum *gig.*; et > (cum) iud. in syn. *Aug.* (vi. 490, ix. 396, 399). colentibus = *τοῖς σεβομένοις*: hiis qui colunt *d*; colentibus (colert. O) deum DO *gig.*; cum gentibus CT, colentibus idola gentilibus *p³*; gentibus et colentibus *Aug.* (ix. 396, 399); gentibus incolis *Aug.* (vi. 490). et *sec. om.* CT *dem. Aug.* (vi. 490, ix. 399). in *sec. sup. lin.* I. per omnem diem *d e gig. Aug.* (vi. 490, ix. 396) *cum gr. κατὰ πάσαν ἡμέραν*; per omne sabbato O. ad eos: cum eis *gig.*; hi *e.* aderant (*gr. enim πρὸς τοὺς παρατηγχάνοιρας*) cum AC DGΘIMORT³ *SC e p*: audierant BFKSUVW⁵ *edd. Hailbr.* 1476, *Wild* 1481, *Kesler* 1487, *Paganini* 1497, *Froben* 1502, etc.; praesentes erant *e gig.* > et his qui forte aderant et hiis qui in foro per omnem diem *d (non D^o).*

18. autem: uero *Aug.* (vi. 490, ix. 396); + et *d cum gr. (exc. E al.).* epicuraci O, -reii U*, -rrei W, epicurei R, epecurie D, epycuraci C; epicuriorum *d e et Aug. bis, cum gr. τινὲς δὲ (καὶ) τῶν Ἐπικ. καὶ Στ. φιλ.* stohici C, histoici Θ; stoicorum *d e (istoic.) Aug. bis.* philosophi C, philosophi I, filosofi G, phylosophi B; philosophorum *d e Aug. bis.* disserebant (*συνέβαλλον*): conferebant *d gig. Aug. bis.* eo: illo *Aug. bis.* quid: quod I*; quidnam *Aug.* (ix. 396); + nunc *d*; + sibi D *Ambr. (Ep. 63).* uellit *d, et θελη* D*; *gr. plur. θέλοι, sed θέλει* 13. 40. 45 *al.* seminiuerbius (*σπερμολόγος*) cum ADGΘIM (ni *sup. lin.*) *U⁵ SC e dem. p* cod. caraf. Ambr. Cassiod. (P. L. LXX. p. 1395):* seminator uerborum BFKRS (-tur) VW³ *gig. p² Aug.* (ix. 396), seminator uerbi O, seminator tantum *e*; disseminator uerborum C (dissaem.) T; spermologus *d.* hic: om. T; hec W. > hic semini. D *Ambr.*, > hic sem. uerborum *gig. om. dicere Ambr.* alii: illi *e.* uero: om. D* (+ D¹) *d*; autem *e gig. Ambr.*; *deinde* + dicebant (*contra graecum*) CRTV^c (-bat) W *c dem. gig. p² cor. uat.**; + inridentes dicebant D; + uiderunt I. nouorum: peregrinorum *Aug.* (ix. 396) et *gr.*

- adnuntiabat eis.
 19 Et adprehensum eum ad ariopagum
 duxerunt dicentes
 possumus scire quae est
 haec noua quae a te dicitur
 doctrina?
 20 noua enim quaedam infers
 auribus nostris
 uolumus ergo scire quidnam
 uelint haec esse
 21 athenienses autem omnes

- et aduenae hospites
 ad nihil aliud uocabant
 nisi aut dicere aut audire
 aliquid noui
 22 stans autem paulus in medio
 ariopagi ait
 Uiri athenienses per omnia
 quasi superstitiosiores
 uos uideo
 23 praeteriens enim et uidens
 simulacra uestra

λέων. demoniorum DIOSW. om. uidetur I.
 > uid. demon. D. annuntiator BKUV57, annunc. RSW57; pronunciator gig. Ambr. es⁹⁰ V, essae R. hiesum e. resurrectionem RS. adnuntiabat R, annunc. SW57, annunt. BKUV57; adnuntiat M* (corr. M¹). > adnunt. eis et resurrect. D. quia iesum . . . eis om. d gig. cum D⁹.

19. et (om. IS* e) adprehensum (appre. KW vg. Tisch., adprae. CFG*OI, adpraehensum G*) eum codd. et vg., cf. apprehensumque eum Aug. (ix. 396): et apprehendentes eum dem. et gr. ἐπιλαβόμενοι τε (δέ B min.) αὐτοῦ; post dies aliquos adpraehensum que eum d cum D⁹ 137 μετά δὲ ἡμ. τινὰς ἐπιλ. αὐτοῦ et syr. harcl. (cum*). ad: in Aug. areopagum vg.; arium pagum d e. duxerunt (ἤγαγον): dedux. c, perdux. gig., addux. d; trahebant e. > perd. ad ariop. gig., > add. ad ar. pag. d cum gr. D; deinde + cogitantes et d cum gr. D πυνθανόμενοι κ. λέγοντες. dicentes + non CDOSTU c dem. et gr. min. 96** 106 al. 4^{cr}. posumus O, posimus D; posimus p*. scire: cognoscere e; deinde ita pergit D doctrinam quae est haec noua quae dicitur a te doctrina enim noua quaedam etc. que bis W, pr. R. hec SW. > haec est T. > noua haec e cum graeco. dicitur: loquitur e. > doct. noua quae a te dic. O. om. quae a te dicitur gig. est . . . doctrina: libere sint haec quae a te dicuntur Aug.; est nouitas haec a te narratio doctrinae d.

20. D uide supra u. 19. noua (ἐνί(σorra): nouas gig. (uide infra); insueta Aug. (ix. 396). enim: autem SU; + res gig. quaedam IORW; quasdam gig.; + ras. circa 10 litt. S; + uerba e et gr. E. infers (infres G, inferes CT p*) = εισφέρεις: affers Aug., adferens d et φέρεις D; + interlocutiones d et + ρηματα D. auribus nostris (eis τὰς ἀκοὰς ἡμῶν): in aures nostras Aug., in sinus nostras e, aduersus nostras d. uolumus D, ergo in ras. scr. T. quidnam uelint (uellint S*, uellent D, uelit O*) = τί ἂν θέλοι DEHL al. pler., cf. quid nelint e gig., quid nunc sibi uellent d:

quenam uelint T p et τίνα θέλει NAB min. hec ISW; om. e et E⁹.

21. atheniensis IKSU* (corr. U¹), athenenses D d, atthesienses W; atheni e. autem (δέ): uero d; enim A. om. omnes Aug. (vi. 490, ix. 396). et om. p*. aduenae (-ne W) hospites (osp. T) = οἱ ἐπιδημούντες λένοι: aduene et ospites R; peregrini ospites e, et > hosp. peregr. gig.; qui aduene erant hospitiis d et οἱ ἐπιδ. εἰς αὐτοὺς ξενοὶ D. ad: in e; et D. nichil TW. aliquid G, alit O. uocabant F* p*. nisi (nissi D): quam d e Aug. bis. aut pr. (ut I): om. d e gig. Aug. bis; graeci eis οὐδὲν ἕτερον ἠκείρουν ἢ λέγειν. discere: dicerent p*; discere D c; deinde + ti gr. omn. (cf. d e Aug. infra), sed om. ti post ἀκούειν DEHLP etc., ubi codd. nostri cum NAB 25 concordant. aut sec.: et e et gr. EHLP min. aliquid G; aliquid dem. nouius Θ d; a nobis I; gr. καινότερον. > audire aut dic. aliquid noui gig.; > dicere aliquid aut (et e) audire nouum (nouius d) d e, > dicere noui aliquid (> aliq. noui Aug. vi. 490) aut audire Aug. bis, et gr. plur. λέγειν τι ἢ (καὶ) ἀκούειν (+ τι) καινότερον.

22. stans: cum stetit d. autem: uero Aug. (ix. 396); itaque gig. ariopagi (τοῦ Ἀριου πάγου) codd., areopagi vg., ariopagi D, arii pagi d: ariopago R e gig. Aug. ait S; dixit e gig. Aug. et gr. ἔφη. atheniensis RS, atthenienses W, athienses D, athienses K, adhenenses O, athenenses d. per: super Θ. omnia + uos gig. quasi (quas G): om. M* d gig. Aug. superstitiosiores (δεισιδαιμονεστέρους) cum ACG (er in ras.) 57 et cod. caraf., et superstitiores DIOT p*: superstitiosos BFΘKM (so in ras.) UV57 d dem. e gig. p* Aug. cor. uat., et superstitiosos RSW c; deinde + esse O. uos + esse p. uideo + esse d.

23. praeteriens (pre. DMORSW) = περιερχόμενος: circumambulans d gig.; perambulans e Aug. (ix. 396); pertransiens Hieron. (vii. 707). om. enim D. uidens (ns in ras. U) = ἀναθεωρῶν: circumspiciens e gig., considerans Aug., contempans Hieron.; perspicens d sed διοσκορῶν D*. simulacra (-chra vg.) uestra (om. S) codd. plur.

inueni et aram in qua scriptum
 erat ignoto deo
 quod ergo ignorantes colitis
 hoc ego adnuntio uobis.
²⁴ Deus qui fecit mundum
 et omnia quae in eo sunt
 hic caeli et terrae cum sit dominus
 non in manufactis templis
 inhabitat
²⁵ nec manibus humanis colitur

indigens aliquo
 cum ipse det omnibus uitam
 et inspirationem et omnia
²⁶ fecitque ex uno omne genus
 hominum inhabitare super
 uniuersam faciem terrae
 definiens statuta tempora
 et terminos habitationis eorum
²⁷ quaerere deum si forte adtractent
 eum

et *vg.* = τὰ σεβάσματα ὑμῶν: culturas uestras e *Hieron.*; ea (*om. gig.*) quae colitis *d gig.* (> qu. col. circump.), et simulacra (symulachra C) uestra quae (que T) colitis CT. inueni: inuenti W; *om. OS.* et *sec.* (καί) A'BDFΘIKMORTVW *vg.* e *Hieron.*, cf. etiam *gig. p Aug.*, etiam et *d: om. A*CGSU* e *dem. contra graecum.* aram (haram C): *om. S;* arata est O. in qua: super quam e. scribitum FGT; superscriptum *Hieron.*, et *gr. ἐπεγράψατο* (ἢν γεγραμμενον D). erat: est D *gig. Hieron.*; *om. e.* > erat *scr. Aug.* ignota O. quod (δ N*A*BD): quem e *Aug. et ὅν N*A* EHLPL al. plur.* ergo: itaque *Hieron.* ignoratis *gig.* colites S. hoo: hunc e *Aug.*; *graeci ut supra;* + et *p.* annuntio BKV5 (ann. lapsu), annuncio RS5C.

^{24.} hunc mundum Θ *gig. m p.* omnia: cuncta *Ambr.* (*in Luc. 1.6 ad fin.*). que IW. eo: o in *ras. U,* e S*; eis I; mundo C. *om. sunt Iren.* (*Mass. p. 197.*) > sunt in eo e *Ambr.* celi SW. et *sec. om. S*.* terrae partim in *ras. T;* terre W. eum (quum T, quum Θ) sit dominus (deus DW5) = ἐπάρχων κύριος NABE *min.*: dominus existens *Iren.*, et cum sit ... dominus qui est *d (uide infra)* = κύριος ἐπάρχων DHLPL *etc.* > cum sit c. et terr. dominus *d* (+ qui est) *gig. m Hil.* (*in ps. 126.*) *om.* in *sec. ΘW.* templi FI. inhabitat (κατοικεῖ) ACDFΘIMOT c d m p *Iren.*: habitat BGKRSU VW *vg. dem. e gig. Tert. (Prax. xvii), Ambr. Hil.* > inhab. in manuf. templis m.

^{25.} neo (ne V*, neque *d gig.*): + in OS*; + a e *Iren.* manibus: numinibus R. humanis: s in *ras. U.* > hum. man. *gig. cum gr. N.* colitur (θεραπεύεται): curatur *d e gig.*; tractatur *Iren.* indigens (gens in *ras. U;* + in FS*) = προσδεόμενος N*ABDEKLP *etc.*: tamquam egeat *d e gig.*, et > tamquam alicuius indigens *Iren.*, = ὡς προσδ. N* 25. alicui G; aliquid *gig.*; cuiusdam e*, cuius e; *om. d cum gr. D* 47.* eum (quum Θ) ipse det (*in ras. scr. S*) = ἀδρός ἑδός, cf. ipse dans e: quod ipse dederit *d et D* ori* αυτοσ ο δουσ; > cum ipse omnibus dederit *Iren.* inspirationem (*inspirac. RS, insperat. D*) = πνοήν:

spirationem O; spiramentum *d;* spiritum e *gig. Iren.* omnia: uniuersa *gig.*

^{26.} fecitque (feceritque *Iren.*): *om. quae OS d e cum gr. DE syr. harcl. (distinguunt ergo inspirationem; et omnia fecit ex uno etc.);* + ut V*. uno + sanguine D *d e gig. Iren. Bed. (retr. 'in graeco'), et + αἵματος DEHLP al. pler.* omni S; omnem *d;* homine CIM. genus: nationem *d;* *gr. plur. ἔθνος, sed γένος 23.69 etc.* hominum: *om. D;* omnium *p*;* humanum *gig. cf. Iren. qui in textu hominum legit, deinde citat libere 'sed et quoniam unum genus humanum fecit inhabitare super omnem terram' etc.* habitare et supra *gig. uniuersam: omnem d gig. terre ORW.* > faciem totius terrae *Iren.*; *uariant graeci, ἐπὶ παντός προσώπου τῆς γῆς NABD min., ἐπὶ πάντων τῶν προσώπων τ. γ. EHLPL etc.* definiens (*diff. D*) = ὀρίσας: cum definiasset *d;* praefiniens e *Iren.* statuta tempora (προσσεταγμένους καιρῶν): imperata tempora *d e gig.*; tempora tantum *Iren.* et terminos (καὶ τὰς ὁροθεσίας): et terminum *p*.* et determinationes *d, sed D* κατα ὁροθεσιαν et secundum determinationem Iren.* habitationis R, -ciones S, -tiones F, abitationum *p;* inhabitationis *d (-nes) Iren.*

^{27.} + ad init. dedit hominibus D**R* *Par. lat. 202. 17250* tepl.*; + μαλιστα D* non autem *d.* querere CIRW. deum (τὸν θεόν NABHL *min.*): dominum e et τὸν κύριον EP *min.*; quod diuinum est *d,* illud diuinum *gig.*, illud quod est diuinum *Iren.*, et το θειον εστιν D *Clem. Alex. p. 372 (om. εστιν).* forte: quomodo *Iren.* adtractent *codd. plur.*, attrac. *vg. Tisch.*, adtrece. CIKV, atrec. W, atrec. R: tractent *d gig.*, tractarent e, tractare possint *Iren.* eum: illud *d Iren.*; *om. hic gig. Clem. aut (t sup. lin. G) = ἡ AD min.: et T e et καὶ NBEHLP etc.; om. d.* inuenient DSU, inuenient e; inuenire *Iren.*; deinde + illum Θ, + illud *gig.*, non *gr.* quamuis: quidem *d,* et quidem e; + etiam *Iren.*; cf. xiv. 17. *om. non p* (+ p*).* longue D. sit *om. d cum gr. D*.* hunoquoque C, unoquodque R. nostrum: uestrum D *cum gr. A*L 31. 180.* sit ab u. nostrum: ab u. nos.

aut inueniant
 quamuis non longe sit ab unoquoque
 nostrum
²⁸ in ipso enim uiuimus et mouemur et
 sumus
 sicut et quidam uestrum
 poetarum dixerunt
 ipsius enim et genus sumus
²⁹ genus ergo cum simus dei
 non debemus aestimare
 auro aut argento
 aut lapidi sculpturae artis

et cogitationis hominis
 diuinum esse simile
³⁰ et tempora quidem huius
 ignorantiae despiciens deus
 nunc adnuntiat hominibus
 ut omnes ubique paenitentiam agant
³¹ eo quod statuit diem in qua
 iudicaturus est orbem
 in aequitate
 in uiro in quo statuit
 fidem praebens omnibus
 suscitans eum a mortuis.

constituto *e*; *gr. plur. ἀπὸ ἐκείνου ἐκείνου ἡμῶν*
ἐπιπέποντα (*ἐπιπέποντος* E).

²⁸. uiuimus T, uiuimus S; sumus sumus *c ut uditur*
(sumus corr. in uiuimus?). *om. et pr. SU* (+ cor.*
deinde erasit) c gig. mouemur T. sumus pr. :
+ et Iren.; simus in diurnum d et εσμεν το καθ
ἡμερῶν D. > et sumus et mouemur O. sicuti C;
ei O; quemadmodum Iren. om. et tert. DΘO c d
gig. p Iren. quidam + etiam gig. uestrum
*(-rorum *vg. c dem.*) poetarum (prophetarum Θ*)*
= τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν, cf. uester poeta O: secun-
dum uos d (> qui secundum uos sunt quidam d)
gig. Iren., cf. gr. D τῶν καθ' ὑμᾶς τῶν ποιητῶν. dixerunt:
om. G; dixit O; + predictum D sup. lin. ipsius:
huius d gig. Iren. enim et (om. et p^o): enim
creatura et D Par. lat. 11533; creatura tantum W.
Hic uersus saepe a patribus citatur sed non
multum a uulgata dissentiunt; uide Sabat. ad loc.

²⁹. ergo: igitur Iren.; enim DIMR. > cum
 ergo genus *gig.*; > cum igitur simus genus *m.*
 oum (quum ΘT) simus (sumus DFO): constituti
 e. debemus: oportet nos Iren. aestimare (est.
 TW, ext. C) = νομίζω: *om. U* (+ U¹)*; existimare
d gig.; putare Iren.; + neque *d et gr. D**.
 aurum B. aut *pr.*: uel *m Iren.*; et CDΘSUW⁵
c cor. uat. argentum B. aut *sec.*: uel *m Iren.*
 lapidi (λίθω): lapide S* p, lapidis BCGT *c gig.*,
 lapides O; lapideae *e*; lapidibus FΘIMRS²;
 deinde + praeciosis M; + aut R. sculpturae
 (*in ras. scr. U*; -re CMORTW; sculpturae G*,
 sculturae S*) = χαράγματι: sculptioni *d. dis-*
tinguit sculpturae. Artis et F. artis (τέχνης):
 artificis D. *om. et O. cogitationis* (cogitac. R,
 cogitat. O, cogitationes I, cogitationes S) = ἐπιθυμῶν:
 cogitationibus D; desiderii *gig.*; cupiditatis
d; concupiscentiae *m* (*cf. Iren. et gig. u. 11*;
 = ἐπιθυμῶν). hominis (ἀνθρώπου plur.): hominum
dem. cum E^o 33. 34; humanis D, humanae
d, et ἀνθρωπίνης Did. (tri.). quod diuinum est *d*
 (*cf. Iren.*). aessae R. simili S (*distinguit* esse.
 Simili et); similem DI p^o. libere > id quod est
 diuinum simile esse auro uel argento uel lapidi per

artem uel concupiscentiam hominis deformato
 Iren., et D^o habet τέχνησ η ενθυμῶσ.

³⁰. et (*om. T*) tempora quidem (quidam B)
 = καὶ τοὺς χρόνους μὲν οὖν E: tempora enim *gig.*,
 tem. igitur *m Iren. cor. uat. mg.* (ergo); itaque
 temporibus *d*; et *gr. rell. τοὺς μὲν οὖν χρ.* huius
 (ταυτῆσ D): *om. e gig. m Iren. Hieron. (ii. 763)*
cum gr. rell. ignorantiae S, -cie RW. > ign.
 huius *d cum D^o*. dispiciens DG*ΘM*SU, de-
 spiciet I; respiciens Hieron. iam nunc *d gig.*
 Aug. (vii. 537); *gr. τὰ νῦν*. annuntiat BKV⁵ B,
 -ciat RSW⁵ C; denuntiat *m* (> den. nunc); praec-
 cepit Iren. Hieron. ut omnes (πάντας NABD³E
 min.): *om. ut (sed uide infra) e m Aug.*; omnibus
 (*om. ut*) Iren. et παῶσ HLP al.; *om. ut omn.*
 Hieron. huiusque C; ubi A* (*sed corr.*). paeni-
 tentiam (poen. D *vg.*, pen. CIO, penitentiam RS)
 agant (agent B): paen. agere *e Hieron.*, > agere
 paen. *m Aug.*; paeniteri + in ipsum Iren.

³¹. eo quod: quoniam *d Iren.*, qui *gig.*; +
 non R. statuit (ἐστήσεν): constituit B*? (sta *in*
ras. scr. B¹) Iren. in qua (quo SUW *vg. p*)
 iudicaturus est (*om. est F*) = ἐν ᾧ μέλλει κρίνειν
 plur. *cf. in qua futurus est iudicare e*, quo iudicet
gig.: iudicare tantum *d m Aug.* (vii. 537), iudicari
 Iren.; κριναί D. qua... mortuis *in ras. scr. Θ.*
 orbem (urbem I) = τὴν οὐρανὸν: + terrae *c d*
m Iren., + terrarum *gig.* in aequitate (eq. OSW,
 equitatem I*, aequitatem I^o) = ἐν δικαιοσύνη: in
 iustitia *d Iren.*, per iustitiam *gig.* uiro + iesu D
d Iren. cum gr. D. in quo (ϕ): *om. in T gig.*
 Ambr. (*in Luc. 1. 6 ad fin.*); et in S; cui *e*, cuius
d. statuit (ἔστησεν): constituit *d gig.*; melius
 definiuit Ambr. Aug. (vii. 537, cf. definiuit iii. 2. 774)
 cum supra statuit = ἐστήσεν. praebens (pre.
 BCDKRSW, prebns T) = παρασχών, *cf. praestans*
e: exhibere *d gig.* (> omnibus exhib.) et παρασχεῖν
 D; *om. Iren. Ambr. (> omn. fid.) Aug. bis, ita*
ut fidem cum praeced. coniungant; cf. statuit fidem.
 praebens exemplum M. *om. omnibus Iren. sus-*
 cetans S; resuscitans *gig.*; excitans Iren.; resusci-
 tavit *d. a mortuis*: ab inferis Ambr.

³² Cum audissent autem resurrectionem
mortuorum
quidam quidem inridebant
quidam uero dixerunt
audiemus te de hoc iterum
³³ sic paulus exiuit de medio
eorum
³⁴ quidam uero uiri adhaerentes
ei crediderunt
in quibus et dionisius
ariopagita
et mulier nomine damaris
et alii cum eis.

XVIII. ¹ Post haec egressus ab athenis
uenit corinthum
² et inueniens quendam iudaeum
nomine aquilam ponticum
genere
qui nuper uenerat ab italia
et priscillam uxorem eius
eo quod praecepisset claudius
discedere omnes
iudaeos a roma
accessit ad eos
³ et quia eiusdem erat artis
manebat apud eos et operabatur

32. cum (quum Θ; om. ε) audissent (audiiss. D, audirent ϕ): audientes d. om. autem M; + q S*. > autem aud. ϕ. resurrectionem RS. quidam pr. in ras. M; aliqui d gig. om. quidem d. irridebant RU¹W vg.; deridebant d gig.; + eum S dem. quidam sec.; aliqui gig.; alii d. audiamus DO (mus t in ras. scr.); audimus d ϕ*. de + te O. hoc: + kal NAB min. non Latt.

33. + et ad init. CT e cum gr. EHLP min. sicut D. pulus O*. exiit D, exhibit T. eorum codd. plur. et vg.; illorum ACDGΘ d.

34. quidam . . . crediderunt in ras. scr. R. quidam: aliqui gig. uero: autem d h (om. uiri adh. ei). adhaerentes (κολληθέντες) cum FΘKV vg., et adaer. R, adherentes ABDGIMOS TUW, ader. C: adhererunt geg. et εκολληθησαν D^o; cum esitassent d. ei: sequitur ras. unius litt. Θ; paulo + et gig. credid in ras. O. inter quos gig. et pr. om. h. dionisius codd. longe plur. (-ssius D): dyonisius BV, dionysius (Διονύσιος) FK vg. Tisch.; + quidam C h, + quis d, cum gr. D; + et ΘT. ariopagita codd. nostri omnes: areopagita vg. d, areopagites h; graeci Ἀρειοπαγίτης uel ἄγιτης; deinde + conplacens d et + εὐαχρημων D. mulier + honesta e cum E^o (τιμία). damalis h. om. et mul. nom. dam. d et D^o. alii: multi ceteris h, et + πολλοί 4. 25. 81 etc.

XVIII. 1. post haec (hec SW) egressus (aegr. C, regr. D) = μετὰ ταῦτα χωρισθείς NAB min.: post h. autem egr. (discedens Orig.) e Orig. (int. iv. 681) = μετὰ δὲ ταῦτα χ. EHLP etc.; regressus uero d, et cum recessisset h, et D^o ἀναχωρησας δε; deinde + paulus e h Orig. cum gr. AEHLP etc. atenis S. > ab athenis recessit et gig. uenit + in d e. corinthum AD e ϕ, cornthum O, corinthium T, chorintum R, chorinthum CI.

2. et ad init. om. A* (+ A¹). inueniens (ειράν): inuenientes ϕ* (corr. ϕ²); cum inuenisset d (-sent) Aug. (vi. 490); inuenit gig. h. quemdam

D. iudeum DORW. om. qu. iud. nom. h (sed uide infra). acylam d e. > aquilam nomine D. Libere Orig. (int. iv. 681) et inuenit ibi quodam iudaeo nomine aquila pontico genere. poticum T, pontium Θ d, puntium D. genere: nomine d; item > natione ponticum iudaeum h. qui nuper uenerat (προσφάτως ἐληλυθότα): qui in recenti uerant h; recens aduenientem Aug., recens uenisse d. ab it in ras. scr. U; de italia Orig. ytaliam C, italiam I*. et priscillam (pry. C, pre. D, priscillam O) uxorem (hux. C) eius: et priscilla uxore eius Orig.; cum priscilla uxore sua geg. h syr. harcl. mg.; deinde + et dixerunt S; + et salutauit eos hii autem (+ propterea h) egressi fuerant (exsierunt h) a roma (ab urbe h) R² h cum syr. harcl. mg. (oas. et salut. eos). eo (et e): om. S* (+ S¹) h; propterea Aug., propter Orig. quod + autem e et E^o δια δε το. praecepisset (-set in ras. G; praecip. IU, precep. BKMRW, precip. DO S): iussisset Aug., dixisset h; praeceperat Orig.; gr. τεταχέναι N^oDELP min., διατετ. N^oABH etc.; + ras. 2 litt. U. discedere (-dere in ras. Θ; discid. S e; discederet I*) omnes (sup. lin. G) iudaeos (-deos DORW; > iud. omn. Orig.) a (om. F Aug.) roma: disc. omn. iud. ex urbem d, uti omn. iudaei exirent ab urbe h; ut discederent omnes iudaei ab italia syr. harcl. mg.; deinde + et BFKS gig.; + qui uenerant in achaiam h, + qui et demorati sunt in achaiam d et D^o fere cum syr. harcl. mg. accessit ad (om. e) eos (illos Aug.): paulus autem agnitus est (erat m) aquilae h m syr. harcl. mg.; + et salutauit eos (illos D) D Par. lat. 93. 11505. 16722* Mediol. E. 53 inf. gig., cf. R² h supra; + paulus tantum d et D^o.

3. et quia (qui R; quoniam e) eiusdem (s sup. lin. B) erat (erant CDOT* vg. c) artis (artes O; > artis er. C e gig.) = καὶ διὰ τὸ ὁμοτέχων εἶναι plur., cf. et quia erant consimilis artificii Orig. (int. iv. 681): et propter artis similitudinem Aug. (vi. 490), et propter artificium d, et καὶ διὰ το ὁμοτέχων

erat autem scenofactoriae artis.

⁵ Cum uenissent autem
de macedonia silas et
timotheus
instabat uerbo paulus
testificans iudaeis esse
christum iesum

⁶ contradicentibus autem
eis et blasphemantibus
excutiens uestimenta
dixit ad eos
sanguis uester super
caput uestrum
mundus ego ex hoc ad gentes uadam.

D; > cum esset eiusdem artis et h, > eo quod essent unius gentis et unius artis et m. manebant T*; mansit h m Orig. Aug.; ἐμεινεν gr. plur., ἐμεινεν EHL al. apud GIORs. illos Aug.; eum h. et operabatur (hop. C, operatur D) = καὶ ἡργάζετο (uel εἰργ.) plur., cf. opus faciens m Aug.: et operabantur (+ simul) Orig. et καὶ ἡργάζοντο N*B cop.; + tabernaculorum GR². erat autem (aute O) cum A*GΘIMORTW contra graecum: erant autem A*CDKUV vg. Tisch. dem. p; erat enim c; erant enim e m Orig. Aug., et gr. ἦσαν γὰρ; om. BFS (d gig. uide infra). scenofactoriae (scheno. Θ, steno. cor. uat., cenofactorie p, scenofactoriae S^o) artis (+ ras. longa M) codd. plur. et vg., et scenae factoriae ar. A, scenefactorie ar. W (cf. capitula codicis V, p. 25), schenae factoriae ar. C = σκηνοποιοὶ τῆ τέχνη, cf. Arator. ii. 514 'nam scenifactor uterque pollebant operis studiis et dogmate legis': artefactio lectari h, arte fabri m; tabernaculorum artifices Aug., > artif. tabern. Orig.; om. erat au. so. artis d gig. cum gr. D.

4. Uersum omisimus contra graecos hodie notos et uersiones sed cum codd. nostris A*BFGI*KMOS UV p, 'multis antiquis' et 'glossa' apud cor. uat., et 'quibusdam codd. nostris' ap. Bed. (expos.): habent autem A¹ (per omne . . . graecos in marg. inf. scr.) CDΘI*RTW vg. Tisch. c d dem. e gig. h cor. uat.* tepl., et agnoscunt Aug. (vi. 490) et Bed. (expos. 'sequuntur . . . duo uersus in graeco, qui in quibusdam nostris codicibus non habentur'); sed duabus formis in graeco legitur, quae in codd. nostris inter se confusae inueniuntur, sc. orientali διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάββατον, ἐπειθὲν τε Ἰουδαίους καὶ Ἕλληνας codd. plur., et occidentali εισπορευόμενος δε εἰς τὴν συν. κατὰ πᾶν σαββ. διελέγετο καὶ ἐντιθεῖσθαι τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἰησοῦ καὶ ἐπιθεῖν δε οὐ μόνον ἰουδαίους ἀλλὰ καὶ Ἕλληνας D. Codd. nostri plures textui orientali fauent et disputabat in synagoga per omne sabbatum suadebatque iudaeos et graecos sed inter se uariant:—et disputabat (disputabat autem I¹R c e cor. uat.* Bed., disputans autem C); et ingrediebatur T, et intrabat D, et cum introiret h, ingressus autem d, = gr. D. sinagoga RW c, synagogam D d h, sinagogam T. homne C; omnem Θ*I¹ e h cor. uat.* sabbatum 57. > sabbatum omne D*; deinde (+ disputabat D h, + disputabat et d) + interponens nomen domini iesu DΘW vg. (non autem cod. caraf.) c d dem. gig. h cor. uat.* tepl.

(er furlegt in dem namen unsers herren iesu krist), = gr. D et syr. harcl. mg. suadebatque: et tantum I¹; et suadebat CRT c, et persuadebat d, suadebat autem D e h; deinde + non solum D, + non solos d, + non tantum h = gr. D. iudaeos (-deos DTW): iudaeis (-deis I¹R c) I¹R vg. Benth. Tisch. c h Bed. et sec.: sed et d, sed etiam D h (uel sed et) = gr. D. graecos (gre. DTW): graecis (gre. R c) I¹R vg. Benth. Tisch. c h Bed.

5. cum (quum Θ) uenissent (uenissent D) autem (> aut. uen. c e) = ὡς δὲ κατῆλθον plur., ut uero aduenerunt d: tunc superuenerunt h et παρεγενοντο δε D^o. δε (ἀπὸ) codd. plur. (in ras. U) et vg.: a AO e gig. h p; in d; om. T. maced. D, mached. CFKOR¹, machedoniam I. sileas MR T, silias D, syleas CO* gig., sylas W, sylaeas O^c; + quoque e, et gr. δ τε ζ. tymotheus gig., thym. C, thim. M, timoteus T. instabat (isstabat R*, instabant T d) = συνέχετο: urgebatur e gig. uerbo (uero I*) = τῷ λόγῳ NABDE etc.: sermoni d; τῷ πνεύματι HLP etc. apud Latinos non redditur. paulus + autem T (instabant uerbo. paulus autem etc.). > paulus uerbo O. testificando gig.; testificabatur d. iudeis DORW; iudaeos S. om. esse DR e et gr. EHLP etc. christum + dominum d et D^o. hiesum e. > iesum christum FT gig. om. instabat . . . iesum h. Bed. (expos.) ad finem uers. 4 addit 'ac deinde quod utriusque codd. habent adiungitur cum uenissent' etc.

6. + ad ini. multoque uerbo facto et scripturis disputantibus d, atque iterum cum multis fierent uerba et scripturae interpretarentur h = gr. D syr. harcl. mg. contradicentibus (ἀντιτασσόμενον): resistentibus d e gig. autem: uero C; om. D h (non d). eis: illis e; et D; om. FOR* (+ R²) gig. blasphemantibus S, blasphemantibus MU* (ut uditur), blasphem. DGT. excutiens RS; + paulus d et D^o. uestimenta: + sua DΘMRS (sua et) vg. c d dem. gig. et gr. D min.; + sua paulus CTW; cf. contradicentibus iudaei quidam et maledicebant tunc excussit uestem suam paulus et h. eos: illos e. sanguinem uestrum d. caput C. uestrum partim in ras. scr. U; + sit T. ex hoc (om. R*, + R²; + iam e) ad gentes uadam (ibo gig.) = ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύομαι: > uadam ex hoc ad gen. p*, > ad gen. uad. ex hoc p²; a uobis nunc ad gentes uado d, > nunc uado ad gentes ab uobis h = ἀφ' ἡμῶν νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύομαι D.

- 7 et migrans inde intrauit
in domum cuiusdam
nomine titi iusti colentis deum
cuius domus erat coniuncta
synagogae
8 crispus autem archisynagogus
credidit domino cum omni
domo sua
et multi corinthiorum audientes crede-
bant et baptizabantur
9 dixit autem dominus nocte per
uisionem paulo

- noli timere sed loquere
et ne taceas
10 propter quod ego sum tecum
et nemo adponetur tibi
ut noceat te
quoniam populus est mihi
multus in hac ciuitate
11 sedit autem annum et sex
menses docens apud eos
uerbum dei.
12 Gallione autem proconsule
achaiae

7. migrans (miserans *e*²; recedens *e*²) inde = μεταβάς ἐκεῖθεν, cf. cum inde transisset *gig.*: cum recessisset ab acyla *d*, recessit ab aquila et *h* = μεταβασ ἀπο τοῦ (uel δε ἀπο) ἀκυλα D^o. intrauit = εἰσῆλθεν NAD* min., cf. introiuit I *d p*: uenit *e*, abiit *h*, et ἦλθεν BD²EHL P etc. om. in dem. cuiusdam: om. *h*; + uiri *p*². nomini U*; om. *h*. titi (tyti C *gig.*; titii apud Latinos non inuenitur): om. *d h p* cum *gr.* AB²D*HLP etc., nec commemorat Hieron. 'de nom. hebr.' (iii. 101, 104). > titi nomine iusti A*, > iusti titi nomine *c*; item distinguunt nomine titi . iusti CG (nomine . titi . iusti) TV cf. *tepl.* ainz gerechten bei namen tytus; deinde + et R. colentis: metuentis *h*. cuius *d*. er. coniuicta (-iucta O; confinis *d*, et > confinis erat *gig.*): erat autem *d*. eius confinis *h*. sinagogae STU, -ge RW.

8. crispus (cry. C, chri. I) autem (om. T) archisynagogus (archisin. DORSU*, arcisin. T; principes synagogae *e*): > uero arch. crispus *d* cum D^o, arc. autem quidam nomine crispus *h*. credidit S*; + in O *d h* cum *gr.* D; + et R* (ut uultur). dominum *h*. omni (ὅλων): tota *d h*; uniuersa *gig.* domu DKVW. multi corinthiorum (chorinthi. CIO, corinti. R*, chorintin. D; ex corinthiis *gig.*) audientes: cum multus plebs corinthiorum audierant uerbum domini *h*. credebant et (bant et in *ras.* Θ) = ἐπίστευον καὶ plur.: crediderunt et D *e* et ἐπίστευσαν καὶ 37. 137; om. *h*. pabtizabantur M*, babbtiz. D; unti (uel tinti?) sunt ut uultur *h*; deinde + credentes (+ in *d*) deo per nomen domini nostri iesu christi (in nomine iesu christi *h*) *d h* cum *gr.* D; et post ἐπίστ. + διὰ τοῦ ὀνόμ. τ. κ. ἰησ. χρ. 137 *syr. harcl. mg.*

9. inc. tunc dixit dominus *h*. nocte per uisionem (uissionem D, uisu I) paulo = ἐν νυκτὶ διὰ ὁράματος τῷ Παύλῳ NB min.: > nocte paulo per uisionem *c*; > per uisum paulo in nocte (per noctem *d*) *d gig. cum gr.* D; > per uisum (missum*) nocte paulo *e* cum *gr.* ELP etc.; > ad paulum in uisum (om. nocte) *h* cf. ἐν ὁραματι τοῦ παύλου A *syr. pesh. ar.*²; > per uisionem dom. nocte paulo

(Bentl.*; deinde correxit). noliti timere O; ne timeas *d h*, ne timueris *gig.* set R. loque^o S. et: om. IT dem. *gig.* Ambrst. 30; + uide *h*. taceris *d gig.* Ambrst.

10. propter (oportet lapsu *e*) quod: quia *gig.*, quoniam *d h*. om. ego O. > tecum sum I. tecum + et nullus nocere te poterit GR² Par. lat. 93. adponetur (app. BΘKU^oVW *vg.* Tisch., apponatur SU*?, adponitur O): adponet CT Bentl.; adgreditur *d*. tibi: te *d*; om. CT *e* cum D^o. huti C. noceat: malefaciat *d*. te: tibi *d*; om. O²S. adpon... te = ἐπιθήσεται σοὶ τοῦ κακῶσαι σε, cf. conabitur male facere tibi *h*: poterit nocere te *gig.* quoniam: quia *e*, propterea quod *h*. populus (ulus in *ras.* O, porus *e*): plebs *h*. om. est D. michi BW. > multus est mihi IMW *c dem. cum gr.* 68, > est multus mihi G. ista ciu. *h*; > ciu. hac *d e* (Bentl.) cum ord. graeco.

11. sedit (+ *ras.* 3 litt. I) autem = ἐκάθισεν δέ NAB min.: et sedit *h*, et consedit *d* = ἐκάθ. τε EHL P etc., καὶ καθ. D; deinde + ibi RT²ΣC cor. uat.* *c dem. gig. et gr. min.* 40, + ibi paulus S, + paulus ibi U; + corinthi *h*, + in corintho *d* cum D^o *syr. pesh. et harcl. (cum*)*. per annu *h*; anno *d*. sex: -vi. W. > menses sex *e* (Bentl.), > mensibus sex *d* cum ord. *gr.* apud eos BFKM^oUVW *vg. c dem. h*, aput eos GIM^oRS, inter eos *gig.*, penes ipsos *d* cf. Ioh. xi. 54: in eis ACDΘOT Tisch. *e p*; *gr.* ἐν αὐτοῖς plur.; αὐτοῖς D 4.

12. gallione (-lionem I¹, -lio I²S*, -lonie W) autem (enim I², corr. I¹) proconsule (-lem I, p|| ||roconsulae V; + *ras.* 2 litt. U) = Γαλιλιανός δὲ ἀνθυπάτου ἑντος (uel ἀνθυπατεύοντος): sub gall. autem proconsule D; gallio autem cum esset proconsule *h*, cumque gal. proconsol. esset *d*, et γαλιλιανός τε ἀνθ. οντος D^o. achaiiae etiam A (perperam achaei ed. Tisch.): achayae C, acaiae T, achiae G*, ahaiae O*, achiae I²RW. insurrexerunt (κατεπέστησαν): exurreserunt *h*, inruerunt *d*. unanimo G* (corr. G¹), unianimo O; unanimiter *d*, unanimes *e p*, consentientes *h*.

insurrexerunt uno animo
iudaei in paulum
et adduxerunt eum
ad tribunal ¹³ dicentes
quia contra legem hic persuadet ho-
minibus
colere deum
¹⁴ incipiente autem paulo
aperire os
dixit gallio ad iudaeos
si quidem esset iniquum
aliquid aut facinus
pessimum
o uiri iudaei recte uos sustinerem
¹⁵ si uero quaestiones sunt

de uerbo et nominibus
et legis uestrae
uos ipsi uideritis
iudex ego horum nolo esse
¹⁶ et minauit eos a tribunali.
¹⁷ Adprehendentes autem
omnes sosthenen
principem synagogae
percutiebant eum ante
tribunal
et nihil eorum gallioni
curae erat.
¹⁸ Paulus uero cum adhuc sustinisset
dies multos
fratribus uale faciens

iudei DORW; + ras. unius lit. G; + et conlocuti secum h, + conloquentes inter semetipsos d, et + συναλαθησαντες μεθ αυτων D. in paulum (επι τον paulon D): paulo e et gr. rell. τῷ Παύλῳ; de paulo d h; deinde + iniecerunt ei manus h, + et inponentes manum d cum D^o sah. syr. harcl. (cum*). om. et hic d. addux S* (+ erunt S'); perduxerunt h, duxerunt gig. om. eum C gig. h. ad in ras. scr. B. tribunal: proconsulem h syr. harcl. (cum*).

13. + ad inuit. clamantes et d h cum gr. D. contra (παρὰ τ. v.): extra e, aduersus h. om. hic h. persuadet (-dit T) codd. plur. et vg.: suadet BFKM*S (-dit) e gig. h. > pers. hic Bentl.* (sed postea correxit) cum gr. NAB min. homines e h. colere: credere W h. > deum colere h.

14. inc. autem (ergo gig.) p. aperire (hap. C) os (hos CU*V*; + eius O): et cum uellet paulus os aperire h. gallion M (et gr. ὁ Γαλλίων). iude. DORW bis. si: sic R (cf. ad Ioh. xxi. 22). quidem om. h. esse I p*. iniquum (-qum DF*) = ἀδικημα: iniquitas e gig. h; iniuria d. aliquid: om. d; aliquid CMR; aliqua e. > aliqua iniquitas gig. h; + in eo h. aut: ut Θ; uel h. facinus pessimum (pess bis scr. S*) = βραδύρρημα πονηρόν: fallacia pessima e, fallacia (sine pess.) gig., facinus nequam h, falsum subdolum d. om. uiri e gig. cum gr. (exc. D). roots (rec* O, rectae C) = κατὰ λόγον: merito gig., rationaliter e, cum ratione d; deinde + forsitam d. > sustinerem uos O e, > paterer uos d, cum ord. graeco.

15. si uere p*, si autem d, quod si gig., sed si h. quaestiones (quest. CIRU, quesc. S, quaess. O; quaestiones D) = ζητήματα NAB²E al.: quaestio d e et ζήτημα D*HLP al. plur.; + aliquae h. sunt: est d e; habetis gig. et exere D^o; deinde + inter uos uel h. et pr.: uel ut uditur h; + de D gig. h. et sec.: uel h; om. CD*TU*W⁵ c p

contra graec.; + de gig. h. legis (leggis R¹, leges M^oS*) uestrae (-tre OW): lege uestra E cod. caraf. gig. h recte quoad sensum, cum omnia ex περὶ pendeant; legem quae secundum uos est d. uos om. d e gig. h. uideretis D. > uideritis ipsi d e = gr. ὄψεσθε αὐτοί. iudex + enim e et gr. EHLP etc. om. ego h. horum partim in ras. scr. U; + uerborum cor. uat.* > horum ego d gig. essae R. > esse nolo MW.

16. et + tun T (sic). minauit (ἀπέλασεν) cum BFGΘKOR^oSU^oVW vg. c p cf. Iac. iii. 4; minare est agere praesertim de pecore cf. Rösch¹ It. u. Ug¹ p. 236; unde fr. mener et it. menare: eminauit ADMR*U* dem., et emundabit I; abegit CT (g sup. lin.) e gig., abiecit d; dimisit h et ἀπέλασεν D* 133. tribunal d; + suo h.

17. om. adprehendentes . . . tribunal I* (+ I¹). apprehendentes KU*W vg. Tisch., adprae. CFGΘO; et comprehenderunt h. autem: eum d; om. h. omnes (om. h): + graeci (gr. D gig.) D d e gig. h Bed. (retr. 'in graeco') et gr. DEHLP al. pler. syr. pesh. et harcl.; deinde + cum d et forsitan D^o. sosthenen (Σωθένην) BC GKO (susthenen) V d, sosthenem vg. e: sosthenen AFΘMRTUW c gig. h p, sustinen DS*, sustenen S^o, sostenema I¹; deinde sequitur ras. 4 litt. S. principem (-pes e) synagogae (sin. DSTU, synagoge I¹MW, sinagoge R): archisynagogum d h. percuciebant RSW; et percusserunt h; caedebant d; + enim K. eum: illum CT; om. FGΘI¹OSU* (ut uditur; + U¹) d e h p Bentl. cum graeco. et nihil (nih¹ M, nichil BW) eorum (om. R*) gallioni (-one S, gallio p*) curae (-re RW; -ra MOSU) erat (erant R*S*) = καὶ οὐδὲν τοῦτων τῷ Γαλλίῳ ἐμελεν, cf. et nihil horum gallio curabat gig.: tunc (et h) gallio fingebat (simulabat h) eum (se h) non uidere d h, cum D^o ut uditur, sed scriptura faene euauisit.

18. uero: autem e gig. h. > uero paulus d.

nauigauit syriam
et cum eo priscilla et aquila
qui sibi totonderant
in cencris caput
habebant enim uotum
19 deuenitque ephesum
et illos ibi reliquit
ipse uero ingressus synagogam dispu-
tabat cum iudaeis

20 rogantibus autem eis
ut ampliori tempore
maneret non consensus
21 sed uale faciens et dicens
iterum reuertar ad uos
deo uolente
profectus est ab epheso
22 et descendens caesaream
ascendit et salutauit

cum (quum Θ) adhuc sustinisset (susten. O; perdurasset e; + per SU) dies multos (mutos D) = ἔτι προσμείνας (επιμύνας E) ἡμέρας ἱκανάς: adhuc memoratus dies plurimos d; commoratus illic conpluribus diebus h, > cum dies aliquot moratus ibi esset gig. fratribus (-tres p*) uale faciens (ualedicens Hieron. i. 743): fratribus ualefecit d, > ualefecit fra. gig. (+et) h. nauigauit (-gans h) = ἐπλευσεν D: enauigauit e et ἐξέπλει gr. paene omn.; deinde + in DSC d e gig. h cum gr. els. siriam DRSTW. eo: ipso d; om. S* (+S²). priscilla C, priscilla R* (l pr. expunct.), priscilla D. aquilla D, acylas e. et cum eo pr. et aq. lunulis inclusum vg. qui sibi (se I) totonderant BCF*ΘIMS (ond in ras.) T c p, et qui s. totonderunt A, 'quidam codd.' ap. Bed. (expos.); ita legimus contra graecum sed cum codd. nostris melioribus et uersionis aeth. codd. duobus teste Horner: qui sibi totonderat D (tonderat) F*GKORUVW vg. Tisch. Beull. cor. uat. dem. aeth. codd. plur. = κειράμενος, et detonsis capillis gig., > et totondit sibi Hieron., > qui sibi to capito (sic) in cenchris e, > tonso capite in cenchris d, et > κειράμενος τὴν κεφ. ἐν Κενχρεαῖς DEHLP al. plur.; > qui uotum cum fecisset cenchris capud tondit h; et Aug. ad Hieron. scribit de Paulo qui cenchreis uotum persoluit (ii. 192). om. in gig. cenchris plur., kenchris T, cenchris D, centris W: cenchris CMOR vg. Tisch. d e gig. p, cenechris I. caput (sup. lín. scr. I¹; capud C): capitis gig. (> capitis cenchris), capite d e (uide supra). habebant AF*ΘIMR p³ Bed. ('quidam codd.'): habebat (εἶχεν omnes) BCDF*GKOSTUVW vg. Tisch. c d dem. e gig. p*, cf. h supra; habuerat Hieron. enim: autem O. > enim habebat gig. uotum (εὐχὴν): orationem d et προσευχὴν D.

19. deuenitque fere = κατήνησε δέ HLP etc., κατανησασ δε D, cf. deuenit autem gig., deuenit tantum D, et cum uenisset h: deuenieruntque CT c¹, ueneruntque c*, uenerunt autem e, deuenierunt tantum d, fere = κατήνησε δέ NABE min.; deinde + in e. ephesum AGT p, effesum D; + in se h deinde def. ad xxiii. 8. et + sequenti sabbato d (cf. h) cum gr. D 137 sah. syr. harcl. (cum*). illos + quidem T. > ibi illos IR. reliquit: it in ras. U; reliquid CIORST, dereliquid cor.

uat. mg. > reliq. ibi (illic gig.) T e gig. (Bentl.), > reliquerunt ibi d, cum ordine graeco. ipsi U*. ingr. + in d e gig. sinag. RSUW, synagoga I. disputabat (διελέγετο D 14*. 32 k²⁰⁰) codd. plur. vg. c d dem. e gig.: disputauit ACGΘT (-bit) p Bentl. et διελέγετο NAB min., διελέχθη EHLP etc. om. cum d e. indeis DRW.

20. rogantibus (ras. longa inter n et t S; rogabantibus W) autem: rogantibusque d et Dᵀ. eis ut partim in ras. scr. B. ut: om. d e (uide infra); + ibi gig. ampliori (-re DFSW e; longiore d) tempore = πλείονα χρόνον: diutius gig.; + ibi T. maneret: demoraretur gig.; manere d, remanere e; deinde + et OS, + apud eos e, + cum eis d, et + παρ' αὐτοῖς DEHLP al. consensus: adnuat d e, gr. ἐπένευσεν; + eis SU.

21. set R. uale (om. p*) faciens (= ἀποραξάμενος NABDE): cum salutasset d; deinde + eis R e gig., + eos d, et + αὐτοῖς EHLP min. (non Dᵀ), sed ἀπετάξατο αὐτοῖς HLP etc. et (om. S) dicens: et dixit d; dixit D, ait gig.; deinde clausulam seq. omisimus cum codd. nostris plur. et vg.: + oportet me (om. W) sollempnem (-pneum Θ, -pne W) diem (> di. soll. D cor. uat.) aduenientem (qui superuenit D) facere (+ in cor. uat.) hierosolymis (ierosolimis W; hierosolymam Θ; hierusalem D cum gr. 40. 68) et (om. d cor. uat.; dicens D) DΘM* (ut uidetur; rasura longa est in qua scr. M¹ in pace) W cor. uat. ('non ant. glo.') d dem. gig. tepl., fere cum gr. DHLP etc. δεῖ με πάντως (om. 68. 103 cum latinis) τὴν ἑορτὴν τὴν (ἡμεραν D) ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς Ἱερουσαλὴμ. et ita syr. pesh. et harcl. iterum; iter et d et om. πάλι Dᵀ. reuerti d non Dᵀ. ad: da lapsu I. uolente + et e gig. p³ et gr. EHLP etc. prof. est: om. est gig.; profectus autem D; redie(bat?) d. a³ M; om. R. ephiso S*, efeso AGT, effeso D.

22. et descens (disc. DS*, descens + in e) = καὶ κατελθὼν: et descendit I d, nenit (sine et) gig. caesaream ORSW, cessariam D, caesarea e. ascendit: cum ascendit e, et gr. ἀναβάς; et cum ascendisset d gig. et και αναβασ D. asc. et sal. in ras. scr. I. salutasset d gig., et gr. ἀσπασάμενος. eclesiam S, aecl. CDO, aecl. RU, aegl. T. et tert. om. d e gig. descendit DS*; descendens W;

ecclesiam
 et descendit antiochiam
²³ et facto ibi aliquanto tempore pro-
 fectus est
 perambulans ex ordine
 galaticam regionem
 et phrygiam
 confirmans omnes discipulos.
²⁴ Iudaeus autem quidam
 apollo nomine
 alexandrinus natione
 uir eloquens deuenit ephesum
 potens in scripturis
²⁵ hic erat edoctus uiam domini

et feruens spiritu
 loquebatur et docebat
 diligenter ea quae sunt iesu
 sciens tantum baptisma
 iohannis
²⁶ hic ergo coepit fiducialiter
 agere in synagoga
 quem cum audissent priscilla
 et aquila adsumerunt eum
 et diligentius exposuerunt
 ei uiam dei
²⁷ cum autem uellet ire achaiam
 exhortati fratres scripserunt discipulis
 ut susciperent eum

+ in *d e.* antiochiam AΘ, antiochiam T, antiochiam O, antiochiam IR, hantiochiam C.

23. facto ibi aliquanto (-toto lapsu O) tempore (-rae C) *codd. et vg. et ibi demoratus aliquod temporis gig.*: faciens tempus aliquod *e*, cum fecissent tempus quodam *d*, *cf. ad xx. 3*; *gr. ποιήσας χρόνον τινά (sine ἐκεί)*. prof. est: (p)exiuit *d*; + et *gig.* perambulans (*e sup. lin.* M) = διερχόμενος: pergređiens *d*. hordine C, ordinem F*. galaticam (Γαλατικήν) ABC(-cham)FGIKOR(galath.)S*(galat.)VW³Θ³ dem. *e*, galatico *c*: galatiam MS²TU (gall.)⁵ S³ cor. uat. mg. *d*, galaciam Θ *p**; galacie *p**, galathiae *gig.*, galitiae D, galatia lux.; *cf. ad xvi. 6.* phrygiam BF(*r sup. lin.*)KV *vg.*, frygiam AI: phrygiam OSU, frigiam CDGΘM(*gi sup. lin.*) RTW. om. omnes DT non *gr.*

24. iudaeos S*, -deus DIORW. apollo *codd.* (app. S) *et vg.* (apollos ⁵ *et gr.* Ἀπολλῶς) *cum gr.* N²ABEHL³P *etc.*: appello D, *cf. Hieron. de nom. hebr.* (iii. 99) 'apelles, congregans eos' = Ἀπελλῆς N² 15. 180 *cop. arm. et Did. in catena*, (*sed ad 1 Cor. Hieron. habet 'apollo, miraculum, sine congregans eos' et ad Tit. 'apollo, mirabilem'*); apollonius *d et D²*. > nomine ap. *d gig. cum gr.* D 13 *al.* alexandrinus D. natione (nac. RS) = τῷ γένει: genere W³Θ³ S³ cor. uat. mg. *e Aug.* (ix. 396). > natione alex. *d gig. cum D² syr. pesk.* eloquens (ael. CI) = λόγιος: disertus *d gig. om.* uir eloquens *Aug.* deuenit (κατήτησεν): uenit *e (et + in)*. aephesum U*, efesum AGT, effesum D. potens: perfectus *gig.* scribitur FG.

25. erat edoctus (hedoc. C, et doc. I; doctus *c d lux.*) = ἦν κατηχημένος: catechizatus erat *Aug.*; audierat *gig.*; *deinde + in patria d cum D²*, *cf. gig. infra.* uiam (uia MS²U) = τὴν ὁδὸν plur.: uerbum *d cum gr.* D *min.* domini + in patria sua *gig.* > uiam do. edoctus D. feruens + ras. 2 *litt.* B. spir. + et O. loquebatur (ἐλάλει): eloque-

batur *d gig. et ἀελάλει D²*. diligenter (delig. D) = ἀκριβῶς: certissime *gig.*, uerissime *Aug.* om. et doc. dil. O. ea quae (que IR) sunt iesu = τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ (Κυρίου HP *al. plur.*): ea q. s. de iesu CDSTUW *dem.*, ea q. s. in iesu F; quae circa hiesu *e*, quae iuxta iesum *Aug.*; de iesu *d gig.* tantum (μόνον): solum *d Aug.*; autem *p** (*corr. p**) ; om. R* (+ R²). bap̄tisma DT; bap̄tismum *e Aug.* ioannis S³Θ.

26. hic ergo: hic etiam *Aug.* (ix. 396), adque hic *d et gr. plur.* οὗτός τε; hic *gig. cum gr.* DH *isc.* cepit RSW *p**, caepit D; ceperunt *p**. fiducialiter (ci *in ras.* U; fiduliter R*) agere = παρησιάζεσθαι: confidenter loqui *gig.*, cum fiducia loqui *d.* sinagoga RSW. quem (ē *in ras.* K) cum (quum Θ) audissent (-irent *p**) = ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ, *cf.* audientes autem ipsius *e*, cum audissent autem eum *gig.*, et cum audissent eum *d*: quem cum uidissent S; quae (que *cor.*) cum uidissent U; quae cum audissent A*; quae (quem D lux.) cum audisset (-iisset D) DO lux.; quem cum audiret *p**, *cf. καὶ ἀκουσαντος αὐτοῦ D²*. priscilla (pry. C, priscella DW) et aquila (aquilla D, aquila I*, aquila V*, acylas *e*) = *gr.* NABE 13: > aquila (aquilas *d*) et priscilla *d gig. Aug. et gr.* DHL³P *etc.* adsumerunt (adsumps. CDGΘIMOR *Tisch.*, assumps. BKSUVW *vg.*) = προσελάβοντο: adprehenderunt *d*, susceperunt *gig.* diligentius (-cius RS) = ἀκριβέστερον: certius *Aug.* ei: eum W* (*corr. W*!); illi *Aug.* > ei expos. ΘO *d e gig.* (*Aug.*) cum graeco; et ita uoluit *Bentl.* dei *codd.* plur. = *gr. plur.*: domini CDG²ΘRW *vg.* (*non cod. caraf.*) *c dem. e p Aug. et gr.* E *min.*; om. *d gig. cum graeco* D.

27. ad inii. + erant autem ephesi quidam aduene a chorinto. et cum audissent eum rogabant ut commearent eis in patriam eorum R², + in aephesum autem exeuntes quidam corinthii et audierunt eum hortantes transire cum ipsis in patria ipsorum *d*, =

qui cum uenisset contulit
multum his qui crediderant
28 uehementer enim iudaeos
reincebat
publice ostendens per scripturas esse
christum iesum.
XIX. 1 Factum est autem cum apollo
esset corinthi
ut paulus peragratis superioribus parti-
bus ueniret

ephesum
et inueniret quosdam discipulos
2 dixitque ad eos
si spiritum sanctum accepistis cre-
dentes?
at illi ad eum
sed neque si spiritus sanctus est
audiuimus 3 ille uero ait
in quo ergo baptizati estis?
qui dixerunt in iohannis

εν δε τη εφ. επιδημουτες τινες κορ. κ. ακουσαντες
αυτου παρεκαλουν διελθειν συν αυτοις εις την πατριδα
αυτων D^o et syr. harcl. mg. oum (quum Θ, cui
I*) autem (ergo gig.) uellet (uellent Θ; om. M*):
uolentem autem eo e, uolente autem illo Aug. (ix.
396). iro (ipse lapsu D): exire gig., et gr. διελθειν
cf. e infra; + in CT e gig. Aug. et gr. acaiam
T, achayam C c, ahaiam O*. > in hachaiam per-
nire (peruenire cor.) e cum E^o. exortati MRSTU,
exortari p*; + sunt O; hortantes + eum D gig.
fratres + et R^o. scripserunt M, scrips. O, scrib-
serunt FGT. ut exciperent eum gig., excipere
cum e, > ut eum reciperent Aug. oum autem
. . . eum: redeunte autem eo ephesi scripserunt
qui sunt in corintho discipulis quomodo exciperent
hunc uirum d, et συνακατευσαντος δε αυτου οι
εφεσιοι εγραψαν τοις εν κορινθω μαθηταις οπως
αποδεξονται τον ανδρα D et syr. harcl. mg. qui
oum (quum Θ) uenisset (ueniisset D, inuenisset
B; uenissent ΘW) = δς παραγενόμενος: qui cum
aduenit in achaiam gig., qui cum exhibit in achaiam
d, = ος επιδημησας εις την αχ. D, et + els την αχ.
137 (12 lect.) syr. harcl. (cum*). oontulit (συνε-
βάλετο): profuit e et Bed. (expos. 'alia translatio').
multum (-tis e): multam consolationem D; + cum
R. > multum cont. d gig. Aug. et D^o. his (hiis
W) qui (+ ibi Aug.) crediderant (ita ACGΘIM
ORV^o S^o c dem.: -runt BDFKSTUW^o gig. p
Aug.) = τοις πιστευουσιν: credentibus e Bed.; in
ecclesias d et εν ταις εκκλησιαις D^o; deinde + per
gratiam CT e Bed. et gr. plur.; om. codd. nostri
plur. cum gr. 137 c^o syr. harcl.

28. uehementer S*, uehementer D; fortiter d
gig. om. enim R* (+ R^o). iudeos ORW, iudeus
D; cum iudaeis e. reincebat (-bant I) = διακατη-
λέχετο: deincebat SU; conincebat d e gig.
(-ueniebat); κατηλεχετο E^o. publice (pu in
ras. U, pupl. D, publicae CI): + et in domo e,
+ et per domos Bed. (retr. 'in graeco') et + και κατ
οικον E^o; deinde + disputante et d et + διαλεγόμενος
και D 137. host. CR, oste^odens G; + eis CT.
scripturas FG, scrit. T; scripturam SU* (corr. U^o).
esset F^o. iesum e. > esse iesum christum D
Aug. (ix. 396); > iesum esse christum d cum gr.
D syr. utr. sah.

XIX. 1. + ad init. cumque uellet secundum
uoluntatem suam habire iherm dixit ei spiritus ut
reuerteretur asiae R^o cf. d infra. quum Θ; dum e
(Bentl.). appollo S, apollos T, appello D (απελλην
N* 180) cf. xviii. 24. esset R. oorinthi (thi in
ras. S, corinti D, chorinti R, chorinthi I): corin-
thum M, chorinthum C, corintum T. ut paulus:
et paulus (contra gr.) FΘIMS (et in ras.) W gig.
Fulg. (p. 660), et quum pau. Hieron. (ii. 180);
paulum e. factum est . . . ut paulus: uolente
uero paulo secundum suum consilium exire in
hierosolyma dixit ei sps reuertere (υποστρεφειν
D) in asiam d et D^o syr. harcl. mg. peragratis
(perambulatis gig.) superioribus (om. S*) parti-
bus (patribus V*; om. I*) = (Παύλου) διελθόντα τὰ
ἀνωτερικὰ μέρη, cf. transeuntem superiores partes e,
pertransiret sup. par. Hieron. (uide supra): peram-
bulantes superioris partibus d, διελθόν δε τα αν. μέρη
D; + asiae Hieron. ueniret (ueneret S*, uenisset
Fulg.) = ελθειν BHL etc.: descendere e, deuenit
Hieron., et κατελθειν NAE min.; uenit d gig.,
ερχεται D; deinde + in d e. ephesum AGT, ephesus
S, effesum D. inueniret (εβρειν NAB min.)
codd. et vg., inuenisset Fulg.: cum inuenisset d
Hieron., inueniens e = εβριν DE(euon)HLP etc.,
cf. gig. infra. discipulos: discentes Hieron.;
de discipulis W^o. inu. qu. disc.: inuentis qui-
busdam discipulis gig.

2. dixitque = ελεν τε NAB min.: dixit d e
Hieron. (ii. 180), ait gig., et ελεν DEHLP etc. ad
illos MT; illis gig. accipistis D. credentes:
quum credidistis Hieron., cum credidissetis d; cui
credidistis gig. at illi: ad illi CF*IO; illi uero d;
sine add. ACFG*ΘT d e et gr. NABDE min., syr.
harcl. Bentl.: + dixerunt BDG*IKMORSUUVW
vg. c dem. gig. p., + responderunt Hieron., et + ελεω
HLP etc. om. ad eum gig. Hieron. set R; om.
D p*; si p*. necque D; nec e Ambr. (spir. I. c.
3) Hieron.; + ras. fere 7 litt. G. si spiritus
sanctus (om. gig. p*) est (sit Θ Hieron. Ambr.)
= ελ πν. εγιον εστιν: spiritum sanctum accipiunt
quidam d cum D^o sah. syr. harcl. mg.; cf. R.
Harris 'Stud. in Cod. Beza' p. 151.

3. ille uero ait (ayt T): at ille dixit SU e et
gr. δ δε ελεω NAE min., ελεω δε D al. pauc., dixit

baptismate
⁴ dixit autem paulus
 iohannes baptizauit baptismata
 paenitentiae populum
 dicens in eum qui uenturus
 esset post ipsum ut crederent hoc
 est in iesum
⁵ his auditis baptizati sunt
 in nomine domini iesu
⁶ et cum inposuisset illis
 manus paulus
 uenit spiritus sanctus super eos

et loquebantur linguis
 et prophetabant
⁷ erant autem omnes uiri
 fere duodecim
⁸ introgressus autem synagogam cum
 fiducia loquebatur
 per tres menses disputans
 et suadens de regno dei.
⁹ Cum autem quidam indurarentur et
 non crederent
 maledicentes uiam coram
 multitudine

autem Hieron. (ii. 180); et ait *gig.*, dixitque *d et εὐέν τε* BHLP etc.; *deinde* + eis SU, + ad eos Hieron. cum gr. HLP al. pler. in quo: in quid ΘI*(ut uultur)O d (om. in) *gig.*, in quem *e*, et gr. eis τλ. om. ergo T. bapitizati D; + ras. 2 litt. B. qui: ad illi d; om. S *gig.* Hieron. dixerunt: responderunt *e gig.* Hieron.; + ei SU. in sec. om. SU dem. iohannis ΣΘ, iohannes I. baptismatae CΘ*, bapitizata D; baptismata T (bapt.) *d e cum gr.* > bapt. iohannis SU *e cum gr.* E 31.

4. autem + eis SU* (*sed eras.*). iohannes ΣΘ, iohannis BDIM*S*, iohannis O; *deinde* + autem *gig.*, + quidem O *e Hieron.* (ii. 180) Fulg. (p. 660), et + μέν EHLP etc. baptizauit O, bapitiz. D. baptismata (βάπτισμα) cum ABCD(bapt.)GΘKOS TUV *d arg. alb. cor. uat.* ('*greco, antiqui*') Bentl., et baptismum FR *e gig.* p*, baptismam I: baptismum MW *vg. c dem. p* cor. uat.* ('*moderni*'), Hieron., baptismata Fulg., *uide uol. I. p. 747 et E. W. Watson, 'Stud. bibl. et eccl.' Oxon. iv, p. 297.* poen. DU *vg.*, pen. CIMOT, penitentiae RS. populum cum praeced. coniungunt codd. nostri, et ita Hieron. (plebem): populo *d* (Bentl.), plebi *e gig.*, omni populo IO cum sequent. coniungentes, et gr. ἐβάπτισεν βάπτισμα μετανοίας, τῷ λαῷ λέγων κ. τ. λ. om. dicens c. in eum (eo M*S*) qui uenturus (-rum B) esset (est DS p Fulg.; + ras. 2 litt. U) codd. et *vg.*, in eum q. uenerit *d*: in aduenientem *e Hieron.*, et gr. εἰς τὸν ἐρχόμενον. ipsum: eum Hieron. om. hoc est D. om. in sec. p*. iesum (ihesum C, hiesum c) codd. et *vg. cum gr.* NABE min.: christum *d et D**; iesum christum *gig. cum gr.* 105. 12 lect., cf. χριστὸν Ἰησοῦν HLP etc.; *deinde* + in remissionem peccatorum Hieron.

5. om. uersum I. his (hiis DW) auditis fere = ακουσαντες δε τουτο D, cf. cum audissent hoc *d*: audientes autem *e et ακουσαντες δε gr. plur.* bapitizati D; baptizatus M*. domini (om. S*) iesu (ihe. C, hie. e) codd. et *vg. cum gr. plur.*: dom. (+ nostri Hieron. Ambr.) iesu christi ΘW *d gig. sang.* 133 (*uide ad xi. 27*) Hieron. (ii. 180) Ambr.

(*spir. I. c. 3*) et gr. D 64. 137; *deinde* + in remissione peccatorum *d cum D** syr. harcl. (cum*).

6. quum ΘT. impos. KOU (im *in ras.*) *vg.*; posuisset T; + in I* (*ut uultur*). illi p*; eis RT *d. manus* (χειρας uel τὰς χ. paene omn.) BFKM RSTU*VW *vg. c e gig. p Hieron.* (ii. 180): manum ACDGΘIOU¹ *d dem. lux. et gr. D.* > paulus manus *e cum gr. omn. (exc. D)*; *deinde* + continuo CT Hieron., + statim *d, et* + εὐθεως D. uenit (ἦθε): cecidit *d sang.* 133 Hieron. et ερεπεσεν D. om. sanotus R*. eos: illos *gig.*; item uenit sp. s. sup. eos: acceperunt spiritum (-tus S) sanctum SU. et loquebantur (-batur IO): loquebantur uero *e cum gr. D* (λαλοῦν δε) 25 o^{or}; loquebatur tantum *d. om. linguis O.* profetabant DS², -bunt S*, prophetabant O. et loq. lin. et pr. *in ras. M*; *ad fin.* + ita ut ipsi sibi interpretarentur p, cf. > loq. lin. aliis et sentiebant in seipsis quod et interpretabantur illas hi ipsi quidam autem prophetabant syr. harcl. *mg.*

7. autem: enim S; om. UW. omnes: uniuersi *d*; om. *gig.* fere: quasi *d*; om. C* (+ C¹). > fere uiri p. duodecim: XII DFSUW; + milia D.

8. introgressus (ingressus CDTW *dem. lux.*) autem = εἰσελθὼν δε, cf. cum introisset autem *d*: et cum intrasset *gig.*; *deinde* + in I *e*; + paulus in *d gig. lux. cum gr. D* 23. synagogam CDORS TU*W; + paulus SU. eum (con *e*) fiducia (ci *in ras. U*) loquebatur (-antur I*) = ἐπαρησιάζετο, cf. confidenter loq. *gig.*: cum fiducia magna palam loquebatur *d et εν δυναμει μεγαλη επαρησι.* D. tres: -III. D. > menses tres *e gig. cum graeco.* persuadens *d. om. disp. et suad. G**. de regno dei omnes = περὶ τῆς β. τοῦ θ. BD 12 lect. syr. pesh. et harcl.: τὰ περὶ τῆς β. τοῦ θ. NAEHLP al. fere omn.

9. cum (quum Θ) autem: ut uero *d*, et cum *gig.* quidam: + eorum *d*, + ex eis *gig.*, cum D*. indurarent *d.* > indur. quidam *gig.* et (*bis scr. F, teste Ranke*): ut W. crediderent O,

discedens ab eis segregauit
discipulos
cotidie disputans in schola tyranni
¹⁰ hoc autem factum est
per biennium
ita ut omnes qui habitabant
in asia audirent uerbum
domini iudaei atque gentiles
¹¹ uirtutesque non quaslibet
deus faciebat per manus
pauli
¹² ita ut etiam super languidos

deferrentur a corpore
eius sudaria uel semicinctia
et recedebant ab eis
languores
et spiritus nequam egrediebantur.
¹³ Temtauerunt autem quidam
et de circumeuntibus iudaeis
exorcistis
inuocare super eos qui habebant spiri-
tus malos
nomen domini iesu dicentes
adiuro uos per iesum

crediderunt D; oboedirent e; gr. ἡμεῖς οὖν. male-
dicentem I. uiam ACDΘIKMRTVW *vg. uett.*
plur.: uiae BFGOSU *p* Bentl.; *alibi* (i.e. in
euangeliis) *datiuum regit* maledicere, *sed infra*
Act. xxiii. 4, 5 accus. Post uiam (-ae) nihil addunt
A¹BFGIOSU *d p* et gr. plur. Bentl.: + domini
A¹CDΘIKMRTVW *vg. c dem. e gig. lux. cum*
graeco E. quorum I; in conspectu d. multitudine
O; multitudinem IS¹ e; -dinis d; + gentium d e
cum gr. DE; *deinde* + tunc d et D¹ syr. harcl.
(*cum**). discedens D e*; descendit p*, discessit
gig., recessit d; + paulus d et D¹ syr. eis + et *gig.*
discipulos: + suos D; + et *gig.* cotidie cum BC
(-diae)GKO(-tia)RU(-die in ras.)VW: cott. AFI
(-diae)MS²; quotidie DT *vg.*, quotidie Θ. disce-
dens . . . cotidie om. S¹ (+ S²). disputabat *gig.*
schola (σχολή) ACGIS *vg.*: scola BDFΘKMOR
TUVW. tyrani R*, tiranni TW, tyrannis I*.
tyr. (tir.) sine add. BCFG¹IOSTU *p* Bentl. *cum gr.*
NAB 13. 27. 29. 81 syr. harcl.: + cuiusdam AG¹
ΘKMRV *vg. Tisch. d dem.* (eiusdam) e *gig. lux.*, et
> cuiusdam tyr. DW (tir.) c Bed. (retr.); + τινός
DEHLP *al. pler.*; *deinde ad fin.* + ab hora d (ora
G¹) quinta (-u. D d, -i. G¹) usque ad (in Θ *gig.*;
om. d) horam (oram G¹; om. d) decimam (-ma d;
-υιιιι. G; -υιιιι. et decimam D) DG¹Θ d *gig. cum*
gr. D 137 syr. harcl. *mg. apo ωρασ .ε. εως δεκατησ.*

10. autem + totum O. post biennium B; in
annos duos d. > per bienn. fac. est *gig.* ita ut
. . . pauli (11) om. I* (+ I¹). ita ut (ὡστε):
usque quo e et syr. harcl., et εως D¹ syr. habitant
CO* d; inhabitabant lux. in asya O, in assia D;
asiam d e *cum gr.* audiret I¹. uerba d et τὸσ
λογουσ D*. iudaei (-ei DORW) atque (t in ras.
S; adque CI¹; et D*) = Ἰουδαῖοι καὶ D: iudaeique
et d; iudaeos quoque atque e; et Ἰουδαίους τε καὶ
gr. rell. gentiles: greci *gig.*, craeci d; *gr.*
Ἕλληνας. om. iud. atque gentiles F.

11. uirtutesque: uirtutes etiam d. non (om.
S¹) quaslibet ABFG¹I¹KM¹OSUV¹ϩ¹ cor. uat.
lux. Bentl., non quaslibet d e = οὐ τὰς τυχοῦσας:
non modicas CDG¹M¹RTW (non mod. deus in

ras. scr.) c dem. *gig. p.* sic infra xxviii. 2; non
modicas quas Θ; non modicas quaslibet ΓΣ.
deus: om. G¹; + ras. 2 litt. U; + manus S* (*sed*
eras.). > fac. deus *vg. cor. uat. cum gr.* HLP
al.; et deus faciebat deus W (deus bis *scr.*).
manum *vg.* (non cod. caraf.) contra graecum cf. u. 6.

12. aetiam CR; et M¹ d *gig.* om. super *gig.*
languidos: infirmis *gig.*, infirmantes d; *gr.* ἀσθε-
νοῦντας; + eorum O. deferrentur (-rentur in
ras. U; deferentur DG¹I¹MOSTW, deferebantur
I¹; differrentur dem.; deferrent R) = ἀποφέρεσθαι
NABE *min.*: inferrentur d *gig.* et ἐπιφέρεσθαι
DHLP *al. pler.* a: de *gig.* corpore omnes ubi
graece χρωτός. eius: cuius W. sudaria: d in
ras. U, sudaria D (sachilli D¹ syr). uel (aut d)
= ἢ *gr. plur.*: et ΓΣ¹ e et καὶ 7. 68. 104. 105,
η καὶ D¹ syr. semicinctia cum FU (*partim in ras.*)
vg., semicincta S: semicinctia AB (ci in ras.) CG¹
KTV c d *gig.*, simicinctia DIO, semicinctia Θ, simi-
cinctia e; semicinctia M¹W *p* (-ccia), semicinctia
M¹ dem.; simicinctia R; *gr.* σιμικίνθια. recedebant
S*; recedent d; discedent *gig.* languores RT;
infirmittatis d; *gr.* νόσους. ut spiritus d; spir.
quoque e. nequam (πονηρά): nequissimi e; ma-
ligni *gig.* (> mal. sp.), malignus d. egrediebatur
I, egrediebatur D; exiret d, exirent *gig.*

13. temtauerunt AFOT, tempt. *rell. Tisch.*
tent. vg.: adgressi sunt d; *gr.* ἐπέχεισαν. om.
autem d. om. quidam C*. om. et D d dem.
gig. p cum gr. DL *al. plur.* de = ἀπό HLP *al.*:
ex d dem. *gig.* = ἐκ D 43; om. e *cum gr.* NABE
etc. circumeuntibus (περιερχομένων) *codd. plur.*
(circumheun. C, circueun. AGM) et *vg.*: circum-
uentibus T d *gig.*; circumstantibus O. iudeis
DORW; + et dem. exorcistis (ci in ras. U,
exhor. O): exorcistarum d. inuocare (inuoc.
R): nominare d e; *gr.* ὀνομάζειν. supra *gig.*
eos qui habebant (-bat I, abebant R; haberent
d): habentes *gig.* spiritus; p in ras. O. malos
(πονηρά): malignos d e *gig.*; imundos S¹U. qui
. . . nomen om. S¹ (+ S²). hiesu e; + christi Θ.
adiuro paene omnes cum *gr.* NABDE *min.*:

faciens aedes argenteas dianaē
 praestabat artificibus
 non modicum quaestum
²⁵ quos conuocans et eos qui
 huiusmodi erant opifices
 dixit
 Uiri scitis quia de hoc artificio
 adquisitio est nobis
²⁶ et uidetis et auditis
 quia non solum ephesi
 sed paene totius asiae paulus

hic suadens auertit
 multam turbam dicens
 quoniam non sunt dii
 qui manibus fiunt
²⁷ non solum autem haec periclitabitur
 nobis pars
 in redargutionem uenire
 sed et magnae dianaē templum
 in nihilum reputabitur
 sed et destrui incipiet
 maiestas eius

gig. (D^o ην pro ὀνόματι); + *faber e.* aedes (vaous) *codd. et vg.*, hedes CR, edes W, aedas S, aedens I: sedes U (s *sec. in ras.*); templa *d* (tempula) *e gig.* argenteas S; argenteos O; argentea *d e*; *om. gig. cum gr.* B. diane RW; deanae A; + *qui d et D^o.* > hedes arg. diane faciens *p.* praestabat CDMRSVW; + *ras. 2 litt.* Θ. questum CIRUW; acquisitionem *d*; *gr. ἐργασίας.* > qu. non mod. *e cum gr.* EHLP *al. pler.*

25. quos (oūs): hic CDT *d gig.*, et oūros D 137 *syr. pesh.* conuocans (συναθροίσας) *codd. et vg.* (-cant I): congregans *e*; conuocasset O, conuocauit *d.* et *om.* CDOT *d gig. et gr.* D 137 *syr. pesh.* eos: eius I*; *om.* D. huiusmodi *cum* ADFMW *vg. dem. e gig. p cor. uat. mg.*: eiusmodi B (*partim in ras.*) GΘIKORSUV *c cor. uat.* Benth.*; ipsiusmodi CT. opifices: artifices CD* T *e*; operarios *gig.* qui huiusm. er. op.: qui circa haec operabantur *d*; *gr. τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάτας (τεχνήτας D).* dixit (εἶπεν): ait ad eos *d et eph. προσ αυτουσ D sah. syr. pesh.* -ifices dixit *in ras.* U. o uiri *gig.*; + artifices *d cum gr.* D *sah. syr. harcl. (cum*).* scitis (ἐπίστασθε): nostis *e.* de: ex *d.* hoc artificio (-tio W): hac operationem *d*; *gr. ταύτης τῆς ἐργασίας; deinde + magna p^o.* adquisitio (aeq. *vg.*, adquisicio RS, ^{ad}quaesitio D) = *gr. ἐμπορία: mellus quaestus Erasm. Turic.* adquisicionē *p** (*pro* adquisicio est). > nobis est *e Benth. cum graeco.* > est nobis acquis. *vg.*; *ad fin.* + et substantia D.

26. audistis I* *d*; audisti I^o; *om.* et aud. S* (+S^o). > aud. et uid. *d cum D^o syr. pesh.* quia (qua O): quod *gig.*; quoniam *e.* solum: tantum *gig.* ephesi (*e pr. in ras.* U; *ef. GST, effessi D,* ephesii I) = Ἐφέσου: ephesiis *gig.*; ipsius ephesi *d*; εως εφεσιου D 14. set R; + et F *dem. gig. (Benth.) et gr.* AD (non *d*) L *min.* paene *cum* BC FIM*O, paenae K: pene ADΘM^oRS^oTUVW *vg.*, poene G, perme S*; *om. gig.*; uide xlii. 44 *et Brambach 'Hülfsb. f. lat. Rechtschreibung' p. 52.* totius (tocius R): uniuersae *gig.*; omnis *d.* asiae RW, asi|||ae B, assiae D, asyae O, hasyae C; *deinde + populi R^o, + populis c, + populus I*

(popu *in ras.*); *sine auct. graeca. om. paulus I** (+I^o). > hic paulus *gig.*; *deinde + nescio quem gig.*, + quidam tunc *d* (+ τισ τοτε D). suadens: suasis et *gig.* auertit (μετέστησεν): euertit *c,* eduxit *d*; amouit *e,* απεστησεν E. multam (ικανόν): plurimam *d,* magnam *gig.* > turbam mul. DI *p.* quoniam: quia *e gig.* di Θ^o. manibus: per manus *e.* > fiunt manibus *d.*

27. solum: tantum *gig.* hec S; *om. d.* periclitabitur (perecl. ΘT, periclitabatur O) = κινδυνεύσει N(-σι)D^o: periclitatur *d e gig. (Benth.) et κινδυνεύει gr. rell. om.* nobis S. > nobis periclit. *d et D^o.* > pars nobis periclit. *gig.* redargutionem (io *in ras. longa G, -tione K, -cionem RS*) = ἀπελεγμόν: traductionem *gig.*; reprehensionem D^o. peruenire *gig.* set *pr. R.* et *pr.*: etiam *d e gig.*; *om.* DT. magnae (-ne OR): magna BKV. magn. *sine addit. cum* ABDGΘIKM^oRSU^oVW *vg. c dem. p^o cor. uat. sah. aeth. pp.*: + deae CFM^o OT(dee)U^o Tisch. *d e gig. p* Hieron. (vii. 542)* Benth. *et gr. omn. et boh.* diane IT, diana G*, deanae AD. > templum dianaē *d e Hieron. cum gr.* DE HP *min.* > templ. magne deae diane *gig. cum sah. cop. syr.* in (ad I) nihilum (nich. BDT; nichil *gig. p**): pro nihilo *e.* reputabitur *cum* BFGΘKRS^oUV *vg. c dem. Hieron.*: deputabitur ACDIMOS^oT *d e* (-tetur) *p*; estimabitur *gig.*; *gr. λογισθήσεται ADE 73, λογισθῆναι NBHLP al. plur.* sed (set R; *om. 5 p^o*) et (*om. d*) destrui (dis. DGS, dex. C; + *ras. 2 litt.* Θ) incipiet (-et *in ras.* Θ; -ens I*; + et D): incipietque destrui *e*; destruetur quoque *Hieron.*; *gr. μέλλει τε καὶ καθαιρεῖσθαι A* al., ἀλλὰ καθαιρεῖσθαι μέλλει D*;* μέλλειν τε (de HL *al.*) καὶ (*om. E*) καθαιρεῖσθαι NA^oBD^oEHLP *etc. om.* magnae . . . sed et W, et omnia ab suadens (u. 26) usque ad maiestas eius *in ras. scr. sunt.* maiestas (i *in ras.* U, magestas CR) = τὴν μεγαλειότητα HLP *al. plur., cf. magnitudo Hieron.*: maiestatis (maest.*) *e et τῆς μεγαλειότητος NABE min. om.* mai. eius quam *d et D^o.* tota: cuncta *Hieron.* assia D, asya C. asia et *in ras. scr.* B; + uniuersus *Hieron.* horbis C, orbs O; uel urbs D^o;

quam tota asia et orbis colit.
 28 His auditis repleti sunt ira
 et exclamauerunt dicentes
 magna diana ephesiorum
 29 et impleta est ciuitas
 confusione
 et impetum fecerunt uno
 animo in theatrum
 raptō gaio et aristarcho
 macedonibus comitibus
 pauli
 30 paulo autem uolente intrare
 in populum
 non permiserunt discipuli

31 quidam autem et de asiae
 principibus qui erant
 amici eius
 miserunt ad eum rogantes
 ne se daret in theatrum
 32 alii autem aliud clamabant
 erat enim ecclesia confusa
 et plures nesciebant qua
 ex causa conuenissent
 33 de turba autem detraxerunt
 alexandrum
 propellentibus eum iudaeis
 alexander ergo manu
 silentio postulato

+ terrarum *d e gig.*; *gr. ἡ οἰκουμένη.* colit (-lit in *ras.* U): colet ST; colitur *d.*

28. his (hiis DW) auditis repleti sunt ira et *codd. et vg.*: audientes autem et facti pleni furore *e cum gr. ἀκούσαντες δὲ καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ;* haec autem cum audissent et fuissent pleni indignatione currentes in campo *d et ταυτα δε ακουσ. και γενομενοι πληρεις θυμου δραμοντες εισ το αμφοδοον* (in forum *syg.*) D 137 *syg. harcl. mg.* exclamauerunt T; clamauerunt D *d Benth.*; *gr. ἐκραζον* (69). 96 *k^{act}.*; *ἐκραζον rell.* magna + est *d e.* deana AD, diuna G*. efes. GT, effes. S, aephes. C, effesorum D.

29. inpleta CF, repleta *d* (D^{or} uide infra). ciuitas sine add. *codd. et L^o cum gr.* NAB 13. 40: + tota *ἡ* *e et gr.* EHLF al., > tota ciu. *d et D^{or}.* cf. *gig.* confusione D*, confusionem I *d*; mixtione D^{or}. impl. . . confusione: confusa est uniuersa ciuitas *gig.*; *gr. plur. ἐπλήσθη ἡ π. (δλη) τῆς συγχύσεως, sed συνεχύθη ολη η π. αισχυνησ D, forsan ex latinis male traductum, cf. R. Harris 'Stud. in cod. Bezae,' p. 106; sed uide etiam Hilgenfeld 'Acta Apost.' p. 253.* et impetum (im *sup. lin.* O, inpletum D, impetu I) fec.: impetumque (-quem *e**) fec. *d e*; et impetu facto irruerunt omnes *gig.* unanimo G* *e p**; unanimes *gig.*; unanimit *d*; + *ras. unius lit.* U. thea'trum S, theatrum D; + et *d gig. p** *e et gr.* D 14*. raptō gaio (gayo C, gai^o D) et aristarcho (-co GMSTU, aristarcho BFOK, aristarcho COR): rapuerunt galum et aristarchum *d gig.* mached. BCFIKO; macedones *gig.* (*non d*); + cum *e.* comites *gig.*

30. paulo autem uolente = Π. δὲ βουλομένου N*AB: > uol. autem paulo *gig.*, ipso au. uol. paulo *d cum gr.* D βουλομένου δε του Π. introire *d e.* in populum (*eis τὸν δῆμον*): in populo CI* *p**; in turbam *d gig.* non: sed D. permiserunt D; sinebant *d* (> disc. non sin.) *gig.*; + eum OM

dem. e (Benth.) cum *gr. omn. exc.* D; *gr. enim οὐκ εἶων αὐτὸν οἱ μαθ. plur., οἱ μαθ. εκωλυον D.*

31. quidam; aliqui *gig.* autem: uero *d. om.* et *d* (*non D^{or}*). de asiae (asiae RW, assiae D, asyae CO; asia SU) principibus (principibus O; > princ. asiae *gig.*): principes asiae *e*; asiarcharum *d*; *gr. τῶν Ἀσιαρχῶν.* qui erant amici (amihī C) eius (*uoluit eius amici Benth.*) = ὄντες (υπαρχοντες D) αὐτῷ φίλοι: *om. qui erant R** (+ R²); constituti eo amici *e.* misserunt D; cum mississent *d, et gr. πέμφαντες.* rogantes (reg. D²I*) : rogabant *d et gr. παρεκάλουν;* deinde + eum *d* (*non D^{or}*). daret (*a in ras.* S): darent I *d.* > dar. se (Benth.) *d e* (seipsum) cum *gr. theatrum*: t *sec. in ras.* U; theaterum S*, teathrum D. > in theatrum daret *gig.*

32. autem: ergo *e gig.*; autem uero *d*; *gr. μὲν οὖν.* alii CGOS; + quid *e* (Benth.); et alio *τι gr. plur. (om. τι D).* erant I. enim: autem SU. aeclesia OU, aecl. R, ecl. S, aeclessia D, ecclesia I; conuentus CT. confusa D; confusus CT. pl. nesc. *partim in ras. scr.* U. qua ex causa (caussa D) = τίνος ἕνεκα: cuius rei causa *d*; quapropter *e.* conuenissent (-ssent *in ras.* F): conuenerint *d*; ueniissent D; *gr. συνεληλύθεισαν.*

33. de turba autem (autem *bis scr.* O; itaque *gig.*) = ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου: de ipsa turba *d.* distraxerunt *d,* destraxerunt *p*; produxerunt CT Benth.* (*sed secundis curis correxit*); *gr. συνεβίβασαν NA BE min., προεβίβ. D²HLP etc., κατεβίβ. D**; deinde + quendam D *cor. uat.** alexandrum D. proponentibus *e.* eum: autem BS. iudaeis DRW. alex^{ander} G, alexander D. ergo *plur. cum gr.* N* A k^{act}: autem W *vg. c d e gig. et gr. plur.* manu silentio (-cio RS, solentio U) postulato (post. S*): manu silentium (-tio*) postulans Θ; innuens manu *d*; mouit manum *gig.*; sedasset manum *e**; *gr. κατασείσας τὴν χεῖρα (τῆ χειρὶ N^oD min.);* quoniam iudaeus est *e** (*lapsu*). uolens *gig.*; *om. e**. rationem (rac. RS) reddere (> redd.

uolebat rationem reddere
populo
34 quem ut cognouerunt
iudaeum esse
uox facta est una omnium
quasi per horas duas
clamantium
magna diana ephesiorum.
35 Et cum sedasset scriba
turbas dixit
uiri ephesii
quis enim est hominum
qui nesciat ephesiorum
ciuitatem cultricem esse
magnae dianaē iouisque
prolis?

36 cum ergo his contradici
non possit
oportet uos sedatos esse
et nihil temere agere
37 adduxistis enim homines
istos
neque sacrilegos neque
blasphemantes deam
uestram
38 quod si demetrius et qui
cum eo sunt artifices habent
aduersus aliquem causam
conuentus forenses aguntur
et pro consulibus sunt
accusent inuicem
39 si quid autem alterius rei

rat. *vg.*) = ἀπολογεῖσθαι: satisfacere e; se excusare *gig.* ad populum *gig.*

34. quem ut cognouerunt (-berunt T; + eum V): ut cogn. autem e et *gr.* ἐπιγινώσκοντες δέ; cognito autem eo d; qui cognito *gig.* iudaeum (-eum D ORW) esse: quia (quoniam e, quod d) iudaeus est (esset d) d e *gig.* = ὅτι Ἰουδ. ἐστίν; deinde + dimiserunt O. una + ex e et *gr.* + ἐκ (*exc.* D). > una est W *vg. dem.* quasi: fere *gig.* per horas (oras R*) duas (> .II. horas D *cum gr. min. aliq.*): horis duabus d *gig.* om. facta . . . duas I. clamantium RS. magnae S; + est CT d e. dianaē S; deana A*(*corr.* A')D. ephesiorum GT, effes. S, effessorum D, ephesyorum C.

35. et (*in ras.* M) oum (quum Θ, quum T; + ad I) sedasset (-isset OS*, sedasset D^m) = κατασείσας δέ plur., cf. sedasset autem e: cum conpescuisset d; κατασείσας δέ DE *min., forsan ex u.* 33. scriba: + ad OT, et > scriba dixit ad turbam *gig.* turbas: turbam CD *gig. Benth.*, turba d p*; *gr.* τὸν δῆλον; item scripturas lapsu (*pro scriba turbas*) I. dixit = εφη E: ait d et φησίν *gr. rell.* ephesii: -ii *in ras.* U; ephesii AG T; ephesi ΘIR d, eff. S, effessi D. quis ex quit V. om. enim DS *dem.* > est enim U *cor. uat.* hominum (omnium p*) = ἀνθρώπων NABE etc.: homo d *gig.* et ἀνθρώπος DHLP etc. nesciat O; nesciebat V; ignorat d. ephesiorum (ef. T, eff. S, effes. D, ephesyorum C) = Ἐφεσίων παene omn.: uestram d et ημετεραν D. > ciuit. ephes. e *cum Ep.* cultricem (*gr.* νεωκόρον): cultores *gig.*; aedituam d. magne RW. diane RW, deanae D. > diane magne p. iouisque (et iouis e, iouis quoque C, iobis tantum O) prolis (filiis lapsu D; e prolis e) forsan = τοῦ διδς παιδός!: et iouis *gig.*, et huius iouis d; et a ioue delapsi simulacri *Erasm., et gr. τοῦ διοπετοῦς* (διοσπ. D 68).

36. oum (quum Θ) ergo his (hiis DW) contradici non possit (possit T, possint p*) = ἀναντιρρήτων οὖν (om. E) ὄντων τούτων: contradictione itaque non capientibus his d; om. e (non Ep) spatio tamen relicto. oportet C: + et O* (*sed exp.*). sedatos (κατασταμένους): questos d. essae R. nichil BTW. temere (-rae C) = προπετές: proptereque e. egere S*. > agere tem. D.

37. homines istos (τοὺς ἀνδρας τούτους): hom. hos e, uiros istos d; > istos hom. *gig.*; deinde + hoc d et + ενθαδε D *syr. harcl. mg. sah.* sacrilegos: gos *sup. lin.* O; ri *in ras.* U. blasphem. DT, blasphem. M. diam W. uestram = ὑμῶν E*HLP etc.: nostram d e *gig. Benth. cum gr. NABDE² min.*

38. quod si: si quidem ergo d; *gr.* ἐλ μὲν οὖν. demetrius + hic d *cum D^m syr. pesh.* aduersus (-sum CFK*ORUW) aliquem (-quam O) causam (causam D) = πρὸς τινα λόγον plur.: cum aliquos quendam uerbum d et προσ αὐτοισ τινα λόγον D; aliquid inter se *gig.* conuentus forenses (fur. Θ*) = ἀγοραῖοι: aduentus forinsecus D*, conuentus forinsecus D^m; conuentus d; forenses e. agantur I. et sec. + qui M*. pro consulibus A*CFG*ΘI OSTU p*: proconsules A*BDG*KMR (procun.*) V W *vg. Tisch. Benth. c d dem. e gig. p*, cf. xiii. 8. 12.* accusent U, accusent DS*; + se W d *cor. uat.** imbicem O.

39. si quid autem (el δέ τι): sin tantum p* ut uidetur (*corr. p**); quod si aliquid *gig.* alterius rei (*in ras.* U) = περὶ ἐτέρων plur.: ulterius d *gig.* (*Benth.*) et περαιτέρω B *min.* quaeritis (quer. CDFGIRSW, qer. U) = ζητείτε E (-ται) *min.*: requiritis d *gig.*, inquiretis e et ἐπιζητείτε *gr. plur.* in legitima (lig. D*) ecclesia (ecl. S, aecl. D*O, aecl. R; ecclesia M) = ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ, cf. in legitimo conuentu CT, in congregatione ut

quaeritis in legitima
ecclesia poterit absolui
⁴⁰nam et periclitamur argui
seditionis hodiernae
cum nullus obnoxius sit
de quo possimus reddere
rationem concursus istius
et cum haec dixisset
dimisit ecclesiam.
XX. ¹ Postquam autem cessauit
tumultus
uocatis paulus discipulis

et exhortatus eos ualedixit
et profectus est ut iret
in macedoniam
² cum autem perambulasset
partes illas
et exhortatus eos fuisset
multo sermone
uenit ad graeciam
³ ubi cum fuisset menses tres
factae sunt illi insidiae a iudaeis
nauigaturo in syriam
habuitque consilium

fit semper D^{ms}: in legem ecclesiae *d*, et *en τω νομῳ ἐκκλησια* D^{ms}. poterit (conpeterit O; *om. e*) absolui (-bi C; ab *sup. lin.* I): resoluetur *gig.*; discutietur *d*; *gr. ἐπιλυθήσεται.*

40. et *pr.*: etiam *d*; *om. gig.* argui (*ἐγκαλεῖσθαι*): accusari *d e gig.*; *om. D.* seditionis (saed. C, sedic. S, seditiones O, sediciones R *p**) hodiernae (-ne W) *codd. et vg.*; *gr. στάσεως περὶ τῆς σήμερον*, cf. seditionis hodierna (-ne*) die *e*: quasi seditiosi hodie *gig.*; hodie tamquam inquieti et tumultuosi (tim.*) D; > hodie accusari seditionis *d et* > *σημερον ἐγκαλεῖσθαι στασεως* D^{ms} (*om. περὶ τῆς*). cum (quum Θ) nullus (-ius B*) obnoxius sit: quum causa sit nulla CT, cum causa nulla sit *gig.*, cum nulla causa sit *e*, nullius causa esse *d*; *gr. μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος* (ortos D), cf. *Lc. xxiii. 4, 14, 22.* de qua CT *e*; cuius *d gig.*; *deinde* + non ΘIOS^c *p**, et + οὐ NABHLP *al.* (non autem DE *al. mult.*); + nos CMT. possumus BIMR *d p** (*corr. p*¹), possemus S*. rationem RS. > rat. redd. possimus *gig.* concursus (conuersus *p**) istius = τῆς συστροφῆς ταύτης DHLP *etc.*: de hoc concursu *d gig.*, de congregationis istius *e*, et *περὶ τῆς σ. ταύ.* NABE *min.* ad et cum haec *inc. u. 41 Tisch. W. H.* cum (quum Θ) haec (hec W; > haec cum *e*) dixisset: his dictis *gig.* dimisit (dem. S*, dimissit D, diuisit I) = ἀπέλυσεν: dissoluit *d*, soluit *gig.* ecclesiam S, aecl. DO, aecl. MR, ecclesiam I (eccl. I*); conuentum CT.

XX. 1. *om. uersum p.* caessauit C; quieuit *gig.* uocatis (-tus R*; conuocatis IOW *e gig.*) paulus (*om. O*; populus D; > paulus conuocatis I *gig.*) discipulis (-los F¹S^c; + suis Θ) = προσκαλεσάμενος ὁ Π. τοὺς μαθητὰς ADHLP *etc.*, cf. uocans *p.* discipulos (-los *in ras.*) U, conuocauit *p.* discipulos *d*: *gr. ΝΒΕ min. μεταπεψάμενος ὁ Π. τοὺς μαθ.* et (*in ras.* Θ) exhortatus (exor. CU*, exhortatos M) eos *codd. plur. (in ras. scr. U)* et *vg.*, exhortatusque eos *c*: et (+ multo *d*) exhortatus (*sine eos*) O *d = καὶ* (+ πολλα D) παρακαλέσας NABDE *min.*; et exhortatus est eos

B; et exhortatus est *e*; exortatus (-tos I) eos DIR S^cT *dem.*; exhortatus est eos FKS* (exor.); exhortatus *Bentl.*; *om. παρακαλ.* HLP *etc.* ualedixit (ualde dixit *cor. nat.*) et *codd. et vg.*, ualefecit *gig.*: et ualedicens *e*, et καὶ ἀσπασάμενος NEHLP *etc.*; salutans *d*, ἀσπασάμενος AB(D*) *min.* profectus (ro *in ras.* M.) est: exiit *d e*; *gr. ἐξῆλθεν.* ut iret (irent W): *om. d gig. cum gr. D min. om. in F. mached. BC^cF¹IO, macid. D.* > in mac. ut iret *e cum Ev.*

2. quum Θ. *m. autem d* peramb. + omnes *d et D^{ms}.* > perambulassent (*sic*) autem *gig. om. et I*T.* exortatus CDRSU*, -tos I. eos fuisset G*; > fuisset eos *e*, > esset eos *gig.* *om. d*; *gr. D* χρησαμενος ut uidetur pro παρακαλέσας αὐτούς.* molto S*, multos I, multi *e*, multa *p**. sermones I. > serm. mul. *d e* (*Bentl.*) cum ord. graeco. inuenit *p**. ad: in *d gig.* graeciam DIKORSU (*c in ras.*) VW, graet. M*, gret. M¹, grat. G*; ellada *d.*

3. ubi cum fuisset menses tres *codd. plur.*: ubi (hubi C; ibi D) cum (quum CΘ) fecisset menses tres (.III. D) CDΘMT *vg. Tisch. c dem.*; qui cum fec. ibi m. tres *p*, cum fec. autem m. tres *e*, ποιήσας τε (δὲ D 27. 38) μήνας τρεῖς *graei*; fecit autem m. tr. *d*; ibique moratus est mensibus tribus *gig.* Non sine dubitatione lectionem codicum plurimorum sequimur, eo ducti praecipue quod in nullo ueterum appareat uox fuisset, quam pro correctione Hieronymiana habemus. ποιῆν χρόνον Latinis interdum, ut Ciceroni Senecae aliis, est facere tempus *i. e. degere, uiuere etc.*, et sic a ueteribus in Nouo Test. legitur et manet etiam Act. xv. 33, xviii. 23, Ep. Iacob. iv. 13. Sed correxit Hieronymus hic ut uidetur et 2 Cor. xi. 25 nocte et die in profundo maris fui = νυχθήμερον ἐν τῷ βαθῷ πεποίηκα. Qui hic legunt fecisset CDΘMT plerumque ex Hispanica familia sunt, quacum Armachanus (D) hic ut saepe concordat; uide Epilogum nostrum I. 718. factae (-te ORW) sunt illi insidiae (-die R¹W, -dec R*) : et cum fierent ei insidiae *d = γενομένης αὐτῷ ἐπιβουλῆς*

ut reuerteretur per
macedoniam
4 comitatus est autem eum
sopater pyrri beroensis
thessalonicensium uero
aristarchus et secundus
et gaius derbeus et timotheus
asiani uero tychicus
et trophimus
5 hi cum praecessissent

sustinebant nos troade
6 nos uero nauigauimus post
dies azymorum a philippis
et uenimus ad eos troadem
in diebus quinque
ubi demorati sumus
diebus septem.
7 In una autem sabbati
cum conuenissemus ad frangendum
panem

DHLP etc., > et cum insid. ei fierent *gig.*; > facta insidia illi *e et γενομένης ἐπιβουλῆς αὐτῷ* NABE *min.*; uoluit fac. sunt ins. illi *Benl.**, *deinde cor-*
rexit ipse. iudeis CDORW. nauigaturo (-ganti
*p**; *deinde ras.* 3 *litt.*) in (om. O) syriam (sir.
MSTW) = μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν *plur.*:
incipiens nauigare in s. e, et nauigaturus esset in s.
gig., et μέλλον ἀγεσθαι εἰς τὴν σ. E; uoluit in s.
perduci *d et ηθελησεν ἀναχθῆναι εἰς σ.* D cum *syr.*
harcl. mg. habuitque consilium *codd.* (in *ras.*
scr. I) *et vg.* = ἐγένετο γνώμη (uel γνώμη), *cf.* fuit
in cons. e: dixit illi spiritus *gig.*, dixitque spiritus
ei *d et ειπεν δε το πν. αυτω* D *syr. harcl. mg.* ut
(huti C) reuerteretur (-tetur D; rebertent *e**,
reuerteret *e**, rediret *gig.*) = τοῦ ὑποστρέφειν:
reuertere *d, υποστρέφειν* D 15. 18. *per:* in G°
Θ^{ms}. macedoniam BCFIO.

4. comitatus (+ que M) est (om. A*) autem
eum (eo *p**; cum eo ACMR³ *Bed.*) = συνέπειρο
δὲ αὐτῷ, *cf.* comitabatur autem eo e: comitati sunt
autem cum illo I, et comitati sunt cum illo *gig.*;
uolente autem comitari eum *d et μελλοντος ουν*
εφειναι αυτου D, cum futurus esset autem exire
com. sunt eum *syr. harcl. mg.*; *deinde* + usque in
(ad *d Bed.*; om. e) asiam IMR³ *d e gig. Bed.*
(*retr.* 'in graeco') *Benl.* cum *gr. paene omn. exc.*
NB 13. sopater (Σώπατρος *plur.*) cum ABCFG*
ΘΙΚΟV^ε *cod. caraf. d e p** *Orig.* (int. iv. 686),
sobapater T: sosipater DG^oMRSUW⁵ϩ⁵ *c dem.*
*gig. p** *Bed. et Σωσίπατρος* 4*. 25. 40 etc.; + per
I°. pyrri (Πύρρου *plur.*) *codd. plur.*, byrri U,
pyrri Θ *vg.*, phyrri I°: pyri AF *et Πύρρον* 13 *al.*
pauc.; pirri RTW, *c p* *gig.*, peri D, uirri *d.*
beroensis *codd. plur. et ϩ⁵*: berohensis CΘ,
beronensis D, uer^oensis I; beroensis ϩ^ε, beryen-
sis *d*; *gr. plur.* Βεροιαῖος uel Βηρ., sed Βερβαιος
D. thesal. DT, tessal. BR(-cium R*)W, te^hsal.
M; thesallonicenses I. uero *pr.*: autem *e gig.*
aristarchus (Ἀρίσταρχος) cum DR *vg. d e p*,
-cus MSUW *c p** *gig.*: aristharchus A, haristh.
C, aresth. O; aristharcus BFGΘIKT, aritharcus
V. om. et *pr.* D, sec. W. gayus C, gaus V,
ganius D. derbeus (Δερβαῖος) *codd.* (de|rbeus F)
et vg., derbaeus C e, derbius D, derueus *p**: der-
berius I, doberius *gig.*, douerius *d, et δουβεριος*

D^o. tymotheus *gig.*, thim. CR. asiani (assi. D,
asy. C) = Ἀσιανοί: asiae R°; ephesii *d cum* D^o
sah., *item* ex asia ephesii *syr. harcl. mg.* uero
sec.: autem *d.* tyohious (Τυχιούς), tichicus DMS°
U (chi *in ras.*), thycicus F, tycicus G*, thyti^ous
B, thitticus Θ, thith. W, tith. S* *gig.*, tit. RT *c p*,
tychichus I, thitychus C: eutyclus *d cum* D^o.
trofimus ADFG(om. -us*)ΘRSU *p*, trofymus I,
throphius C, throthymus B.

5. hii CDΘ^oIOSTW, hic FG *d*; + autem *e*
cum *gr.* NABE *min.* quum Θ; om. e. precessis-
sent BKS^oW, precessissent DS*; processissent-IRT.
sustinebant (έμενον *plur.*) cum ACDGΘMO
(susten.) T *dem. p Benl.* *cf.* expectabant *d e*:
sustinerunt BFI (u *sec. sup. lin.*) KRS(susten. S*)
UVW *vg. c gig. cum gr. εμεινον* N*, *εμειναν al.*
pauc.; sustinere = μένειν, προσμένειν, υπομένειν etc.,
uide uol. I. p. 770 *et Roensch 'It. u. Ug.' p. 381.*
nos: eos *c*; + a *p*, + in *e.* troade cum G^oMR
W *vg.*, throade O, troiade D: troadae ABFKST
UV, throadae CΘ; troadem G^oI.

6. uero: autem *e Iren.* (p. 201 *Mass.*). nau-
gabimus T; enauigauimus *d et gr. ἐναυγίσσαμεν.*
dies + autem O. azim. FΘIMORSTUVW, azem.
D. a: ad I; om. Θ. philippis GST. om. ad eos
Iren. throadem ΘO, troaden B, throadam C,
troadam I*T *d*, troadae U; in troade *e.* in (infra
e) diebus quinque (-u. W): iter dierum qu. CT;
quintani *d*; om. *Iren.*; *gr. ἄχρι ἡμερῶν πέντε* AB
HLP etc., ἀπὸ ἡμ. π. NE 13, πεμπταιοι D. ubi
(hubi C) = ὅπου uel οὐ *plur.*: + et *Iren.* *et οὐ καὶ*
40. 137 *syr. harcl.*; in qua *d et en η και* D^o.
commorati *Iren.*; morati T. in dieb. q. u. *dem.*
om. S* (+ S*). diebus sec.: dies T *d e.* septe C;
-viii. DW.

7. in ad init. (ἐν) ADGΘIMOR *uett. Aug.* (ii.
79), quae praepositio fere semper in his locutionibus
ab Hieronymo redditur: om. BCFKSTUVW *vg.*
Sed una sabbati = τῇ μιᾷ τῶν σαββ. inuenitur in
Euangelii Mc. xvi. 2, Lc. xxiv. 1, Ioh. xx. 1, 19,
quae scribis exemplo fieri poterant hoc loco; cf.
etiam hodierna die = ἐν τῇ σήμερον ἡμέρα uersu 26
(sed praem. in e Hieron.). uno gig.; om. S°.
sabbathi ϩ⁵; sabbatorum *e.* cum (quum Θ)
oonuenissemus (-isemus G*, -issimus S*) *codd.*

paulus disputabat eis profecturus in
crastinum
protraxitque sermonem
usque in mediam noctem
⁸ erant autem lampades
copiosae in cenaculo
ubi eramus congregati
⁹ sedens autem quidam
adulescens nomine eutyclus super
fenestram
cum mergeretur somno
gravi disputante diu paulo
eductus somno cecidit de

tertio cenaculo deorsum
et sublatus est mortuus
¹⁰ ad quem cum descendisset
paulus
incubuit super eum
et complexus dixit
nolite turbari anima enim
ipsius in eo est
¹¹ ascendens autem frangensque
panem et gustans
satisque allocutus usque
ad lucem sic profectus est
¹² adduxerunt autem puerum

plur. **ἩΣΕ**: cum uenissimus OW⁵ *gig.* *p*^{*}; congregatis nobis *e* (-tio) *Aug.*, collectis nobis *d*; *gr.* *συνηγμένων ἡμῶν* **ἸΑΒΔΕ** etc., *συνηγμ. τῶν μαθητῶν* **HLP** al. *plur.* ad frangendum *D*; frangere *d e* *gig.* *Aug.* **disputabat** (*διελέγετο*): enarrabat *e*; + cum **ἩΣΕ** *p.* *eis*: illis *gig.* *Aug.*; *deinde* + et confirmabat (-mat *IW*) animas (-mos *R³ gig.*) eorum (illorum *gig.*) **IMR³W** *dem. gig.* *w tepl.* (und sterkt ir seln), *sine auct. graeca.* **profecturus** (-tus *D*) **in crastinum** *codd. et vg.* = μέλλον ἐξίεναι τῇ ἐπαύριον: incipiens proficisci in cras. *e*, *inc.* *exire* post alia die *d*; *exiturus* alia die *Aug.*, > et alia die *exiturus* *gig.* **protraxitque** (*protaxitque* *U*) = παρέτεινεν τε *plur.*, *cf.* *produxitque* *Aug.*, *extenditque* *d*: protraxit uero *e* et *παρ. δέ* 15. 18 al.; *producebat* *gig.* et *παρτινε* *D^{or}*. sermonem: uerbum *gig.* *husque* *C.* **in tert.**: ad *D* *gig.* *Aug.* **mediam** (-tum *G^{*} ut udtur*) **noctem**: medium noctis *Aug.*; *media* nocte *d.*

8. **erant autem (ἦσαν δέ)**: *er.* enim *Θ*; *om.* **autem** *D*; et **erant** *d.* **lampades** (-daes *S*, -dae *A*) = λαμπάδες: lanternae *e*, laterne *gig.*; *faculae* *d*, *υπολαμπάδες* *D^{or}*. **copiosae**: sae *in ras.* *Θ*, *copiosae* *D*, *copiose* *IS* (compositae *ut udtur* *S^{*}*) *W*, *cupiosae* *O*; *multae* *CT* (-te) *gig.* **cenaculo** **AD** (cenn.) **F** (-lu*) **ORSTUW**, *caen.* **BCGΘKMV** *Tisch.*, *coen. vg.*, *caenaculum* *I*: superioribus *d*; *gr.* *ὑπερφῶ*, *cf. ad i.* 13. *hubi* *C*; in quo *gig.* *erabamus* *O*. **congregati**: collecti *d*; *om. e* cum *E^{or}*.

9. **autem**: uero *Aug.* (ix. 399). **adulescens** *C*, *adolesc.* *G^{or}MRW* *vg. Tisch.*, *adulisc.* *S^{*}*, *adolisc.* *BD* *V*; *iubenis* *d*; *om. e* cum *E^{or}*. **eutyclus** (**Εὐτυχος**): *eutyclus* *FG*, *eutichus* *C*, *euticus* *UW* *z*, *euthicus* *BD* **ΘIMR** *gig.* *p.*, *euticius* *O^{*}T*, *euthicius* *O^o*, *eticus* *S*. **super** (**ἐπί**); *supra* *gig.*; in *Aug.* **faenestram** *C*, *finistram* *D*; *fenestra* *F* *Aug.* **cum** (quum *Θ*) **mergeretur** = καταφερόμενος: *commergeretur* *G*; *pressus* *gig.*, *demersus* *d*, *deductus* *Aug.*; *κατεχομενος* *D^{or}*. **sompno** *W*. **disputante diu paulo**: *om.* *diu* *W* *Aug.*; > *disp.* paulo diu *G^{or}T* (*Bentl.*), *disp.* pau. *prolixius* *F* *d* *gig.*, *enarrante* pau. *diutius* *e*, et *gr.* *διαλεγόμενου τοῦ Π.* *ἐπὶ πλείων*; *disp.*

diu *p.* *prolixius* *S²*. **eductus** (*κατενεχθείς*) **ADG** **ΘI** (-tu) **MOU^{*}** *correctio Hieron.*, *cf.* *enaugauimus* *u.* 13: *ductus* **BFKRSU^oVW** *vg. Tisch. c dem.*; *deductus* *CT* *e* *gig.* *Bentl.*; *depressus* uel *deuctus* *Erasm.*; *praeceps* *datus* *est* *d*; *deinde* + *prae* *CT* (*pre*), + *a* *D* *d e* *gig.* **somno** (*sompno* *W*): *fenestra* *gig.* *om.* **eductus somno** *p.* *caecidit* *B.* **tertio** (*tercio* *RS*) **cenaculo** (*cenn.* *D*, *caen.* **BCG** **ΘKMORV** *Tisch.*, *coen. vg.*): *tertio* *tecto* *e*; *tristego* *d* *gig.* *cum* *gr.* *τοῦ τριστέγου*, *cf.* *Bed.* (*retr.*) *qui confert* *Gen.* vi. 16 *de Arca Noe* 'tristega facies in ea.' *dehorsum* *C*; *zozum* *d.* *om.* *et e.* **sublatus est** (*ἤρθη*): *oblatus* *est* *R³ cor. uat. mg.*; *sublatus*, *oblatus* *est* **BKVW** *cor. uat.* p²*.

10. **ad quem** (*ad* *quam* *O*; *atque* *Θ*) **cum** (*quum* *Θ*) **descendisset** (*disc.* **BG^{*}S^{*}U^{*}**, *descendissent* *F^{*}*): *descendens* *autem* *e*, *cum* *descendisset* *autem* *d*, *descendit* *autem* *gig.* (*et* + *et post* *paulus*) *et* *gr.* *καταβάς δέ*. > *paulus* *cum* *descendisset* *D.* **incubuit** (*incupuit* *S^{*}*) = ἐπέπεσεν: *cecidit* *d*, *et* *πεσεν* *D^{or}*. *om.* **super** *e*. **complexus** (*conpl.* **BCGΘIMOSU**) = *συνπεριλαβών*: *circumplexit* *d*; *om.* *dem.²*; *deinde* + *eum* *T* *cum* *gr.* *C* *min.*; + *et* *d* *cum* *D^{or}*. **dixit**: *ait* *gig.* *om.* *enim* *gig.* *ipsius*: *eius* *IM* *d* *gig.* *in*: *cum* *dem.* *eo*: *ipso* *IM* *vg. d* *gig.* *hest* *C*.

11. **ascendens** (*hasc.* *C*) **autem** = ἀναβάς δέ: *accedens* *autem* *W*; *cum* *ascendisset* *d*; *et* *ascendens* *gig.*; *deinde* + *paulus* *O*. **frangensque** *D*; *et* *frangens* *e*; *et* *fregisset* *d*, *cum* *fregisset* *Aug.* (ii. 79); *fregit* *gig.*; *gr.* *καὶ κλάσας* (*om.* *καὶ B sah.*). **et**: *atque* *Aug.* *gustasset* *d* *Aug.*, *gustauit* *gig.* **satisque**: *satis* *in ras.* *longa* *R*; + *esset* *Aug.* **allocutus** **ABKMRTVW** *vg.*, *adl.* **CDFO**, *adlo-* *quutus* *ΘI*: *locutus* *SU* (*o* *in ras.*), *fabulatus* *d*, *ad-* *latus* *p²*; + *est* **ΘVW⁵Σ** *cor. uat.*, + *esset* *d.* *husque* *C*; *om.* *W.* **ad** (**ἀχρι**) **ADΘIMOSU** *d* *gig.* *Aug.*: *in* (*cf. u.* 7) **BCFGKRTVW** *vg. Tisch. cor. uat. mg. c dem. e p.* **lucem**: *dilucalum* *Aug.* *sic*: *ita* *e*; *om.* *gig.*; *sicque* *SU*, *et* *sic* **VW⁵Σ** *cor. uat.** **pro-** **fectus est** (*ἐξῆλθεν*): *prosequutus* *est* *Θ*; *exiit* *e*.

12. **addux.** **autem**: *salutantes* *aute* *os* *addux-*

mihi dicens
 quoniam uincula et tribulationes me
 manent
 24 sed nihil horum uereor
 nec facio animam meam pretiosorem
 quam me
 dummodo consummem
 cursum meum
 et ministerium quod accepi
 a domino iesu
 testificari euangelium
 gratiae dei.

25 Et nunc ecce ego scio quia
 amplius non uidebitis
 faciem meam
 uos omnes per quos transiui
 praedicans regnum dei
 26 quapropter contestor
 uos hodierna die
 quia mundus sum a sanguine
 omnium
 27 non enim subterfugi quominus
 adnuntiarem
 omne consilium dei uobis

cf. per singulas ciuitates *d*; *om. e et E^o*. protestar G^o, protestur *e*; testatur O. michi B. > mihi prot. R* (*corr.* R¹) *vg.* quoniam: quia *d* *gig.* *Lucif.* uincula: a *in ras.* U; -lae F*OKS. *om.* et Θ. tribulac. RS; + in Θ^o. me (με) *cum* A^oC GΘIM^oO *vg. cor. uat. c d* (mi) *dem. e gig. Lucif.*: meae A*BDFKM*RSTUVW (mee) *p.* > manen mi (*sic*) *d*, et manent me *Orig. (int. iv. 628)*, *cum* D^o. manent *sine addit.* A¹BCDFIKMORSTUV *cor. uat. dem. e p et gr. paene omn.*: + in hierosolymis (hierosolymis G, ierosolimis W) A^oGΘW *c d gig. Orig. Lucif., et D^o syr. harcl. (cum*)*, *item* > ierosolymis (*sine in*) me manent *vg.*

24. sed (set RW) nihil (nichil B) horum (illorum *dem.*) uereor *codd. et vg., cf. ἀλλ' οὐδενός*; (+ τούτων 81. 99. k^o) λόγον ποιούμεαι EHLF *etc.*, ἀλλ' οὐδενός λόγον ποιούμεαι τῶν δεινῶν *Ign. (interp. ep. Tars.)*, ἀλλ' οὐδενός λόγον ἔχω N^oAD* (+ μοι) 13. 40. 43. 68, sed nihil horum cura est mihi *d*, sed neminum rationem facio *e*; *de lectione* N^oBCD³ *uide infra.* nec facio (fatio G, fatiam D) = οὐδὲ ποιούμεαι N^oAD *etc.*: nec habeo *d* et οὐδὲ ἔχω EHLF *etc.*; + ipsam *d.* meam *codd. plur. et vg.*: *om.* DFG*ΘSU* (*ut udtur*) *Tisch. de et gr. N^oA LP min.* pretiosorem (prec. GRSVW, precio^oo-rem M, praetiosorem CF, pretiosioraem O) quam (quia D*, quia anima D^o; *om. e*) me (*om.* O): caram mihi *d*, et *gr. τιμίαν ἐμαντῆ*; + in ipso *e.* sed nihil . . . quam me: sed pro nichilo estimo animam meam esse caram (> ca. esse *Lucif.*) mihi *gig. Lucif.*, sed ego non facio cariorem an. me. mihi *Orig. (int. iv. 628)*, nec facio an. me. cariorem mihi *Ambr. (ep. 63)*, non (+ enim iii. i. 516) facio an. me. pretiosam mihi *Aug. iv. 268 et iii. i. 516 (codd. plur.; sed pretiosorem mihi cod. unus, pretiosorem quam me edd.)* = ἀλλ' οὐδενός λόγου ποιούμεαι τὴν ψυχὴν τιμίαν ἐμαντῆ N^oBCD² *syr. pesh. al. Textus graecus corruptus uidetur ex glossa illata; fuit primo fortasse οὐδενός λόγου ποιούμεαι τὴν ψυχὴν μου, cui adscripta est glossa τιμίαν ἐμαντῆ ἔχω quae uariis modis interposita lectionis uarietatem protulit; contra Blass (p. 220)*

*iudicat longiorem lectionem ueram esse; 'optimorum librorum lectio pro male mutilata habenda est, cum praesertim de uitae ipsius discrimine in u. 23 nihil dum dictum sit.' dummodo (dum uero W; om. O) consummem (consumem RS), cf. εὖσ τελειώσω N^o; gr. rell. ὡς τελειώσω N^oB, ὡς τελειώσαι A etc., ut consummem e: quam consummare d gig. Lucif., του τελειώσαι D. > meum cursum D; + cum gaudio e et gr. CEHLP etc. ministerium + uerbi ΘM^oΣΘ^o cor. uat. mg. d dem. gig. Ambr. Lucif. cum gr. D. quod: ubi p^o. accipi D. iesu C, hiesu e; om. gig. Lucif.; + christo Θ (o in ras.). testificare O*R*S*; testari gig. Lucif.; testificans D; + iudaeis et graecis (crecis d) d gig. Lucif. et gr. D sah. euuang. I, acuuang. R, aeu anguelium D. gratiae S, gratie W; gratia e p.*

25. om. ecce S* (+ S²) e *gig. Lucif. cum gr. E min. om. ego ut udtur Iren. (Mass. p. 201) cum gr. 180. quia: quod gig. Lucif.; quoniam Iren. amplius: iam Iren.; om. d cum gr. N.* > non amplius *e.* uidebis *d.* faciam O; animam D. per: inter d *gig. Lucif.* transiui (-bi T) = διήλθον: pertransiui *e*; perambulauit *d gig. Lucif.*; + omnes D. predicans BDKRSUW; praedicando *gig. Lucif.* illud regnum *d.* dei (του θεου EHLF *etc.*): iesu *d cum* D^o; domini iesu *gig. Lucif.*; *om. uoluit Benth. cum gr. NABC min. om. uos . . . dei Iren.*

26. quapropter: propter quod *d gig. Lucif. Hieron. (vii. 542).* contestor uos (uobis e *gig. Lucif.*): *om. G* (+ G¹) d et D^o; + in e Hieron.* quapropter o. uos: testificor igitur uobis *Iren. odierna G¹ (om. G*); hodierno d e; hac Iren. Hieron. (> die hac). diae CI; dierna lapsu O*.* quia: quoniam *Iren.; om. d et D^o. sum + ego Hieron., cf. καθαρὸς ἐγὼ AHLF etc.* omnium + uestrum U e *cum gr. E min.*

27. non enim: et non *gig. Lucif.* subterfugi (-gii CT) = βπεστελάμην: subtraxi *d Iren. (bis) Hieron. cf. u. 20; intermisi gig., praetermisi Lucif. quominus: ut non de Iren. (bis); om. gig. Lucif.*

28 attendite uobis et uniuerso
gregi in quo uos spiritus sanctus
posuit episcopos
regere ecclesiam dei quam
adquisiuit sanguine suo
29 ego scio quoniam intrabunt
post discessionem meam
lupi graues in uos
non parcentes gregi
30 et ex uobis ipsis exsurgent
uiri loquentes peruersa
ut abducant discipulos
post se.

31 Propter quod uigilate
memoria retinentes
quoniam per triennium
nocte et die non cessauit
cum lacrimis monens
unumquemque uestrum
32 et nunc commendo uos deo
et uerbo gratiae ipsius
qui potens est aedificare
et dare hereditatem
in sanctificatis omnibus
33 argentum aut aurum aut
uestem nullius concupiui

adnuntiarum (d in ras. U; annunt. BKV572, annunc. RSW50): adnuntiam d; praedicando gig. Lucif. omnem C (hom.) IS*T d gig. Iren. Lucif. Hieron. (vii. 542). consilium (βουλή): uoluntatem T d gig. Lucif. Hieron.; sententiam Iren. (bis). om. uobis gig. Lucif. > uobis omn. cons. (uolunt., sentent.) dei e Iren. (semel) Hieron. Bentl. et gr. N°AEHLP etc.

28. attend. KRUVW vg. Tisch.; + ergo e, + igitur m Iren. cum gr. CEHLP etc.; deinde + et Iren. uobis: uos d; seipsis e, et gr. ταυτοῖς. huiusmodi C; uniuersi e; omni d gig. Iren. Ambr. (spir. 2, c. 13) Lucif. Hieron. (vii. 695) Auct. qu. 97 (= Aug. iii. 2. 1073). et uniuerso in ras. I. greci F. quo uos: uobis d. posuit: preposuit sang. 133 (uide ad xi. 27) Iren.; conlocauit m; constituit Uigil. (Uarim.); > pos. uos sp. sanctus Ambr.; > sanctus sp. conlocauit uos esse m. aepiscopos CR. > episc. preposuit sang. 133. regere (ποιμαίνειν): + ras. 4 litt. S; pascere Hieron., ad pascendam m. aecl. R, aecl. CD, ecl. S, aegl. T, ecclesiam I. dei codd. et vg. et c dem. Ambr. Primas. (apoc. 7) cum gr. NB min. syr. harcl.: domini d e gig. p Iren. Lucif. Hieron. (Bentl.) cum gr. AC*DE min., domini iesu Auct. qu. 97, iesu christi m. adquisibit T (+ ras. parua), adquisiuit D, adquisiuit vg.; + sibi G d cum gr. D, et > sibi constituit Iren. in sanguine suo S; per sanguinem suum G d e Iren. Hieron.

29. ego: + igitur p; + enim e sang. 133 cum gr. ἐγὼ γὰρ C°EHLF etc. scio + hoc e cum gr. isidem. quoniam: quia d e gig. sang. 133 Lucif. intrabunt (εἰσελεύσονται): introibunt O d; inuenient e, aduenient Iren., uenient Hieron. (vii. 737); om. sang. 133. post partim in ras. T. discessionem (-unem R°, dissessionem W) = ἀφίτη: discessum d gig. sang. 133 Iren. Lucif.; abscessum Hieron. meum d gig. sang. 133 Iren. Lucif. Hieron. graues (βαπεῖς) ACDGΘ°IMOR S° (> gr. lupi) T d dem. e gig. p arg. sang. 133 Iren. Lucif. Hieron. Bentl.: rapaces BFΘ°KS°UVW

vg. c alb. forsan ex Mt. vii. 15 (ἀρπαγες). in: ad Iren.; om. dem. uobis T. non parcentes (te in ras. S; arcentes D): imparcentes V; non pascentes R° arg. graegi F; + omnino sang. 133.

30. om. et Θ° sang. 133 Lucif. exsurgent CIOR W vg.; resurgent D; consurgent Hieron. (vii. 737); gr. ἀναστήσονται. uiri: homines gig. Lucif. loquentes (λαλοῦντες): loqui I; et loquentur Lucif. > peruersa loq. sang. 133. abducant (ἀποσῶν plur., ἀποστρέφειν D): adducant D e Lucif., inducant p°, abstrahant d, conuertant Iren. seipso d e. ut . . . post se: ad detrahendos post se discipulos retrorsum sang. 133.

31. pr. quod: quapropter Hieron. (vii. 542). uigilate D; + in dem. memoria (-iam CDFST U c p) retinentes (reten. OS*) = μνημονεύοντες: memoriam tenentes Lucif.; recordantes Hieron.; memores estote d. quoniam: quia d e Lucif. Hieron. per (om. M°) triennium (tri|ennium G, trienium O): triennio d Hieron. et: ac d e Lucif. Hieron.; + in A°. diae CI; deficit d (non D°) ad xxi. 2. om. uigilate . . . die gig. caessauit C, cessabi T, quessauit D. om. cum W. lacry. 50, lachry. 572. monens O, moues W; monendo gig. Lucif., monere Hieron. unumquemque C, unumquamque O, unumquemque 5. uestrum omnes cum gr. DE al. syr. pesh. harcl. etc.; om. uoluit Bentl. cum gr. vell.

32. nunc + quidem gig. comendo O. uos + fratres e et gr. CEHLP al. pler. deo (deum I): domino gig. cum gr. B 33. 68. gratiae S, gratie W. ipsius: eius e gig. Hieron. (vii. 542). > ipsius gratiae c. qui: quia FS°. potens est: potest G e gig. edificare SW; + uos e gig. cum gr. DE min. dare + uobis Hieron. cum gr. CHLP al. pler. haereditatem 572. sanctificatis (tis in ras. S; sanctificatis e; sanctis M gig.) omnibus = τοῖς ἡγιασμένοις πάντων: sanctificationibus D* (corr. mg.) Cod. Puteanus (Berger 'Hist. de la Vg.' p. 175).

33. argentum + autem CT, + enim D. aut

³⁴ ipsi scitis
 quoniam ad ea quae mihi opus
 erant et his qui mecum sunt
 ministrauerunt manus istae
³⁵ omnia ostendi uobis
 quoniam sic laborantes
 oportet suscipere infirmos
 ac meminisse uerbi domini iesu
 quoniam ipse dixit
 beatius est magis dare
 quam accipere.
³⁶ Et cum haec dixisset positus
 genibus suis cum omnibus

illis orauit
³⁷ magnus autem fletus factus est
 omnium
 et procumbentes super
 collum pauli osculabantur eum
³⁸ dolentes
 maxime in uerbo quod
 dixerat
 quoniam amplius faciem
 eius non essent uisuri
 et deducebant eum ad nauem.
 XXI. ¹ Cum autem factum esset
 ut nauigarem abstracti ab eis

pr. (h plur.) cum ADFG¹⁰IO cor. uat.* e gig. arg. *Bentl.*: et (καὶ D) BCG¹⁰KMRSTUVW *vg. cor. uat. mg. c dem. m (bis) p Aug.* (vi. 485). > aur. aut arg. O. aut sec.: uel *Aug.*; et SU. uestimentum SU e m (bis). nullius + uestrum e m (bis) cum gr. DE. > nullius uestem O. concupibi T, concupui M. concupiui: ³⁴ ipsi scitis: quoniam etc., diuisimus cum A al., cf. concupiui. sicut ipsi scitis quoniam S: contra concupiui ipsi scitis. quoniam FRV, concupiui, sicut ipsi scitis: quoniam S¹⁰ cor. uat. dem. (ut uidetur); concupiui ipsi scitis in ras. scr. C.

34. + sicut ad inil. S¹⁰ cor. uat. dem.(?), uide supra. quoniam: quia e gig. m (bis). ad (om. O) ea quae (que I) mihi (michi B) opus (apud G*, hopus C) erant (erunt G*) = ταῖς χεῖρας μου: necessitatibus meis e *Aug.* (vi. 485), necessitatibus meis omnibus gig. cum gr. D*; ad ea q. mihi necessaria er. in omni usu meo m (bis). hiis W; eorum m (bis) *Aug.* mecum erant SU p*, nec. fuerunt *Aug.*; > sunt mecum e gig. et h. q. m. sunt (erant p*) om. p* (+ p*). ministrauerunt (-berunt T) manus istae (-te BIORW) = ἐπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὐταί: > manus istae praesto fuerunt m (bis), > hae manus seruierint *Aug.*, > ministr. (mistr. S) man. ist. et his q. nec. erant SU.

35. istae omnia. ³⁵ ostendi uobis sic diuisum BKR¹⁰VW c. omnia + haec G*. ostendi CR. > omnibus uobis demonstraui m (bis) et πασι νεπεύειν υμῶν D*. quoniam pr.: quia e gig. > laborantes sic O. oportet M*, oportet C. suscipere (ἀντιλαμβάνεσθαι): sustinere gig., adsumere e, auxiliari m (bis), iuuare *Aug.* (vi. 485). infirmis m (bis). uoluit > inf. susc. *Bentl.** cum gr. A, sed postea correxit. ao (hac CR, et gig.) meminisse = μνημονεύειν τε: et memores esse m (bis); meminisse quoque e; memores etiam (om. esse) *Aug.* uerbi = τὸν λόγον LP al., τοῦ λόγου 38. 40. 57. 69 etc.: uerborum e gig. m (bis) *Aug. Bentl.* cum gr. plur. domini + nostri m (semel). ihesu C, iesu e. quoniam sec.: quia gig. m (bis)

Aug. beatus W; beatus DS* gig., et μακάριος D*; beatum e *Bentl.*, μακάριον gr. plur. om. est W. > dare magis IM *Priscillianus* (ed. *Schepps* p. 49) cum gr. min. pauca. et syr. pesh.

36. cum (quum Θ) haec (hec SW; > hec cum gig. p) dixisset (dixerit D): haec dicens e. om. sua gig. cum gr. D*. omnibus O. om. illis W et gr. C* 36. orauit arcte in ras. scr. W; orabit T, horauit C. > orauit cum omn. illis *vg. contra graecum.*

37. fletus (κλαυθμός): luctus e. om. factus A. > et fletus mag. omn. factus est gig. procumbente W, procumbent eos I; recumbentes D, incumbentes e gig., procidentes *Bentl.*; gr. ἐπιπεσόντες. super (cuper I*) = ἐπί: supra S¹⁰U dem. hoscul. C, uscul. Θ*; consolabantur gig. om. super . . . dolentes (u. 38) S* (+ S¹⁰).

38. maximae CI. propter uerbum gig. quo *Bentl.* dixerat: + eis G¹⁰, + illis R. quoniam: quia gig. amplius C; om. I. non: + ras. 2 litt. S. > faciem eius amplius non MO dem., > non amplius fac. eius e; gr. οὐκέτι μέλλουσιν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. essent (essent R) uisuri (uiss. D): uidebant e. > amplius non uidebitis faciem meam gig. et deducebant (deducebant D*, -cebantur W; ducebant T): deducebant autem e cum gr. προέπεμπον δέ. eum + usque SU. nauim M¹⁰.

XXI. 1. quum Θ semper. cum autem in ras. R. inc. cum autem ab illis discessissem enauigantes protinus uenimus etc. gig., cf. syr. pesh.; D* και επιβαντες ανηχθημεν αποσπασθεντων δε ημων απ αυτων ευθυδρ. ηκομεν κ.τ.λ. esset R. abstracte G*. ab ipsis e. uenimus + in e. cho AG¹⁰I p* (uel chos), echo O, choo D, coho Θ, chio CT, co e *Hieron. nom. hebr.* (iii. 100) *Bentl.*, coo G* *Cassiod.* (P. L. LXX. p. 1399), et Kō ABCDE etc.: choum BFKMRSUVW cor. uat. mg. c gig. p*, coum *vg. cor. uat.**, et Kōn HLP etc. et sequenti: seq. autem e cum gr. diae B*C; sequitur ras. 6 litt. U. rhodum FGΘI*MO(-dun¹⁰)S *vg. gig. p Hieron.*

recto cursu uenimus cho
et sequenti die rhodum
et inde patara
²et cum inuenissemus nauem
transfretantem phoenicen
ascendentes nauigauimus
³cum paruissimus autem
cypro
et relinquentes eam
ad sinistram nauigauimus
in syriam et uenimus tyrum

ibi enim nauis erat expositura onus
⁴inuentis autem discipulis
mansimus ibi diebus septem
qui paulo dicebant per spiritum
ne ascenderet hierosolymam
⁵et explicitis diebus profecti ibamus
deducentibus nos omnibus
cum uxoribus et filiis
usque foras ciuitatem
et positis genibus in litore
orauimus

(iii. 103), hrodum U: rodum ABCDI^cKRTVW
cor. uat. c e. inde + in e. patara (Πάταρα)
cum AI^cM* (Bentl.) e Hieron. (iii. 103), patha-
ra I* (ut uultur): pataram BDFGΘKM^cRSTUV
vg. cor. uat. c gig. p, patram O, phatharam W,
phatarum C; + deinde myra Θ Par. lat. 11505*
cor. uat.* ('grecus'), + deinde myram gig. Par.
lat. 7, + et inde mirram Par. lat. 202, cum gr.
και μυρα D sah.; correct. bibl. ap. Wetst. 'quod
quidam addunt et deinde myram graeci et antiqui
non habent.'

2. cum inuenissemus: inuenientes e. nauim
M^c. transfretantem (-tes p*) sine addit. ACD
ΘMOT c gig. p: + in BFGIKRSUVW vg. Tisch.
dem. e (transfretaret sine quae). phoenicen
(Φοινικην) cum D vg. (-cē 𐤀) et ita uoluit Bentl.,
cf. xi. 19, xv. 3, item phoenicem BΘ^cI^cKV Tisch.,
phenicem gig., phenicē S^c, phenicem FΘ^cI^cMO
W e², poenicem e*, penicē S*: foenicem AG*,
-chen C, -cem G^c, fenicem TU, fenicē p, fenicē
R. asenden||tes T; + nauem G^c; hic incipit
rursum d; def. D^{or} xxi. 2-10. nauigabimus T.

3. cum paruissimus (-issimus S, -isemus O)
autem ACFGΘIMOST, et cum apparuissemus
autem (om. autem D; > autem appar. c) BDKR
VW vg. c dem. e p² = ut uidetur ἀναφανέρες δέ
AB^cCEHLP etc.; cum peruenissemus autem U p*
syr. harcl. sah.: uidentem autem d, ἀναφανέρες δέ
NB* min. (def. D^{or}), cf. cum apparuisset autem
cyprus gig. et quum autem coepisset nobis ap-
parere cyprus Erasm.; bene conicit Erasm. in-
terpretem uertisse cum aperuissemus autem cyprum
(et sic ed. Iunta 1534), cf. Verg. Aen. iii. 275 'et
formidatus nautis aperitur Apollo,' sed sine auctori-
tate codicum non credimus in textum recipiendam
hanc coniecturam. cypro (cipro T p*, cybro D)
et gr. 34 τη κυπρω: cyprum BFKS^cUV d e et gr.
plur. την Κύπρον; cyprus gig., uide supra. om.
et pr. RTU^cW vg. c dem. gig. et gr. A 26. 31 k^{or}.
ad sinistram CT; in sinistram e; a sinistro d gig.
nauigabimus T; nauigabamus CDG^cΘ p Bentl. et
gr. ἐπλέομεν (ἐπλευσαμεν E²); collauimus d;
+ autem D. om. in O. siriam TUW c p. et

sec. om. d. uenimus = κατήλθομεν NABE min.,
inuenimus gig.: deposti sumus e et κατήχημεν
CHLP etc.; enauigauimus d; deinde + in d e.
tirum T, thirum W p; tyro d. nauis erat ex-
positura codd. plur. = τὸ πλοῖον ἦν ἀποφορτιζό-
μενον NABCE min.: > nauis expositura erat IM
(exposita*)O* vg. dem. p; habebat nauis exponere
gig.; > erat enim nauis expos. d fere cum gr.
HLP al. pler. ἦν τὸ πλ. ἀποφορτ. honus CDIRT;
pondos e* (onus e²).

4. inuentis (ras. inter n et u B) autem =
ἀνευρόντες δέ NABC^cE etc.: et inuentis d gig. et
καὶ ἀνευρ. C²HLP al. plur. mansimus partim
in ras. RU. ibi = αὐτοῦ plur.: apud eos d e et
αὐτοῖς AEL min. dies d gig. septem: .VIII.
DOW. qui (οἵτινες): hique gig.; quidam autem
R d. ne ascenderet (-rent W) = μὴ ἀναβαίνειν
EHLP etc.: non ingredi d et μὴ ἐπιβαίνειν
NABC min.; deinde + in. DK* (ut uultur).
hierosolymam BFGΘKV, -imam I^cMU gig.,
hierusolimam DR, iherosolimam T p², ierosolimam
W c, ierosolymam vg.: hierosolyma A d e, hieru-
solima S, iherosolyma C p* (-ima); hierusolymis
O; hierusalem I*; graeci Ἱεροσόλυμα NABCE
etc., Ἱερουσαλήμ HLP al. plur.

5. et explicitis diebus cum ACG^cT Bentl.,
cf. u. 7; insolens enim uerbum ἐξαρτίσαι insolita
locutione expressit Hieronymus: et (om. DMR
gig.) expletis diebus BDFG^cΘIKMORSUVW vg.
Tisch. c dem. gig. p; cum autem factum explorare
nos dies e et gr. ὅτε δὲ ἐγένετο ἡμᾶς ἐξαρτίσαι (uel
ἐξαρτ. ἡμᾶς) τὰς ἡμέρας; sequenti autem die d (def.
D^{or}); deinde + septem SU contra gr. profecti
(-pecti F*); exeuntes d; om. O cum gr. A 105.
ibamus partim in ras. U; ambulauimus uiam
nostram d. nos: nobis S. omnes I; omnium e.
nos omni in ras. U. > omnibus nos d. huxoribus
C. et fil.: filiisque p. usque (husque C; + ad
D^cT) foras (foris D^{or} e) = ἕως ἔξω: foras extra
gig.; foras p*, extra d, et ἔξω N 68. ciuitatis D*.
positis T*. in litore (littore RW^cΘ, litorae C,
litore D): ad litus gig. orauimus (orab. IT,
horau. C) uide infra u. 6.

⁶ et cum uale fecissemus
inuicem ascendimus
in nauem
illi autem redierunt in sua
⁷ nos uero nauigatione
explicita a tyro
descendimus ptolomaida
et salutatis fratribus
mansimus die una apud illos
⁸ alia autem die profecti
uenimus caesaream
et intrantes in domum

philippi euangelistae
qui erat de septem
mansimus apud eum
⁹ huic autem erant filiae
quattuor uirgines
prophetantes.
¹⁰ Et cum moraremur
per dies aliquot
superuenit quidam a iudaea
propheta nomine agabus
¹¹ is cum uenisset ad nos
tulit zonam pauli

6. orauimus: ⁶ et cum uale fecissemus (fecissimus S, ficissimus O; fecimus W) inuicem *cod. et vg.* = προσευξάμεθα. καὶ ἀσπασόμενοι ἀλλήλους HLP *etc.*, *cf.* orau. et uale facientes alterutrum *gig.*, orau. et cum salutassemus inuicem *d*: orauimus uale facientes inuicem *et e.* *cf.* προσευξάμενοι ἀσπασόμεθα ἀλλήλους καὶ ΝΑΒCΕ. ascendemus S. *om.* in *pr.* G^o *vg.* *c dem.* nauim M. *om.* asc. in nau. *d.* illi autem reuersi sunt D *gig.*; reuersi uero quisque *d.* in (ad *d*) sua (cna I^{*}): *om.* T. illi autem . . . descendimus (u. 7) *bis scr. p^{*}.*

7. uero: autem W *d e*; ergo *cor. uat.* nauigatione (-cione R) explicita (i *pr.* in *ras.* B) cum ABCDG*ΘI*KMRTVϚϛ *cor. uat. c p Benl.*, *cf.* u. 5, *item* > explicito nauigio *gig.*, explicita nauigatione O* (ut *udtur*), nauigatione explicata FW *dem.*, *gr.* τὸν πλοῦν διανύσαντες: nauigatione (-cione S) expleta G^oI^{*}SUϚϛ *cod. caraf.*, > expleta nauigatione O^o; nauigatione expedita *d*; nauigatione praetendentes *e.* *om.* a *gig.* tiro W, thiro DT. descendimus (disc. DSU^{*}) = κατέβημεν N^o AE 24. 38: ascendimus T; deuenimus *gig.*, uenimus *d*, et κατηντήσαμεν N^oBCHLP *etc.*; *deinde* + et Θ; + in *e*; + in nauem *p.* ptolomaida BFKV *cor. uat.*^{*}, ptolem. *Benl. Tisch. e²*, pholom. W, tholom. S, ptolemaide *e^{*}*: ptolemaidam AU (pt in *ras.*) *cor. uat. mg.*, ptolemaidam *vg.*, ptholomaidam M^{*}, tholomaidam *p²*, tolom. *Cassiod. (P. L. LXX. p. 1399)*; ptolemaidem GΘIOT *c.*, ptolemaidem *d*, ptholemaidem *gig.*, ptholomaidem M¹R, ptholomaydem C, tholomaidem D; tholomaid *p^{*}*; *gr.* Πτολεμαῖδα, et ptolemais *Hieron. nom. hebr.* (iii. 103). salutatis (salutis S^{*}) fratribus (-tri||bus M): salutantes fratres *e*; salutauimus fratres *d* (+ et ut *udtur*). diae C; diem (*d*) *e.* uno K *gig.*; unam *e*, unum *d.* aput GIORST (a *sup. lin.*) W. illos: eos IM *d e gig.* > aput eos die uno *gig.*

8. De codice *d* in hoc uersu uide *Scrivener p. 446.* + et ad *init.* D. alio G^{*} (ut *udtur*); altera *gig.*; sequenti *d e sang.* 133 (*uide ad xi. 27*); *gr.* τῇ δὲ ἐπαύριον. *om.* autem *d.* diae CI; *om. d.*

profecti (cum exissemus *d*) *sine addit. omnes cum gr.* ΝΑΒCΕ *etc.*: + οἱ περὶ τὸν Παῦλον HLP *al. plur.* uenimus + in *e.* caesaream RSW, cessariam D; caesareae O. *om.* uen. caes. et *sang.* 133. cum introissemus *d*; intrauimus *gig.*; ingressi sumus *sang.* 133. in (els) cum ACDGΘIMOT *d dem. e gig. p*: *om.* BFKRSUVW *vg. c sang.* 133. filippi GST, phylippi B, philypipi C. euangeliste W, acuuangeliste R, acuanguelistae D; adnunciatoris *sang.* 133, *cf. ad xvii. 18 ubi* adnunt. = καταγγελεύς. erat *sine add.* ACG*ΘIMOT *e gig. p (def. d) Benl.* = *gr.* ὄντος ἐκ τῶν ἐπτά: + unus BDFG^oK RSUVW *vg. c dem. sang.* 133. de: ex *sang.* 133. septem: .VIII. W; + leuitis *sang.* 133. masimus K. aput GORST; ad *d. om.* mans. ap. eum *sang.* 133 *gig.* (*sed uide u. 9*).

9. huic autem: cui *sang.* 133. erant + etiam *sang.* 133. filiae (-ie RW) quattuor (quatuor IOU; .IIII. DW; tres *c*) uirgines *cod. et uell. plur. Benl. cum gr.* ΝΑΒ *min.*: > quattuor (quatuor Ϛϛ; quinque *sang.*) fil. uirg. *vg. sang.* 133 *contra gr.*; > fil. uirg. quattuor *e cum gr.* EH LP *al. pler.* profetantes DT, propphet. S² (qua. uir. pro. *arctius in ras.*); + et mansimus aput eum *gig.* *Deficit d uerss. 9, 10.*

10. et (*om.* I) cum moraremur (ἐπιμερόντων δὲ ABCH *min.*; + ἡμῶν N^oELP *etc.*, + αὐτῶν N^o): et commoraremur G (-mus^{*}); et commorantibus nobis *gig.*; spectantibus (-tius^{*}) autem nobis *e*; *deinde* + ibi DR *p²*, + in caesarea *gig.*; libero cum autem plurimis diebus demoraremur caesarea *sang.* 133. *om. per e.* aliquo² S, aliquod CF^{*}IORT; plurimos *e*; *gr.* πλείους; *deinde* + a O. superuenit: descendit *e sang.* 133 *et gr.* κατήλθεν. quidam (-aem I^{*}): + uir SU^{*}Ϛϛ. a (ἀπό): de SU; ex Θ; *om.* I^{*}. iudaea D¹ORW. > a iud. quidam *gig.* profeta DMS; *incipit rursus d.*

11. is (his CF^{*}GRS^{*}; *om. d*) cum uenisset (uenisset D): et cum uenisset *e et gr.* καὶ ἐλθὼν (ἀνελθὼν de D^o); et uenit *gig.*; qui ueniens *sang.* 133. tulit: et tulisset *d e*; et tollens *gig.*; sublata *sang.* 133; *gr.* καὶ ἄρας (*om. καὶ e^o arm.*) zona

et alligans sibi pedes et
manus dixit
haec dicit spiritus sanctus
uirum cuius est zona haec
sic alligabunt in hierusalem
iudaei et tradent in manus gentium
¹² quod cum audissemus
rogabamus nos et qui loci
illius erant ne ascenderet hiero-
solymam
¹³ tunc respondit paulus
et dixit
quid facitis flentes

et affligentes cor meum ?
ego enim non solum alligari
sed et mori in hierusalem
paratus sum propter
nomen domini iesu
¹⁴ et cum ei suadere non possemus quie-
uimus
dicentes domini uoluntas fiat.
¹⁵ Post dies autem istos
praeparati ascendebamus hierusalem
¹⁶ uenerunt autem et ex discipulis a
caesarea nobiscum
adducentes apud quem

*p** sang. 133. et alligans (καὶ δέσας Bas. eth. 251, δέσας τε HLP al. plur.): alligans e p et δέσας NA BCDE etc.; alligauit gig. sang. 133, ligauit d. sibi: suos d. et sec. om. dem. manus + et O d gig. sang. 133. dixit: ait sang. 133. hec pr. MS, sec. W. dicit: dixit p. uirum (τὸν ἀνδρα): + hunc CT Ambr. (ps. 36) Uigil. (trin. 12 = Ath. lat. i. 777), et > eum uirum d. est zona (zonam F*) haec (hec W) = ἐστὶν ἡ ζώνη αὐτῆ; > haec zona est gig., > zo. est haec m, > est iste cingulus Uigil. alligabant U; ligabant d Uigil.; + eum D Ambr. (spir. 2 c. 13). om. in pr. d; D^o min. eis Ἱεροσ. pro ἐν Ἱεροσ. iherus. C, ierus. vg. iudei DORW; om. S* (+ S¹). > iud. in hier. Θ dem. gig. Ambr. (ps. 36). tradunt M*; + eum DR. gencium RS.

12. quod (qui S*, quid S²; quae uoluit Benth.) cum audissemus (audess. D; uidissemus p; + eum D): his auditis gig., cum autem audissemus (audissi tantum e*) haec e, et uero audiuius haec d; gr. ὡς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα. rogabimus T; depraccabamur d; om. G^o. nos + quoque e cum gr. omn. exc. D. qui loci (loq||| D) illius erant (οἱ ἐντόπιοι): incolae loci illius d gig.; deinde + paulum d gig. cum D^o. > nos et q. l. ill. er. roga-
bamus ΘIMR. ne: ut non d. ascend. + ipse Θ;
+ in D e p. hierosolymam (cf. u. 4) BFGΘKU^o,
-usolymam MV, -osolimam IRU*, -usolimam S,
iherosolymam C, iherosolimam p², ierosolymam
vg., ierosolimam TW ε: hierosolyma A e, -usolima
O, iherosolima p*; hierosolimis gig.; hierusalem
D d et gr. omn. Ἱερουσαλήμ.

13. tunc resp. paulus codd. et vg. cum gr. NA BC*E min.: resp. autem ad nos paulus d et εἶπεν δε προσ ημασ ο π. D; qui respondit gig.; ἀπεκρίθη τε δ π. HLP al. om. et pr. IS* d. dixit: om. d;
+ nobis gig. facietis S. flentes O; plorantes d Hieron. (i. 30); lacrimantes Tert. (fug. 6). affli-
gentes (adfl. DGIS, adfligantes O, affligentes R;
arctius in ras. scr. U) = συνθρόπτοντες plur.: con-
turbantes d gig. p Tert. (fug.), Hieron. (i. 30. 204)

et θορυβουντες D*; liberius quid fletis et contristatis Tert. (scorp. 15). meum in ras. T. > meum cor d e. ego autem ε, at ego Tert. (scorp.) = εγω δε Ε^o. solum: modo Tert. (bis). ligari d Hieron. (bis) Ambrst. (164); uincula pati Tert. (bis); + uolo d et D^o; + optauerim Tert. bis (> uinc. hierosolymis pati optau. uerum etiam mori scorp.). set R. et tert.: etiam ΘS*U gig. Tert. (bis) Aug. (iv. 268); om. D. in om. O* p Tert. (bis). iherus. C, ierus. vg.; hierosolima gig.; -ymis Tert. (bis). in hierus. om. I* Aug. et gr. min. 27. 29 etc. paratus (p in ras. A) sum: parate habeo e et gr. ἐτοίμως ἔχω; propositum habeo d; om. Tert. (bis). > par. sum sed et mori in (sup. lin.) hier. O. pro nomine e gig. Tert. (bis) Hieron. (bis) Aug. Ambrst. domini + mei Tert. (bis). iesu C, hiesu e; + christi Θ gig. Tert. (bis) Hieron. (i. 30) Aug. Ambrst., cum gr. CD min., et > christi iesu d.

14. et eum ei (in ras. longa scr. B; om. I gig.) suadere (euadere I) non possemus (possimus Θ M* p*, possumus F*IOS, potuissemus D): non placante autem eo e, cum non suaderetur ei d, et gr. μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ. quiebibimus T; quaessui-
mus D; tacuimus gig. dicentes + ad inuicem d cum D^o. domini uoluntas (-mtas CT, -mptas R) fiat (fiad T) cum gr. NABCE min.: > uol. dom. fiat d gig. cum gr. DHLP al. plur.; > fiat dom. uol. D; > fiat uol. dom. Tert. (bis).

15. post dies autem istos (illos R) = μετὰ δὲ τὰς ἡμ. ταύτας: > post autem d. istos e, > post hos autem dies d gig., sed μετὰ δε τινασ ημ. D^o. preparati BDKORSW; praeparantes I e; refecimus nos et d; gr. plur. ἐπισκευασάμενοι, sed αποταξα-
μενοι D. ascendebamus C, ascendamus F* (+ be sup. lin. cor.); ascendimus d gig. et ἀναβαίνουεν CDL* etc., (ἀναβαίνουεν plur.); deinde + in DΘT vg. (non cod. caraf.) dem. e. hierusalem (iherus. C, ierus. vg.) cum gr. HLP al. pler.: hierosolyma d e (Benth.), -imam gig. cum gr. NABC(D)E min.

16. uenerunt (uenierunt D, conuenerunt e) autem = συνῆλθον δὲ: et uenerunt gig. et: om.

hospitaremur
mnasonem quendam cyprium
antiquum discipulum
¹⁷ et cum uenissemus
hierosolymam
libenter exceperunt
nos fratres
¹⁸ sequenti autem die introibat paulus
nobiscum
ad iacobum
omnesque collecti sunt

seniores
¹⁹ quos cum salutasset
narrabat per singula quae
fecisset deus in gentibus
per ministerium ipsius
²⁰ at illi cum audissent
magnificabant deum
dixeruntque ei
uides frater quot milia sunt
in iudaeis qui crediderunt
et omnes aemulatores

ΘT ρ; quidam D⁵Σ² *gig.* ex (de *gig.*) discipulis (-olis S^{*}): discipuli C. ha C. cesarea CORSU, cesaria W, cess. D. una nobiscum *e.* adducentes: + secum CMR²T *vg.* (non cod. caraf.) *c*; + nos *e cum gr.* E sah. arm. apud (apud GIORSTU²W) quem (quaem O) = παρ' ᾧ; *sensus est* 'adducentes nos ad domum ubi hospitaremur, sc. Mnasonis,' *cf. e.* ospitaremur RT; hospitaremur W. mnasonem A¹F²G²U² cod. caraf., mnasoni *e.* *gr. plur. enim Mnάσωνι, cf. nasonem A²BCF²*OKMS²T²e, nasonem V: iasonem G²IORS²W²Σ² dem. *gig. p.* iasonem D (hunc iass.) U, et iassoni N. > hunc iass. apud quem hosp. D. quendam O; cuidam *e.* cyprium *c p²*, cyprium W *p²*; cyprio *e.* anticum GW, hanticum C; antiqui *e.* discipulo *e.* Uersum sic habet d de caesarea nobis cum simul quae adduxerunt nos apud quem ospitaremur et cum uenerunt in quendam ciuitatem fuimus ad nasonem quendam cyprium discipulum antiquum; et ita D² ex lecti. *Wetst. etc.* (uide *Scrivener p. 446*) απο κεσαριασ ουτοι δε ηγαγον ημασ προσ ουσ ξενισθωμεν και παραγομενοι εισ τινα κοιμηι εγενομεθα παρα νασωνι κυπριω μαθητη αρχαιω fere cum *syrr. harcl. mg.*; uide *Blass ad loc.**

17. et (qui CT) oum (quum CΘ) uenissemus (-isemus O; + in *e*): cum uen. autem *e et γενομένων δε ημών gr. plur.*; et inde exeuntes uenimus *d cum D² (Wetst.) et syrr. harcl. mg.*; + in *e.* hierosolymam cum BFΘIKV, ihero. C, iero. *vg.*, hierosolimam RU, hierusolimam DMS, iherosolimam T ρ, ierosolimam W *c*: hierosolyma AG *d e*, hierusolima O; hierosolimis *gig.*; *gr.* 'Ιεροσόλυμα. libenter (ἀσμένως): benigne C (-nae) T; *om. d gig.* (uide *infra*). exceperunt (excip. DGS¹): suscepserunt T *d e Hieron.* (i. 738); acceperunt W; exhibuerunt S^{*} (ut *udtur*); + autem *d.* nos + cum laetitia *d et D² (Wetst.). fratres + cum gaudio Θ gig.*

18. autem cum *gr.* BCHLP *etc.*: quoque *gig. cum gr.* NAE² min., et > et sequenti *Hieron.* (i. 738); *om. p.* diae CL. introibat (-bit G² *d*; -uit *Bed. expos. in textu*) paulus (-lum DI) nobiscum: introiuimus (-bimus T; intrauimus *gig.*)

cum paulo CT *gig. contra graecum.* omnesque (et omnes T) collecti (ita G²; G² non liquet) sunt (coll. sunt *bis scr.* K) seniores (saen. C) = πάντες τε παρεγένοντο ol πρ., *cf.* et conuenerunt omnes presbyteri *gig.*: erant autem cum eo praesbyteri conuenti *d cum D².*

19. quos cum salutasset = ουσ ασσα[σα]μεροσ D²: q. c. salutassemus *gig.*; et (*om. d*) c. salutasset eos *d e et gr. tell.* narrauit IT (-bit); exponebat *e*; + paulus *gig.* per singulos *e et καθ' ἕνα ἑαστον H² 36. 37. 100*; *om. p.* que I. fecit *d e gig.* deus arctius in ras. U; dominus G². > deus fecisset *vg. contra gr.* in (in ras. U) gentibus (gaent. O): inter gentes *gig.* illius D; eius *d gig.*

20. at (ad CI; et ρ) illi (illic D): qui *gig.* oum (*om. D*) audissent (audiiss. D): audientes *e.* magnificabant *codd. et vg.* = ἐδόξαον plur., *cf.* gloriabant *e²*, -ficabant *e²*: magnificauerunt *gig.*, clarificauerunt *d*, et ἐδόξαον ND. deum (θεῶν NABCEL *etc.*): dominum DΘ *d gig.* et κύριον DH P *al. plur.* dixeruntque O; et dix. *gig.*; dixerunt tantum I; dicentes *d cum gr.* CD *al.* 35. *om. ei d cum D².* fratellr Θ. quot (quod BCF²GIORSTV) milia (millia *vg.*) = τόσαι μυριάδες: quae mil. *p²* (ut *udtur*), quanta mil. *d Hieron.* (iv. 162), tanta mil. *Hieron.* (v. 111). sunt cum ACDGΘ OUVW *vg. cor. uat. mg. c e gig. p.* sint BFIKM RST *cor. uat.² d dem. Hieron.* (iv. 162); *om. Hieron.* (v. 111); + hominum D *gig.* in (a D; *om. G²IO*) iudaeis (-deis CDRW, iudaeis *e*) qui (+ non O) crediderunt = ἐν τοῖς Ἰουδαίους τῶν πεπιστευκότων ABCE *al. (om. ἐν τοῖς Ἰουδ. N min.)*, *cf.* in iudaeis credentium *Ambrst.* 238: iudaeorum credentium *Hieron.* (iv. 162) cum *gr.* HLP *al. plur.*, > credentium iudaeorum *Hieron.* (v. 111) et *gr.* 68 *arm.*; in iudaea qui crediderunt *d gig. p Hieron.* (i. 738) *Aug.* (ii. 192) cum *gr.* D *syrr. pesh.*; deinde + dominum D, + deo *cor. uat.²*, + in christum *Hieron.* (i. 738) *Aug.* et *om. Hieron.* (iv. 162, v. 111). omnes + isti CT *c d gig. Ambrst.*, > hi omnes *Hieron. (ter) Aug.*, + ὅδοι D 38 *syrr. pesh.* emulat. D²ORUW, aemolat. S^{*}; selotes

sunt legis
²¹ audierunt autem de te quia
 discessionem doceas a mose
 eorum qui per gentes sunt
 iudaeorum
 dicens non debere eos
 circumcidere filios suos
 neque secundum consuetudinem in-
 gredi
²² quid ergo est ?
 utique oportet conuenire
 multitudinem

audient enim te superuenisse
²³ hoc ergo fac quod tibi dicimus
 sunt nobis uiri quattuor
 uotum habentes super se
²⁴ his adsumtis sanctifica
 te cum illis
 et inpende in illis ut radant capita
 et scient omnes quia quae
 de te audierunt falsa sunt
 sed ambulas et ipse custodiens legem
²⁵ de his autem qui crediderunt ex
 gentibus

D^{ms}. sunt sec.: sint M*. > legis sunt (cum graeco) d Hieron. (iv. 162, v. 111) et ita uoluit Bentl., > legis existent e.

21. audierunt: diffamauerunt d gig.; gr. κατηχήθησαν plur., κατήκησαν D, -χησαν 25. 40. autem: enim D. de: qe lapsu R*. te + quod S*. quia: quod Hieron. (i. 738); quoniam e; tamquam gig. discessionem (desc. I, discesionem O, discessionem Aug. ii. 192; partim in ras. scr. S) = ἀποστασίαν: dissensionem BRT. c dem. cor. uat.* (discens.); absensionem d; discidium gig.; discensiones p. doces e Aug. Bentl.; docens d. ha C; ad e; om. I. mose AFG*, mosen I: moyses codd. plur. vg. Tisch., e. moysie O, moise W, moisi D. om. eorum W d gig. in gentibus d. iudaeorum (iude. DO RW; iudaeos d gig.) codd. et vg. et uett. cum gr. AD*E 13; + πάντας ante Ἰουδαίους gr. rell. dicentes A*I, dicente C; docens D; om. d cum D^{ms}. non debere eos (om. T) circumcidere (circunc. 5) codd. plur. et vg., et > non deb. circumc. eos CGOMOR dem. p Aug. Bentl. cum gr. E μη σφίλειν περιτεμνῶν αὐτοὺς, ne debere tantum e; ne circumcidant d gig. et gr. plur. μη περιτέμνειν αὐτούς. om. suos O d cum graeco. > suos fil. e. secundum: om. d. consuetudinem D; consuetudines (Bentl.); gentes d et εθνῶν D (pro ἔθνεσιν); + eius d cum D^{ms} syr. harcl. mg. ingredi (περιπατεῖν): ambulare e; ambulat d, conueniant gig.; + debere cor. uat.* (non mg.).

22. utique hop. C. multitudine R. > mult. conuenire d cum gr. DHLP al. pler. audiant D; audierunt Hieron. (i. 738) Aug. (ii. 192); cognoscent e. om. enim 5 cum gr. N*C². te superuenisse (-isse D): quia uenisti (+ huc gig.) d e gig.; gr. ὅτι ἐλήλυθας.

23. hoc: nunc gig. om. tibi BKS VW. nobiscum D p; + hic G^oT. quattuor U5¹ 1111. DW. abentes R; ras. 3 litt. inter n et t M. super (ἐφ' plur., ἀφ' NB): inter p; in gig. se: s in ras. 0.

24. his adsumtis AF*T, his adsumptis CF*G^o IMOR Tisch., his (hiis DW) assumptis (s pr. in ras. U) BDKUVW vg., his assumptis S; hos adsume

et d (om. et) gig. sanctifica (ἀγιάσθητι): purifica d e gig. illis pr.: ipsis Hieron. (i. 738) Aug. (ii. 192). inpende (imp. BKV vg., inpaende O) = δαπάνησον: inpendite U*, inpende te U^o p²; intende p*; eroga d. in (cum e²) illis (eis gig.) = ἐπ' αὐτοῖς plur.: in eos d Hieron. Aug., et εἰς αὐτοὺς D, ἐπ' αὐτούς A min.; uoluit Bentl. illis uel in illos. om. inp. in illis S. huti C. capita codd. et vg. cum gr. min. 27. 29. 66². 69 al. 10 fere syr. pesh. sah.: caput d cum gr. rell.; deinde + sua DO cor. uat.* dem. gig. p², contra graecum, scient (γνώσκονται NABCDE al.): sciant D* (corr. D¹) KR gig., cognoscant d, et γνώσι HLP al. pler. > omnes sci. D. quia: quoniam Bed. (expos., in textu). quae sup. lin. O; que IW. om. de M*. audierunt Bed. > aud. de te d e gig. cum graeco. falsa sunt (falsunt T*) codd. et vg.: nihil est d e et gr. οὐδὲν ἐστίν. set R. ambulas (στοιχεῖς plur., πορεύου D) cum AC(hamb.) F^oG^oORS*¹ 15¹ 20¹ cor. uat. mg. c dem. gig. p², cf. sequeris Aug. (ii. 192), inmanebis e: ambulans aperto errore BDF* G*IKMOS²TUVW⁵ cor. uat.* d p² Aug. (Spec. p. 199 Wehrich). om. et tert. d. custodies F^o.

25. de (om. S*) his (hiis W; illis d) autem (uero d; om. W) qui credid. ex (om. d) gentibus fere = περὶ δὲ τῶν πεπιστευκότων ἐθνῶν, cf. de gentibus au. q. credid. Aug. (ii. 192), nam qui cred. de gentibus gig.: de his au. q. cred. homines (hominibus Bed.) e Bed. (retr. 'in graeco') et περὶ δε των πεπιστευκότων E; deinde + nihil habent in te dicere (> quod dicere in te d) d gig. cum D^{ms} sah. nos (non 0): + enim d gig. cum D^{ms} sah. scripsimus (scrips. FG): destinauimus e; mandauimus Aug. (ii. 192); gr. ἐπεστελάμεν plur., ἀπεστ. BD 40. ut abstineant (habs. C) se = φυλάσσεσθαι αὐτούς NAB 13. 81 syr. pesh.: nihil tale (eiusmodi Aug.) custodire (observare d, seruare Aug.) eos (illos Aug.) nisi ut (om. d) obseruent se (> se obs. Aug.; custodirent se d; deulit gig.) d e gig. Aug. Bed. (retr. 'in graeco') = μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν αὐτοὺς εἰ μὴ φυλ. αὐτούς CDEHLP al. pler. syr. harcl. arm. ab idolis (hid. R, yd. C, idulis D) immolato

nos scripsimus iudicantes
 ut abstineant se ab idolis
 immolato et sanguine
 et suffocato et fornicatione.
²⁶ Tunc paulus adsumtis uiris
 postera die purificatus
 cum illis intravit in templum
 adnuntians expletionem
 dierum purificationis
 donec offerretur pro uno
 quoque eorum oblatio.
²⁷ Dum autem septem dies
 consummarentur
 hi qui ab asia erant iudaei
 cum uidissent eum in templo

concitauerunt omnem
 populum
 et iniecerunt ei manus
²⁸ clamantes
 uiri israhelitae adiuuate
 hic est homo qui aduersus
 populum et legem et locum
 hunc omnes ubique docens
 insuper et gentiles induxit
 in templum
 et uiolauit sanctum locum istum
²⁹ uiderant enim trophimum
 ephesium in ciuitate
 cum ipso
 quem aestimauerunt

(himm. R, immolauo D*; m *sec. in ras. longa* B; immolatione *Bed. retr. in textu*) = απο ιδωλοθυτων E, το εδωλοθυτων D, τό τε ειδωλόθυτων *gr. plur.*, cf. immolatum ydolis *gig.*, ab idolothytis e *Bed.* ('in *graeco*'), a sacrificio d: *distinguit* ab idolis, immolato *℄ ut fiant duo mandata, cf. tepl.* 'vor den apgotten und von den opphern.' et sanguine: et a sang. *Aug.* (ii. 192); et sanguinem *gig.*; in sanguinis e* *Bed.* et (om. BFS*U p ut xv. 29; + a G*R) suffocato (suf. O*, subfu. D, suffogato S): om. d *gig.* *Aug.* (ii. 192) cum *gr.* D. fornicatione (*sup. lin.* O; -cione RS): a fornic. *Aug.* (ii. 192); fornicationem *gig.*; cf. xv. 20. 29.

^{26.} adsumtis cum F*T. adsumptis CDGΘIMO *Tisch.*, ass. BF°KRSUVW *vg.*, assumptus p*: sumtis A (*sic*); adsumens e; adsumpsit d. uiros d e. postera (postero *Hieron.* i. 739) die (diae CI) = τῆ ἑχομένη ἡμέρα: ueniente die e et τῆ ἐρχομένη ἡμ. 21. 31. 41; sequenti die d et τη ἐπιουση ημ. D. purificatus (ἀγνισθείς): + est p*. ipsis d; eis W e. > cum ipsis (eis) purif. d e (*Bentl.*) cum *ord. graeco.* intrabit T; introbit d; om. dem. > intravit cum illis *Hieron.* annuntians BKMUV5[¶], annunc. RSW[¶]℄. expletionem (explec. S, expletionem I, expleticem lapsu W) = τὴν ἐκπλήρωσιν: repletionem e, explicationem D* (finem D^{mo}), expeditionem d, consummationem *gig.* dierum + implete *gig.* purificationis RS; + sue R*. doneo: quoadusque *gig.* offerretur cum AC(hoff.)G°K RTU¹(-ntur U*?)V *vg.*: offerretur BDFΘ*IMOS W; oblata esset (est d) d *gig.* hunoquoque C, unoquoque R. om. eorum *gig.* oblatio RS; + quam precipit moises D.

^{27.} dum (cum BV) autem (*partim eras.* M; enim A) septem (-VII- DO) dies (diae C) consummarentur (consumarentur R) = *ferē ōs δὲ ἐμελλον αὶ ἐπὶ ἡμ. συντελεῖσθαι, cf. cum au. incipiebant (inciebant e*) septem dies consummari e*

Bed. (*expos. 'in graeco'*): > cum repletur (repletur d) autem (+ eis d) dies septimus (> sept. dies d) d *gig.*, et συντελουμένη δε της εβδομησ ημερας D^o. hii CDIOSTU*W; om. d *gig.* ab (ἀπό) ADG°(ap G*)IMR d *gig.* p: de BCFΘKOS TUVW *vg. cor. uat. c dem. e.* asya C, assia D. aerunt G*; uenerant I° (*cf. D^o*). iudei DORW; + uenerant d; οι δε απο της ασιας τουδ. εληλυθοτες D^o. cum uidissent: uidentes d e *gig.* concitauerunt T; confuderunt d; *gr. συνέχεον plur.*, συνεκείνησαν E, συνέσχον 20. 41. om. omnem e et E^o. populum (δχλον): turbam d *gig.* iniecerunt O; iecerunt D; miserunt d. ei (illi *gig.*, eis W, in eis I) manus (-num D*) = ἐν' αὐτὸν τὰς χεῖρας NABCDE *etc.*, cf. in eum manus G° e *Bentl.*, super eum manus d: > manus in eum S cum *gr. HLP al. plur.*

^{28.} *Inc. uers. clamantes Stephanus 1555* [¶] *Tisch. T. G. ed. 8, W. H.:* inc. utri ℄. clam. + et dicentes *gig.* israhelite MR, israelite W, israelitae *vg.*, srahelitae C, hisrahelitae D, israhelitae d e. adiuuate O; + nos D, aduersum CO. populum (-lus I) = τοῦ λαοῦ: pleuem e. om. pop. et *gig.* > legem et populum D. om. et leg. et locum T. > hunc locum p. omnem F. hubique C. > ubique omnes *gig.* docens: docet D c d dem. *gig.*; *gr. δ . . . διδάσκων.* gentiles O; grecos d *gig.* introduxit d, uide u. 29. uiolauit (la *sup. lin.* O) = κεκόινωκεν: polluit CT, comunicauit d *gig.*, conquinauit e. sanctum locum istum (hunc d) = τὸν ἅγιον τόπον τούτων: > locum sanct. istum V, > locum hunc sanctum *gig.*

^{29.} uiderant (*arctius in ras.* S, uiderunt DΘ p) enim (eum S) = ἦσαν γὰρ ἐωρακότες HLP *al.*: uid. enim ante CT, preuiderant enim *gig.*, erant enim prouidentes d e, et ἦσαν γὰρ προεωρακότες NABCDE *etc.* throphimum ℄, trofimum ACG, trofinum D, throfimum O; + et d (*non D^o*).

quoniam in templum
introduxisset paulus
³⁰ commotaque est ciuitas tota
et facta est concursio
populi
et adprehendentes paulum
trahebant eum extra
templum
et statim clausae sunt
ianuae.
³¹ Quaerentibus autem eum
occidere
nuntiatum est tribuno
cohortis quia tota confunditur hieru-
salem
³² qui statim adsumtis militibus
et centurionibus
decurrit ad illos
qui cum uidissent tribunum

et milites
cessauerunt percutere
paulum
³³ tunc accedens tribunus
adprehendit eum
et iussit alligari catenis
duabus
et interrogabat quis esset
et quid fecisset
³⁴ alii autem aliud clamabant
in turba
et cum non posset certum
cognoscere prae tumultu
iussit duci eum in castra
³⁵ et cum uenisset ad gradus
contigit ut portaretur
a militibus propter
uim populi
³⁶ sequebatur enim multitudo

efesium T, ephes. O, ethes. B, effess. D, ephaesi^m I; ephesum *e.* ciuitatem F* *p.* cum eo *d e gig.* aestimauerunt (estimau. D^W, estimab. T, extimau. R, aestimau. C): existimauerunt G^c; putauerunt *d gig.*; *gr.* ἐνόμισαν (ενομισαμεν D). quoniam: quia *d.* templum + eum R² *c.* introduxisset cum BFG^I(-sent*)KMRSUVW *vg.*, *cf. gig. infra*; induxisset ACDG*ΘOT *c dem. e p.* induxit *d*; *gr.* εισηγάγεν *ut u.* 28. quoniam... paulus: a paulo introductum in templum *gig.*

30. commotaque (comotaque O): et commota *d gig.* > uniuersa ciuitas *gig.* concursio (συνδρομή): concussio I. adprehendentes (adprae. CFΘI, apprae. U, appre. RW *vg. Tisch.*): cum adprehendissent *d*; comprehensum *gig.* palum M*; + et *p**. traebant T. eum *om.* FR *c d dem. gig. et gr.* D. extra: foris *e.* statim: confestim *gig.*; continuo *d.* clause O (*u sup. lin.*)RW. ianuae OW.

31. quaerentibus (quer. CIRUW; querentes D *p*) autem (*om. p*) = ζητούντων δέ D²HLP *al. pler.*: et cum quererent *d gig.*, ζητούντων τε NABE, και ζητ. D*. hoccidere C. nuntiatum (nunc. RSW S^C, nuntiatum O) est: ascendit nuntius *e*; *gr.* ἀνέβη φάσις. trib. cohortis (quo. RT, choortis D) = τῆ χιλιάρχῳ τῆς σπείρης: tribuno legionis cohortis *e.* confunditur (-detur S* *et tur in ras.*) = συνχύννεται N*AB^D 13, *cf. confunderetur* DO (*fun sup. lin.*): confusa est *d e gig. et συγκέχεται* N^cEHLP *al.*; *deinde + in d (non D^o).* iherus. CT, ierus. *vg.*; ciuitas *gig. contra gr.*

32. adsumtis AOT, -ptis CDFGΘIMR *Tisch.*, assumptis BKSU (asum. U*)VW *vg.* = παραλαβών *gr. plur.*: sumptis *d et λαβων* B. centurionibus C, centhor. D; centurione *gig.* decurrit (κατέ-

δραμεν): decurrit DMS*^US^C *dem.*; cucurrit O; procucurrit *d.* ad eos *d e gig.* qui *sec.*: ad illi *d*; *gr.* οὐ δέ. uidisset IS*, caessauerunt C, cessab. T. percutere (pfc. I*): percutientes *d e gig.*; *gr.* τύπτοντες. palum M*.

33. accedens (ἐγγίσας): cum adpropinquasset *d.* adprehendit (adprae. CFΘIOU*, apprae. U¹, appre. KW *vg. Tisch.*): comprehendit *d e gig.* iussit + eum *vg. (non cod. caraf.) contra gr.* ligari T *d dem.*; alligare *e.* catenis KW, duabus: .II. D. interrogabit T. quis + bel *e.* esset R; sit *d.* et *tert.*: aut CDG^oT *c dem. contra graec.*; *om.* I. quid: quia G^c (G* *non liquet*); qui I; + est quod *e*; *gr.* τί ἐστιν πεποιθώς.

34. autem *om.* D. aliut OT, aliut G; + quid *e* (Bentl.); *gr.* ἄλλο τι. acclamabant *gig.*; *gr.* ἐβόων HLP *al. plur.*, ἐπεφώνουν NABDE *etc.* in turba (-bam I): *om.* S; + alii uero aliud R² *c.* et eum: cum autem *e et gr.* possit SU *d*; possint IW, possint Θ; *om. e.* cognoscere S; agnoscere T; scire *gig.*, *et* > scire quod certum est *d*, cognoscere certius *e*, > cogn. certum uoluit Bentl., cum *ord. graeco.* pre BIKRSUVW; per D; propter *d e gig.* tumultum *d e gig.*; turba O. adduci D *d gig.*; reduci *e*; > eum duci M *gig.* (addu.) cum *gr.* 31. 68. 99. castris *gig.*

35. et (qui *Bed. retr. in textu*) cum uenisset (-iisset D; + paulus I¹ *cor. uat.**): cum autem factus *e*, cum autem adhuc esset *d et ὅτε δὲ ἐγένετο gr.* ad: in D *d.* gradus I. contigit (-egit D) ut portaretur (+ ipse *e*) = συνέβη βαστάζεσθαι αὐτόν: obtigit paulum baiulari *d et συν. τον παυλον βασταζ.* D^o.

36. sequebatur M*, sequibatur S*. enim: autem

damasco
 media die subito de caelo
 circumfulsit me lux
 copiosa
 7 et decidens in terram audiui uocem
 dicentem mihi
 saule saule quid me
 persequeris?
 8 ego autem respondi
 quis es domine?
 dixitque ad me
 ego sum iesus nazareus
 quem tu persequeris
 9 et qui mecum erant
 lumen quidem uiderunt
 uocem autem non audierunt
 eius qui loquebatur mecum

10 et dixi quid faciam domine?
 dominus autem dixit ad me
 surgens uade damascum
 et ibi tibi dicetur de omnibus
 quae te oporteat facere
 11 et cum non uiderem prae
 claritate luminis illius
 ad manum deductus a comitibus ueni
 damascum
 12 ananias autem quidam
 uir secundum legem
 testimonium habens
 ab omnibus habitantibus
 iudaeis
 13 ueniens ad me
 et adstans dixit mihi
 saule frater respice

quantem S; adpropinquanti *gig.* damascho CRU (-cho U^o); damascum I. *media die* (dicae CO) = *περὶ μεσημβρίας*, et circa media diem e: ea die I; *media* autem nocte W; *media die cum praeced.* coniungit F. subito: repente e. > subito med. die *gig.* celo MSW. circumfulsit *γ.* om. me sec. e (*uide infra*). lux: lumen *gig.* copiosa D; magnum *gig.*; *gr. ἰκανόν*; + circum me e et *gr. περιεστράφη φῶς ἐκ. περὶ ἐμέ.*

7. et (om. FS) decidens *codd. et vg.*, cadensque e: et cecidi *gig. et ἐπεσά τε gr. (et infra + ual)*. in: supra *gig.* terra IRS; + et *gig.* audi U. uocem + de caelo *cor. uat.** michi W; + lingua hebraica *gig.* uoc. dico. mihi *in ras. scr. M.* persequeris (om. e^o): + durum est (erit *dem.*; om. e *gig.*) tibi (om. *dem.*) contra (ad *gig.*) stimulum (-lam e) calcitrare D *cor. uat.* dem. e gig. et Bed.* (*retr. 'in graeco'*) cum E^o *syrr. harcl. mg.*; cf. ad ix. 5, et xxvi. 14.

8. respondi + tu *p.* quis: qui F. hiesus e. nazareus D; nazoraes e et *gr.* quaem O. tu: thu T. quem . . . erant (u. 9) *in ras. scr. I.*

9. et qui mecum erant: qui autem m. er. e, at hi qui m. er. *gig.*; *gr. οὐ δὲ οὐκ ἐμοὶ ὄφθης.* quidem + non c. uiderunt: + et timefacti sunt *gig.*, + et in timore facti sunt *Bed.* (*retr. 'in graeco'*), + et intimatori facti sunt e, cum *gr.* DE LP *al. pler. syrr. harcl.* uocaem O. autem om. D. om. non c. > eius non audiebant O. loquebantur I. mecum: mihi e. > mecum loquebatur *p.*

10. et dixi (dixi = dixit? D): dixi autem e et *gr.* εἶπον δέ. > domine quid faciam O. dominus: deus D. ad me: mihi RT. surgens uade (ἀναστὰς πορεύου): surge uade OR *gig. p.*; surge

et uade I; *deinde* + in O e. ibi: illic *gig.* tibi dioetur (-itur A*S *p.**; docetur D): > dicetur tibi RW e cum E^o. quae: quid IMR. te oporteat (hop. C) *codd. plur. et vg.*, et te oportet DT d: > oporteat te BFKVW *Bentl.*; oporteat (om. te) e cum E^o; *gr. τέτακται σοι.*

11. et cum non uiderem *codd. et vg.*, cum autem non uidebam e = *ὡς δὲ οὐκ ἐπέβλεπον*: cum (ut d) autem exsurrexissem (surrexit d) non uidebam d *gig. syrr. harcl. mg. (def. D^o).* pre BKRW; a d. claritae O; claritatem F*I. lumen O; lucis d. > lum. illius clar. *gig.*; *deinde* + et d *gig.* ad manum (m *pr. in ras. U*): manu e. deductus: ductus G^oS*. a: ad I*. comitibus: eis (om. d) qui mecum erant d e *gig.*, et *gr. τῶν συνόντων μοι.* ueni (ingressus sum e): + ad D; + in d e. damaschum C c.

12. annanias ABDFΘIM*OSU. ananias . . . testi *in ras. scr. R.* om. autem d. uir sine *addit. codd. plur. et vg. cum gr.* A: + timoratus CT d, + metuens *gig.* = εὐλαβής NBHLP; + pius e et εὐσεβής E *al. plu.* secundum: dum *in ras. B;* n *sup. lin.* O. testimonium habens (abens R*) = μαρτυρούμενος: bene audiens *gig.*; testimonio d. habitantibus (inhab. Θ, cohabitantibus *γ S C*) *codd. plur. et vg. cum gr.* NABEP *etc.*: om. d; + damasco C(-cho)MRT *p.* (in dam.), + damasci c *dem.*, et + ἐν Δαμασκῷ HL *al. syrr. harcl.*; + ibi *gig.* iudeis RW; + *ras. unius lit. M;* om. D.

13. ueniens: cum uenisset d; uenit *gig.* et adstans (καὶ ἐπιστάς) *codd. plur. (in ras. scr. Θ)*, et astans U (as *in ras.*), et astans W^o S C: et stans BIMS^o; om. d. dixit om. Θ* (+ *cor.*). michi BW. > michi dix. *gig.* saule: bis *scr. d.*; surge lapsu T. respice: aspice d *gig.*; *gr.*

et ego eadem hora respexi
in eum
14 at ille dixit
deus patrum nostrorum
praeordinauit te ut cognosceres
uoluntatem eius
et uideres iustum
et audires uocem ex ore eius
15 quia eris testis illius ad omnes homines
eorum
quae uidisti et audisti
16 et nunc quid moraris?
exsurge baptizare et ablue
peccata tua
inuocato nomine ipsius
17 factum est autem reuertenti mihi in
hierusalem
et oranti in templo

feri me in stupore mentis
18 et uidere illum dicentem
mihi
festina et exi uelociter
ex hierusalem
quoniam non recipient
testimonium tuum de me
19 et ego dixi
domine ipsi sciunt quia ego
eram
concludens in carcerem
et caedens per synagogas
eos qui credebant in te
20 et cum funderetur sanguis
stephani testis tui
ego adstabam et consentiebam
et custodiebam uestimenta interfi-
cientium illum

ἀνάβλεψον. et sec. om. *gig.* eadem: ipsa *d gig.* respexi O; aspexi *d gig.*; *gr.* ἀνέβλεψα. om. in eum *d sah.*

14. at (ad CIS) ille (illum I; in ras. B) dixit (in ras. B) = δ δὲ εἶπεν, cf. ille autem dix. e: et dixit *d gig.* syr. *pesh.*; deinde + mihi G^oSU* (ut uditur) *d* 'quidam antiqui' ap. cor. uat., et cor. uat. mg., syr. *pesh.*, cum *gr.* 28 c^{or.} preord. BDKRSW, praehord. C, praecordinabit T. om. te S. ut cognosceres (s fin. in ras. A; -ris DIOS *d*): cognoscere e et *gr.* γινῶναι. uoluntatem (-taem O; uolumpt. R) = θέλημα: salutem CT. uideris D OS; uidere *d e.* iustum M. audieres U, audieris DS; audire *d e.* ex: de *gig.* hore C.

15. quia: qui D^oW *d.* heris C. testes B* (corr. B^o)IV. illius (eius *d*) = αὐτοῦ 3. 96 c^{or.}: ei e, illi dem. (Bentl.), et > illi test. *gig.* = αὐτῷ *gr.* paene om. ad: aput *d.* homines om. M. eorum: horum e. que I. et audisti om. *gig.* p; > aud. et uid. e dem.

16. moraris (μέλλεις): expectas *d gig.* exsurge (exurge CGOT; surge *d gig.*) baptizare (baptiz. O, baptiz. D) cum ACDG*OT *d dem.* *gig.*, cf. x. 13 et Lc. xvii. 19: exsurge (exurge IW *vg.*) et bapt. BFG^oIKRSUVW *vg.* c p^o; exurgens bapt. M e p* (Bentl.); *gr.* ἀναστὰς βάπτισαι. ablues p*; abluere BKSUVW Bentl. inuocato nomine (e sup. lin. T) ipsius (illius D): inuocans nomen ipsius (eius *d gig.*) *d e gig.*

17. om. autem S* (+ S^o). reuertenti mihi (m in ras. A; michi W): > mihi reuertenti e (Bentl.), > mihi reuerso *d cum ord.* *gr.* om. in *pr. d.* hierusalem G*, iherus. C, iherus. *vg.*; hierusalem D. om. et *d Ambr.* (in ps. 118), Chrys. (ix. 401 *txt.* non in comm.) cum *gr.* 104. oranti (hor.

C; cum orarem *Ambr.*) = προσευχομένη E min.: orante me *d et gr. plur.* προσευχομένου μου. stupore mentis (ἐκστάσει): stupore e; soporem *d*; Bed. (retr.) notat 'pro stupore mentis quidam codices habent mentis excessum, alii pauorem, alii alienationem' cf. ix. 10; etiam *Ambr.* pro fieri . . . mentis habet tantum pauorem habui.

18. uidere *codd. plur.* et *vg.* cum *gr.* ἰδεῖν AB EHLP etc.: uiderem IMR; uidi D *d Ambr.* (in ps. 118) et εἶδον N (ἰδον) min. ipsum *gig.*; eum *d e.* michi W. et sec. om. OSU dem. p. ex^o T, exii O. uelociter (ἐν τάχει): quam uelocius *gig.*; cito *d*, citius *Ambr.* ex: de *d gig.* iherus. C, iherus. *vg.*; hierosolima D. quoniam (quia *d e gig.*) non: non enim *Ambr.* recipient lapsu S; recipiunt F e; + ras. parua G. test. tuum (om. tuum S; > tuum test. e) de (a K) me: test. meum *d.*

19. om. et ad init. FG*OSU. om. ego *pr. d.* sec. W. concludens in (om. e) carcerem (-re OS *gig.*) = φυλακίζων: > in carcere includens *d.* cedens DFIRSUVW; puniens *gig.* per synagogas (sin. BCDSTUW, sinagoga R) = κατὰ τὰς συναγωγὰς: per omnem synagogam *gig.* eos: eorum I.

20. cum (*dum gig.*) funderetur (fud. W; effund. *d e gig.*) sanguis (-guis M, -guinis e*, -guinem e^o): confunderetur sanguis D; cum funderent sanguinem F. stefani DGIST; uoluit om. Bentl.* cum *gr.* A. 68 sed secundis curis correxit. testis: martyr *d*; *gr.* μάρτυρος. tui: om. *d cum gr.* 38; + et e (Bentl.) cum *græco.* adstabam (asst. U^o, ast. W^oSC) = ἡμῶν ἐφεστώς *plur.*, cf. eram adstans e, er. adstans *d*, er. assistens *gig.*: stabam FMR*S* T^o et ἡμῶν ἐστώς A. 37. et consenciebam RS^oW; et consentiens *d* (deinde deficit) e *gig.*; om. G*I;

- ²¹ et dixit ad me
uade quoniam ego in nationes
longe mittam te.
²² Audiebant autem eum usque
ad hoc uerbum
et leuauerunt uocem suam
dicentes
tolle de terra eiusmodi
non enim fas est eum uiuere.
²³ Uociferantibus autem eis
et proicientibus uestimenta sua
et puluerem iactantibus
in aerem
²⁴ iussit tribunus induci eum

- in castra et flagellis caedi
et torqueri eum
ut sciret propter quam
causam sic adclamarent ei
²⁵ et cum adstrinxissent
eum loris
dixit adstanti sibi centurioni paulus
si hominem romanum
et indemnatum licet
uobis flagellare?
²⁶ quo audito centurio
accessit ad tribunum
et nuntiauit dicens
quid acturus es?

omnes sine addit. = gr. NABE 40; + τῆ ἀναπέσει
αὐτοῦ gr. HLP etc. custodiens e gig.; om. et
oons. et custod. S*. uestimentum V. inter-
ficiendum RS, -centium D; + me D* (sed exp).
illum: eum e gig.

21. ad me: mihi Θ. uade: ito Uigil. (trin.
12 = Ath. lat. i. 777). quoniam: quia e gig.
Uigil.; om. Ambrst. (c. 140). ego om. O dem.
Uig. in (els) ACDGΘIMOTV vg. c dem. e p: ad
BPKRSUW gig. Uig. Ambrst. naciones RS,
nationibus IO: gentes gig. Uig. Ambrst. longe
(μακρῶν): longinquas S*U*; + positas Uig. >
longe ad gentes gig. Ambrst. te: + ut predicetur
nomen meum ibi R*. > mittam te longue D.

22. audiebant (di sup. lin. O) = ἤκουον: audie-
runt T gig. et ἤκουον D syr. utr. autem: enim p.
om. eum pr. BFKRVW contra gr.; eo e. hucque
C. ad: in e. huc S*. uerbo e. leuauerunt
(lebab. T, elenau. D e) uocem suam = ἐπήραν
τὴν φωνὴν αὐτῶν: exclamauerunt gig. de (ἀπό):
a gig. Ambr. (in ps. 61). ter^a M; + hominem
p*. eiusmodi (eiusmodi C* ut uultur) = τὸν
τοιούτον: huiusmodi DMOW vg. p; talem e gig.
Ambr. (talem hunc). non: nec e. om. est e.
> est enim fas GMW gig. uiue (-ui cor.) . reuo-
ciferantibus ita diuisum V.

23. uociferantibus T; uociferantium e; cla-
mantibus gig. eis: om. gig.; eorum e. proi-
cientibus (proiec. V, prolic. vg. Tisch., prolic.
C, proicentibus D; proicentium e) = βρωτῶ-
των: iactantibus dem. gig. om. sua gig. (Bentl.)
cum gr. (exc. E). iactantibus (lect. D) = βαλ-
λόντων: proicentibus dem.; mittentibus gig.,
mittentium e. aherem C, aeram V, aere R e*,
aera e*; caelum D gig. et οὐρανὸν D* syr. pesh.
Cassiod. (= P. L. LXX. p. 1400). > in caelum
mittentibus gig.

24. induci (εὐάγεσθαι NABCDE): duci I et
ἀγεσθαι HLP al. plur. Cassiod. eum pr.: meum

G* ut uultur. > eum induci e. castra: stra in ras.
D; castris gig. et pr. codd. et vg. contra graecum:
dicens e gig. et gr. εἶπας uel εἶπῶν. flagellis
(-elles S*, -illis D) caedi (cedi DRW) et tor-
queri (-aeri B, turqueri D; torquere S) eum:
fragellis torqueri eum e, flagellis eum interrogari
gig., et gr. μάλιστα ἀντάξασθαι αὐτῶν (> αὐτῶν
ἐξερᾶσθαι 4, et fere al. 5). propter: ob gig.
acclamarent RU¹W vg., adclamassent F; exclama-
rent e; proclamarent gig.; clamauerunt D. ei
(αὐτῷ): de eo gig. et περὶ αὐτοῦ D*.

25. et cum: cum autem e et gr. ὡς δέ. ad-
strinxissent (asstr. U¹, astr. BSC, adstrinx. I,
adstrix. A*) = ἀποστρέψαν NBL al., -ρον AE min.,
cf. extendissent e; astrinxisset W⁵ edd. anti. plur.
et ἀποστρέψαν P 31 al., ἀποστρέψαν H. eum: om.
Θ* (ut uultur); + de S*. locis W. dicit vg.
contra gr. adstanti (ast. W vg.; adstantibus Θ*
ut uultur) = πρὸς τὸν ἐφεστῶτα 27. 29. 69. 105
etc.: ad stantem e et πρὸς τὸν ἐστῶτα plur. om.
sibi e gig. Bentl. cum graeco. centurioni C,
centor. D; centurionem e. om. paulus gig. cum
gr. D syr. harcl. ei: sic p, cf. ad Ioh. xxi. 22.
indempnatum ΘRUW, indampnatum D, inde-
natum M*; incondemnatum e; gr. ἀκατάκριτον.
fragell. e, flagill. D; flagellari B. Libere citat
Cassiod. (= P. L. LXX. p. 1400) paulus centurioni
dixit astanti: uidete si indemnatum uobis liceat
flagellare romanum.

26. quo audito: haec audito gig.; audiens
autem e et gr. ἀκούσας δέ plur., τούτο ακουσας D.
centurio D, centurione p*; deinde + quia (quod R)
ciuem romanum se esse (essae R) dixit (dixeret R)
R Par. lat. 93. 342. 343. 11932. 16262. Uindob.
1191, Mediol. E. 53 inf., Harl. 4773, tepl. gig.
et gr. D οτι ρωμαιον εαυτον λεγει. accessit:
cum accessit e. ad tribunom B*; tribuno e. om.
et O e. nuntiauit (nunc. RSWSC; adnunt.
DO) = ἀπήγγειλεν: ait gig.; + ei SU⁵SC dem.

hic enim homo ciuis
 romanus est
 27 accedens autem tribunus
 dixit illi
 dic mihi tu romanus es?
 at ille dixit etiam
 28 et respondit tribunus
 ego multa summa ciuitatem
 hanc consecutus sum
 et paulus ait
 ego autem et natus sum
 29 protinus ergo discesserunt
 ab illo qui eum torturi
 erant

tribunus quoque timuit
 postquam resciiuit quia
 ciuis romanus esset
 et quia alligasset eum.
 30 Postera autem die uolens
 scire diligentius qua ex
 causa accusaretur a iudaeis
 soluit eum
 et iussit sacerdotes conuenire et omne
 concilium
 et producens paulum
 statuit inter illos.
 XXIII. 1 Intendens autem concilium
 paulus ait uiri fratres

gig. (illi) *cum gr.* D 99 *syr. harcl. (cum*)*.
dicens: *om. gig. cum gr.* D 99. 137 *syr. harcl.*;
 + *uide* ③⁹⁹ *gig. p et gr. DHLP etc.* *quid*: *qui e.*
hacturus CR, actus D; facturus gig. es: + *facere e.*
*enim om. DW cum gr. D**. *om. homo gig.*
 > *homo enim hic (Bentl.)*. *ciuis codd. plur. et*
vg. (ciuis V, cf. xxi. 39 d): *ciuis ACDIMT: om.*
e Bentl., et gr. tantum Ῥωμαῖος. est: *es I^o.*

27. *accedens . . . rom. es om. I. tribunus*
dixit illi (ei dem. e): > *ad eum tribunus ait gig.*
(non gr.). *die mihi (michi B)*: *om. DS*; + *si*
BG(③ uide infra)KRVW vg. c dem. p³ et gr. LP
al. plur. tu: *om. O*; + *ciuis CT*; + *si ciuis ③*;
et > *ciuis rom. es tu gig.* *at (ad CF*IO; et D)*
ille: om. SU. dixit: ait e. etiam (aet. R, het.
C, ec. W) = vai plur.: sum gig., et εμι D^o.

28. *et respondit (ἀπεκρίθη τε HP al. plu.)*:
respondit autem e et ἀπεκρίθη δέ NBCE min.; *et*
respondens O et και αποκριθεισ D^o. tribunus:
 + *quam facile (+ est D')* *te ciuem romanum*
dicis D Par. lat. 17250³ et uersio bohem. apud
Tisch. T. G. 8, cf. Bed. (expos.) 'alia editio mani-
festius quid dixerit insinuat dixit tribunus tam
facile dicis ciuem romanum esse? ego enim scio
quanto pretio ciuilitatem istam possedi.' ego pr.:
 + *οἶδα ποσον κεφαλαίου κ.τ.λ. D^o, cf. Bed. multam*
I; om. CD. summa (κεφαλαίου) cum BFG③I
 (-mam)KMORS(sum. a)UVVW *vg. dem. p³*: *pecunia*
ACT c gig. Bed. (expos. et retr. in textu); *summa*
pecunia D, summa pecuniae e; om. p, uide infra.*
ciuitatem (-te M^oS p; ciuem e) hanc (in ras.*
scr. U; > hanc ciuit. DI) = τὴν πολιτείαν ταύτην:
ciuilitatem hanc VW55C cod. caraf. cor. uat. p³
Bed. expos., et in textu et in 'alia editione,' uide
supra; item in retr. perperam dicit 'pro ciuitate
in graeco πολιτείαν habet, quod magis ciuilitatem
 . . . *significat.' Hoc sensu ciuilitas uix inuenitur,*
sed a Beda accepisse uidetur Alcuinus et in Ualli-
cellanum intulisse. consequutus ③. sum pr. om.
 O*SU*(+U¹). > *multa sum ciuitate hac con-*

secutus p (ut uditur). et p. ait in ras. scr. I.*
et paulus; paulus autem e cum graeco. ayt T.
autem: uero gig. et tert.: om. O¹ gig.; + in ca
R; + in O¹ (> in autem natus). et paulus . . .
sum om. O (+ O¹). sum sec. om. T gig.*

29. *protinus BV; confestim gig. ergo: itaque*
gig.; autem R. > discess. ergo I. ipso e, eo
gig.; deficit etiam D^o. qui eum (partim in ras.
 Λ) *torturi erant = οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάζειν*:
q. eum tradiderunt lapsu D; q. incipiebant eum
torquere e, q. interrogaturi erant eum gig. tri-
bunus quoque (= καὶ ὁ χιλιάρχος N min.): et*
tr. autem e et καὶ ὁ χιλιάρχος plur.; tr. autem D, sed
tribunus gig. postquam resciiuit (rem sciuit I^o;
recessiuit W, recessiuit p³, praesciuit D) =
ἐπεγνωός: comperto e; cognouit enim gig. ciuis
in ras. scr. U; ciuis CDMORT. essat R; erat
O; est e gig. et gr. ἴστιν. et: om. D e; sed et
gig. quia (arctius in ras. scr. U; quoniam e)
alligasset (alegasset D; alligauit O): quia.
lligasset S, quia ligasset BFKVW. > eum alli-
gasset e, et gr. αὐτὸν ἦν δεδεκώς NABCE min. (ἦν
αὐτὸν δεδ. HLP etc.).

30. *postera autem: et postera gig. (non gr.)*.
diae CI. diligencius RS; certius e; om. gig.; gr.
τὸ ἀσφαλές. qua ex causa (-ssa D, uide infra;
 > *ex qua causa dem.) = τὸ τί: quidnam e, quid gig.,*
et τι E. accusaretur S; accusa sup. lin. T.
caussacausaretur ita confusum D. iudeis DORW.
soluit: uocauit D. eum in ras. U. iusit O.
sacerdotes (sacerdos R): principes sacerdotum*
I (-tes) e gig.; gr. τοὺς ἀρχιερεῖς. > conuenire*
prin. sacer. e cum ord. graeco. consilium S;
 + *eorum gig. cum gr. HLP etc. statuit + illum*
cor. uat. illos: eos IM e gig.*

XXIII. 1. *intendens (ἀρενίσας): adtendens e;*
intuens Cassiod. autem + in DM vg. Lucif. (p. 272),
 + *ad gig. consilium S; concilio e. ait: dixit e*
Lucif., et gr. εἶπεν. ego + cum p. omni + ras.
 3 *litt. ③. consciencia RSW. om. sum W. ante*

- ego omni conscientia bona
conuersatus sum ante deum
usque in hodiernum diem
² princeps autem sacerdotum
ananius praecepit adstantibus sibi
percutere os eius
³ tunc paulus ad eum dixit
percutiet te deus paries
dealbate
et tu sedens iudicas me
secundum legem
et contra legem iubes me
percuti?
⁴ et qui adstabant dixerunt
summum sacerdotem dei
maledicis?

- ⁵ dixit autem paulus
nesciebam fratres quia
princeps est sacerdotum
scriptum est enim
principem populi tui
non maledices.
⁶ Sciens autem paulus
quia una pars esset sadducaeorum et
altera pharisaeorum
exclamauit in concilio
uiri fratres ego pharisaeus
sum filius pharisaeorum
de spe et resurrectione
mortuorum ego iudicor
⁷ et cum haec dixisset
facta est dissensio inter

deum: deo e; coram deo *gig. Lucif.* husque C.
om. in e. hodiernum: hunc *gig. Lucif.*, hanc e.

2. princeps (-cips D, -cipes I) au. sacerdot.:
pontifex autem e. annanias ABDΘIM*OS. praee-
cepit (pre. BKORSW, praecipit D; + ex S)
adstantibus (n sup. lin. O; ast. W *vg.*; adstanti
U*, asstanti U¹) sibi (ei e) = ἐπέταξεν τοῖς
παρεστώσιν αὐτῷ: > circumstantibus sibi praee-
cepit *gig. Lucif.* percuti *Lucif.* (non *graec.*).
hos C; *om. S**. eius: pauli CRT *gig. Lucif.*
(non *graec.*). > eius os e (*Bentl.*) et *gr. αὐτοῦ τὸ*
στόμα.

3. *om. ad eum S.* > dixit ad eum *vg. dem.*
cum gr. C syr. pesh. percutiet (-ciet S) *te codd.*
plur. vg. uett. plur., et percutere te incipiet e *gig.*
Ambr. (ps. 36. 61) Lucif., = τύπτειν σε μέλλει:
percutiat te R c (*sed Bed. expos.* 'percutiet te
deus: non dixit percutiat'). deus: dominus Θ
Aug. (vi. 436). dealbatae BCM; -ta S. *om. et*
tu Aug. (ii. 415). sedens (ens in ras. U)
iudicis *codd. plur. (et A¹T¹ p^o) vg. uett. plur.*:
sedes iudicis A¹I* e; sedes iudicans *Aug. (ii.*
415) Bentl. et gr. καθῆ κρινων, cf. sedes iudicare
gig. Lucif. Aug. (vi. 436); sedens iudicans p.*
de me *gig. Lucif.* secundum: et D. et contra
legem = καὶ παρὰ τὸν νόμον E, *cf. et extra legem*
e Ambr.: om. D; gr. plur. καὶ παρανομῶν. iubes:
iudicas W. percuti: c in ras. R.

4. et (*om. B*) qui adstabant (asst. U¹, ast. W
vg.; stabant F¹M*) *codd. et vg.*: at qui adst.
(*Bentl.*) et *gr. οἱ δὲ παρεστώτες*; et qui circum-
stabant *gig.*, qui autem circum e. dixerunt: *om.*
D; + ei *gig.* summum (principem e *gig.*)
sacerdotem (-tum e *gig.*) dei (*om. gig.*) male-
dicis (-ces S p*, maledices D) = τὸν ἀρχιερέα τοῦ
θεοῦ λοιδορεῖς, *cf. principi sacerdotum maledicis*
Aug. (iii. 2. 191): > iniuriam facis principi

sacerdotum *Aug. (ii. 415); sic insilis in sacer-*
dotem dei (om. Ep. 66 codd. plur.) maledicendo
Cypr. ter (Epp. 3. 59. 66).

5. dixit (ἐφη): ait e *gig.* nescie D; nesciui
Aug. (ii. 415, iii. 2. 191); + enim O. princeps
est (esset BMR c *Bed. expos., in textu*; + summus
D) sacerdotum (*om. Aug. ii. 415*): > pr. sacerdotum
est (esset p*, esse p*) *gig. p.* pontifex est *Cypr.*
(*ter*); > est pr. sacerdotum e et *gr. ἔστιν ἀρχιερέας.*
scriptum F*G. principes c*; principi p *Cypr.*
(*Ep. 59) Aug. (ii. 415, iii. 2. 191).* populi:
plebis *Cypr. (ter); > tuae ple. Ep. 59).* non
maledicos (ὄχι ἐπεὶ κακῶς) *codd. plur. (-cens I)*
et *vg.*: non maledicis ACG*OV; ne maledicas p;
non dixeris male e.

6. sciens autem: et ut cognouit *gig. om.*
paulus *gig. p.* quia: quod *gig.* esset R; est e.
sadducae. T, saducae. S, saducae. U, saduce.
DRW. > sad. esset *gig.* altera: alia p; + pars
e. pharisaeorum pr. IORUW, phariseae. S, farisae.
GT, farisse. D. exclamauit (clamauit e) =
ἐκραζεν AEHLP etc.: ἐκραζεν NBC 36 non red-
ditur. concilio + dicens CT. pharisaeus IMOR
UW, farisae. GT, farisse. D, phariseos S. sum
+ et p. pharisaeorum sec. (pharise. IMRW,
pharisee. S, farisae. GT, farisse. D) = φαρισαίων
NABC min.: farisaei e et φαρισαίου EHLP al.
pler., *cf. Bed. (expos.) 'pharisaeorum siue iuxta*
graecum filium pharisaei se esse testatur. spe +
nunc *Tert. (res. 39).* et sec. + de ACDMT e
Tert. resurrectione RS. -tione mortu in ras.
scr. Θ. mortuorum: *om. Tert.*; + a uobis *gig.*
ego sec. *om. gig. Tert. cum gr. B sah. cop.* iudi-
cor: + hodie *gig.*; + apud uos *Tert.*

7. et cum (quum Θ et semper) haec (hec SW)
dixisset *codd. et vg., et uoluit et c. hoc dix.*
Bentl., cf. τοῦτο δὲ αὐτοῦ εἰπόντος N^oAE al., hoc

phariseos et sadducaeos
 et soluta est multitudo
 8 sadducaei enim dicunt
 non esse resurrectionem
 neque angelum neque spiritum
 pharisei autem utraque
 confitentur.
 9 Factus est autem clamor
 magnus
 et surgentes quidam phariseorum
 pugnabant dicentes
 nihil mali inuenimus
 in homine isto

quid si spiritus locutus est ei
 aut angelus?
 10 et cum magna dissensio
 facta esset
 timens tribunus ne discerneretur
 paulus ab ipsis
 iussit milites descendere
 et rapere eum de medio eorum
 ac deducere eum in castra
 11 sequenti autem nocte
 adsistens ei dominus ait
 constans esto
 sicut enim testificatus es

autem eo dicente *e*: haec eo loquente *gig.*, et τ. δὲ αὐτοῦ λαλήσαντος CHLP etc. (λαλοῦντος B min.). *dissensio* (-tio DO, discensio G*) = στάσις: *discensio* G*; *seditio e*. phariseos IRW, phariseos S, farisaeos GT, fariseos D. saduceos DRW, saducaeos SU, sadcaeos O. > sadd. et far. *e cum gr.* NE min. saluta W*.

8. sadducaei S (om. i S*)U, -cei DRW, sadducei M; sadducaeorum V* (corr. V'). enim (γάρ B; μὲν γάρ rell.): autem 5 *edd. antt. plur.* -ount non esse in ras. scr. U. resurrectionem RS, -xionem O; + mortuorum 5 *edd. antt. plur.* angelum D. pharisei RUW, -aesaei S, farisaei AGT, farisei D. om. autem I. utraque confitentur cum AIKRVW *vg.*, cf. > confit. utraque *e gig.* et *gr.* ὁμολογοῦσιν τὰ ἀμφότερα: utrumque confitentur BC(hutrumque)DFG@MOSTU *c dem. p Bentl.*; > confit. esse resurrectionem et angelum neque (atque?) spiritum h, cf. quod est resurrectio et angelus et spiritus sah.

9. factus (-tum F*M) est (in ras. U) autem (in ras. U) clamor magnus (ex cor. G) = ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη: et cum clamor ortus esset inter eos diuisi sunt h. surgentes (ἀναστάντες) cum ACDG@IMORTU@S@C dem. p: exsurgentes BF KSU*V *gig.*, exurg. c 5; exurgens W; om. h. quidam phariseorum (-seorum ORU, phariseorum S, farisae. G, farisse. D; phariseus W*) = τινὲς τῶν Φαρισαίων AE 13. 25: quidam de scribis partis phariseorum *gig.*, q. de scri. et parte phar. h, = τινὲς τῶν γραμματέων τοῦ μέρους τῶν Φαρ. NBC min. pugnabant (διεμάχοντο): litigabant CT *e*; contradicebant h; + inter se CT *c gig.* et *gr.* N. dicentes + quia *gig.* nihil (nichil RTW): quid autem h. malum *e p.* ni. mal. inu. in ras. U. > isto homine *gig.* > in (sup. lin. scr.) hoc homine inuenimus h. quid si *codd. plur.* (in ras. U) et *vg.*: quod si SW p* (Bentl.); si autem *e*; si h; *graeci ei dē.* loquutus @MO. ad eum h. aut (uel h): + quid si *gig.* hang. C, angu. D. > aut ang. loc. est ei *c*;

additamentum μὴ θεομαχῶμεν HLP etc. non habetur apud Latinos.

10. et cum magna (-ni R) dissensio (-tio DO, discessio G*; diuisio W; > diss. magna T) facta esset (esset R, est D; + inter illos *gig.*) *codd. vg. c dem. gig. p* = πολλῆς δὲ στάσεως γενομένης AC, cf. magna autem facta seditione *e*, et πολλῆς δὲ γεν. στάσεως EHLP al. plur.: et cum magna dissensio esset inter illos *Lucif.* (p. 191), ei cum esset inter illos magna dissensio h, πολλῆς δὲ γενομένης στάσεως NB. timent I. om. tribunus B. discerneretur (-petur @; diserpere- tur T) = διασπασθῆ: carperetur h, abriperetur *gig.*, raptus fuisset *Lucif.* eipsis W (e *expunct.*); illis *gig. Lucif.*; eis h. > ab ipsis (eis h) paulus *c h.* militibus p; exercitum *e gig. Lucif.*; numerum h (deinde spatium); *gr.* τὸ στράτευμα. descendere (disc. DO'SU*, discedere O*, descendere p*; uenire h; deinde + milites O) et *codd. et vg.* = καταβῆναι καὶ HLP etc.: descendens *e*, et καταβάν NABCE min. om. eum *pr. gig. om. de med. . . eum Lucif.* medio: manibus *gig.* ipsorum h. hac C; et T *e gig. h.* reducere *e gig.*; adducere h. eum *sec. om. e h Bentl. cum graeco.* castris *gig. Lucif.*

11. sequenti O. adsistens (ass. KU'W *vg.*, adsiens G*; existens O) = ἐπιστάς: adstitit . . et h. ayt T. constans esto = θάρσει: bono animo esto h; confide *e*; noli timere *Orig. (int. ii. 101) Ambrst. (39); deinde + paule CG° h p Orig. Ambrst. Cass. (uide infra) cum gr. C'HLP min. sicu' G; quomodo h. sicut enim: quia sicut Orig. testif. es (s in ras. O; est I; om. R*W): testimonium perhibebas h. om. de me h. hierusalem (sine in) cum AFG@IM dem. *gig. p.* et hierosolymis h *Orig. Ambrst., uide romas infra:* in hierusalem BCDG°KORSTUVW (iherus. CT) *vg.* (iherus.) *Tisch. c Lucif.*, et in hierosolyma *e*; *gr.* εἰς Ἱερουσαλήμ, cf. ad viii. 25, xiii. 13, xviii. 21, xx. 16. sio: ita h *Orig. Ambrst. om. te h.* hoportet C. > op. te O *Lucif.* et (καὶ) cum ADGIMRU¹*

- de me hierusalem
 sic te oportet et romae
 testificari.
 12 Facta autem die collegerunt
 se quidam ex iudaeis
 et deuouerunt se dicentes
 neque manducatuos
 neque bibituos
 donec occiderent paulum
 13 erant autem plus quam
 quadraginta qui hanc
 coniurationem fecerant
 14 qui accesserunt ad principes

- sacerdotum et seniores
 et dixerunt
 deuotione deuouimus
 nos nihil gustatuos
 donec occidamus paulum
 15 nunc ergo uos notum facite
 tribuno cum concilio
 ut producat illum ad uos
 tamquam aliquid certius
 cognituri de eo
 nos uero prius quam adpropriet parati
 sumus interficere illum
 16 quod cum audisset filius

vg. dem. h p Orig. Ambrst. Cass., etiam gig. Lucif.: om. BCF@KOSTU(-rtet et arctius in ras. scr.) VW c. roma@ (-me DRW; in ras. scr. F) = els 'Ρώμην: pro me inepte I. testificare IK*S; testimoniū dicere h; test. dare Orig.; + de me @. sic . . . testificari: libere ita et romae Ambrst.; cf. Cassiod. ('Complexiones in Act. Ap.' = Migne P. L. LXX, p. 1401) constans esto paule quoniam sicut hic mihi testificatus es ita te oportet nomen meum et in romana urbe praedicare.*

12. facta autem die (diae CI) = γενομένης δὲ ἡμέρας gr. plur.: et cum dies factus est h, et γεν. τε ἡμ. B c^{or} syr. utr. collegerunt (collig. BG M^o) @ (om. F): collegauerunt se D; congregauerunt se h cf. ad xix. 40; facta collectione e; gr. ποιήσαντες συστροφῆν. quidam ex iudaeis (-deis D^m RW; illis D^m) codd. et vg. cum gr. L 31. 99 item > ποιήσαντες τινες τῶν Ἰουδ. συστρ. HP al. plur.: iudaei e et ol Ἰουδαῖοι NABCE min. et om. e. deuouerunt T. semetipsos e. neque gr.: ne e. manducare e gig. Lucif.; edere h. b'bituros M, bibet. S; bibere e gig. h (uiuere) Lucif. hocciderent C.

13. erant . . . quam in ras. @. erant autem: erantque gig. plus quam: om. quam O*(+O¹) T gig. h; fere Lucif. quadraginti R¹, quatráginta M^{*}; -XL BDFS*UW; + uiri BKR^mVW vg. c. qui hanc coniurationem (coniurationem R; iurationem I) fecerant (-rant in ras. U, fecerant K; fecissent e) = ol ταύτην τὴν συνωμοσίαν πεποιήκότες HP al. pler. cf. qui se deuouerant h: qui hanc coniurationem (-cionem S) fecerunt DIS gig. = ol τ. τὴν συν. ποιησάμενοι NABCE etc.

14. qui (+et CT gig. Lucif.) accesserunt: qui cum access. e; access. itaque h; gr. οἱ ἄρχιπρεσβυτέρους. om. ad A. principes sacerdotum (-tum in ras. U) codd. B¹S¹C¹, sacerdotes h: principem sacer. S gig. p edd. antt. et saeniores C; et maiores natu h; om. Lucif. et (in ras. scr. B) dixerunt: in ras. scr. U; om. et T c e; dicentes gig.; et indicauerunt dicentes Lucif.

deuocione RS, deuotionem Lucif.; deuotione c; om. h. deuobimus OT; uouimus Lucif. nosmetipsos D; nos ipsos e; om. S. nihil (nichil W) gustatuos: nihil gustare (-ri e) e gig. Lucif.; ne quid gustemus h; deinde + in totum gig. h Lucif. doneo: nisi p. hoccidamus C.

15. Incipiunt fragmenta Bobiensia (s). ergo: itaque h; + rogamus uti hoc nobis praestetis h syr. harcl. mg. sah. uos (om. dem.) notum (t in ras. K) facite (-tae I) tribuno cum concilio (-silio BDFG@KOSUW) = ὑμῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλ. σὺν τῷ συνέδριῳ: > colligite concilium et notum facite tribuno gig. Lucif., congregate concilium et petite a tribuno h, fere cum sah.; item ut quum congregaueritis consensum indicetis tribuno syr. harcl. mg. ut . . . uos sup. lin. scr. O. producat (uc sup. lin. T): adducat BKR*SVW; deducat e gig. Lucif.; producant F; deducant h; gr. καταγάγη. eum e gig. h Lucif. uos: nos s cum gr. min. 2. 4. 46. 99 al. et syr. harcl. mg. sah. tanquam RW⁵ B¹; quasi gig. Lucif.; + aliquem W. aliquid in ras. O; aliquis I; om. gig. Lucif. certius RSW; diligentius gig. Lucif. > certius aliquid h. cognituri (-ros gig.): cognitum D; cognoscere S; inquisituri h; quaesituros Lucif., > cognituros certius e, et gr. plur. ἐπὶ μέλλοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον, sed > ἀκριβ. διαγ. C min. de eo: deo S; de illo R* (ut uidetur); ab eo @. > de eo cognituros (+nos) gig., > de eo diligentius quaesituros Lucif. uero: autem e h. prius: ante SU. adpropriet KU (partim in ras.) W vg. Tisch., adpropriet F@OR; propiat D; adpropinquet gig.; deinde + eum e; + ad uos SU cum syr. pesh. et harcl. (cum*). om. prius q. adpr. h. sumus: erimus h. interficere: ad interficiendum h. illum sec.: eum gig. h s Lucif., > illum interficere dem.; deinde + licet oporteat ad (et ?) nos mori h cum gr. 137 syr. harcl. mg.

16. quod cum audisset (-iisset D): haec cum aud. gig., sed cum aud. h; audiens autem e; gr. ακούσας δέ; + iuuenis h. insidias (ἐνέδραν): con-

sororis pauli insidias
uenit et intrauit in castra
nuntiauitque paulo
17 uocans autem paulus ad se
unum ex centurionibus ait
adulescentem hunc perduc
ad tribunum
habet enim aliquid
indicare illi
18 et ille quidem adsumens eum
duxit ad tribunum et ait
uinctus paulus uocans rogauit me
hunc adulescentem
perducere ad te

habentem aliquid loqui tibi
19 adprehendens autem tribunus manum
illius
secessit cum eo seorsum
et interrogauit illum
quid est quod habes
indicare mihi?
20 ille autem dixit
iudaeis conuenit rogare te
ut crastina die paulum
producas in concilium
quasi aliquid certius
inquisituri sint de illo
21 tu uero ne credideris illis

uentionem *h*; de insidiis *e*; + eorum SU *gig. h p*, non *gr.* uenit (+ *extra h*) et intrauit: *om.* et *intr.* S; adueniens et ingressus *e*; *gr.* παραγενόμενος κ. εισελθών. in (*om.* O) castra (+ *ras.* 3 *litt.* B; castris *gig. s*): ad paulum *h*. nuntiauitque (nunc. RSUW *SC*; que *in ras.* K; nuntiabitque T) *codd. et vg.*, et nunciauit *gig.*, nuntiauit *e*: narrauitque A; et indicauit *h*; *gr.* ἀπήγγειλεν; + insidias D. paulo (*in ras.* Y): ei *h*.

17. uocans (*adu. e*) autem (*om. p*): et uocauit *h. om.* paulus D. *om.* ad se *e h*. > ad se paulus G*SU *dem. gig. p s Bentl.* ex: de R *dem.* centurionibus D; tribunis O; + et *h.* ayt T; dixit ei *h.* adulescentem (*adol.* KMRW *vg. Tisch.*, *adulisc.* S, *adolisc.* BD, *aduliscem* V): iuuenem *h*; *gr.* τὸν νεανίαν. hunc (*nunc e*): istum *h.* perduc (*perduci e*) = ἀπαγε *uel* ἀπάγαγε: duc *h et ed. Iunta* 1534; abduc *5 et ed. Maresch.* 1531; adduc *edd. Hailbr.* 1476, *Kesler* 1487, *Paganini* 1497, *adhuc Wild* 1481, *Uisiani* 1534. abet C. *om.* habet ... tribunum (*u.* 18) *c.* aliquid indicare illi (*ei W*) = τι ἀπαγγεῖλαι αὐτῷ NCH LP *al.*: > *indic. aliq. illi e (Bentl.) et ἀπαγγ. τι αὐτῷ ABE* 13. 61; > *ei al. indic. gig.*; > quod illi *indictet h.*

18. et (*om. e s*) ille quidem (-*dam M**, -*daem O*; igitur *s*) adsumens (-*maens O*; *ass.* ABKRS UVW *vg.*) eum = ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτόν: ille uero assumpsit eum et *gig.*; qui confestim *h.* adduxit *dem. h*; eduxit *e*; *gr.* ἔγαγεν; + iuuenem *h.* et ait (*sup. lin.* O; ayt T): dicens *h.* dux. *ad tr.* et ait: ait ad tribunum *gig.* uocans (*προσκαλεσάμενος*) CDFGΘIMORSTU *c. dem. e (aduo.) p Bentl.*, *cf. h infra: om.* ABKVV *vg. Tisch. gig.* rogabit T. > me rog. *e (Bentl.) cum gr. (sed om. me E).* > uinctus me paulus uocauit me (?) rogans *h*; *deinde* + uti *h.* hunc: istum *h.* adolesc. MRW *vg. Tisch.*, *adolisc.* BDKV, *adolisc.* S; *om. h.* perducerem *h.* > adducere hunc adolesc.

gig. ad sec.: at O. *to partim in ras.* R. abentem C; habens F* (*expunxit cor.*); qui (quia *h*) habet *gig. h.* aliquid (*hal. C*; > *aliq. hab. s*) loqui (*om. W*) tibi (*in ras.* R): quod tibi *indictet (ind. tibi h) gig. h.*

19. adprehendens CFΘO (-*des**), *appre.* KU¹ W *vg. Tisch.*; adprachensa *h.* > manum eius (*illius Bentl.*) trib. *e gig. s et ita uoluit Bentl. cum ord. graec.*; > manus eius tribunus (*ante homines et h. secessit: et secedens e. cum eo (eoo I**; *illo dem.*): *om. e. seorsum (sehorsum C): in parte e; om. gig. h.* > seors. secessit *s. om. et e.* interrogabit T; -bat *e gig.*; inquirebat *h.* illum: *om. O e gig. cum gr.*; ab eo *h.* quid: quod *e. est: esset ut uidetur h; om. S^oU. om.* quod SU. abes R; haberet *h.* *ind. mihi: illi dicere h.*

20. ille autem dixit: et dix. *gig.*; dix. autem *e et gr. εἶπεν δέ;* qui ait *h*; *deinde* + quia *e.* iudaeis (-*deis ORW*) conuenit: indei constituerunt D *e gig.*; *gr. ol Ioud. συνέθετο.* crastino *p.* diae CI. > cras. die ut *h.* paulum (-*lo R p**) producas (*perd. D; ded. e; pro sine ducas W*) = τὸν Π. καταγάγης NABE *min.*: > producas paulum *vg. c gig.*, > deducas paulum *h.* *cum gr. L 137 c^{sup}, et > eis τὸ συνέδρ. καταγ. τὸν Π. HP al. pler. concilio V* (corr. V¹) p.* quasi: tamquam *gig. h.* aliquid (+ et A* *c non gr.*) certius (-*cius RS*; -*ti W*) inquisituri (*inques. D*) sint (*sunt Θ**) = μέλλοντες (*μελλόντων N^c min.*) τι ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι (N) *min. plur. syr. utr., cf.* > uolentes certius ab eo aliquid inquirere *illis h*; uolens certius inquirere *e et gr. plur. μέλλον (uel μέλλοντα) τι ἀκριβ. πυνθ.* illo: eo *e gig. (h).*

21. tu ergo *dem. gig. h* (> ergo tu), *et gr. σὺ οὖν.* ne (*non p*): + *ras. unius lit.* U. credideris S; suadaris *h.* illis: *eis s; om. gig. h.* ei (*αὐτόν*) B(et)CFGΘIMRTVW *vg. c dem. e*

insidiantur enim ei ex eis uiri
 amplius quadraginta
 qui se deuouerunt non manducare
 neque bibere donec
 interficiant eum
 et nunc parati sunt expectantes pro-
 missum tuum
 22 tribunus igitur dimisit
 adulescentem
 praeci piens ne cui loqueretur
 quoniam haec nota sibi fecisset.

23 Et uocatis duobus centurionibus dixit
 illis
 parate milites ducentos
 ut eant usque caesaream
 et equites septuaginta
 et lancearios ducentos
 a tertia hora noctis
 24 et iumenta praeparate
 ut inponentes paulum
 saluum perducerent
 ad felicem praesidem

(illum) *p s* (> ex eis ei): *om.* ADKOSU *gig.* eis: his CT *p*, illis Θ *gig.* uiris *p*. > uiri ex illis Θ . amplius *sine addit.* AC(hampl.)FG Θ IST *p** *Bentl.*, et plus *e h* (*sic infra*), plures *gig. s*: + quam BDKMO(-plius *sup. lin.*)RUVW *vg. c dem. p*. .XL. DFOSW, XLta U. > sunt enim ex eis plus hominibus xl parati qui eum interficiant *h.* qui + et *h.* deuouerunt T; uouerunt O. > deuou. *se gig. h*, > deuou. seipsos *e cum gr.* non (neque *gig.*) manducare neque (*e pr. sup. lin.* I) bibere (uiuere *e*): ne manducant aut bibant *s*; nullam rem gustaturos *h.* donec interficiant (-cerent O, -cerunt D) eum (illum W): quoadusque hoc agant *h.* > sunt parati *e* (*Bentl.*) *cum gr.* NABE *min.* expectantes (exsp. BO) = προσδεχόμενοι: sperantes *h.* promissum tuum: pollicitationem tuam *h*; > tuam repositionem *gig.*, quae a te repositionem *e*; *gr.* τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν.

22. tribunus igitur (ygitur C) = δ μὲν οὖν χιλ.: > igitur trib. *e*, et tr. quidem *h*, tunc tr. *gig.* demisit S, dimisit D. adulesc. BKMRW *vg. Tisch.*, adulesc. DV, hadulesc. C, adulis||c. S. > iuuenem illum dimisit *h.* precipiens BDIKR SW; + ei CST ζ , + illi *gig.*, et + αὐτόν *gr.* 61 *syr. utr.* ne cui loqueretur (-quetur Θ *, -quitur *p**) *codd. et vg.*, et nemini loq. *e* = *gr.* μηδενὶ ἐκλαῆσαι: ne quis sciret *gig. h.* quoniam: quia *e gig.*; quod *h.* hec S; hoc W; *om. h.* nota sibi (> sibi nota D) fecisset *codd. et vg.*, et sibi nuntiasset *h*: nota fecisti mihi (ad me *e*) *e gig. cum gr.* ταῦτα ἐνεφάνισας πρὸς ἐμέ.

23. uocatis (conu. BKUVW ζ *c gig.*) duobus (.II. D) centurionibus (centor. D, centhur. C): uocauit duos ex centur. et *h*; aduocans duo quosdam de centur. *e*; *gr.* προσκαλεσάμενος δύο τινάς (> τινὰς δ. NB; *om.* τινὰς 73 *syr. pesh.*) τῶν ἑκατονταρχῶν. dixit: ait *gig.*; dicens R* (*corr. R*). illis *codd. vg. cum syr. pesh. et harcl. (cum*)*: *om. e gig. h* (*Bentl.*) et *graec.* praeparate *h*; + mihi I. ducentos *pr. I*; *om. h.* ut: qui *h.* eant: uadant *gig.* usque C; + ad K *e*, + in CT *h.* caesaream RSW, cessariam D, caesarea *h p*. et *sec. om. h.* aequites FR. septuaginta

(LXX DOSUW): centum *h cum gr.* 137 *syr. harcl. mg. sah. aeth. ro.*; XX *gig.* lancearios ABCDIMRTUVW *vg.*, lanciariorum FG Θ KOS: pedites *h*; *gr.* δεξιοδόξους (-βολουσ Α). .cc. SUW; + et *h.* tertia RSW. > tert. noctis hora O; > hora noctis tertiam *h*; deinde + sint parati exire. et centurionibus precepit stare *c*, + imperat ut parati essent ad eundem et centurionibus precepit *h*, *cf. syr. harcl. mg. qui pro parato . . . iumenta praeparate* (24) *habet* parati estote exire. Et centuriones iussit ut etiam iumentum pararent.

24. et (*om. F e*) iumenta (-tum *p*); + quoque *e* praeparate (prep. BDKORSW; parate *uoluit Bentl.*): et iumentum preparare *c*, *gr.* κτήνη τε παραστήσαι; et iumenta preparant T, et ium. parata sint *gig.*; uti iumenta praepararent *h.* ut: et S *h.* in ponentes I; imp. KTU ζ *vg.*; inpositum *c gig.*; inponerent *h.* paulum: + eum BFKRS (ut eum)W ζ *c*; + *ras. unius litt.* U; + et *h.* saluum perducerent (-ceret *p*, -cant T *dem.*) = διασώσωσι: sanum perducant *gig.*; *om.* saluum F *h* (deducerent); + per noctem *h*, et > per noctem perduc. *syr. harcl. mg.*; deinde *def. h ad xxvi. 20.* usque ad Θ ^{mo}. felicem OS. praesidem (si *sup. lin.* M; presidem BDRSW, prepresidem T): + timuit enim ne forte raperent eum iudaei (-dei DR) et occiderent et ipse (*om. p*) postea calumpniam (calumpn. D) sustineret (haberet *gig. p*); tamquam (tanq. ζ ζ ; quasi *gig. p*) accepturus pecuniam (acc. esset pecuniam D; nummos accepisset *gig. p*; *om.* tamq. acc. pecuniam MR) DMR (*post perducerent additum* = *arm. usc.*) *vg. gig. p*, et + timuit enim ne forte rapientes eum iudei interficerent et ipse postmodum accusaretur quasi pecuniam accepisset *c*; *cf. Cassiod.* ('Complexiones in Act. Apost.' = Migne P. L. LXX. p. 1401) 'Tribunus autem uocatis duobus centurionibus praecipit ut . . . ad Felicem iudicem Paulum Caesaream usque perducerent ne forsitan crederetur quod eum accepta pecunia a Iudaeis fecisset occidi'; *gr.* 137 *syr. harcl. (cum*)* + ἐφοβήθη γὰρ μήποτε ἀπάσαντες αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτείνωσι καὶ αὐτὸς μετὰ τὴν ἐγκλησιν σχῆ ὡς ἀργύριον εἰληφώς, item

- 25 & 26 scribens epistulam
continentem haec
Claudius lysias optimo
praesidi felici salutem
27 uirum hunc comprehensum
a iudaeis
et incipientem interfici
ab eis
superueniens cum exercitu eripui
cognito quia romanus est
28 uolensque scire causam
quam obiebant illi

'greci, antiqui' ap. cor. uat.* sed om. mg., et notat cod. caraf. 'haec uerba in nullis m. s. cod. graec. nec latinis leguntur.'

25 & 26. *Uersus* (timult enim) *signatur* 25 & 26 in *Stephano* 1555 et nihil ponitur ad claudius; in *ÆC inc.* u. 25 timuit enim *supra* et u. 26 scribens; in *Tisch.* et eiusdem *T. G.* 8 et *W. H. inc.* u. 25 scribens et 26 claudius. om. scribens . . . haec S* (+ S³). scribens: scripsitque e, scripsit ergo p, scripsit autem gig.; + ei BFKS² UV⁵ ß p cor. uat. (sed notat 'grecus non habet ei'); + felici R; + in W. epistolam BΘKMOSU¹V vg., aepistolam C, aepistolam D. oontinentem haec (hec S²), cf. in quae haec syr.: continentem uerba hec W, continentem hunc mundus D; gr. περιέχουσαν τὸν τύπον τούτων AHL P al. pler.; habentem formam hanc e gig. et ἔχουσαν τὸν τ. τούτων NBE min. om. claudius T. lisias GRS TUW, liss. D. obtimo M*STU*, hobt. C. praesidi BDKRW, preside OS. filici O, -ce S. > fel. opt. prae. gig. salutem W.

27. hunc: istum e. comprehensum K vg. *Tisch.*, conpraec. CFΘ, compraec. U* (cōpraec. U²), conpreensum T; apprehensum gig. iudeis DRW. et incipientem (imc. U*; incipientes e*, -te e²) interfici (occidi e) ab (hab C) eis = καὶ μέλλοντα δυναιρεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν: periclitantem ab eis occidi gig.; incipientibus interficere eum O. eripui + et FS²U. cognito (+ eo D) quia (+ cluis R, + ciues C) romanus est (esset CT) = μαθὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν: clamantem et dicentem se esse ciuem romanum gig.

28. uolensque (s *sup.* lin. U; om. que O) = βουλόμενός τε NABE min.: uolens (uolentes e) autem e gig., βουλ. δέ HLP etc. scrire R* (*ut uditur*; corr. R¹); cognoscere gig. causam D, causa I. quam obiebant (obiic. vg. *Tisch.*, hobic. C, obiec. V, obiecebant D) illi: de qua obic. ei e, et gr. δι' ἣν ἐνεκάλουν αὐτῶ; de qua illum accusabant gig. dedixi U¹; deduxit I. eum (illum D): om. R* (+ R²) cum gr. NA min. concilio S* (corr. S¹) gig. eorum: e in ras. Θ; om. gig.

- deduxi eum in concilium eorum
29 quem inueni accusari de quaestionibus
legis ipsorum
nihil uero dignum morte
aut uinculis habentem
crimen
30 et cum mihi perlatum esset
de insidiis quas parauerunt ei misi
ad te
denuntians et accusatoribus
ut dicant apud te.
31 Milites ergo secundum

29. quae O. inueni + nichil amplius gig. acusari U (i in ras.); accusare S*, -ssare D* (uel i D²); + quam gig. quaestionibus (quest. CDLMRUVW, quesc. S, quesc. O) legis ipsorum = ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν: lege moysi et de iesu quodam gig. fere cum syr. harcl. mg., cf. τ. νομον μουσεως και ιησου τινος 137 (ex xxv. 19). nihil (nichil W) uero (nihil pro aduerbio cf. *Roby* § 1049): nihilum ero G; nullum uero D² Bentl.; nichil tamen gig. mortae G, morti Θ, mortis gig. om. aut uinculis gig. hab. crimen (cre. D; criminis *C cod. caraf. dem.*) = ἔχοντα ἔγκλημα: > crimen hab. e; facientem (sine crimen) gig.; + quem uix eripui de ui gig. cum gr. 137 et syr. harcl. (cum*) ἐξηγαγον αὐτον μολις τη βια.

30. et cum mihi perlatum esset (+ et Θ) de insidiis (-dias S; + iudaeorum w) quas parauerunt (ita AIDFO ß; -uerant plur. et vg.; -berant T; praeparauerunt dem.) ei (illi vg., non cod. caraf.) codd. et vg., fere = μηνυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα ἔσεσθαι ἐξ αὐτῶν (εξ αὐτῆς B) NABE min. cf. indicatis autem mihi de insidiis in uirum esse ex ipsis e: et cum mi. perl. esset de insidia quam parauerunt ei iudei gig. fere = μηνυθ. δέ μοι ἐπιβ. εἰς τ. ἄνδρα μέλλειν ἔσεσθαι ὑπὸ τῶν Ιουδαίων HLP al. pler.; deinde + confestim w cum gr. HLP ἐξαυτῆς, cf. gr. B *supra*. misi D; + eum CMR STUW vg. cor. uat.* dem. gig. non graec. ad: at O. denuntians (-ciens RSW²Θ) = παραγγείλας: demandans e. accusatoribus DS; accusator ibi gig.; + eius e et E². ut (+ et SU*) dicant (-cat ð*) apud te (apud te CGM²ORST; aperte D) = λέγειν αὐτοῖς ἐπὶ σοῦ NA 13. 40: dicare ad eum apud te e et leg. προς αὐτον ἐπι σου B syr. pesh. arm.; λέγ. τὰ πρὸς αὐτὸν ἐπὶ σοῦ EHL(αυτουσ)P etc.; uenire ad tuam cognitionem gig.; deinde + uale CDG²Θ* T vg. dem. e, + ualde I; et + ἔρωσο NEL etc., + ἔρωσθε IIP¹ al.

31. ergo: uero *ἔτι* (non autem cod. caraf.) cor. uat. mg. edd. antl. plur. preceptum BDKMRSW. sibi: illis e; om. gig.; + datum e; gr. τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς. aduocantes (ass. BKSUVW vg.): susceptum e gig., sed gr. ἀναλαβόντες.

praeceptum sibi
adsumentes paulum duxerunt per
noctem in antipatridem
³² et postera die dimissis equitibus ut
ireat cum eo
reuersi sunt ad castra
³³ qui cum uenissent caesaream
et tradidissent epistulam
praesidi
statuerunt ante illum
et paulum
³⁴ cum legisset autem et interrogasset
de qua prouincia esset
et cognoscens quia de cilicia
³⁵ audiam te inquit cum et accusatores
tui uenerint
iussitque in praetorio

deduxerunt *gig.* *om.* in *gig.* hantipatridem T, antipatridem Θ, athip. T. > antip. per noctem *gig.*

32. et postera die (diae C; *om.* R): postera autem d. *gig.*, et *gr.* τῆ δὲ ἐπαύριον. missis S* (*corr.* S*); relictis e *gig.* equitibus (heq. C, aeq. IR): militibus *gig.*; *deinde pro* ut irent . . . tradid. (33) *habet* ad castra (*lapsu om.* ut irent *uel tale quid, ut conicit Blass*) cum solis equitibus uenerunt in caesaream et cum tradid. *gig.* ut irent: ire e. eo: + et S; + reliqui T. > cum eo irent *vg.* ad: in OW e. chastra C.

33. *gig.* *uide supra* 32. ueniissent D; + in e. cesaream RSW, -rea O; cessariam D. tradidissent S, tradissent O; reddentes e; *gr.* ἀναδύρες: epistolam BΘKMORSUV *vg.*, aep. C, aepistulam D. praesidi (pres. BDKORSW) = τῷ ἡγεμόνι: legato *gig.* statuerunt (-issent W) ante (*om.* e) illum (ei e): assignauerunt *gig.*; *gr.* παράσταση. et paulum *om.* e cum E^r. uoluit > et paulum ante illum *Bentl.* cum *graeo.*

34. cum legisset (-sent e) autem et interrogasset (in *sup. lin.* G; -gauit O e) = ἀναγνὸς δὲ (+ δ ἡγεμόν HLP *al. plur.*) κ. ἐπερωτήσας *gr.* *fere om.*: et cum leg. epistolam interrogauit *gig.* cum *syrr. harcl. mg.*, cf. αναγν. δε τ. επιστολήν ἐπρωτησε 137. profincia C. esset R. *om.* et *sec.* C c. cognoscens (e *sup. lin.* T) = πυνθόμενος: cum audisset *gig.* quia (quoniam e) de (ex e) οἰκίῳα (cel. S, cilichia C, cilia M*T*): + esset SU *cor. uat.** cum *gr.* Ν*Α 68 ἐστίν; *om. gig.*; cf. *gr.* 137 *syrr. harcl. mg. qui habent* εκ ποιασ επαρχιασ ει; εφη κιλίξ. και πυνθόμενος εφη κ.τ.λ.

35. inquit (-t in *ras.* U; inquit CF*IORST): ait e; dixit *gig.* (> dix. aud. te). *om.* cum S. et AGΘIMOS² *cod. caraf. dem. e: om.* BCDFKR

herodis custodiri eum.
XXIV. ¹ Post quinque autem dies
descendit princeps sacerdotum
anania
cum senioribus quibusdam
et tertullo quodam
oratore
qui adierunt praesidem
aduersus paulum
² et citato paulo coepit accusare ter-
tullus dicens
cum in multa pace agamus
per te
et multa corrigantur per
tuam prouidentiam
³ semper et ubique suscipimus
optime felix cum omni

S*TUVW *vg.* c *gig.* β, et *gr.* 37. 101. 137. *syrr. utr.* accusatoris O; accus|cussatoris S. *om.* tui F. uenerint (uenirint S, uenerant V*): aduenerint e *gig.*; *gr.* παραγένωνται. > uen. accusatores tui D. iussitque (et iussit *gig.*) = ἐκέλευσέ τε HLP *al. plur.*: iubens e, et κελεύσας (N)ABE *min.* pretorio BDKRW, preturio S, praetorium I. erodis T; herodes ΘV*. custodire IOS*W *gig.*, *sed gr.* φυλάσσεισθαι. eum: e in *ras.* U.

XXIV. 1. quinque (-u. DOW) autem (+ quinque R*) dies: > autem qu. dies e cum *ord. graeco*; > dies au. u *gig.* descendit DS; descendens O. post . . . descendit in *ras.* *scr.* R. annanias B'DFΘIOSU. saenioribus C. > quibusdam sen. *gig.* tertullo (tertullio Oc*, certullio W, tertolo D) quodam (quondam T, quidam Θ) oratore (horat. C) *codd. et vg.*: > orat. tertyllo quodam e cum *ordine gr.*; > orat. quod. tert. *gig.* qui: et *gig.* adierunt (ad ierunt I, audierunt CT β*): insinauerunt e; *gr.* ἐνεφάνισαν, cf. ἐμφανίσατε xxiii. 15 ubi redditur notum facite; *deinde* + ad D. presidem BDKORSW.

2. et citato (et accito R c; tacito D): uocato autem e *gig.*, et *gr.* κληθέντος δέ. paulo: eo e *gig.* cum *gr. om.* αὐτοῦ. caepit DR, cepit I*MSW. accusare DS; + paulo G. tertullius W, tertyllus e, terculus β*; tertulus D cum *gr.* H *min.* quum CΘ (et *semper*). *om.* in W e. agamus: habitantes e; *gr.* πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες. *om.* per te *gig.* multa corrigantur: correctionum fientium e ut reddat διορθωμάτων γινόμενων (et πολλῶν non est in *graeo*); *deinde* + genti huic e (*Bentl.*), + in hac gente *gig.* et + τῷ ἔθνει τούτῳ *gr. om.* tua O. prouidentiam RSW (-deciam *sic*); prudentiam CFM*T.

3. semper (saemper O) = πάντη H 93: sem-

gratiarum actione
 4 ne diutius autem te protraham
 oro breuiter audias nos
 pro tua clementia
 6 inuenimus hunc hominem
 pestiferum
 et concitantem seditiones
 omnibus iudaeis

in uniuerso orbe
 et auctorem seditionis
 sectae nazarenorum
 6 qui etiam templum uiolare
 conatus est
 quem et adprehendimus
 8 a quo poteris ipse iudicans
 de omnibus istis cognoscere

perque *e et πάντη τε gr. rell. om. et gig.* hubique C; utique BK. *suscipimus* (ἀποδεχόμεθα) ADF G^oM *vg. dem.*, -iamus T, excipimus *e*: suscepimus BCG*ΘIKORSUVW *c gig. p*: + *te dem.* obtime BC(hob.)MSTU*. *filex S. om. omni T.* gratiarum S. *hacione CR, accionem S.*

4. *ne diutius* (diucius RW, deuc. S) *autem*: ut aut. ne diut. *e et ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλείων gr.*; et ne diut. *gig. om. te FM*O. protraham* (-traam CT) *codd. et vg.*: pertraham M* *ut udtur, traham gig., protrahamus GR**; *gr. ἐνκόπτω plur., ἕκκ. I. min., κόπτω A* (ut udtur) 13. 19. 31. oro* (horo C) = παρακαλῶ: rogo *e*; + *te S^o (ut udtur) e et Eor min. uide infra; deinde + ut FU5H5 (non cod. caraf.). breuiter* (breb. CO) *audias nos = συντόμως ἀκοῦσαι ἡμῶν 15. 18. 180: > breuiter nos audiat gig.; > te audire nos brebiter e = σε ακουσαι ἡμῶν συντομῶς E, et ἀκοῦσαι σε ἡμῶν συντόμως gr. rell. plur., et uoluit audias nos breuiter Bentl. pro: propter p; om. e gig. tua* (tuam p²) *elementia* (-cia RSW, -ciam p²): tuae clementiae *e*; > clementia tua *gig. (casu nominatiuo, uide supra).*

5. *inuenientes e, et gr. εἰρόντες; + enim e gig. cum graeco. hominem: uirum e (> uir, hunc) gig. pestiferum: pestem e gig.; gr. λοιμόν. citantem p². seditiones* (saedit. C, sedic. R, seditionis V, sedicionis S*, -nibus S¹) = στάσεις NABE *min.*: seditionem F*5 *cor. uat. et στάσις HLP al. pler. omnibus iudaeis* (-deis DORW) *in* (om. R; et S) *uniuerso* (hun. C) *orbe* (horbe C) *codd. et vg. cum gr., cf. omn. iud. qui per orbem sunt e: non tantum generi nostro sed fere uniuerso orbe terrarum et omnibus iudeis gig. et* (om. I) *auctorem* (auth. 5H, auctore S) *seditionis* (saedit. C, sedic. RS, sedionis O) *sectae* (-te ORW) *nazarenorum* (norum *sup. lin.* O, nazorenorum I, nazareorum W) *codd. et vg. = πρωτοστάτην τε τῆς τῶν Ναζωραίων αἰρέσεως, ubi dubitandum est utrum πρωτοστάτης perperam auctor seditionis reddatur an sit conflatio duarum lectionum seditionis et sectae = αἰρέσεως: et auctorem sectae nazareorum gig.; auctorem autem nazarenorum sectae e et πρωτ. δε της των ναζ. αιρεσεως E 13.*

6. *etiam: et W e s. uiolare conatus* (quonatus C, cumatus D) *est* (om. W): *uoluit > con. est uiolare Bentl. et > conatus est inquirare e,*

> temptauit contaminare *gig. s (ut udtur), et gr. ἐπέρασεν βεβηλώσαι. et: om. FIRSW c gig. p contra gr.; cum D. adprehendimus* (adpraeh. CFΘI, adprech. D, appreh. U *Tisch. cod. caraf.*, adprehem V*) *codd. plur. et A* = ἐπαρήσαμεν, cf. conpraehendimus e: adprehensum A¹BRV^o, apprehensum KW *vg., et ita gig. p², uide infra u. 7. quem et adpreh. bis scr. O.**

7. *Uersum omisimus cum A*CFGΘOSTU p² s cod. caraf. ('haec uerba nec in grae. uat. nec in gothi. latino cod. leguntur')* *codd. apud Bed. (uide infra), Bentl. et gr. NABHLP al. plus 40, sah. boh.: habent autem A¹BDIKMRVW *vg. c dem. e gig. p², cf. Bed. (expos. 'in hoc loco quidam nostri codices aliquot uersus habent qui in graeco ita leguntur quem et apprehendimus et secundum' etc.), cum gr. E al. sat mult. syr. pesh. et harcl.; legunt uero sic et uolumus secundum legem nostram iudicare superueniens autem lysias tribunus cum ui magna eripuit eum de manibus nostris iubens accusatores eius ad te uenire, sed uariant inter se; om. et A¹BD KRVW *vg. gig. p² (post adprehensum etc.), uolumus A¹DKRW *vg. dem. e gig. p², uolumus BV: uolebamus IM c. nostram: uestram V*. > secundum leg. nos. uol. dem., > sec. nostram leg. uol. e Bed., et gr. κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ἠθελήσαμεν; > uol. eum iudic. sec. leg. nostram D(iudic. eum)I fere cum gr. 46. 66*. superueniens* (*inc. u. 7 Steph. 1555 H^oC*): intercedens DM *gig.*; *transiens dem. e Bed.; gr. παρελθὼν (ἐλθὼν 46. 66*). lysias* (lis. D) *tribunus A¹DI (uide infra)M dem. e gig. Bel. et gr. plur.: > trib. lys. (lis. RW) BKRVW *vg. c p² cum gr. 46. 66*. > cum multa ui dem. e Bed. (multis) cum gr. plur. > cum uim magna lys. trib. I. > de (e Bed.) man. nostris eduxit (sine eum) dem. e Bed. et gr. plur. ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν ἀπήγαγε. inc. u. 8. iubens Steph. 1555 H^oC. accusatores D. om. eius D. ad: ante dem. e Bed. > uenire ad (uel ante) te W e Bed. om. iubens... uenire M gig.*****

8. *a quo* (παρ' οὗ): quo *e Bed., παρ' ᾧ E 36. poteris* (possis *e Bed., gr. δύνησι plur., δύνησι E 13; potes gig. et δύνασαι 73 Chrys.; deinde + et CT cum gr. 25. 66*. om. ipse gig. cum gr. A*. iudicans... cognoscere: > diligentius inquirere de omnibus his gig. iudicans (ἀνασπινας):*

de quibus nos accusamus eum
 9 adiecerunt autem et iudaei
 dicentes haec ita se habere
 10 respondit autem paulus
 annuente sibi praeside
 dicere
 Ex multis annis esse te iudicem genti
 huic sciens
 bono animo pro me satis
 faciam
 11 potes enim cognoscere
 quia non plus sunt dies mihi
 quam duodecim ex quo
 ascendi adorare in hierusalem

12 et neque in templo inuenerunt me cum
 aliquo
 disputantem
 aut concursum facientem
 turbae
 neque in synagogis neque
 in ciuitate
 13 neque probare possunt tibi
 de quibus nunc accusant me
 14 confiteor autem hoc tibi
 quod secundum sectam
 quam dicunt heresim
 sic deseruio patrio deo meo
 credens omnibus quae in

indicans B. istis: om. G; his I (> his omn.). cognoscere S. > cogn. de omn. G. de sec. om. e gig. om. nos T gig. accusamus D. eo e. > eum accusamus gig.

9. adiecerunt D; adierunt B(ierunt in ras.)S. autem: eum S. iudei DORW. dicentes O*. hec S. ita: ista F. om. se e. abere CR*.

10. respondens FO. autem (de HLP etc.): om. D* c cor. uat.; τε NABE min. > paulus autem p*. annuente cum BCDΘKMRTUVW vg., adn. AFGOS Tisch., cf. xii. 17, xxi. 40, et Lc. v. 7: innuente I; + autem V*(sed exp.). sibi: tibi T; om. W. preside BDORSV°W, presidi KV*, praesidi e; + ras. 2 aut 3 litt. U. dicoere (λέγειν): ut (hut C) diceret CT; dicens D gig. Cassiod. (P. L. LXX. p. 1401). ex: et A. annis: temporibus gig. essae R; om. gig. om. te F. > te esse vg. contra gr. iudicem + iustum e cum gr. E min. > iudicem te gig. huic: huius O. > huic genti gig. > genti huic esse te iudicem D. huic sciens bono animo ita diuisum F. sciens (επιστάμενος): compertus gig. bono animo (εὐθύμως NABE min.; -μότερον HLP etc.): constanter gig.; longanimitate e. pro me (+ ipso e): de me gig.; gr. τὰ περὶ ἐμαυτοῦ. satis faciam: rationem reddo gig.; gr. ἀπολογούμαι.

11. potes enim: cum possis gig.; potente te e et gr. δυναμένου σου. cognoscere: uerum scire gig. plus (amplius W) sunt (sint C) dies (om. R*) mihi (michi B; mei W) codd. plur.: > plus sunt mihi dies M vg. Tisch. e cum gr. πλείους εἰσὶν μοι ἡμέραι; > sunt mihi dies plus D, > sunt michi amplius (dies) gig.; > sunt plus dies mihi F dem. p. om. quam e gig. cum gr. (exc. minusc. mult.). duode in M°; .XII. DOSU W. hascendi C. ad orare I, adorare C. om. in C gig. iherus. C, ierus. vg. > in hierus. adorare R. > hierosolimis adorare gig.; προσκυνήσαν (-νησαι 137) ἐν Ἱερουσαλήμ LP al. plur.; rell. προσκυνήσαν (-νησαι E) ἐν Ἱερουσα.

12. in templo bis scr. R*. inuenerunt D. cum aliquo (-quot R): ad aliquem e; gr. πρὸς τινα (τινας E). disputante T (dispo in ras.). aut (ad e): neque gig. oonoursum: consensum D* (corr. mg.); concursus p, dissensiones gig.; gr. ἐπίστασιν NABE min., ἐπισύστασιν HLP etc.; uide 2 Cor. xi. 28 ubi redditur instantia, concursus, incursum. faciente p; mouentem gig. turbe MORW. sinagogis RSTU(sinagog.*°)W. in citate B* (corr. B°); circa ciuitatem e, gr. κατὰ τὴν πόλιν.

13. neque: nec U, ne S. possunt + quicquam D gig. om. tibi gig. cum gr. HLP al. plur. accusant D. > me ac. usant vg. contra gr.

14. confiteor D. om. hoc W dem. om. tibi B* (+ B°) dem. > tibi autem hoc M. om. quod Θ* (+ mg.) gig. om. secundum W. seotam codd. vg. c dem. p: uiam e (Bentl.) Bed. (expos. 'in graeco') et δδβν gr.; uide infra. diouit + isti gig. heresim codd. et vg. (haer. B* vg. Tisch., heresem M, heresim D; heresis e): om. gig. Alibi in hoc libro δδδς semper est uia et alpeus heresis uel secta, et in hoc cap. u. 5 legimus cum codd. omn. sectae. Si ergo Hieronymus habuisset in codice quem corrigebat secundum uiam quam dicunt heresim (ut in e fere est) et uoluisset heresim in sectam corrigere, scripsisset utique sectam in margine. Hanc uocem facile poterat librarius ubi non debebat in textum inferre, praesertim si lectionem quae in codd. mixtis c dem. p seruat in animo habuisset. Quae falsa lectio forsitan ipsa ex breuiori forma secundum sectam quam dicunt isti (ut in gig. est) orta fuit. sio: ita s; sicut gig. diseruio D; seruio F s. patrio deo meo (τῷ πατρῷ θεῷ gr. et uerss.) cum GΘO cod. caraf., edd. Maresch. 1531, Usanian et Iunia 1534, et patrio deo e Bentl.: patri deo meo codd. plur. R c dem. p s, patri et deo meo 52E edd. Hailbr. 1476, Wild 1481, Kesler 1487, Paganini 1497, Froben 1502, Sacon 1515 et 1519; > patri meo

lege et prophetis
scripta sunt
15 spem habens in deum quam
et hi ipsi expectant
resurrectionem futuram
iustorum et iniquorum
16 in hoc et ipse studeo
sine offendiculo
conscientiam habere ad deum
et ad homines semper
17 post annos autem plures
elemosynas facturus
in gentem meam ueni
et oblationes et uota

18 in quibus inuenerunt me
purificatum in templo
non cum turba neque cum
tumultu
20 (19) quidam autem ex asia iudaei
quos oportebat apud te
praesto esse
et accusare si quid haberent
aduersum me
21 (20) aut hi ipsi dicant si quid inuenerunt
in me iniquitatis
cum stem in concilio
22 (21) nisi de una hac solummodo
uoce qua clamaui inter

deo R, > deo patri meo TW *cor. uat.**, > deo patri *cor. uat. mg.*, > patri deo *Bed. (expos. 'in graeco')*. *Lectio patri forsans originem habuit littera o abscissa in margine codicis archetypi, cf. u. 23 de ni pro de uia; forsans etiam meo quod deest in graeco et in uett. e gig. et cor. uat. mg. et in R uario loco ponitur etiam a nobis cum Bentleio omitti debebat; sed τῷ πατρὶ ἴσως non incommode redditur per pronomem possessiuum. omnia forsans p**. que IR. om. in C. et: aut S; + in e. profetis DT. scribta FG.

15. in: ad *gig. s; gr. πρὸς* NC *min.*, els ABEHL etc. hii COSU*W; isti s; om. DI; > ipsi hi e, *gr. αὐτοὶ οὗτοι plur.*, sed om. οὗτοι N. exspectant BOUV; sperant s. > expectant et ipsi D. resurrectionem RS. futurum D; + esse mortuorum e, et + νεκρῶν EHLP etc. iustorum: mortuorum D*; iustorumque e et *gr. δικαίων re.*

16. studio D; studiam p*. sine offendiculo (-cula K, -culum I) conscientiam (-ciam RS) = ἀπόσκοπον συνέδησον (*cf. cum cum abl. pro adiectiuo, Stud. Bibl. iv, p. 245 n.*): inoffensam conscientiam *gig. habere* (εἶχειν NABCE etc.): habens *gig. et εἶχων HLP al. plur. ad pr. (an R*)* = πρὸς: in M, apud e. ad sec.: apud e; om. *gig. p s cum graeco.* > semper ad (apud e) deum et (+ apud e) homines e *gig. cum gr. Ec^{scr.}*

17. plures (πλείονων) *cf. ii. 40, xxv. 14 etc.*: multos *gig. s (ut udtur)*; plurimos *Bed. (retr.)*; + uelut p*. > multos autem annos *gig. elemosynas cum AFGΘKMV (eles.*)*, helem. I, eleem. *vg. e*, aelem. C: elemosinas OW, helemosinas RT, elimosinas S, elymosinas BU¹, helymosinas U*, aelimoysinas D. facturus (*cf. x. 2*): facturus O. gentem (*partim in ras. S*) meam: gente mea e; gentes meas W *cor. uat. mg. ueneram s*; adueni e. > ueni in meam gentem elemosinas facturus *gig. fere cum gr. HLP al. pler.* oblationes S, hoblationes C, olationes R*. > et oblat. adueni e *cum gr. N^oE 137 c^{scr.}*. et uota

(uotum D): om. e *gig. s (Bentl.)*, *Bed. (retr. 'in graeco')* cum *gr. om.*; deinde + facturus s (*ut udtur*) *Bed.*

18. inuenerunt D. taemplo O. non; neque R. tumultu: + et apprehenderunt (*adprach. Θ*, *adprech. D*) me clamantes et (*bis scr. c*) dicentes tolle inimicum (*amicum D**) nostrum (*uirum dem.*) DΘ5Σ *cor. uat.** ('quidam antiqui') c *dem. p** (*non graeci*) *cf. xxi. 36 gig.*; item Stephanus 1555, qui numerat uers. 19 & 20 Et apprehenderunt me etc.; uoluit igitur ut uidetur *inc. u. 19* Et apprehenderunt, u. 20 quidam autem.

20. *Inc. u. 19* quidam *HT Tisch.* quidam autem: om. autem C *dem. cum gr. HLP etc.*; et quidam *gig.*; + uenerunt D. ex: ab *gig.* assia B* D, hasya C. iudei DORW. *Inc. u. 19* quos oportebat *Tisch. T. G. S.* oportebat T; oportuerat *gig. s*; + modo CT *cor. uat.** apud (*apud CGIORST*) te: aperte D; + modo c. praesto (*presto BCDIRTUW, prestos S*) esse (*essae R*) = παρῆναι: adesse e *gig.* accusare (*κατηγορεῖν*) cum ACD (*accuss.*) ΘIMORU^o (*acusare*) W *vg. c dem. e gig. p s*: accusarent BFGKSTU*(*acus.*)V. si *bis scr. S*; om. uoluit *Bentl. cum gr. 104.* aberent R* (*corr. R¹*); habuissent s; habebant p. a^ouersum M; aduersus D *gig.*; ad e.

21. hii DOSTU*W; om. CR. om. si e p *cum gr. (exc. minusc. mult.)*. quid: quam *gig. (uide infra)*. inuenerunt D. in me (*bis scr. Θ**, *pr. exp.*): om. *gr. NAB min.* in me iniquit. arctius in ras. scr. K. iniquitatem *gig.* (> in me iniq. inuenerunt); iniquum e; *gr. ἀδικημα.* cum stem (*sint S**; stetissem c; istem T*; starem dem., et ita uoluit *Bentl.*): stantem me e, stante me *gig.*; *gr. σάντρος μου.* concilium V*; + eorum *gig.*

22. de una (*in ras. scr. Θ*) hac (*ac F*; hoc p*) solummodo (*solomodo S, solummodo R*) uoce: om. solummodo e s (*ut udtur*) et ita uoluit *Bentl.*, *gr. enim plur. περὶ μίας ταύτης φωνῆς*; > de una

eos stans
 quoniam de resurrectione
 mortuorum ego iudicor
 hodie a uobis.
 23 (22) Distulit autem illos felix
 certissime sciens de uia dicens
 cum tribunus lysias
 descenderit audiam uos
 24 (23) iussitque centurioni custodiri eum
 et habere requiem
 nec quemquam prohibere
 de suis ministrare ei

25 (24) post aliquot autem dies
 ueniens felix cum drusilla uxore
 sua quae erat
 iudaea
 uocauit paulum et audiuit ab eo fidem
 quae est
 in iesum christum
 26 (25) disputante autem illo
 de iustitia et castitate
 et de iudicio futuro
 timefactus felix respondit
 quod nunc attinet uade

hac uoce solummodo D, > de una uoce hac e s, et
περι μιᾶς φων. ταύτ. E 80. 137. qua ex quia T;
 quam e. clama²¹ O, clamabi T; clamauit I.
 inter (ad T) eos stans = *ἐν αὐτοῖς ἐστᾶς* NABCE
min.: > stans inter illos s cum gr. HLP al. plur.;
 om. gig. quoniam: quia e gig. resurrectione
 RS. hodiae C, hodi I. > hodie iudicor gig. cum
 gr. 69. 99. 137 al. a (om. I) uobis = *ὑφ' ὑμῶν*
 NEHLP etc.: aput uos s et *ἐφ' ὑμῶν* ABC min.
 > a uobis hodie c.

23. illos: eos c. filix S, felex D. om. de A*
 (+ A¹). uia A¹(om. A*)BDF^{200d}Θ¹I(uiam)
 KMRVW *vg. uett. plur.*: uicf*GΘ*OS^o(uim*)TU
 p*? (iudica pro uia dicens); item + hac Θ¹M *vg. c*
dem., et > hac uia gig. s; + domini p*; + hac
 ueritatis D (> hac uer. uia). dicens: e in ras.
 scr. A; + quia e. cum: eum D. tribunus
 lysias (lis. GRSUW) descenderit (-rit in ras. B,
 -ret M; discenderit S; uenerit p) HCFGΘIKMR
 SUVW *vg. cor. uat.* ('grecus, antiqui; non
 deuenit') c p cum gr. 31 c^{scr}: > tribunus descen-
 derit (-rit sup. lin. O; discenderit D) lysias (lis.
 DT) ADOT *dem.*; > lys. tribunus descend. e cum
 gr. plur.; > descend. lys. trib. gig. s (*ut uditur*);
 + a iudaea S* (-am) U; + rursum gig. Cum
 nomen lysias tribus locis appareat et in uers. syr.
פש. desit suspicamur illud et a latinis olim
abfuisse et postea a librariis restitutum. audiam
 uos (aud. quae ad uos e; gr. *διαγνώσομαι τὰ καθ'*
ὑμᾶς); uos (audiam uos S^o; a iudaeam S*) uenite
 et dicite si quid habetis (+ aliquid S) aduersus
 (-sum S) hominem istum SU.

24. iussitque: et praecepit gig. s; gr. *διατάξ-*
μενος (+ τε H al. plur.). centurioni D, chentur. G;
 + diligenter gig. oustodiri (*τηρείσθαι*) cum
 G*Θ¹I *Bentl.*: custodire (cost. S) *codd. plur. vg.*
et uett. Legimus custodiri non solum quia cum
 graeco concordet sed cum sensui necessarium uidea-
 tur; iussit enim Felix Paulum custodiri et habere
 requiem nec centurionem quemquam prohibere
 etc., ubi et et nec differentiam subiectorum os-
 tendunt. eum: illum s. et habere (*ἔχειν τε*):

habere tamen e (*ἔχειν δέ 31*). neo (ne S *ut supra*
 u. 13) quomquam (quenq. 57², quaeq. O;
 quendam D): et neminem e; gr. *καὶ μηδένα*.
 proibere RT, perhibere B. > de suis prohibere
vg. ministrari e. eis I; illi e gig. s.

25. aliquod CF*IOT. > autem aliquod e;
 gr. *μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς* NBCHLP al. plur. (> *τινὰς*
ἡμέρας AE 137 c^{scr}). dies: s in ras. U. > dies
 autem s. ueniens (adueniens e): cum adesset s,
 cum esset gig.; gr. *παραγερόμενος*. filix S*, felex
 D. drucilla D, druxilla K, drusylla p*. uxore
 (hux. C) sua (ssua W) = *τῇ γυναίκί αὐτοῦ* N*E al.:
 om. αὐτοῦ C*HLP al.; *τῇ ἰδίᾳ γυν.* BC² min. que
 pr. IR, qua W. iudaea DORW. uocauit (-bit
 T): accersit gig. s; gr. *μετελέμφατο*. auditit T.
 ab eo fidem: ab eo de fide s; eum de fide gig.; e
 et gr. *uide infra*. que sec. I. iesum (arctius scr.
 R) ohristum *codd. plur. (in ras. scr. U)*, iesu
 christo FSW: > christum iesum DO *vg. Tisch.*
dem. e, christo iesu gig. s, et χρ. ἰησ. N*BEL 61
 (om. ἰησ. N*CHP al.); > audiuit eum quae est in
 christum hiesum fides e et gr. *ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ*
τῆς εἰς χρ. ἰησ. πίστεως.

26. illo: eo D. de pr.: die O. iusticia RSW.
 et castitate (ca eras. B) *codd. plur. vg.*, et con-
 tinentia s: et de castitate AIMS gig. de iudicio
codd. longe plur. vg. uett. plur.: om. de TU^o e s
Bentl.; *περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ*
κρίματος τοῦ μέλλοντος recte redditur cum codd.
plurimis de iustitia et castitate et de iudicio
futuro, non et de castitate, cum duo potius quam
tria argumenta Felici proposuerit Paulus, quod in
graeco ostenditur per τοῦ κρίματος τοῦ μέλλοντος.
Ceterum ἐγκράτεια est potius continentia ut Gal. v.
23, uel abstinentia ut 2 Pet. i. 6, et sic fere 1 Cor.
vii. 9 (cont.), ix. 25 (abst.), et Tit. i. 8 (cont.).
 iudicio (ic in ras. U, iudicio W) futuro: > futuro
 iudicio M. timefactus (*ἐμφοβος γενόμενος*) ABC
 FGO^{200g}KSUV*W p* *Bentl.*, temefactus V²⁰⁰ p*:
 tremefactus DΘ¹IMORT *vg. c dem.*; exterritus
 factus e; conterritus gig. s. filix S, felex D. quod
 (quo p*, quid D) nuno (om. p*) attinet (att. in

tempore autem oportuno
accersiam te
27⁽²⁶⁾ simul et sperans quia pecunia daretur
a paulo
propter quod et frequenter accersiens
eum
loquebatur cum eo
28⁽²⁷⁾ biennio autem expleto
accepit successorem
felix porcium festum.
Uolens autem gratiam
praestare iudaeis felix
reliquit paulum uinctum
XXV. ¹ festus ergo cum uenisset
in prouinciam

post triduum ascendit
hierosolymam a caesarea
2¹ adieruntque eum principes sacerdotum
et primi iudaeorum
aduersus paulum
et rogabant eum ³ postulantes
gratiam aduersus eum
ut iuberet perduci eum
hierusalem
insidias tendentes ut eum
interficerent in uia
4² festus autem respondit
seruari paulum in caesarea
se autem maturius profecturum
5³ qui ergo in uobis ait potentes

ras. U; adinet CG@OST, adinet D) = τὸ νῦν ἔχον: nunc *gig. s. Cassiod.* (= *Migne P. L. LXX, p. 1402*). tempore autem (*om. autem O*; et tempore *p**) oportuno (*hop. C, opp. vg.*) = καιρῶ δε επιτηδῶ E *arm.*, > et oportuno tempore *Cassiod.*: *gr. vell. καιρὸν δὲ μεταλαβόν.* accersiam (*cf. vii. 14*) BFGIKMOUVW55 *c dem. e* (accersiautem* *pro* accersiam te) *gig. p s.* accersam *HE*: arcessiam ACD@RST; *gr. μετακαλέσομαι.* accersiam te simul, et sperans ita distinctum V *p. pro* accers. te habet faciam te esse praesentem *Cassiod.*

27. *om. et pr. D.* spirans S*; adspersans D. quia: quod I; que D. paecunia C, pecc. DMR. daretur sine *add. BG@IKOSVW cor. uat. mg. c aem. p* Bentl. cum gr. B: + ei (δοθ. αὐτῶ plur.)* ADTU *Tisch. e* (detur) *p**, et > ei daretur CFMR *vg. cor. uat.* cum gr. c^{ser}.* quia pec. dar.: se pecuniam accepturum *gig. s, cf. Tert. infra. om. propter p*. om. quod W. om. et sec. D. om. propter . . . cum eo G. accersiens eum BFIK MOSUVW55 c dem. e* (> eum accers.) *p*, accersens eum *HE, cf. > illum accersiebat et s, eum accersiebat secreta et gig.: arcessiens eum ACD@ RT; gr. αὐτὸν μεταπεμπόμενος; deinde + et S. conloquebatur s. illo c. libere Tert. (fug. 12) paulus . . . cum felix praeses pecuniam accepturum se pro eo a discipulis sperasset de quo et ipse in secreto tractauit cum eo etc.*

28. accepit (*hacc. C, accipit D*): accersit O. portium B'@MUW (-ūm) *vg.*, porticum B*, ponticum *p**; + nomine T. autem *sec. (δὲ N^o min., τε vell.)*: itaque *gig.* gratiam S, prestare BCDIM ORSW. iudeis DOR. felix D. reliquit CF*O RST. uinctum S.

XXV. 1. festus + ras. unius lit. M. ergo (*oδv*): autem *gig. s. Lucif. (p. 192)*. quum @. uenisset D. prouinciam BK; -cia e; + praeses

Lucif. post (in ras. scr. U) triduum (triduum O) = μετά τρεῖς ἡμέρας, cf. postriduum @ e: p. triennium p (ut udtur); post biduum gig., post duos dies s; om. Lucif. hascendit C; + in D e. hierosolymam codd. plur., hieru. K, ihero. CT, iero. vg., hierosolimam RU, hierusolimam DOMS, ierosolimam W: hierosolyma e et gr. ἱεροσόλυμα; hierosolymis V^o (ut udtur) gig. caesarea RW, chesarea C, cessaria D; caesaream I, cesaream S.*

2. adieruntque (= ἐνεφάνισάν τε NAEC *min.*) *codd.* (adierunt sine que W, audieruntque lapsu CFG*T *p**) et *vg., cf. et adierunt gig. s: manifestauerant autem e et ἐνεφάν. δὲ EHL P al. plur. eum pr.: ei e; illum s; om. S. principem I. primi: priores e. iudeorum DORW. et rogabant: rogabantque gig.*

3. postolantes ISV. gratiam S. > gra. postul. *gig. aduersus (-sum A Tisch.) eum (paulum gig.) = κατ' αὐτοῦ gr. plur.: ab eo (id est Festo) CT cum gr. C min. ut iuberet perduci eum: ut eum deduceret gig., ut accerseret eum e; gr. ὅπως μεταπέμψηται αὐτόν; deinde + in CDF@M RT *vg. (non cod. caraf. neque Bentl.) c e. hierusalem (iherus. CT, ierus. W vg.): hierusolimam O, hierosolimis gig., et ἱεροσόλυμα E 32. 96 k^{ser}. tendentes: tenentes T; facientes e; gr. ποιῶντες. interficerint S, -ficerunt D, -ficient W*. > interf. eum *vg. Tisch. e, et gr. ἀνελεῖν αὐτόν.***

4. autem: ergo *gig. Lucif.*, igitur e; *gr. μὲν οὖν.* seruare SW *p**; + quidem CMT55 *c, et > paulum quidem seruari gig. Lucif. in caesarea (ces. OR, cessaria D) codd. plur. (in ras. scr. U) et vg. = ἐν Καισαρείᾳ HLP al. pler.: in (om. S) caesaream (ces. SW) ISW et eis Καισαρείαν NABCE min. profecturum (μέλλειν . . . ἐκπορεύεσθαι): proficisci *gig. Lucif. et om. μέλλειν E^o.**

5. qui ergo: itaque qui *gig. Lucif. in uobis: inter uos gig. Lucif. ait (ayt T): om. dem. gig.*

sunt descendentes simul
si quod est in uiro crimen
accusent eum
6 demoratus autem inter eos
dies non amplius quam
octo aut decem
descendit caesaream
et altera die sedit pro tribunali
et iussit paulum adduci
7 qui cum perductus esset
circumsteterunt eum
qui ab hierosolyma
descenderant iudaei
multas et graues causas
obicientes quas non poterant probare

8 paulo autem rationem
reddente
quoniam neque in legem
iudaeorum neque in templum neque
in caesarem
quicquam peccaui
9 festus autem uolens iudaeis
gratiam praestare
respondens paulo dixit
uis hierosolymam ascendere
et ibi de his iudicari apud me?
10 dixit autem paulus
ad tribunal caesaris sto
ubi me oportet iudicari
iudaeis non nocui

Lucif. cum gr. min. 99. > ait in uobis *p** cum *gr. k^{scr.}* potentes (-tis S*; potens F* sed corr. F¹) sunt: possunt *gig. recte*; *om. potentes Lucif. descendentēs* (disc. DS) simul *codd. plur. et vg. = συνκαταβάντες*, descendant simul T; descendentes e, descendant et *gig. Lucif., et καταβαρτες N*; deinde + caesaream (ces. T) CT non *gr.* quod (*in ras. scr. U*): quid IS* (corr. S²) *p. om. in sec. W.* uiro: uirum CT; + hoc SU et *gr. 31 al. plur. orimēn* (cremen D): illicitum e; *gr. άτρονον.* accusent⁸ O, acusent M^c, accusent D, accent T* (+ us cor.).

6. demoratur S; demorabatur M^o (*in ras. scr.*). autem: ergo *gig. Lucif.*; + est R. hamplius C; plures *gig.*, plus *Lucif. om.* quam F e *gig.* hocto C; .VIII. DW. decim S; .x. DW; + et MT. > non ampl. (plus *Lucif.*) quam oc. aut de. dies O *p. Lucif.* descendit DS*; descendens e; + in e. caesaream SW, cessariam D. et *pr. om. e*; *gr. plur. καταβάς . . τῆ ἐπαύριον, sed κατεβη . . κοι τη εν. 180 ut uid.* altero die *Lucif.*; in crastinum e. sedens e (*et om. et sec.*). paulum adduci (*et G^o*) = τὸν Π. ἀχθῆναι plur.: > adducere paulum *gig.*; > citari paulum G* *Lucif. et ἀχθῆναι τὸν Π. gr. L cop. arm.*

7. qui oum (quum Θ) perductus (prod. U, add. *gig. Lucif.*) esset (esset R; est T): adueniente autem eo e, et *gr. παραγενομένου δὲ αὐτοῦ.* circumsteterunt ὄϋ, circumsteterunt R. hierosolyma *codd. plur.*, hieru. O, ihero. C, iero. *vg.* hierosolima U, hierosolima DMS, iherosolima T, ierosolima W; hierosolymam I, hierosolimam R; hierosolimim c *gig.*, et *gr. ἀπὸ Ἱεροσολύμων.* descenderant DS; descenderunt IO. iudei DR. > iud. q. ab hier. desc. *gig. Lucif.* multa *gig. Lucif.* grauas S; grauia *gig. Lucif. causas* (ca^sas T, caussas D): crimina *gig. Lucif.*; *gr. αἰτιώματα.* hobicientes C, obiec. D¹V, obiic. *vg. Tisch.*, oicientes O, obiecentes D*; + ei ISU *p. cum gr.*

L min.; + paulo e cum *gr.* EHP al. *pler. quas*: que *gig. p. Lucif.* poterant (ισχυον): uincebant e; + pro ut uidetur I* (sed *erasum*). probare *in ras. scr. U*: adprobare O; *om. D** (+ mg.). > probare non pot. *gig. Lucif.*

8. paulus *p. autem* (de *gr. E*): *om. DW vg. cor. uat. mg. cum gr. plur.*; + omnibus *cor. uat.** rationem S; ratione BF* I e, ratione R *p.* redente S. > reddente rationem D. paulo . . . reddente: paulus autem rationem redditurus dixit O. quoniam: quod *gig. Lucif. lege FRSW p. Lucif. iudeorum DRW.* neque in le. iud. *bis scr. R**. templo F *p. Lucif.* neque in templum *sup. lin. scr. I. in tert. sup. lin. O.* cesarem RS, cess. D; caesare F *Lucif.*; caesaream B* (corr. B¹) IW (ces.). quidquam CO; aliquid *gig. Lucif.* peccabi T; peccauit *p.*; deliquerit *gig. Lucif.*; sed *gr. ημαρτον.*

9. *om. autem D dem. p.* uolens iudaeis (-deis DOR) gratiam (-ciam S) praestare (prest. CDIM RSW) θέλων τοῖς Ἰουδ. χάριν καταθέσθαι ΝΑ (χάρματα) BCE min.: > uolens gratiam praestare (patrare *gig.*) iudaeis *vg. gig.*; > τοῖς Ἰουδ. θέλων χά. καταθ. HLP etc. apud Latinos non redditur. respondit A; *om. gig.*; + autem T. paulo: + *ras. unius lit. F*; paulus I; + et A. > dixit paulo *gig. uis* + in e. hierosolymam *codd. plur.* (e *sup. lin. G*), ieros. *vg.*, hierosolimam MU* (hierol[s.]) *gig.*, hierosolimam DRS, iherosolimam T *p.*, ierosolimam W c, cf. u. i: hierosolyma A e, hierosolyma O, iherosolyma C, hierosolima I. ascendere: descendere D; ascendens e (*et om. et*). > ascend. hieros. *gig.* hiis DW. iudicare OV*; *gig. uide infra.* > iudicari de his TW (hiis) *p.* apud GIM*ORS. > apud me iudicio contendere *gig.*

10. dixit (είπεν): ait *gig. om. ad S** (+ S²) tribunali S. caesaris RSW, cess. D. sto: asto *p.*; stans sum e; *gr. ἐπὶ τοῦ βήματος Καλο. ἐστῶς εἰμι*

- sicut tu melius nosti
¹¹ si enim nocui aut dignum
 morte aliquid feci
 non recuso mori
 si uero nihil est eorum
 quae hi accusant me
 nemo potest me illis donare
 caesarem appello
¹² tunc festus cum consilio
 locutus respondit
 caesarem appellasti
 ad caesarem ibis.
¹³ Et cum dies aliquot transacti
 essent

- agrippa rex et bernice
 descenderunt caesaream
 ad salutandum festum
¹⁴ et cum dies plures ibi
 demorarentur
 festus regi indicauit
 de paulo dicens
 uir quidam est derelictus
 a felice uinctus
¹⁵ de quo cum essem hierosolymis
 adierunt me principes
 sacerdotum et seniores
 iudaeorum
 postulantes aduersus illum

plur., > ἐστὶς ἐν τ. β. κ. (+ εστω B) εἰμ N*B 31. ubi (ὄν) cum ABC(hubi)DΘIKRSVW c e p Bentl.: ibi FGMOTU53C dem. *gig.* paulus ad tribunal caesaris. sto ibi etc., ita distinctum F; cf. > paulus ad tribunal cesaris. Ubi asto p. om. me S. iudicari: iudicium experiri *gig.* > iudic. oportet R. iudaeis *codd. plur.* (-deis DRTW) et *vg.*: iudaeos A Tisch. e *gig.* et sic nos cum accus. Mc. xvi. 18, Lc. iv. 35, Act. vii. 26, xviii. 10 etc., cf. Roensch 'It. u. Ug.' p. 441. noui B* (+ c B*). sicut + et T e p (Bentl.) cf. *gig.*; gr. ὡς καὶ. tu: + ipse O; + quoque *gig.* nosti: cognoscis e. > nosti melius D. sicut . . . nosti in ras. G. sicut . . . enim (11) om. S* (+ mg.). iudicari (iudaeis non nocui) sicut tu melius nosti ita distinctum 5.

11. enim (μὲν γάρ HLP al. *pler.*): quidem e (μὲν 40); gr. *rell.* μὲν οὖν. nocui: noceo *gig.*, et gr. ἄδικῶ. aut omnes cum gr. E 29 syr. *pesh.*: sed *kal gr. vell.* indignum F* (sed *corr.*). morti Θ¹; mortis SU p*. > morte dignum *gig.* aliquit W. feci (πέπραχα): admisi *gig.* p. > feci aliquid e (Bentl.) cum gr. recuso (-sso D) = παραιτούμαι: excuso *gig.*; accuso p*. mori (-ri in ras. U) = τὸ (τοῦ H min.) ἀποθανεῖν: mea morte p*; me morte dignum *gig.* uero: autem *gig.* p. nichil B. > horum est W. quae (que IMRS*W, qui S*): de quibus p*; gr. ὧν. hi (hii DF*OS* T) = οὗτοι: isti A Tisch. e *gig.*, cf. iudaeos u. 10; om. CW cum gr. 16. 23. 37. 100. accusant D; + in CDΘ¹ T c; + aut dicunt de *gig.* p*. me sec. sup. lin. G. > me potest V e *gig.* p Bentl. cum gr. om. illis W. donare in ras. U; dare S. > donare illis *gig.* p. caesarem MRSW, cess. D. appello (apello BRT): inuoco e; gr. ἐπικαλούμαι.

12. om. cum F. consilio (= συμβουλίου *plur.*, συνεδρίου C) cum ABCDFGΘIKMOSTUV5 c e *gig.*: concilio (de orthographia cf. Forcell. s. u.

consilium) RW53C p. loquutus Θ; > conlocutus cum cons. e cum ord. gr. respondit: ait *gig.* caesarem bis RW, pr. S; cessarem bis D, sec. S. appellasti R; inuocasti e. ad bis scr. U.

13. et (om. O) cum (quum Θ) dies aliquot (-quod CF*ORST; multi *gig.*) transacti (transacti R) essent: diebus autem transactis aliquod e, et gr. ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν. agrippa D. bernice BDF*I; beronice G* T dem. *gig.*, beronice Θ, beronichae C, ueronice e; beronices *Cassiod.* (Complex. in Act. = Migne P. L. LXX. 1402). discenderunt DS*; demorati sunt e, gr. καθήνησαν; deinde + in e. caesaream S, cessariam D; om. W. om. ad e. > festum salutandum *gig.* salutandum = ἀσπασόμενοι 61 al. *plur.*: sed gr. *plur.* ἀσπασάμενοι.

14. et cum (quum Θ) dies (in ras. G) plures (aliquot A): > et cum plures dies p, > cum autem pl. dies e, et gr. ὡς δὲ πλείους ἡμέρας. ibi demorarentur (sed > διέτριβον ἐκεῖ gr.) *codd. plur.* (-retur DG*) 3C: ibidem morarentur BCΘ IKRTVW c, ibidem demorarentur O; ibi morarentur 53 dem. p; > demor. ibi e Bentl. et gr. > demor. ibi dies plures *gig.* et cum . . . festus om. S* (+ mg.). om. regi D. indicauit (ind. S*, indicabit T) = ἀπέθετο. > indic. regi *gig.* > de paulo indic. D*. > est uir quidam *gig.* derelictus (diril. D) = καταλειμμένος: relictus CT *gig.* Ambr. (in ps. 36). felice DS*, felice G*. uinctus (uictus S*) = δέσμιος: in custodia Ambr.

15. cum (quum Θ) essem (essaem O): cum fuissem e, cum affuissem *gig.*; gr. γενομένου μου. hierosolymis *codd. plur.*, hieru. O, ihero. C, iero. *vg.*, hierosolimis MU, hierusolimis DRS, iherosolimis T, ierosolimis W: in hierosolyma e et eis *leposόλυμα gr.* adierunt (aud. A*IT, *corr.* A) = ἐνεφάνισαν, cf. u. 2: adieruntque B. me (μοι E5): om. e cum gr. *rell.*; + iudei D. principem I. sacerdotum: iudeorum W. saeniores C.

damnationem
 16 ad quos respondi
 quia non est consuetudo
 romanis donare aliquem
 hominem
 prius quam is qui accusatur
 praesentes habeat
 accusatores
 locumque defendendi accipiat
 ad abluenda crimina
 17 cum ergo huc conuenissent
 sine ulla dilatione
 sequenti die sedens pro tribunali iussi
 adduci uirum
 18 de quo cum stetissent

accusatores nullam causam
 deferebant de quibus ego
 suspicabar malam
 19 quaestiones uero quasdam
 de sua superstitione
 habebant aduersus eum
 et de quodam iesu defuncto
 quem adfirmabat paulus
 uiuere
 20 haesitans autem ego
 de huiusmodi quaestione
 dicebam si uellet ire hierosolymam et
 ibi iudicari de istis
 21 paulo autem appellante
 ut seruaretur ad augusti

iudaeorum: iudeorum DRW. postolantes ISV. aduersum G*QSW. eum e *gig.* damnationem (dampnat. DQW, dampnac. R, damnac. S) = καταδικην NABC *min.*, cf. ut dampnaretur *gig.*: iudicium e et δικην EHLP etc.

16. quos: quod F. consuetudo D. > romanis consuetudo *vg.* (non *gr.*). donare (donari *p*) = χαρίζεσθαι: damnare IR¹SC c *dem.*, dampnare D *gig.* om. aliquem *gig.* hominem (om. S*): + in perditionem *gig.* et + εις ἀπώλειαν *gr.* HLP *al. pler.*; *cor. uat.* 'dampnare (donare *mg.*) aliquem hominem *grecus*; donare aliq. hom. in perditionem (om. *mg.*) *antiqui sic habent.* is (his CF*GIRS TW): om. e. qui *sup. lin.* G. accusaretur D (accuss.)O. presentes BCDKMRUW. abeat R*; habet *gig.* acusatores U, accus. D. > hab. accus. praesentes *gig.* locumque: et locum T e *gig.* defendendi (deff. R, diff. D, deuendendi C) = ἀπολογία: excusationis e. ad (*in ras.* U) abluenda (abolenda c) crimina (cremina D) *codd. et vg.*: de crimine e, criminis *gig.* (> cri. accipiat) et *gr.* περὶ τοῦ ἐγκλήματος; deinde post crimina + quae ei obiciuntur (obiec. D, obii. 55) D55 *cor. uat.**, non autem *gr.*

17. cum (quum CQ) ergo (itaque *gig.*) huc (hunc BDG^o) conuenissent (uenissem *gig.*): > cum ergo conu. huc *Bentl. cum gr.*; conuenientium enim eorum in praesente e; *gr.* συνελθόντων οὖν αὐτῶν ἐνθάδε. dilacione RS; dubitatione *p*; + faciens e. sine ulla dil. *in ras.* G. sequenti G; in sequenti 5. diae C. sedi *gig.* tribunali + et *gig.* iussit FIR^o. abduci D.

18. cum (quum Q) stetissent (adstit. DQU*?, asstit. U¹ *gig.*): stantes e; *gr.* σταθέντες. accusatores D. causam D55; culpam e; + mortis S (deinde + inu; *exprunxit cor.*). deferebant D, defendebant C; afferebant *dem. gig.*; ferrebant *cor. uat. mg.* > affer. causam *gig.* de quibus:

sicut *gig.* (*uide infra*). ego: om. *gig.*; ipse *cor. uat.** ('*antiqui*'); ego ipse *cor. uat.* ('*grecus, antiqui*'); sed om. ipse *mg.*). suspicarer CT. > suspicabar ego e *cum gr.* EHLP *al. pler.* malam (= πονηράν AC* *min. syr. pesh. et harcl.*) cum AVW c *gig. p'* *Bentl.* sensus enim est nullam malam accusationem deferebant de quibus ego suspicabar, cf. malam scientiam *cor. uat.*: malum BCD F G*(?)ΘIMORSTU *vg. dem. p**; malis e et πονηρῶν N^oBE 61. 100 etc.; mala K *cor. uat.* ('*antiqui, grecus*') et πονηρά N^oC³; mali G^o; om. *gr.* HLP *al. longe plur. non autem codd. latt.* > malam sicut suspicabar *gig.*

19. quest. CDIMRUW, quesc. S, quesc. O. quasdam: as *in ras.* U; quosdam M^o. superstitione (-sticione S, -stitione R, -stione KV*, sed *corr.* V¹, supraestitio^o G^o) = δεισιδαιμονίας: religione *gig.* habebant (εἶχον): deferebant *gig.* (> def. de sua relig.). om. aduersus eum *gig.* om. et T *dem.* iesu C, hiesu e. > iesu quodam *gig.* adfirmabat (aff. BKU^oW *vg. Tisch.*, adfirmat T) = ἔφασκεν: dicebat *gig.* et ἔλεγεν 137 *c^o*.

20. haesitans BFGΘIKMOU *vg.*, cf. x. 17, xi. 12: hes. ACRSTVW, hes. D. -ns autem ego arctius *in ras.* U. quaestione (ques. CDIMRUW; quaestionem K *p**): quesciones S; quaestionibus O, questionibus *gig.* dicebam (ἔλεγον): interrogauit *gig.* uellit S, uelit U. ire + in D. hierosolymam BFGΘIK, hieru. V, ihero. C, iero. *vg.*, hierosolimam MRU c *gig.*, hierosolimam DOS, iherosolimam T *p'*, ierosolimam W: hierosolyma A e (*Bentl.*); iherosolime *p**; *gr.* εις Ἱεροσόλυμα. iudicari (-re O) = κρινεσθαι: diudicari Θ; iudicio contendere *gig.* de istis (his D): om. *gig.* iudicare . . . autem (21) *in ras. scr. B.*

21. appellantem F*, apellante OR; + cesarem R. ut (huti C) seruaretur; seruari eum e et *gr.* τηρηθῆναι αὐτόν. ad (*in e*) augusti (sebasti e;

cognitionem
iussi seruari eum donec
mittam eum ad caesarem
22 agrippa autem ad festum
uolebam et ipse hominem
audire
cras inquit audies eum.
23 Altera autem die cum uenisset
agrippa et bernice
cum multa ambitione

et introissent in auditorium
cum tribunis et uiris
principalibus ciuitatis
et iubente festo adductus
est paulus
24 et dixit festus
agrippa rex et omnes qui simul
adestis nobiscum uiri
uidetis hunc de quo omnis
multitudo iudaeorum

> agusti ad D) cognitionem (-ne I, cognotionem e*, cognionem O) cum ACDGΘIMOTU'ϠΞϞ c dem. gig. e p = εἰς τὴν τοῦ Σεβ. διὰγνωσιν: agusti (agusti S*) cognitioni (-cioni S) BFKSVW(-nis)Ϟ, aug. cognitione R^e, aug. cognitionem R*U*. iussit B* (ut uditur) I. serui S* (+ ar cor., deinde erasil); seruam D. mittam = πέμψω HLP al. plur.: remittam e et ἀναπέμψω NABCE min. cesarem RS W, cess. D; *Uersum ita habet gig.* tunc paulus appellauit cesarem et petiit ut reseruaretur ad augusti cognitionem. cumque eum non possem (*sic codex*) iudicare iussi eum reseruari ut remittam eum cesari.

22. agrippa autem ad festum sine adit. AF G*IOSU gig. et gr. NAB 13: agr. au. dixit (> dix. au. p*) ad fes. BKRUV *vg.* c p; > agr. au. ad fes. dixit G^eΘM dem. e, agr. au. ad fes. ait CDT (agit) gig., et + ἔφη post Φῆστον CEHLP al. pler. uoleuam O, uolebat F*; uellem gig. audire (*in ras. scr.* U; uidere S; > aud. hominem T) sine add. codd. plur. cum gr. NAB cop.: + ad ille e cum gr. rell.; + et festus dem.; + et festus ait Θ cum syr. pesh.; + ait ei festus SU. inquit CF*I ORST. audias M p*; uidebis S. illum T.

23. altera autem (ergo uoluit Bentl. cum gr. οὐν) die: crastina uero e. cum uenisset (uenisset D) = ἐλθόντος, cf. ueniente e: cum uenissent gig. agryppa C, agrippa O. bernice (-cae BF*, baernicae I) = Βερνικῆς plur.: beronice ΘT dem. gig. Cassiod. (= Migne P. L. LXX. 1402), beronicae C, ueronice e, bironice D et Βερωνικῆς gr. C; deinde + ras. parua G. multa: magna gig. ambitione (ambic. RS, hambit. C) codd. et edd. = φαντασίας, cf. Nep. in Dione c. 2 'magna eum ambitione Syracusas perduxit' etc.: multo apparatu Erasm. sed sine causa. introissent D; intrassent gig. auditorium (audi|torium B, auditorium S, adiutorium O*) = ἀποαθήριον: atrium D* (corr. mg.). om. uiris S. principalibus (τοῖς κατ' ἐφοχῆν): principibus G s Bentl.; + constitutis e et + οὐσι EHLP al. pler. ciuita^{is} O. et iubente (iuuente O) cum ADG*ΘO e Bentl., et gr. πανε omn. καὶ κελεύσαντος: iubente (sine et) BCFG*IKMRSTU VW *vg.* c dem. p cum gr. 61; iussit gig. s (deinde pergunt festus adduci paulum).

24. dixit: dicit I *vg.* Tisch., ait e gig. s (?), et gr. φησίν. om. festus gig. agryppa C, agrippa O. om. simal gig. s. ad|estis U; conuenistis gig.; gr. συναρόντες. nouiscum O. uiri + iudei D. hunc: + hominem ϞS, + uirum gig.; non gr. omnis (omnes S): uniuersa gig. s. iudeorum DO RW. interpellauit codd. et *vg.*, adit gig. s = gr. ἐπέτυχεν BH 25. 40. 105 syr. pesh. et harcl.: interpellauerunt e et ἐπέτυχον NACELP etc.; uoluit interpellarunt Bentl.*, deinde correxit ipse. mihi e. hierosolymis codd. plur., hieru. V, ihero. C, iero. *vg.*, hierosolimim RU, hierosolimim DOS, iherosolimim T, ierosolimim W: hierosolimam M. petens ABFG*ΘI (potens) KOSU*VW reddentes ut credimus ἐπέτυχεν per interpellauit me petens: petentes (ut cum clamantes concordet) CG*MRU¹ *vg.* c dem. p; om. (nam ζητῶν uel ζητοῦντες non est in gr.) e gig. s Bentl. om. et tert. e. hic (hi gig.): om. CG*MRU *vg.* c dem. e p non gr. Duram Hieronymi interpretationem mutare non ausi sumus, quae duplici uitio laborat, primo quod multitudo cum petens et clamantes iungatur, altero quod loca disiungat (Hierosolymis et hic Ἱεροσόλυμοις καὶ ἐνθάδε) quae arte in graeco coniunguntur. Melius Erasmus interpellauit me et Hierosolymis et hic, acclamantes etc. clamantes (βοῶντες NAB 61) ABFG*ΘIKOS (clementis*) TUVW p^e s Bentl.: acclamantes (ἐπιβοῶντες CEHLP al. plur.) C (adcl.) G*MR *vg.* dem.; inclamantes c gig. p*, exclamantes e. hoportere C; oportet s. illum s. uidere F*. hamplius C; om. gig. > amplius uiuere c. petens . . . uiuere amplius: ut traderem eum morti inaccusabilem non potui tradere eum propter mandata que habemus cessaris si quis autem accusat eum sequatur cessarem ubi custoditur qui cum conuenissent clamauerunt tollite eum de uita non oportet uiuere eum amplius D, cf. et hic ut traderem eum iis ad tormentum s'ne defensione. non potui autem tradere eum propter mandata quae habemus ab augusto. si autem quis eum accusaturus esset dicebam ut sequeretur me in caesarem ubi custodiebatur. qui cum uenissent clamauerunt ut tolleretur e uita syr. harcl. mg.; item petentes ut eum in mortem traderem. sed in accusatione non potui eum tradere propter prae-

interpellauit me hierosolymis petens
et hic clamantes non oportere eum
uiuere amplius
²⁵ ego uero comperi nihil dignum
eum morte admisisse
ipso autem hoc appellante
ad augustum iudicauī mittere
²⁶ de quo quid certum scribam
domino non habeo
propter quod produxi
eum ad uos
et maxime ad te rex agrippa
ut interrogatione facta

habeam quid scribam
²⁷ sine ratione enim mihi uidetur mittere
uinctum
et causas eius non significare.
XXVI. ¹ Agrippa uero ad paulum ait
permittitur tibi loqui
pro temet ipso
tunc paulus extenta manu
coepit rationem reddere
² de omnibus quibus accusor
a iudaeis rex agrippa
aestimo me beatum apud te
cum sim defensurus me hodie

ceptum quod habemus a caesare. si quis autem uelit cum eo iudicio contendere [sequatur eum] caesaream. et acclamarunt non oportere eum uiuere amplius *uersio bohem. apud Tisch. Pergit syr. harcl. mg.* quum autem hanc et alteram partem audissem comperi quod in nullo reus esset mortis. quum autem dicerem uis iudicari cum iis hierosolymae? caesarem appellauit. de quo nihil certum scribere domino meo habeo.

²⁵. ego uero comperi (comp. BCF*RS; > comperi uero O) = ἐγὼ δὲ καταλαβόμεν N*ABCE min.: ego autem compertus e, ego uero cum eum deprehendissem *gig.*, ego uero cum deprehendissem illum et s, et ἐγὼ δὲ καταλαβόμενος N*HLP al. *pler.* nichil BW. om. eum hic *gig. s* (uide supra). > eum dignum O *p* cum *gr.* 68 *g^{act}*. morti Θ^1 . > morte eum *vg.* *Benl.* (secundis curis) cum *gr.* NHP al. *pler.* > morte dignum *gig. s*. admisisse D, ammississe U; gessisse *gig. s*, egisse e. ipse DM; ideo W. autem: uero M. hoc omnes = τούτο ut uidetur: sed *gr.* τούτου *plur.*, του παυλου B*. > hoc ipso autem s; > hoc ipso etiam *gig.*: καὶ αὐτοῦ δὲ HLP al. *pler.* (αὐτοῦ δὲ N*ABCE min.). appellante R; inuocante e; + eum *p.* om. ad CDG*IMT e *gig. s*. agustum DS*U. iudicabi T; + eum T. dimittere I; transmitti *gig.*; mittendum s; + eum e cum *gr.* EHLP al. *pler.* (cf. T *p* supra). augustum, iudicauī mittere ita distinctum C5¹U¹.

²⁶. quid certum: om. e* (non E¹); quid tantum e^o; quod certum uoluit *Benl.* scribo U* (corr. U¹). domino: de eo T (ut uidetur) *p**; + meo c cum *gr. min. satis mul.*; + quid e^o. non abeo CR* (corr. R¹); non habeam D* (uel o *cor.*); non inuenio *gig.*; om. T. propter quod (in *ras.* U): propter ea S; ideoque *gig. s*. perduxī \mathfrak{S} ; duxi D; *gr.* προήγαγον NBCHLP etc., προσήγ. E min., ἐπήγ. A. illum s. > eum produxi T. ad *pr.*: coram e. maxima G. ad *sec.*: ante e. om. te S* (+ S²). agryppa C; om. *gig.* om. ut *p**.

interrogacione RS; -tionem I. om. facta D. abeam .C. quit R¹; quis R*²; quod T *gig. s* *Benl.*

²⁷. sine ratione (rac. RS) = ἀλογον: iniustum *gig. s* (ut uidetur). om. enim *p**. michi BW uide|tur U. mittere D. causas eius (τὸς κατ' αὐτοῦ αἰτίας) cum ACFG Θ MU (in *ras.* scr.) V *vg.* c *dem. p s* (> eius causas), cf. eas quae aduersus eum sunt culpas e: causam eius BD(causam)IKO (om. eius)RSTW *gig.* signare D.

XXVI. 1. agryppa C, agrippa M. uero: autem D e *gig.* ayt T. permittetur DFG*; + enim *gig.* om. tibi e. loqui pro temet (temed C) ipso (ipsum I) *codd. et vg.*: > de te ipso loqui e et περι σεαυτοῦ λέγειν NACE min., ὑπὲρ σ. λέγειν BLP al. *pler.*; rationem reddere de te *gig.* et λέγειν περι σ. H min.; λέγειν ὑπὲρ σεαυτοῦ in *graeco non inuenitur.* extenta (-sa D e *gig.*) manu: extendens manum T. coepit (cae. MR, ce. SW) rationem (rac. RS) reddere = ἀπελογεῖτο: rationem reddebat e; + dicens *gig. s*.

2. omnibus + de e. quibus om. G* (> quibus omnibus G^o)S* (reddere de omnibus. accusor etc., ita distinctum). accusator W*; accusaretur D. iudeis DORW; + o *Hieron.* (i. 305). > rex agr. a iudaeis (et + de his) *Ambr.* (ps. 118). estimo DRTW, extimo C; existimo *Hieron.* me *pr.* in *ras.* longa scr. B; + ipsum e *Bed.* (expos. 'alia translatio'). beatum: felicem *Ambr.*; + essae R. > beatum me M. apud (apud CGIMORST W; a F*) te (om. I*, + I¹): aperte D. > apud te beatum C. oum (quum Θ) sim defensurus (diff. D) me hodie (hodie C) = fere μέλλω ἀπολογεῖσθαι σήμερον EHLP al. 40, cf. incipiens rationem reddere hodie e *gig.* (s) *Ambr.* (om. hodie) *Bed.* ('alia transl.'): cum sis defensurus me hodie ORT *Bed.* (in *lemmate expositionis teste Sabatier, non Giles*) errore aperto; > quum apud te sim hodie defendendus *Hieron.*, cf. μέλλω σήμερον ἀπολογεῖσθαι NABC min.

³ maxime te sciente omnia
 quae apud iudaeos sunt
 consuetudines et quaestiones
 propter quod obsecro
 patienter me audias
⁴ et quidem uitam meam
 a iuuentute quae ab initio
 fuit in gente mea in hierosolymis
 nouerunt omnes iudaei
⁵ praescientes me ab initio
 si uelint testimonium
 perhibere
 quoniam secundum certissimam sec-
 tam nostrae religionis uixi phari-
 saeus

⁶ et nunc in spe quae ad patres
 nostros repromissionis
 facta est a deo
 sto iudicio subiectus
⁷ in qua duodecim tribus nostrae
 nocte ac die deseruientes
 sperant deuenire
 de qua spe accusor a iudaeis rex
⁸ quid incredibile iudicatur
 apud uos si deus mortuos
 suscitatur?
⁹ Et ego quidem existimaueram
 me aduersus nomen iesu
 nazareni debere multa
 contraria agere

3. maxime (-ma G; + et FU¹) te (tunc W) sciente = *μάλιστα γνώστην σε ἔντα (uel ἔντα σε)*: > max. sciente te C, > sciente te max. dem.; maxime scientiam habenti e; cum maxime cognitos has (= habeas?) *gig.*; qui praecipue nosti *Hieron.* omnia (*πάντων*) *codd. et vg. non satis recte*: omnes M^o *ed. Iunta* 1534, cunctas *Hieron.*; omnium e; *deinde* + et *SC.* que IW. aput CGIOS; in *Hieron.* iudeos DORW; iudaeis *Hieron.* sunt: super W. consuetudinis D (consui.)R*T; consuetudinesque e et *gr. ἰθὺν τε.* questiones CIMR'S (quesc.)UW; questionis D (quaest.)R*T. omnia . . . quaestiones: mores et sectam et questiones legis que apud iudeos sunt *gig. om.* quod S. obsecro (hobs. C) = *δέχομαι*: deprecor *gig.*; + te M *dem. cum gr.* CHLP *etc.*; + ut D. patienter RSW. > audias me *gig.*; audire me e.

4. om. et *gig.* quidem (dem *semi erasum* S): quidam V*W. > uitam quidem *gig.*; *sed gr. τὴν μὲν οὖν βίωσιν.* meam + et SU* (*ut uditur*). a iuuentute quae (que IMW) ab initio (-cio RSW) fuit = *ἐκ νεότητος τὴν ἀπ' ἀρχῆς γενομένην* BC*H *min.* (*τὴν ἐκ νεότη. τὴν κ.τ.λ. SAC*LP etc.*): ex iuuentute que fuit *gig.*; > ab initio iuuentutis factum e et *την ἀπ' ἀρχῆς τὴν ἐκ νεότη. γεν. EP.* om. in gente mea S. om. in sec. FU *gig. cor. ual. mg.*; uoluit inque *Bentl.*, cum *gr. ἐν τε.* hierosolymis O, ihero. CT, iero. *vg.*, hierosolimis MRU, hierosolimis DS (-solislimis *laxe in ras.*), ierosolimis W. nouerunt: sciunt *gig.*; uenierunt *lapsu* D. om. omnes M*. iudei DMORW.

5. iudei praescientes me. Ab initio *sic diuisum* p*. praescientes (pre. BDIMRSW) me (om. CΘ*I *cum gr. 137 c^{or} arm.*) ab (hab C) initio (-cio RS) = *προγνωσκόντες με ἀνωθεν*: *rectius reddunt* qui ab initio me nouerunt *gig.*, qui prius nouerant me ab initio *Erasm. Turic.*, qui antea nouerint me iam inde a maioribus *Beza.* uellent

A*DSV; uellent G*R *dem. gig.*; uel in O. peribere CRT. quoniam: quia e *gig.* secundam S. *sectam*: certam I. nostre OSW. reigionis S, religionis R* *lapsu*; + semper *gig.* uixi + semper R. phariseus IMRUW, phariseus S, farisaeus GT, farisaeus D.

6. spes I. quae (que IRW) ad patres (patre I^o) nostros repromissionis (-ssio O e) facta est a deo (ad eo W) = *τῆς εἰς τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐπαγγελίας γενομένης ὑπὸ τοῦ θεοῦ*: > repromissionis q. ad p. nostros f. est a deo D; > quae ad p. n. facta est repromissio a deo *gig.*; q. ad p. n. repromissionis a deo facta est *dem.* sto (*ἔσθηκα*): asto c p, isto D, iusto C; *deinde* + in *cor. ual.**, + ante tribunal p², + et iudicor pro quam D (*cf. gig.*). iudicio (-tio W, iudio D) subiectus: et iudicor *gig.*; iudicandus (om. dus*) e.

7. in qua *contra gr. (els ἦν) codd. paene omni.* 573, *cf. Roensch 'It. u. Ug.' p. 406*: in quam G^{SC} *Tisch. cod. caraf. e gig.* XII ADS*UW. nostrae (-tre W) *sine addit. codd. et vg. et aeth. contra graecum*: + instanter *gig.*, + ex tenecitate e et *gr. + ἐν ἐκτελειῶ.* nocte ac (hac C; et 573) die (diae C; te S*): om. B. ac die de- *arctius in ras. scr. U.* deseruientes cum ACDGΘIMORU *vg. c dem. e (-uens) p.* et deseruiunt *gig.*, *cf. vil. 7*: seruientes BFKSTVW; *gr. λατρεύον.* sperat e (*gr. enim τὸ δωδεκάφυλον . . . λατρεύον ἐλπίζει*); in spe *gig.* peruenire CT *gig.*; inueniri D* (uel uini D^o). de in *ras. scr. A.* spe + nunc *gig.* accusor D. iudeis DORW; + o CG*RTV^{or} c *dem. om.* rex *gig. cum gr. A 18. 36 cat., et ita uoluit Bentl.**, *sed correxit ipse.* a iudaeis. Rex quid *etc. ita diuisum* U.

8. aput GIORSTW. deus: dominus *gig.* mortuus B*G*. suscitatur S.

9. et ego quidem (-dam M*) = *ἐγὼ μὲν οὖν*: om. et e *gig.*; et ego sic W; om. μὲν B. existerem *maueram* S, *estimaueram* W c, *extim.* T (-beram)

- ¹⁰ quod et feci hierosolymis
et multos sanctorum ego
in carceribus inclusi
a principibus sacerdotum
potestate accepta
et cum occiderentur detuli
sententiam
- ¹¹ et per omnes synagogas
frequenter puniens eos
conpellebam blasphemare
et amplius insaniens in eos
persequerbar usque in exteris ciui-
tates
- ¹² in quibus dum irem damascum

- cum potestate et permissu
principum sacerdotum
- ¹³ die media in uia uidi rex de
caelo supra splendorem
solis circumfulsisse me lumen
et eos qui mecum simul erant
- ¹⁴ omnesque nos cum decidissemus in
terram
audiui uocem loquentem
mihi hebraica lingua
saule saule quid me persequeris?
durum est tibi contra
stimulum calcitrare
- ¹⁵ ego autem dixi quis es domine?

cor. uat. mg.; existimaui e, putauit gig. me: om. S* (+S¹); meipsum e; gr. ἔδοξα ἐμαυτῷ. aduersum CΘ. nomine S. ihesu C, hiesu e; + christi domini D. nasareni BFG^cΘIKMORSUVW vg. e gig. p², cf. xxii. 8, xxiv. 5: nazarei ACT p², natzarei D, nazorei G², nazoraei e, =gr. Ναζωραίου (Ναζορ. Ν). contraria (ἐναντία): contra A; aduersa gig.

10. feci: egi gig.; + in D e cum gr. hierosolymis C, iero. vg., hierosolimis MU, hierosolimis DO(-somis)RS, iherosolimis T, ierosolimis W. sanctos gig. om. ego gig. inolusi (clussi D) = κλείω: conclusi U e; reclusi gig. a princ. sac. potestate (potesta S*) accepta (suscepta D) = τὴν παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἐξουσίαν λαβὼν: > pot. acc. a princ. sacer. gig. -te accepta... quibus (12) artius in ras. scr. B. et cum (quum Θ) occiderentur (hocc. C) = ἀναρουμένων τε αὐτῶν: cum occiderent autem e, cf. ἀναρ. δὲ αὐτῶν H min.; occidendique eis Bed. (expos. 'alia editio'); deinde + ego Θ. sententiam RS. > sententiam tuli gig.

11. om. et ad init. S. per: super S e. synagogas RTU. puniens I; perueniens T. compellebam FΘI(compe in ras.)K(+ras. 2 litt.)MO TV vg. Tisch.; cogebam gig. blasphema² G, blasphemare DT, plaspemare MU²; + nomen eius M dem. et amplius (περισσῶς τε) codd. plur. et vg., cf. amplius etiam e, et habundanter gig.: περισσῶς de E cop. aeth. pp. insaniens (insiniens I, infamens D): inseuiens gig. in pr. om. D² e. eos sec.: eis gig. usque C; + et e (Bentl.) cum gr. in sec.: ad D; inter e. exteras: extremas D; om. I. ciuitates O². > ciuitates que foris sunt gig.; sed gr. τὰς ἐξω πόλεις.

12. in quibus dum (quibusdam G²I) irem: om. dum irem T² (+T¹); in quibus cum irem gig.; in quibus introiens e (deinde + in). damaschum C. om. cum G² p² (+G¹ p²). om. et gig.

permissu (-sum ΘI, -so SU c) = ἐπιτροπή: permissione D e; procuratione gig.

13. diae C. medio dem. in uia (per uiam e) uidi (in uia. uidi rex ita distinctum V) = κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον: > uidi in uia A. celo OSW. > uidi rex de celo in uia W. super IW e p²; om. gig. circumfulsisse C, circumfulsisse S²; circumfulsit D. lumen: luce gig. qui mecum simul erant codd. plur. et vg., gr. τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους: > qui simul mecum erant FIUW p Bentl. (uoluit autem ierant); > q. mecum erant simul DM; qui mecum erant dem., qui mecum ibant gig., qui mecum ambulabant e, qui mecum faciebant iter Erasm. Turic., qui mecum iter fac. Beza.

14. omnesque (om. que p; + simul D²) nos cum (quum Θ) decidissemus (-dissemus S, -dessemus W) = πάντων τε καταπεσόντων ἡμῶν: et cum omnes procidissimus gig.; omnibusque procidentibus nobis e. in terram (terra F²): + pre timore gig., et δια τῶν φόβον ἐγὼ μόνος 137; > prae timore in terram ego tantum syr. karil. mg. audibi T. loquentem (= λέγονσαν NABCI min., λεγουση E): dicentem D Bentl.² (deinde correxit) et λαλοῦσαν H min.; loquentem ac dicentem gig., et > λαλοῦσαν πρὸς με καὶ λέγονσαν LP al. plur., sed cor. uat. 'loquentem non dicentem.' michi B; mecum D (bis scr.); ad me e. hebraica codd. plur. (et U¹) et vg., hebraica C, ebraica T: hebraica AOU²; ebraica D; ebraica p; haebraica S. saul saule G², saul saul G^c Bentl. cum gr. (exc. E 1²0²). durum... persequeris (15) om. S² (+S¹). du²m T. est: om. T; + enim C. > tibi est R e. calcitrare: calcem mittere gig., et cf. Lucif. ad ix. 5.

15. ego... dixit om. gig. dixi: dixit S. dixit + ad me e cum gr. E syr. pesh. ego sec. + enim gig. om. sum A c contra gr. ihesus C, hiesus e; + nazarenus ΘM (natz.²) e dem. gig. (nazareus) p² (non autem cor. uat.); et + Ναζω-

<p>dominus autem dixit iesus quem tu persequeris ¹⁶ sed exsurge et sta super pedes tuos ad hoc enim apparui tibi ut constituam te ministrum et testem eorum quae uidisti et eorum quibus apparebo tibi ¹⁷ eripiens te de populo et gentibus in quas nunc ego mitto te ¹⁸ aperire oculos eorum ut conuertantur a tenebris</p>	<p>ego sum</p>	<p>ad lucem et de potestate satanae ad deum ut accipiant remissionem peccatorum et sortem inter sanctos per fidem quae est in me. ¹⁹ Unde rex agrippa non fui incredulus caelestis uisionis ²⁰ sed his qui sunt damasci primum et hierosolymis et in omnem regionem iudaeae et gentibus adnuntiabam ut paenitentiam agerent et conuerterentur ad deum digna paenitentiae opera</p>
---	----------------	--

παῖος 25. 31. 32. 40. 137. *syrr. pesh. et harcl. (cum*)*.
om. quem tu persequeris gig.

16. set GR. *exsurge (ἀνάστηθι) codd. plur. et*
*vg. (exurge CIOT *vg.*): et surge A; surge MW*
gig. om. et pr. gig. super pe. tuos in ras. scr.
U. ad (in ras. scr. S): in gig. hoc: hec W.
adparui C, aparui I; > tibi apparui Aug. (viii.
940), > tibi uisus sum Ambr. (spir. 3, c. 22).
ut constituerem gig. Ambr.; constituere e (gr. προ-
χειρίσασθαι). ministrum G. que I; quam W.
uidisti (εἶδες): + me Ambr. (testem quibus
uidisti me et in quibus uisurus es) cum gr. BC^{ms}
*105. 137. 12^{not} *syrr. pesh. et harcl., cf. eorum quae**
a me uides quibus etiam praeco tibi Aug. om.
quae uid. et eorum p. eorum quibus: quorum
gig. tibi sec. om. dem. > tibi apparebo gig.

17. + et ad *imit. gig. eripiens (acr. C) =*
ἐξαιρούμενος: liberans Aug. (viii. 940). populo
(sc. Iudaeorum ut recte adimplent codd. aliquot gr.
minusc., graecus enim τοῦ λαοῦ) cum DFGΘIOS
U^C cod. caraf. dem. e p^a Aug., et plebe gig., cf. u.
23: populis (ut cum gentibus concordet) ABCMKR
TVW⁵ 3² c p^a. et + de rectius FS²U gig. Aug. et
gr. NABE min. gentilibus CD. in: ad e p^a. quas:
*quos D e. nunc ego codd. plur. et *vg.*, et νῦν ἐγὼ*
Τῆφηλ^b: > ego nunc F c; om. nunc G e gig.
Aug. Berl. et gr. plur. mittam MV (corr. V¹)*
dem. cum gr. HIP al. > te ego mitto gig.*

18. apperire S. oculos R. eorum (αὐτῶν
plur.): caecorum CT (cec.) e Aug. (viii. 941)
cum gr. EI. ut conuertantur (-tatur I) = ἐπι-
στρέψαι NBCEIL etc.: ut auertantur gig. Aug.,
et ἀποστρέψαι AH min. a (ἀπό): de M e. ad
luoem: in luce e; om. gig. Aug.; deinde om. et
gig. de (ἀπό CEL min.): a Aug.; om. W et gr.
plur. satanae: anae in ras. U; satane OS,
sathane RW, sathanac I. deum: dominum D gig.;
+ uiuum SU. ut sec. (hut C, uti ABKT): et e (non

E^{sr}). accip. + eis e. peccatorum + suorum A.
inter sanotos (ἐν τοῖς ἡγιασμένοις): inter partim
in ras. B; quae in sanctis Aug.; + omnes e et
E^{sr}. per fidem (πίστει): fide e; et fidem Aug.
que IOW. > in me est D gig. Aug.

19. hunde C; uerum tamen D; *om. gig.*
agryppa C. fui: fuit IVW. incredulus (ἀει-
θής): incredibilis gig., cf. ad xiv. 2, et Lc. i. 17,
Ioh. iii. 36. caelestis (cel. OST) uisionis cum
ACFGΘIOSTU: caelesti (cel. W) uisioni R^aW
vg. e dem. gig. p, > uissioni caelesti D; caelesti
uisione BKR¹V e; caelesti uisionis M.

20. set R. his (hiis W¹, hii W²; eis e; hos p^a,
deinde correctum) qui sunt: om. gig. damaschi
CR, damasco gig., in damasco e; deinde + et D^a
(et πρῶτον τε NAB 25. 61). et pr.: + in F gig.
cum gr. AE min.; + his qui in e cum gr. 137.
*12^{1st} c^{2st}. hierosolymis O, ihero. C, iero. *vg.*;*
hierosolimis U, hierosolimis DRS, ierosolimis W.
et in omnem (hominem C) regionem codd. plur.
*et *vg.*, cf. in omnem quidem regionem e, = eis*
πᾶσάν τε (om. L) τὴν χώραν EHL^a al. longe plur.:
et in omni regione AF; et omnem regionem BKS
TV et πᾶσάν τε τὴν χ. NAB. iudaeae (iudaeae
ACFIKMRTV, iude. ae U, iudee W, iudae D;
iudaea e) = τῆς Ἰουδαίας: iudaeis e p^a. gentibus:
gentilibus CDΘ^aIT; ciuitatibus h. annuntiabam
KV5², annunc. RSW² 3²; annunciani gig.; praed-
*icaui h. ut paenitentiam (poen. DU *vg.*, pen.*
CIM, penitentiam RS) agerent (agerint S) =
μετανοεῖν: paenitentiam agere e; peniteri h. con-
uertantur DO; conuertentur gig.; reuerti e h; gr.
ἐπιστρέφειν. deum: dominum T p; + uiuum R
cum gr. min. 15. 18. 31. 36 etc. digne D p^a; + quo-
*que e cum E^{sr}. paenitentiae (poen. DU *vg.*,*
pen. CIM, penitenciae R, -cie W): penitencia S
p^a. hopera C. > opera penit. h. facientes:
agentes h.

facientes.

- ²¹ Hac ex causa me iudaei
cum essem in templo
comprehensum temptabant
interficere
²² auxilio autem adiutus dei
usque in hodiernum diem
sto testificans minori
atque maiori
nihil extra dicens quam ea
quae prophetae sunt locuti futura
esse et moyses
²³ si passibilis christus

si primus ex resurrectione
mortuorum lumen
adnuntiaturus est populo
et gentibus.

- ²⁴ Haec loquente eo et rationem
reddente
festus magna uoce dixit
insanis paule
multae te litterae ad insaniam
conuertunt

- ²⁵ at paulus
non insanio inquit optime feste
sed ueritatis et sobrietatis

21. haec (hanc O, hec S *p*^{*}) ex causa (-ssa D): horum causa *h*; propter haec *e*; *gr.* ἐνεκα τούτων. me (in *sup. lin.* T) iudaei (-dei DORW) = *gr.* ΝΒΗΡ etc.: > iud. me *e* cum *gr.* EL *min.*; *gig.* uide infra; om. D cum *gr.* 180. quum Θ. templum T. > cum essem in templo iudei *gig.* comprehensum (conpre. BDGMRSTV, conpra. CFΘIO, cō||prae. U): comprehendentes (*e*) *gig.* (+ me cum *gr.* A *min.*); conpraehenderunt et *h*. > comprehendentes cum essem in templo *e* cum *graeo* συλλαβόμενοι ὄντα ἐν τῷ ἱερῷ (om. ὄντα ABHLP al. plur.). temptabant cum AFT: tempt. *codd. vell. et Tisch.*, tent. *vg.*; + uolentes me (*sine auct. graeca*) BKRSUVW⁵ (non *cod. caraf.*). interficere (διαχειρίσασθαι): occidere *gig.*; + me D. > negare conati sunt *h*.

22. autem: quoque *e*. adiutus: adibatatus T; usus *gig.*; nactus *e*; *gr.* ἐπικουρίας ὄν τυχάν. dei: quae a (om. a^{*}) deo *e* et *gr.* τῆς ἀπὸ (παρὰ HLP etc.) τοῦ θεοῦ. > dei usus *gig.*; > dei adiutus sum O; *cf.* cum ergo auxilium dei sit *meum h*. om. in U. odiernum T; hunc *e* *gig.* Ambr. (*de off. 2. c. 10*); *gr.* ἄχρι τῆς ἡμ. ταύτης. om. usque in h. diem *h*. sto (ἵστηκα): adsto *p*, esto *h*. > sto usque in hunc diem *gig.* testificans (μαρτυρόμενος): protestans Ambr.; indicans *h*. minori (pusillo *gig.*) atque (adque CIOS, et *gig.*, ac *e* Ambr.) maiori (magno *gig.*) = μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ: > maiori atque (ac *h*, et *s*) minori W *h s*. nichil W. extra: amplius *h*. dicens M. quam ea: qua mea D; om. quam *e*; om. ea *gig.* (*h?*; *conicit Berger* dicens eis quae). que IW. prophete MW, prophetae Θ, profetae DGST. sunt locuti (loqui R, loqui Θ): > locuti (loquuti T) sunt CT *vg. e s*; dixerunt *gig h*. futuram S; factura D. et moyses (moyses BCΘKMORST UVW *vg. Tisch.*, moyses D): scriptum est enim in moyse *gig. h*; + dixit D (esse. Et moyses dixit *ita diuisum*).

23. si (*el*): an *Erasm. Turic.*, nempe (christum fuisse passurum) *Besa*. passibilis *partim in ras.*

scr. M. si primus ex resurrectione (re *sup. lin.* G; resurrectione O, resurrectione RS) mortuorum: om. si primus *h*; primus ex resurrectione in *ras. scr.* Θ; si prior surgens ex mortuis Ambrst. (col. 162). lumen (sumus lapsu W): lux *h*. adnuntiaturus (adn in *ras. scr.* U; annunt. BKV⁵ῆ, annunc. RSW⁵ῆ) est (esset *p*): annuntiabit *h*; > erit annuntiaturus *gig.*, incipiet adnuntiari *e*, et *gr.* μέλλει καταγγέλλειν. populo: plebi *gig. h*.

24. haec (hec SW) loquente eo (om. *gig.*; > eo loq. TU *c Bentl.*) et rationem (racionem R, racione S, ratione I) reddente (reddentem F *p*^{*}; + paulo *gig.*) *codd. et vg.* = *ferē ταυτα δε λαλουντος αυτου και απολογουμενου E aeth. pp.*, *cf.* haec autem loquente eo et respondente *e*; et cum haec loqueretur *h*; ταυτα δε αυτου απολογουμενου *gr. plur.* festus magna uoce dixit = δ φ. μεγάλη τῇ φωνῇ ἔφη HLP al. *pler.*: festus m. u. ait *e* *gig.* (Bentl. dicit) et δ φ. μεγ. τῇ φωνῇ φησίν NABE *min.*; orauit et clamauit *f.* et dixit *h*; festus ait Ambrst. (col. 199). insanis: insanisti *h*. paule (*bis scr. Ambrst.*): + insanisti *h*. multae (-te MRW) te (om. B^{*}DIV *p*) litterae (littere BIOR, litterae ⁵ῆ, litere W) ad (in D *h p*) insaniam (-nia I^{*}W, insaniam O, insaniam K; + te I^o *p*) conuertunt (-tant G^{*}, -terunt D *h*; + te D) = τὰ πολλὰ σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει: multae litterae te faciunt exordem (*edd. uell. extorrem*) Ambrst.; mentemque tuam lectio multa confundit *Cassiod.* (complexiones in Act. = P. L. LXX. p. 1403).

25. at (ad CI) paulus (δ δε Παυλος NABE *min.*) cum CFGΘIOT *Bentl.*, paulus autem *e*: et paulus BDKMRSUV *vg. c dem. p*; ait paulus A; at ille *gig.*, qui *h*, et δ δε tantum HLP al. *pler.*; om. W. inquit CF^{*}IM^oORST; om. A. > respondit ei non insanio *h*. optimae I, obtime MT, hobtime C; + preses R³. feste (festae I): legate *gig. h*. set R. ueritatis: ueri K. sobrietatis (subr. S) = σωφροσύνης: sapientiae *h*. > sobr. et uer. W.

uerba eloquor
²⁶ scit enim de his rex
 ad quem et constanter
 loquor
 latere enim eum nihil horum
 arbitror
 neque enim in angulo quicquam
 horum gestum est
²⁷ credis rex agrippa prophetis?
 scio quia credis
²⁸ agrippa autem ad paulum
 in modico suades me christianum
 fieri ²⁹ et paulus

opto apud deum et in modico
 et in magno
 non tantum te sed et omnes
 hos qui audiunt hodie fieri
 tales qualis et ego sum
 exceptis uinculis his.
³⁰ Et exsurrexit rex et praeses
 et bernice et qui adsidebant eis
³¹ et cum secessissent loquebantur ad
 inuicem dicentes
 quia nihil morte aut uinculis dignum
 quid
 fecit homo iste

eloquor (ἀποφθέγγομαι) cum BC(hel.)FGKOSUW
 p Bentl., cf. emitto *gig.* h: loquor ADΘIMRTV
 vg. Tisch. c dem.; mitto e.

26. enim *pr.*: autem h. de his (hiis W; istis e h): om. O. > rex de his Θ. ad: apud e *gig.* h. et: etiam e; om. DR*(+R¹)S^c5 h p cum B 25 cop. arm.; deinde + hec p. constanter (παρησιαζόμενος): fiducialiter e; om. h. > loq. constanter D. latere enim eum (cum I; om. W; > eum enim D) nihil (nichil B) horum (h sup. lin. BV) arbitror (abitor I*V*) = fere λανθάνειν γὰρ αὐτὸν τι τούτων οὐ πείθομαι N^cAE min. (+ οὐδὲν N^bHLP min.), cf. later enim eum aliquid orum non concior e: > nichil enim ex his latere eum credo *gig.*; > nihil enim horum eum latet h. neque enim in angulo (hang. C, aung. D; angelo O) quioquam (quidquam C³ℓ, quitquam W; nihil O) horum (om. D) gestum est (om. p³): > non enim est in angulo aliquid horum gestum *gig.*; nihil enim in angulo horum gestum est M; > nihil enim est in angulo gestum hoc e, et gr. οὐ (ουδεν E³; ουδε E² min.) γὰρ ἐστίν (om. HLP al.) ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον τούτο; om. h.

27. agryppa C. profetis DGST. quia: qua G; om. *gig.* Libere scio rex agr. credis proph., scio quia credis Ambrst. (col. 227).

28. autem: om. h; + dixit D. paulum: eum h; om. O; + ait CT e h, + dixit *gig.* (s); + ἔφη EHLP al. pler. in (om. h) modico (ἐν ὀλίγῳ): in breui D* (corr. mg.). suades (suadis Θ*IT¹, uadis T*, suadens S) me (mihi c h; + paulo h) codd. et vg.: > me suades (-dis e) e *gig.* s, > me persuadis O, et gr. με πείθεις. fieri codd. (> fieri christianum W) vg. et uett. plur. cum gr. EHLP etc. γενέσθαι: facere h (ut conicit Berger) cum gr. ποιῆσαι N^aB min., syr. harcl. mg. cop. aeth. pp., cf. Cassiod. (= P. L. LXX. 1403) respondit quod eum cum celeritate uellet facere christianum. Pro ueltheis Blass legit πείθει cum gr. A; cf. Field ad loc. An fuit credis in codice aliquo latino?

29. et paulus (bis scr. I): paulus autem e

(deinde def. ad xxviii. 26) = gr. δ δὲ Παῦλος; at ille *gig.*; + dicit D, cf. ad quem sic ait (om. paulus) h, et + εἶπεν HLP al. pler. obto T, hobto C; orarem h; gr. εὐχάμην uel εὐχάλμην. apud (apud GIOR) deum (sup. lin. V): om. M³S; om. apud h. et sec.: ut Θ. in sec. om. O. tantum: solum *gig.* h. set GR. et quart.: etiam vg.; om. DF p. hos: eos F¹; om. W vg. *gig.* (non autem cor. uat.); gr. πάντας τ. ἀκούοντας. qui: quia SU*; + me *gig.* audierunt D s; + me CT c s cum graeco μου, cf. > istos qui me audiunt omnes h. hodiae C; om. h p. talis OS. > tales fieri T. quales D³U* (ut uatur) V*. et quint. om. OST c² *gig.* h, non autem gr. aexceptis C. hiis W; istis c h. > his uinculis s.

30. et ad inil.: tunc s; + cum haec dixisset h cum gr. HLP al. pler. exsurrexit (exur. CW vg.): surrexit FO *gig.* p³ s; + surrex R* (sed erasum). rex + agrippa O. praeses (preses KOR SW, presses D) = ἡγεμὼν: legatus *gig.* h s. et bernice (-cae BF³M³, -ces I) = ἡ τε Βερνίκη; et beronice M³, et beronice C(-cae)DΘT dem. *gig.*; om. h. et quart. + omnes h. qui adsidebant (adsed. CIMT, assid. U¹W vg.) eis = οἱ συνκαθήμενοι αὐτοῖς: qui adsidebant eis Θ (ist in ras.) R p³; q. adsidebant cum eis DOU* (adsid.); q. sedebant cum eis (illis s) S *gig.* s; assidentes eis h (ut conicit Berger).

31. et (καὶ) ACDGΘMOT vg. uett.: qui BFIK RSUV; om. W (spatio tamen relicto). eum (quum Θ) secessissent (-issent S³, sequessissent D, secessent R³ sed corr.) = ἀναχωρήσαντες: cum recessissent CT; fecissent W (sine cum); secesserunt h; secedentes *gig.*; sedentes s. loquebantur: praefantes h. ad inuicem (πρὸς ἀλλήλους): inter se *gig.* h; deinde + de eo h. om. quia h cum gr. 31. 38. nihil in ras. scr. U; nichil TW. morte (-ti Θ³) aut uinculis (-lorum ACDΘ*IO p) dignum = θανάτου ἢ δεσμῶν ἄξιον N^bE min.: > morte (-tem h) dignum aut (uel h) uinculorum CT h cum gr. HLP al. pler.; > dignum morte aut

³² agrippa autem festo dixit
dimitti poterat homo hic
si non appellasset caesarem.
XXVII. ¹ Ut autem iudicatum est eum
navigare in italiam
et tradi paulum cum reliquis custodiis
centurioni
nomine iulio
cohortis augustae
² ascendentes autem nauem

hadrumetinam
incipientem nauigare circa
asiae loca sustulimus
perseuerante nobiscum
aristarcho macedone
thessalonicense
³ sequentiautem die deuenimus sidonem
humane autem tractans
iulius paulum
permisit ad amicos ire

uinculorum (-lis *gig.*) M *gig. cum gr.* A ^{c^{ox}} cat. *cop.* quid (i *in ras.* M; quod Θ; aliquid CT) = τι NA *min.*: om. O *dem. gig. h s cum gr.* BHLP *al. pler.* > dignum quid morte aut uinculis *c* (*cf. M gig. supra*). facit GΘ *et gr. omn. πράσσει*; gessit *s.* istae I; hic *dem.* > homo iste fecit *h*; > homines isti faciunt *gig.*

32. grippa T. om. festo *h.* > respondit autem rex agrippa *h.* demittere S. potuerat O; potuit *gig. s.* homo (ho R*W) hio: homo iste A (*sic*) CT (*h?*); > hic homo D *gig.*, > iste homo (s); + ex uinculis *s* (*ut uidetur*). appellasset RT; appellauit *h.* caesarem CRSW, cessarem D.

XXVII. 1. + *ad inii.* sic itaque preses mittere eum cesari iudicauit ², + et ita legatus mitti eum caesarem *h.*, *cf. καὶ οὕτως ἔκρινεν αὐτὸν (om. 64) ὁ ἡγεμὼν ἀναπέμπεσθαι (ἀνάπεμψαι 64) καίσαρι 64. 97 et fere syr. pesk. harcl. mg. ar.* ut (et *s*) autem (cum *s*; + *ras. unius lit. R*) iudicatum (c *in ras.* R) est (om. W; esset *s*) = ὡς δὲ ἐκρίθη: dicreuit autem D; *deinde* + sequenti die iussit R³ *cf. syr. harcl. mg. infra.* eum nauigare *codd. faene omn.*, et > nauig. eum *vg. dem.*: nauigare nos *Bed. (retr. 'in graeco')*, mitti nos *gig.*, ut nauigaremus *s.*, et ἀποπελῆν ἡμᾶς *gr. (ἀπ. τοῦ περὶ τὸν Π. P 6. 31. 33).* hitaliam C, italia O. et tradi *codd. et vg. contra gr.*: tradiderunt *Bed. Bentl. et παρῆδιδον gr. plur.*; tradidit *dem. s et παρῆδιδον A min. syr. pesk. ar.*; *gig. uide infra.* cum reliquis custodiis (-dis S, -dibus G; uinctis custodibus D; centhurioniis *lapsu* C): et quosdam (om. *s*) alios uinctos *s Bed.*, et *gr. καὶ τινὰς ἐτέροις δεσμώτας.* centurioni D. > iulio nomine I. coortis DT. auguste RVW, -teae M, -ta O, -ti S³, agusti DS³. et tradi . . . augustae: uocauit centurionem cohortis italice nomine iulium et assignauit ei paulum cum reliquis custodiis *gig.*; et *in* crastinum uocauit centurionem quendam nomine iulium et tradidit ei paulum cum ceteris custodiis *h* (om. ut autem . . . italiam); *cf. syr. harcl. mg.* quum die postero uocasset centurionem quendam cuius nomen iulianus ex cohorte augusta tradidit ei paulum cum et caeteris uinctis.

2. + et *ad inii. p³.* ascendentes autem: om. autem *vg. c p³*; iste intravit in *s.* nauim DM.

hadrumetinam *cum* AF*KV*W, adru. BF³GM (a *in ras.*)RU³ *vg. Tisch. c p.* adro. ΘT: adrumetinam U* (*ut uidetur*), adrumetanam O, adromitinam D, adrumitenam *dem.*; hadrumetinam IV³, adrumetinam C *Bentl.*; adrumetina S; adrumetinam *s*; *gr. ἀδραμυττηνῶ uel -ττηνῶ plur., ἀδραμυττηνῶ AB³ 16, -ττηνῶ 13. 68; deinde + et W.* incipientem (= μέλλοντι NAB *min. syr. pesk. et harcl.*) cum ABCDGΘKORU³ *cor. uat.* cod. saraf. p:* incipientes (μέλλοντες HLP *al. plur.*) FIMSTVW³ *cor. uat. mg. c dem. (gig. h s uide infra).* nauigari S³. inoip. nauig. oiroa: quae nauigatura erat in *s.* asiae ORW, asyae C, assiae D; *uoluit* *asiam Bentl.* > loca assiae D. sustulimus (ἀνήχθημεν) cum BCFGΘ³IKORST UVW *vg. c dem. p.* et *sic infra u. 4* cum sustulissemus = ἀναχθέντες, u. 21 tollere = ἀνάγεσθαι, *cf. Le. viii. 22* sustulerunt a = ἀνήχθησαν; *alibi ἀνάγεσθαι est nauigare Act. xiii. 13, xvi. 11, xx. 3, 18, xxi. 1, 2, xxviii. 10, 11 (cf. s infra et h uers. 4):* egressi sumus ADG³ (om. sumus)M; nauigauimus *s* (*uod cf. u. 12*); soluimus *Erasm. Turic.*, proecti sumus *Beza.* nobiscum (nou. O³): nobis R³ (*corr. R³*). aristarcho AGOR *vg. c p.* et -arco BDF³STU: aristarcho CI, aristarcho F³ΘKMW. machedone F³IMR, -nae C, macedonie W. thessalonicense R³SU, thesol. D, thesall. I, thessall. F, tessal. O, thessalonicense R³, thessalonicensae BV, thessalonicensi *vg. persou.* . . . thessal: erat autem nobiscum aristarchus macedo thessalonicenses *s. Uersum ita habent gig. h*; incipientes autem nauigare in italiam intrauimus nauem adrummetinam quae in locis asiae nauigatura erat. nauigabat autem nobiscum aristarchus macedo thessalonicensis *gig.*, cum coepissemus nauigare ascendimus in nauem adrumetinam ascendit autem nobiscum et aristarchus macedo *h.*

3. sequenti (sequenti O, equenti T) autem die (*in ras.* B; diae C) = τῇ δὲ ἐτέρᾳ ³L *min.*: et altera die *gig.*, et τῇ τε ἐτέρᾳ ³ABHP *etc.*; om. *h.* deuenimus (κατήχθημεν): uenimus DM³ *dem.*; + autem *h.* sydonem DΘIO, psy. C; sidone *p³.* sidonae *h.* humane (e *in ras.* U, -nae BCF³) autem: et humane *gig. h s cum gr. φιλανθρώπως τε. tractans: agens gig. s. iultus + centurio*

et curam sui agere
 4 et inde cum sustulissemus
 subnauigauimus cypro
 propterea quod essent
 uenti contrarii
 5 et pelagus ciliciae et pamphiliae na-
 uigantes
 uenimus lystram quae est
 lyciae

6 et ibi inueniens centurio
 nauem alexandrinam
 nauigantem in italiam
 transposuit nos in eam
 7 et cum multis diebus
 tarde nauigaremus
 et uix deuenissemus
 contra cnidum prohibente nos uento
 adnauigauimus cretae

gig., cf. > paulum ille centurio *h* (*om.* iulius). cum paulo *gig. s*; + et T. permittit D; + ei CT *gig. p^s*. > permisit paulum O. -oos ire usque ad contrarii (*u. 4*) in *ras. scr.* Θ. ire *sup. lin.* G. > ire ad amicos *gig. om.* et DIO. agere: habere *gig. s*. ad amicos... agere: amicis qui ueniebant ad eum uti curam eius agerent *h*.

4. et inde: inde autem *h.* oum (quum Θ) sustulissemus (sustulless. D, sustulissemus S; + nos G^o; + nauim D^o) = ἀναχθέντες: profecti *gig. s* (*ut uultur*); nauigantes *h.* subnauigauimus (βρεπλεύσαμεν): subnauigamus O; nauigauimus I *s*, cf. xxi. 3; pernauigauimus *gig.*; legimus *h* (*ita conicit Berger ex spatio*); cypro cum ACD(cybro) GΘIKMORT *cor. uat.* c p^s*: cyprum BFSUVW (ciprum) *vg.* Tisch. *cor. uat. mg. dem. gig. h p^s s.* propterea (*p pr. in ras. M*; et propter ea MR) quod: propter quod *c*; eo quod *h s*; propterea eo quod D; quia *gig.* essent R, esset I; erant *gig. h*. > uenti contrarii erant *gig.*; > contr. erant uenti *h*; > uenti essent contr. (aduersi *s*) *s* (Bentl.).

5. et ad init.: + progressi in *s*, + cum pernauigassemus *gig.*; + post haec *h.* pilagus D; pelagus B^oprlagum F^sS; mare *gig. s*. cili-
 ciae (cilicie W, cyliciae D, cylichiae C, ciliae O^o) et pamphiliae (pamphilie W, pamphiliae U, pamfilie T, pamphyliae AGO^sϩ^s Tisch., pampyliae D; pamfiliam *p^s*): quod secundum cili-
 ciam est et pamphiliam (pampyliam *s*) *gig. s* et *gr.* τὸ πρὸ τῆς Κ. καὶ Π.; > nauigantes sinum (= secundum?) cilium et pamphilium pelagus *h.* nauigantes (βρεπλεύσαντες): enauigantes T (Bentl.), et nauigantes C, enauigassemus *s*; *om. gig.*; + XU diebus D *h*, et + δε ἡμερῶν δεκαεπτε 137 *c^m* syr. *harcl.* (*cum^s*). uenimus = ἤλθομεν 25: deuenimus *gig. h s* et παρήλαμεν uel -ομεν plur.; + in D. lystram *codd. longe plur.* (listram DMRTW; lystrae F) et *vg.* 'latini' *ap. cod. caraf., cum gr. RA cop. arm. mg. Cassiod.* ('Complexiones in Ad.' = P. L. LXX, p. 1403) *Bed. (retr.), codd. ap. ps. Hieron. (uide infra)*: myrram I et μύρρα syr. *harcl. mg. gr.*, μύρρα 61 *Euthal.* 427, μύρρα H, mira *h* (cf. R^o *infra*), et μύρρα B, μύρρα LP *al. pler.*, cf. *cod. caraf.* 'myrra legunt omnes *codd. graec.*', et *Hieron. de nom. hebr.* (iii.

102) 'myrra, amara' *item 'nom. hebr. interpr.' ap. Tisch. (anecd. sacr. et prof. p. 126)* μύρρα redditur μικρότης; σμύρρα *gr.* 31, cf. *Bed. (retr.)* 'pro lystra in graeco smyrna positum est, pro quo Hieronymus in libro hebraeorum nominum myrram ponit; quod idcirco reor in quibusdam codicibus ita reperiri, quia μύρρα graece smyrna appellatur. Denique in psalmo ubi canimus myrrha et gutta et casia in graeco ita scriptum est smyrna et stacte et casia'; etiam *ps. Hieron.* (iii. 765 *ed. Uall.*) 'Smyrna, ciuitas Lyciae prouinciae in Asia cuius Lucas ita meminit et pelagus cil. et pamph. nauigantes uenimus in smyrnam (*cod. smiram*) lyciae. Pro quo aliqui codices habent uenimus in lystram quae est in cilicia.' quae (que W) est: *om. h.* lyciae (liciae IMSTUV, licie RW, litie *c*) = τῆς Ἀσσίας: ciliciae AO *p*, cyliciae D; pars ciliciae *dem.*; in cilicia *ps. Hieron.*, et ita *cop.*; deinde + mirorum R^o.

6. inuenientes V. > inuenit ibi *gig. s*; inuenit (*om. ibi*) *h.* centurio D. nauim D. alexandri[na]m G, alexandrinam D. > nauem alexandrinam centurio ille *h.* hitaliam C; + et *gig. s*. inposuit *gig. h* (?) *s*. in eum G^o (*corr. G^o*); in ea *s*; *om. h.*

7. et ad init. *om.* D. quum Θ. tarde: tare O^o. nauigamus G^o; nauigassemus *p.* *inc.* pluribus autem diebus tarde nauigantes uix *etc. gig.* > tarde nauig. per aliquod dies *h* (*et om. et uix*). deuenimus *gig.*; uenissemus CT; uenimus *h.* contra *bis scr.* O (*sec. improbat*); *om. h s.* onidum (Κνίδον) cum CGKU^sV *gig.* (contra nidum ita diuisum) cf. *Hieron. de nom. hebr.* (iii. 100) 'cnidos, mentis excessus' (non commemorat chinum uel gnidum), et chnidum M, chinidum D, chinidum Θ, cindum W, chindum R, chidam T; gnidum BFIS(gnitum S^o)U^o *vg.* Tisch. *cor. uat. mg. c h* cf. *Bed. (expos. 'melius legitur contra gnidum'*; forsitan erat chinum in lemmate, cf. Tisch. T. G. 8, sed uide xx. 15); nidum *dem.*; cenididum O; etiam A *p* (chinum *p^s*); *om. s ut uultur.* prohibente (proib. T) nos uento: et non admittente n. u. *gig.*; cum uenti essent contrarii *s.* adnauigauimus (*ata. D*) *codd. vg. et uell. sed gr. est βρεπλεύσαμεν*: nauigauimus B^oFS *dem.*; pernauigauimus *gig.* Scribi debebat subnauigauimus ut uersu 4, et sic forsitan uoluit Hieron. sed ueterem lectionem incorrectam

secundum salmonem
 8 et uix iuxta nauigantes
 uenimus in locum quendam
 qui uocatur boni portus
 cui iuxta erat ciuitas
 thalassa
 9 multo autem tempore
 peracto
 et cum iam non esset tuta
 nauigatio
 eo quod et ieiunium iam
 praeterisset
 consolabatur paulus
 10 dicens eis

uiri uideo quoniam cum
 iniuria et multo damno
 non solum oneris et nauis
 sed etiam animarum
 nostrarum incipit esse
 nauigatio
 11 centurio autem gubernatori
 et nauclerio magis credebat
 quam his quae a paulo dicebantur
 12 et cum aptus portus non
 esset ad hiemandum
 plurimi statuerunt consilium
 nauigare inde
 si quo modo possent deuenientes phoe-

ex incuria reliquit. crete RTUW, craete O; cretam *gig.* secundum (κατά) cum ABCD*GΘI MOTW *vg.* *p**: iuxta D^mFKRSUV *Tisch.* *c dem.* *p**; per *gig.* adna. cre. iuxta in *ras.* scr. U. salmonam G, psalmonem C, samonem *c.* pro prohibente . . . thalassa (*u.* 8) *habet h* et inde cum tulissemus legebamur unde uenimus in portum bonum ubi anchis (= ἐγγύς uel ἀγγί?) ciuitas erat.

8. et uix (*erasum* U) iuxta (*tu in ras.* U; iuxta R) nauigantes (*ui in ras.* U, *ui sup. lin.* G) = μόλις τε παραλεγόμενοι αὐτῆν: et cum uix colligeremus eam *gig.* in: ad D*. quendam (quaedam O): *om. gig. Benil.* (sed corr. ipse) cum gr.* A 133 *syrr. pesh.* > quendam locum D. uocatur: dicitur *gig.* boni (*ex hui A*): bonus *gig.* oul iuxta (*iuxta R*): iuxta quos *gig. s* (*ut uultur*). > erat iuxta D. *om.* ciuitas W. thalassa *codd. plur.* (*ssa in ras.* U, *t sup. lin.* G) *et vg.*, thalasa DKSV *cor. uat.*, talassa *c gig. s*, talasa R *p**, talassia T, *cf. ps. Hieron.* (iii. 762) 'quidam corrupte thalassa legunt': thassala B, thessala W, tessala *p**; alassa C *cum gr.* A 40. 96 'Ἀλάσσα *et alasa syrr. harcl. mg.*; lasaea (λασαία *plur.*) tantum *ps. Hieron.* ('lasaea, ciuitas littoraria cretae insulae iuxta locum qui uocatur boni portus ut ipse lucas exponit'); laissa *Hieron. de nom. hebr.* (iii. 102) = Λαίσσα *N^o. cf. ad xviii. 24*; anchis *h* (*ut uultur*; *uide ad u. 7*).

9. perhacto CR. *inc.* et cum paucos dies illic fecissemus *h.* *et (om. c dem.) cum* (quum Θ; *om. h*) iam: cum etiam D. non esset (esset R) tuta (tota S): incerta esset *gig.*; esset periculosa *h.* nauigatio RS. eo: et G; propter *gig.* *et sec.* AF^mG^mMOVW^U *cod. caraf. gig. h p et gr. plur.*: *om.* BCDF*IKRSTU⁵ *et dem. et gr.* 1. 95* *al. 5.* ieiunium: autumnum CT. iam *sec. om. gig. h p.* praeterisset BIKORSW, praeterisset ⁵U, praeterisset D; transisset *gig. h*; deinde + et I *c cor. uat.**, + iuxta erat ciuitas et R². consolabatur (consul. D) = ψαψύει: hortabatur *gig.*; accessit *h*; + eos D^mT⁵ *et dem. gig. p² non gr.*

10. *om. eis gig. h.* uidio S*. quoniam: quia *s*, quod *gig. p²*; nos *h.* iniuriam IS; iurio lapsu O; + magna *h* (*ut uultur ex spatio*). *om.* multo *h.* damno (dampno D^mRW) = ζημίας: detrimento *gig. s*; iactura *h.* solum: tantum *gig. h.* honeris CDIRU*W. *om.* oneris et *h.* set R. etiam (aetiam CR): in W; et *h.* nostrarum: uestrarum W *cum N^oL² 12¹⁰⁰¹ cop.* incipit (*pit in ras.* M; -plet D^m) esse (*om. cor. uat. mg.*) = μέλλειν εἶσεσθαι: erit futurum *gig.*; incipere *h*; deinde + nostra *s.* nauigatio R; amissio lapsu S*; *om. gig.*; nauigare *h* (*et > nauigare incipere*).

11. centurio B, -torio D, -thurio C. *om. et O.* nauclerio cum ABCFG^mΘKO (inauclerio)S^mV: nauclero IM (*ro in ras.*)RS^mTU (*c in ras.*)W *vg. Tisch. c p*; nauiculario D* *cf. Bed. (expos. 'naucleros graece, latine nauicularius dicitur')*; nauclero D^m; magistro nauis *gig. s*; *cf. h infra. om. magis s.* > credebat magis CT *cum gr. HLP al. pler.* hiis DW. que IW. dicebantur bis *scr. R (sec. improbatum)*; dicebant O.

12. quum Θ; quia *gig. s.* habitus CT. non *sup. lin.* D. esset R. > non erat aptus portus *gig. s.* hiemandum G, hiemandum C⁵, yemandum T, hemandum D. plurimi (-mis Θ, pluri S*): plures *gig. s*; *gr. ol pheloues. statuerunt (ἔθεντο)*: abuerunt *s*; fecerunt *gig.* plur. stat. bis *scr. R (sec. improbatum)*. concilium I. > consilium fecerunt *gig.* nauigare (*ras. 2 litt. inter a et r M*) = ἀναχθῆναι: ut leuarent *gig.*, ut eleuarent *s.* *om. inde O.* possit D, possit T. deuenientes (κατανθήσαντες): deportati in *s*, *cf. gig. infra.* phoenicean (Φοίνικα) *cum S^U*, phenicen *gig.*, fenicen T, foenichen C, phaenicaen G*, phenicē MW *c p*, fenicē *s*, *et phoenicem A^m5^U Tisch.*, phenicem O, penicem D: phoenice FKS^mV, phenice R, phenicae I, phoenicae BU, phaenicae G*, phoenice S*; *cf. xi. 19, xv. 3, xxi. 2.* > phenicen deportari *gig.* hyemare ⁵, yemare CT; + in CT *gig. s*; + apud *p²*. portu CG*^mT *p²*; littore *gig. s.* crete BDRW; craete O. ad

- nicen hiemare portum cretae respicientem ad affricum et ad chorum
- ¹³ adspirante autem austro aestimantes propositum se tenere cum sustulissent de asson legebant cretam
- ¹⁴ non post multum autem misit se contra ipsam uentus typhonicus
- qui uocatur euroaquilo
- ¹⁵ cumque arrepta esset nauis et non posset conari in uentum data naue flatibus ferebamur
- ¹⁶ insulam autem quandam decurrentes quae uocatur cauda potuimus uix obtinere scapham
- ¹⁷ qua sublata adiutoriis utebantur accingentes nauem timentes ne in syrtim

(κατά): contra *bis s*, *semel gig.* (*om. sec.*). affricum OW. corum T *vg.*; chorum W.

11-13. *ita habet h*; gubernator autem et magister nauis cogitabant nauigare si forte possent uenire phoenicem in portum qui est cretae consentiebat illis magis centurio quam paulis uerbis et cum flaret auster tulimus celerius et sublegebamus (*deinde deficit*).

13. aspirante BDF@KMRSU(assp.)W *vg.*; flante *gig. s.* austro (haustro C): euro *gig.* aestimantimantes lapsu O, estimantes I^cMRTW, extimantes C; existimantes *s*; putantes *gig.* propositum se tenore = τῆς προθέσεως κεντραμέναι: + consilium CT *dem. p²*, et > prop. cons. se tenere *gig. s* (tenuisse). oum (quum @; *om. p²*) sustulissent (sustil. M²; sustulisse I) = ἀπαρτες: leuantes *gig.*, eleuantes *s*. de asson *codd. plur.* (ason BU c, asso A@I *p²* s, assole D²) et *vg.* = ἄσσον Stephanus 1550, *Elsem.* 1633 (*uidetur Hieron. 'de nom. hebr.'* iii. 98 hoc loco ascalon legisse) sed locus huius nominis longe abest: iuxta *gig. et asson Tisch.* T. G. 8, W. H. *cum gr.* 61 et aliis *mul.*; celerius *h* (*uide supra*) = forsā θάσσον ut conicit Blass; in xx. 13 θάσσον (θάσων) habent graeci LP *min.* non *pauc.*, et 14 P *al. mult.* legebant (legabant @O, segebant R²) = παραλέγοντο: subleuabant CT (-babant); nauigabant D (*et syr. harcl.*; nauigabamus *syr. pesh.*); sublegebant *s*, colligebant *gig.* cretam F@MO; creten *gig.*; *om. S²* (+S²).

14. non post multum (multos T): *om. s.* misit (missit D) *no*: in *ras. scr. c*; *om. F*; descendit *s* (> desc. autem). contra ipsam (-um R²; ipsa I): contrarius *p*; super eam *gig.*; *om. s.* uentus + uehemens T *s cum gr.* 13. typhonicus (*h sup. lin. et y in ras.* U) = τυφωνικός: typhonicus C, thyponicus S, typonicus G@I, tiphonicus RTW, tifphonicus D; phenicus O; tempestius *Bed.* (*expos. 'alia translatio'*). euroaquilo *codd. plur.* (duobus uerbis @KRVW *p²*) et *vg.*, eoroaquillo S² (-lae S²), heuroaquilo U² (*ut uditur*), heaquilo *p²* (*ut uditur*) = εὐρακίλων NAB²: εὐρακίλων HLP *al. pler.* non redditur apud Latinos.

15. cumque (quumque @; et cum *s*; cum S²) arrepta (adr. ST, abr. F *s*, ar. W, er. D; rupta

R²) esset nauis = συναρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου: et arrepta nauis *gig. Bed.* (*expos. 'alia translatio'*). et non: cum non *gig. Bed.*; nec *s* (*ut uditur*). possit A*G@ST; potuit *s*; possent *gig. Bed.* oonari (quonari C) in (*bis scr. R*; ad D@) uentum (*in ras. scr. M*) = ἀντοφθαλμεῖν τῆ ἀνέμῳ: resistere uento *s*, contra resistere uento *gig.*; occurrere uento *Bed.*, obniti uento *Erasm., Beza.* data *raue* (nauil CG²RT; nauis O) flatibus (fluctibus D *Par. lat.* 11505): commodata n. flat. *Bed.*; laxantes *s*; *om. gig. gr.* ἐπιδόντες. ferebamur = ἐφερόμεθα: ferebant G² *ut uditur* (*corr. G¹*); se tradiderunt *gig.* (*i. e.* contra resistere, uento se tradiderunt, *uide supra*); colligere uela coeperunt *Bed.*, et libere *Cassiod.* (*Migne P. L.* LXX, p. 1403) tum collectis uelis nauis per undas coepit efferri.

16. insulam (1 *sup. lin.* G, insulam D; in insulam RT *vg. c dem. s*) autem (*om. CT*; et T *distinguit* ferebamur in insulam *etc.*) quandam decurrentes *codd.* et *vg.* = νησίον δὲ τὶ ἐπιδραμόντες: > percurrentes autem insulam *gig.*, cf. tunc transcurrimus insulam *Bed.* (*expos.*). que IW; qui R. uocabatur R; appellatur *gig.*; dicitur *Bed.* cauda *codd. longe plur.* et *vg. p²*, caudae T *gig.*, caude R c, caudam F²IS, caudiam G *cum gr.* N²B Καῦδα, item cauden *Hieron. 'de nom. hebr.'* (iii. 100), gaudem *Cassiod.* (*Migne P. L.* LXX, p. 1403), *syr. pesh.* kura: clauda D², claudia *p²*, cladia D², claudam C@; Καῦδα N²(A) *min.*, Κλαύδην HLP *al. pler.*, claude *Bed.*; *uide et Tisch. T. G.* 8 in *loc.* potuimus uix *codd. plur.* et *vg. cum gr.* NAB *min.*: > uix potuimus @T *c dem.*, > uix ualimus *gig. s cum gr.* HLP *al. pler.* optinere AIKMORTW, hobtinere C, obtinere V. scapham FG@IM (*a sec. in ras.*), scapham O; scapha W. post claude *pergit Bed.* (*apud Sabatier; omittit Giles*) quam occupare non potuerunt.

17. qua (quam B) sublata: quam auferentes *gig.*; sed scaphae missae *Bed.* (*ap. Sabat.*). adiutoris (adiutorio D² *gig.*, et βοηθίαν N²) utebantur (*hut. C*, utebatur S²; utebamur D *gig. p s contra graecum*) = βοηθείας ἐχρῶντο: adiuuare coeperunt nauem *Bed.* (*ap. Sabat.*). acingentes T, acingentes D; succingentes *gig. s*; praecingentes

inciderent
 summisso uase sic ferebantur
 18 ualide autem nobis tempestate iactatis
 sequenti die iactum fecerunt
 19 et tertia die suis manibus
 armamenta nauis proiecerunt
 20 neque sole autem neque
 sideribus apparentibus
 per plures dies
 et tempestate non exigua
 inminente
 iam ablata erat spes omnis
 salutis nostrae
 21 et cum multa ieiunatio

fuisset
 tunc stans paulus in medio
 eorum dixit
 Oportebat quidem o uiri
 audito me non tollere
 a creta
 lucrique facere iniuriam
 hanc et iacturam
 22 et nunc suadeo uobis
 bono animo esse
 amissio enim nullius animae
 erit ex uobis praeter-
 quam nauis
 23 adstitit enim mihi hac nocte

Bed. (ap. Sabat.). nauim D; eam *Bed. (ap. Sabat.)* et + trahebant autem et anchoras. timentes (*et Bed. ap. Sabat.*): + autem *gig. cor. uat.*, et et timentes *s*, timentesque *Bed. (expos. ed. Giles, 'alia transl.')*, *gr. φοβούμενοι τε. syrtim cum BFKSUV vg. Hieron. 'de nom. hebr.'* (iii. 104), *Bed. (ed. Giles)*, sirtim DG^oT c '*gr., antiqui'* *ap. cor. uat.*, syrcim *cor. uat.**, sertim W, *gr. Σύριμ NABC min.*: syrtim ACIM(y *in ras.*) O *dem. gig. p*, sirtim G^oΘ, et Σύριμ HLP *al. plur.*; syrtis *s*, sirtis R, syrtes *Bed. (ap. Sabat.)*. incederent DRV, incaederet Θ; exciderent *Bed. (ed. Giles)*; incideremus *gig., contra graec.*; > occurrerent in syrtes *Bed. (ap. Sabat.)*. summisso (subm. BDG KORSU*VW; + que *p*) uase (uasse D, base F) = χαλάσαρες τὸ σκεῦος: summisso uelo I; depositis uelis *s*; laxantes antennas *Bed. (ed. Giles)*; χαλ. τὰ λωρία 32^{me}. 37. 56. 66^{me}, χαλ. τὸ λωρίον 98^{me} *syrr. pesh. ar.**; *gig. uide infra*. aio: ita *Bed. (ed. Giles)*; *om. s.* uerebantur R*. summisso . . . ferebantur: uas quoddam dimiserunt quod traheret *gig.*

18. + *ad init.* permanente autem D. ualide (-dae CF*I, ualde D*, ualida 5^o *dem. p*) autem nobis tempestate iactatis (iect. D) = σφοδρῶς ἐπὶ χειμαζομένων ἡμῶν: et cum uehementem faceremus tempestatem *s*, et σφοδρῶς τε χ. ἡμῶν A 25 *syrr. pesh.*; uento autem ualido instante et tempestate *gig.* subsequenti *gig. et + autem gig.* diae C. iactam O* (*corr. m. rec.*), iectum D. fecerant G* (*corr. G*!); faciebant *s*.

19. tertia RSW, tertio G. diae CI. suis: *forsan* propriis *p**. > manibus suis *s*. armamenta: armaturam *s*; *gr. τὴν σκευήν.* > armam. nauis suis man. D. proiecerunt D; + in mare CMT c *dem. gig. s*, et *syrr. harcl. (cum*)*.

20. + *ad init.* perseverante autem tempestate et *gig.* solem S. *om. autem DGR* gig. s*; + neque luna D. > autem sole *vg.*, et μήτε δὲ ἡλίου *gr. syderibus IU5*; stellis *gig. s.* aparentibus C.

plures (πλείους uel πλείους): plurimos *gig.*; multos D *s.* et + hieme ac *s.* non exigua: nimia *s.* imminente BKORU (m *pr. in ras.*) *vg. Tisch.*, in mittente C; perseverante *s*; *gr. ἐπικειμένου. om. et temp. n. ex. inm. gig. (uide ad init. uersus).* *om. iam gig. cum gr. R.* ablata erat (erant I) spes omnis (omni R; omnibus G) salutis nostrae (-tre IOW) = περιηρέτο ἐλπίς πᾶσα τοῦ σώζεσθαι ἡμᾶς AB *min.*, cf. amputabatur spes omnis liberandi nos *s*: > omnis spes nobis auferabatur uitae *gig.*, et περιηρ. πᾶσα ἐλπίς τοῦ σ. ἡμ. NCHP *al. pler.*

21. et cum (quum Θ) multa (a *in ras.* A) ieiunatio (-cio RS, ieiunatio C; + facta Θ) fuisset = πολλῆς τε (δέ HLP *al. pler.*) δυνάμεις ὑπαρχούσης: et cum iam diu sine cibo essent *s*; et cum multis diebus iam ieiunassent *gig.*; deinde + et Θ. *om. tunc gig. cum gr. A 21 Bentl.* (sed corr. ipse).* eorum: ipsorum *s*; fratrum I. dixit (εἶπεν): ait *s.* oportuerat CMT *gig. s*; + uos D. quidam G; enim Θ; + uos *gig. s.* o (*om. p**) uiri: oboediri *s.* audito (+ te c) me: credentes mihi *gig. s*, et *gr. περιπαρχήσαντες μοι.* tollere (ἀνάγειναι *plur.*, ἀναγῆν. 137) cum BCFGΘ^oKOSTUVW *vg. c p*: egredi ADΘ^oMR *dem. Bentl.* (sed corr. ipse)*; egredi tollere I; nauigare *gig. s*, cf. u. 2. a: de I. creata F*. luor. . . iacturam: et lucrari hanc iniuriam et (ac *gig.*) detrimentum *gig. s.*

22. nunc + quidem *gig. s.* suadet D. uos ut uultur *gig.* bon S* (+ o S^o). essae R. amissio (ἀποβολή): iactum *gig.* enim: autem K. nullius animae (-me RW) = ψυχῆς οὐδεμῶς 7. 11. 15. 18 *etc.*: *gr. plur. ψυχῆς οὐδεμία* (> οὐδ. ψυ. 8^o 80). uobis (ὑμῶν): nobis *gig.* (ut uultur) 5. preterquam BDIMORS; nisi tantum *gig. s.* naues S*.

23. adstitit BDKOSV*, asstitit U (*s pr. in ras.*), astitit W *vg.* enim: autem K; *om. MO* (+ O)* *gig.* michi B; *om. FW.* hac: ac MRU*V. dei *in ras. scr. M*; domini T. > angelus dei

angelus dei cuius sum ego
 et cui deseruio ²⁴ dicens
 ne timeas paule
 caesari te oportet adistere
 et ecce donauit tibi deus omnes
 qui nauigant tecum
²⁵ propter quod bono animo
 estote uiri
 credo enim deo quia sic erit
 quemadmodum dictum
 est mihi
²⁶ in insulam autem quandam
 oportet nos deuenire.
²⁷ Sed postea quam quarta decima
 nox superuenit nauigantibus nobis
 in hadria

circa mediam noctem
 suspicabantur nautae
 apparere sibi aliquam
 regionem
²⁸ qui summittentes inuenerunt passus
 uiginti
 et pusillum inde separati
 inuenerunt passus quindecim.
²⁹ Timentes autem ne in aspera
 loca incideremus
 de puppi mittentes anchoras quattuor
 optabant
 diem fieri
³⁰ nautis uero quaerentibus
 fugere de nauis
 cum misissent scapham

hac nocte D. cuius (*in ras. scr. U; def. M ad u.*
 39) sum ego (> ego sum D) = οὗ ἐπιτὶ ἐγὼ NAC³
min.: om. ego s cum gr. BC*HLP 31. 61 etc.
 om. cuius sum ego et gig. deseruio D. > dei
 cuius s. e. et cui des. angelus *Benil. cum gr. NA*
 (BC) *min.* (*codd. nostri = gr. HLP etc.*).

24. ne timeamus I* (*corr. I'*); noli timere gig. s.
 paulae I. caesari (caess. B*, cess. D, ces. STW;
 caesarem C; + enim CT) te oportet (oportet
 C; > oportet D cum gr. 13) adistere (ass.
 BF*¹KU¹VW *vg.*) = Καίσαρι σε δεῖ παραστῆναι:
 ante caesarem te oportet stare s, oportet te ante
 caesarem stare gig.; caesari te op. sisti *Erasm.*
Turic. Besa. et 0000: ecce enim *Auct. de prom.*
 (iii. 14. col. 176). donabit IT. om. deus gig.
 > tecum nauigant gig. s *Auct. de prom.*

25. propter quod: om. quod S* (+ S*); prop-
 terea gig. hestote C; stote S. deo sine addit.
 ACDGΘIOT *vg. gig. p et graec.*: + meo BFKR
 SUVW *c dem.* quia sic: quod ita D. quem-
 admo S* (+ dum *cor.*); quemadmodum O.
 dictum est (ctum est *in ras.* S) = λελάληται:
 locutus est gig. michi B.

26. in insulam D. autem: enim s. om. autem
 quandam T. oportet C. > nos oportet D cum
 gr. B. deuenire (ni *sup. lin.* G) incautus pro
 ἐκπεσεῖν quod uerbum u. 17 et 29 incidere redditur,
 et 32 excidere: melius eiici *Erasm. Turic.*, ex-
 cidere *Besa.*

27. sed (set R) postea quam (om. I): et cum
 gig. decima (ci *in ras. longa* B): + die VW
cor. uat. (non mg.)*. nox: nos lapsu A. super-
 uenit (-isset CT) = ἐπεγένετο A 61. 68: facta
 esset gig. et gr. *rell. ἐγένετο*. nauigantibus
 nobis (*διαφορομένων ἡμῶν*): et iactemur gig.
 (s?) *Besa.* hadria ABCF*GKOSTV *c s*: adria
 DFΘIRUW *vg. Tisch. c gig. p.* noctis s. sus-

picatur S* (-bantur S^e). nante F*ORSW.
 apparere (apar. OW) sibi aliquam regionem
codd. et vg., cf. ad xxi. 3: resonare (= προσχεῖν?
cf. gr. B infra*) sibi aliquam (quandam s) regionem
 gig. s; *gr. plur. προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν (sed*
προσάγειν N, προσάχειν B*, προσάχειν B*,*
προσεγγίζειν 137 c^{oo}).

28. qui (= οἵτινες N*) cum ACDFGΘOT *cor.*
uat. c dem. p: et I gig. et gr. *rell. ual*; qui et BK
 RSUVW *vg. summittentes (cf. 17) cum AGIU¹*
vg., et submittentes BCD(submittentes)FΘKO(t pr.
*sup. lin.)RSTU*VW (duobus uerbis): miserunt*
gig.; deinde + bolidem CDΘTV^{oo} vg. c dem. gig.
 (+ et) p² et *cor. uat.*, + pulidem KR p² ('quidam
 antiqui' *ap. cor. uat.*); *gr. βολίσαντες*. inuenierunt
 bis D. passos *pr. ΘIOST*; passum p². uiginti
 (-tim CT): .xx. DOSUW; triginta *dem.*; + altitu-
 dinem CT s, + altitudinis gig. et pusillum (puss.
 S, pusillum O) inde separati (pa *sup. lin.* I,
 separari W; > separati inde D) = βραχὺ δὲ δια-
 στήσαντες: et post pusillum gig. s; deinde + iterum
 iactauerunt bolidem et gig. s *ferē cum graeco καὶ*
πάλιν βολίσαντες; om. codd. nostri et vg. cum gr.
 24. 67 *al. 2^{oo}*. passos *sec. CΘIST*; passum p².
 quindecim: .xv. ADSW.

29. ne: necubi C (necubi) T s; *gr. μήπου NBC*
min., μήπω A, μήπως HLP al. pler. in: om. D;
 + uia Θ. ^{oo}pera G. inciderimus BI, incederemus
 D. puppe O s, pupi DR. mittentes: proiecerunt
 gig. anchoras GT^{oo}. quattuor Θ^{oo}, quattuor C;
 .iiii. DSUW; + et gig. s. > anchoras quattuor
 mittentes O. optabant (obt. BDT, hobt. C,
 optinebant I): optant W (*deinde usque ad tunc*
u. 32, in ras. scr.); deprecabantur s (?). diem
 (diem I*) fieri: ut dies fieret gig.; deinde + ut
 (hut C) sciremus an (han C) salui esse possemus
 (-imus gig.) CW gig.

in mare sub obtentu quasi
a prora inciperent anchoras ex-
tendere
³¹ dixit paulus centurioni
et militibus
nisi hi in nauī manserint
uos salui fieri non potestis
³² tunc absciderunt milites
funes scaphae
et passi sunt eam excidere.
³³ Et cum lux inciperet fieri
rogabat paulus omnes
sumere cibum dicens

quarta decima hodie die
expectantes ieiuni permanetis nihil
accipientes
³⁴ propter quod rogo uos
accipere cibum pro salute uestra
quia nullius uestrum
capillus de capite peribit
³⁵ et cum haec dixisset
sumens panem gratias egit
deo in conspectu omnium
et cum fregisset coepit
manducare
³⁶ animaequiores autem

30. uero: autem *gig. s.* querentibus CDIRSW. fugire CISU*. oum (quum Θ) misissent (mississent D); et laxantibus *gig. s.* et *gr. καὶ χαλασάντων*. scafum FGΘIT, scaffam O. mari CΘT *dem.* sub obtentu (op. ARSU) quasi = *προφάσει ὡς*: occasionem quaerentes tamquam *s* (*ut uditur*); occasionem (hocc. C) querentes sub obtentu (hob. C, op. TW) quasi (tamquam *gig.*) CRTW *gig. Par. lat.* 11505. a prora (prura D, proro W) inciperent (-pere CT) anchoras (ancoras CGT) extendere (extender O) cum ACDGΘOTW *dem. p. Bentl. cf. ἐκ πρῶτης μελλόντων ἀγκύρας ἐκτείνειν* NHLP *al. pler.*: > inciperent (in inciperint S) a prora anch. (anc. 𐤀) exten. BFIKRSUV *vg. c. contra gr.*; > a prora anchoras essent missuri *gig. (s) cum gr. ἐκ πρ. ἀγκύρας μελλόντων ἐκτείνειν* ABC *min.*; *deinde* + ut tutius (tocius W) nauis staret W *gig. Par. lat.* 11505.

31. centurioni C, centor. D. > centurione (*sic*) paulus O. hii DOTW; isti *s*; *om.* CI*V. in nauī (naue CSU) manserint (mans. O, remanserint D *p*; manseritis V^{ro}) omnes = *ἐν τῷ πλοίῳ μείνωσιν* N* *min.*: > mans. in nauī *Bentl.*, et *μείν. ἐν τῷ πλ. gr. plur.* uos: nos *gig.* fieri: esse *gig. s.* p^otestis G; possumus *gig.*

32. tunc + protinus *gig. s.* absciderunt (habsc. C; sciderunt W) milites = *ἀπέκοψαν οἱ στρατιῶται* NABC *min.*: > milites praeciderunt *gig. s et ol str. ἀπέκ.* HLP *al. pler.* scaphae (scaphe KRW, schaphae S, scapae D, scaffe O, scafae GΘIT) et: > et scapham *gig.* passi sunt: *om.* sunt W; dimiserunt *gig. s.* eam: illam *s*; *om. gig.* sunt eam *om.* U* (+ U^o). exoidere (*ἐκπεσεῖν*): abscedere D *c.* abscedere U.

33. et cum (quum Θ; uoluit dum *Bentl.*) lux (*om.* W) inciperet (coepisset *dem.*) fieri (> fieri inciperet O): et cum dies fieret *gig.*; *gr. ἀχρι δὲ οὗ ἡμέρα ἐμελλεν* (> *ἐμ. ἡμέρα* HLP *etc.*) γίνεσθαι. rogabat (+ fieri D* *sed exp.*) = *παρεκάλει*: hortabatur *gig.* sumere (summere R) cibum (cybum U, cium C) = *μεταλαβεῖν τροφῆς*: ut perciperent

escas *gig.*; *deinde* + postea D* (*sed exp.*). quarta decima hodie (ho *arte in ras.* A; hodiae C) die (diae CI) expectantes (exsp. BV; spectantes T) cum ABCFGΘIKRTVW *Bentl.* = *τεσσαρεσκαιδεκάτην σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες*: > qu. dec. die (e *in ras.* U) hodie expec. U *vg. c dem. p^o*, et qu. dec. dies hodie expec. S; qu. dec. hodie est expec. O, qu. dec. hodie expec. *p^o*; qu. dec. hodie dies (*sine* expec.) D, *cf.* qu. dec. dies est hodie a qua (*sine* expec.) *gig.* ieiuni C, ieiunii DTV; sine cibo *gig.*, et *gr. ὄσιτοι*. permanetis U*, permanentes Θ; manetis *gig.* nihil (nichil TW) accipientes: *om. gig.*

34. propter quod rogo: ideoque hortor *gig.* cibum (bum *in ras.* S, cybum RU* *ut uditur*): escam *gig.* pro (*in ras. scr.* S) salute uestra *codd. plur. et vg.*: hoc enim pro salute uestra (> uestra sal. *gig.*) est I *gig.* (*Bentl.*) cum *gr. τούτο γὰρ πρὸς τῆς ἡμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει* (*sed ἡμετέρας* ALP *min.*); *deinde* + spero enim in deo meo *gig. ex u. 25.* quia: quoniam D. capillis B*. capite + uestro non *p^o*. peribit (perhibit D, peripit S) = *ἀπολείται* NABC *min.*: cadet *gig. et πεσεῖται* HLP *al. plur.*

35. et (ec I*) cum (quum Θ) haec (hec SW) dixisset: et his dictis *gig.*; *gr. εἶπας* (-πων HLP *etc.*) δὲ ταῦτα. sumens: accepit *gig.* et ελαβεν 40; *gr. ἔλλ. καὶ λαβὼν*. panem + et D *gig.* gratias S. egit *partim in ras.* Θ; hegit C; agit S. sum. pan. *gr. egit*: fregit panem egit (agens *p^o*) *p.* in conspectu omnium (hominum *p^o*): coram omnibus *gig.* cum (quum Θ; *om.* T) fregisset = *κλάσας*: fregit et *gig.* caepit D^oOR, cepit KSW; caepisset D*.

36. animaequiores (animeq. DVW) autem (*om. p*) facti (+ sunt D; > facti autem F) = *εὐθυμοὶ δὲ γενόμενοι*: tunc bono animo facti *gig.* *om.* et ipsi *gig.* > et ipsi facti; omnes *etc. c.* adsumserunt (*προσελάβοντο* *plur.*) AF, assumas. V *dem. p.* et adsumps. DGΘIOS^o *Tisch.*, assumps. BKR*UW, asumps. S*: sumpserunt CR^o *vg. c.*

facti omnes
 et ipsi adsumserunt cibum
 37 eramus uero uniuersae
 animae in nauī ducentae
 septuaginta sex
 38 et satiati cibo adleuiabant
 nauem
 iactantes triticum in mare.
 39 Cum autem dies factus esset
 terram non agnoscebant
 sinum uero quendam
 considerabant habentem litus
 in quem cogitabant si possent eicere
 nauem
 40 et cum anchoras abstulissent com-
 mittebant

se mari simul
 laxantes iuncturas
 gubernaculorum
 et leuato artemone secundum flatum
 aurae tendebant ad litus
 41 et cum incidissemus in locum
 bithalassum inpegerunt
 nauem
 et prora quidem fixa
 manebat immobilis
 puppis uero soluebatur
 a ui maris
 42 militum autem consilium
 fuit ut custodias occiderent
 ne quis cum enatasset
 effugeret

sumserunt T; percipiebant *gig.*, μεταλαβον 68 *Theophyl.*, μεταλαβαν N, μεταλαμβανον 137. cybum B*.

37. uero: autem R *dem. gig.*; enim c. huniuersae C, uniuersae O*RW; uniuersi S; omnes *gig.*; + *ras.* 2 *lit.* O. anime OW. in (*om. p**) nauī (naue S): *om. gig. contra gr. ducentae* (ducente GI RW): ducenti D; cc FOSTU*, cc^{tas} U*. septuaginta (-te V; + et C) sex: LXXVI DFOSU*, LXXVI^{tas} U*, septuaginta VI W, LXX et VI T.

38. saciati RSW. cibo + et D. adleuiabant (ἐκούφιζον) cum ACG²KRS(-bantur)U*, et alleuia-
 bant B@TU¹VW *vg. Tisch.*: adleuiabant DFG*O (adleb.); adleuiant I; releuabant *gig.* nauim D. iectantes D; proicientes *gig.* triticum CF@; tricum V* (+ ti *cor. rec.*).

39. oum (quum @) autem dies (diaes C) factus (facta D) esset (essat R) = ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο: et cum dies illuxisset *gig.*; deinde + nautae CT *dem. gig.* hagnoscebant C; cognoscebant U *gig.*, et > non cognoscebat terram D. sinum: signum S*T. uero: autem *gig.* considerabant (r in *ras.* U; consyd. 5) = κατενόουν: prouidebant *gig.*; animaduertunt *Erasm.*, -tebant *Turic.*, -terunt *Besa.* habente S; habitantem D. lytus B; littus *SC.* quem: quod *dem.*; quo *gig.* possint D, possunt *dem.* eioero (iecere D, eiecere SV*, eicere *vg. Tisch.*) = ἐξώσαι: expellere *gig.* nauim D.

40. et ad init. *om. p**. oum (quum @) anohoras (ancoras GT, hancoras C) abstulissent cum ACD(oblul. *mg.*)FG@IMOTW c *dem. p** *Bentl.*: cum anchoras (anchora S, ancoras 𐤀) sustulissent BKRSUV *vg. p**; anchoras colligentes *gig.*; *gr. τὰς ἀγκύρας περιελόντες. oommittebant* (cumm. S, com. R, commitebant D) se (+ in W) mari (mare R*) *codd. plur. et vg. et uers. Angl.* 1611 'they committed themselves unto the sea': melius mittebant eas (i. e. anchoras) in mare C,

graeci enim eion eis tēn thalassan cf. proiciebant in mare *gig.*, et *uers. Angl.* 1881 'they left them in the sea.' simul (ἅμα): et *gig. laxantes*: remittentes *gig. iuncturas* (ζευκτηρίας): iacturas @*(*corr. mg.*)T; stricturas F; coniunctiones *gig. leuato* (-to in *ras.* U, -tae I): eleuato MT. artemonae I, arthemone F*, artimone D@. flatum aurae (aure W) cum ACDG@IMOTW c *dem. gig. p Bentl.*: > aurae (aure BF*R, auroae S*) flatum BFKRSUV *vg. tendebant*: ten *super ras. scr. G.* littus *SC.*

41. et oum (quum @) incidissemus (-imus OS*, incidissemus V) fero = περιπεσόντες δὲ: cum incidissent autem *gig. (ut cum ἐπέκειλαν concordat).* in (ad I) locum: *om. S* (+ S*)*; + uado sub I, *cf. T infra. bithalassum* (byth. U, bit. *p* in ras.*, bithalasmum S, bithalassam O) nouo uerbo (*cf. biprora, bisyllabus codd. plur. et Bentl.*: dithalassum *vg. et gr. διθάλασσον*; uadosum T; bimarem *Erasm. Turic. Besa*; deinde + ubi (hubi C) duo maria conueniebant CTW *Par. lat.* 93. 309. 11505; + ta bapsū alibi in locum *p**. in-
 pigerunt DG@MOST; inpegerunt KU (e *pr. in ras.*) *vg. nauim D*; *om. S**. prora D. fixa (fixa O) = ἐπέσσα: infixa T; *om. gig. immobilis* BF@KORU¹ *vg. Tisch.* puppis B, puppis DR. soluat D; + *ras. unius lit.* S. ui: uim O*. maris *om. uoluit Bentl. cum gr. N*AB*; *sed gr. vell. habent τῶν κυμάτων.*

42. militum (multum D) autem consilium fuit = τῶν δὲ στρατιωτῶν βουλή ἐγένετο: tunc cogitauerunt milites *gig. ut + omnes gig. oustodias* (τοὺς δεσμώτας): custodes M (*cf. cor. uat. mg. 'non dicitur custodes'*); uinculatos *p*; eos quos custodiebant D^{ms}. hocciderent C; + paulum S*. quis + *ras. unius lit. c.* oum (com S*; quum @) enatasset (aen. CG*, enn. R; enatassent O; ena-

43 centurio autem uolens
seruare paulum
prohibuit fieri
iussitque eos qui possent
natate mittere se
primos et euadere
et ad terram exire
44 et ceteros alios in tabulis
ferebant
quosdam super ea quae
de nauī essent
et sic factum est ut omnes animae
euaderent ad terram

taret *p*; natasset D; enatus esset S*; *deinde* + et S): enatus *gig.*; *gr.* ἐκκολυμβήσας. effugirent S*; -erent S*.

43. centurio C, centurio D. uolens seruare paulum prohibuit (proibuit R) fieri *codd.* et *vg.*, *sed gr.* βουλόμενος διασωσαι τὸν Π. ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ βουλήματος: > prohibuit hoc fieri praecipue propter paulum ut saluum illum faceret *gig.* iussitque V; et iussit *gig.* illos *gig.* possint SU; potuissent I; possit *p**. natate (re *in ras.* M): enatare *gig.*; natari S*; nauigare S* (ut *udtur*). mittere (mittere D, mitterent I; emittere *vg.*) se = ἀπορίψαντας; *gig.* *uide infra.* primos *sine addit.* CDFGΘIM(primo)OTW579E *p** (*gig.* *uide infra*) et *gracc.*: + in mare SU *p*, et > in mare primos ABKRV5 c *dem.* et (om. *p**) euadere (aeuaderent I): ut euaderent SU* (ut euadere U^o); om. *gig.* (Bentl.) cum *gracco.* ad terras C; a terra S. exirent IS. > exire ad terram D *cf. gig.* qui pro mittere . . . exire habet tantum primos exire ad terram; *gr.* ἐστὶ ἀπορίψαντας πρῶτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξίεναι (*sed desunt DE*).

44. om. et ad *init.* S. oeteros (caet. DGI579E): reliquos *gig.* alios (om. S^o) in (om. S) tabulis (-olis S) ferebant (+ et D* *sed exp.*): quosdam in tabulis saluos fieri *gig.*; *gr.* οὐδὲ μὲν ἐπὶ σωρίων (ellipsin uerbi uarie suppleuerunt latini); ferebant om. uoluit Bentl. quosdam (s *in ras.* I): + uero T c, + autem W *p*; et *gr.* οὐδὲ δέ. aca M*. que IW. essaent R; erant CMTW *vg.* c. om. quosdam . . . essent *gig.* om. factum est ut *gig.* animae (anime CRW) *codd.* *paene omn.* et *vg.*: om. A* (+ A¹) Tisch. Bentl., et *gr.* tantum πάντας. euaderet I; accederent D* (*corr. mg.*). et sic . . . eua- *in ras.* scr. R. > et sic omnes animae saluae ad terram uenerunt *gig.*; *gr.* καὶ οὕτως ἐγένετο πάντας διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

XXVIII. 1. oum (quum Θ) euasissemus (aeuas. I, heuas. C, euass. B*, euasissemus D): om. *gig.* militene (-nae BCKMV *gig.*, -nes *p**

XXVIII. 1 et cum euasissemus tunc
cognouimus quia militene
insula uocatur

2 barbari uero praestabant
non modicam humanitatem nobis.
Accensa enim pyra reficiebant nos
omnes
propter imbrem qui iminebat et
frigus

3 cum congregasset autem
paulus sarmentorum aliquantam
multitudinem et inposuisset super
ignem

ut *udtur*, -na S) *codd.* longe plur. et cor. uat. ('*grecus, antiqui*'), *cf.* et militine Hieron. de nom. hebr. (iii. 102), militinae D, melitene *cod. caraf.*, fere cum *gr.* μελιτήνη B* 12^{led}, *sy.* harcl. *mg.* *gracc.*, *arm.*: mitilene c *p**, mitilene T, mitylene 579E, et *codd.* *cp.* Erasm. metylene, notatque Luc. Brug. 'non scribas mitylene quadrisyllabum pro trisyllabo melita' (*haec ap. Tisch. T. G. 8*); melita 579E, melite Bentl., meletae I, milite W et μελιτή *gr. plur.* insola D. uocatur *codd.* plur. (uocitatur *gig.*) = καλείται: uocabatur DΘ^oIKM RTV *vg.* c *dem. p*.

2. *inc. u.* 2 barbari Stephanus 1555, *uerss.* Anglic. 1611 et 1881, Tisch. T. G. 8, W. H.: *inc.* accensa 579E. barbari: bar *in ras.* Θ. uero: autem *gig.* praestabant BCDIMORSW; praestabat G*. > nobis non modicam (a *in ras.* U) human. SU *gig.*, non *gracc.* accensa (c *pr. in ras.* U; ascensa S) enim (autem RSU) pyra (y *in ras.* U; pyra I, pira DRTW; pruna A, *forasan ex Ioh.* xxi. 9): accendentes enim ignem *gig.*; *gr.* ἔψαντες (uel ἀνάψ.) γὰρ πυράν. reficiebant *codd.* *paene omn.* et *vg.*, et refecerunt *gig.* = προσάε- λάμβανον N* 137 *c^o* quod recte redditur 'refreshed' *cf. Polyb.* ix. 8, 7, xxii. 22 (25), 6, Diod. xvii. 16: recipiebant D *cf. Bed. (retr.)* 'in *gracco scriptum est recipiebant nos omnes quod et nos arbitramur primo sic interpretatum esse in latinum, sed librorum negligentia mutatum*'; *gr. plur.* προσ- ελάβοτο. omnes (s *in ras.* U): om. *gig.* Bentl. cum *gracco* A et *cop.* imbrem (him. R, ym. CIUW) qui iminebat (imm. CFΘIRU¹V *vg.* Tisch.; imnebat K): pluuiam imminentem *gig.*; *gr.* τὸν ἕρδον τὸν ἐφεσῶρα. et + propter (Bentl.) cum *gr.* (*exc. N* min.*).

3. oum (quum Θ) congregasset autem = συστρέψαντος δέ: et cum collegisset *gig.* aliquantam (-tum *p** ut *udtur*) *codd.* *paene omn.* et *vg.* = τι NABC *min.*, *cf.* aliquam W: om. A *gig.* cum *gr.* HLP *al. pler.* et *in ras.* U. inposu. D, inposu. BFKU (im *in ras.*) *vg.*; posuisset O, *cf.*

uipera a calore cum processisset inuasit
manum eius
4 ut uero uiderunt barbari
pendentem bestiam
de manu eius
ad inuicem dicebant
utique homicida est homo hic
qui cum euaserit de mari
ultio eum non sinit
uiuere
5 et ille quidem excutiens

bestiam in ignem
nihil mali passus est
6 at illi existimabant eum
in tumorem conuertendum
et subito casurum et mori
diu autem illis sperantibus
et uidentibus nihil mali
in eo fieri
conuertentes se dicebant
eum esse deum.
7 In locis autem illis erant
praedia principis insulae

I ad u. 8. super (ἐπι): in dem. calore + ignis SU. eum (quum Θ) processisset (ssisset in ras. U; processisset D; cessisset S) = ἐξεληθούσα (ἐξεληθούσα HLP etc.): exiens gig. inuasit (-ssit D) = κατήσεν: momordit gig.

4. ut uero (om. R*; + R') uiderunt barbari = ὡς δὲ εἶδον οἱ βάρβαροι: > ut uid. uero bar. T^{ms}, > ut uero bar. uid. c; ut uid. autem s (forsan om. barbari); quo uiso barbari gig. pendentem bestiam (uiperam T): quod penderet bestia gig. de ACDGΘIMOTW vg. c dem. gig. p s = ἐκ: in BFKRSUV. ut uero... eius om. T* (+ T¹ in mg.). ad inuicem: inter se gig. huique C; om. gig. homicida est homo hic (iste A Tisch.) = φονεύς ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος: > is homo homic. debet esse gig. hic homo homic. esse oportet s (ut uidetur), hic homo debet homic. esse Sulp. Seu. ep. I. 355. qui (quia R; quem D) eum (quum Θ) euaserit (heuas. C, euass. DS; auaderet I, euasit S): quem liberatum gig. s, quem saluum factum Sulp. Seu.; gr. διὰ διασωθέντα. om. de mari S* (+ S²). ultio (ulcio RS): equitas C (heq.) T gig. (s); fata Sulp. Seu.; gr. ἡ δίκη; + diuina cor. uat.* (non mg.). eum non sinit (sinit Θ¹, sinit U) uiuere cum CΘIKU (in ras. scr.) V dem. (> eum ultio n. s. u.), et eum non sinit (sinit R*) uiu. R, eum non dimisit uiu. A Tisch., item non sinit uiuere (sine eum) BDFG: > non sinit eum (+ in terra W) uiuere OS (sinit) W vg. c p, non sinit eum uiuere M; > eum uiuere non permisit T; uiuere non sinit uoluit Bentl. (sine eum), cf. uiuere non sinunt Sulp. Seu., uiuere non permisit s; > uiuere equitas non permisit gig.; gr. ἡ δίκη ἣν οὐκ εἶλεν non uariat.

5. et ille quidem (ὁ μὲν οὖν): paulus uero gig. (s). excutiens (e in ras. U; excuciens SW) bestiam: excussa bestia gig. s. > in ignem bestiam c. nichil W. est + ab ea S. > nihil patiebatur mali gig. s; > ἔπαθεν οὐδὲν κακόν gr.

6. at (ad CIO; et p) illi: illi autem s. existimabant: extimabant F, estimabant c p, aestimabant D; gr. προσεδόκων. illum s (?). in

tumorem (tumore IOS; timorem D) conuertendum (-tandum D): intumescere s; succendi gig.; gr. συμπρᾶσθαι (ἐμπιμ. N min.). et subito casurum (cassurum BD, causarum I) et mori (moriturum CT): aut subito cadere mortuum s (ut uidetur), > aut cadere subito mortuum gig., et gr. ἢ (nulli καὶ) καταπίπτειν ἄφνω νεκρόν. diu (in ras. U; dum S) autem illis sperantibus (p sup. lin. M, spirantibus S) codd. paene omn. et cor. uat.*; cf. e f ad Luc. iii. 15: diu aut. illis expectantibus (προσδοκῶντων, et cf. supra existimabant) vg. dem. Luc. Brüg. (ap. Tisch.) 'non mutes expectantibus in sperantibus,' cor. uat. mg. (sed ipse cor. uat.* notat 'sperantibus antiqui, id est existimantibus; alii expectantibus; sed grecus equiuocum mihi uidetur significare etiam sperantibus et expectantibus'); cumque diu expectarent gig. (s). uiderent gig. s. nichil W. in eo fieri codd. plur. (> fieri in eo SU) et vg., cf. ei contingere gig. (mali contingere s; perierunt reliqua): in eum fieri ACG^o Tisch. (Bentl.), in illum fieri p; gr. εἰς αὐτὸν γινόμενον. conuertentes se (conuertentes se D; conuertentes tantum p) = μεταβαλλόμενοι NHL etc.: conuersi gig., et μεταβαλλόμενοι ABP min. eum forsan om. s (dicebant esse deum; perierunt reliqua). eum esse (essae R) deum codd. longe plur. et vg. cum gr. NB min.: > eum deum esse SU (sed in ras. scr.) cum gr. 13. 31. 38 etc. syr. pesh. et harcl.; > esse eum deum uoluit Bentl. cum gr. A; eum deum (sine esse) gig.

7. in locis autem illis: inter eos autem qui in illo loco morabantur gig. et forsan s (autem qui in loco morarentur ut uidetur) = gr. ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκείνων. praedia BDKRW. principes S; principi gig. (Bentl.) et gr. τῶ πρώτῳ. insule RW, insulae D. publici codd. plur. (publicus Θ* ut uidetur) et vg.: puplii AT Tisch., puplii c; D; puplio gig., publico (Bentl.), et gr. Πωλίῳ (Πουπ. 5. 7. 25. 61). om. qui D (sed puplii c; pro puplii qui?). nos suscipiens (> suscipiens nos s) triduo benigne (-na Θ, -nus R) exhibuit (exib. OR;

- nomine publici
qui nos suscipiens triduo
benigne exhibuit
8 contigit autem patrem
publici febris et dysenteria uexa-
tum iacere
ad quem paulus intrauit
et cum orasset et inposuisset ei manus
saluauit eum
9 quo facto et omnes qui in
insula habebant
infirmitates accedebant
et curabantur
10 qui etiam multis honoribus
nos honorauerunt

- et nauigantibus inposuerunt quae ne-
cessaria erant.
11 Post menses autem tres
nauigauimus in nauī
alexandrina
quae in insula hiemauerat
cui erat insigne castorum
12 et cum uenissemus syracusas
mansimus ibi triduo
13 inde circumlegentes
deuenimus regium
et post unum diem
flante austro secunda
die uenimus puteolos
14 ubi inuentis fratribus

tractauit C; hospicio recepit s ut uditur) = *ferē anabēzēmōnos hēmas trēis hēmeras philōphōnos ēgēnōsen* cf. *Roesch It. u. Ug. p. 364*: > nos hospicio humane recepit per triduum *gig.*

8. con⁴git S. p⁴trem G. puplii A (p sec. in ras.) DT Tisch. *gig.*; + maximis uel tale quid s (ut uditur ex spatio). dysenteria AG(-iam*)M^o *vg. p⁴ s cor. uat. 'grecus, antiqui,'* disenteria D, dissenteria W c, cf. *δυσεντερία 61 al. pler., -ίη NABHLP etc.*: dysinteria FIK(y et i pr. in ras.) M*V, disinteria C^oRS^oT p⁴, dissinteria B, desinteria S^o, desynteria OU, disintheria *gig.* at V. intrauit: r in ras. G. et sec.: ut S. quum Θ; om. T. horasset C; def. M ad u. 23. et inposuisset (imp. K *vg.*, inposuisset T⁴, inpossuisset D; posuisset I) ei manus (manum c): inposuit ei manum et *gig.*; *gr. εἰσελθὼν καὶ προσευξάμενος, ἐπιθεῖς (καὶ ἐπιθεῖς 69 a et k^or; ἐπιθεῖς τε 15. 31. 99. 105) τὰς χ. αὐτῶν. saluauit (λάσσω) cf. uol. i. p. 767: uoluit sanauit Bentl. et ita 'grecus' apud cor. uat. eum + dominus SU.*

9. quo facto: hoc facto *gig.*, et τούτου δὲ (οὐδὲν HLP al. plur.) γενομένου *gr. om. et pr. 15 S^o C^o c gig. cum graeco B. qui in in ras. scr. U. om. in S. insula (-lam G⁴; insola D) codd. plur. et *vg.* = τῆ νήσῳ: ipsa insula A et > insula illa *gig.* habebant (-bat S, abebant C) infirmitates (-tem G) cf. *gr. ol. . . ἔχοντες ἀσθενείας*: commorabantur infirmantes *gig.* accidebant DS.*

10. etiam C, aetiam R. honoribus D (> nos honer.); horibus lapsu B. nos: eum p⁴. honoraberunt T. uoluit > honorau. nos Bentl. cum *graco. nauigantibus (= ἀναγομένους uide ad xxvii. 2; et sic u. 11): + nobis gig., + nos S. inposuerunt (imp. K *vg.*): + nobis SU. quae (que IO⁴W) necessaria (necesaria K, neccesaria R⁴) erant (om. O) = τὰ πρὸς τὰς χρεῖας NABI min.: *gr. tell. τὰ πρ. τὴν χρεῖαν.**

11. menses: dies p⁴ (corr. p⁴). > autem menses .III. D, > tres autem menses (Bentl.); *gr. μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας. in nauī (ἐν πλοῖῳ) AG⁴KR TUVW *vg. c gig., et in naue CDG⁴ΘIO dem. p⁴: in nauem BFS p⁴. alexandrina D, alexandrino O, alexandria W; alexandrinam BFS. que GIOW. in sec.: om. IS; + ea gig. insola D; insulam BST⁴ (ut uditur). hiemauerat: t in ras. B; uera in ras. G; hiemaberat T, hyemauerat C⁵; cemaauerat D. erant V. insigne (-nae I): parasemum *gig.* (+ et), cf. CD infra et Iren. (Mass. p. 201) parasema nauium; *gr. παρασήμῳ. castorum legitimus cum A⁴G⁴S⁴T⁴U⁴V⁴ S⁴ C⁴ cor. uat. Bentl., et castorum C: castorum errore plano A⁴BDF G⁴ΘIKORS⁴T⁴U⁴W⁴ c p; dioscore *gig.*; item + alibi parasimus dioschori C⁴, + parasae modios .XX. chorus D (chororum *mg.*); *gr. Διοσκορούς; cf. Bod. (expos.) 'credo primitus insigne castorum esse positum sed uitio librariorum literam adiectam . . . in alia translatione pro παρασήμῳ Διοσκορούς scriptum uidimus cui erat signum iouis filiis.'****

12. quum Θ. uenissimus S. syracusas (Συρακούσας) cum ACT (air.) *gig. Bentl. cf. Hieron. de nom. hebr. (iii. 104): syracusam FΘIKORSVW *vg. dem. p⁴ (-cuse p⁴ ut uditur), siracusam BGU c, siricussam D. om. ibi uoluit Bentl. cum graeco; sed habent syr. pesh. et harel. (cum⁴).**

13. inde (unde uoluit Bentl.; et inde O) circumlegentes (circuml. S, circumdegentes CT; circumnauigantes D): et inde tulimus et *gig.*; *gr. ὄθεν περιελθόντες (περιελόντες N⁴B). rhegium *vg.*; regel p⁴. unum in ras. scr. B. secunda die (dise C) codd. plur. et *vg. c dem., uide ad vii. 8: secundo die ADGW *gig. p. puteolos (puth. D; puteolus W) codd. plur. *vg. et uett.: puteolis AG⁴ΘR.****

14. ubi (hubi C) = οὐ: ibi OT cor. uat.⁴; et *gig. fratribus: flatribus I, rogati sumus:*

rogati sumus manere
apud eos dies septem
et sic uenimus romam
¹⁵ et inde cum audissent
fratres occurrerunt
nobis usque ad appii forum
et tribus tabernis
quos cum uidisset paulus
gratias agens deo accepit
fiduciam
¹⁶ cum uenissemus autem
romam
permissum est paulo

manere sibimet cum custodiente se
milite.
¹⁷ Post tertium autem diem
conuocauit primos
iudaeorum
cumque conuenissent
dicebat eis
ego uiri fratres nihil aduersus plebem
faciens aut
morem paternum
uinctus ab hierosolymis
traditus sum in manus
romanorum

rogauimus B; consolati sumus *gig.*; *gr.* παρεκλήθημεν. manere apud (apud CGIORSW) eos: > apud eos manere *Benl.* cum *graeo*; et mansimus apud eos *gig.* diebus BDΘ. septem: .VII. DSW; .IIII^{or} *gig.* > VII dies *c.* uenimus romam *codd.* *paene omn.* (rome *p*^{*}) et *vg.* cum *gr.* AI 13. 38 *etc.*: > romam uenimus *gig.* cum *gr.* NBHLP *al. pler.*

15. *om.* inde *gig.* quum Θ. audiissent D. fratres sine *addit. codd. omn. vg. uett. et syr. pesh. etc.*: + τὰ περὶ ἡμῶν *gr. omn.* occurrerunt (hocc. C) nobis: concurrerunt nobis D; *gr.* ἦλθον (ἐξῆλθον HLP *etc.*) εἰς ἀπάντησιν (ὑπὸν. N^{*} 40) ἡμῶν (ἡμῶν I *min.*). husque C. ad *om.* CT (? *uide infra*). appii cum A¹CFGIOVW55C *gig.*, et appi ΘK: appii A¹U¹ c *p*^{*} (et + *in mg.* appii forum. una pars); api D; epi BS, pi *p*^{*}; ad pa T; *om.* R et *Par. lat.* 104. 11505^{*}. 11533^{*}. 17250^{*}. > fratres appii, occurrerunt nobis usque ad forum V *Par. lat.* 2. 4^{*}. et *sec.*: ac *vg.* tribus tabernis (tau. I) *codd. longe plur., forsā* = 'at the Three Taverns' *cf. Stamboul etc., uel forsā ut ostenderet interpret Appii forum longius ab urbe distare quam tr. tab., ideoque usque ad cum illo nomine tantum coniunxit: tres tabernas D vg. c dem.; + in mg.* tribus tabernis. una pars *p*^{*}. quos: quas *dem.* quum Θ. uidis^{et} V. gratias (*grac. S*) agens deo accepit (accipit D) fiduciam: > sumpsit audaciam et laudem dedit deo *gig. et tepl.* (er enphieng den trost er macht gnad got).

16. cum (quum Θ) uenissemus autem: > cum autem uen. I *vg.* (non *Benl.*), > quum autem peruenissemus T, et *gr.* ὅτε δὲ ἤλθομεν LP *al. pler.*; cum introissemus autem C et ὅτε δὲ εἰσῆλθομεν NABI *min.*; *Benl.* uoluit uenissemus autem *deinde addidit* introissemus. romam sine *addit. codd. nostri omn. vg. c dem. cum gr. NABI min. syr. pesh. et harcl. txt.*: + centurio tradidit uinctos prefecto *p* (et rome *p*^{*} pro romam) *Par. lat.* 342^{*}. 343. 11932 *tepl.* (der centurio antwert di gefangen dem richter), + centurio tradidit custodias principii

peregrinorum *gig.* (*cf. Harnack-Mommsen 'Ber. d. Berl. Akad.' 1895, p. 491 ut monet Blass*), et + ὁ ἑκατόνταρχος παρέδωκε τοὺς δεσμίους τῷ στρατοπεδάρχῳ (quidam -χῳ) HLP *al. pler., syr. harcl. (cum^{*}).* est: *om. gig.*; + autem *gig. p et gr. HLP etc.* paulum I. manere *in ras. longa scr.* U; maneret A^{*} (*ut uditur*) I; permanere 5. sibimet (καθ' ἑαυτὸν): *om. gig.*; sibi A; apud (apud C) semed ipsum CT et > ap. sem. ips. manere CT, *cf.* > sibimet manere *c*; *deinde* + foras (foris W *p*) extra castra Θ^{*} (*sed exp.*) W *cor. uat. mg. dem. gig.* (> for. manere) *p et Par. lat.* 4¹. 93. 309. 315. 11505. 17250¹ et *gr.* 137 + ἐξω τῆς παρεμβολῆς, *item* > extra castra seorsum *syr. harcl. (cum^{*}).* cum oustodiente (-ti I) se (*om. B*) milite: cum custode sibi milite *p*; custodiente se (eo *s*) milite CT *s* (*ut uditur*); custodientibus cum militibus *gig.*

17. post tertium (tercium RSW; .III. D) autem diem (diac I): factum est autem post triduum (diem tercium *gig.*, dies tres *s*) *gig. p s cum gr.* ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς. conuocabit T; ut conuocaret *p.* primos iudaeorum (iude. DRW): > iudaeorum priores *s*; eos qui erant primi iudeorum *p*, et *gr.* τοὺς ὄντας τῶν Ἰουδαίων. cumque (quumque Θ) conuenissent (con *in ras. B*; conuenisset O; uenissent C5): qui cum conuenissent (conuenerunt *s*; uenissent *p*^{*}) *gig. p s*; *gr.* συνελήθοντων δὲ αὐτῶν. dicebat (t *in ras. R*; dixit *c*^{*}) eis (ad eos *p*) = ἔλεγεν (ειπεν 61) πρὸς αὐτούς: conferebat cum eis dicens *gig. s.* ego *om.* uoluit *Benl.*^{*} *sed corr. ipse.* nihil (nichil BW) aduersus plebem (legem W5 *p non graec.*) faciens (*om. S*^{*}): cum contra plebem nichil fecissem *gig.*, cum nihil contra pl. fec. *s.* aut morem paternum (*laxe in ras. scr. S*): aut more paternum C; aut moribus paternis *p*^{*} (*corr. p*^{*}); neque contra mores patrios *s*, neque contra mores patrum *gig.*; *gr.* ἡ τοῖς ἔθεσι τοῖς πατρίοις. uinctus S. hierosolymis O, ihero. C, iero. *vg.*, hierosolimis RU, hierosolimis DS, iheroso-

- 18 qui cum interrogationem
de me habuissent
uoluerunt me dimittere
eo quod nulla causa esset
mortis in me
19 contradicentibus autem
iudaeis coactus sum
appellare caesarem
non quasi gentem meam
habens aliquid accusare
20 propter hanc igitur causam
rogauit uos uidere et alloqui
propter spem enim israhel
catena hac circumdatus sum

- 21 at illi dixerunt ad eum
nos neque litteras accepimus de te a
iudaea
neque adueniens aliquis
fratrum nuntiauit
aut locutus est quid
de te malum
22 rogamus autem a te audire
quae sentis
nam de secta hac notum est
nobis quia ubique ei
contradicitur.
23 Cum constituissent autem
illi diem

limis T, ierosolimis W; hierosolima *gig.* mani-
bus T.

18. cum (quum Θ) interrogationem (-cionem
RS) de me habuissent = ἀναπληρώτες με: post-
quam me interrogauerunt *gig.* s. uolebant *gig.* s.
me sec. *codd.* et *vg.* cum *gr.* N* 177: om. *gig.* s. cum
gr. rell. demittere OS. nullam s. causa: au
in ras. Θ; caussa D; causam s. > esset causa
W *vg.* > mortis esset (essaet R) DOR* (*corr.*
R¹) *gig.* p s *Bentl.*; *gr.* διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν
θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί.

19. om. autem S. iudeis DGORW. quo-
hactus CR; compulsus s. caesarem SW, cessarem
D. > caes. appell. O. quasi: tamquam *gig.* s;
+ in D. haberem K; habeam *gig.* accusare
(acc in ras. U, accusare D): + sed ut liberarem
animam meam de morte (> an. me. de mor.
liberarem p, > an. me. a mor. liberarem *gig.*) c
gig. p *Par. lat.* 341. 342. 343 *tepl.* (den das ich
mein sel der los von dem tod) cum *gr.* 137 c^{or}
syr. harcl. (cum*).

20. ygitur C; ergo *gig.* (> cau. ergo) s. causa
I; causam D. rogouit S*. uideri O. alloqui
codd. plur. et *vg.* et p³ (*cf.* xx. 11, xxi. 40), adl.
ACFGΘI: adloquere p*; deinde + uos p. enim:
autem p. israhel *vg.*, srachel C, hisrl D, ihl G;
isrl p*. catena (-nam IO *Bentl.*) hac (hanc O
Bentl.) circumdatus (circund. 5) sum *codd.* et
vg. et p³: hanc catenam (> cath. hanc s) circum-
fero (porto s; + hic *gig.*) *gig.* p s; *gr.* τὴν ἄλυσιν
ταύτην περιέκειμαι.

21. at (ad CIO) illi: qui p. om. ad eum *gig.*
> ad eum dixerunt s (*Bentl.*) cum *gr.* litteras U
W5, litteras D. accipimus B*DG*. de (περὶ
plur.) pr.: aduersum CT p s et uara N. iudaea DOR;
iudaeis C, iudeis TW *gig. non graec.* accep. de
te a iud. hoc ordine *codd.* et *vg.* cum *gr.* AP^{id} 13.
103. 105: > adu. te acc. a iud. p s cum NBHL
31. 61 *al. plur.*, > de te a iudeis acc. *gig.* ueniens
s. aliquis: quisquam *gig.* s; + ab hierosolimis

gig. nuntiauit *codd. plur.* (nont. G*, nunc.
RW5C) et *vg.*: adnuntiauit A p *Tisch.*; om. S;
gr. ἀγγείλειν. loquutus Θ. om. est D. quid
(τι) ABCFGIKRTVW *vg. c dem.*: aliquid DΘSU
s; om. O *gig.* p. mali c; male *gig.* s. Ita citat
uersum Hieron. (vii. 737) nos enim nec litteras
a te accepimus de iudaea nec ueniens quis de
fratribus annuntiauit nobis aut loquutus est aliquis
de te in malum.

22. rogamus (ἀιτούμεν): postulamus *gig.* s;
petimus p *Hieron.* (vii. 737). a (παρά): om. O;
de *gig.* p et περὶ H. audire om. D. > audire
a te I cum *gr.* NL *min.*, *cf.* ut audiamus a te
Hieron. quae (ac in ras. Θ, que IW): quid D
Hieron. sentis O; sentias *Hieron.* nam de
secta (ras. unius lit. A) hac: > de hac enim
secta p, de hac enim heresi *gig.*, de haerese nam
hac s, de heresi enim ista *Hieron.*; *gr.* περὶ μὲν γὰρ
τῆς αἰρέσεως ταύτης. notum est nobis omnes
cum *gr.* HLP *al. plur.*: > γὰρ ἡμῖν ἐστὶν NAB
min. quia: quoniam s. ubique C. om. ei K p*
s *Bentl.* cum *graeco.* contradicitur (tra sup. lin.
G): contradicetur D; contradicere S; >contrad.
ei *gig.*; deinde + in toto orbe *gig.* p.

23. cum (quum Θ) constituissent (statuissent
D) autem (om. G*S*) = ταράμενοι δέ: et cum
(quum CT) const. CT *gig.*, et cum statuissent s;
constituentes autem p. illi: ei *gig.* uenierunt
D; + ergo iudaei *Hieron.* (vii. 385). ad eum
(illum c): om. p *Hieron.* in (ad I) hospitium
(-cium KMS, -tio O, ospitium T, ospicium R)
plures (plurimi MW5C; multi *Hieron.*) = eis
τὴν ξενίαν πλείους: > plurimi ad eum in hospicio
gig., > plurimi ad hos pauli p* (*corr.* pl. ad
hospicium plures p, deinde erasit plures); + ut
p* sed expunct. testificans: obstans p, con-
testans *Hieron.*; + eis *Hieron.* (eos *codd. duo*)
cum *gr.* L 18. de regno *Hieron.* (*codd. duo*).
suadebatque CT *gig.* s, et suadebat p. eos AD
GΘIO *gig.* p *Bentl.*, illos s, *cf.* Roensch 'It.

uenerunt ad eum in hospitium plures
quibus exponebat testificans regnum
dei
suadensque eos de iesu
ex lege mosi et prophetis
a mane usque ad uesperam
24 et quidam credebant
his quae dicebantur
quidam uero non credebant
25 cumque inuicem non essent
consentientes discedebant
dicente paulo unum
uerbum
quia bene spiritus sanctus locutus

est per esaiam prophetam
ad patres nostros 26 dicens
Uade ad populum istum
et dic
aure audietis et non intellegitis
et uidentes uidebitis et non
perspicietis
27 incrassatum est enim cor
populi huius
et auribus grauitate audierunt
et oculos suos compresserunt
ne forte uideant oculis
et auribus audiant
et corde intellegant

u. Ug. p. 441 : eis BCFKMRSTUVW *vg. Tisch. Hieron. c*; *om. dem. ex (ἀπό) codd. plur. et vg., a p*; et AGIKO. mosi cum AFG s: moysi *rell.* (moisi W, moyses S) *et vg. prophetis (phetis in ras. Θ, profetis DS)*: + et W* (*corr. W*¹). *om. a mane Hieron. usque C. uesperum OS p Hieron. a mane u. ad uesp. in ras. scr. U.*

24. *om. et s. quidam + ex eis s. hiis W. que IW. dicebantur tantum ABCDFKRTV vg. s et gr. τοῖς λεγομένοις: diceb. (dicib. M*) a paulo ΘMOSU c dem. cor. uat.* (non mg.), et > a paulo diceb. I gig. p, > ab eo diceb. GW. uero: autem D* (corr. mg.); om. p. uero non cred- in ras. scr. U.*

25. *cumque (quumque Θ) inuicem non essent consentientes (consenc. RSW) = ἀσύμφωνοί τε ὄντες πρὸς ἀλλήλους: et dissonantes ad inuicem gig. s; et cum essent inconuenientes p; conuenientes autem ad alterutrum iudaei Uigil. (trin. l. 12 = Ath. lat. i. 780). discedebant (in ras. scr. U): disceptabant D; dimittebantur gig. p s Uig.; gr. ἀπελύοντο. dicente paulo (ἐπόντος τοῦ Π): > paulo dicente p; a paulo dicente gig. > uerbum unum gig. s (Bentl.) cum gr. om. quia p* s. bene: bonus W. om. sanctus KW p* (+ p²). loquutus ΘM. > locutus est sp. sa. gig. p Ambr. (spir. iii. c. 21), > prophetauit sp. sa. lib. de sp. sa. apud Ambr. (ed. 1751, tom. iv. 768). isaiam BG^cΘKRSV²ϩ³ϯ, ys. W, ess. D, esahyam C, esiam M. profetam DS; om. p Ambr. (spir. iii. c. 21) et lib. de sp. sa. apud Ambr.; + et D. om. per ea. proph. Uigil. (Uarim.) et ita uoluit Bentl.* sed secundis curis correxit. nostros codd. et vg. cum gr. HLP al. plur.: uestros W (Bentl.) p s Uigil. (Uarim.) Auct. quaest. 2930, et gr. NAB min. om. ad patr. nostr. lib. de sp. sa. apud Ambr.*

26. *Incipiunt rursus e et E^r. plebem istam Ambr. (spir. iii. c. 21), plebem hanc gig., > hanc*

plebem p. et pr. om. S. dio sine add. ACDGΘ IMOTW⁵ e gig. p s et graec.: + ad eos BFKRSU V²ϩ³ϯ c dem. ad pop. ist. et dio: > dic populo huic lib. de sp. sa. apud Ambr. et sec. om. s. intellegitis cum ACDFORTU¹V e s, et intellegitis ΘW *vg. c dem. p²: intellegitis BIMS (-tes)U**, intelligitis GK; *gr. οὐ μὴ συνῆτε (sυνεῖτε L 61, συνεῖτε 13); audietis gig. p*. om. et tert. A Tisch. uidebitis (-uitis C) = βλέψετε (-ητε N^cAEH min.): uidetis A* (corr. A¹)I. perspicietis (ἴδητε) codd. plur. (presp. M*, praesp. G, prosp. D, sperp. F) et vg.: perspicietis I; aspicietis B gig. Uigil. (trin. 12 = Ath. lat. i. 780) Ambr. (spir. iii. 21) et lib. de sp. sa. apud Ambr.; respicietis e; uidebitis A p s Uigil. (Uarim.); cognoscetis syr. harcl. et eidihte E.*

27. *Versus 25-27 saepius citat Hieron., e. g. i. 48, iv. 90, 96 ubi fere cum Uulgata congruit; et v. 541 ubi non multum differt; cf. Mt. xiii. 14. incrassatum (incrasatum D, in crastinum W) est = ἐπαχύνθη: induratum est e (sed > enim est), impinguitum est Hieron. (v. 541). om. enim I. inor. est enim: ingrassa autem p*; graua autem gig., cf. ἐβαρύνθη γὰρ N*. cor: aures ut uultur p* (corr. p²). populi: plebis gig. p. auribus (= gr. BEHLP al. pler.): + suis CT Hieron. (i. 48, v. 541) Uigil. (trin. 12 = Ath. lat. i. 780) Bentl.* (deinde corr.) et gr. NA min.; aures eorum Ambr. (incarn. c. 3). et aur. grau. aud.: om. gig. p*; > et clauserunt aures suas s (ut uultur). oculos R, huculos C. suos: eorum gig. p* (ut uultur). compresserunt (p sup. lin. D, compr. KT *vg. Tisch., cō||pr. U; conpraess. G, conpraess. F, conpraess. C) = ἐκάμυσαν: concluderunt e, clauserunt Hieron. (i. 48) Uigil. (trin.); degrauauerunt s, obturauerunt p²; obtura p*, obscura gig. forte: quando e s Hieron. (i. 48). uideant: an in ras. Θ; n sup. lin. D. oculis R, huculis C. audribus A* (ut uultur;**

et conuertantur et sanem illos
²⁸ notum ergo sit uobis
 quoniam gentibus missum
 est hoc salutare dei
 ipsi et audient.
³⁰ Mansit autem biennio toto
 in suo conducto

et suscipiebat omnes qui
 ingrediebantur ad eum
³¹ praedicans regnum dei
 et docens quae sunt de domino
 iesu christo cum omni
 fiducia sine prohibitione amen.
 EXPLICIT ACTUS APOSTOLORUM

sed corr.; aure S. intelligant G@KW *vg.* conuertantur (tur *sup. lin.* O): conuertentur S; conuertant se G(-tent)IMRTW e Hieron. (l. 48 *codd. aliq.*, iv. 90, 96); + ad me Hieron. (l. 48 *codd. aliq.*). om. et conuertantur p*. sanem (sanem G*): sanabo p*; gr. *λάσωμαι* NABHLP *etc.*, *λάσωμαι* E 61 *al. mult.* illos: eos *vg. dem. gig. p Hieron.* (iv. 90).

28. ergo: igitur p, itaque *gig.*, autem *dem.*; om. O. est *erasum* O. hoc: H (= autem) O; om. T *cum gr. N°E* (non e)HLP *al. pler.* ipsi: hii p. et: etiam p; om. *gig.* > et ipsi *vg. c contra gr.* audiant M. dei ipsi, et audient *ita dimisum* F.

29. *Uersum omisimus cum codd.* ABFGIKOR *SUV cod. caraf. dem. e s (ut uidetur ex spatio) et gr. NABE* 13. 40. 61. 68 ^{1^oct} et *Bentl.*: habent CD@MTW *vg. c gig. p al. pauc. sed uariant inter se*; + et cum (quum @) haec (hec W; hoc M c) dixisset exierunt (egressi sunt W; + ab eo *vg.*) iudaei (-dei DMW) multam (multo p*, multas p*; magnam *gig.*) habentes inter se (> inter se hab. D *gig.*) quaestionem (quest. DMW; questiones p*) D@MW *vg. c gig. p*; + et quum non essent intellegentes egressi (aeqr. C) sunt iudaei (-dei T) multa secum conquirentes CT *Bern. A. 9, Par. lat. 93*; + hec autem eo loquente ibant iudei multas inter se habentes questiones (hab. questiones uel inquisitionem 202; hab. uel inquisitiones questionis 342*; > questiones hab. uel inquisitiones 16262) *Par. lat. 202. 342*. 343. 16262*; et + *καὶ τὰ αὐτοῦ εἰπόντος ἀπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι, πολλὰν ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς συζητήσων* HLP *al. pler. syr. harcl. (cum*)*; cf. *Cassiod. (P. L. LXX. p. 1405)* factum est ut inter se iudaei haberent non minimam quaestionem.

30. autem: + ibi @I; + paulus CT *gig.* (cf. p s *infra*) et gr. HLP *al. pler.* biennio toto: per biennium totum *gig. p* s.* conducto *codd. plur. 𐤀𐤃𐤇 uell.*: conductu ADMUW⁵. > cond. suo CT *gig.*; + disputans CTW. > paulus autem per biennium totum (bienni toto p*) in conducto suo manens (*deinde om. et*) p s. suscipiebat (*ἀπεδέχετο*): recipiebat CT *gig. s.* excipiebat p. omnes *in ras.* S; homnes C. qui ingrediebantur (*τοὺς εἰσπορευομένους*): qui introbant M e, qui introiebant D, qui ueniebant p; intro-

cuntes *gig. s.* eum: ū *in ras.* K; se *gig. s*; *deinde* + iudaeos (-deos RTW) atque (adque C, et R) graecos (gr. RTW) CRTW *cum gr. 137 c^o et syr. harcl. (cum*)*; + et disputabat cum iudeis et grecis *gig. p* (et + predicans regnum dei p² *ante* et disp.) *Par. lat. 202. 343 et tepl.*

31. + et ad *init.* K. predicans BDKMORST W; adnunciens p s. et docens: adfirmans et dicens p. quae (que IW) sunt: om. *gig. s.* om. domino M* s. hiesu e. om. omni D *cum gr. 4 c^o et syr. pesh.* quae sunt . . . omni *in ras. scr. @.* fiducia: confedentia s (*ut uidetur*). sine prohibitione (-cione S; om. I°) = ἀκαλύτως: sine intermissione e; nemine prohibente F (neminem prohibentem F*) *gig. s Sangall. 63.* quae sunt . . . prohibitione: quoniam hic est christus (om. *Par. lat. 341*) filius dei per quem omnis (hominis C) mundus iudicabitur cum omni (homni C) fiducia sine prohibitione CT *Par. lat. 10. 11. 93. 305. 309. 341, Bern. A. 9, Mediol. Ambr. E. 53 inf., Legion. 6*; > sine ulla prohibitione quia hic est iesus filius dei per quem incipiet totus mundus iudicari p; *ambas lectiones coniungunt* quae sunt de domino iesu christo cum omni fiducia sine prohibitione (-cione R¹, prohibitione R*; + amen @¹) quia hic est (+ dominus *dem.*) iesus (om. @¹ *Par. lat. 93*) christus filius dei per quem incipiet totus mundus iudicari @¹R *dem. Par. lat. 4¹. 7. 202 (om. quia). 315. 342. 343. 11533. 11932. 16262 tepl. fere cum syr. harcl. amen legimus cum AF@R p² cor. uat.* et gr. min. 15. 18 etc.*: om. BCDGIKMOSTUVW *vg. Tisch. c gig. p* et gr. longe plur.*

Titulus explicit (expi) actus apostolorum FG@I p: explicit liber (om. C) actuum (hactuum CR; actus MV) apostolorum ABCKMRSUV *dem. gig.*; explicit liber O; explicit c; nihil habent D° (erat subscriptio satis longa, circa sex uel octo lin., sed erasa est) TW *vg. Tisch. e (est graeca subscr. πράξεις τῶν ἁγίων ἀποστόλων)*; *deinde* + V. III. DC. V, + habet uersus III. DC. KR *cf. Thomasium I. 364 (e codd. Vat. 4221, S. Paul. Orat. B. 7, Palat. 44, et Reginae Suetiae) qui notat uers. III. DCC, al. habet III. DC*; etiam *Canonem Monmsenianum* actus ap¹orum uer III DC; + deo gratias amen A; + uictor famulus xpi et eius gratia episc capuae legi VI non. mai. d. ind. nona quinq. p^c basilii u^c cs (= A.D. 541) F.







Stanford University Libraries
ed on
y
3 6105 010 559 081

STANFORD UNIVERSITY LIBRARIES
CECIL H. GREEN LIBRARY
STANFORD, CALIFORNIA 94305-6004
(415) 723-1493

All books may be recalled after 7 days

DATE DUE

DOC MAY 03 1995

MAR 1 1995

F/S JUN 10 1996

JUN 13 2000

JUN 13 2000

JUN 2 2000

